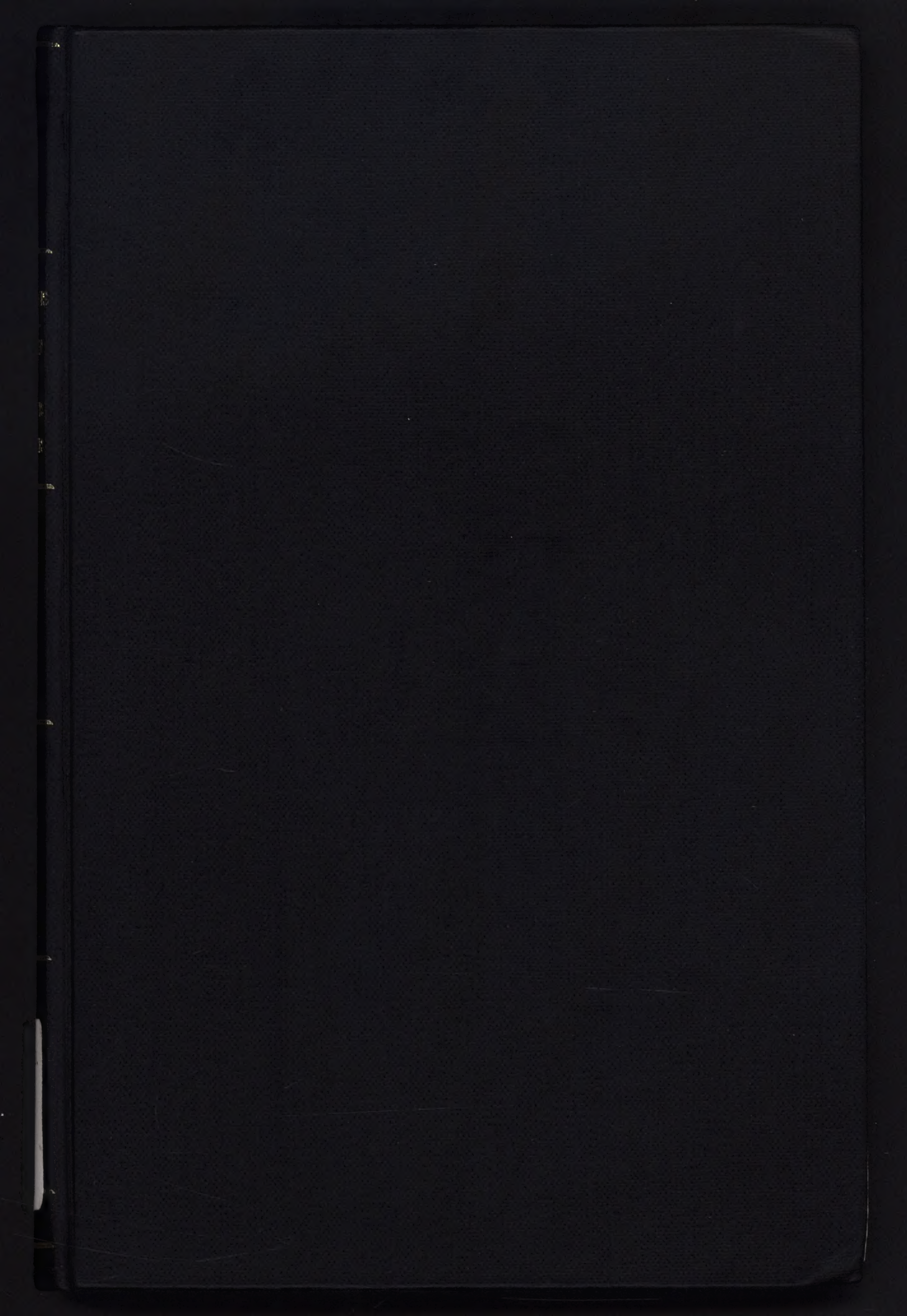
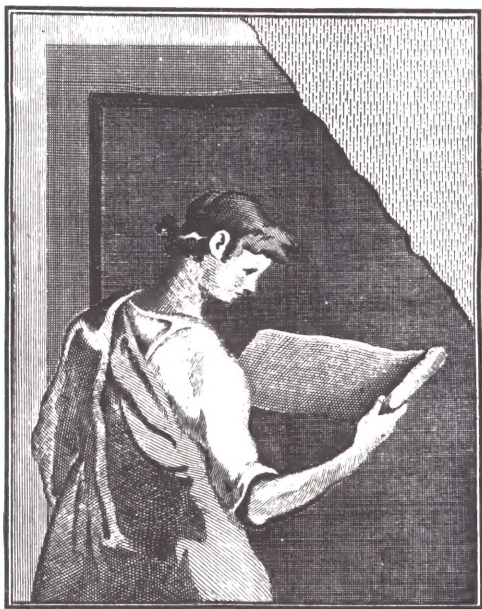
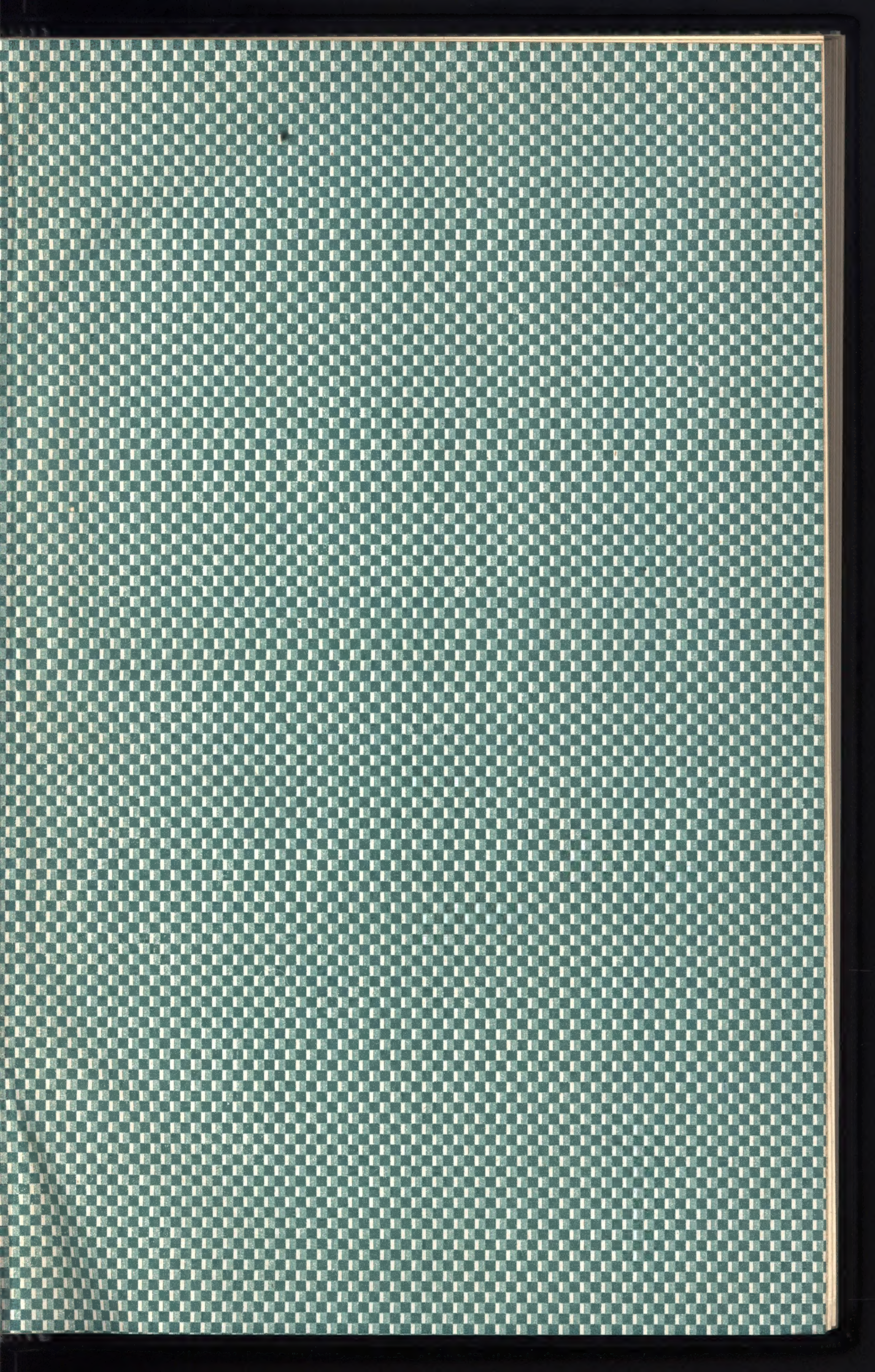

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS

ANTWERPSCH

ARCHIEVENBLAD

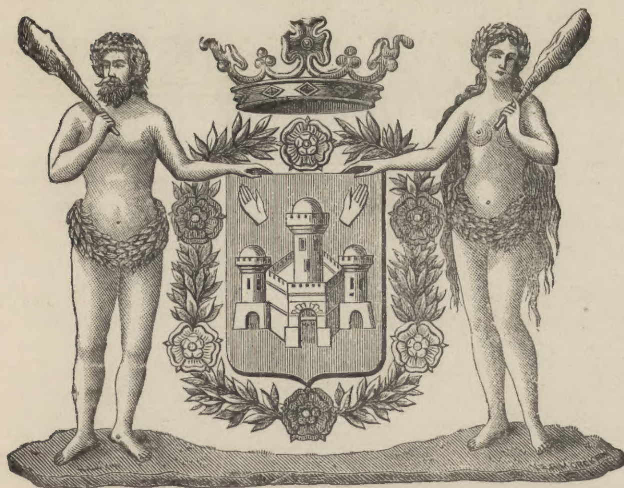
UITGEGEVEN

op last van het Gemeentebestuur

DOOR

L. BISSCHOPS, Archivaris

NEGEN-EN-TWINTIGSTE DEEL

ANTWERPEN

DRUKKERIJ F. WAUTERS, ST-JANSSTRAAT, 56

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS

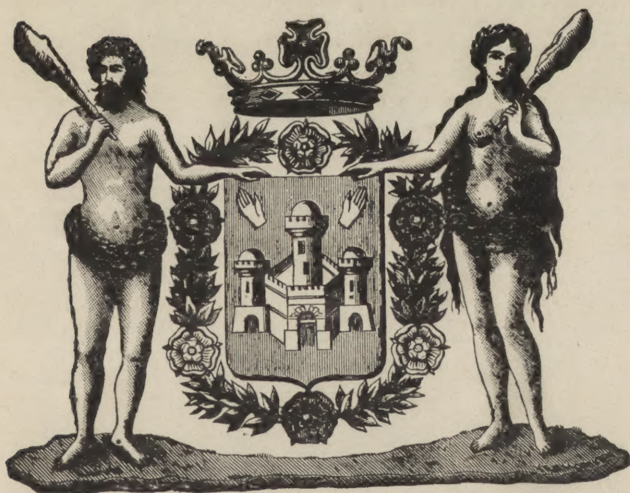
PUBLIÉ

par ordre de l'Administration Communale

PAR

L. BISSCHOPS, Archiviste

TOME VINGT-NEUVIÈME

ANVERS
IMPRIMERIE F. WAUTERS, RUE ST-JEAN, 56

INHOUDSTAFEL

TABLE DES MATIÈRES

HET
ARCHIEVENBLAD
VAN ANTWERPEN

Oudt Register, mette Berderen, 1336-1439.

(Vervolg)

BULLETIN
DES ARCHIVES
D'ANVERS

Oudt Register, mette Berderen, 1336-1439.

(Suite)

7 Januari 1434 (1435).

Belofte van betaling gedaan door Simon Loep.

Anno XXXIIII^to^, VII dage in Januario, so geloifde Symoen fol. 218 vo.
Loep voere Burgermeesteren ende Scepenen in de volle banck, te betalen gelyc oft metten vonnisse gewyst waere, tusschen dit ende Sinte-Jansdach Baptisten in midzomere naestcomende, alsulken VI ℔ grote metten thienden penninge als hy onder heeft van Janne Loep ende Katlinen van den Broeke, gelyc scepenenbrieve, die zy daeraf hebben, wel verclaren.

---

8 Januari 1434 (1435).

Vernieuwing eener ordonnancie betrekkelijk de betaling van lijfrenten op vreemde steden en regeling van den zeephandel.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXXIIII, VIII dage fol. 219 vo.
in Januario, soe wert by Jan Zanders, Schouthet, ende by Bourgermeesteren ende Scepenen uwtgeroepen ende gekundicht tselve dat nabescreven staet.

In den yersten, soe wart vernyeut alsulken gebot, als

tanderen tiden es gedaen geweest, van dat nyemant fynre wesen en soude lyfpensien te betalen van eenigen vremden steden, hy en waere openbaer wisselaere hier bynnen der stat, opte peyne van eenen pont oudere groet, ende dat sal ingaen te Onser Vrouwendage Lichtmisse naest toecomende, gelyc tself gebot begrepen heeft, tanderen tiden hieraf gedaen, gescreven hiervoere int XXVIII^{sten} blat van desen register. (1)

Item, voirt es overdragen want eenige, die hen generen metter coemanscapen van der zeepen, manieren van bedwange ende van zonderlingheden hier in der stat plegen ende doen, te weten es, dat sy vercoepen zeep denghenen die se willen coepen, met eenen ofte twe vaten te mael ofte daer ontrent, ende al begheerde men der meer te hebben, soe souden sy, na gelande van den groeten getale, meer daeraf willen hebben dan ofte sy dies min vercochten, oic bespreken de voirs. vercoepers dat men die vercochte zeep tot sommigen plaetsen niet en mach brengen ofte voeren, twelc al geschiet ende es in contrarie van den profite van der stat ende jegens de vriheyt van der coemanscapen, soe es overdragen, soe wat persoen van nu voirdane, hy sy van buyten ofte van bynnen der stat, eenige zeep hier in der stat sal willen vercoepen, dat die elken die dat begheert sal moeten geriven, het sy van veel ofte van lettel zeepen in tonnen, na dat hy betalen kan, ende altyt het veel ofte het lettel in geliken prise na gelande ende sonder te bevoerwaerden dat men se tot eeniger plaetsen niet en soude moegen voeren, mar dat men se tot allen steden ende plaetsen voeren ende brenghen sal moegen daert den coepere sal gelieven. Ende soe wie de contrarie dede, dat die sal verboeren, alsoe dicke als men dat bevonde, de voirs. vercochte zeep ende tot dien een pont ouder groet, deen derdendeel den Heere, dandere der stat ende derde derdendeel denghenen diet voirtbrachte.

---

(1) *Zie* ANTW. ARCHIEVENBLAD. *Deel* XXVII, *bladz.* 47.

21 Januari 1434 (1435).

Uitspraak in een geschil tusschen Heer Jan Ghysbrechts, priester, en Nicolaas van Poerle, betrekkelijk eene korenrent.

Anno M° CCCC° XXXIIII°, die XXIa Januarii, wart overdragen fol. 219 v°. in de banck van Scepenen, want ten voirs. daghe bescreven was Here Jan Ghysbrechts, priester, opt ghescil dat langhe gehangen heeft tusschen denselven Heren Janne ende Clause van Poerle, daer hy niet en quam ende daer de voirs. Claus sekere getuygen doen tertyt brachte, die overhoert waeren, ende oic sekere getuygenissen die tot Herentals overhoert waeren, dewelke samentlic onder de stad rustende bleven, dat de voirs. Claus thuyswaert trecken soude ende alsoe verre als de voirs. Her Jan Ghysbrechts byghebringen conde met fundacien, met amortizacien oft met andere alsulkere conden, gheestelic oft weerlic, die hem billix sculdich waeren stade te doene, dat dan dieselve Claus hem die VII viertelen rogs, daer tghescil omme es, jaerlix vutreyken ende betalen soude, sonder daerinteynden enich gheweer daerjegens te sueken in eniger manieren.

---

24 Januari 1434 (1435).

Uitspraak in een geschil tusschen de oudekleerkoopers en Elisabeth Maes, vrouw van Jan Godens, huivetter.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXIIII, vierentwintich fol. 220. dage in Januario, soe wart getermineert in de banck van Scepenen tusschen dambacht van den oudencleercoepers, aen deen zyde, ende Lysbetten Maes, Jan Godens wyf des hudevetters, aen dandere zyde, welke voirs. Lysbet de voirs.

oudecleercoepers meynden dat zy haere ambacht niet meer hanteren en soude mids dat zy eenen man van eenen anderen ambachte genomen hadde; daerop dat deselve Lysbet verantwoerde, dat zy dambacht van den oudencleercoepers selve gecocht ende gecregen hadde ende vry daerin waere ende hoepte midsdien dat se haer man niet ontvryen en soude. Daerop dat de Heeren visenteerden den brief van den oudencleercoepers voirs., daerin dat zy niet en bevonden dat de voirs. Lysbet, mids haers huwelicx wille, des ambachts van den voirs. oudencleercoepers soude moeten derven, alsoe dat daerop getermineert was, dat de voirs. Lysbet tvoirs. ambacht van den ouden cleercoepen soude moegen bliven doende, ende metten selven ambachte moegen schoten ende loten, gelyc als zy voermaels gedaen hadde. Behoudelic dien, dat de voirs. Jan, hoer man, coepen noch vercoepen en soude, maer dat hy haer soude moegen helpen, haer goet ende cleederen af ende aen dragen ende dat helpen verwaeren, sonder selve yet te coepene of te vercoepene.

---

31 Januari 1434 (1435).

Regeling van eenen twist tusschen inwoners van Santvliet en den Abt van Sint-Michiels, betrekkelijk het graven van eenen waterloop.

fol. 220. Alsoe de goede liede gegoet zynde int nyeuwe lant van Zantvliet, als int tsHeeren lant van Ghistele, hen beclagende waeren van den Abdt van Sente-Michiels, als dat hy ofte deghene die gegoet waeren in tsGreevenlant, hen grote verderffelike schade deden eenen wech aldair doere te steken omme haer water te losen, twelc water alsoe schade dede den vors. goeden lieden in hoeren erven int lant van Ghistele gegoedt, also voirs. es, begeerden dairomme dat men den voirs. Abdt ende zyn medepartie soude alsoe willen onderwysen, dat dat niet meer en geschiede, gemerct dat de Abt zyn water op hem selven sculdich waere te leyden, zonder

hoer schade, dairop hy seide dattet losen van den water waere gehyndert by der sluysen die bedyct waere metter havenen van Zantvliet, ende dat daeromme dese schade aldus den goeden lieden wel mocht geschien, ende dat oic by sinen wille, wete ende consente den wech niet vutgesteken en waere, soe wart overdragen ende gesloten by Bourgermeesteren ende Scepenen, ende alsoe beide partien dat geseit ende vutgesproken, dat men den wech niet meer vutsteken en soude, ende dat de Abdt voirs. het voirs. water ende andere dairtoe behorende alsoe souden doen leyden, dat de voirs. goede liede, gegoedt synde int lant van Ghistele, gheen schade dairby nemen ofte liden en souden, ende dat men hieraf soude maken een oepen plackaet aen den Schoutet, Scepenen ende ingesetenen van Zantvliet, alsoe dat behoirde, dairmede men alleman wairschouden soude, dat nyemant den wech aldair inne en stake omme dat aen lyf ende goet te verhalen. Gedaen in den jaere Ons Heeren M. CCCC ende vierendertich, eenendertich dage in Januario.

---

4 Februari 1434 (1435).

Toelating voor Hendrik van Sompeken tot aflegging eener korenrent.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXXIIII, vier dage in Februario, soe wart by Bourgermeesteren ende Scepenen, yerst partien aengehoert, overdragen ende gesloeten, dat Heinric van Sompbeken, soen wilen Jans van Zompbeken, natuerlic, af soude moegen quiten alsulke achtalf viertelen rox tsjaers erflic als Jan van Kuyct hadde ende heffende was op een guet gelegen te Beverle, welc guet tanderen tiden plach toe te behoeren Heinric ende Gielys Aelbrechts, welke achtalf viertelen rox tanderen tiden Gheert van Kuyct, des voirs. Jans vader, gecocht hadde jegens Jan van Zande, ende dat met alsulken penningen ende in alsulken gelde als hy, Gheert, daervoere gaf ende doen ganggheef was. fol. 219 v°.

---

6 Februari 1434 (1435).

« Compositie metten steden van Hollant » ter vaststelling der waarde van munten tot betaling van de lijfrenten verschuldigd aan poorters van Antwerpen, met bijhoorig stuk.

Fol. 220 v°. Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen doen cond ende kenlic allen dengenen die dese letteren selen sien oft hoeren lesen, want onse poirteren, lyfpensien hebbende opte graeflicheyt van Hollant ende opte goede steden slants van Hollant, hen grotelic een wyl tyts beclaecht hebben van crancker ende snoeder betalingen, die zi van hoeren lyfpensien gehadt hebben ende met alsulker betalingen niet meer oft langere content ofte te vreden en wilden wesen, so syn daeromme alhier in der stad comen, gelast van der voirs. greeflicheit ende steden wegen hierna genoempt, te wetene is Herlam, Delft, Leyden, der Gouwe, Amsterdamme, Rotterdamme ende Schiedamme, met brieven van gelove, eerbaere ende bescheydene manne Jan van der Muyden, Rentmeester ons genedichs Heeren van Noort Hollant, ende Florys Willemssoen, Rentmeester nu tertyt van Herlam, ende hebben opten dach van heden met ons ende onsen poirteren, pensienarisen, zekere composicien ende overdrach gemaect, wes dat men voirdane den voirs. onsen poirteren van haeren lyfpensien geven sal, in der manieren hierna verclaert : Te weten is van den swaren nobelen, dat men voer elken nobel geven sal ende betalen derdalven peter, ofte drie clinckaerde die onse genedighe Here de Hertoge van Brabant heeft doen munten in Brabant, in Vlaenderen oft in Hollant, ofte die Hertoge Philips saliger gedachten van Brabant dede munten ofte payment daervoere, gelyc bi den gemeynen lande van Brabant overdragen is. Item, dat men geven sal vore andere nobelen van vyfdalven Ingelschen, neghene scellinge ende sesse penninge grote der munten voirs. Ende als van den goeden luiden die cronen opte voirscreven steden heffende syn, so is overdragen dat men geven sal vore swaer croenen van derdalven Yngelschen, vyf scellinge

grote der munten voirscreven. Ende als van den cronen die gecocht waeren int jaer van XXVIII^{en} lestleden, so sal men daervoere betalen, voere elke crone, eenen guldenen Guillelmus schilt oft XXVI lelye cromsterte oft andere payment, dat daer goed voere zi. Voirt is overdragen, dat onse voirs. poirteren pensionaryse van hoere voirs. lyftochtrenten voirdanė altyt betaelt sullen worden bynnen sesse weken na elken termyn na dat se hen verschinen, sonder langer vertreck, het en ware dat openbare nootsake dade van wedere, dat men niet gereysen oft getrecken en conde, dat de greeflicheit ende steden voirs. dan ombegrepen daeraf syn souden tot aen der tyt toe dat men gevoechlic trecken ende reysen mochte. Ende sal dese vors. composicie ende overdrach ingaen te Kerssavonde lestvoirleden. Behoudelic emmer altoes onsen poirteren haeren brieven, die sy van hoeren lyfpensien hebben, in haerer macht te blivene, ende behoudelic oic den composicien in voirledenen tide gemaect tusschen de goede steden van Hollant ons ende onsen poirteren, pensionarisen, in hoeren volcomen machten te blivene, gelyc wy hen die besegelt hebben ende de brieve daeraf gemaect wel verclaren. In oirconden der waerheyt soe hebben wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raede voirscreven der voirs. stadsegel van Antwerpen ten saken hieraen doen hangen. Gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende vierendertich, sesse dage in Februario na costuyme des sHoifs van Cameryc.

Het es overdragen ende mede gededinght in der composicien, die opten dach van heden gemaect is tusschen den poirteren van Antwerpen ende den gedeputeerden, die van der graeflicheyt ende der stede wegen van Hollant nu tAntwerpen comen syn ende de composicie gemaect ende gesloten hebben, wes men voirdanc voir de nobelen ende croenen betalen sal, al eest dat de vors. composicie hoeren inganc heeft te Kerssavonde lestleden, want nochtans zint dier tyt dat de valuacie van den gelde ende paeymente, die vutgeroepen was in den lande van Brabant opten dertyensten dach van Meye lestleden, luttel oft eegenė van den pensionarisen metter yerster betalingen content en hebben willen wesen, als van

fol. 221. den renten die den voirs. poirteren verschenen syn van opten yersten dach van der maent van Julio lestleden te Kerssavond toe lestleden, also verre als yemant daeraf in gebreke waere van eenigen paymente hem daerinbynnen verschenen, ende die niet en heeft willen ontfaen voere den nobel twee peters, dat men die betalen sal met alsulken gelde als de principale composicie begrepen heeft. Ende also verre als yemant daeraf volle betalinge gehadt heeft ende dier betalingen doen content was, dat men dien onderwysen sal, dat hy daermede content blive. Ende voirt alsoe verre als yemande daerinbynnen verschenen is, daer hy betalinge op genomen heeft met condicien ende op goede rekeninge, dat men dien voirt betalen sal na inhoudt der principaelder composicien voirs. Gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende vierendertich, viere dage in de maent van Februario na costuyme sHoifs van Cameryck. Ende hieraf syn gemaect twee cedullen alleens sprekende van woerde te woerde, deen vuten anderen gesneeden.

---

6 Februari 1434 (1435).

fol. 288 r°. Dit is alsulken soeninc als opten dach van heden Her Michiel van den Werve, Riddere, Jan Bode, Jan Tip ende Claus Cappaert, als seggeren van beiden siden daertoe genomen ende gecoren, eendrachtelic gemaect ende geseeght hebben van den ongevalle des doetslaeghs dien Jan van Lyere, de metsere, gedaen heeft aen Janne den Costere, dies ziele God genadich sy.

In den yersten, dat ter laivenissen van der zielen, de voirs. Jan van Lyere sal doen doen ende celebreren bynnen jaers sesse hondert sielmissen, dats te wetene twee hondert daeraf in Onser Vrouwenkerke tAntwerpen ; item, twee hondert ten Predickeren aldaer ende twee hondert in der Borchkerken aldaer, ende alsulken bethoen van brieven daeraf brengen als daertoe behoert.

Item, de vors. misdadige sal doen doen bynnen jaers twee derdichste in laivenissen der zielen vors., daeraf deen gedaen sal moeten worden in Onser Vrouwenkercke voirs. ende dandere in de voirs. Borchkerke, ende alsulken bethoen van brieven daeraf brengen als daertoe behoirt.

Item, de voirs. misdadige sal geven sesse pont was, te weten is twee den cloestere van den Predickeren, twee Sinte-Jacopskerke ende twee der Borchkerken.

Item, de voirs. misdadige sal doen drie pelgrimagien, te weten is eene pelgrimagie Sinte-Jacops in Compostelle, dandere ten Heylegen Bloede ten Wilsenaken ende de derde Sinte-Joes, van welken drien wegen hy sal moeten porren den eenen bynnen jaers, ende also schiere als hy dien gedaen heeft, soe sal hy binnen achte weken daerna moeten porren den anderen, ende als hy dien gedaen heeft, soe sal hy bynnen achte weken daerna moeten porren den derden, ende van allen drien wegen voirs. goede brieve brengen dat hy aldaer geweest is omme deser saken wille ende gheen andere.

Item, de voirs. Jan van Lyere sal geven den vrienden ende magen des dooden voirs. van der moeder syden seventhiene ponde viere scellinge ende twee penninge grote, ende die betalen bynnen jaers, telken seventhien weken een derdendeel daeraf, gelyc als men soenpenninge gewoenlic is te bethalene.

Item, de voirs. Jan van Lyere en sal nemmermeer tot eenigen dagen moegen woenen in de rechte strate geheeten Coppenhole.

Ende hiermede selen de voirs. partyen ende alle degene die daeraen cleven moegen teeuweliken dagen gesoent te wesen ende bliven, op zoenbrake ende op vredebrake. Dit was gedaen int cloester van Sinte-Michiels, daer de voirs. Jan van Lyere syn voetgeval dede, int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende vierendertich, sesse dage in Februario.

E. VINEA.

10 Februari 1434 (1435).

Borgtocht voor eenen wisselaar.

fol. 221. Anno M. CCCC XXXIIII, X dage in Februario, soe verborghde Anthonis Haeymanssone zynen wissel, daer borghe af bleven Symon Claussone ende Mathys Haeymans, syn broeder, daeraf dat de voirs. Anthonis ende Mathys geloifden den voirs. Symoene scadeloes te quiten met hen ende met alle haeren goeden. Presentes Danckaert de Moelnere, Burgermeester ende Scepenen, Her Michiel van den Werve, Ridder, Peter van der Beversluys, Jan Noyts, Heinric Colibrant, Gheert de Wilde ende Jacop de Cuypere, Scepenen.

---

21 Februari 1434 (1435).

Regeling van een geschil tusschen de « buydeldragers » en de « onvrye gesellen van den buydel » betrekkelijk hunne nering.

fol. 221. Van alsulken geschille als opverstaen was tusschen de vrye gesellen van den buydeldragers, aen deen zyde, ende de onvrye gesellen van den buydel met hoeren geselscape, aen dandere zyde, soe is overdraghen ende geordineert by Burgermeesteren ende Scepenen, op dat eenyegelyc van hen vordane weten moeghe wes hy draghen oft doen sal, sonder begryp deen van den anderen, ende sonder ghescil dairomme onderlinghe te hebben : In den yersten, dat de vrye buydeldragers selen bliven dragende tsout, smecolen ende alle coren dat te water coempt, alsoe zy van outs geplogen hebben, ende oic mede tcoren dat met waghenen ofte met kerren te lande oft oic over ys alhier in der stad coempt, ende dat coeplude van corene coepen ende voere haer herberge doen vueren ende aldair meten ende op doen legghen ter venten, dat zy dat

oic sullen dragen voere yemende anders, opdat zy willen. Ende die voirs. onvrye gesellen met hoeren medeplegers selen dragen tcoren dat tSaterdaeghs coempt opte marct ende pacht coren ende alle ander coren, dat hier in der stad coempt oft comen sal, boven de vryheit die den vryen buydeldragers van den coren ende anders te draghene verleent is, gelyc voere dairaf verclaert staet. Oic mede sullen zy draghen houtcolen, scorsse, appele, peren, alle froyt ende alle ander goet dat den buydel toebehoert ende zy geplogen ende gewoenlic hebben geweest te draghene, sonder calengieren van den vryen gesellen voirs. Vordane es geordineert waert soe dat de gesellen van den vryen buydeldragers alsoe overlast worden van werke, dat zy dat op henselven niet gewerken en conden, dat zy dan souden moegen nemen alsoe vele van den anderen onvryen gesellen als hen gelieven soude, ende die onvrye gesellen souden hen dan moeten helpen werken omme denselven penninc dat de vrye gesellen selve daeraf hadden, opdat de coepman, mids gebreke van werke, gheen scade, verlet noch achterdeel en hadde. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende vierendertich, eenentwintich dage in Februario.

---

23 Februari 1434 (1435).

Bevestiging der rechten van den Abt van Sint-Michiels in den eigendom van de helft van een huis in de Lepelstraat.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende vierendertich, drieentwintich dage in Februario, so waert getermineert in de volle banc van Scepenen opten heysch ende aensprake die Hadewich van der Donc gedaen hadde minen Here van Sinte-Michiels, met scepenenbrieven van Antwerpen, daermede dat Aert Hadewichs die men heet Brant ende Kerstine Hadewychs, syn zuster, malcanderen gemaect hadden lanxtlevende lancxt gebruykende alle de goede die elc van hen fol. 222.

achter hem laten soude, boven syn wettige scult, vutlede ende testament, als van der helft van eenen huyse gestaen in de Lepelstrate, dwelc mine Here van Sinte-Michiels besit vut crachte van eenen testamente dat Aert Brant gemaect heeft ende Wilhelmus van Stakenbrouck, notaris, bescreven heeft, in denwelken Aert Brant voirs. den goodhuyse van Sinte-Michiels de helft van den huyse voirs. gegeven heeft ende gemaect, dat myn Here van Sinte-Michiels bliven sal besittende de helft van den voirs. huyse. Behoudelic, eest dat de voirs. Hadewych meynt dat dat testament, dat Aert Brant voirs., hoere oem, gemaect heeft, niet sculdich en is van weerden te sine, dat zy daeraf sal moegen volgen met rechte ter steden ende plaetsen daer dat behoert.

E. VINEA.

---

11 Maart 1434 (1435).

Voorwaarden van verkoop eener partij weede.

fol. 224. Alsoe Colaert Cornuyt, coepman van weede, alderhande persone sculdich was poirteren ende anderen van der stat, dewelke Colaert zyn weet, dat hy hadde liggende tot Lambrechts huys van Zonne ende oic tot Willems van Boemel, veylde te vercopen Symoen Claussoen de Bruyn, omme met dien gelde sinen sculdeneren te betalen, ende de voirs. Symoen dien coep niet en dorste aengaen, het en waere by Bourgermeesteren ende Scepenen beproeft ende gekent, dat den voirs. Colaerde dat weet toebehoirde, ofte al wairt alsoe dat yemant mochte comen na den coep ende seggen dat dat weet niet toe en behoirde Colaerden, mair yemant anders, dat dat worde besocht, soe wairt dairomme overdragen by Bourgermeesteren ende Scepenen dat men den voirs. Lambrecht ende Willem ontbien soude, die men soude hoeren spreken, by hoeren eet, in wiens name het weet tot hoeren huys lage ende tot wiens behoif dat dair waere gebracht, ende

oft zy kenden tot Kolaerts behoif, soe was overdragen dat Symoen vors. wel dat weet dan jegens hem, als jegens dengenen die machtich was te vercopen, copen mochte, ende al quame yemant dairna die letsel dairinnę doen wilde in der manieren vors., dat dat Symoen gheen onscade doen en soude, hy en soude dweet behouden. Ende alsoe Lambrecht ende Willem dat alsoe kenden ende by hoeren eede, soe was Symoene geseyt dat hy op die voege de coepmanscape dede, gelyc dair geschiede, in presencien van Bourgermeesteren ende Scepenen in deser voegen, te weten dat Symoen voirs. hebben soude elke cuype weets voir VI Rynssche gulden, opte proeve ende tsetten als waert alsoe dat ment met gereeden gelde beter prese alst geset waere, soe soude Symoen meer dairvoir geven, ende oft ment met gereeden gelde min prese, soe soude hy min geven ende altyt na dat ment soude prisen alst geset waere. Dien behoudelic, dat alsoe veel gelts als in dier voegen dairaf soude comen, geset soude worden in gewaerder hant tot dergheenre behoif die gebrec hadden aen den vors. Colaert, ende tbeste recht dairtoe hadden, ende hiermede soe soude de vors. Symoen ongehouden wesen van yet anders te doen ende syn weet te hemwaert hebben alst geset waere. Dit geschiede in den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXXIIII, XI dage in Meerte.

---

18 Maart 1434 (1435).

Getuigenis over zekere onderhandelingen gedaan ter regeling van de geschillen gerezen tusschen den Graaf van Oostervant en den Heer van Hoogstraten.

In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXIIII, XVIII dage fol. 223.
in Meerte, so quamen voere Burgermeesteren ende Scepenen in hoeren rade sittende, te wetene is Meester Jan van Halmale ende Danckart den Moelnere, Burgermeesteren, Her Michiel van den Werve, Riddere, Costen Coelput, Peter van der

Beversluys, Jan de Pape, Jan Noyts, Gheert de Wilde ende Jacop de Cuypere, Roelof van Haestricht ende Peter van Roeme, Secretaris der stad van Antwerpen, dewelke tuyghden ende namen op hoeren eedt, die by onsen Amman den voirs. Roeloffe lieflic aen den Heyligen dairop gestaeft was, ende de vors. Peter by den eede die hy de voirs. stad dede als hy te Secretaryse ontfaen wart, dat zy zere cort na dat vonnisse by den Scepenen van Antwerpen gewyst was tusschen den Greve van Oestervant ende den Heere van Hoechstraten, aengaende den waerborge die de Heere van Hoechstraten den voirgenoemden Greve setten soude, ende ter tyt dat de Heere van Hoechstraeten lach tot des Ammans huys, verzamenden by den vrienden des vors. Greven, te weten Jan Ruychrock ende Jan Caucen, te drye stonden omme eenich goetgenoech ende middel te helpen deedingen tusschen beide de Heeren, dat zy mit malcanderen te vreden ende vrientscap hadden moegen comen ende bliven, ende dat de voirs. Here van Hoechstraten ombelast ende ongehouden gebleven hadde van eenigen wairborge te setten ende zunderlinge van viere pointen, te weten, van twee hondert ouder schilden tsjaers van den bodemgelde; item, van twee hondert negenenviertich chysguldenen tsjaers den Capellanen van Vorsselair, dair haer brieve af begrypen floryne oudt; item, van dat men min heyden soude moegen bevynden dan den voirgenoemden Greve in gescriften overgegeven waeren ende van manscap te doene van den voirgenoemden twee hondert ende negenenviertich guldenen, wie Heere van Hoechstraten waere, dairvore de voirgenoemde Roelof ende Peter des voirs. Greven vrienden zekere punten van goeden boden over te gevene van des voirs. Heeren wegen van Hoechstraten, nae vele woirde ende wederwoirde, als Brecht ende Zundert ende meer andere goede, daer des voirs. Greven vriende altyt op antwoirden dat men de goeden, die men hen boot over te gevene, taxeren soude ende scatten wat zy ten vutersten weert waren, ende dat men dan dairmede de voirgenoemde viere punten verliken soude deen jegens dandere, ende wie dan bevonden woirde dairaf tachter synde, dat hy dat den anderen opleggen soude, anders en souden zys den voirgenoemden Greve niet willen overbrengen. Ende de voirgenoemde Roelof ende Peter antwoirde dat de voirgenoemde Heere van Hoechstraten de

voirgenoemde viere punten niet en hielt over commer gelyc zy dien achten, ende en wouden die viere pointen niet stellen int zeker, want zy dairaf ghenen last en hadden, overmids dat de scepenenbrieve dairaf niet en begripen, na dat de voirgenoemde Roelof ende Peter bezinnen consten. Ende aldus geschieden zy telken male ongescloten, ende altyt wert ondersproken, dat alle de woirde ende wederwoirde te nieuweten syn souden ende nyemande te baten oft tonscaden comen, gelyc oft zy niet gesproken en waeren, soe verre men schiede deen van den anderen ongescloten.

---

23 Maart 1434 (1435).

Volmacht gegeven door Jan, Heer te Wesemael, enz. aan Jan van den Werve, Jan van Oestvorst, Jan van den Hove en Wouter Otters.

Anno predicto (1), xxiii dage in Merte na costume van scrivene des Hoifs van Cameryc, ter presencien van beyde den Borgermeesteren, Heren Michiel van den Werve, Riddere, Gheert de Wilde, Heinric Colibrant, Jacop de Cuypere ende meer andere Scepenen, soe maecte mechtich ende stelde in syn stede Jan, Here te Wesemale ende te Fallays, etc. Janne van den Werve, Jan van Oestvorst, Johannes van den Hove ende Wouteren Otters, den vieren te samen, den drien ofte den tween van hen, omme van sinen wegen tachtervolgene ende trecht te vorderen dat hy wtstaende heeft jegens den Greve van Oestervant, ende oic te vervolgene ende te voldoene alsulke vorwaerden als hy wtstaende heeft metten Here van Hoechstraten, ende alle saken dairmede te doen ende te hanteren, die hy selve soude mogen doen, opdat hy present ende voere oegen waere, het zy metter minnen of metten rechte, geduerende dese macht tsinen wedерseggen ende niet langere. fol. 222.

---

(1) 1434 (1435).

1 April 1434 (1435).

Verordening voor de « onvrye gesellen van den buydeldragers. »

fol. 223 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende vierendertich, opten yersten dach van Aprille voere Paesschen, soe wart geconsenteert by den Burgermeesteren ende Scepenen den onvryen gesellen van den budeldragers, dat zy tsamen souden moegen houden ende maken een geselscap in der voegen ende manieren hierna bescreven, geduerende altyt tot der Burgermeesteren ende Scepenen wederseggen ende niet langere : Te weten es, dat zy onderlinge sullen moegen gelyke caproenen doen maken ende dragen, ende daertoe sullen zy moegen doen maken twee kerssen omme die ter eeren van Gode in de processien omme te dragen, ende dat zy in deselve processie mede omme sullen moegen gaen tot alsulken steden ende plaetsen als men se ordineren sal te gane in de processie. Ende dat soe wye vordane in haere geselscap sal willen comen ende gelyke caproenen met hen draghen, dat die sal moeten poertere syn of worden ter naerster Vierscaeren, ende dan gheven den geselscape van incomene achte groete ende alle jaere viere groete van kersgelde. Behoudelic emmer altoes dien, dat soe wye in haere geselscape niet comen en wille noch poertere worden, dat die des niet en sal dorven doen, maer sal eenyegelic, wye dat wille, den zack moegen dragen ende zyn broed daermede moegen wynnen, gelyc zy tot haertoe gedaen hebben, ombegrepen van hen oft van yemende van haere weghen. Ende waert dat men bevonde dat zy yemende overlast met woerden oft met werken daerenboven daden, dat de stad daerop verzien soude, het waere met deser ordinancien ende consente te nyeute te doene oft anders, alsoe na gelegentheit der saken dairtoe behoeren soude.

Dit es den eet die de regerders van den voirs. geselscape gedaen hebben.

Hier zwere ic, daer ic toe gestelt ende geordineert ben,

dat es regerere te zyne van den geselscape van den onvryen budeldragers in der stad van Antwerpen, tghelt dat jaerlix den voirs. geselscape innecomen sal, het zy van incommegelde, van kersgelde of anders, tontfane ende dairmede den orboere ende profyt van den gemeynen geselscape te doene, ende alle jaere voere tghemeyn geselscap dairaf goede wettige rekeninge ende bewys te doene, beyde van innemen ende van vutgeven, ende voirt alle te doene dat goede regerders sculdich zyn te doene. Alsoe moet ons God helpen ende alle zyn Heylegen.

---

4 April 1434 (1435).

Bevel voor Jan Zymaer tot overhandiging aan « des Heeren dienere » eener geldsom hem door Geeraard van Dordrecht in bewaring gegeven.

Anno xxxiiii, in de maent van Aprille den vierden dach, fol. 222.
soe wert bevolen by Burgermeesteren ende Scepenen Jan Zymaer, Meester van Sint-Jansgasthuyse op desen tyt, Jannes den Lichten ende Heinric Zegers, des Heeren dienere, over te geven, tsHeeren behouf, alsulke xix Philips scilde geheeten clinckaerde ende i gulden croene, als een Geerken van Dordrecht hem gegeven hadde te houdene, ende die zy meynden dat aen den Heere verbuert waeren, ende alsoe verre als de voirgenoemde Gheerken, nu oft namaels, alsulken bethoen ende bescheyt van der stad van Dordrecht oft van elswaer bibrachte, dat hem tvoirgenoemd ghelt toebehoirde, soe ghcloefden de voirgenoemde Jannes ende Heinric Zeghers, ende elc voere al met henzelven ende mit hoeren goiden, den voirgenoemden Janne Zymaer ende zyn goide van den voirgenoemden ghelde scadeloes tontheffen ende commerloes te houdene. Zonder argelist.

Zegel verloren door Jan Boegaert.

In denzelven jaere ende dage, soe wert ter poyen open-

baerlic wtgeroepen dat Jan Boegaert, corencoepere, poirtere van Antwerpen, zinen zegel onderwege Bruessel verloeren hadde, ende midsdien ongehouden zyn woude van alsulker zegelingen als men eenichsins daermet zoude mogen besegelen, omme daermet den voirgenoemden Jan eenige schult, voirwaerden oft geloiften te heysschen, nu oft in toecomenden tiden. Dit wert geteykent by bevele als boven.

---

16 Mei 1435.

Bevel voor Peter en Willem Muyl tot betaling der lijftocht door hunnen overleden vader verschuldigd aan de gebroeders Peter en Lauwerijs van den Ghere. (1)

fol. 223. Want Peter ende Willem Muyl, natuerlike kynderen Meester Willem Muyls wylen, desselfs Meester Willems, hoers vaders, goede aenveert hebben ende also voir Borgermeesteren ende Scepenen gekent hebben, dat zy sculdich syn den kommere te betalen die dairvut gaet ende te staen in de stat van horen voirs. vader, so wart overdragen by Burgermeesteren ende Scepenen, dat zy Meester Peter ende Lauwereys van den Ghere, hoeren oemers, vutreyken ende betalen souden alsulke XX oude groten tsjaers lyftochtrenten als zy ten lanxtlevende live van hen beyden opten voirs. Meester Willem, hoeren brueder, ende op syn goede int jair van XXXII^en^ lesteleden met rechte ende met scepenenvonnisse van Antwerpen gewonnen hebben. Behoudelic dien, oft sy meynen dat si se hen met beteren rechte anegewinnen connen, dat sy dan hoeren voirs. oemers dairaf selen moegen aenspreken. Gedaen anno XXXV, XVI dage in Meye.

---

(1) *Zie* Antw. Archievenblad, *Deel* XXVIII, *bladz.* 345.

3 Juni 1435.

Vergoeding toegestaan aan de Rentmeesters en Schepenen van Turnhout wegens hunne ambtsbezigheden. [1]

Alsoe tanderen tyden over VIII oft X jaere geleden, de Scepenen van der vryheit van Turnout hier tAntwerpen by der stad quamen, als aen haer hoetstad, te kennen ghevende den last die zy daghelicx hadden in haeren scependomme, als dat zy vroegh ende spade bereet moesten wesen tot allen saken den gemeynen lande van Brabant der vryheit van Turnout aengaende, ende oic mede dagelicx te verstane toten vonnissen ende anderen saken die aldair geschieden, baden dairomme ende versochten dat zy voere haeren arbeit ende oic mede ter eeren van der vryheit van Turnout, gemarct dat zy metten steden ende vryheden des lants van Brabant ten gemeynen lantdachverde, dair men de vryheden ontboed, mede ontboden plaghen te worden, cleedere tsamen hebben ende draghen mochten, gelyc als andere vryheden tsamen hebben ende draghen, dair hen doen tertyt alsoe zy nu bybracht hebben, by den Burgermeesteren ende Scepenen doen tertyt wesende, denwelken haere bede ende versueck redelic ende moeghelic dochte wesen, gewillecoert ende geconsenteert wart ende oic den goeden luden van der vryheit van Turnout voirs. laten weten, dat men den Rentmeesteren ende Scepenen van Turnout, by tyden vordane wesende, jaerlicx gheven soude cleederen gelyc te draghene, of elken van hen drie Rynssche guldenen voere syn cleedere. Ende want wy nu verstaen hebben dat hen stoet in de voirs. cleederen gemaect wordt, als dat men hen die weygheren soude te willen gheven, dat ons onredelic soude duncken wesen, soe eest dat wy, navolghende tconsent, ordinancie ende overdrach tanderen tyden by onsen voerzaten dairop geordineert ende overdrágen, alnoch na alle gelegentheit der saken, na den fol 224 v°.

(1) *Deze akte is doorgehaald en op den bladrand staat het woord* vacat *geschreven.*

arbeit die de voirs. Scepenen dagelicx doen ende na den cleynen loen die zy dagelicx hebben, als zy van der voirs. vryheit wegen vute riden ofte gaen, ordineren in manieren van allen redeliken ghenoeghe ende loen van arbeide ende oic ter eeren van der vryheit voirs., dat de voirs. Rentmeesteren ende Scepenen vordane hebben sullen van der voirs. vryheit gelike cleedere tsamen, of dat men elc van hen gheven sal voere zyn cleedere drie Rynssche guldenen, gelyc als hen tanderen tyden dat by Burgermeesteren ende Scepenen gheordineert, gewillecoert ende geconsenteert hebben. Dit was gedaen in de volle banck van Scepenen int jaer Ons Heeren M CCCC ende vivendertich, drie dage in de maent van Junio.

---

10 Juni 1435.

Overeenkomst aangaande de vereffening der nalatenschap van Catharina van den Damme.

fol. 224 vo. Anno vivendertich, thiene dage in Junio, soe willecoerden ende consenterden ende geloifden Bouden van Buten ende Jacop van Orshagen, syn zwager, in deen partie, ende Peter van Lint, in dandere partie, van alsulken geschille als zy onderlinge vutstaende hebben, toecomende van den goeden gebleven achter Katlynen van den Damme, Peters moeder was voirs., die wettich wyf was Jan Raeuwaerts, van Mechelen, dat zy deen den anderen dairaf hier in der stad voere de Scepenen van Antwerpen te rechte staen sullen ende nergens eldere, van alsoe verre als die goede bynnen den marcgrevescape gelegen syn.

---

29 Juni 1435.

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen de gebroeders van Berchem en Willem van Everingen, namens Elisabeth van Berchem, zijne vrouw, betrekkelijk de deeling der nalatenschap van hunne ouders. (1)

Alse van alsulken geschillen ende discoorde alse lange fol. 225. gehangen ende vutgestaen heeft tusschen Willeme, Janne ende Costene van Bercheem, gebruederen, op deen zide, ende Willeme van Everingen, in den name van Jouffrouwen Lysbetten van Bercheem, synre gesellynnen, op dandere, toecomende omme der goeden, versterffenissen ende deylingen wille van Janne van Bercheem, harer liede vader, ende Jouffrouwe Dierick, haere moeder, daer God de zielen aff hebben moet, ende van al dat daerane cleven moege, so hebben hen des geschils de vors. twee partien, by raide, advise ende goetdunckene harer beyder vrienden, gesubmitteert ende gekeert by toedoene der Burgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen in achte goede manne fol. 225 vo. in derselver stad poirteren ende onderseten, te wetene is, de voirscreven gebruedere in Heren Michiele van den Werve, Ridder, Costene van Coelput, Scepenen, Wouteren van Sompeken ende Aerde Sermeys, ende de voirscreven Willem van Everingen, in den name van Jouffrouwen Lysbetten, sinen wive, in Janne van der List, Jacop den Cuypere, Scepenen, Jannes Zegers ende Jannes Clobbaert, ende hebben de vors. partien geloift ende alnoch geloven, so wes de voirscreven achte personen daeraf pronuncieren selen, termineren, seggen oft vuten, dat zy dat in beyden ziden goet, vaste, gestentich ende van weerden houden selen teeuweliken dagen, gelyc oft by Burgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen gewyst ende metten vonnisse gevut waere, ende op alsulken peynen alse daeraf tcompromis by der stad geregistereert, begrypt ende inhout.

(1) *Zie* Antw. Archievenblad, *Deel* xxviii, *bladz.* 423.

In den yersten, so hebben de voirscreven achte goede manne wail ende voirsinnichlic overgesien ende gevisiteert dinstrument ende testament Jans van Bercheem voirscreven, oic overgehoort de sculden die deselve Jan in sinen levende live sculdich wesen mochte ende gemaect hadde, ende rypelic ende wail gevisiteert alle de goede, het zy leene, eygen oft erfgoede, hoe ende waer die gelegen syn moegen, also wail in den lande van Ghelre alse elderswaer, met allen haeren lasten ende commeren daerop staende, daer de vors. Jan vut verstorven is, ende dese zaken al gedaen wesende, syn des samentlic overcomen ende hebben haer seggen daeraf eendrachtelic gesloten ende vutgegeven in der manieren hiernaer verclaert.

Item, so es der vors. seggeren seggen eendrachtelic, dat Willem van Everingen ende Jouffrouwe Lysbeth, sine gesellynne, selen bliven staende ende hen houden aen alsulke houwelike voirwaerde alse daer zy bi den levende live van Janne van Bercheem, daer God de ziele af hebben moet, op gegoet waeren ende die begrypt, na inhoudt der brieven die daeraf syn. Behoudelic altyt, dat de voirs. gebruedere den vors. Willeme ende Merjouffrouwen, sinen wive, die huwelike voirwaerde ende goede selen moeten bewysen ende overgeven bynnen achte dagen naestcomende ane goede zekere erfgoede bynnen den mercgreefscepe van Antwerpen gelegen, met Antwerpschen brieven oft anders, also dat behoren sal, na vutwysen der huwelikere voirwaerden voirscreven.

Item, want na alle gelegentheyt, nadat men bevint, van groten sculden ende lasten van Janne van Bercheem voirscreven, so es der vors. seggeren seggen, dat Willem van Everingen van allen lasten ende sculden, hoedanich die wesen moegen, ongehouden sal wesen ende van negheenen achterstellen goede oft huwelikere voirwaerden yet heffen oft deylen, maer sal van nu voirdane sine hant slaen aen de voirscreven goede die hem bewyst selen warden ende die heffen ende bueren also die voirdane verschinen selen. Ende so wes tSinte-Jansdage Baptisten in midzomere lestleden verschenen is oft verschinen mach, dat de vors. gebruedere dat heffen ende bueren selen, zonder argelist.

Item, alse van alsulken Luevenschen brieven, alse tot deser zaken dienen moegen oft mochten, die gemaect souden moegen wesen, so hebben geloift ende geloven de voirscreven drie gebruederen, dat de voirscreven Luevenssche brieve den vors. Willeme, synre gesellynnen, noch haeren nacomelingen hen noch haeren goeden nemmermeer letsel, hynder noch ontscade en selen doen aen de goede die hen also bewyst syn oft worden moegen, na inhoudt der huwelikere voirwaerden, oppe tverbondt van hen ende van allen haeren goeden.

Item, mids desen, so selen de voirscreven gebruedere van Bercheem te henwaert hebben ende behouden alle de goede, ruerende ende onruerende, have ende erve, het zy leene, eygen erven oft moere oft andere daer Jan van Bercheem, haer vader, ende Joffrouwe Dieric, hare moeder, vut verstorven moegen wesen, hoe ende waer die gelegen syn met allen lasten, commeren daerop staende, ende met allen den tochten ende lyfrenten die daerop verschinen oft versterven moegen, sonder Willeme voirscreven ende Merjouffrouwen, sinen wive, yet meer inne gerecht te wesen. Behoudelic emmer altyt dien, waert so dat eenige goede van nu voirdane ter ziden verstorven oft hen aencomen mochten, dat daer de voirscreven Joffrouwe Lysbeth ende haere nacomelinge inne gerecht selen wesen ende deylen na den rechte daer dat gebueren sal, zonder argelist.

Ende hiermede so seggen de vors. seggeren hen in beyden ziden wel ende vriendelic vereffent, verlyct, gesleten ende gescheyden van alle den goeden ende versterffenissen van daer wilen Jan van Bercheem, harer beyder vader, vute verstorven is oft wesen mach, ende van allen geschillen die zy deen metten anderen vutstaende mochten hebben, van allen voirleden tyden totten dage toe van heden. Ende so wie hierinboven deen den anderen moeyde oft tseggen van gheenre weerden houden en wilde, dat die terstont verbueren soude, in starkenissen des compromis dat in der stadregister staet geregistereert, thiene hondert gouden Peters, een derdendeel dairaf onsen genedighen Here den Hertoge van

Brabant; item, een derdendeel dairaf der stad van Antwerpen, ende tderde derdendeel der partien dies van weerden hielde, nochtan tvors. seggen altyt van weerden te moeten bliven. Behoudelic altyt dien, waert so dat eenige donckerheyt daerinne viele oft geschil, dat dat de vors. seggeren altyt behouden te haeren verclaren. Dit wart gepronuncieert ende vute geseyt in presentien van Burgermeesteren ende Scepenen int jaer Ons Heren M CCCC ende vivendertich, op Sinte-Petersdach, negenentwintich dage in Junio.

---

18 Juli 1435.

Willem van Rode, Schout van Turnhout, ziet af van het rechtsgeding ingespannen tegen Maria sWinters.

fol. 227. In den jaere M. IIII^c ende XXXV, XVIII dage in Julio, ter presencien van Jan de Coninc, Borgermeester, Danckaert de Moelnere, Jan Noyts, Jan de Pape, Wouter van Ranst, Heinrick Colibrant, Jacob de Cuypere ende Willem van den Broeke, so quam Willem van Rode, Schouthet van Tournhout, voere de Scepenen van Tournhout, van Beerse ende van Merxblaes, ende schaut openbaerlic quite ende renuncieerde al alsulken kennen ende verlyen als Marie sWinters, van Merxblaes, voere de Scepenen van Tournhout oft voere yemant anders totten dage toe van heden bekent oft verleden mach hebben, ende geloefde voirt dat hy hem op hoere noch op hoere goide nemmermeer in gheenen rechte daermede behelpen en sal, noch aensprake doen, mer schaut tvoirscreven verlyen ende kennisse clairlic quite tallen dagen ende alsulken composicie als hy met hoer overcomen was ende renuncieerde daerop van al tot al ende geloefde hoere voirt alsulken goide weder te gheven als hy van hoere gehadt heeft ende af doen nemen, te weten IX loepen rogs, een kleyn verken ende eenen vetten hamel, mer oft hy hoere yet aen te spreken heeft oft te heysschen, dat hy dat doen sal openbairlic metten

lantrechte, ter plaetsen daer zy geseten is, sonder hoere yet te pinen oft te arbeyden oft in gevenckenissen te houden oft te legghen, ende hem van nyeuws metten rechte te behelpen ende des sal zy hem ten lantrecht staen ende hoer metten lantrechte van synre aenspraken beschermen ende wederstaen ende verwachten van des hy op hoer metten rechte gewynnen can. Sonder argelist.

---

20 Juli 1435.

Uitspraak in een geschil tusschen Christina Janssone en Nicolaas van den Velde betrekkelijk eene erfgift door Nicolaas Janssone aan eerstgenoemde gedaan.

Opte geschillen voir ons gehandelt tusschen Kerstinen, fol. 227. natuerlike dochter Claus Janssoens, met Bouden Claussoen, haren wittigen man ende momboire, aen deen side, ende Claus van den Velde met sinen wive, aen dandere, aengaende alsulken hondert cronen eens als wilen Claus Janssone gemaect heeft nae syn lyf derselver Kerstinen, na vutwisen eens briefs besegelt met syns selfs segele, soe was overdragen ende gesloten by Borgermeesteren ende Scepenen van der stat van Antwerpen, dat de voirs. Kerstine yerst volgen sal in den Oudenbossche, dair de voirs. Claus aflivich wart, omme te weten ofte den voirs. brief, na dier bancken recht, goet ende van werden es, ende es dat alsoe, soe sal sy met hoeren voirs. man moegen volgen op de goide des voirs. Claus ter steden ende plaetsen daert haer genoegen sal ende dair rechts plegen, alsoe verre als de voirs. Claus van den Velde dat verantwoirden wilde, omme alsoe betalinge te gecrigene van den voirs. hondert cronen. Ende eest dat de brief aldair niet goet ende van weerden bekent en waert, soe sal de voirs. Kerstine den voirs. Claus van den Velde ongemoeyt laten. Gedaen in den jaere Ons Heeren M. CCCC ende XXXV, twintich dage in Julio.

---

30 Juli 1435.

Uitspraak in een geschil tusschen Jan Minten en zijne kinderen betrekkelijk de deeling van de nalatenschap hunner wederzijdsche vrouw en moeder.

fol. 226. Alsoe Jan Minten, aen deen side, ende syn wettige kindere, aen dandere, sekere questien ende geschillen hadden, te weten ofte nietwederstaende den twen testamenten gemaect bi den wettigen wive des vors. Jans, moeder van sinen vors. kinderen, dat geschil soude werden gesleten int geestelic recht eer dat men te Lyere, dair beide de vors. partien wonachtich syn, na dier stad recht die geschillen soude sliten, gelyc hy, Jan, meinde, ofte niet, gelyc de vors. kinderen meynden, gemerct de presentacie by hen voir Scepenen aldaer gedaen ende mids den vonnis aldaer gewyst borge te setten, aen beiden syden, dat sy sculdich waeren te geldene ende te deylene na der stad rechte aldaer, soe wert getermineert soe wanneer dat de vors. kinderen deden bliken metter waerheit, alsoe dat behoirde, dat sy goeden borge hadden geset omme de dagen van rechte te Camerike te houden ende te volcomen van des men daer tusschen hen beyden soude wysen voir recht opte vors. testamenten, dat dan hy, Jan, rechts soude plegen van den sterfhuyse te Lyere, te weten altyt daerinne besproken, dat men de haeflike goede soude deylen na den rechte der stad van Antwerpen, ende dandere goede na den rechte van den sterfhuyse, also dat sculdich waere te geschien, midsdien dat de vors. Jan Minten een buytenpoertere waere. Gedaen in den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXV, dertich dage in Julio.

20 Augustus 1435.

Bevestiging der rechten van Willem Mager in den eigendom van een huis in de Wijngaardstraat.

Tusschen daensprake van Willeme Mager, gedaen Froenen, zynre stiefmoedere, als van eenen huyse gestaen in de Wyngerdestrate, tusschen Wouters huys was van Schoenhoven, aen deen zyde, ende Nouts huys was van Schille, aen dander zyde, ende tverantwoerden dat de voirs. Froene daerop dede, soe wart gewyst met eenen vonnisse by Janne de Pape ende by gevolge van Scepenen, synen medegesellen hieronder bescreven, dat de voirs. Willem Mager int voirs. huys gericht es, behoudelic altoes der vrouwen, die nu int voirs. huys woent, haere tocht. Hier waren by ende over Danckaert de Moelnere, Peter van der Beversluys, Jan Noyts, Wouter van Raust, Gheerd de Wilde, Heinrick Colibrant, Willem van Kets ende Willem van den Broeke, Scepenen. Gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXV, XX dage in Oegstmaent. fol. 227.

---

29 Augustus 1435.

Verklaring van eenige rechtspunten voor de « oudencleercoepers. »

In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXV, XXIX dage in Augusto, soe wert by den Burgermeesteren ende Scepenen verclaert sekere vraghen dairaf dat de dekene ende gesworennen van den oudencleercoepersambachte van hen begerden onderwyst ende bevroedt te syne, ende dairaf dat zy dagelicx den goeden luden dair sy schatten ende deylden berecht ende bescheyt af doen moeten : In den yersten, soe wanneer dbedde scheidt tusschen man ende wyf ende de man voere sterft, of dwyf verlyct sal worden van den hernassche ende wapene, die doutste zone voeren vutdraeght, of en sal, dairop es hen bevroedt dat zy dairyegens niet verlyct syn en sal. fol. 228 v°.

Ten anderen male, oft eenige verlikinge behoert gedaen te syne der dooder zyden van eenigen silvere, dat de levende behoudt aen capruene oft aen levereye van pallueren oft anders, dairop es hen bevroedt, dat de lancstlevende dat behouden sal sonder eenige verlikinge dairaf te doene, alsoe verre als dat silver sonder eenich voerdeel oft opset op die cleedere oft capruene gehangen oft bewracht zy. Behoudelic altois dien, dat die tsilver alsoe behielde, wel synen eet dairtoe soude moeten doen, opdats de wederpartie begerde, dat hy dat sonder opset oft voordeel gedaen hadde. Ten derden male, wart hen verclaert dair dicwyle in haer ambacht donckerheit ende geschil in heeft ghevallen, dat soe wanneer eenich van hoeren voirs. ambachte eenich gestolen goet, welkerhande dat waere, cochte, dat hy dat terstont, als hyt gecocht heeft, geheel ende ongebroken sal moeten hanghen voere syn voerveynsteren ende daervoere laten hanghen drie dage lanc, alle den dach dore, ende soe wye des niet en dade, dat die verboeren soude, alsoe dicwyle alst geschiede, telken male drie oude schilde, te bekeeren in drien, deen derdendeel dairaf den Heere, dandere der stad ende tderde den voirs. ambachte. Behoudelic dien, dat dieghene die dat goet verloren hadde ende alsoe voere de voerveynstere hangende vonde, weder soude moeten gheven bynnen zonneschyne dengheenen diet gecocht hadde, tghene dat hy dairomme gegeven hadde.

---

30 Augustus 1435.

Ordonnancie op het dragen van wapens en livreien en op het houden van vergaderingen.

I 228 Wtgeboden ende ter poyen wtgelesen anno XXXV, in de maent van Oeghst des XXX^sten^ daighs, by Heren Janne van der Brugghen, Riddere, Scoutheit, ende bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Rade van der stad van Antwerpen.

Item, dat nyemand, wie hy zy, gheenrehande hootwapene,

hameren, bazeleren oft langemesse dragen en zal, by dage oft by nachte in gheenre manieren, ende soe wie dat men bevonde de voirs. messe ende wapene dragende, dat die verboeren sal viere royale, half den Here ende half der stad, ende daertoe de wapene verboert. Ende hierinne en sal men nyemand verdragen, wtgenomen dat dieghene, die van buyten innecomen ende weder wttrecken, hoere wapene zullen mogen dragen tot hoirre herbergen ende weder daer ute, ombegrepen ende zonder letten. Ende dit sal elc waert zinen gasten moeten kundigen of den brueck zelve betaelen, wtgenomen de wagenliede ende de kerreliede, dat die hoir redelike pasmesse zullen mogen dragen gelyc als zy tot noch toe gedaen hebben ende ombegrepen, ende al waert alsoe dat des Heeren knaepen, ten tide wesende, de persoene oft persoen, die de voirgenoemde wapene ende messe alsoe gedraegen hadden gelyc voirs. is, niet en vonden dragende, ende dat de voirs. persoene oft persoen nochtan mitter waerheit daeraf betuyght worden, dat zy die by dage oft by nachte gedragen hadden, dat nochtan den voirs. brueck daermede verbuert zyn zal gelyc voirs. is. Ende waert dat sake, dat des Heeren knapen oft vanghers bevonden worden hiermede dissimilerende ende yemande by dage oft by nachte gedoechden oft lieten alsulke messe ende wapene dragende, ende denzelven persoen oft persoene daeraf niet en calangierden ende trecht op hen niet en vorderden, dat dan die dieneren oft dienere staen sal ter correctien op eenen wech te Tryere. Ende soe wien zy bevonden by nachte alsulke wapene dragende oft messe oft by hem hebbende, dat zy dien in den Steen zullen moeten leyden, zonder om eenige zaken dat te laten, tot des anderen daighs, dat zy bi der stad geweest zullen hebben ende hoir dat te kennen gegeven, opte voirs. peyne ende tot dat den voirs. brueck yrst vernueght ende betaelt zy. Behoudelic, dat de poirters oft poirtere van der stad den voirs. brueck zullen mogen verborgen, opdat zy connen, ende verborght zynde, en sal men se in den Steen niet mogen leyden. Behoudelic oic, dat de wakers van der stad ombegrepen ende als zy waken, alsulke wapene zullen mogen dragen als hen gelieven sal.

Item, dat nyemant, wie hy zy, edel oft onedel, groot oft

cleyne, gheenrehande cledinge gheven noch nemen en zal, kerels, rocke, noch capruyne, noch gelike teykene van pallueren dan denghenen die bynnen zinen ate ende drancke dagelix zyn. Soe wie hieraf de contrarie dade, dat die verboeren zoude XX scellingen ouder grote, half den Here ende half der stad. Ende dat alle deghene die nu tertyt yemants cledere dragen, terstont de teykene van den clederen af zullen moeten doen opte selve peyne, wtgenomen hoir rentmeesters, opgezeten late ende die hoir huysinge open houden ende om niet daerin woenen.

Item, dat nyemand, wie hy zy, groot oft cleyne, van nu vordaene geenrehande vergaderinge bynnen der stad van Antwerpen, by dage of by nachte, maken en zal noch helpen maken, om eenige nieuwicheyt voert te keeren, dan by consente ende wetene van Burgermeesteren, Scepenen, Hootslieden oft van den dekenen ende geswoeren van den ambachte daerin dat eenyegelic van hen waere. Ende soe wie de contrarie hieraf dade, dat die alsoe wtgericht sal worden bi den Here ende bi der stad als nae gelegentheyt der zaken dairtoe behoeren zal. Behoudelic den cedelen, die de goide liede van den ambachten hebben, in hoirre volder macht te bliven ende van werden.

---

31 Augustus 1435.

Besluit aangaande de verdeeling van zoenpenningen.

fol. 228 v°. In den jaere Ons Heeren M. CCCC ende vivendertich, opten lesten dach van Oegstmaent, soe wert verclaert by den Burgermeesteren ende Scepenen opt zoendinc tanderen tyden gemaect by der stad als van den ongevalle ende dootslage die een Ghysel, Jan Ghysels zone, dede aen eenen Janne Boudens, ende zunderlinge opte haelzoene van XXV clinckaerden die de vader ende de broeders voeren in vuthebben souden, omme

die te bekeeren dairt hen gelieven soude, dat zy die alsoe hebben ende behouden souden. Vordane wart verclaert opte II^c ende XX clinckerde van der principaelre zoenen, dat des voirs. Jans Boudens kindere dairaf hebben souden deen helft, dats te wetene C ende XX clinckerde, ende dat men die stellen soude in ghewarachtiger hant toter kinderen orboere ende profyte ende die wel verborgen alsoe dairtoe behoert. Ende dat vordane des voirs. wylen Jans Boudens broederen hebben souden, van der ander helft van der zoenen, XXV clinckerde, ende dat dan dandere LXXXV clinckerde de vriende ende maghe vordane deylen souden alsoe eenyegelic, na dat hy bestonde ende maegh dairtoe waere, dairin sculdich sal syn te deylen, ende dat dan eenyegelic van dat hem alsoe quame zynen cost dairaf op hemselven gelden ende betalen sal. Vordane was getermineert opten cost van den meester, dat de kindere deen helft dairaf gelden ende betalen souden, ende de vriende ende de maghe dandere helft.

---

3 September 1435.

Regeling van den verkoop van « vremd broed. »

Anno XXXV°, III dage in Septembri, wart geboden ende vutgeroepen van tsHeren ende van der stad wegen dat gheen tavernier, cabarettier ofte die eenich vremd broed van buyten te vercoepen plegen, het zy voere de wyntavernen of elwaere, gheenrehande alsulken vremdt broed en sullen moegen vercoepen noch den lieden dairmede teten gheven dien zy zyn gelaghe metten getale van den broede rekenen, het en zy dat dat broed syn gewichte houde na der stad coere ende na der stad recht. Behoudelic dat eenyegelyc poertere ende herberghier sal moegen coepen broed van buyten of van bynnen omme zyn gaste dairmede te settene dien hy met maeltyden tetene gheeft. Ende soe wye dat andersins vremdt broed cochte ende voirt vercochte het en hielde syn volle gewichte in der manieren voirs., dat die verboeren soude, alsoe dicwyle als men dat fol. 228 v°.

bevonde, telken male eenen ouden schilt, deen derdendeel dairaf den Here, dandere den Coermeesteren ende tderde den dekenen ende geswoernen van den backersambachte hier in der stad, ende tbroed verbuert ter armen behoef. Ende hieraf soe sullen de dekenen ende geswoerne van den ambachte voirs. besuec moegen doen alsoe dicwyle ende menichwerven alst hen gelieven sal, ende dien zy de contrarie bevinden doende, dien sullen zy moegen coeren met eenen van den drie Coermeesteren van der stad oft met meer, alsoe dat geboeren sal.

---

7 September — 25 November 1435.

Regeling van een geschil tusschen de « sciplieden » van Santvliet en de erfgenamen van Wouter Dierixsone, die eenen dijk te Santvliet aangenomen had te maken.

fol. 229 In den jaere Ons Heeren M CCCC ende vivendertich, seven dage in Septembry, soe wert overdragen by Bourgermeesteren ende Scepenen opte questie die hinck tusschen den sciplieden van Santvliet, ter eenre siden, ende den erfgenamen van Wouteren Dierixsone, ter andere, aengaende eenen dyck tot Santvliet gelegen, die de voirs. Wouter hadde genomen te maken, als dat de vors. erfgenamen dien voirs. dyck alsoe groet souden doen maken als den ouden dyck dairjegens over liggende, want hy dien dyck alsoe hadde genomen te maken, niettemin midsdien dat de voirs. erfgenamen meynden, dat de voirs. Wouter dien dyck custbairlic hadden gemaict dan men nu bevonde, mids dat hy gesonken waere gelyc men dat tanderen tyden bi den lantmeter wel hadde bevonden ende die voir ons syn kenlicheit hadde geseit, ende oic nu seide, na vutwysen eenre cedullen dairaf gemaect, meynende dairomme de voirs. erfgenamen dat sy dairomme dien dyck alsoe niet maken en souden, ofte dat sy de minsten rastoer na alle gelegentheit dairaf souden hebben, soe wairt voirt

overdragen, dat men hen rastoer dairaf soude doen na alle gelegentheit, van voere dairaf gehoirt den lantmetere ende andere die hen des mochten verstaen ende by hoerer liede advys, etc.

In den jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. vivendertich, XIII dage in Septembry, waert overdragen by Borgermeester ende Scepenen in volle banck, dat de erfgenamen van Wouteren Dierixzone terstont sullen doen volmaken den dyck van Santvliet, die wilen de voirs. Wouter voirmaels genomen hadde te makene, in alsulker vuegen ende condicien als de vorwaerden ende cedelen, voirmaels dairaf gemaect, inhouden ende verclaeren, ende des sullen zy erde halen ten naesten weghe ter minster schaden ende ter meester baten van den dycke, noortwaert over oft tusschen beyde de dycke, daert hen gelieven sal denselven dyck mede te volmakene. Behoudelic dien, waert dat sake dat zy eenige erde haelden die te vergelden stonde, dat zy die vergelden ende betalen sullen by goetduncken van den Borgermeester ende Scepenen ende bi denghenen die deselve wethouders dairtoe nemen sullen ende die hen des best verstaen. Sonder argelist.

Alsoe de momboren van Wouter Dierixssoens kinderen, fol. 231. denwelken van der stad wegen van Antwerpen bevolen was te doen makene de noortzywinde van Zantvliet in der vuegen ende manieren dat Wouter Dierixssone, hore vader, die voirtyts hadde aengenomen te makene, gelyck die gescriften ende cedullen, die dairaf syn, dat clairliker begripen ende vutwysen, lange vervolght hadden ane de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen voirs., nadien dat zy meynden dat de voirs. noortzywinde volmaect alsoet behoirde, dat men van der stad wegen eenige gedeputeerde aldair schicken wilde omme den voirs. dyck van der noortzywinde te aenverdene ende opgelevert te wardene, so syn opten dach van heden dair op tstucke van der stad wegen geschyct Jan de Coninc, Burgermeester, Peter van der Beversluys, Scepen, ende met hen Meester Gielys van den Wigaerde, Secretaris, dewelke

dair by ende over geroepen hebben den Schouttet, Scepenen ende goide luide van Zantvliet, beide lantluide ende scipluide, also verre als zy thuys waren ende men se dair by gecrigen conste, dair men yerst overslagen heeft by Heinricke Lemmenssone, den gesworene lantmetere, ende op sinen eedt, die zuyzywinde in hore beloep ende in hore hoeghte, dairna dat de voirs. Wouter Dierixssone de noortzywinde aengenomen hadde te makene, welke zywinde bevonden is hebbende int gemeyne vyfdalf roye ende eenen voet beloeps ende een roye ende eenen halven voet hoeghden. Ende de noortzywinde, die gemeten was te twelf steden, is bevonden hebbende int gemeyne vyf royen beloeps ende derthiene voete hoeghden ende ten mynsten vier ende een half roye beloeps ende eenen voet ende derthien voet hoeghden. Ende mids desen so heeft gedocht den goiden luiden van Zantvliet voirs., dat de noortzywinde voirs. wel ende loflic opgemaect was ende vollevert, gemarct dat de gesworen lantmetere dat also op sinen eedt nam, in presencien van den gedeputeerden ende goiden mannen van Zantvliet voirscreven, ende dat de voirs. momboren, in den name van den kinderen, als van deser noortzywinden te makene, meer gedaen hadden dan zy sculdich waren te doene na de cedullen ende gescriften voirscreven. Ende waren content, gepayt ende wel te vreden als van desen ende desgelyx zyn oic de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen van den momboren van Wouter Dierixssoens kynderen voirscreven te vreden, content ende wel gepayt van der voirs. leveringen ende overgevene van den dycke der noortzywinde voirs., ende hebben dairomme bevolen dat men tgene dat voirscreven staet registreren soude in der stad register van Antwerpen, te dien eynde dat de kindere Wouter Dierixssoens voirscreven, die volcomelic ende al voldaen hebben als van der noortzywinden voirscreven te makene, van nu voirdane dairaf ontlast, ontslagen ende ongehouden bliven souden. Gedaen anno vivendertich, viventwintich dage in November.

E. Vinea.

---

15 September 1435.

Ordonnancie op de verlichting der straten, het dragen van wapens, de herbergiers en de accijnzen.

Geboden anno XXXV, mensis Septembris die XVta. fol. 292 vo.

Item, sullen elken nacht twee huyse te gader vuythangen een lanterne met keerssen barrende, dats te wetene over ander nacht elc huys eene lanterne, opte peyne van XII grote te verboeren, die de contrarie dade, de twee deele der kerken ende tderde derdendeel dengenen diet voirtbringen sal. Ende dit sullen bewaren de charkers ende sculdich wesen voirt te bringen.

Item, dat gheen vremde man pansiere, hootwapene, langemesse, onredelike pinchoene oft gheenrehande andere verboden wapene dragen en sal moegen, by dage noch by nachte, opte payne van drie ouden scilden ende de wapene verboert, te keeren in drien tot sHeeren, der stad ende derghenre behoef diet voirtbringen. Ende hieraf sal alle man calengieren moegen ende dit sal elc weert zynen gasten moeten seggen ende condigen, opten voirs. brueck.

Item, sal elc weert in de groote openbaere herbergen ende zunderlinge opte Perdemarct, in de Cammerstrate ende in de Boxstege, daer men perde stalt, alle nachte eenen knecht doen waken die dlicht ende anderen onraert verwaeren sal, opte peyne van eenen ouden scilt te verbueren, deen derdendeel den Heere, dander der stad ende tderde diet voirtbringt.

Item, dat nyemant, wie hy zy, der stad haer assizen en onsteke oft hen en pyne te ontsteken, oft oic dengenen die se jegens der stad verpacht hebben in gheenre manieren, opte payne van drie royalen te verbuerne, deen derdendeel den Heere, dander der stad ende tderde dengenen diet voirtbringt.

20 September 1435.

Belofte van Nicolaas van den Velde eene beslissing der Schepenen van Oudenbosch te volbrengen.

fol. 264. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXXV, XX dage in Septembry, voer Jan de Coninc, Burgermeester, Danckert den Moelnere, Heinrick Colibrant, Jacob de Cuypere, Gheert de Wilde ende Willem van den Broeke, Scepenen, des morgens voer der noenen, soe verthoende hem Claus van den Velde oirbodich ende volverdich te doene al tghene dat bi den Scepenen uten Oudenbossche overdragen is geweest tusschen denselven Clause ende zinen wive, op deen zide, ende den vader, voeght ende andere vrienden van eenen weeskenkinde, daer des voirs. Claus wyf oudermoeder af is, te weten is bynnen der stad van Antwerpen voer Scepenen brieve elcanderen te verlyen, te weten den voirs. Clause ende sinen wive van zekeren erven ende goiden, ende zy weder den voirgenoemden kinde sekere sommen van ghelde, te weten XII^c Philippus Bourgoensche scilde, zeggende voert in waer te doene dat hy IIII dage lanck nae de voirs. vriende gebeyt heeft tot zynre scaden ende cost.

---

28 September 1435.

Verklaring betrekkelijk eenen schepenbrief van Lillo inhoudende aankoop van land door Peter de Bot.

fol. 229. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXV, XXVIII dage in Septembri, soe quamen in de banck van Scepenen Costen van Coelput, Jan de Pape ende Gheert de Wilde, ende verclaerden aldair hoe dat zy tanderen tyden in de banck van

Scepenen gesien hadden ende oic gehoirt lesen eenen scepenenbrief van Lilloe, sprekende van XL gemeten lants die Peter de Bot voermaels gecocht ende vercregen hadde jegen den Here van Lilloe ende Mervrouwen synre moeder, welken voirs. brief deselve Here van Lilloe ende Mervrouwe syn moeder met hoeren segelen mede besegelt hadden. Ende alle desgelycx soe kende ende tuyghde des anderendaeghs daer te voeren in de banck van Scepenen Jan van Ranst, Rentmeester van der stad van Antwerpen op desen tyt.

---

5 October 1435.

Uitspraak in een geschil tusschen de inwoners van Turnhout en Arendonck, ter eene, en die van Heze, ter andere zijde, « nopende der vroente. »

Opt geschil dat langhe gehangen heeft tusschen de goede lude van Turnout ende van Arendonc, aen deen zyde, ende de goede lude van der Heze, aen dandere zyde, toecomende omme des gebruyc wille van eenre gemeynten of vroenten, die die van Turnout ende van Arendonc seggen ende meynen dat hen toebehoert, ende dair die van der Heze op seggen ende meynen dat se hen alsoe wel toebehoert als dien van Turnout ende van Arendonc, gemarct dat zy die met haeren penningen mede hebben hulpen coepen ende vercrigen, gelyc als een bezoec dairop tanderen tyden gedaen wel inhoudt ende verclaert, ende dairaf dat zy goede segele ende brieve hebben van zaliger gedachten Hertoginnen Johannen van Brabant etc., gelyc als die van Turnout segele ende brieve hebben van wylen saliger gedachten Hertoge Janne van der principaelder nemyngen der vroenten of gemeynten voirs. Soe hebben de voirs. partien, aen beyde zyden, opten dach van heden daeromme by ons geweest ende haer geschil ende gebrec opgedaen, ende oic mede de fortse ende gewout dat die van Turnout met groeter menichten van volke dien van der Heze in der heyden gedaen souden hebben, dairop

Fol. 229 vo.

dat by den Burgermeesteren ende Scepenen hierna bescreven, in presencien van Heeren Janne van der Brugghen, die als Marcgreve daerby was, getermineert was, yerst opt gebruyc van der vroenten of gemeynten, want zy aen beyden zyden zegele ende brieve hadden van den Princen, Here ende Vrouwe wylen van den lande van Brabant, mids denwelken de kennisse van den principalen geschille als van den gebruyke der vroenten voirs., onsen genedighen Here of zynen edele Raide toebehoert, dat zy met haeren bethoene aen beyde zyden trecken souden tot eenen sekeren dage by onsen genedigen Here of by de Heren van sinen edelen Raide, ende alder van den principalen bescheit gheven ende nemen na de terminacie van ons genedichs Heeren Raide voirs. Behoudelic dien, dat eenyegelic van beyde den voirs. partien de voirs. vroente of gemeynte sal bliven gebruykene ongelet ende ongecalengiert elc van anderen in redelicheden ende ghenoege, gelyc als zy die tot haertoe gebruyct ende gebesicht hebben, tot aen der tyt ende wylen, dat zy bericht ende onderwyst sullen syn van ons genedichs Heren Raide, soe wye van hen dat int principael recht oft onrecht heeft, daermede dat zy aen beyde zyden content waeren. Ende als van der fortsen, crachte ende gewoude dat die van Turnout dien van der Heze gedaen souden hebben, des hen de wet ende tgherichte van Turnout niet aen en draeght, soe heeft de stad dat te haerwert behouden, omme dat na gelegentheit der saken metten voirs. Marcgreve vute te richten, alsoe na ons genedichs Here des Hertogen van Bourgognen ende van Brabant hoege herlicheit ende na synre stadrecht van Antwerpen daertoe behoeren sal. Dit wart getermineert in de banc van Scepenen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXV, V dage in Octobri, daer by ende over waeren de Marcgreve voirs., Jan de Coninc, als Burgermeester, Her Michiel van den Werve, Riddere, Danckaert de Moelnere, Peter van der Beversluys, Jan Noyts, Jan de Pape, Wouter van Ranst, Heinric Colibrant, Gheerd de Wilde, Jacop de Cuypere ende Symon van der Couderborch, Scepenen.

---

8 October 1435.

Uitstel, op verzoek der stad, door Jacob Dentiers, koopman van Doornik, toegestaan voor de betaling der som hem door Jan van Buggenhout en Hendrik van der Straten, van Lier, verschuldigd.

In den jare Ons Heeren M CCCC ende vivendertich, VIII fol. 229 vo. dage in Octobry, soe quamen vore de Burgermeester ende Scepenen Jan van Buggenhout ende Heinric van der Straten, van Lyere, die Jacop Dentiers, coopman van Doernicke, vut crachte van sekeren scepenenbrieve die zy hem verleden hebben, hier tAntwerpen hadde in doen halen metter royden, na den rechte van der stad, vore de somme van VI^c^ overlantschen kuervorstere Rynssche guldenen, ende dairom dat Jonckere Aert van Sevenbergen den voirs. Burgermeesteren ende Scepenen gebeden hadde vore de voirs. persoene van Lyere, dat sy den voirs. coopman omme een redelic vutset bidden souden, gemerct dat zy opten tyt van nu niet gestaet en waren de voirs. scult te betalene. So baden de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen den voirs. Jacobe, dat hy eenen redeliken tyt hieraf oichluykinge doen woude ende dat de voirs. persoenen van Lyere dairinbinnen bliven mochten ongemoeyt, also dat ter sunderlinger ende eerstiger beden dair Burgermeesteren ende Scepenen voirscreven, de voirs. Jacop Dentiers oechluykinge dede ende gedaen heeft van deser saken totten vutgange van der Bergermerct van Paesschen naestcomende, in alle der vuegen ende manieren als sy opten dach van heeden staet. Behoudelic dien, dat de Burgermeesteren ende Scepenen voirgenoemd hem toegeseeght hebben ende geloift, dat sy niet meer bidden en selen oft doen bidden omme eenigerhande vutsetsel van deser saken gedaen te wardene, maer dat sy hem dan doen selen gereetscape ende cortinge van rechte, na vutwisen des voirs. brieven, also sy best sullen connen ende mogen.

17 October 1435.

Uitspraak in een geschil tusschen Wouter van Beraensele en de gebroeders Geeraard en Hendrik Truydens, betrekkelijk het gebruik van eenen weg.

fol. 230. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXV, XVII dage in de maent van Octobri, wert getermineert in de volle banck van Scepenen opt geschil dat lange gestaen hadde tusschen Wouteren van Beraensele, onsen poertere, aen deen zyde, ende Gheerde ende Heinricke Truydens, gebroederen, aen dandere zyde: Yerst, als van den weghene over dlant, dat de voirs. Wouter aen hem gedragen hadde, dair tprincipael geschil yerst af ruerende quam, dat de voirs. gebroederen ende haere nacomelinge, na de waerheden ende getuygen die dairaf overhoirt hebben geweest, na dat die sake voere de Scepenen van Molle in rechte heeft geweest, ende nadat hem de voirs. Wouter eenwerven ende anderwerven van synen rechte vellich gaf, gelyc als deselve Scepenen van Molle dat voere Burgermeesters ende Scepenen getuyght ende verclaert hebben, ende de voirs. gebroederen geplogen hebben te varene, so wert getermineert, dat zy ende hoere nacomelinge dairover sullen bliven varende. Vordane op tpoint van der quetsueren die de voirs. Wouter den voirgenoemden Gheerde gedaen hadde, soe wart getermineert dat de voirs. Wouter den voirgenoemden Gheerde gheven soude II Peters ende den meester eenen clinckaert bynnen den genechte. Ende daerop waeren zy goede gevriende gewyst, op zoenbrake ende op vredebrake.

31 October 1435.

Ontlasting van Simon van der Couderborch van zijnen borgtocht voor Willem van Kets.

Anno xxxv^to^, op Alreheilegenavont, so schaut quite Willem van Kets, Scepen, Symon van der Couderborch, Scepen, van alsulker bortocht als de voirs. Symon hem gedaen hadde voere Janne van den Houte, Godevartssone, dwelc geschiede in de banc van Scepenen daer by waeren Her Michiel van den Werve, Riddere, Danckert de Moelnere, Peter van der Beversluys, Jan Noyts, Wouter van Ranst, Gheert de Wilde, Jacop de Cuypere ende meer andere. fol. 230.

---

2 November 1435.

Vrijspraak van Hendrik van den Zande, beticht van diefstal.

Tusschen daensprake van Heren Janne van der Bruggen, Riddere, Mercgreve van den lande van Ryen ende Scouttet van Antwerpen, gedaen eenen Heinricke van den Zande, poertere van Antwerpen, als van eenre coe die hy gestolen soude hebben, dairaf dat hem deselve Scouttet waerheit ende getuygen vermat, dewelke hy niet en borghde noch oic leyden en wilde, ende na tverantwoerden dat de voirs. Heinric weder dairop verantwoerden dede, soe wart deselve Heinric in der Vierschaeren tAntwerpen met eenen vonnisse, gegeven by Heren Michiel van den Werve, Riddere, ende by gevolge van den Scepenen, synen medegesellen, gewyst van der voirs. tichten ende aensprake los, vry, quite ende verweert. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXV, twee dage in Novembri. fol. 230.

---

4 November 1435.

Uitspraak in een geschil tusschen Adriaan van Eemeren en Catharina van Lynth, betrekkelijk eene lijftochtrent.

fol. 230. Anno xxxv, viere dage in Novembry, soe werden by Her Michiele van den Werve, Riddere, Peteren van der Bevers'uys ende Heinrike Colibrant, Scepenen, verlyct ende vereffent Adriaen van Eemeren, als op deen zide, ende Katline van Lynth, Jacobs dochter was van Lynth, met hoeren momboere die hoir mitten rechte gegeven was, op dandere, als van alsulken x scellingen oudere groten tsjaers lyftochtrenten, als de voirs Katline jaerlix tot hoeren live heffende is opte stad van Antwerpen, nae inhout der principaelre brieve, ende die de voirs. Jacob den voirgenoemden Adriane in handen gezet hadde jaerlix op te boeren, om hem daeraen te verhalen van alsulker borchtocht als hy voer den voirgenoemden Jacob gedaen hadde, ende oic mids zekeren ghelde dat hy hem voert overgelevert hadde, te weten is in deser manieren, als dat de voirs Adriaen terstont der voirs. Katlinen overgaf den voirgenoemden principalen lyftochtbrief, ende dat zy die zelve vordane sal bliven heffende als se verschynt, ende daertoe sal hy hoir tusschen dit ende Kerssavond naistcomende overleggen ende betalen een halve jaerrente, te weten v scellingen oudere groten eens henendragens, ende daermet sal hy quyt wesen ende gestaen, hy ende die zine, zonder vorder van der voirs. Katlinen oft yemand anders van hoeren wegen aengesproken oft belast te worden. Behoudelic emmer dien, dat hem de voirs. Adriaen sal mogen verhalen, daer hy best sal connen, aen eenige andere goide den voirgenoemden wilen Jacob van Lynth toebehoerende, daer hy die best sal weten te vinden, om hem alsoe van der voirs. borchtochten te lossen, dwelc aldus nae dat hen de voirs. partyen aen beyden ziden gesubmitteert hadden in den voirs. Her Michiele, Peteren van der Beversluys ende Heinrike Colibrant, bi deselve persoene wtgesproken is, ende voert bi den Burgermeester ende Scepenen voirs. bevolen int register te stellen.

---

8 November 1435.

Inschrijving, ter bede der inwoners van Austruweel, van de « vryheiden » welke het dorp bezit.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXXV, achte dage fol. 230 v°.
in Novembri, soe waeren by Bourgermeesteren ende Scepenen eenige goede liede van Outserweel, die te kennen gaven hoe dat zy veel vryheiden hier in der stadt hebben ende metter stadt dair zy somwilen inne gemoeyt syn geweest, mair dat comende ter kennessen van Bourgermeesteren ende Scepenen, wart hen moyenisse verdragen, gemerct dat zy voir die vriheit altyt moeten bereet wesen in allen haervaerden der stadt te dienen, ende als de stadt wilt, met hueren wagenen ende peerden, ende dat zy jaerlicx der stadt moeten betalen XLVIII scellingen groten, dewelke vriheiden sy noemden, te wetene dat zy by henselven gheen bede en betalen als den Hertoge van Brabant bede geconsenteert wort, mair dat de stadt betaelt voir haer selven ende voir hen, dat es dat zy metter stadt betalinge gevryt syn. Item, als men de borchgraft graeft, dat zy oic dairaf vry syn metter stadt. Item, desgelicx van stedegelde in de mercten, dat zy oic dairaf niet en geven, mair dairaf vry syn ende van eenigen anderen saken. Behoudelic, dat sy assise geven van goede dat zy wter stadt voeren, gelyc vremde liede, ende begeerden ende baden dat men dit wilde registereren omme altyt dit ter kennessen te moegen wesen, ende dat zy alsoe veel te bat ende oic de voirs. Wethouderen te bat ongemoeyt mochten bliven, dwelke also wert geconsenteert te geschien ende oic overdragen dat men hen copie soude geven omme der redenen wille voirs., gemerct dat sy de vors. vriheiden hadden gelyc dat kenlic was. Gedaen ten jaere ende ten dage voirscreven.

---

9 November 1435.

Verordening voor de houtbrekers.

fol. 230 v°. Alsoe de dekenen ende geswoerne van den houtbrekers-ambachte den Bourgermeesteren ende Scepenen te kennen hebben gegeven, hoe dat zeere lichtelic eenige wilde gesellen ende die luttel of niet veel te verliesen en hebben, comen in huer ambacht, willende nochtans hebben alsoe veel bedryfs ende bewints in huer ambacht als deghene die veel hebben te verliesen, dat gheen oirboer en es voir den Here ende voir de stadt, dwelc al meest toecompt mids den cleynen gelde datter toe staet in huer ambacht te comen ende oic dair vut te scheiden, begeerende dairomme dat gehoecht te hebben. Oic hebben zy te kennen gegeven, dat dicwille veel geschils tusschen huer ambacht ende sommegen anderen gevalt, overmids dien dat eenige gesellen in huer ende oic in anderen ambachten tenemael syn, begeerende ende biddende dairomme dat geremediert te hebben bi der wysheit van ons, soe eest dat, omme oirboer ende profyt ende oic omme onderling rast ende vrede in der stadt te houden tusschen den goeden cnapen van den voirs. ambachte, ende oic andere te onderhouden, hedensdags by ons overdragen es ende gesloten, dat soe wie van nu voirdane int ambacht van den houtbrekers wilt comen, dat die van innecomengelt geven sal den voirs. ambachte achte oude schilde, dairaf den eenen hebben sal de dekenen ende geswoerne, omme die te bekeeren dairt hen sal gelieven, ende den cnaep van den voirs. ambacht sal hebben acht grote, ende diegene die vuten voirs. ambacht wilt gaen, sullen geven den voirs. ambacht vier oude scilde. Ende oic hebben wy hen verleent, dat soe wie van nu voirdane int voirs. ambacht comen sal, dat die in gheen ander ambacht en sal moegen syn, ende dit altyt geduerende tot onsen wederseggen. Gedaen in den jaere Ons Heren M CCCC ende XXXV, IX dage in Novembry.

20 December 1435.

Regeling van een geschil tusschen Heer Lodewijk van den Leene en Peter Janssone, betrekkelijk eene gemeene « weerdribbe. »

Dit is alsulken genoech ende oirdinancie als geschiet es bi den Amman ende Heeren de Scepenen ende den gesworen erfscheiders van der stad, als tusschen Her Lodewyc van den Leene, den Canonic, in deen side, ende Peter Janssone, den scrynmakere, in dander side, als van den gescille dat sy hadden van eender weerdribbe toecomende, ende daer beide de huise gesach in hebben, also dat de vors. partien onderwyst es, dat sy dese vors. werdribbe selen houden met gemeenen coste, maer waert also dat eenich van hen beiden yet gebrake aen syn sitstede, dat sal eenyegelic doen maken op hem selven ende sonder cost van den anderen. Behoudelic dien, waert also dat men de weerdribbe ruymen moeste ende ment dan opbreken moeste, dat soude men weder doen maken met gemeenen coste, ende alsulken water als daerachter valt van den huysken van der weerdribben, dat dat sal bliven gaende gelyc alst gaet ten dage van heden ende loept in de weerdribbe, ende men sal geenrehande water daerinne moegen brengen, ende alsulken plaetse als Her Lodewyc achter syn huys heeft liggende, dat hy de vors. plaetse sal moeten doen hogen als dat water van der plaetsen loepen sal ter straten vuyte ende onder sinen ozydrup van sinen huyse, also dat de vorseide werderibbe geenen last daeraf en hebbe in geenre manieren, alle saken sonder argelist. Ende waert bevolen dat mens dit soude registreren anno xxxv^{to}, xx$_{a}$ Decembris. fol. 224.

E. Vinea.

23 December 1435.

Uitspraak in eenen twist tusschen Meys Putcuyps en het dorp van Brecht betrekkelijk eene heining. (1)

fol. 231 vo. Also een wyl tyts een groet geschil gehangen heeft tusschen Meyse Putcuyps, poertere tAntwerpen, ter eenre side, ende den dorpe van Brechte, ter andere, toecomende ende spruytende omme des inslaens wille van eenen heidebloke toebehoerende den vors. Meyse, ende dat de vors. van Brechte meynden dat men sculdich waere te slichtene na sdorps recht, van welken geschille si aen beiden syden comen waeren in rechte te Brechte voere Scepenen, ende daerop dat te Zanthoven sekere hootvonnissen gehaelt waren, dewelke niet en worden volvuert also dat sculdich hadde geweest te sine, soe die van Brechte meynden, ende souden daeromme de Schouttet van Brechte anegesproken hebben Laureys Meys, des vors. Meys sone, die voere sinen vader borge bleven was, so syn, opten dach van heden, by de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen dese saken al gesleten ende getermineert, midsdien dats hen hieraf beyden de Schouttet van Brechte, ter eenre side, ende de vors. poertere, ter andere, gekeert hebben in Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vorgenoemd in der vuegen ende manieren hierna verclaert : In den yersten, dat de vors. Laureys Meys de vors. heyninge sal doen slichten bynnen den genechte naestcomende, gelyc thootvonnisse, dat van Santhoven comen was, dat verclaert heeft. Item, als van den yersten hootcosten die de vors. Laureys Meys verleet ende betaelt heeft, die sal betaelt bliven. Item, als van den anderen hootcoste, dairvore sal hy noch betalen viere gouden Peters oft hoere weerde. Ende van dat de Schouttet ende Scepenen van Brechte nu laetse te Santhoven waeren omme de bancke te doen sluytene, so sal de vors. Laureys betalen oic vier Peters voere hoeren cost, de wagenhuere daerinne gerekent, ende nochtans

(1) *Zie* Antw. Archievenblad, *Deel* xxviii, *bladz.* 394.

beyde den Schouttet geven XIIII Peters voere hoere cost ende arbeyt die sy diewyl gehadt hebben om deser saken wille, ende oic voere den cost die sy ende de Scepenen nu tertyt hier in der stad ende anders gedaen hebben, alle saken daerinne geslagen, ende tvors. gelt betalen bynnen den genachte. Ende hiermede sullen si aen beiden siden wesen te vreden ende content, ende de vors. Laureys Meys quite van allen aenspraken ende broeken of anders van deser saken toecomende totten dage toe van heden, welke vutsprake aldus gedaen synde, de vors. twee Schoutteten geconsenteert hebben dat Laureys voirs. de vors. heyninge sal doen beginnen te slichtene terstont, ende dat si emmer bynnen eenre maent volslicht sal wesen, na inhouden des vonnissen van Santhoven vorscreven, dese vors. vutsprake ende terminacie nochtans in hoerer macht blivende. Dit was gedaen anno XXXV^{to}, XXIII Decembris.

---

24 December 1435.

Gebod op het dragen van wapens en op het « roevene van den houte. »

Geboden ende vutgeroepen anno XXXV^{to}, opten Heilegen Kerssavont.

Item, dat nyemant, wie hy sy, geenrehande hootwapen, fol. 257 v°. gehackelde stave, baseleren, breenmesse, lange messen oft geenrehande verboden wapenen dragen en sal moegen, by dage oft by nachte. So wie de contrarie dede, dat die verboren soude de vors. verboden wapenen, ende daertoe III royale, deen helft den Here ende dandere helft der stad, ende hierinne en sal men nyemant verdragen, vutgenomen dat vutlantssche liede, degene die wechverdich syn ende van buyten incomen ofte weder vuttrecken, hore redelike wapenen selen moegen dragen tot haerre herbergen ende weder daervute, ombegrepen sonder letten. Ende dit sal elc weert sinen gasten moeten kundigen ofte den broeke selve betalen.

Item, waert dat men bevonde dat tsHeren dieneren ende vangers hiermede dissimileerden, ende yemande, by dage oft by nachte, gedoeghden oft lieten alsulken messe ende verboden wapen dragen, ende die daeraf niet en kalengierden ende den broke van hen niet en namen, dat die staen sal ter correctien van den Here ende van der stad.

Item, dat niemant, wie hy sy, van nu voirdane geenrehande hout, het sy wilgen struycken, eycken struycken, stroncken, poten, heesters, tuynen, heggen oft hagen, in wat manieren dat sy, by dage oft by nachte, heimelic oft openbaere, houden, vutgesteken, afbreken, nemen oft tuyswaert dragen en sal, op de peyne van drien ouden schilden te verbuerne, een derdendeel daeraf den Here, dandere der stad ende tderde denghenen diet voertbrengt. Ende hieraf sal alle moegen calengieren ende oft yemant den anderen oploep dade, met woerden oft met wercken, omme dat hy en gecalengiert hadde, dat men dien corrigeren sal by den Here ende by der stad, sonder verdragen, also na de gelegentheit daertoe sal behoeren.

---

2 Januari 1435 (1436).

Besluit over de deeling der nalatenschap van Jan Voesel.

fol. 231 vo Alsoe Jan Voesel aflivich es geworden, die gelaten heeft Heynricke ende Willeme Voesels, syn gebruederen, ende oic vier susteren die te manne hebben Jan van der Tangen die men heet van der Stoct, Ghisel van der Biest, Jacob van der Vorst ende Jan den Herden den jongen, dewelke gebruederen ende hoer swageren, in den name van hueren wiven, quamen by Bourgermeesteren ende Scepenen omme gesleten ende gescheiden te syn van twee pointen, deen ofte alle des voirs. Jans goide, die hy gelaten heeft, have, erve ende leengoide betalen soude zyn sculden, ofte dat

de leengoide vry dairaf souden wesen, ende dandere point ofte den gebruederen alleen soude toebehoeren de leengoide ende niet den gesusteren, soe waert by Bourgermeesteren ende Scepenen overdragen ende also in presencien van beiden den voirs. partien vutgesproken, dat alle de goide des voirs. Jans gehouden souden wesen in syn sculde, in deser vuegen dat men de sculde betalen soude ende nemen yerst van sinen hafeliken goiden, opdat zy goet genoech waeren, ende en waeren sy niet goet genoech, van sinen erfliken goeden, opdat zy dan oic goet genoech waeren, ende waeren sy niet goet genoech, dat men dan tgebrec soude verhalen van den schulden aen de leengoide. Voirdane was overdragen alsoe verre als de gebruederen ende gesusteren niet verliken en conden onderlinge op tpoint van den leengoeden te deylen, dat zy malcanderen dairaf met rechte aenspreken souden. Gedaen in den jaere Ons Heren M CCCC ende XXXV, twee dage in Januario.

---

8 Januari 1435 (1436).

Schatting van geroofde koopwaren.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXXV, den VIII^sten dach in Januario, so waert bevolen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, dat men registereren soude alsulken scade ende verlies als Pantalion, coepman van Constans, geleden hadde van den ruteren des Jonckeren van Heynsberch, als hulperen des Hertogen van Gelre ende van Gulic, gelyc hy die groette by sinen eede voir den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen voirscreven : In den yersten, hondert ende drie doppel sayen van Hontschote, coste elc say XVI scellingen groten Vleems, maect LXXXII ℔ VIII scellingen Vleems. Item, aen tbeslach dair de voirs. saye in beslagen waren, VI Rynsche gulden. Item, aen drie dosinen loesch X scellingen Vleems, ende ane blahen corden baken IX scellingen Vleems. fol. 221 v°.

---

12 Januari 1435 (1436).

Vonnis in een geschil tusschen Peter Pot en Jan van Halen, Heer van Lillo, over de vaststelling der waarde van munten.

fol. 230 vo. Op daenspreke die Peter Pot gedaen heeft Heren Jan van Halen, Heere van Lilloe, als dat zy hen aen beiden zyden gekeert hadden in sekere goede manne, te weten Jan van der Lyst ende Jan de Coninc die men heet de Meyere, op die tyt Scepene van der stad, van des deselve Peter meer hebben woude voere de Vranxe croene van alsulker jaerliker renten als hy jairlix heffende is opten voirs. Heere van Lilloe ende op syn goede, na inhout van sinen scepenenbrieven van Antwerpen, dan hem de voirs. Heere van Lilloe jairlix dairvoere geven woude, ende dat hem daerenteynden de voirs. Scepenen toeseyden voere elke voirs. croene jairlix te hebben ende tontfane XXIX cromsterte of de weerde dairaf, des hem de voirs. Peter aen den voirs. Jan van der Lyst ende Jan den Coninck goide waerheit ende getuyge vermat. Ende op tverantworden datter de voirs. Heere van Lilloe wederop gedaen heeft als dat hy hoepte ende meynde te gestane den voirs. Peteren jairlix te gevene alsulken croenen als dagelix deen coepman van den anderen nemen ende gheven soude oft de weerde dairaf, ende na dat de voirgenoemde Jan van der Lyst ende Jan de Coninck dairaf in den rechte getuycht hebben ende hoere kenlicheyt geseyt, ende nae daenspraeck ende verantworden ende al datter toe geschiet is, so waert gewyst met eenen vonnisse by Willem Lammenssone ende met gevolge van Jan den Coninck, Peteren van der Beversluys, Jan van Ranst, Jan de Pape, Willem van den Wyngerde, Willem van den Broeke, Symoen van der Coudenborch ende Matheeus van der Elst, Scepenen, sinen medegesellen, als dat de voirs. Peter, van dier tyt voert dat tvoirs. segghen geseyt was, soude bliven heffende van synre voirs. jairliker renten voer elke croene XXIX cromsterte oft de werde dairvoere in anderen goeden gelde. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXXV, XII dage in Januario.

16 Januari 1435 (1436).

Beslissing aangaande de vereffening van het sterfhuis van Jan van den Parre.

Van alsulken geschille als vutstaende was tusschen Jans kindere van den Parre, ons poerters wilen, aen deen side, ende Machtilden van Ghierle, der vors. kindere moeder, aen dandere side, om der deylinge ende scheydinge wille van alle hoeren goeden, want sy tot noch toe in onverdeylden goede geseten hadden, ende de vors. kindere hadden eenen scepenenbrief van Antwerpen daermede dat hen Jan van den Parre, hoer vader, gemaect hadde op alle syn goede IIII^c gouden cronen eens wechdragens, van denwelken de vors. kindere ende moeder hen ganselic gekeert hebben ende gesubmitteert in de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen, so syn de vors. kindere ende moeder by hoeren vryen wille, opten dach van heden, by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen vors. verlyct, vereffent ende gesleten van allen hoeren goeden, welkerhande die wesen mogen, in der manieren hierna verclaert: Te wetene, in den yersten, dat de moeder ende de vors. kindere half ende half deylen selen alle de haeflike goede ende daertoe alle erflike ende vercregen goede die Jan van den Parre ende de vors. Machtilt tsamen in geheelen bedde vercregen hebben, ende oic mede alle de erflike ende vercregen goede, die de vors. moeder ende kindere vercregen hebben diewile dat sy in onverdeylden goede geseten hebben, ende de oude patrimonie goede selen staen ende gedeylt worden na den rechte van der bancken daeronder dat sy gelegen syn. Ende hiermede selen de vors. partien van al tal gescheiden ende gedeylt wesen van allen hoeren goeden vorscreven totten dage toe van heden, ende den vors. scepenenbrief te nieute ende van geenre weerden. Behoudelic altyt, oft hierinne eenige donckerheit viele, dat houden de vors. Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vors. altyt tot hoeren verclaren. Dit was gedaen int jair Ons Heren als men screeff M. CCCC. ende vivendertich, sesthiene dage in Januario. fol. 232.

6 *Februari 1435 (1436).*

Verzoening tusschen Heer Godevaard Vrients, priester, en Gijsbrecht van den Wouwere alias Claus.

fol. 232 vo. Alsoe als een wyle tydts zekere gescille geweest hadden tusschen Her Godevaerde Vrients, priester, prochiaen van Rumpst, aen deen zyde, ende Ghysbrechte van den Wouwere die men heet Ghysbrecht Claus, backere, woenachtich te Rumpst, aen dandere zyde, als van zekeren quetsuren die de voirgenoemde Ghysbrecht denselven Here Godevaerde in voirledenen tyde gedaen soude hebben, ende daeraf dat hy in den Hove van Camerike, vuyt vervolghe van den promotor desselfs Hoofs, die daeraf zekere informacien hadde doen doen, verwonnen es geweest ende gecondampneert in zekeren amenden ende beternissen daeraff te doene, van also verre alst den voirs. Hove van Cameryck aencleeft, alsoe de sentencie daeraf gegeven by den Officiael des voirgenoemden Hoofs van Cameryke dat claerlikere inhoudt ende begrepen heeft. Ende alsoe omme deser selver zaken wille ende zekeren execucien van mandemente comende vuyten voirs. Hove van Camerike, die Her Jan Heynen, priester ende prochiaen van Reedt, gedaen ende geexecuteert hadde jegen den voirgenoemden Ghysbrechte, deselve Her Jan gedreycht was ende van vresen van synen live vuyt synen huysen ende goedsdyenst wesen, also hy seide, van welken voirs. gescille ende van al des daeraen cleven mach beyde de voirs. prochiaene, ter eenre zyden, ende Ghysbrecht van den Wouwere, ter andere zyde, hem ganselic gekeert ende
fol. 233. gesubmitteert hadden in Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen, ghelovende aen beyden partien alsulken segghen ende vuytsprake als den voirgenoemden Heren Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der voirs. stad van Antwerpen daeraf soude gelieven te segghene ende te vuyten, goet, vast, gestentich ende van werden te houdene teeuweliken dagen, sonder daerenboven deene den anderen te moeyene of te mesdoene in eeniger

manieren, soe hebben, opten dach van heden, de voirgenoemde Heren Burgermeesteren ende Scepenen, beyde de voirgenoemde partien ende elc van hem bizundere in haren redenen yerst gehoert zynde, heur zegghen ende vuytsprake van derselver zaken gedaen in der vueghen ende manieren als hierna bescreven staet: In den yersten, dat de voirgenoemde Ghysbrecht van den Wouwere des Sondaechs na groit Vastelavont naesttoecomende comen sal in der kerken van Rumpst ende aldaer, na der missen, in presencien van denghenen die dan daerby wesen zelen, den voirgenoemden Heere Goedevaerde vergeffenisse bidden van alle des hy in der voirs. zaken misdaen ende denselven Her Godevaerde mishandelt mach hebben in eeniger manieren, ende dat sal hem oic de voirgenoemde Her Godevaert dan vergeven ende goedertierlic quytschelden. Item, sal de voirgenoemde Ghysbrecht, in beternissen van der voirs. misdaet ende misgripe, doen een pelgremagie tot Sinte-Anthonys in Veynnois ende daeraf brief wederbrengen dat hy de voirgenoemde pelgrimagie gedaen sal hebben in beternissen van denselven faite, ende sal porren omme deselve pelgrimage te doene tusschen dit ende Beloken Paesschen naesttoecomende, oft des voirs. Her Godevaerts gemoeye daeraf hebben. Item, daerenboven sal hy noch doen een pelgrimagie tot Sinte-Jacops in Galissien ten vermaenenen van den Heeren hierna bescreven samentlich ende eendrachtelic. Item, soe sal hy den voirgenoemden Heere Godevaerde geven, vore zyn smerte ende quetsuere, binnen eenen jare naesttoecomende, LVI clinckaerde te drie paymenten, te weten es tot elken XVII weken een derdendeel van den voirs. LVI clinckarden, ende den voirgenoemden Heere Janne Heyns, als voere zyn beletsel, viere clincaerde, ende die sal hy hem geven ten yersten paymente dat van den voirgenoemden LVI clincaerden verschynen sal, van denwelken LVI clincaerden sal de voirgenoemde Her Godevaert betalen ende vernuegen den meester die hem genesen heeft, soe hy naest ende best sal connen ende moghen. Ende mids desen soe seyden de voirgenoemde Heren, dat de voirs. partien in beyden zyden goede gevriende, hem bevelende dat sy hierenboven malicanderen niet en misdaden, noch misdoen en daden, by henselven of by yemande anders, op soenbrake ende op vredebrake, in eeniger manieren.

Ende omme de voirgenoemde beternisse ende amende na vuytwysen van der voirs. vuytspraken van denselven Ghysbrechte wel ende volcomelic te doene, soe zyn daervoere des voirgenoemden Ghysbrechts borgen bleven Claus van den Wouwere die men heet Cole Claes, Claus de Herde, Claus van der Heyden, Janssone, ende meer andere goede mannen, die metten selven Ghysbrechte op zynen dach waren, dewelke geloeft hebben denselven Ghysbrechte dese voirgenoemde pointen ende beternisse te doen doene, na vuytwysen van der voirs. vuytspraken. Dit was gedaen by Heren Heynric Colibrant, Burgermeestere, Janne van Ranst, Burgermeestere ende Scepene, Peteren de Blocscoemakere, Peteren van der Beversluys, Peteren Reyners, Janne den Pape, Willeme van den Wyngaerde ende Janne van Rythoven, Scepenen van der stad van Antwerpen, ende Meester Pauwelse Beyere, Archidyaken ende Canonick in der kerken van Camerike, die de voirgenoemde Burgermeesteren ende Scepenen gebeden hadden by hem te wesene, omme in de voirs. saken henlieden te besten helpen te raidene, int jaer Ons Heren M. CCCC ende vivendertich, den sesten dach van Februario na costume des Hoofs van Camerike.

---

22 Februari 1435 (1436).

Oorvrede gezworen door Geeraard en Jan Cane aan Jan Thonys.

fol. 232 v°. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende vivendertich, tweentwintich daghe in Februario, so geloefden ende zwoeren lyflic aen den Heylegen Gheerd Cane ende Jan Cane, syn sone, by gestaefden eede die hen Heynric Colibrant, als Burgermeester, staefde in de banc van Scepenen ende Raetsluden, daer by waeren Jan van Ranst, Burgermeester, Peter Reynere ende Willem van den Wyngaerde, Scepenen, Jan Pauwels, Laureys Mierselman, Andries van Popendonc die men heet Behagelaert, Wouter van Eekeren, Raetslude, ende Claus

van den Hoevele, Secretarys, dat zy alse van alsulken geschille van woirden of anders als vutstaen mochte tusschen hen ende Janne Thonys, denselven Janne Thonys noch nyemende van sinen maghen oft vrienden nemmermeer en sullen misdoen, doen misdoen, raet noch daedt daertoe geven, heymelic noch openbaer, by henselven oft by yemende anders in eeniger manieren, alsoe moeste hen God helpen etc. Ende waer zy de contrarie daden, wie van hen beiden dat waere, dat soude men vutrechten also daertoe behoeren soude, ende waert dat Jan Cane hierenboven het dade ende hem voirvluchten daeromme maecte, dat soude men aen Gheerde, den vader, ende aen syn goet verhalen, etc.

---

8 Maart [*1435 (1436)*.]

Brief over de betaling der kosten van een geding aangelegd in het belang der gemeene inwoners van Wuestwesel.

Lieve geminde Vriende, opten dach van ghisteren ende fol. 232 vo.
van heden hebben by ons geweest Jan van den Broeke ende Jan de Vettere, als gemachticht, alsoe zy seyden, van der goeder luden wegen van Woestwesele, omme voere ons te volghene yegens eenige van Ghinhoven, die onder hen vieren gemachticht waeren tanderen tyden van der gemeynder goeder luden weghen van Woestwesele, alsoe sy zeyden, omme oic voere ons te volgene op sekere gebreke den gemeynen goeden luden aengaende, dairomme dat zy sekeren cost gedaen hadden, denwelken de voirs. Jan van den Broeke, met synre medepartien, niet mede gelden noch draghen en wouden, mids vele redenen ende allegacien die zy dairtoe seyden, dair de vors. viere goede manne weder vele redenen ende bescheits yegen seyden, alsoe dat wy, alle redenen ende bescheit aengehoert ende oic mede de terminacie tanderen tyden by ons dairop getermineert, opten dach van heden onse vutsprake dairaf gedaen hebben, als dat alsulken cost als de voirs. viere goede manne metten ghenen die zy omme diere

saken wille zomwylen met hen brachten, betaelt sal worden van allen den goeden luden gemeynlic, gelyc als zy tanderen tyden den cost gemeynlic betaelt hebben, gemarct dat tvervolgh, daeromme dat de cost gedaen es, oic den goeden luden gemeynlic aengaet, welke sake wy aen U begheren ende versueken dat ghy den goeden luden gemeynlic condigen wilt ende laten weten, opdat dese onse terminacie gehouden blive, hierin doende als wy U betrouwen. God zy met U. Gescreven VIII dage in Merte.

---

10 Maart 1435 (1436).

Inschrijving der belofte gedaan door Catharina van der Donck, betrekkelijk de belegging eener lijfrent ten voordeele van Jan van Boschoven.

fol. 226. Anno XXXV, mensis Marcii die x[a], soe wart bevolen int register te stellen tghene dat hiernae bescreven staet, te weten is, by Heinrike Colibrant, Burgermeester, als dat Katline van der Donck, mit eenen momboere hoer mitten rechte gegeven, geloeft heeft ende geloifde, tusschen dit ende Onser-Liever-Vrouwendach Lichtmisse naistcomende, te coepen op goide zekere pande bynnen den mercgreefscap gelegen, elx jaers een zister goids custbaers rogs ten live geduerende van Jan van Boschoven, wittich zone Gielys van Boschoven, des zullen de voirs. Katline ende Godevert de Cuypere, hoir man, ende de lancstelevende van hen beyden, tvoirs. zister rogs tsjaers lyftochtrenten alle jaere opheffen, innemen ende ontfaen hoeren leefdach lanck, zonder yements wederseggehen, des is voirwerde dat de voirs. Godevert v mottoen erflic mitten achterstel, nae inhout der scepenenbrieve, sinen leefdach lanck opheffen ende zal ontfaen. Zonder argelist.

---

13 Maart 1435 (1436).

Vonnis in een geschil tusschen Mattheeus van Helmont en Jan Kemerlinc betrekkelijk eene erfrent bezet op een huis.

Tusschen daensprake die Matheeus van Helmont gedaen fol. 234. heeft Janne Kemerlinc, sHeren knape, met scepenenbrieve van Antwerpen, van den derdendeele van VIII ℔ grote tsjaers erflic die Aerd Vouts metten selven brieven vercocht heeft Matheuse vors. opte huysinge, geheeten *Yngelant*, voere welke VIII ℔ grote erflic de vors. huysinge verbonden staet als principael pant, begheerende voirt de vors. Matheeus dat hem Jan Kemerlinc vergeldinge ende betalinge dede van sinen VIII ℔ grote vors., ende na tverantwoirden dat de vors. Jan Kemerlinc hierop gedaen heeft, seggende dat hy tvors. huys vuter stad hande van Antwerpen gecocht hadde, na vutwysen der brieve die hy daeraf dede lesen, ende daerna verreyct ende vutgewonnen ter Vierschaeren, sonder calaengie van den vors. Matheeuse oft van yemande anders, ende des gedrouch hy hem aen tregister van der stad, ende des de vors. Jan Camerlinc daertoe meer heeft doen seggen, so wart gewyst met eenen vonnisse by Peteren Reyneers ende gevolge van den nabescrevenen Scepenen, al eest dat de vors. Matheeus voirtyts gewyst was dat hy sinen principalen pande volgen soude ende daerinteynden recht, want nochtans de vors. Jan Camerlinc nu gethoent heeft ende in rechte gebracht de brieve van der stad, daermede dat zy hem tvors. huys vercocht heeft, ende een cedulle inhoudende dat Matheeus vors. daer mede ende by was daer tvors. huys vercocht wart van der stad wegen, ende dat hy oic tvors. huys met vollen rechte ter Vierschaeren vutgewonnen hadde also hy bybrachte metten register van der stad, so wart gewyst de vors. Jan Camerlinc quite ende verweert van der aenspraken voirscreven, ende dat de vors. Matheeus hem goede scepenenbrieve van Antwerpen verlyden sal voere hem ende voere sine nacomelinge, dat hy totten vors. huyse nemmermeer talen en sal noch hem vut causen van

den VIII ℔ grote vors. eenichs rechts daertoe vermeten. Behoudelic dien, dat Matheeus vors. sal moegen volgen opte waerborgen die sinen scepenenbrief begrepen heeft. Daer by waeren met gevolge Jan van Ranst, Peter van der Beversluys, Willem Lammenssone, Mattheeus van der Elst ende Jan van Rythoven, Scepenen. Gedaen anno XXXV, XIII dage in Meerte.

---

15 Maart 1435 (1436).

Regeling van een geschil tusschen de timmerlieden en de schrijnmakers.

fol. 245 v°. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende vivendertich, vyfthien dage in de maent van Meerte, so wart getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden ende gesloten bi den Ouden-Scepenen opt geschil dat geweest heeft tusschen dambacht van der tymmerluden, aen deen zide, ende dambacht van den scrynmakers, aen dandere zide, dat van nu voirdane eenyegelyc poirtere ende ingezetene van der stad, wie hy sy, sal moegen doen maken ende werken bynnen sinen huyse, omme sinen penninc, wat warke dat hy gewrocht wille hebben ende van wien dat hy dat werc gewrocht wille hebben, ombegrepen van eenigen van den vors. tween ambachten. Vutgenomen dat zy elcanderen sullen laten werken dat syn ambachte toebehoirt, dat is claerlic te verstane, dat de scrynmakers gheenrehande werck maken noch werken en selen dat principalic der tymmeringen toebehoirt, als van dueren, veynsteren, steegers, alloyre, solders te leggene, oft plancken te leggene boven noch beneden in de huyse. Desgelix en sullen de tymmerluyde gheenrehande werck maken noch werken dat principalic den scrynmakers toebehoirt, als van trezoren, spennen, coetsen, bedsteden, tafelen, scragen noch gheenrehande gesneden werck omme te vercoepene opte merct oft bynnen haeren huysen, ende dat zy oic niet lymen en sullen, maer selen anders moegen tymmeren, scutten, welven, snyden ende al anders in der goeder luden huysen, oft in de kerken

reken ende maken, also verre alse zyt connen ende de goede luden van hen gemaect willen hebben. Ende desgelix selen de scrynmakers moegen scutten, welven, snyden, lymen ende al doen in de kerken ende in der goeder luden huysen, dat men van hen gemaect sal willen hebben in der manieren ende vuegen gelyc voirscreven staet. Ende hiermede sullen beyde de vors. ambachten, aen beyden ziden, content ende te vreden syn, ende so wie hierinboven deen den anderen misdade oft dade misdoen, in woirden oft in werken in eeniger manieren, dat die daeraf staen soude ter correctien van den Here ende van der stad.

N. Hovel.

---

16 Maart 1435 (1436) — 30 Juni 1436.

Verklaringen van Jan Smettebyer, koopman van Brussel, over eene schulderkentenis gedaan ten voordeele van Janyn de Mirevile, met een daaropvolgend vonnis der Wethouders van Antwerpen.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXV, XVI dage in Merte, fol. 233 v°. quamen voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden Jan Smettebyer, coepman van Bruessel, dewelke tanderen tyden metten rechte van der Vierscaeren verreyct ende verwonnen heeft sekere schult dewelke Wouter ende Willem van Kets, gebroederen, ende Jacop de Cuypere, ende elc van hen een voere al, bekent hadden met eenen scepenenbrieve van Antwerpen sculdich synde Janyn de Mirevile van der sommen van LXXVIII ℔ grote Vlaemsscher munten, welke schult toebehoerde eenen Gielys Bonin, van Brugghe, hoewel dat de voirs. scepenenbrief opten voirs. Janin gemaect was, alsoe dat de voirs. Jan Smettebier, mids sekere gebreke dat hy aen den voirs. Gielys Bonin hadde, de voirs. schult ter Vierscaeren verreycte ende vutwan, dairenboven dat de voirs. Janyn comen es voere Scepenen van Antwerpen, vut begerten van den voirs. Gielys Bonin, ende heeft den voirs. scepenen-

brief, die op hem gemaect was, hoe wel dat de somme dairin begrepen den voirs. Gielyse toebehoerde, overgegeven eenen coepman geheeten Mercelys van Milen, ende heeft de voirs. Janyn, die opten dach van heden mede voere ons comen es, claerlic bekent ende verlydt dat hem die scult niet toe en behoerde in cleynen noch in groeten, in gheenre manieren, noch doen de brief op hem gemaect was, noch doen hy denselven brief overgaf. Ende heeft voirt geloeft met dien brieve nemmermeer yemande eenich recht te helpen voirderen, noch dien brief te gewarigen noch te groeten, in gheenre manieren, sonder argenlist. Vordane wart in presencien van den voirs. Janyn voere de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden verhaelt, dat doen tertyt dat dbeletsel opte voirgenoemde somme gelts gedaen wart by Janne Smettebier voirs., de voirs. Jacop de Cuypere den voirs. Janyn condichde ende te kennen gaf, dat dbesetsel alsoe gedaen waere te dien eynde oft hyt hadde willen verantwoerden, dairop dat deselve Janyn weder antwoerde dat hys niet verantwoerden en wilde, want hem de scout niet toe en behoerde ende dat hyt den voirs. Gielys Bonin oic gecondicht hadde. Oic bekende hy dat hem de voirs. Jacop de Cuypere noyt schout sculdich en was, ende dat hy oic den voirs. Mercelys, dien hy den voirs. brief overgaf, oic noyt schult sculdich en was, mids denwelken claerlic bliken mach dat de voirs. schult, die opten voirs. Janyn verleden was, den voirs. Gielyse toebehoerde ende nyemende anders. Dit geschiede int jaer ende ten dage voirs. ende staet aldus in der stad register int dblat van cc ende xxxiii.

fol. 238. Tusschen daensprake van Janne Smettebier, aen deen zyde, ende tverantworden van Mercelys van Milen, aen dander zyde, na den scepenenbrieve die Wouter en Willem van Kets, gebruederen, ende Jacop de Cuypere verleden hebben Jannyn de Myreville, na de kennisse van Scepenen, dat de voirs. Jannyn de Myereville gekent hadde dat de schult hem niet toe en behorde, hoewel dat de voirs. scepenenbrief op hem sprac, ende dat die toebehoorde Gielys Bonyn ende anders niemende, na vutwysen van den register, ende oic nadat

de voirs. Jan Smettebier die voirs. scult opten voirs. Gielys Bonyn vutgewonnen hadde voer ende eer in der Vierscaren, eer de voirs. Jannyn de voirs. scult Mercelys met scepenenbrieven overgegeven hadde, ende na al dats voere de Scepenen van Antwerpen was comen, soe wart gewyst met eenen vonnisse by Peteren Reynere ende by gevolge van den Scepenen, zynen medegesellen, de voirs. Jan Smettebier volcomen van synder aensprake ende den voirs. Mercelys vellich. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessendertich, opten lesten dach van Junio.

---

16 Maart 1435 (1436).

Regeling van een geschil tusschen Arnout Mutsaerts en de voogden van zijn kind, betrekkelijk de nalatenschap van Paulina Mickaerts, zijne vrouw.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXV, XVI dage in fol. 233 vo. de maent van Merte, soe wert getermineert by Scepenen ende Raidsluden opt geschil dat was tusschen Aerde Mutsaerts, den vleeschouwere, aen deen zyde, ende den momboeren van desselfs Aerds kinde, aen dandere zyde, omme der goeden ende der schulden wille gebleven achter Paulynen Mickaerts, die des voirs. Aerds wettich wyf was ende des voirs. kints moeder, in der vuegen ende manieren hierna verclaert: Te weten es, dat de voirs. Aerd geheelic ende al te hemwaert hebben ende behouden sal alle de goede, die hy ende syn wyf voirs. tsamen besittende waeren tertyt doen zy aflivich wart, alsoe wel vercregen goede als andere, ende des soe sal hy weder alleene gelden ende betalen alle de schult, die zy sculdich waeren oft noch wesen mach, tot den dage toe van heden, sonder tvoirs. kint of syn goet yet dairin gehouden te wesene in eeniger manieren. Behoudelic altyt dien, dat tselve kint geheelic ende al hebben ende behouden sal alle alsulken ghifte ende makinge als wylen Her Jan Mickaert der voirs. Paulynen, synre natuerliker dochter, gegeven

ende gemaect heeft. Behoudelic oic dien, dat soe wes by den voirs. Aerde ende Paulynen, synen wive voirs., dairaf vercocht is, dat dat vercocht sal bliven, ende dat voirs. kint gheen verhael dairaf nemmermeer hebben en sal. Dit geschiede int jaer ende ten dage voirs. ende staet aldus in der stad register, int dblat van CC. ende XXXIII.

---

23 Maart 1435 (1436).

Regeling van een geschil tusschen Lambrecht de Bonte en zijnen broeder Nicolaas, over de betaling eener som van 100 ½ grijpen.

fol. 226. Int jaer Ons Heren M CCCC. ende XXXV°, XXIII dage in Merte, wart ghetermineert in de banc van Scepenen opt ghescil dat was tusschen Lambrechte den Bonten ende Clause, zinen broeder, als van C grypen ende ½, dat de vors. Claus den vors. Lambrechte, zinen broeder, XX grypen dairaf betalen sal tusschen dit ende Palmsondach naestcomende, ende die senden bynnen der stad van Thienen op zinen cost. Vordane sal hi hem betalen dandere LXXX grype bynnen der Sinxenmerct van Antwerpen naesttoecomende, zonder eenich langer vertrec. Ende dairvore soe es borghe bleven Otte van Keppel, de weert in de *Gans*, in de Borch tAntwerpen.

---

28 Maart 1435 (1436).

Vidimus van eenen schepenbrief d. d. 28 Januari 1414 (1415) inhoudende verkoop van een gedeelte van een huis, Meirplaats, door Elisabeth van Doirne aan Willem de Roede.

fol. 234 v°. In den jare Ons Heren als men screef M IIII^{c} XXXV, XXVIII dage in Meerte voere Paeschen, soe sagen ende hoirden lesen

Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslude, in de banc van Scepenen vergadert zynde, eenen scepenenbrief van Antwerpen bezeghelt metten zegelen van Gielis Bode ende Gheeraerds van Sterkenrode, daeraf dat de tenuere hierna volght van woorde te woorde ende es dese: Wy Gielis Bode ende Gheerard van Sterkenrode, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Lysbeth van Doirne, met Gielyse Constabel die men heet Gielis de lepelmakere, haren wettigen man ende momboere, in deen partie, ende Willem de Roede, in dandere partie, bekenden ende verlyden onderlinge, in beyden partien, dat de vors. Lysbeth, met haren voirs. man ende momboere, gegeven heeft ende gaf terve ende in erfliken rechte den voirs. Willeme ende zynen nacomelingen, te houdene eeuwelic ende erflic te gebruykene, tsestedeel van eenen huyse met hove, gronde ende met al datter toebehoirt, gestaen in de Meere, tusschen Bertelmeeus van Lille huys, in deen zyde, ende Gielis van Weerbloke huys, in dandere zyde, also wy verstonden, elx jaers omme dertich grote Brabantscer munten, goet ende cusbair gelyc daer men dagelix bier ende broot telken dage van geldene binnen Antwerpen omme coepen sal, jaerlikere, ende erflikere renten, te geldene ende te betalene van den voirs. Willeme ende van zynen nacomelingen der voirs. Lysbetten ende haren nacomelingen, eeuwelic ende erflic durende, alle jaere op Sinte-Jansdach Baptisten in midzomere. Voirdane soe geloefde de voirs. Lysbet, met haren voirs. man ende momboere, dat sestendeel van den voirgenoemden huyse metten gronde ende met al datter toebehoirt te werne ende te claerne los, vry ende quyte van allen anderen voircommere ende calaengien, die daer meer op zyn mochte dan voirs. es, vuytgenomen sevene oude groite ende drie hinnen tsjaers erflic Mirvrouwen van der Zennen vuyten voirs. geheelen huyse met hove, gronde, jaerlix gaende, ende desen voirgenoemden voirchys geloefde de voirs. Willem, voere hem selven ende voere zyne nacomelinge, van nu voirdane euwelic durende te geldene ende te betalene alle jaere telken termine dat hy verschinen sal, sonder mindernisse oft afcorten van den voirs. dertich groiten tsjaers erfliker renten. Oic es voirwaerde dat de voirs. Willem of zyn nacomelinge dese voirs. dertich groite tsjaers erflikere renten af sal moegen lossen ende quyten wanneer

hy wille, tsynre moeten, den penninc omme sesthien penninge ende eenen halven penninc derselver munten, sonder argenlist. In kennissen van desen letteren bezegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M IIII^{c}. ende vierthiene, achtentwintich dage in Januario.

---

18 April 1436.

Uitspraak over den « dootslach » op Hendrik Valkemans gepleegd door eenen zijner schoolmakkers.

fol. 226 v°. Want een wyl tyts geleden in den dorpe van Rikenvorssele een ongeval geschiede aen Henneken, Heinric Valkemans sone, dewelke comende met meer andere kinderen vuter schole, was vonden liggen in den Acker te Rikenvorssele, zere bloedende aen sinen mont ende gequetst, also dat hi dairaf sterff, dwelc de vriende ende mage van Heinric Valkemans sone hielden op Jaxken Parremans ende dat hyt hem gedaen soude hebben, so worden ontboden voere Burgermeester, Scepenen ende Rade der stad van Antwerpen te comene de vriende ende mage van beiden kinderen voirgenoemt, ende keerdens hen gehelic ende al van deser sake in de stad van Antwerpen. Dairop dat de stad visiteerde wel ende ripelic alsulken getuygenisse als bi den Schouttet ende Scepenen van Rikenvorssele overhoert was ende met gescrifte overgesonden, dairaf de tenuere hierna volght van woerde te woerde: Dits alsulken getuych als Noutken, Wouter Mesens sone, ende Jaxken, Claus Jacops sone, aen den Heilegen getuycht hebben, als van Heinric Valkemans kinde wilen was: In den yersten, tuychde Noutken, Wouter Mesens sone, dat hi vuter scholen quam ende ghinc thuyswart in den Acker met meer schoolkinderen, ende dat hi voer ghinc een cleyn stuck met Nouten Loemans sone, ende dat hi doen eenen hoorde criten van den schoelkinderen, ende doen sach hi omme ende sach dair liggen Heinric Valkemans sone int

sant ende liep tot hem ende vantten zere bloedende aen sinen mont met eenen mesken in syn hant ende vraeghde hem: Wie hevet U gedaen ? Doen antwoirde hi ende seide : Jaxken Jacobs hevet mi gedaen. Doen verhaelde hi hem weder ende seide : Jaxken Parremans hevet my gedaen. Ende doen nam Noutken, Wouter Mesens sone, van sinen hemde ende wiesch hem dat bloet af, mar hi bloedde vaste ende hadde hem gheerne geholpen hadde hi geconnen, ende ghingen thuyswert ende bloedde vaste, ende nam op sinen eedt dat hi niet en wiste wiet hem gedaen hadde. Item, Jaxken Claus Jacops nam op sinen eedt ende tuychde, dat hi in den Acker ghinc met meer schoolkinderen ende dat Noutken, Wouter Mesens sone, ende Joesken, Nout Loemans sone, voere hem ghingen een luttel weechs ende dat hi ghinc met Heinric Valkemans sone ende met Jaxken, Jan Perremans sone, ende dat Jan Parremans sone ghinc met eenen meskene hebbende in syn hant ende hadde een pipe gemaect van stroe, ende doen seide Jaxken, Claus Jacops sone : Ic wil soeken een beter stroe int tcoren om een beter pipe te makene, ende ghinc besiden int tcoren om stroe, ende doen hoerde hi criten ende sach omme en sach Heinric Valkemans sone liggen int tsant, zere bloedende met eenen mesken in syn hant, ende sprac hem ane ende vraechde hem : Wie hevet U gedaen ? Doen seide hi : Ghi hebbet my gedaen. Doen seide Jaxken Claus Jacops sone : Ic en hebs U niet gedaen. Doen seide Heinric Valkemans sone weder : Jaxken Parremans hevet my gedaen. Doen vraechde die Schouttet den voirscreven Claus Jacops sone, op sinen eedt, oft hi yet gesien hadde datten Jaxken Parremans yet stac oft quetste metten messe, ende doen nam hi op sinen eedt, dat hys niet en sach quetsen. Item, Wouter Meesen tuyghde, dat syn sone spade thuys quam ende seide, dat hem Heyn Valkemans sone zere gedaen hadde met eenen messe, ende vraechde hem syn moeder wiet hem gedaen hadde, ende antwoirde hi ende seide: Moeder, des en weet ic niet. Item, Nout Loemans tuychde dat hi sinen sone Joosken hoerde seggen, doen hi thuys quam van der scholen ende seide dat Hanneken Valkemans zere gequetst was, ende dat hi zere bloedde aen sinen mont. Item, Claus Jacops tuyghde dat hi sinen sone hoerde seggen, dat Hein Valke-

manssone gequetst was dair si tsamen gingen in den Acker, met meer schoelkinderen, ende dat Hein Valkemans sone ghinc al pipende met eenre stroepipen, ende seide dat hi een beter stroe soude soeken int tcoeren, ende dairentusschen so lach Hein Valkemans sone ter eerden ende bloedde zere aen sinen mont ; doen vraechde Claus voirs. sinen sone wiet hem gedaen hadde, doen seide syn sone des en wist hi niet. Ende want godlic is ende redelic der wairheit getuyge te gevene ende dese sake voirs. aldus voer ons in den rechte betuycht syn, gelyc voirscreven is, so hebben wy Jan de Laet, Jan Delien, van Bouweloe, ende Jan de Roevere, Scepenen in den dorpe van Rikenvorssele, in getuygenissen der waerheit onse segelen op dit papier doen drucken op Sinte-Marcusdach int jair Ons Heren XIIII^c^ ende XXXVI. Na denwelken bi der stad van Antwerpen een vutsprake hieraf gedaen is in der manieren als hierna volght, mids der redenen dat dit ongeval geschiet was onder onverjairde kindere, in hoerer kynxsheit noch wesende, ende het niet clairlic betuycht en wart dat Jaxken Parremans gedaen hadde, so syn aen beiden ziden dese saken wel ende wettelic versoent geseeght ende alle deghene die dairane cleven. Ende so wie van der eenre zide oft van der andere in eenigen toecomende tide hierinboven den anderen yet misdade oft dede misdoen, heimelic oft openbaer, dat soude wesen op soenbrake ende op vredebrake. Gedaen anno XIIII^c^ XXXVI, XVIII dage in Aprille.

---

4 Mei 1436.

Gebod over den wijnhandel en over de « meyespele. »

Fol. 289. Geboden ende vutgeroepen anno XXXVI, IIII May, bi den Onder-Schouttet ende der stat.

Item, dat alle deghene die wyne hebben ende daer met omgaen, sy selen leggen Rynssche wine in kelderen dair

gheen andere maniere van winen in en leggen, ende sy en selen mogen niet doen ten Rynsschen wine dan Rynsschen ende el neghenen wyn, ende dat niemant Rynssche wine leggen sal in kelderen dair dranck in leet, te wetene Maelvezie, Romanie, ypocras, assoye ende desgelike, opte peine van I lb ouder grote te verbuerne, een derdendeel den Heere, een derdendeel der stad ende een derdendeel de Coermeesters. Ende eenyegelic sal hieraf sinen kelders moeten ruymen tusschen dit ende dat men merctvrede blaest, opte selve paine, ende hieraf sullen de Coermeesters bi der stad mogen nemen, alsoe dicke alst orborlic syn sal, den eedt van den tavernieren, cuyperen, wynroeperen oft van anderen daer men suspicie op hebben mach.

Item, dat men van nu voirdane gheen meyspele, croenspele oft dergelike houden en sal, meye hangen oft setten, oft andersins in eniger manieren. Soe wie de contrarie dade, die soude verboeren III royale, een derdendeel den Heere, een derdendeel der stad ende een derdendeel den [Coermeesters]. (1) Ende eenyegelic sal syn meye moeten vutworpen ende ewech doen tusschen dit een avont bynnen sonnechine, opte selve peine.

---

19 Mei 1436.

Ordonnancie op het « vercoepen van den broede » en op de stadsaccijnzen.

Geboden ende vutgeroepen anno XXXVI, XIX dage in Meye, bi den Onder-Schouttet ende der stad. fol. 289.

Item, dat alle deghene die van nu voirdane cabret houden willen, oft voirvensteren van broede voer de tavernen ende andersins, hoer broet, dat si vercopen willen, selen moeten

(1) *Doorgehaald en vervangen door* : ghenen diet voirtbrachte.

coepen jegens de backeren van der stad, oft eest dat syt elswair copen willen, dat dan dat broet sal moeten houden tgewichte van der stad, ende also swair wegen alst broet doet dat de backeren van bynnen backen, opte paine van den broede te verbuerne ter armer behouff ende dairtoe den koere van I royale te Coermeesters behouff.

Item, dat niemand der stad hoer assise en ontsteke, opte paine die dairop staet.

---

19 Mei 1436.

Vonnis over eene vraag tot schadeloosstelling door Jacob van Oerle aan de stad gericht.

fol. 235. Op alsulken aensprake als Jacop van Oerle gedaen heeft Heynricke Colebrant, als Borgermeester, ende Danckaerde de Moelenere ende Janne Noyts, Rentmeesteren van der stad wegen van Antwerpen, als van der scaden die hy van Jans Papen wegen gehat heeft ter Roechen, in Ardenne, van dat syn wyne, wagene ende peerde aldair gearresteert waren etc., ende na tverandwoerden dat by den voirs. Borgemeester ende Rentmeesteren weder dairop verandwoerdt wart, soe was gewyst met eenen vonnissche by Pieter Reyners, ende by gevolge van den Scepenen, synen megesellen hierna bescreven, dat na tale ende na wedertale, na den getugen ende wairheyden die sy aen beyden syden leyden, ende na de claernisse die de Scepenen daeraf verhoerden, dat de voirs. Jacop den voirs. Janne den Pape daeraf aenspreken sal ende daerenteynden recht. Hier waren by ende over Pieter Reyners, diet tvonnissche wysden, Jan van Ranst, Borgermeester ende Scepenen, Pieter van der Beversluys, Pieter de Blocsoumaker, Jan de Coeninc, Willem van den Wyngaerde, Symon van den Coudenboerch, Willem van den Broeke, Matheus van der Elst ende Jan van Rythoven, Thomas soone. Dit was gedaen in jaer Ons Heren M CCCC ende XXXVI, XIX dage in Meye.

---

19 Mei 1436.

Bevel voor Jan Claus Heyns tot betaling van den achterstal der lijftochtrent door hem aan Mattheeus Hacken verschuldigd.

Tusschen daensprake van Matheus Hacken gedaen Janne Claus Heyns, als van x ₶ grote tsjaers van III jaere achterstels, ende na tverandwoerden dat de voirs. Jan Claus Heyns weder daerop dede, soe waert gewyst met enen vonnissche by Willem van den Wyngaerde, ende by gevolge van Scepenen, dat de voirs. Jan Claus Heyns den voirs. Matheus Hacken vernoegen ende voldoen soude van synen voirs. gebreke binnen den derden dage, het ware tot Walem oft hier binnen, waer dat Matheus lyfts soude hebben, onbelast ende onbecommert ende met gereyden gelde, want van synder lyftochten was. Dit was gedaen in jaer Ons Heren M CCCC ende XXXVI, XIX dage in Meye. fol. 235.

---

31 Mei 1436.

Vaststelling der rechten door de schippers van Santvliet te betalen « in den tolle ende roedertol van den Heeren van Ruympst opte riviere van der Ruple, by Ruympst. »

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXVI, opten lesten dach van Meye, soe wert by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen bevolen ende geconsenteert int register gestelt te wordene tghene dat hierna volght ende bescreven staet : fol. 258.

Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen doen cond ende kenlic allen denghenen die

dese letteren sullen sien oft hoeren lesen, dat opten dach van heden voere ons comen syn in properen persoenen Peter Bollaert, in den name van hem ende van Cornelys Petersone, sinen wittigen sone, die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, Cornelys Lauwerssone, Michiel Willemssone, Herman Lauwereynssone, Jacob Jacobssone, Heinric Heinricxzone ende Zieric Janssone, sciplude, wonende tot Zantvliet, dewelke overmids sekere geschille ende gedinge die eene wile tyts opverstaen ende gheresen syn geweest tusschen den edelen ende geboirtigen Heere wilen Heren Robbrechte van Baren, in sinen tide Here van Ruymst, ende dairna tusschen den edelen ende moegenden Here Heren Janne van Luxembourgh, Greve van Lyney, van Guyse, Here van Beaurevoir, ende van Vrouwen Johannen van Bethune, synre gesellynnen, wegen, nu tertyt Heere van Ruymst, aen deen side, ende den scipluden van Zantvliet, aen dandere, omme des tols wille opte riviere van der Ruple, by Ruymst gelegen, daeraf dat de voirs. sciplude in fauten ende gebreke van betalene geweest hebben, als zy voerby den voirs. tol ghevaeren ende geleden hebben, ende want de voirs. persoenen, mids goeden redeliken onderwyse dat henluden hieraf gedaen es geweest, clairliken bevinden ende gevoelen, dat zy den voirs. tol sculdich syn te betalen also dicke ende menichwerf als zy daer voerby lyden ende vaeren, soe bekennen zy ende verlyen met hoeren vryen wille ombedwonghen ende onghelast alle de pointen ende articulen hierna bescreven : In den yersten, bekennen zy ende verliden dat den Heere van Ruymst voirs. heeft opte riviere van der Ruple, by Ruymst, eenen tol, denwelken hy ende syn vorders tot hertoe van rechtswegen gehouden hebben, in denwelken de voirgenoemde persoenen onvry syn ende ne moegen voerby den voirs. tol niet vaeren noch keeren, zy en syn sculdich hoeren tol ende roedertol also dicke ende menichwerf als zy opwaert ende nederwaert vaeren, gelyc ende in alle der manieren dat die rollen ende registeren aengaende den voirs. tol dat clairlic inhouden ende wel verclaeren. Item, al eest dat sake, dat de voirs. persoenen hier voirmaels tot meer stonden voerby den voirs. tol, geladen ende ongeladen, gevaeren hebben sonder enigen tol oft roedertol te hebben willen gheven, ende dat zy hen daerinne wederspennich gemaect hebben, nochtans

bekennen zy nu ende verliden, dat zy dat met onrechte gedaen hebben, want zy wel geweten hebben, dat zy daer van rechtswegen tol ende roedertol sculdich waeren also dicke ende menichwerf als zy voerby den voirs. tol van Ruymst leden, ende dat men dien tol over menich jaer hier te voeren opwaert ende nederwaert varende gewoenlic heeft geweest te betalen, sonder enigen stoet oft letsel dairinne voirtgekeert te wordene in eniger manieren. Alsoe dat de voirs. Peter Bollart ende Michiel Willemssone dat getuyght ende gekent hebben ombedwongen van eede ende by hoeren vryen eygenen wille, ende dairomme de voirgenoemde persoenen, aensiende dat godlic ende redelic is eenenyegeliken te ghevene dat zyne es, bekennen ende lyden myn Heere den Greve van Lyney voirs. ende sinen oeyren ende nacomelingen, Heeren van Ruymst, volcomen van sinen rechte also verre als dat in hen es, ende oic dat zy daeraen also dicke ende menichwerf als zy voerby den voirs. tol gevaeren hebben, sonder betalen, verbuert hebben haere scepe ende oic den achterstel die de voirs. Here van Ruymst verlet mach hebben, mids den groeten orloge dat hy seer langen tyt in Vranckeryck ghevoert heeft ende gehadt in den dienste ons liefs genedichs Heeren des Hertogen van Bourgongnen ende van Brabant, etc., dairomme dat hy bi der hant ende bynnen sinen voirs. lande niet geweest en heeft, welke scepe ende achterstel zy alle reserveren ende stellen in de gracie ende goetduncken van den voirs. Here van Ruymst. Gelovende in goeden trouwen ende by haerrer mannen waerheit dat te beteren in genaden van hem tallen tiden, na hoere macht, wanneer zy des versocht sullen worden, gelyc ende in alle der manieren dat hierna verclaert syn sal. Voirt so geloven de voirs. persoenen in goeden trouwen van nu vordane, sonder fraude ende argelist, van alle vissche ende coepmanscepen die zy opwaert oft nederwaert voerby den voirs. tol vaeren sullen, tol ende roedertol te betalene gelyc ende in der manieren dat hierna bescreven staet. Voirt kennen de voirs. persoenen ende consenteren alsoe menichwerf als zy, oft enich van hen, voerby den voirgenoemden tol lyden oft vaeren sullen sonder den voirgenoemden tol te betalene, het zy by dage oft by nachte, dat dieghene die dat doen sal, telken male verbueren sal syn scip met synre

toebehoirten, ende daertoe die coepmanscap die dairin wesen sal, tot der voirs. Heeren behouf van Ruymst, sonder daerjegens te soekene oft te doen soekene saken ter contrarien in eniger manieren. Ende overmids dat zy onlanx gerasteert ende gehouden hebben geweest metten rechte van den voirs. Here van Ruymst ende op sinen stroom van Ruymst, omme des wille dat zy voerby den voirs. tol ghevaeren waeren met haeren scepen, geladen met schelvissche ende eenen trapenier van roedertolle, so bekennen zy ende verliden dat zy daeraen verbuert hebben hoere scepe ende alle den voirs. visch, sonder daerjegens te comene oft te seggene in eniger manieren, van denwelken misgrepe ende overhoericheden zy hen geheelic ende al, also verre alst hen aencleven mach, gekeert ende gesubmitteert hebben in de discrecie ende ordinancie van
fol. 258 v°. den voirs. Heere van Ruympst. Gelovende in goeden trouwen tot Ruymst weder te comen leysten tot alsulken dage als zy des in hoers selfs persoen vermaent sullen worden, oft bynnen vierthiene dage daerna ombegrepen, omme te aenhoerene ende te volbringene, na hoere macht, de sentencie ende goetduncken van den voirs. Heere van Ruymst, dewelke sentencie ende goetduncken zy geloven in goeden trouwen ende opte peyne van hondert ryders te verbuerene, deen helft tot ons genedichs Heeren behouf van Brabant, ende dander helft tot des voirs. Heren behouf van Ruymst, oft tot dies Heeren behoef daer men se onder bevinden ende bedwingen mochte, goet, vast ende van weerden te houdene teeuweliken dagen, sonder dairjegen te doene of te doen doene, by hen selven oft by yemande anders, heymelic oft openbaer in eniger manieren. Ende hierna volght alsulken tol als de voirs. persoenen geloeft hebben te betalen ende die men tot Ruymst van outs sculdich is ende geplogen heeft te betalene : In den yersten, van alle die onvry syn opwaert vaerende ende hangende roeders hebben, eenen trapenier van roedertolle ; item, deghene die gheene hangende roeders en hebben, halven roertol ; item, van eenen harincbuysch, drievout roedertol ende viertich haringe, ende heeft hy aberdaen inne die hy vercoepen soude, dairaf te hebbene eenen aberdaen ofte eenen elibot ; ende heeft hy smout in, van elken vate eenen trapenier ; item, van elken scepe dat doergande balcken heeft in gelyc als die corvers doen, drievout roertol ; item, so

wat manne brochte cabelyau, die waere sculdich te ghevene eenen cabelyau, den besten na den drien ofte eene vloete, diesgelike waert soe dat hy gheenen cabelyau in en hadde; item, heeft hy elibot, eenen elibot ofte thiene scollen, ofte viere scelvissche, ofte thiene bolcke, oft heeft hy merswyn ofte salm inne, een half vierendeel merswyns ofte een half vierendeel salms van desen voirs. visschen, soe hebben die Heeren hoeren core ; item, soe wat manne die harinc in heeft, wat haringe dat het zy, es hy nat ofte droeghe, thiene haringe ; item, soe wat manne die botte in heeft, thiene botte, ende die tolnere mach besien drie aelscepe ende vuten eenen kyesen ; item, so wat manne die mosschelen in heeft, eene halve viertele mosschelen alsulker maten als tot haer geweest heeft ; item, so wat manne die willox in heeft, tweehondert willoxen ; item, so wat manne die spierinc in heeft, tweehondert spieringe ; item, so wat manne die riviervissche in heeft, zynt snoeken, zynt carpers, zynt bracemen, so wat vissche dat het syn of dat tal vissche syn, viere vissche, darchste noch de beste ; item, so wat manne die palinc in heeft, twintich palinge, darchste noch de beste ; item, soe wat manne die ale in hadde die hy vercochte metten getale, twintich ale ; item, soe wat manne die tonale in hadde, eene scepe ale, die mach de tolnere selve sceppen ; item, soe wat manne die wyn in hadde, wat wyn het waere, twee gelten wyns, weder dat hys luttel ofte vele in hadde ende de tolnere mach proeven drie vate ende dairaf sinen core hebben ; item, soe wat manne die wynedic in hadde, twe gelten ; item, so wat manne die smout in heeft, van elken vate eenen trapenier ; item, so wat manne die appelen in hadde, tweehondert appelen, darchste noch de beste ; item, van peren, diesgelike ; item, van noten, diesgelike ; item, van mispelen, diesgelike ; item, soe wat manne die cryeken in heeft, een mande cryeken, darchste noch de beste ; item, van kersen, diesgelike ; item, soe wat manne dat loec in heeft, eenen bosch loex ; item, soe wat manne dat eynyoun in heeft, viere reesenen ; item, soe wat mannen die coelen in heeft, viere coelen ; item, so wat manne die hout in heeft, eest weec ofte hert, dat men vercoept ofte coept bi den getale, van elker duyst eenen trapenier ; item, so wat manne die lasthout in hadde, dat men plage te coepene

of te vercoepene, van elken last twee oude groete; item, so wat manne die scorssce in hadde, van elken zister eenen parasise; item, van houtcolen, diesgelike; item, so wat manne dat wagenhout in hadde, van elken hondert assen twee parasise; item, van elken hondert velgen eenen parasise; item, van elken hondert speeken eenen parasise; item, so wat manne die latten in heeft, van elker duyst viere parasise; item, so wat manne die huysraet in heeft, van elken hoecke van den bedde een oude mite; item, van eener scrinen, diesgelike; item, van eenre scaprade, diesgelike; item, van eenre zelen, diesgelike; item, van eenen drievoete, desgelike; item, so wat manne die cryt geladen heeft, viere stucken cryts, darchste noch de beste; item, so wat manne dat coemt van Eykervliet opwaert, die es tol sculdich het zy geladen oft ydel; item, soe wat manne die weder vutwaert vaert geladen, bynnen dien voirs. tolle, die es tol sculdich na die goede die hy in heeft, gelyc hiervoere gescreven staet; item, so wat goede dat eenich man geladen heeft, het zy opwaert oft nederwaert, die es oic altois roedertol sculdich ende telken eenen trapenier; item, so wat manne die ydel vutwaert vaert in desen voirs. tolle, die en es gheenen tol sculdich; item, alle andere goede sullen vertollen gelyc voirs. staet. Item, ende om deswille dat de voirs. persoenen de voirgenoemde viere scelvissche ende eenen trapenier, die zy van rechts wegen sculdich waeren, also zy selve gekent hebben, tot dier tyt niet en betaelden, daeromme dat zy gerasteert ende gehouden waeren, ende dat de voirs. vissche nu tertyt in natueren ende niet weder te gecrigen en syn,
fol. 259. soe kennen de voirs. persoenen dat zy die met hoeren vryen wille verduict hebben jeghen denghenen die den voirs. tol in pachte heeft van den voirs. Heere van Ruymst, te weten is, voer elken scelvisch twee grote Brabants, ende voer den trapenier anderhalven grooten der munten voirs. Ende om alle dese voirs. pointen wel ende volcomelic te houdene ende van weerden te blivene tot eeuweliken dagen, also verre als dat in hen es, soe hebben de voirs. persoenen verbonden ende te pande geset hen selven ende alle haer goede, have ende erve, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben ende namaels vercrigen mogen ende elc van hen bisunder, ende hebben

gerenuncieert alle privilegien, vryheiden, poirterien ende clergien die henluden te baten comen mochten in contrarien van des voirs. is. Behoudelic emmer altois dien, wart dat sake dat van des dorps wegen van Zantvliete nu oft namaels den voirs. tol den Heere van Ruymst met beteren rechte ofgewonnen worde, alsoe dat de goede lude van Zantvliete voirs. dairaf sculdich waeren ongehouden te zyne, dat dan de voirgenoemde persoene van dan vordaene oic alsoe vry wesen sullen als dander goede lude des dorps voirs., die hierin gheen geloften gedaen en hebben, sonder fraude ende argelist. Ende na dat wy eenenyegeliken van den voirs. persoenen ende elken bisunder notabelic ondervraeght hebben oft zy dese geloften vry ende ombedwongen geloeft hebben ende overcomen syn in alsulker vuegen als voirs. staet, dairop zy ons geantwordt hebben, dat zy dat met hoerer rechter wetentheit ende vryen ombedwongenen wille also gedaen hebben, ende ons ernstelic gebeden hebben tvoirs. verkennen ende verlyen over hen te doen besegelen, ende oic midsdien dat godlic ende redelic is ende recht ende redene bewisen der wairheit overal getuyge te gheven, ende sunderlinge als men des van partyen versocht wordt, so hebben wy der voirs. stadsegel van Antwerpen ten saken hieraen doen hanghen. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC ende sessendertich, den lesten dach van Meye.

---

3 Juni 1436.

Besluit der Staten van Brabant betrekkelijk de erf- en lijfrenten te beleggen op de domeinen van Brabant.

Allen denghenen die dese letteren sullen sien oft hoeren fol. 237.
lesen, Prelate, Baenroidsen, Ridderen, Edele ende Steden des lants van Brabant, in den name van den drien Staten desselfs lants, saluit. Want de hogeborene Vorst onse genadige Heere de Hertoge van Bourgongnen, van Lothrike,

van Brabant ende van Lymborch, Greve van Vlaenderen, van Artois, van Bourgongnen, Palatyn, van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant ende van Namen, Marcgreve des Heilichs Rycs, Here van Vrieslant, van Salins ende van Mechelen, om der menichfuldiger groter costen wille die hy doen moet in synen jegenwordigen orloge om hem jegen de Ingelsche te verwerene, met synen Rade gesloten es op synen tol van Antwerpen ende andere syne demeynen ende renten desselfs voirs. lants van Brabant te vercoepene renten tot eenen live staende sonder quitinge, den penning om thiene, ende tot tween liven ter quitingen oic den penning om thiene, ende voirtane erfrenten ter quitingen den penninc om zesthiene penninge, om daeraf in gereeden penningen te gecrigen eens de somme van tzeventich dusent guldenre penninge Philippus geheten riders, daertoe wy, ter zunderlinger begherten ons genadichs Heeren voerscreven ende om der redenen wille boven geruert, onse consent gedragen ende de brieve, die men den coperen van der voirs. renten gheven sal, toegeseeght hebben in den name van den voirs. drien Staten metten voirgenoemden onsen genadigen Heere te besegelen in formen van consente, alsoe wy van geliken voirtyts gedaen hebben, ende deselve onse genadige Heere voere hem, syn hoer ende nacomelinge, de penninge die hem verschinen selen van den tweeden ende derden paymenten synre beden van der sommen van driehondert dusent riders, synre genaden van synen lande van Brabant geconsenteert, met synen openen brieven in onsen handen geset heeft om de voirs. erfrenten ende lyfpensien, te tween liven staende, daermede te lossene, ende om in de stad van alsoe vele renten als men tot eenen live staende sonder quitinge vercopen sal, de voirs. demeynen ons genadichs Heeren te ontlastene van alsoe vele anderen renten nu tertyt daer vutgaende, synen officyeren ende wethouderen, ten plaetsen daer de voirs. erfrenten ende lyfpensien vercocht selen worden, orlovende, versuekende ende scerpelic bevelende dat zy den coperen daeraf, soe verre zy gebreck van betalingen hadden, volcomen vonnis, recht ende executie souden doen geschien ende wedervaeren over syne tolrenten ende demeynen voirscreven, gelikerwys sy doen souden ende gewoenlic of sculdich syn te doene van anderen vorwaerden, geloiften

ende brieven, die voer hen oft enigen van hen gedaen ende gemaect waeren tusschen partien van goeden, renten ende anderen stucken, die tot hueren wysdomme ende rechte staen ende behoeren, met meer anderen clausulen ende in alle der manieren de voirs. onse genadighe Heere gesloten es den coeperen van den voirs. erfrenten ende lyfpensien syne openen brieve te verlenene, soe eest dat wy ende elc van ons deen den anderen voer ons, onse hoir ende nacomelinge, in den name van den voirs. drien Staten tslants van Brabant, in goeder trouwen geloeft hebben, ende met desen jegenwordigen brieve geloven, oft wy, oft ennich van ons, om der lossingen wille voirs., ochte om de executie van rechte over de voirs. tolle ende renten ons genadichs Heeren voirs. te doen, oft om eniger ander saken wille daervut spruytende, in scaden, laste, abolge ofte ondancks ons genadichs Heeren oft synre nacomelingen, oft oic yemants anders quamen ofte gestelt worden, des of God wilt niet geschien en sal, dat wy die scaden ende lasten gelikerhant aen de renten des voirs. ons genadichs Heeren verhalen selen ende van den voirs. abolge ende ondancke deen den anderen ter hant staen ende die evengelyc dragen, sonder yemande van ons daerinne te verschoenene of ennige verwe of voude daerjegen te suekene ende al sonder argelist. Ende des torconden hebben wy Gerart, des cloesters van Vyler der ordenen van Cisteaulx, ende Olout, des godshuys van Sinte-Machiels tAntwerpen der ordenen van Premonstreit, bi den gedoge Gods, Abden, Jan, Heere van Rotselaer, van Vorsselaer ende van Rethye, Erfhofmeester van Brabant, Heynric van Dyest, Heere van der Rivieren, ende Jan van Witham, Heere van Boutershem, onse propre zegele, ende wy Bourgermeesteren, Scepenen ende Rade der stede Lovenen, Bruessel ende Antwerpen derselver stedesegele ten saken over ons ende die andere Prelate, Edele ende Stede, in den name van den voirs. drien Staten, ten dage ende plaetsen hieronder bescreven versament, die ons dat also te doen gebeden hebben, aen dese jegewordige letteren doen hangen die gegeven ende gemaict waeren in der voirs. stad van Antwerpen opten derden dach van Junio in den jaere Ons Heeren dusent vierhondert ende zes ende dertich.

16 Juni 1436.

Vonnis in een geschil tusschen Agnes Breems en Peter Haeye betrekkelijk eene rent bezet op een huis.

fol. 235. Tusschen daensprake die Agneese Breems, met eenen momboere haer gegeven metten rechte, gedaen heeft Peteren Haeye als van vive pondt groete eens, na vutwisen van eenen scepenenbrieve die haer Heinricx Sanders, de metsere, verleden hadde sculdich synde, ende na dtoeseggen dat haer Peter Haeye toegeseeght hadde, overmids dat zy hem gheene stoeringe in de Vierscaere doen en soude in synre gedagingen van eenen huyse gestaen by dBeghinhof, opten hoeck van der Bervoetstraten, dair haere schult af toequam, waer zy jongere oft oudere waere dan hy met haeren brieve, dewelke hy oudere kende, ende geloefde haer midsdien soe wanneer als hy tvoirs. huys verreyct hadde, dat hy haer dan betalinge doen soude na vutwisen haeren brieven, daeraf dat zy haer waerheit vermat. Ende na tverantwoerden dat de voirs. Peter Haeye weder dairop dede doen ende na de waerheden die dairaf overhoert waeren, soe wert gewyst met eenen vonnisse by Janne van Ranst, Burgermeester ende Scepene, ende by gevolge van den Scepenen, zynen medegesellen, dat de voirs. Peter Haeye, overmids den toeseggen ende geloften dien hy der voirs. Agneesen gedaen hadde ende na de getugenissen die dairaf overhoert waeren, der voirs. Agneesen betalen soude nu ter tyt met gelde oft met pande etc. sevene scellinge ende viere penninge groete van der renten die haer verschenen was, ende dat hy haer de principale vive pondt groete betalen soude soe wanneer alst tverreyken van der Vierscaeren van den voirs. huyse verjaert zyn sal, ende dairtoe haere verschenen rente dairaf. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende sessendertich, sesthiene dage in Junio.

27 Juni 1436.

Vaststelling der vergoeding te betalen door Jan de Lathouwere alias Pauwels aan Jan de Monc, wiens oog hij bij ongeval had uitgeschoten.

Int jaer Ons Heren M CCCC ende XXXVI, XXVII dage in de maent van Junio, soe waert bi den Borgermeesteren, Scepenen ende Raedsluyden in der Raetcameren ghesant ende afgheleyt alsulken kenlic ongeval als Jan de Lathouwere alias Pauwels, de hantscoemakere, ghedaen hadde eenen Janne de Monc, in dien dat hy denselven Janne de Monc met gherechten onghevalle ghescoten hadde in der Scuttershof ende alsoe gheraect, dat hy zyne eene oeghe daermet verloren heeft, daervoere dat de voirs. Heeren termineerden dat de voirs. Jan Pauwels geven soude den voirs. Janne de Monc XII clinkaerde, XL grote voer elken voirs. clinkaert, daertoe dat de voirs. Jan Pauwels den meestere betaelde III Peters, zonder den anderen cost die hy daeromme dede. Ende metter voirs. beternissen soe seyden de voirs. Heeren beyde de voirs. partien, elc met zynen vrienden ende magen, wel te vreden te zyne, ende dat de voirs. Jan de Monc, noch nyemant van zynen weghen, den voirs. Janne Pauwels, noch nyemant van zynen wegen, daeromme nemmermeer mesdoen en sal noch doen mesdoen, by hemselven of by yemande anders van zynen weghen, in gheenre manieren, op zoenbrake ende op vredebrake. fol. 236.

28 Juni 1436.

Uitspraak van scheidsmannen over een geschil betrekkelijk de uitvoering van het testament van Arnout Jan Couwenzoens.

fol. 236 vo. In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXVI, XXVIII dage in Junio, soe wert bevolen in der stadregister geset te worden by Burgermeesteren, Scepenen ende Rade, in de volle banck zittende, om teeuweliken dagen vast ende gestentich onderhouden te worden, alsulken zeggen ende vereffeninge als hiernae volght :

Opt gheschil dat gehangen heeft tusschen Willem Jan Couwenzoens, van der Heyden, om eens testaments wille dat hem Aert Jan Couwenzoens wilen, zyn brueder, gemaect ende beset heeft, op deen zide, ende Lysbetten van Brabant, des voirs. Aerts wyf was, mit hoeren kinderen ende den momboeren van denzelven kinderen, op dander, es overcomen, wtgesproken ende gesloten by Heinrike Colibrant ende Jan van Ranst, Burgermeesteren, Peteren van Roeme ende Jannes Kyeken, Secretarise, zeggeren in den Hove van Camerike daertoe gecoren, daer oec de voirgenoemde zake ingezet ende geport was, ende om den groeten cost ende moeysel te scuwen die den voirgenoemden kinderen oft beyde den partyen geschapen hadde geweest daeraf te comen, ende om te verhoeden den twist ende discord die tusschen beyde den voirs. partyen hadde mogen toecomen, by goitduncken ende consente van der stad als oppermomboir van den vors. kinderen, tghene ende in der manieren hiernae volgende :

In den yrsten, dat des voirs. Aerts wyf, met hoeren wittigen man ende momboere nu tertyt, te nyeute doen sal ende revoceren alle brieve ende makinge daermede dat sy enichsins hoeren voirgenoemde kinderen hoir goide ontmaect hebben mochte, ende die seggen sy te nyeute ende van gheenre werden, ende dat sy van nu vordaene tot gheenen dagen

den voirs. kinderen, noch oic den anderen wittigen kinderen, die sy noch namaels hebben ende gecrygen mochte, negheenrehande goide van haven ende van erven ontmaken en sal, vercoepen noch verlyftochten, vutgenomen dat de makinge, die sy hoeren man nu tertyt gemaect heeft, als van drye ponde groten ende drye halster rogs tot sinen live, nae hoir doot, opdat hyt geleeft op hoere goide op te bueren ende tontfane ende niet meer noch vorder, van werden bliven sal.

Item, als van eenen sister rogs erflic dat de voirs. Art na de doot des voirs. Willems, syns brueders, om Gode gegeven ende beset hadde der kerken van Oesterhout ende dat deselve Willem nu terstont den kerken van der Heyden ende van Oesterhout overgegeven heeft taenverdene, gedaen sal blyven ende van werden, ende dat men voert sonder des voirs. Willems cost, vernuegen ende betalen sal de legate ende utersten wille des voirs. Aerts, mitgaders der wittiger schult die hy sculdich bleven is.

Vordane is verclaert ende vutgesproken, dat hem de voirgenoemde Willem nemmermeer tot gheenen dagen en sal mogen behelpen tot gheenre plaetsen met alsulken testamente als hem de voirgenoemde Aert, syn brueder, gemaect heeft, ende daeraf sullen de voirgenoemde kinderen jegens hem ongehouden syn ende quite, het en waere dat de voirgenoemde Lysbeth, hoir moeder, in dat uterste van hoirre doot oft eer hoeren voirs. kinderen oft enigen van hen eenen anderen vader dan den voirs. Aerde toegave, des oft God wille niet syn en sal, dat dan de voirs. Willem oft syn nacomelingen daerenteynden nae ingehout des voirs. testaments, alle die goide hem daerin gegeven niet vutgescheyden terstont over hebben souden, aenverden mogen oft dies gedeel dien sy eenen anderen vader gave ende hem dan mitten voirs. testamente behelpen moghen ende niet eer.

Item, sal men den voirgenoemden Willem van der voirs. kinderen goide bynnen jaers vutreyken ende betalen XXXVI ℔ grote, alsoe gemeynlic bynnen Antwerpen cours hebben

soelen, ende alsulke XIII ponde grote eens, als hy van ouder ende diverser merserien den voirs. kinderen sculdich was, sullen quyt syn, vergouden ende betaelt.

Item, deselve Willem sal terstont over hebben ende aenverden ende in sinen oirboere ende schoensten profite bekeeren, het sy in verhueren, terve te gheven oft in vercoepen, de huysinge, met hoerre toebehoirten, gestaen opte Roye, daer de voirs. Aert ende syn voirs. wyf in te woenen plagen, op alsulken chys ende commer alsser jaerlix ute gaet. Ende mids desen sal de voirgenoemde Willem de momborie van den voirgenoemden kinderen mede aennemen ende helpen wael ende getruwelic regeren, alsoe een goit oem schuldich is te doene, ende alle wtschult ende inschult helpen gecrygen ende betalen, ende de voirs. kindere ten hoechsten profite ende meesten oirboere helpen bekeeren ende regeren, ende geviele hierinne eenige donckerheyt nu oft in toecomenden tyden, dat houden die voirgenoemde seggers tot hoeren verclaren.

---

5 Juli 1436.

Beslissing aangaande het beheer der goederen van Nicolaas en Thomas Beeren.

fol. 236. In den jaere Ons Heeren M CCCC ende XXXVI, vive dage in Julio, so wart overdragen by den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden, in der Raetcameren, dat men scriven soude den drie Schoutetten van Eekeren ende elken byzundere dat zy verhueren souden ten hoeghsten met kercgeboden alle Claus ende Thomaes Beeren goede, tEekeren gelegen, drie jaere lanc ende daeronder, ende tgelt daeraf comende sal men bringen jaerlix in der stadwissel ter gheenre behouf die daer dbeste recht toe hebben.

---

14 Juli — 7 September 1436.

Vonnis in een geschil tusschen Peter Haeye en Zijboert Claussone, betrekkelijk de betaling van den koopprijs van een schip, met bijhoorig stuk.

Tusschen daensprake van Peteren Haeye gedaen met eenen scepenenbrieve van Antwerpen, die hem Cornelys Janssone die men heet Cornelys de Nispenere, overgegeven heeft met eenen anderen scepenenbrieve van Antwerpen, gedaen eenen Zyboert Claussone als van drienvyftich Bourgoensche schilde, die hy vuter namen van den voirs. Cornelise Nispenere den voirs. Zyboert Claussone heysschende was als van der helft van eenen scepe, daerop dat de voirs. Peter bekende ontfanghen hebbende XXVII Bourgoensche scilde, daeraf dat men hem noch sculdich es XXVI Bourgoensche schilde die hy begerde te hebbene. Ende na tverantwoerden dat de voers. Zyboert weder dairop verantwoerde, soe wart gewyst met eenen vonnisse by Peteren van der Beversluys ende by ghevolge van Scepenen, synen medegesellen, te weten es Jan van Ranst, Peter de Blocscoemakere, Jan de Coninc, Willeme Lammenssone, Willem van den Broeke ende Jan van Rythoven, want de voirs. Peter Haeye tghelt van den voirs. scepe ontfangen hadde ende noch ontfangen soude, dat hy van der helft van den voirs. scepe sekere ende borghe setten soude daer de voirs. Zyboert wel aen gehouden wesen soude, als dat dat scip in allen havenen vry wesen soude van allen commere ende calaengien. Gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende sessendertich, XIIII dage in Julio. fol. 236.

Want Cornelis de Nispenere gecocht hadde een scip jegens een vrouwe van Steenbergen, welc scip hy vermangelt heeft jegens Pauwels Janssone om een meerder scip, ende dat selve scip voirt heeft vercocht eenen Zivoert Claussoen, van denwelken de penninge noch niet al en syn betaelt, ende Peter Haye die penninge opbueren mach, na vutwisen van fol. 231.

sekeren scepenenbrieven ende vonnissen dairop gelopen, so is opten dach van heden getermineert bi Burgermeesteren, Scepenen ende Rade van der stad van Antwerpen, dat alsulken vonnis als voirtyts hieraf bi de Scepenen gewyst is, in synre macht ende van weerden sal bliven ende dat Pauwels Janssoen voldaen ende betaelt sullen worden alsulke acht nobele als Cornelis de Nispenere sculdich bleven is der vrouwen van Steenbergen van hoeren scepe dat hy jegens Cornelis de Nispenere gecregen heeft. Behoudelic dien, dat van den voirs. acht nobelen de voirs. Pauwels sal wettelike doen bliken van der vrouwen van Steenberghen, oft met hoerselven oft oic andersins, dat de scult van den acht nobelen goede, wettige scult is toecomende van den comentscap van den voirs. scepe, opdat Peter Haye dair yet jegens seggen wilde. Gedaen anno XXXVI^to^, VII dage Septembris.

---

14 Juli 1436.

Bevestiging der eigendomsrechten van Cornelis van der Boert, namens zijne vrouw, in een perceel land gelegen te Nieuwenbosch.

fol. 236. Tusschen daensprake van Cornelyse van der Boert gedaen eenen Cornelyse Alaertssone, als van eenen stucke lants geheeten dAngelvelt, gelegen in den Nuwenbosch, na de getuygen ende waerheden die van beyden zyden dairaf gheleidt waeren, na de vonnissen die voere dairaf gewyst waeren, nadat de voirs. Cornelys Alaertssone gheen gehout dairaf bygeset en heeft, ende nadat men aldair in den Nuwenbosch in X oft XII jaeren gheen recht gedaen en heeft, noch oec noch tertyt en doet, gelyc als ons de Scoutet ende Scepenen van daer overgescreven ende gecertificeert hebben, soe wert gewyst met eenen vonnisse by Peteren van der Beversluys, Scepenen, ende by gevolghe van synen medegesellen, den voirs. Cornelys van der Boert daeraf volcomen ende dat hy, in den name van sinen wive, tvoirgenoemde

stuc lants hebben ende aenverden sal ende den voirs. Cornelys Alaertssone vellich. Behoudelic dien, waert dat de voirs. Cornelys Alaertssone beter waerheit oft bescheit byghebringen conde, dan hy noch tertyt gedaen en heeft, dat hem dat altyt stade doen soude. Gedaen anno XXXVI, XIIII dage July.

---

17 Juli 1436.

Vonnis in een geschil tusschen Willem van der Heyden, ter eene, en Peter int Paternoster *en Hendrik Gistman, ter andere zijde, betrekkelijk waterleidingen.*

Int jaer Ons Heeren duysent vierhondert ende sessendertich, fol. 238.
seventhiene dage in Julio, wart ghewyst met eenen vonnisse by Adriane Menssone ende by zynen medegesellen erfscheyderen ende by gevolge van Scepenen, opt geschil dat was tusschen Willeme van der Heyden, Peteren *int Paternoster* ende Heinricke Gistman, omme der tymmeringe wille die de voirs. Willem aldair maecte, ende sunderlinge omme eenre goten wille die aldair liggen soude, soe wysde tvonnisse, dat zy aldair leggen souden eene goede cusbare gote vutdragende dwater van achter voer ter straten vute, ende dat die gote leggen sal op des voirs. Willems erve ende dat die goete leggen soude de voirs. Peter *int Paternoster* ende Heinric Gistman, ende dat van dien coste de voirs. Willem gelden ende betalen soude tvierendeel dairaf ende dandere drie gedeele souden betalen de voirs. Peter ende Heinric, half ende half, ende dat dieselve goete deselve Peter ende Heinric tallen dagen vordane houden sullen, half ende half, op hoeren cost, sonder den voirs. Willeme oft zynen nacomelingen in toecomenden tyden eenigen cost oft last daeraf te hebbene.

---

23 Juli 1436.

fol. 237 v°. Dits den eed die Lauwereys tSerclaes alias Fyolette gedaen heeft van den rentmeesterambacht van Antwerpen, van Lyere ende van Herentals, anno XXXVI, XXIII dage in Julio.

Hier zweere ic, daer ic toe geordineert ben, dat es Rentmeester te zyne ons genadichs Heeren des Hertogen van Bourgongnen ende van Brabant, etc., zynre steden van Antwerpen, van Herentals ende van Lyere, dat sal ic wel ende getrouwelic doen, ons genadichs Heeren recht ende heerlicheit daerinne verwaren. Voirdane zweere ic, dat ic jaerlix gelden ende betalen sal oft doen betalen alsulken renten ende commer als de stad van Antwerpen voer onsen genadigen Heere voirs. geloeft, bezegelt ende verbrieft heeft ende noch verbrieven sal, den persoenen die dien commer heffen tot alsulken tyden als hen die verschinen, ende de stad van Antwerpen, hoeren poirteren ende ingesetenen dairaf costelois ende scadelois te houdene op miselven ende op alle myn goede. Ende voirt al te doene dat een goet, gerechtich ende getrouwe Rentmeester van Antwerpen, van Herentals ende van Lyere sculdich es te doene. Alsoe moet mi God helpen, dese Heyligen ende alle Gods Heyligen.

---

26 Juli 1436.

Beslissing aangaande het beheer der goederen van de minderjarige kinderen van Willem van Nedervenne.

fol. 238. Opt gescil dat de momboers van wylen Willems kinderen van Nedervenne onderlinge hadden als van rekeninge ende bewys te doene van des elc van henlieden vutgegeven ende

ingenomen hadde van den goeden denselven kinderen toebehoerende, daeraf dat vaste vele handelingen geweest hadde voere de gedeputeerde van der stat wegen daertoe geordineert ende andersins, mids welken gescille ende handelingen men claerlicke bevont dat de voirgenoemde kindere grotelic tachter waeren van haeren voirs. goeden ende waeren noch meer gescapen tachter te comene opdat daerop niet anders versien en worde. Ende overmids dat de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen oppermomboers van den voirs. ende van allen onverjaerden kinderen syn, ende dat hen dochte, dat der voirs. kinderen goede niet also proffitelic geregeert en waren tot haren behoef als dat wel behoerde, soe waert daeromme by henlieden overdragen ende getermineert, dat dieghene die momboirs van den voirs. kinderen waren, momboirs bliven souden, maer sy en souden voerdane gheen bewynt meer hebben van vutghevene noch van innemene, maer stelden de voirs. Heeren daertoe als rentmeester van den voirs. kinderen Janne van Overhof, die daer in presencien was omme de voirs. rekeninge over te nemene, die te puergeren ende te claerne, ende voirt der voirs. kindere goede te regerene, op te heffene ende tontfane, ende alsoe daeraf jaerlix voer de stat ende by den voirs. momboirs wettege rekeninge te doene alsoe dat behoirt. Item, als van den goeden den voirs. kinderen toebehoerende die Symoen Alaertssone, een van den voirs. momboirs, onder heeft ende die hy in hueren heeft, alsoe hy seide, ende die de voirs. kindere begheerden over te hebbene, etc., soe wart getermineert dat de voirs. Symoen die voirgenoemde goede overgeven ende den voers. kinderen bewysen soude, ende dyer vutgaen bynnen half Aprille naesttoecomende, sonder langer vertreck, het en waere dat hy bethoenen conste, met goede wettegen waerheyden, dat hy die voirgenoemde goede gehuert hadde jegens deghene die machtich waeren van der voirs. kinderen weghen hem die te verhueren, ende oic van den jaerschaeren hoe lange hy die gehuert hadde, etc. Item, als van alsulken scepenenbrieve als de voirs. Symoen in den jaere van XXIIII lestleden Jouffrouwen Glorien van den Vliete verleden hadde van XV Rynschen guldenen tsjaers erfelic op sekere pande, in denselven brief begrepen, denwelken brief de voirs. Symoen begheerde over te hebbene

oft genieute gedaen te wordene, overmids dat de voirs. Symoen, in presencien van den Heeren voirs., bekende ende verlyde dat de voirs. pande, in denselven brief genoempt ende daerop dat hy de voirs. scult bekent hadde sculdich synde, vuyt syns vader ende vuyt synen handen geweest hadden over XXIIII jaer ende meer, ende dat hem dien niet toe en behoirden ten tyde dat hy den voirs. scepenenbrief verleet, soe termineerden de voirs. Heeren, dat men dien brief den voirs. Symoene noch tertyt niet overgeven en soude, maer wouden dien selver behouden ende by den Heeren gemeynlic brengen in de volle banck van Scepenen, omme daerop raet ende advis te hebbene alsoe daertoe behoeren soude. Dit was gedaen in den jaere M IIII^{c} ende XXXVI, XXVI dage in Julio.

Omstreeks Juli 1436.

Schulderkentenis gedaan aan Peter Pot.

fol. 237 v°. Ic Heinric Colibrant, Dankaert de Moelnere, Jan Noyts, Laureys Mierselman ende Andries Behagelaerts bekennen dat wy Peteren Pot sculdich syn, of den hebber van desen letteren, van goiden gheleenden ghelde, daer hi ons dankelic ende liefde aen ghedaen heeft, hondert neghen ende vyftich ℔ ende viere scellingen grote brabants ende sesse hondert gouden coervorsters Rynssche gulden ende vyftich, die gheloven wy te betalen Peteren Pot, of den hebber van deser letteren, in de Antwerpsche merct te betalen naestcomende, sonder eenich langer vertrec. Ende dit hebben wy gheloift te betalen als volhouden pande oft se ter Vierscaren verwonnen ende verreyct waren metten rechte, hiervore hebben wy ons selven verbonden ende te pande gheset ende alle onse goede die wy nu hebben ende namaels vercrigen mogen, ghesamenderhant ende onghesondert, ende elc vore al. Ende dit heeft Claus Hoevel int register gheset met syns selfs hant, daer by waren die hierna ghescreven staen,

te weten es: Peter van der Beversluys, Peter Reyners, Willem van den Wyngaerde, Symon van der Couderborch, Willem van den Broeke, Matheeus van der Elst ende Jan van Rythoven, Scepenen, Henric Bekenzone, Henric van Lille, Laureys Mierselman, Andries Behagelaers, Jan Pauwels, Jan, de zadelmakere, Peter van den Kerchove, Peter Janssone, Peter, de linnewevere ende Wouter van Eekeren, Raetslude.

Op den bladrand: Dit es betaelt ende al voldaen.

---

6 Augustus 1436.

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Jan Claus Heyns en zijne zuster Elisabeth, vrouw van Clement Gheyters.

Want sekere geschille opverstaen waeren ende geresen fol. 265 v°.
tusschen Janne Claus Heyns, ter eenre zide, ende Jouffrouwe Lysbetten, Clements Gheyters wyf, synre suster, ter andere, toecomende ende spruytende van vele hanteringen, ontvange ende wtgevene dat de voirs. Jan Claus Heyns van synre voirgenoemder suster goeden gehadt hadde ende anders, van denwelken sy hen ganselic, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in Heinricke den Havickere, hoer beyder oem, Meester Gielys ende Willem van den Wyngaerde, gebroederen, so hebben hen opte voirs. gescille tsamen vergadert de voirs. drie seggeren ende daerover geroepen Jouffrouwen Katlinen Radewaerts, des voirs. Jans ende Jouffrouwen Lysbetten moeder, overmids dat sy van den geschille te sprekene wiste, ende hebben beyde de voirs. partien hoeren spreken ter eenre zide ende ter ander, also wel met gescrifte als mondelinge ende dairna van allen hoeren gescillen, die sy met malcanderen wtstaende mochten hebben totten dage toe van heden, een wtsprake gedaen in der manieren ende also hierna volght :

In den yersten, als van huer beyder rekeningen die lange wtgestaen hadden also dat sy dairomme gescil hadden ende van den leencoepe van den goede ten Essche, voer denwelken Jan Claus Heyns Jouffrouwen Lysbetten, synre suster, eysschende was x ℔ grote, overmids dat wy, seggeren, oversien alle saken van hoeren geschille van der rekeningen ende van den leencoepe, bevonden hebben dat Jan Claus Heyns synre voirs. suster daerinboven tachter bleef ende sculdich was by derselver rekeningen x ℔ vi scellingen ix deniers Brabants, soe seggen wy ende hebben wtgesproken dat Jan Claus Heyns synre voirs. suster de voirgenoemde somme gelden ende betalen sal bynnen jaers, te weten is telken xvii weken deen den anderen achtervolgende een derdendeel daeraf met gereeden gelde, sonder pande oft met scepenenvonnis van Antwerpen gewyst ware, omme also bynnen jaers naestcomende vol betaelt te sine.

Item, seggen wy, seggeren voirgenoemd, dat in deser rekeningen oft de somme voirscreven niet begrepen en syn die twee chyse die Wolf jaerlix sculdich is; item, noch oic de vier chyse van Jan Vriende; item, noch oic de iii chyse van Janne Bal ; item, noch oic de crone van Janne Steylaert ; item, noch oic de xvi scellingen grote van Schenaerde. Maer sal de voirs. Jouffrouwe hoeren achterstel daeraf eysschen ende manen den personen voirscreven, die de voirs. renten jairlix sculdich syn, eest dat sy bygebrengen connen dat se Jan Claus Heyns otfaen heeft, so sal hy synre voirgenoemder suster dairaf betalinge doen boven de somme voirgenoemd ten tyden ende terminen voirs. Eest oic so dat sys niet bygebrengen connen, so sal Jan Claus voirs. daeraf ongehouden wesen ende syn voirs. suster sal dan moeten volgen opte voirs. persone oft op haer goede metten rechte, ten steden ende plaetsen daer sy sal meynen te wynnene, maer des sal Jan Claus voirs. gehouden wesen hoer te leenene alle bescheit van brieven ende anders datter toebehoirt. Ende als van den achterstelle van eenen dubbelen mottoene, die Michiel van der Biest jairlix sculdich is, dairaf sal eenyegelyc bliven staende op syn achterstel na dat hyer in gericht is.

Item, als van den gebreke van den steengelage gelegen

te Callebeke, dairaf dat Jouffrouwe Lysbeth, syn suster, huer beclaighde dat sy in VI jaeren niet gehaven en hadde, so seggen wy dat Jan Claus Heyns voirs. huer gelden ende betalen sal dertich duysent steens ende die sal sy heffen te Bamisse naest toecomende uten voirs. steengelage, metten derdendeele van hoeren pachte van XXIX ende een half duisent steens ende metten derdendeele van den steenen, die van der afquitingen comen selen, die Bertel Wielancke dan doen moet, na wtwysen der scepenenbrieven van Antwerpen die daeraf syn, sonder argelist.

Item, als van den driesschen ende steengelagen voirgenoemd, die Jan Claus Heyns, huer brueder, terve gegeven heeft, met scepenenbrieven van Antwerpen, sonder consent van synre voirs. suster, so sal sy des te vreden wesen ende tghene dat Jan Claus, huer brueder, daeraf gedaen heeft van goeder weerden houden, maer des so sal hy huer goede scepenenbrieve verlien dat hoer tderdendeel van dier erfrenten toebehoirt, hoewel die scepenenbrieve alleene op hem spreken ende geloven, dat hy, noch nyement van sinen twegen, commer daerop gemaict en heeft, ende dat sal hy doen tusschen dit ende den yersten dach van Oexst naestcomende. fol. 266.

Item, als van den brieven die Jan Claus voirs. onder heeft, yerst eenen brief daermede dat huer beyder vader steengelage, ende daervoere mencie af gemaict is, cochte; item, eenen brief van vive guldenen hallingen van Florencen; item, eenen brief van eenen Brabantscen dubbelen mottoen; item, eenen brief van den driessche, soe seggen wy dat Jan Claus Heyns alle de voirs. brieve brengen sal bynnen den naesten halven jare onder de stad van Antwerpen, om dairwt gemaict te werdene een vidimus oft meer, onder der voirs. stadt zegel, ende desgelycx de brieve daermede dat hy tvoirs. steengelage ende driesscen terve gegeven heeft, ende dat gedaen, so sal hy alle de voirs. brieve weder aenveerden, overmids dat hy die tweedeele daerin heeft ende syn suster maer tderdendeel, maer hy sal dan synre voirs. suster eenen scepenenbrief verlyen, bekennende in denselven dat huere tderdendeel van den voirgenoemden percheelen erflic toebehoirt, ende desgelycx van den

Rietbroeke, ende dat hy doude brieve onder behoudende blyft, ende oft syn voirs. suster die te doen mocht hebben in toecomenden tyde, dat hy se huer dan leenen sal minlic ende te goede laten worden, sonder argelist.

Item, als van der steender cameren ende anderen ten Essche gestaen, daer dat de voirs. Jouffrouwe Lysbeth meynde te hebben huer woenstede, na de vorwaerden die gemaict waeren doen Jan Claus, huer brueder, tgoet ten Essche overnam, so seggen wy seggeren voirgenoemd, dat so wanneer alst huer gelieven sal ten Essche te comene in de voirs. huisinge, dat sal sy moigen doen ende aldaer bliven totten wederseggene van Janne Claus, hueren brueder, ende anders niet.

Item, als van den twee ponde ende thiene scellinge grote tsjaers erflic die Jan Claus Heyns synre suster jairlix geeft ende sculdich is te gevene erflic uten goeden ten Essche, na de vorwaerden die gemaict waeren als hyt tselve goet overnam, mitgaders XXI scellingen ende VIII deniers grote erflic, die sy oic daerop heeft ende daeraf dat gheen brieve alnoch en syn verleden, so seggen wy, seggeren voirgenoemd, dat syn voirs. sustere de voirs. II ponde ende X scellinge grote erflic sal bliven behoudende opte geheel goede ten Nessche, des sal hy oft syn nacomelingen die moigen aflossen ende quiten also schiere als de voirs. Jouffrouwe Lysbeth, syn sustere, comen sal wesen van live ter doot ende niet eer, elken penninc met XX deniers, gelyc als dan gemeynlic bynnen Antwerpen in borssen gaen sal ende met verscenender renten, na davenant van den tyde dat se verschenen sal wesen, maer tsurplus, gedragende XXI scellingen ende VIII deniers, sal hy altyt moigen quiten tsynre goeder moeten, wanneer dat hy wille, met X scellingen grote te male, elken penninc met XX deniers, gelyc ten dage van der afquitingen gemeynlic in borssen gaen selen ende met verscenender renten, na davenant van den tyde dat se verloepen sal wesen. Ende hieraf sal hy synre voirs. suster goede scepenenbrieve verliden bynnen jaers voer Scepenen van Antwerpen, ende dan sal sy hueren voirs. brueder overgeven den ouden brief van den goede ten Essche.

Item, als van Katlinen Stocmans, die II ₶ Vleemscher fol. 266 vo.
groten heeft opt goet ten Nessche also lange als sy leeft, so seggen wy, dat Jan Claus Heyns die jairlix alleene betalen sal, sonder synre suster cost oft last, ende also dat sy daeraf ongehouden sal bliven. Behoudelic dien, dat na der doot van der voirs. Katlinen, die tweedeel van der voirs. renten versterven selen ende comen op Janne Claus Heyns voirs. ende tderdendeel op synre voirs. suster, ende dat desgelycx syn voirs. suster sal bliven gerecht in de versterfnisse van hoere voirs. Jouffrouwe moeder, also vele als men bevynden sal dat sy na den lantrechte sculdich sal wesen daerin te hebben, sonder argelist.

Item, als van der hofstad daer Jan Scheenaert op woent, te Schelle gestaen, want die ten goede van den Essche behoirde, soe seggen wy, seggeren voirgenoemd, dat se Jan Claus Heyns sal behouden sonder synre voirs. suster enich recht daeraen te hebbene oft enige rente daerop te behouden.

Item, als van den eenen sester rox erflic van Mathyse den Voldere, daeraf dat den brief spreect also wel op Janne Claus als op synre voirs. sustere, so seggen wy, mids der redenen dat Jan Claus Heyns van sinen gedeele wtgecocht is, ende dat hy syn gedeel van den gelde wech heeft ende doen daermede content ende gepayt was, dat hy synre voirs. suster verliden sal eenen scepenenbrief van der helft van den voirs. sestere rox ende huer dat opdragen voere Scepenen, tusscen dit ende half Vasten naestcomende, ende bekennen dat hy gheen recht daerinne behoudende en blyft noch oic gheenen commer daerop gemaict en heeft, sonder argelist.

Item, als van den XVIII ouden groten van Bernaerde van Sinte-Bernaerts, so seggen wy of dair last af coemt den voirs. goeden ende metten rechte, dat de voirs. Jouffrouwe Lysbeth dairaf tderdendeel sal helpen dragen.

Ende oft in desen onsen seggene eenich donckerheit geviele, die houden wy, seggeren voirs., tot onsen verclaeren ende seggen, ende pronuncieren voirt mids deser onser wtsprake

de voirs. partien van brueder ende suster voirgenoemd wel ende wittelic gesleten, tevreden ende gescheyden van allen den geschillen die sy deen den anderen moyde oft dade moyen, int geestelic oft int weerlic recht, dat die soude verboeren, also dicke ende menichwerf als dat geschiede, hondert gouden Peters der munten ons genedichs Heren sHertogen van Bourgongnen ende van Brabant etc., te bekeeren deen helft onsen genedigen Heere ende dandere helft ter stad behouf van Antwerpen. Dit was gedaen int jaer Ons Heren M. CCCC. ende sessendertich, sesse dage in Oegxtmaent.

---

21 Augustus 1436.

Vonnis in een geschil tusschen Wouter van der Ryt en de weduwe van Jan Wyns, betrekkelijk het gebruik van eenen doorgang gelegen achter het huis de Lelye.

fol. 238 vo. Op alsulken gheschil van erfscheidinge als verresen ende opgestaen was tusschen Wouteren van der Ryt ende de Jouffrouwe *in de Lelye*, wedewe wilen Jannes Wyns, als van eenen duergange achter de voirs. *Lelye* gestaen vutgecomende in de Lymakerstrate, soe hebben opt stuck geweest Amman, Burgermeester ende Scepenen ende de geswoeren erfscheyders, dewelke, oversien alle gelegentheit, hebben gewyst met hoeren vonnissen dat de voirs. Jouffrouwe sal bliven behouden hueren doerganc met allen synre toebehoerten, alsoe sy dien vore Wouters tyt van der Ryt ende oec yesinder beseten heeft, ende gelyc sy dien ter Vierschaeren verreyct ende vutgewonnen heeft metten rechte. Dit was gedaen anno XIIII^{c} XXXVI, XXI daghe in Oegst.

---

22 Augustus 1436.

Dit es alsulken vutsprake als de stad van fol. 259 vº. Antwerpen vutgesproken heeft opten dach van heden tusschen myn Here den Abdt van Sinte-Michiels, aen deen zyde, ende den erfgenamen van wilen Wouteren Diedericxzone, aen dandere, int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessendertich, XXII dage in Augusto.

In den yersten, soe wairt by de stad getermineert opt lant dat de voirs. erfgenamen minen Here van Sente-Michiels voirs. afgedyct hadden van zynen lande ende geleit aen den dyck van Santvliet, die Wouter Diedericxzone aldair genomen hadde te makene, dat zy minen Here voirs. dairaf geven sullen van elken gemete, alsoe verre als de mate dairaf gedragen sal, vive pondt groete ende de somme dairaf betalen tusschen dit ende Kerssavond naest toecomende of tOnser Vrouwendage Lichtmisse daernaest volgende onbegrepen betaelt te zyne, ende voirdane dat den gront van dien afgedyctten lande tot eeuweliken daghen sal bliven toebehoerende den voirs. godshuyse van Sente-Michiels voirs.

Item, als opt poynt van den twiscatte die Herman Cole, Scoutet, minen Heren van Sente-Michiels voirs. heysschende was, soe wairt by de stad getermineert yerst opte sesse Peters ende eenen halven ende eenen guldenen, die de voirs. Herman te twiscatte verleit hadde, dat hy dien twischat weder hebben soude ende dat hem de erfgenamen voirs. dien twischat bynnen den ghenachte gelden ende betalen sullen, ende als van den vyfthien pondt groeten, die de voirs. Herman oic van twischatte hebben woude, soe wairt getermineert, mids der redene wille dat deselve Herman dairin niet verleit en hadde, maer dat de voirs. Wouter dien cost selve gedaen hadde ende den dyck van den werclieden over ghecregen hadde, dat de voirs. Herman niet daeraf hebben en soude. Behoudelic dien, want de voirs. Herman seide,

dat hy sonderlingen cost van den Scepenen ende andere tAntwerpen daeromme tot meer stonden te bregne gehadt hadde, dat hy dien cost by besceyde ende redene bybrenggen sal den Burgermeesteren ende Scepenen alhier hoe ende waer dat dien cost gedaen es, ende dan soe sullen de Heeren daerop versien alsoe van redenen wegen daertoe behoeren sal.

Item, als opt poynt van der scaede die minen Heere den Abdt zynen late ende Gielyse, synen neve, tot Santvliet gedaen was doe men de havene in stac, soe was getermineert, dat mine Here dAbt voirs. seggen sal op syn beste ende op zyn consiencie wes scaden dat hy daer gehadt heeft, ende voert syn laet ende zyn neve die zullen haer scade groeten aen den Heylegen, met eenen goeden wettigen man tot haeren volgheede, ende soe wes sy van scaden alsoe halen, daeraf sal hen de stad doen vernuegen van denghenen die sy bewinden sal dat die scade sculdich es te betalene.

Ende als opt poynt van dat de voirs. erfgenamen begheerden te wetene wie dat hen van haerer scaeden vernuegen ende voldaen soude, soe wert daerop ghetermineert, waert dat zy aen yemende, wie hy waere, enich gebreck hadde, dat zy dien daeraf aenspreken soude metten rechte, ende of in enich van den voirs. poynten enige donckerheit geviele, dat de stad die altyt houdt tot haeren verclaren.

---

28 Augustus 1436.

Besluit betrekkelijk de regeling der nalatenschap van Wouter Jacobs.

fol. 238 v°. Want Jan Scheelkens, van Beerze, boven ende in contrarien van sekeren vonnissen bi den Scepenen van Antwerpen tanderen tiden gewyst, ende oic der terminacien achtervolgende den voirs. voirvonnissen naderhant bi der voirs. stad dairop

getermineert in den jaere van XXXIen, (1) opte geschille doen tertyt wtstaende tusschen Magrieten Vens, wittich wyf wilen Wouter Jacobs, van Beerze, op deen side, ende den natuerliken kinderen desselfs Wouters, om der goiden ende sculden wille die achter denselven Wouteren bleven ende verstorven waeren, denwelken kinderen deselve Wouter syn goide met instrumenten gemaect hadde oft de somme van VIc nobelen daervoere te hebben, op dander, ende dat oic openbairlic in der kerken van Beerze metten kercgebode wtgeroepen waert, dat soe wie hem enichs rechts oft toeseggen vermate oft meynde te hebbene aen den goeden des voirs. Wouters in al oft in deel, dat hy tAntwerpen quame, mids dat eenige poirteren ende ingesetenen der voirs. stad scepenenbrieve sprekende hadden opten voirgenoemden Wouteren ende op syn goide, ende recht daerop vervolghden, men soude eenenyegeliken na sinen toeseggen ende bescheide recht ende reden doen geschien, nu onlanx recht gevordert heeft ende aenspraeck gedaen tot Beerze tot sekeren percheelen van lande dat leen syn soude ende daer syn sone, als hy meynde, inne gericht were, dwelc voert tSanthoven gedraegen waert, soe worden de voirs. partyen hier tAntwerpen opgescreven ende versocht te comen, ende na allen gescriften, waerheiden ende bescheide dat zy aen beiden zyden bi der stad brachten ende die tot twee stonden int lange overhoort werden, mitgader al tghene dat zy daertoe wilden alligeren, soe wert alnoch met ripen raide getermineert ende overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raitslude, want claerlic bevonden is dat de voirs. Jan Scheelkens van den voirgenoemden kercgebode wel wiste ende tAntwerpen niet en quam, noch nyemand van sinen wegen en zant, ende dat hy nu boven tghene des voirs. is om alsoe quyt te zyne van eniger schult te betalen, ende dat oic de voirs. goide geclaert ende de sculden overvallen ende betaelt syn, de voirs. percheelen van lande aengesproken heeft, dat de voirgenoemde natuerlike kindere bliven sullen in allen hoeren voirs. goeden. Behoudelic dien, wert dat sake dat hen yemand wtreyken ende betalen wilde de voirs. somme van VIc nobelen, dat

(1) *Zie* ANTW. ARCHIEVENBLAD, *Deel* XXVIII, *bladz.* 241.

zy dan de voirgenoemde goide overgeven souden ende wittige rekeninge dairaf doen, ende wert voert overdragen waert dat sake dat de voirgenoemde Jan Scheelkens, by hem selven oft oic yemand anders, wie hy were, hierenboven vervolghde oft dede vervolghen, heymelic oft openbaer, te wat plaetsen dat were, also dat hierenboven hieraf enich verhael oft moeysel toequame, dat men dat terstont over denghenen, die dat dade, alsoe wtrichten soude mit correctien bi den Heere ende bi der stad, dat dat eenenyegeliken exempel syn soude ende als deghene die boven ende in contrarien der scepenenvonnisse ende der stad terminacien vervolght ende gedaen hadden. Daer by waeren Jan van Ranst, Borgermeester, Peter de Blocscoemekere, Jan de Coninc, Peter van der Beversluys, Willem van den Wyngerde, Willem Lammenssone, Scepenen, ende oic de Raitslude. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende XXXVI, XXVIII[a] Augusti.

---

28 Augustus 1436.

Tuchtiging van Jacob, Michiel en Perrine N.., wegens beleedigende woorden en daden jegens de dekens van de meerseniers.

fol. 239. Alsoe zekere gheschil opverstaen was tusschen de deke, ghezwoerne in (1) goede lude van der mersambachte ende theengieters, aen deen partie, ende Jacop ende Michiele, ghebroederen, ende Perrinen, haerre zuster, aen dandere partie, overmids dat de voirs. Jacop ende Michiel zekere warc van thenenwerke hier in der stad wrachten ende maechten, dwelc contrarie was den voirs. ambachte van der meerssen, ende dairaf dat de voirs. dekene ende ghezworne den voirs. Jacop ende Michiele calengierden wel tot III oft viere stonden toe, dewelke des niet laten en wilden, alsoe dat midsdien dairna gheviel dat de dekene die gesellen besochten tot huren huyse met Heynen Zegers, tsHeren cnape, die se dair warkende

(1) *Lees* : ende.

vant in eene camere dair zy altyt in ghewracht hadden, doen tusschen de voirs. dekene ende de vors. gesellen te male vele onredelike worde ghevielen alsdat deselve gesellen zeer onredelic spraken toten dekenen, waert hen oec mede dreygende, ende de voirs. Perrine/Aernout de Bokelere, den dekenen, bespuede na syn ansichte, alsoe dat ten slote de zake by de stad quam vute aenbringene van den dekenen vors , ende keerden hen des gheschils de dekene ende oec de gesellen des gantzelic in de stad, dairop dat by de stad ghetermineert waert gelyc hierna bescreven staet : In den yersten, baden zy alle drie den dekenen ende ghezwoeren elc met eenen halme, dat zy hen omme Gods wille vergeven wilden des zy hen messeyt of mesdaen mochten hebben ; ten anderen male zekerden, gheloifden ende zwoeren lyflyc aen den Heyligen de vors. twee gesellen dat zy van nu voirdane den voirs. dekenen noch nyemende anders van den vors. ambachte, omme der vors. zaken wille, mesdoen en sullen noch doen mesdoen, in worden of in werken, heimelic noch openbaer, by henselven noch by nyemende anders van haren wegen in gheenre manieren, op soenbrake ende op vredebrake, dairtoe soe sullen de vors. II gesellen gheven Onser Liever Vrouwenkerke IIII ℔ was ende Sente-Jacopskerke II ℔ was, tusschen dit ende Sente-Bavendach naestcomende. Item, soe sal de vors. Perrine, mids dat zy na den voirs. Aernout den Bokelere spuede, ende mids haren anderen onzeken, trecken ende doen een pelgermagie tsHertogenbossche tusschen dit ende Sente-Bavendach naestcomende ende dair bethoen af bringen. Ende hierop soe baden de Burgermeesteren, Scepenen ende Raedslude den dekenen vors. dat zy den voirs. gesellen wilden laten volstaen met tween calengieren, zonder meer te belastene op desen tyt. Behoudelic altyt den voirs. ambachte zinen rechte ende brieven in allen zaken, zonder argenlist. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC XXXVI, XXVIII dage in Oegst.

---

7 September 1436.

Getuigenis over eene verklaring van Jan Scoyte ter zake van eenen aankoop van erfrenten.

fol. 239. In den jaere Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sessendertich, seven dage in Septembry, quamen voer Peteren van der Beversluys, Scepen ende Stedehoudere van Heinrike Colibrant, Burgermeester, Janne den Coninck ende Peteren Reynere, Scepenen, Costen van Coelputte ende Peter van Roeme, Secretaris der stad van Antwerpen, ende naemen beyde op hoeren eet ende elc bisunder die elc gedaen hadde, te weten de voirs. Costen bi den eede dien hy gedaen hadde toten commissaryscap van der reformacien van der beden, ende de voirs. Peter bi den eede dien hy tot zynre officien der voirs. stad gedaen hadde, dat zy in den voirs. jaere, XXX dage in Oeghst, comen zyn mit Aerde van Houterle opte merct voer der stadhuys ende voer der noenen, daer zy Janne Scoyten den ouden vonden staende, denwelken zy toespraeken ende seyden : Jan Scoyte, hier is Aert van Houterle, die heeft onlanx geleden mit scepenenbrieven van Antwerpen gecocht ende gecregen jegens Jan van Ymmersele die men heet van den Wycle, viere zister rogs ende twee ℔ grote erflic op Peters goide van den Neste, ende die ghy, Jan Scoyte, voirmaels met scepenenbrieven van Antwerpen te drye maelen gecocht hebdt, te weten te twee maelen de voirs. viere zistere rogs erflic jegens Peters zuster van den Neste, ende de voirs. twee ℔ grote erflic daernae jegens den voirs. Peteren, ende overmids dat dese voirs. scepenenbrieve opten voirs. Jan Scoyten spreken, hoewel dat hy die overgegeven hebben mocht den voirs. Jan van Ymmerseele, soe begerden zy van hem te weten ende ondervraeghden hem mit goiden bescheyde oft hy hem voer hem oft voer syn nacomelinge, nu oft in toecomenden tiden, toten voirgenoemden erfliken goiden eenich rechts, toeseggen oft aenspraeck soude willen vermeten, oft eenige zake hadde hem eenichs rechts daertoe te vermeten oft oic te hebben, hy oft zyn nacomelinge in eeniger wys, daerop dezelve Jan

Scoyte doude antwoirde ende seyde, dat hem Jan van Ymmerseele voirs. voirtyts die voirgenoemde goide afgedeylt hadde ende dat hy noch zyn nacomelinge gheen recht oft bescheyt daertoe en hadden noch schuldich en waeren te hebbene. Dewelke voirs. kennisse ende getuygenisse bevolen wert int register te zettene opdat zy den voirgenoemden Aerde in toecomenden tiden, opdats hem oft zinen nacomelingen noot gebuerde, te staden ende te baten comen mochte, ende dat oic des menschen memorie verghaet daer de gescriften bliven staende. Gedaen int jaer ende ten dage voirscreven.

ROMA.

---

12 September 1436.

Verklaring van Arnout Gheerdssone over het rooven van zijn « signet. »

Anno predicto (1), XII dage in Septembri, wart Aernout fol. 242 vo.
Gheerdssone, poertere van Middelborch, tsyne ghenomen opt water van straetroevers, tusschen Santvliet ende Ossendrecht, daer hem onder dandere medegenomen wart syn signet, dat geteykent was aldus , ende want hy dat signet vordane niet meer sonder kenlic byteyken voeren en sal, maer sal dat doen veranderen ende heeft begheert dat in der stadregister geteykent te hebben int jaer ende ten dage voirs.

---

(1) 1436.

22 September 1436.

Belofte van Nicolaas Paternoster, koopman van Luxemburg, de stad Antwerpen niet te verlaten.

fol. 242 v°. Anno XXXVI°, XXII dage in Septembri, sekerde in presencien van Scepenen in de banck Nyclaus Paternoster, coepman van Lutsenborch, dat hy vuter stad van Antwerpen niet scheiden en sal het en zy by consente van den coepman van Mets, in Loreyne, die tot Lutsenborch gehouden es, opte vrye merctvrede, oft van den Burgermeesteren van der stad, op XII ℔ grote te verboeren, daer Jan Cant borghe voere bleef of faute aen Niclaus gheviele.

---

1 October 1436.

Pelgrimage te doen wegens den manslag op Jacob Dycstrate gepleegd, met toestemming der Wethouders, door eene geldboet vervangen.

fol. 243. Alsoe tanderen tyten by de stad van Antwerpen ende bi de vriende van beyden partien een soeninc ghemaect wert ende gesloeten te Predikeren, tusschen Andriese Behagelaerts ende syn medepaertie, van der doot van wilen Coppen Dycstrate, in welc soeninc besproken wert dat de voirs. Andriese Behagelaert ende syn medegeselle, doen soude elc van hen een pelgrimagie te Roome ende porren tusschen dan ende Sinte-Bavendach doen naestvolgende, welke voirs. pelgrimagien by Janne Dycstraets kinderen, daer Michiel Joes momboer af es, ende by Colen Dycstrate, die oec momboer es van Janne Dycstraets kinderen ende oec selve mede een princepael, verdedent zyn, dat men gelt daervoere gheven sal ende dat bekeeren daer Jan van Tolsende ende Jacop Streekaert bekeeren zullen, daerin dat hen beyden voirs. paertyen gekeert hebben,

welke voirs. veranderinge van den voirs. pelgrimagie ghesciet es by wetene, consente ende goetdunckene van den Borgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sessendertich, opten yersten dach van Octobri.

---

8 October 1436 — 5 Januari 1436 (1437).

Gheraempt dzoeninc tusschen Ghysbrechte van Dyelbeke, aen deen partye, ende Jacop Colibrant ende Reynken van Swalmen, in dandere partie, anno XXXVI, VIII daghe in Octobri. fol. 260.

In den yersten, wart gheordineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raidslude, int jaer ende ten daghe voirs., dat de voirs. twee gesellen Ghysbrechte van Dyelbeke te moetzoenen van sinre quetsueren, gaen ende doen sullen elc van hen eene pelgrimagie tOnser Vrouwen ten Ezeele, ende porren daerwaert tusschen dit ende Lichtmisse naestcomende ende daeraf goet bethoen brengen, ende voert elc van hen gheven twintich gulden Peters, of de weerde daervoere, die te bekeerene daer de voirs. Ghysbrecht gheven ende bekeeren wille, ende dat gelt sullen zy moeten gheven tusschen dit ende Lichtmisse naest toecomende.

Item, want in der informacien van der saken van Ghysbrechte van Dyelbeke bevonden es dat Heinricke Colibrant vele te cort ghesciet es ende in vele manieren, te weten es van saken die hem aengeleit syn geweest aen zyn lyf, zyn goet ende zyn eere, want daer goede gesellen omme ghepynt hebben gheweest te Bruessel ende te Lyere, ende denselven Heynricke int feyt te willen doen bedraghen, des hy van al tal ontsculdich bevonden es, soe sal mids dien de voirs. Ghysbrecht den voirs. Heinricke te beternissen ende te moetzoenen doen eene pelgrimagie tSente-Eewouts, in Elzaten, oft daervoere gheven sesthiene guldenen Peters, dwelc

de voirs. Heinric liefst sal hebben, ende die pelgrimagie of dghelt daervoere gheven, porren ende doen tusschen dit ende Derthienmisse naest toecomende, sonder argenlist.

Item, Blasius die tot Lyere gepynt was ende ontsculdich wart bevonden, dien sal Ghysbrecht voirs. gheven, tusschen dit ende Derthienmisse naest toecomende, thiene guldenen Peters, want deselve Blasius by toedoene van den voirs. Ghysbrechte oft van den zynen gepynt wart, voert sal de voirs. Ghysbrecht den voirs. Blasius versekeren, gelyc als hem de voirs. Blasius heeft moeten doen, oft zy sullen van der voirs. sekerheit deen den anderen quytscelden.

Item, Reynken van Swalmen, die te Bruessel ontsculdichlic gepynt wart, dien sal de voirs. Ghysbrecht gheven thiene guldenen Peters, tusschen dit ende Derthienmisse naest toecomenen.

Ende hiermede seeght men alle de voirs. partien Heinricke Colibrant, zyn neven ende alle die daerane van haeren zyden cleven moegen, in eeniger manieren, Ghysbrechte van Dyelbeke, zyn knechte, Nout van den Zande, die mede gequetst was, ende alle andere dier mede aencleven moegen, in eeniger vuegen, wel ende wittelic verzoent, verlict ende gesleten, ende soe wie dat daerenboven deen den anderen mesdade oft dede mesdoen, in woerden oft in werken, heymelic oft openbaer, dat dat wesen soude op soenbrake ende op vredebrake.

Ende oft hierin in toecomenden tyden eenich geschiel oft donckerheit gevicle, dat dat altyt staen soude ten verclaeren van Burgermeesteren ende van Scepenen.

Na vuytwysen van deser terminacien bovengescreven, soe hebben de voirgenoemde Jacop Colibrant ende Reynken van Zwalmen, ter eenere zyde, ende Ghysbrecht van Dielbeke, ter andere, heur pelgrimagien gedaen ende dairaf goede brieve ende bethoen bracht, die de Heeren Burgermeesteren ende Scepenen gesien hebben ende hoiren lesen, ende zyn

dairaf content. Dit geschiede anno xxxvi, vive dage in Januario na costume des Hoofs van Camerike, by bevele van den Burgermeesteren ende Scepenen die dit bevolen hebben int register te settene.

---

18 October 1436.

Belofte van betaling, onder borg, gedaan door Wouter Pot, « tolnere tAntwerpen. »

Anno xxxvi, xviii dage in Octobri, zwoer fol. 260 vo.
Wouter Pot als hierna staet :

Hier sweer ic, dat ic van nu vordane jaerlix gelden ende betalen sal alsulken duysent guldenen ryders als onse genedighe Here heeft doen vercoepen op synen tol van Antwerpen ende dair de stad van Antwerpen voere geloeft ende gesegelt heeft, alsoe langhe als ic tolnere tAntwerpen wesen sal ende de rente bynnen mynre tyt vallen ende verschinen sal, ende dat alsoe te verwarene als dat deselve stad, de poerteren noch inwoenende van derselver dairaf gheenen cost, last oft scade hebben en sullen, alsoe moet my God helpen, dese Heyleghen ende alle Gods Heylegen. Ende hiervoere hebben wy Wouter Pot voirs. ende Jouffrouwe Marie van Gottengys, syn gesellinne, verbonden ende te pande geset ons selven ende alle onse goede, have ende erve, welkerhande die wesen moegen, die wy nu hebben oft namaels vercrigen moegen, ende oft an den voirgenoemden Wouteren ende Jouffrouwen Marien, zynen wive, yet gebraeke, dat geloeven wy Bertelmeeus van Raephorst ende Vrouwe Machtelt, zin gesellinne, altyt op te richten ende te voldoene met ons selven ende met alle onsen goeden, have ende erve, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die wy nu hebben oft namaels vercrigen moegen, ende wy Wouter Pot ende Jouffrouwe Marie voirs. geloeven wederomme den voirs. Bertelmeeuse ende Vrouwen Mechtelden, zynre gesellinne, hieraf scadeloes te

quiten ende ongemoeyt te houden tallen dagen, met ons selven ende met alle onsen voirgenoemden goeden, die wy nu hebben oft namaels vercrigen moegen, sonder argenlist.

Daaronder : Van deser borchtochten zyn Bertelmeeus van Raporst ende zyn weerdinne ontslagen ende in de stede van hen zyn weder borghen bleven Tyman Claussone, der stad wisseleere op desen tydt, ende Machtelt van Riethoven, zyn weerdinne, in alsulker vuegen als Bertelmeeus ende zyn weerdinne waren. Actum anno XXXIX, opten lesten dach van Aprille.

---

20 October 1436.

Uitspraak in een geschil tusschen de weduwe van Arnout Tollincx en Peter Ommate, betrekkelijk de betaling der onderhoudskosten van eenen dijk te Lillo.

fol. 239 v°. Anno XXXVI°, XX dage in Octobri, wart getermineert by Burgermeesteren ende Scepenen op alsulken geschil als de Jouffrouwe de wedewe wilen Aernouts Tollincx heeft met Peteren Ommate, haeren laet, als van den coste die jaerlix ghevalt aen haeren dyck, gelegen in Lilloe, in den dyck van den Staecbroec geheeten den Putsendyck, dair de voirs. Peter, haer laet, jaerlix den tyt lanc geduerende dat hy haer goet in hueren heeft, gelden ende betalen sal van dien dyck IIII scellingen grote, ende soe wes cost dat meer daeraen ghevalt, dat de voirs. Jouffrouwe dien cost gelden ende betalen sal, ende oft zy dien cost niet gelden noch betalen en woude, dat men dien cost vutpanden soude aen haere goede, gelyc als men aen anderen gebueren dairomtrent gelegen gewoenlic es te doene ende dairaf en sal se de stad niet verantwoerden.

---

22 October 1436.

Inschrijving, ter bede der bloedverwanten, van de schikkingen genomen nopens het beheer van de goederen der krankzinnige Elisabeth Zandmans.

Alsoe onlanx geleden de vader ende een deel der vriende van Lysbetten Zandmans, wedewe Gielys van der Hoeven wilen, die nu zeere cranck haerer zinnen es, by U, Heeren, geweest hebben, te kennen ghevende den staet der voirs. Lysbetten ende hoe dat zy een huys staende heeft opt kerchof, daer zy haere tocht aen heeft alsoe langhe als Jan de Blocscoemaker leeft, welc huys zy verhuert hadde haere bate voere II ℔ XVI scellingen grote tsjaers, ende dies moeste zyt jaerlix houden van wanden ende van dake, soe is waer, lieve Heeren, dat Jan Zandman, de vader, Bosschaert Bosschaertszone, de swager, Jan Pauwels ende Aerd van den Vekene, als naiste vriende tuwen Heren bevelen, omme der voirs. Lysbetten te bat te haeren nootdorst te helpen, soe verre gedeedingt ende gesproken hebben met Jacop van der Heyden, die int voirs. huys woent, dat hy der voirs. Lysbetten jaerlix gheven sal, alsoe lange als Jan de Blocscoemaker leeft, elcx jaers vryts ghelts drie pondt XII groete, te betalene telken vierendeel jaers XV scellingen III deniers grote, ende daertoe betalen der capitelenchys ende tvoirs. huys houden van wande ende van dake, op synen cost, ende nochtans sullen van weerden bliven de vorwaerden die de voirs. Lysbet metten Lombaerden ende Noerenbergers in de mercten gemaect heeft van der hueren van den huyse voirs., ende omme dat dit gestentich bliven moege, soe bidden uwer wiser discrecien de vader, zwager ende vriende voirs. zere oetmoedelic dat U gelieven wille dit in uwer stadregister te doen setten. Dit was gedaen int jaer Ons Heren M. CCCC ende XXXVI, XXII dage in Octobri. fol. 239 vo.

30 October 1436.

Vonnis over de vereffening van het sterfhuis van Joos van Pudenbroec.

fol. 239 v°. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVI, XXX dage in Octobri, geschiede de handelinge tusschen Lossyen, Joes wedewe van Pudenbroec, aen deen zyde, ende Janne van Pudenbroec, haeren sweer, aen dandere zyde, als dat de voirs. wedewe hem presenterde bescheit ende deylinge te deene van den goeden gebleven achter den voirs. wilen Joese, hoeren man, ende hem dairaf tsterfhuys te openen, dat hy borghe sette te deylen dat hy sculdich waere te deylen ende te gelden dat hy sculdich waere te gelden, des de voirs. Jan niet doen en wilde, alsoe dat zy hem dairvoer bestelde ende dede hem voer trecht comen ende sprac hem ane met rechte. Alsoe dat deselve Jan antwoerde ende seyde, dat hy gheen erfgename dairaf en waere, want hy een dochter hadde, ende dede hem der saken af, alsoe dat ghewyst wart met eenen vonnisse by Janne van Rythoven ende by gevolge van Scepenen, zynen medegesellen, dat hy der voirs. Lossyen dairaf ongemoeyt laten soude ende dat zy metten goeden voert haer beste doen soude ende den sculdeneren dairmede betalen, alsoe dairtoe behoeren soude.

---

31 October 1436.

Uitspraak in een geschil tusschen de tapijtwevers en Wouter in den Horen, *lijnwever.*

fol. 240. Anno XXXVI°, opten lesten dach van Octobri, soe wart getermineert by Burgermeesteren ende Scepenen ende den Raitslieden, in de volle banck, opt geschil dat was tusschen de goede knapen van den tapytweversneringhe, aen deen zyde, ende eenen Wouter *in den Horen*, aen dandere zyde, dwelke der voirs. goeder knapen neringe doen woude of doen doen bynnen zynen huyse, hoewel dat hy vry es in

der lynenweversambacht, dairmede dat hy hem vele te cort dede, boven oic dat tanderen tyden by de stad dairop gheordineert was als dat hy des niet doen en soude, soe was, opten dach van heden, weder dairop overdragen ende geordineert alsdat deselve Wouter des niet meer doen en sal noch doen doen, in gheenre manieren, maer sal de voirs. goede knapen dairaf van al tal ongemoeyt laten, sonder hem vordane dairmede te moegen generen oft haerer neringen in eeniger manieren hem te onderwindene of te doen onderwinden, het en waere dat hy in haere neringe quame ende dade tghene dat hy na inhout van haeren brieven hen sculdich waere te doene.

---

2 November 1436.

Vrijspraak van Gillis van Eycke, beticht van Heer Jan Bernaerts, priester, gekwetst te hebben.

Anno XXXVI°, II dage in Novembri, soe quam tAntwerpen in der Vierscaeren een gheheeten Gielys van Eycke, Janszone van Eycke, van Borchte, omme hem met rechte te verantwoerden op alsulken aensprake als hem Here Jan Bernaerts, priester, prochiaen tot Borchte plach te wesenen, aldair dede als van dat hem de voirs. Gielys by nachte ende by ontyde gequetst, gewondt ende geslagen hadde, dairaf dat hy hem waerheiden ende getuygen vermat, ende dair hy metten vonnisse toe gewyst wart te brenghenen ter Vierscaeren als op heden desen dach, ende want deselve Her Jan als heden zyn getuygen of waerheiden ter Vierscaeren niet gebracht en heeft, alsoe hy hem vermeten hadde, ende de voirs. Gielys alle de voernoene syns rechts ter Vierscaeren verwachte, soe waert gewyst met eenen vonnisse by Janne van Ranst, Burgermeester ende Scepenen, ende by gevolge van den anderen Scepenen, synen medegesellen, dat de voirs. Gielys van der tycht ende aenspraken die hem de voirs. Heere Jan gedaen hadde, wesen soude quite, vry ende verweert. fol. 240.

---

20 November 1436.

Verordening voor de « backers, molders ende kerdryvers. »

fol. 243. Dit was gheordineert ende gesloten by den Burgermeesteren ende Scepenen wt den aenbrengen van den dekenen ende geswoernen van den backersambachte, als dat van nu voirdane gheen moelnere noch gheen drivere hen anders vorder noch meer bewynden en selen, in gheenre manieren, dan dat die moelnere syn moelen verwaeren sal die hem te verwaeren gegeven is, ende eenenyegeliken na syn beste tsyn geven, na de maten die de stad daertoe geordineert heeft, ende dat de drivers haere kerren driven sullen ende dairop sitten also gecostumeert heeft geweest ende also dair toebehoirt. Behoudelic dien, waert dat eenich moelnere of syn drivere openbaer nootsake hadden van ziecten of anders, als dat sy haer moelen of kerren selve niet bedriven en consten, dat sy dan in haere stede souden moigen setten eenen goeden man daer de goede liede wel mede verwaert weren, so wie de contrarie anders daeraf dade, dat die verboren soude telken male drie cronen, deen crone daeraf Onser-Vrouwenkerke, dander den Koermeesters ende de derde den voirs. ambachte, ende dat de moelners noch drivers voirs. voirdane gheen coren coepen en selen noch doen coepen, noch gheen coren ommedraghen om te coepen of te doen coepene opte peyne voirs. Item, so wat backere dat voirdane coren coept, dair ander backers by syn, dat hy hen dat coren sal moeten mede deylen opdat sy mede deylen willen ende in denselven coep, ende dat nochtan mids dien mededeylen of overgeven die backere niet gehouden en sal syn tot yements moelen sonderlinge te malen, mer sal dat coren doen malen op wat moelen dat hy wille, ende doen vueren wat drivere dat hy wille, ombegrepen van yemande. Item, so wat backere dat voirdane coren coept te borchtochten ende dage daeraf maect, jegen wat coepman dat sy, van bynnen oft van buyten, soe wanneer dat dies coepmans dach coemt, so is geordineert dat hem die backere

syn gelt sal moeten betalen bynnen vierthiennachten daerna ombegrepen, ende waert dat hem die coepman na die vierthiennachte beclaeghde, dat hy syn gelt niet gecrigen en conde den dekenen ende geswoernen van den ambachte voirs., soe souden deselve dekene ende geswoerne dien backere syn ambacht moigen verbieden totter tyt toe dat hy sinen coepman vernueght ende gepaeyt hadde. Item, dat van nu voirdane gheen backere oft moelnere moelen coepen, pachten, terve nemen oft gecrigen en sal also langhe als hy dambacht van den backers oft moelners hanteren wille, opte peyne voirscreven, ende dat oic van nu voirdane gheen backer die moelen heeft meer corens bynnen Antwerpen coepen en sal oft doen coepen, dan hy tsynre veynsteren sliten sal, opte voirs. peyne. Dit was gedaen ende gesloten in presencien van den backeren, moelneren ende drivers int jaer Ons Heren M. CCCC. ende sessendertich, twintich dage in November.

---

1 December 1436.

Bericht aan degenen « die in vrede staen », dat zij zich hebben te wenden tot den nieuw aangestelden roededrager, Wouter Breem.

Geboden anno XXXVI, prima Decembris. fol. 292 v°.

Want Rombout, de roeydragere, van zynre officien verlaten is ende hy te houdene plach de vreden tusschen de goede liede, soe laet men U weten, omme eenenyegeliken van scaden te verhuedene, dat eenyegelyc, die in vrede staet, come tusschen dit ende Sinter-Clausdach proximo by den roeydragere Wouter Breem ende late zynen dach van zynen vrede bescheidelic teekenen, opdat hem nyemand en verzume ende dat eenyegelyc zynen gerichten vrededach houde, opte payne die dairop staet.

---

19 December 1436.

Vidimus van eenen schepenbrief d. d. 20 Maart 1402 (1403) inhoudende verkoop eener erfrent door Walraven van der Dilf aan Willem Best.

fol. 224 v°. Anno XXXVI^{to}, XIX dage in Decembry, sagen ende hoirden lesen Borgermeesteren, Scepenen ende Raitslude van der stad van Antwerpen eenen scepenenbrief van Antwerpen gans gheeve ende geheel, daeraf de tenuer hierna volght van woirde te woirde ende es aldus : Wy Claus van Rythoven ende Jacob van Hoeboken, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Walraven van der Dilf, Her Peterszone was van der Dilf, Ridders, ende bekende dat hy omme een somme gelts, die hem al ende wel es vergouden, vercocht heeft wel ende wettelic Willeme Best die drie scellinge ende viere penninge grote Vlaemsch erfeliker renten, die hem aencomen zyn ende verstorven op de Halle van Antwerpen van der doot van der Jouffrouwen weghen van den Bruele, die hare tocht daeraen ende aen meer renten hief op de voirs. Hallen, vut zekerre erfrenten, die haer de goede liede van der Dilf voirmaels daerop bewyst hadden, verschinende jaerlicx tSente-Jansmisse ende te Kerssavonde, alsoe hy ons seyde. Alsoe dat hy, Walraven, dese voirs. drie scellinge ende viere penninge Vlaemsche grote tsjaers erfeliker renten, gelyc alsse hem toecomen zyn tsyns deels, opdroech met vertiene ende clairlic quite scaut tallen dagen tes voirs. Willems ende tot synre nacomelingen behoef, met alle den rechte dat hy daeraen hadde ende houdende was ende bekende dat hy gheen recht meer daeraen en behielt, ende die geloefde hy te waerne jaer ende dach tiegen alle dieghene die te rechte comen willen, ende te claerne los, vry ende quite van allen commere ende calaengien, ende waert dat sake dat dese voirs. erfelike rente namaels afgequyt worde min dan den penninc vyfthiene der voirs. munten, ofte datter yet aen gebrake, ende dat Willem voirs. oft zyn nacomelinge nyet paysifelic ontfaen

en mochten van der voirs. Hallen, ten terminen dat se verschynt, dat hy, Walraven, hem dat altoes oprechten soude ende geloefde op te rechtene ende daeraf goed warand te zine met hemselven ende met alle zynen goede, die hy nu heeft oft namaels vercrigen mochte. In kennessen van desen letteren bezegelt met onsen segelen, ghegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC ende twee, twintich dage in Merte. Jo. WINNE.

---

19 December 1436.

Uitspraak in een geschil tusschen den Abt van Sint-Michiels en zijne consoorten, ter eene, en Jan Schoyte en zijne consoorten, ter andere zijde, over de kosten der nieuwe sluis gemaakt in den dijk van Austruweel, met twee bijhoorige bescheiden.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessendertich, neghentien dage in Decembry, waert getermineert in de volle banck van Scepenen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyde op sekere geschil dat opverstaen was tusschen den Abdt van Sinte-Michiels tAntwerpen, den Prioer van den Satroysen dairbuyten, den Heren van der Capittelen ende een deel van den erfgenamen gegoet zynde int lant van Outserweele, in deen partie, ende Janne Schoyten den ouden, Janne van Lyere, Gielys Breem, Heinrick Ledenaert, Ghysbrecht Behagelaerts ende Janne Joes, als regeerders van der stad wegen dairtoe ghestelt van eenre nuwer sluys, die zy hebben doen leggen in den dyck van Outserweele, in dandere partie, toecomende tvoirs. geschil overmids dat de voirs. regeerders die sluys hebben aengeleeght ende doen maken sonder den voirs. erfgenamen des gemeynlic aen te ziene, daer zy groten swaeren cost aen gedaen hebben, alsoe wel van tymmeren, van graven als anders, dwelc de voirs. erfgenamen meynden dat men wel te vele minderen commer ende coste fol. 264.

gedaen souden hebben, dairop de voirs. regeerders seyden ende allegeerden, dat zy van der stad wegen dairtoe gecoren ende gestelt ende geoerdineert waeren ende was hem haeren eet daertoe doen doen yegens haeren danck, ende dat zy dairop haere beste van eens ende van anders op haeren eet gedaen hadden beyde van tymmeren ende van graven, ende oic mede dat zy de sluys op hemselven niet geleeght en hadden, maer dat daer by ende mede waeren eenige Scepenen ende andere goede manne van der stad, daer overdraghen ende gesloten wairt, dat de voirs. sesse regeerders de voirs. sluys legghen soude tot alsulken stede en plaetsen als daer hen alderbest ende oirberlichst duncken soude, ende oft zy alnoch aldaer niet en laghe ter stede daer zy nu leeght, soe namen
fol. 264 v°. zy op haeren eet, dat zy alnoch niet en weten dat zy elwaer tot eeniger stede bat liggen soude dan daer zy nu leeght, daerop dat de voirs. Heren van Sinte-Michiels, van der Capittelen ende de erfgenamen antwoerden ende seyden vele redenen in contrarien op de tymmeringe, opt graven ende anders, daeraf dat zy eene cedulle den Heren van der stad overgaven daerin dat zy vele poynten allegeerden onredelyc by den voirs. regeerders gedaen synde, daermede dat scheen dat men te al te vele minder cost, last ende scade de voirs. sluys wel geleyt ende gemaect soude hebben, op welke voirs. cedulle hem de voirs. regeerders bereyeden ende gaven daerop den Heren ter antwoerden, op elc poynt zunderlinge, dat dat gheschiet waere gelyc als zy dairaf tot twee stonden in presencien van den gedeputerden van der stad rekeninge gedaen hadden, ende of yement daerane twyfelde ende meynde oft seggen woude, dat dat niet rechtverdichlic oft doeghdelic gedaen en waere, dat wouden zy altyt verantwoerden ende gheven voer eenen penninc twee, alsoe dat, na vele woerden ende wederwoerden, na vele verhaels gedaen van der eenre zyden ende van der ander zyden, de Heren van der stad hem dairop berieden ende spraken wte voere eene terminacie ende goetduncken, want de voirs. regeerders van der stad weghen dairtoe ghestelt ende geoerdineert waeren ende tghene dat zy daerin gedaen hadden, dat zy dat hadden gedaen mits den eet die hem de stad daertoe hadde doen doen, dat tvonnisse, dat daer ghewyst waere, zynen ganc hebben sal ende dat men de goede lude gelden

ende betalen sal. Behoudelic dien, dat den twischat die in dat vonnisse verclaert was de stad behoudt te haerwaert sonder yemende daermede te bescadene. Voirdane soe gaf de stad den voirs. sesse regeerders over alsulken cedulle als de voirs. Heren ende erfgenamen der stad overgegeven hadde, omme dat zy daerop haere verantwoerden maken soude met gescriften van poynte te poynte, gelyc als zy voere metter mont daerop verantwoerdt hadden. Voirdane want mine Here van Sinte-Michiels zunderlinge meynde dat hy in den cost van der voirs. sluys niet gehouden en soude wesen, mids vele redenen die hy dairtoe seyde, soe was daerop getermineert dat myn Here van Sente-Michiels, de Heren van der Capitlen of yement anders, wien dat gelyefde, soude mogen aenspreken de voirs. sesse regeerders oft eenegen van hen, wien dat zy wouden, metten rechte alhier in der stad ende hen alsoe des lasts van der voirs. sluys afwinnen, opdat zy connen.

U Borgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen. fol. 262.

Thoenen ende gheven zere oetmoedelic te kennen myn Here dAbdt sgodshuys van Sinte-Michiels, de Heren van der Capittelen, de Prioer van den Chartroysen ende eenen groten deel van uwen poirteren, gegoet ende gheerft in Outserweele, hoe dat denselven dunct dat de coste van der sluys, aldaer nu nieuwe gemaect, zere onredelic syn in vele poynten hierna bescreven :

In den yersten, opt point daer zy rekenen van den houtwercke bloet sonder tymmeringe ende oncost, XCIIII ℔ grote, dat dunct den voirs. erfgenamen te zere vele syn, gemerct ende aengesien dat bynnen corten jaeren hieraf int selve lant sluyse geleyt syn, alsoe zwaer ende langer dan dese is, daer den cost van den houte omme alsoe vele af gedrouch alse dese gerekent is, ende boven de voirs. XCIIII ℔ dragen de dachhueren van der tymmeringe XX ℔ VI scellingen VIII deniers grote.

Item, als van der grave van den Vingerlyne ende den dyc op te gravene ende weder toe te maken daer de sluys inne leegt, daer zy voere rekenen in dachueren xxxii ℔ xi scellingen grote, daeraf hebben deselve erfgenamen vernomen ende verstaen voere de waerheit, gelyc men wel betuygen sal, dat eenighe dat boden te doene in tasse ende wel te verborgen voere xi ℔ grote ende iii clinckaerde, hieraf dunc denselven erfgenamen dat de voirs. sesse regerers van der sluys hen daerinne niet wel gequeten en hebben, noch sgemeyns lants oirboere daerinne verwaert, gelyc ghy, Heren, oic waile besinnen moeght.

Item, dat zy overgeven van der havenen van lviii roeyen gravens, van elker roeyen 2 1/2 Peter, coempt cxlv Peters, elken Peter te iiii scellingen ende vi deniers grote, ende deerde afgeleyt een wederzyden een roeye van den cante, dat dunct denselven erfgenamen te vele gerekent voere den Peter, want zy haere sommen gemaect hebben met ponde groten.

Item, boven tvoirs. graven, soe rekenen zy van oncoste van gravene xxix ℔ xvii scellingen iiii 1/2 deniers grote, welken oncost toecoempt by der versuymptheit van den sesse regerers voirs. ende dien willen zy setten ende bringen opte erfgenamen, daer deselve erfgenamen zere qualic mede toecomen souden, gemerct ende aengesien, dat zy den gront van voere tot achter niet bepruefl noch besoecht en hadden eer zy die bestaeden te gravene, ende dat zy niet voirdachtelic bescaedt en hadden deerde verre genoech van den cante te doene, en hebben daeraf gegeven, also sy scriven, deser corter daghe elken gravere ix grote, dat den erfgenamen onredeliken dunct wesen ende in de langhe dage en hadden zy mer vii grote.

Item, dunct denselven erfgenamen zere vremde wesen, dat zy niet openbaerlyc tallen kerken alomme en hebben ofte en deden kundegen oft yemant waere die thoutwerc, in tasse oft graven in tasse hadde willen nemen, daerinne zy deselve erfgenamen grotelyc vercoert hebben ende ver-

achtert, gelyc dat bliken mach by den groten zwaren oncoste voirs.

Ende voirdane heeft hen noch vremder, dat zy schot opt dlant geset hebben ende vonnissen gewyst dat te betalen, sonder wederseggen, voer ende eer zy de voirs. sluys gelevert hebben gaende, ende oic sonder den voirs. erfgenamen dairvoere ende eer te kundegen, na costuyme van den lande, aengesien datter noch groten swaren cost op comen sal eer zy sal moegen gaen, ende nochtans ter aventueren staen weder dat behouden cost sal syn oft niet, des al gheen noot en waere geweest hadde men de voirs. sluys geleyt in de stad van der ouder sluys daer den meesten deel van den erfgenamen toe genegen waeren, aengesien dat zy dair tvordeel van der havenen ende van der spoyen hadden, dat denselven erfgenamen by toedoene der voirs. sesse regerers ter groter cost ende gescaden gerekent wordt. fol. 262 v°.

Bidden hieromme, lieve Heren, uwer wyser voirsinniger discrecien de voirs. mine Heren dAbt, de Prioer ende van der Capittelen ende de erfgenamen zere oetmoedelic, dat U gelieven wille den voirs. dycgreve ende dycscepenen so tonderwysen, dat zy gheene vonnissen meer hierop en wysen oft recht en worderen opten erfgenamen lant, in gheenre manieren, voer ter tyt dat de voirs. sluys gaende is gelevert, ofte voer ter tyt dat zy deselve erfgenamen voere U daeraf met vonnisse ende met rechte verwonnen selen hebben, gemerct den groten cost die onversienlic by hen daerin gedaen is.

U Borgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen.

Thonen zeer oetmoedelic ende geven te kennen Jan Scoyte doude, Jan van Liere, Gielys Breem, Ghysbrecht van Popendonc, Jan Joes ende Heinric Ledenaerts, U arme onderdanige poerteren, hoe dat se zeer achtervolght worden ende grotelyc ghemoeyt met onrechte om weldoens wille, boven den last van der stad, boven haeren eedt ende boven de claer rekeninge

die zy gedaen hebben, van minen Here den Abt van Sinte-Michiels, van den Heeren van der Capittelen, den Prioer van den Chertroysen ende van een deel van uwen poerteren, gegoedt ende gheerft in Outserweele, dewelke U overgegeven hebben in eenre supplicacien als dat hen dunct dat de costen van der nieuwer sluys zeere onredelic syn in vele poynten, soe sy seggen int overgeven ende oic in haeren woerden deden seggen, dat se den last van selfs aengenomen hadden, sonder aensien der erfgenamen vors., met meer poynten, daer de voirs. sesse goede mannen haer verantwoerden op gemaect hebben gelyc hierna volght:

Eerst, het was van groten node een nieuwe sluys int dlant van Outserweele te leggene ende dat waert getoent ende opgedaen Borgermeesteren ende Scepenen, den Heren van den Capittelen, den Heylich-Gheestmeesteren Claus van der Heyden ende groet ghedeel van meesten gelandere in Outserweele, gelyc dat voertyts gewoenlic is geweest, die vergaederden omme der voirs. nieuwer sluys wille gemeynlic tOutserweele, omme te overdragen waer men die leggen soude, daer de Heren van der Capittelen haer gedeputeerde gesonden hadden ende daer by waeren Peter van der Beversluys ende Jan van Rythoven, als gedeputeerde van der stad wegen, die doen daer by waeren, de gelegentheit ende geschillen daer sagen ende aenhoerden van den leggene, eenege waeren van sinne dat se wel wouden dat men se geleeght hadde opten ouden bodem, daer doude sluys leeght, ende eenege waeren wel van sinne dat men se leyde in den weel daer zy nu leeght, welc gescillen de gedeputeerde voirgenoemd brachten bi der stad, daerby dat doen gelast waert Janne van Liere, Jan Joes ende meer anderen, dat se den Heren Borgermeesteren ende Scepenen overgeven souden in een cedulle XV oft XVI persoenen van den meesten gegoeden
fol. 263. int lant van Outserweele, dwelc zy daden, daerinne dat se overgaven de Capittelen, den Heylegen Geest, Jan Damaes, Claus van der Heiden, Michiel Meingyaert ende diergelike, die meest int lant gegoedt ende gheerft waeren, ende daerna ontboet de Borgermeester, te dier tyt Jan van Ranst, by hem de voirs. VI goede mannen in de kerke, daer de Amman ende Peter van der Beversluys ende Jan Rythoven by waeren,

ende dede den sesse goide mannen voirgenoemd haeren eedt doen opt kerchof hoewel dat se zorn niet overgegeven en waeren, dat se de voirs. sluys leggen souden daer hen dochte dat se aldernuttelycst laghe, ten meesten oirboire, na wetentheit hare vyf zinne, gelyc zy dat op haeren eedt gedaen hebben. Ende alwaert soe dat se de voirs. sluys noch te leggen hadden, soe en souden zy die op haeren eedt nieuwers badt weten te leggen dan daer zy geleegt is, ende denselven cost, die dairane gedaen is, en souden sy niet minder gedaen hebben oft profiteliker, al souden zy den cost onder hen sessen alleen hebben betaelt. Ende doen zy den gront van der sluys besochten, hadden se daer Meester Jan van den Moere, ende dat men niemende van buten en ontboet, dat liet men om den cost te spaerne, dat oic den tyt te cort gevallen soude hebben ende oic dat lieden van bynnen lants de natuere van den bodem badt weten dan lieden die van buyten comen mochte hebben, daeromme waest bi den Heren overdragen ende om beters wille gelaten. Item, opt point dat se overgeven van den houtewercke bloet sonder de tymmeringe gecost heeft XCIIII ℔ grote ende de tymmeringe XX ℔ grote VI scellingen VIII deniers, dat hen dat vremde gheeft, antwoerden zy, dat hen niet vremde en derf gheven want thoutwerck van dage te dage verdiert ende oft zy des niet geloven en willen, soe onsoeken dat aen de persoene daer zyt tsegen gecoecht hebben, want se copie van der rekeningen hebben daer de persone by namen in genoemt staen. Item, als van den graven van den Vingerline ende van den dycke, daer de sluys leeght, op te gravene ende toe te maken, dat hen vremde gheeft dat se daervoeren rekenen XXXII ℔ XI scellingen, dwelc zy willen seggen dat men boet te doene in tasse voir XI ℔ grote ende III clinckaerde etc., antwoerden de voirs. goide mannen, dat waer was dat Willem Holpyl yesch eenen clinckaert dat hy dwerck insetten soude, dat men hen benoemde op verlichten, ende waert dat hem tvierendeel verlicht worde, soe soude hy den clinckaert overgeven, soe dat dwerc meer dan de helft zwaerder viel dat hen benoemt was, ende daer en woude niement ane om verlichten, al hadde hyet wel veel hoeger geset dan hy dede, ende en hads niet mogen verborgen want hy de ghehenichste was van al, saghen midsdien ane

den last ende zorge van den lande ende hen was zeere qualyc te hem overdroegen gesamenderhant dat Jan van Liere tvierendeel verlichten soude omme dwerc weder vut sinen handen te hebbene, omme vuter zorgen te zine ende den clinckaert weder te hebbene, ende dedent omme den meesten oirbair ende ter minster zorgen in dachueren doen, daer zy den arbeyders afgegeven hebben de voirs somme gelyc zy dat gerekent hebben, des gedragen zy hem aen deselve persone diet gewrocht hebben oft dair yement aen twivelde. Item, van dat zy overgeven dat hem vremde gheeft van dese C ende XLV Peeters van der haven te gravenen, gerekent hebben den Peter te IIII scellingen VI deniers, want se haer somme te ponden gemaect hebben etc., antwoerden de goide manne omme dat se de roeye besteden voir II 1/2 gulden Peter tot LVIII roeyen, zorgen se dat se den arbeyders voir den Peeter qualyc min zullen connen gegeven oft gepaeyen, want se noch onbetaelt syn, ende waert dat men se met min vernueghen mochte, soe quame die overbate weter den gemeynen lande te baten. Item, van dat se seggen dat hem vreemde gheeft dat gecost heeft te graven boven tvoirs. graven XXIX ₶ XVII scellingen, IIII 1/2 deniers grote, ende dat
fol. 263 vo dat bi der versuymptheit van den regeerders wesen soude etc., antwoerden dat by haere versuympte niet en is, want doen zy den gront, daer men de sluys leggen soude, ghoet vonden, seyde eenyegelic dat de eerde van der havenen verre genoech aen een roeye van den cante geleegt waer af ende den cant waert schietende, soe dat men de eerde veel voerdere achterwaert afleggen moeste te twee reysen, ende dat zy rekenen IX grote sdaechs, dats redelic dat men hen die rekent ende gheeft, want zy hadden se de corte dage van denghenen die de have genomen hadden te gravene, ende dies gedragen zy hen oyc aen deselve arbeyders want se in de rekeninge staen by haeren namen ende hoevele dagen. Item, dat hem vremde gheeft, dat men tallen kerken niet en dede kundegen etc., antwoerden zy dat noyt hier int lant costume en was, maer thoutwerck elc op synen steke gecocht na dat behoerde, als dat tanderen tiden oic voirmaels gedaen is, maer de eerdwerckers waeren wel in VII prochien ontboden met kercgheboden, als dat gewoenlic is geweest tanderen tyden, ende dat nu yement woude seggen dat hys niet en wiste

dat men de nieuwe sluys leyde, gheeft hen vremde, want dat lantkundich is geweest. Item, ende voirdane dat se zeggen dat hem vremde gheeft dat se schot op dlant geset hebben ende vonnisse gewyst dat te betalen eer ment den erfgenamen kundichde etc., antworden de voirs. goide mannen doet noeyt de contrarie gesien en was, soe wanneer men den commer wiste, men sette schot op dlant bi den dyckgreve ende dycksc̈epenen, omme de arbeyders ende den commer mede te betalene, want zy gerekent hebben bi de gedepeteerde Her Willem Lemmens, Scepenen, Laureys Mierselman, Raetsman, ende Johannes Kyeken, Secretarys, daerby dat de rekeninge gesloten waert, ende midsdien, doen zy den commer wisten, setten zy tschot op elc gemet, gelyc dat costumelyc is geweest, boven twelke zy naderhant weder gerekent hebben tgodshuys tSente-Michiels, ter presencien van Mihere den Abdt, den Heren van der Capittelen en veel erfgenamen gegoet int voirs. lant, der weder by waeren Jan van der Elst, Scepene, Jan Schilleman, Raetsman, ende Johennes Kyeken, Secretarys, daertoe gedeputeert van der stad, dewelke rekeninge weder quam als voeren, ende als Johannes Kyeken die rekeninge zelve getekent heeft daervute dat Minhere van Sinte Michiels, de Heren van der Capittelen ende de erfgenamen copie hebben, soe eest, geminde Heren, want de voirs. goide manne dbeste hierinne gedaen hebben na haer vyf zinne, voirdane ongemoeyt mogen bliven, ende zy zullen Goide voir U bidden.

---

29 December 1436 — 2 Januari 1436 (1437).

Uitspraak in een geschil tusschen Jan del Piere, koopman van Brugge, en Frans van den Velde over in beslag genomen koopwaren, met bijhoorig stuk.

In den jaer Ons Heeren M CCCC ende sessendertich, XXIX fol. 260 v°. dage in Decembry, soe quamen tAntwerpen in den rechte voir Amman ende voir Scepenen Jan del Piere, wonende te Brugge, met Peteren den Blocscoemakere, zynen weerd,

in deen partie, ende France van den Velde, Alexiszone, ende Cornelys, zyn dienere, in dandere, dairin den ghedinge tusschen den partien verhandelt wart van eenre oesterscher tonnen met zukere, met contoene ende andere merserien besloten, onder den voirgenoemden Peteren, den werd, rustende, die de voirs. Cornelys in den name van Francen, zynen meester, hadde doen besetten metten rechte ende die Peter, de weerd voirs., bi laste van den voirs. Jan, zynen gast, hadde doen ontsetten op enen borge, ende want Jan del Piere, als principael, in deen zyde, ende France van den Velde, als principael van zynen dienere, in dandere zyde, beyde voer oegen stonden in den rechte metten ansichte ten gerechte wart, soe waert metten rechte verclaert dat de partien die ghebrec hadden ende principalic voir oegen stonden, anespreken souden denghenen dair zy recht op vorderen wilden etc., quam de voirs. France van den Velde ende Cornelys, syn dienere, met haren vorsprake, ende thoenden in den rechte hoe dat hy vortyte vercoecht hadde eenen Jacop David, van Dornicke, zekere partien van coopmanscapen dair deselve coepmanscap of een gedeel dairaf alnoch voir oeghen ware in de voirgenoemde oorstersche tonne liggende, van welke coopmanscap de voirgenoemde Jacop David hem sculdich bleven was ende tachter stont XXXVIII ℔ grote Vlems ghelts, dair hy hem waerheit ende bethoen af vermat bi te bringhen ten tyde als dat behoeren soude, voerd soe dede hy thonen ende seggen dat deselve oostersche tonne gemaect ende geteykent ware met Jacops marcke voirs., ende des vermat hy hem oec waerheit, alsoe dat behoerde na den rechte, hoepte ende meynde waer hi van beyde dien poynten dit beproeven conste, dat dan die tonne hem volgen ende toebehoeren soude omme van zynen XXXVIII ℔ grote, die hem Jacop schuldich ware bleven, vernueght ende betaelt te worden etc. Op dwelke de voirs. Jan del Piere by synen voersprake dede thoenen ende verantwoerden, in den yersten, op de voirs. II pointen die France van den Velde dede thoenen, dat dairaf noch deen noch dander nergherinx in synen weghe lage ende liete die gaen daer sy sculdich waere te gane, maer thoende ende dede seggen hoe dat hy in de leste Bamismerct vorleden hier in der stad van Antwerpen metten voirs. Jacop Davit coep-

slageghde, ende vercoechte denselven Jacop zekere goede ende coepmanscape, die Jacop voirs. van hem droech, ende dairaf dat hi Janne voirs. in reste sculdich ende tachter bleef VI ℔ ende XV scellingen grote Vlems, die hy hem fol. 261. terstont in deselve merct des anderen of des derden daghe naestvolgende geloefde te betalene, dair hem Jan dagelix op volghde om syn gheld te hebben, ten slote Jacop en conste Janne syn gheld niet gegeven ende was wel ghescapen dairvoere in hachten te gane, want soe verre tusschen hem beyden gesproken ende bevorwaerdt, dat Jacop David, die de voirgenoemde oorstersche tonne metter merserien dairin wesende, dewelke hy staende hadde in de huysinge gheheeten *den Spiegel*, ane de Merct tAntwerpen, overgaf den voirs. Jan del Piere voere syn voirgenoemde schult van VI ℔ XV scellingen grote Vlems, ende dede die tonne bringen in *de Bargie*, onder Peteren den Blocscoemakere, Jans werd voirs., met condicien dat Jan voirgenoemd consenteerde, waert dat hem Jacop voirs. bynnen sesse weken naestvolgende des niet en dade, soe soude die tonne metter haven, dier in was, den voirs. Jan toebehoeren alse zyn vry goede, ende hoepte want hy dese coepmanscap ende hanteringe bynnen eenre vrier marct notabelic gedaen hadde ende den voirs. Jacop syn goed te goeder trouwen vrylic vercoecht hadde, als die meynde zyn penninge dairaf te hebben ende dat het haeflike ende ruerende goede waren, dat hem die tonne metten goede sculdich waere te volghen ende te bliven, ende in sterkenissen van dien of yemant twifelen dat dit aldus niet ghescliet en waere, soe presenteerde hi dairtoe syn ghehout te doen met synen eede, alsoe hem trecht wysen soude.

Nae vele woerde ende wederwoerde die de partien, in beyden siden, hiertoe deden allegeren ende seggen, wart een vonnis ghemaent van den Amman, Heinric Colibrant, als Scepenen, dewelke hem beraden hebbende met zynen ghesellen, wysde met ghevolge zynre medegesellen den voirgenoemden Jan del Piere tot synen eede ende gehoude ende dairenteynden recht. De Amman die maende voert hoe dat Jan voirs. synen eedt ende gehoudt doen soude dair waert ghedinght van den Scepenen ane beyde de voirge-

noemde partien, dat sy van den gescille voirs. hen submitteren ende keeren souden in dordenancie van Scepenen voirs., dwelke beyde de voirs. partien accoerdeerden ende stelden hen des ter ordinancien van den Heren voirs. in beyden zyden.

De wtsprake van der Wet voirs. was dese, dat men de goede die in de voirs. tonne waeren soude doen extimeren ende prisen bi goeden mannen dies hem verstonden, ende dan soude men den voirs. Jan del Piere van den alderghereetsten goeden die daer waeren, vernuegen ende betalen VI ₶ XV scellingen grote Vlems, daervoer dat hem deselve tonne ende goet in handen gheset was, ende daertoe soe soude hi noch dairaf hebben XX scellingen grote Vlems eens voere cost ende moeysels die hy daerom had gehadt.

Ende des van den voirgenoemden goeden overschote, dat soude bliven staende tot desgheens behoef die dair tbeste recht toe hadde.

Ende terstont soe dede de voirgenoemde Cornelys van Francen, syns meesters, weghe, dat overschot van den voirgenoemden goede besetten voere Amman ende Scepenen.

fol. 261 v°. Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen doen cond ende kenlic alle denghenen die dese letteren zullen zien oft horen lesen, alsoe vore ons vele handelinge heeft geweest in den rechte tusschen eenen coepman van Brugge, gheheten Jan dele Piere, aen deen partye, ende eenen geheeten France van den Velde, Alexyszone, aen dandere partie, toecomende omme zeekere gebrex wille dat zy hadden aen eene oestersche tonne met alderhande goede van cruden ende merserien daerinne wesende, dewelke toebehoerde eenen Jacop David, van Doernicke, ende die de voirs. Jacop den voirs. Janne dele Piere in synen handen stelde voere de somme van VI ₶ XV scellingen grote Vlemsche, die hy hem sculdich was, dewelke hi van hem ontfinc ende sette se tot Peters Blocscoemakers, syns weerts, ende stont

tot Peters Blocscoemakers, dairaf dat zy deen den anderen metten rechte aenspraken, alsoe dat ten lesten by den Scepenen overdragen ende geterminecrt wart, dat de voirs. Jan dele Piere metten yersten van die tonnen ende van dat dairinne waere vernueght soude worden van der sommen van sesse ponden ende vyfthien scellinge Vlaemsscher grote ende van twintich scellinge Vlaemscher groeten voer synen cost, dairop dat de voirs. tonne by twee Scepenen ende mer andere opghedaen wart, ende dairin was bevonden achte ende tseventich brootzukers, onder groet ende cleyne, wegende hondert ende vive ende tachtentich pont, gaut elc pont achte groete, quam sesse ponde drie scellinge ende viere penninge groete. Item, een saxken met galigane, woech vive ponde ende een half, vercocht dairaf drie pont ende een half, gout elc pont dertich groete, quam achte scellinge ende negen penninge groete. Item, sesse boeten Brux cathoengarens, woeghen vyftien pont ende drie vierendeel, gaut elc pont seven groete, quam negen scellinge ende twee penninge. Item, noch viere buschelen Cypers garens, woegen neghentien ende een half pont, gaut elc pont negen groete, quam viertiene scellinge ende seven penninge groete. Item, wart noch in de voirs. tonne bevonden twee sporwaren, den eenen ongeverwyt ende den anderen ongheveryt, ende noch cathoenwolle, dair tsuker in beslagen was, die woegh tsamen metten sacke twee ende veertich pond ende een half, dewelke wolke sporwaere ende twee ponde galigaens in de voirs. tonne bleven, alsoe dat de voirs. Jan dele Piere vernueght ende betaelt waert van dat dair vercoecht waert, gelyc voirgenoemd staet, ende de voirs. tonne ende dat van den gelde dair overschoet, dat bleef rustende onder den voirs. Peteren, den weert, tot desgheens behoef die dair recht toe hadde, welke voirs. tonne ende overschot terstont bi den voirs. Francen beset waert metten rechte voere alsulken gebrec als hy daeraen heeft. Ende want dit aldus voere ons van poente te poynte gehandelt ende gesciet es, beyde met rechte ende met terminacien, ende het godlyc ende redelic es der waerheit in allen zaken getuyge te geven, soe hebben wy des torconden der voirs. stad zegel ten saken hieraen doen hangen, int jaer M CCCC XXXVI, II dage in Januario, na costume des Hoefs van Camerycke.

---

11 Februari 1436 (1437).

Borgtocht voor Jan Willebeys.

fol. 240. Anno xxxvi^to^, xi^a^ Februarii, so geloifde ende bleeff waerborge Otte van Keppel, Janne Willebeys voere alsulken vierendeel van den huise met synre toebehoirten, geheten *den Wolsack*, als deselve Jan Willebeys gecocht hadde jegens Joffrouwen Lysbeth Stevens, synre swagerinnen, totter tyt ende wilen dat Jan Willebeys voirs. tvierendeel van den voirs. huise ter Vierschaeren verreyct sal hebben ende niet langere. Ende hiervoere verbant de voirs. Otte hemselven ende alle syn goed, ter presentien van Peteren van der Beversluys ende Janne van der Elst, Scepenen.

Omstreeks 12 Februari 1436 (1437).

Uitspraak in een geschil tusschen Willem van Roede, Schout van Turnhout, en Jan Snellaerde, betrekkelijk eene korenrent door eerstgenoemden in beslag genomen.

fol. 233. Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXXVI, omtrent Vastelavont, soe waert overdragen ende getermineert in de banck van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad, mids dat hen de partien in harer ordinancien gekeert ende gesubmitteert hadden, van alsulken geschille als wtstaende was tusscen Willem van Roede, Schoutet van Turnout, ter eenre ziden, ende Janne Snellaerde, van Baerle, ter andere, toecomende ende spruytende van XVIII loepen erfrox die Willem van Roede, Schoutet van Turnout, van ons genedichs Heren wegen aengeveert hadde daer Juete van der Heze wt verstorven was, gelegen in de Vierschaere van Weelde, ende die Jan van der Eept jaerlix wtreyct, dat de voirs. Willem

syn hant doen soude van den voirs. XVIII loepen erfrox ende die ongecalengiert laten volgen Janne Snellaerde voirs., maer des soude de voirs. Schoutet behouden de bladinge daeraf totten dage toe van heden, ende hiermede souden zy gescheyden ende gesleten syn ende bliven, sonder argelist.

---

18 Februari 1436 (1437).

Gillis Putoer verklaart zich te onderwerpen aan de beslissing van het Magistraat aangaande eene hem opgeleyde « correctie », waarvoor hij genade-brieven verworven heeft.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende sessendertich, XVIII dage in Februario, des Maendaighs nae groot Vastelavond, nae costume van scrivene des Hoefs van Camerike, soe quam Gielys Putoer in de Raetcamere opter stadhuys tAntwerpen, ende submitteerde hem gantzlic in de Burgermeesteren, Scepenen, Rade ende Raetslude, in tghene des zy op hem ordineren zullen aengaende der correctien, die op hem voirtyts in der stad van Antwerpen bi den Here ende bi der stad ghedaen is, ende daeraf dat hem by onsen lieven genedighen Here ende bi der vors. stad gracie gedaen is, behoudelic deszelfs ons liefs genedichs Heeren herlicheyt ende zynre vors. stad hoeren rechte, gelyc de brieve van remissien derselver stad dairaf gezonden claerlikere begripen. fol. 243 vo.

---

23 Februari 1436 (1437).

Bevestiging der verordening voor de « corde-wagencruyders. »

Want die goide knaepen dekens ende gheswoerne van den fol. 264.

cordewaegencruydersambachte, in den naem van den gemeynen gezellen van denzelven ambachte, den Burgermeesteren, Scepenen ende Rade van der stad oitmoedelic te kennen gaven ende hen beclaeghden, dat zy zere vercort ende verachtert worden van den ghesellen die opten werf wercken ende die gheen craenkindere en zyn, anders dan slecht scipgezellen, torfdraegers ende andere dewelke des voirs. ambachts neringhe zere vermynderen, want hen noeyt daerin bynnen mans gedinckenissen oft in XL oft L jaeren herwaerts stoot en viel zonder tot nu onlanx, dat de voirs. gezellen comen wercken opt hoet, opte roye, op Sente-Jansvliet ende elwaerts, daer zy in voerleden tiden nergherinx en plaegen te wercken oft costumeliken en waeren dan alleen opten werf, den opslach uten scepe ende weder daerin om te verbodemen, ende wes anders bynnen der Borch gewracht wordt ende daerbynnen te staple blyft in de Borch, dat de voirgenoemde cordewagencruyders oyt in dien dat gewracht hebben te halven wercke, maer wes anders in de stad gaet, alsoe verre als ment op eenen cordewagen cruyden mach, dat dat toter neringen van hoeren vors. ambachte behoert, daer zy hen scamelic mede moeten generen ende daer hen nu tertyt stoot ende letsel van den vors. gesellen in gedaen wordt, mids dat zy comen wercken opt hoet, uten huysen ende elwaerts, ende laden der coeplieden goet op hoege waghen op ende af, contrarie des hen van ouden tiden verleent is ende des zy gehanteert ende gebruyct hebben etc., soe wert bi den voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raede overdraegen ende geconsenteert als dat men den voirs. gesellen, die boven gescreven staen ende die tvoirs. ambacht pinen in zynre neringen te crencken ende te vermynderen, bevelen zoude ende in dien hebben, dat zy van nu vordaene de voirgenoemde hanteringe niet meer doen, hanteren noch gebruyken en zouden, contrarie des voirs. is, ende wert voert den goiden knapen van den voirs. ambachte verleent ende geconsenteert dat zy de neringe van hoeren voirs. ambachte doen ende hanteren zullen, alsoe zy van outs gedaen ende geplogen hebben, om redeliken loen, zonder yemand te verscatten, ende hieraf naevolgich wesen hoirre ouder possessien. Behoudelic altyt den goitduncken ende verclaeren der voirs. Heeren van der stad, als des van noede

wesen zal ende behoeft. Gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXXVI, XXIII dage in Februario nae costume van scriven des Hoefs van Camerike.

---

25 Februari 1436 (1437).

Uitspraak in een geschil tusschen den Jonker van Wesemael en Heer Floris van Haemstede, Ridder, namens zijne vrouw, betrekkelijk de betaling eener lijftochtrent.

Anno XXXVI[to], XXV dage in Februario, wart getermineert fol. 240. by den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden van der stad van Antwerpen opt gescil dat vuytstont tusschen den Jonchere van Wezemale, aen deen zyde, ende Her Florys van Haemstede, Riddere, vuyter name van Vrouwen Dierwyf, zynen gesellinen, aen dandere zyde, toecomende omme der betalingen wille van hondert gulden cronen tsjaers lyftochtrenten die myn Vrouwe voirs. jaerlicx op minen Joncher voirgenoemd heffende es : In den eersten, als van den eersten sesse jaeren daer hem myn Heere af becronende was, dat Jan Lievenssone jaerlicx* min gehaven soude hebben dan hy na inhout zynder brieve schuldich was te hebbene, soe eest der Heeren seggen dat de voirs. Her Florys noch myn Vrouwe daeraf niet hebben en selen, ende als van den anderen vierdalven jaeren, die zindere dien tyt verschenen zyn ende daeraf tgelt hier tAntwerpen in den wissel staen soude, soe es der voirs. Heeren seggen, dat die voirgenoemde Her Florys ende myn Vrouwe van den eersten derdalven jaere daeraf hebben sellen voere elke crone vive scellinge ende drie penninge Brabants, ende van den lesten jaere sellen zy hebben voere die crone sesse scellinge groete Brabants. Ende hiermede sellen zy aen beyden zyden van des tot noch toe voerleeden ende verschenen es tevreden wesen metter betalinge voirs. Behoudelic emmers altoes voirdane Mirvrouwen

haer scepenenbrieve in haerer goeder macht ende van weerden, ende als van den cost die de voirs. Her Florys heysschende es, behouden de voirs. Heeren te henwaert omme daerop te ordeneren also hen gelieven sal.

---

1 Maart 1436 (1437).

Vaststelling der waarde van munten tot betaling eener erfrent bezet op een huis der Riddersstraat.

fol. 246. Alsoe de momboeren van Gheertruyden sPapen, aen deen zyde, ende Claus de Heere, aen dandere, onderlinge zekere gescille hadden als van viere cameren metten gronde etc. gestaen in de Ridderstrate, tusschen tHof van Cruningen, aen deen zyde, ende Her Jans sLeeus kinderen erve, aen dandere zyde, die de voirs. momboers tanderen tyden, met scepenenbrieven van Antwerpen, den voirs. Clause terve gegeven hadden ende die zy hem geloeft hadden te waerne op drie mottoene erflicx Janne van Quaderibbe, die de voirs. Claus jaerlicx betalen soude, voer dewelke drie mottoene de voirs. momboers meynden, dat de voirs. Claus, na vutwysen der ouder brieven die daeraf waren ende die daer in de banck gelesen waren, betalen soude voer elken mottoen XXVII grote Vlaemsch gelts, daerop dat de voirs. Claus weder antwoerde, dat hy hoopte ende meynde dat hy, na vuytwysen zynen brieve daermede dat hy de voirs. viere cameren terve genomen hadde, niet meer sculdich en ware dan XXVII grote Brabants gelts voer elken mottoen, soe wart daerop getermineert by den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden gemeynlic, dat de voirs. Claus de Heere, na vutwysen zynen brieve, niet meer sculdich en es te gevene dan XXVII grote Brabants gelts voere elken mottoen. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessendertich, den yersten dach van Merte na costume des Hoofs van Camerike.

---

4 Maart 1436 (1437).

Wijziging van een « seggen », uitgesproken door Gillis Sanders, in eenen twist tusschen Hendrik Ectorens en Jan Theens.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessendertich, viere dage in Meerte, wert ter presencien van den Schouthete, Her Janne van der Bruggen, van Borgermeesteren, Scepenen ende Raetslude van der stad van Antwerpen afgelegt ende getermineert alsulken gheschil als vutstaende hadde geweest tusschen Heinricke Ectorens, uter namen van synder moeder ende synen wive, in deen partie, ende Janne Theens, synder moeder man, in dandere partie, van al des zy tot dien dage toe deen yegen den anderen vutstaende hadden ende daeraf dat Gielys Sanders, de bastaert, een seggen geseyt hadde, in welc seggen dat hy verclaert hadde, dat de voirs. Heinric Ectorens doen soude twee pelgermagien elke te porrenen bynnen vyfthiene dagen na synen vermanen, welke sake den Heeren onredelic dochte wesen, alsoe dat zy de partien aen beyden zyden daerop beteykende eenen sekeren dach by hen te comene, daer men overhoerde beyde der partien tale ende wedertale ende de ghetuygen, die de partien daer begheerden overhoert te hebbene, alsoe dat ten slote by den Schouthete, Borgermeesteren, Scepenen ende Raetsliede ghetermineert ende gesloten wert dat de twee pelgermagien, die de voirs. Heinric Ectorens doen soude, quite ende te nieute syn sullen ende dat hy die niet doen en sal, voirdane worden de voirs. partien ende oic mede de voirs. Gielys Sanders ghesegt goede gevriende, ende dat gheen van hen allen, boven tvoirs. seggen, deen den andere mesdoen en sal noch doen mesdoen, in woerden noch in werken, heymelyc noch openbaer, by henselven oft by yemende anders van haeren wegen, in gheenre manieren, op soenbrake ende op vredebrake. fol. 243 vo.

4 Maart 1436 (1437).

Verordening voor de vleeschhouwers.

fol. 263 v°. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende sessendertich, viere dage in Meerte, wert geconsenteert by den Schouthete, Borgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen den goeden knapen dekenen ende gesworenen van den vleeshouwersambachte in deselver stad, dat soe wie van den voirs. ambachte enige schult sculdich is of worden sal aengaende den Here, der stad oft denselven ambachte, het zy van cleederen, van brueken, van nappen oft van anderen saken, welkerhande dat die wesen mochten, ende die schult niet en betaelde bynnen achte dagen na dat hy des van den dekenen oft gesworeenen van den voirs. ambachte vermaent waere, dat men dien persoen, die yerste achte dage geleden synde, noch eens van den dekenen of van den gesworeenen van denselven ambachte dieselve schult heysschende ende manen sal, ende eest dat die persoen bynnen achte dagen daerna die schult sonder langer vertreck niet en betaelt, soe sullen de voirs. dekenen ende gesworeenen dien persoen syn ambacht mogen verbieden toter tyt toe dat hy dat gebrec volcomelic ende al vernueght ende voldaen sal hebben. Ende waert soe dat die persoen, boven dat verbot, tvoirs. ambacht yet ruerde of dade in coepen oft in vercoepen in eniger manieren, hoe dat waere, dat die persoen daerane verboeren soude, telken male als hy daeraf ghecalengiert worde, thiene scellinge ouder grote, een derdendeel dairaf den Here, een derdendeel der stad ende tderde derdendeel den voirs. ambachte.

20 Maart 1436 (1437).

Regeling van een geschil tusschen Nicolaas Godeverts en zijne vrouw, ter eene, en Wouter Stevens, ter andere zijde, betrekkelijk de huur van een goed gelegen te Iteghem.

Anno XXXVI, XX dage in Meerte, wert ghetermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluyde opt ghescil dat was tusschen Clause Godeverts ende Lysbetten van den Bloke, zynen wive, aen deen zyde, ende Wouteren Stevens, aen dandere zyde, toecomende omme der nemingen wille van eenen goede, Aerts Conincx kindere toebehorende, gelegen tot Yetegem, dat de vors. Wouter jegen Jannese Zegers, der voirs. kindere rentmeester, ghenomen hadde, etc., ende daer Aert van den Bloke, der voirs. Lysbetten vader, op te wonen plach ende noch IIII jaer ghetonsten daeraen hadde, dat de voirs. Claus ende Lysbet, syn wyf, die IIII jaer lanc tselve goet besitten ende gebruyken zullen, op alsoe dat zy den voirs. kinderen goeden zeker ende borge setten zullen van haerer pachte, dair deselve kindere wel aen verwaert staen zullen etc. fol. 264 vo.

---

24 Maart 1436 (1437).

Verbod van uitvoer van schapen, lammeren en wol buiten de palen van Brabant.

Geboden ende vuytgeroepen by den Heere ende by der stad, ende by overdragene van den gemeynen lande van Brabant, anno XXXVI, opten Palmsondach, XXIIII dage in Meerte. fol. 293.

Want dlant van Brabant eensdeels gefondeert is opte

neeringe van der drapperien, ende denselven lande van Brabant van buyten lands gheen wolle toecomen en can omme de voirs. neeringe te hanteren, mids den oirloge in Ingelant ende anderen beletten die dairtoe vallen, daeromme van groeten noede es de scape, lammere ende wolle van bynnen lants te behouden, sonder die daer vutgevort oft gedreven te werden, opdat de voirs. neringhe van der drapperien, die anders met allen te nyeute gaen soude, gesterct ende gevuechlyxten dat men can onderhouden werden moege, soe es, ter eeren, baten ende proffyte van onsen genedighen Heere den Hertoghe van Brabant ende van zynen gemeynen lande voirs., by den gemeynen steden van Brabant overdragen ende gesloten, dat van nu vordane nyemant bynnen den lande van Brabant geseten, soe wy hy zy, nyemande van buyten denselven lande eenige scape, lammere oft wolle vercopen sal moegen oft laten volgen, alwaert alsoe dat yemant van buyten voere dit gebot eenige scape, lammere oft wolle gecocht hadde oft dat zy oic vutlendigen lieden toehoerden, omme die buyten denselven lande van Brabant te driven, te vueren oft te sliten, maer selen bynnen lants moeten bliven ende gesleten worden, ende soe wy van bynnen lants dese voirs. scape, lammere oft wolle yemande anders dan van bynnen lants vercochte, dat die scape, lammere ende wolle verboert selen zyn, ende daertoe sal die vercopere verboeren, van elken scape, elken lammen ende elken vliesche wolle, eenen guldenen ryder, te bekeeren de voirs. verboerde scape, lammere, wolle ende gelt deen derdendeel daeraf den Heere, dander derdendeel der stad oft vryheyt coeren hebbende, ende terde derdendeel denghenen diet voertbringt. Ende oft geboerde dat de voirs. boeten oft coeren verschenen in steden, vryheeden oft dorpen gheen coeren noch broeken hebbende, dat dan die Heere van dier plaetsen die twee derdendeele hebben sal ende die voirtbringere tderde derdendeel. Behoudelic dien, dat die stad van Mechelen in deser ordinancien niet begrepen en sal werden, men en sal hoer ende hoeren ingesetenen wel scape, lammere ende wolle vercopen moegen ende laten volgen, by alsoe dat die ingesetenen van der stad van Mechelen oft van hoere vryheeden ter plaetsen daer zy bynnen Brabant scape, lammere oft wolle copen selen, dat zy die niet en

selen moegen hantplichten, nergens vueren noch driven voer ter tyt dat zy ende elc van hen voer den Heere ende Wet ter plaetsen daer dien coep geschieden sal, hoeren eedt lieflyc ten Heyligen gedaen selen hebben, dat die scape, lammere ende wolle nergens buyten den lande van Brabant gevuert, gedreven noch gesleten en selen worden dan bynnen der stad ende vryheit van Mechelen voirs., ende al sonder argenlist.

---

27 Maart 1436 (1437).

Oorlof tot het afleveren van eenen nieuwen schepenbrief.

Overmids dien dat nae vele vervolghs ende versuecs by den partyen gedaen den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen, met vele bescheits ende onderwys daertoe gedaen ende onderwyst omme te hebbene uten prothocolle wilen Jannes van der Voert, Secretaris der stad van Antwerpen, eenen scepenenbrief daermede dat wilen Laureys van Houthoven voermaels gegeven ende gemaect heeft synen natuerliken kinderen de somme van drie hondert Yngelssche nobelen eens henendragens op alle syn goede die hy achter hem laten soude, gelyc de prothocollen des voirs. Jannes wilen daeraf gemaect claerlikere begripen, hoewel nochtan dat een Magriete, des voirs. Laureys natuerlike dochter, eenen scepenenbrief daeraf gehadt heeft, daermede dat zy de voirgenoemde goede met hoeren medeplegers besat ende gebruycte eenen tyt van jaeren, denwelken alsoe verdonckert ende hoir ontweldicht es, dat zy mids dien ende dandere der voirs. ghiften aenclevende, hoere ghiften ende makingen beroeft syn ende hebben moeten derven, dwelc den voirs. Heeren dicwile ende te meer stonden gecroent ende gheclaeght is geweest, seggende voert de voirs. partyen, dat noyt meer dan eenen scepenenbrief dairaf gemaect en wert ende dat billicx elc persoen daeraen clevende, op dat hem geliefde, tsynre cost wel sculdich waere eenen brief fol. 267.

te hebbene ende dat by verliese oft verdonckeringe van des eens brieve die andere thoere niet verliesen en souden, met vele meer anderen redenen ende poynten dicwile ende langhe daeraf opgedaen, soe wert by den Burgermeesteren, Scepenen, Rade, Raedsluden ende Clercken hierna bescreven, te meer stonden hierop gelet ende in de voirs. materie geargueert ende oic de voirs. prothocollen oversien ende gevisiteert, ende ten slote bevolen den Secretaris die de prothocollen des voirs. Jannes onder heeft eenen anderen scepenenbrief wederomme daerwt te maken, ende yerst tbeworp uten voirs. prothocolle gemaect by hen te brenghen om dat yegens tvoirs. prothocol gevisiteert te worden, dwelc alsoe geschiet is ende voertgebracht by den voirs. Burgermeesteren, Scepenen, Rade, Raedsluden ende Clercken gemeynlic, daer zy ten Predickeren in hoerer versamingen zaten ende daer worden tbeworp ende de prothocollen yegens een ghevisenteert by den Clercken ende anderen, hen des best verstaende, ende alsoe bevonden eens concorderende nae den zin ende begryp van den voirs. prothocolle ende voert bevolen den scepenenbrief te makene, te besegelen ende te beteykenen ende den partyen dien over te gheven, ende oft geboerde dat den yersten scepenenbrief wederomme ter hant quame ende in sommigen punten oft in der substancien meer oft min hielde dan den lesten scepenenbrief van nieuws wederomme gemaect, soe is nochtan den voirs. Secretaris die den voirs. brief geteykent heeft, by den voirgenoemden Heeren eendrechtelic ende geloeflic toegeseyt dat hy daeraf ombegrepen ende oic ontlast bliven sal beyde van den voirs. brieve te makene ende van dat denselven brief meer oft min ennichsins houden mochte, gemarct dat hy dat wt ernstigen bevele der Heren voirs. heeft moeten doen. Hier waeren by Wouter van Ranst, Burgermeester, Willem Noyts, Burgermeester ende Scepenen, Danckaert de Moelnere, Jan de Coninc, Peter van der Beversluys, Claus Colezone, Peter Reyners, Willem Lammenssone, Willem van den Broeke, Heinric Colibrant, Jan van Rythoven, Jan van der Elst ende Jan van der Ryt, Scepenen, Jacop Hobbenzone, Claus de Maeyere, Jan de Greve, Jan Ysbrant, Claus tSmit, Aert de Vos, Jan Schilleman, Jan Gast, Heinric van der Sluys,

Claus de Here, Jan van Cothen, Jan van der Gouwe, Raedslude, int jaer Ons Heeren M. CCCC ende sesse ende dertich, XXVII dage in de maent van Merte voere Paesschen.

N. HOEVEL. P. DE ROMA. E. VINEA. J. KIEKENS.

---

8 April 1437.

Inlevering van het bewijsschrift eener pelgrimagie.

Int djaer Ons Heren M. CCCC. ende sevenendertich, opten VIII^sten dach van Aprille, so presenteerde Anthonis van den Mortere in de banc van Scepenen den brief van der pelgrimagie tSinte Ewouts in Elsaten, die hy aldair gedaen hadde vut crachte van eenen soninc dat de stad gemaect hadde tusschen hem ende Janne van Oerderen, ende dairmede dat den Heren dochte dat hy genouch gedaen hadde als van dyen. fol. 243 v°.

---

15 April 1437.

Getuigenis over de uitwinning der goederen van Peter Tayaert.

Int jaer Ons Heren M CCCC ende sevenendertich, XV dage in Aprille, so quamen voer Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen Wouter Tayaert ende Peter Zoys, Scepenen te Hoeboken in der tyt als dese nabescreven dingen geschieden, ende tuyghden by den eede die zy deden als zy Scepenen zwoeren, dat hen wel kenlic is, dat des omtrent XXII jaer geleden is, Jan van Herentals quam ende sprac ane metten rechte, voer Scepenen van Hoeboken, fol. 265.

Peter Tayaerts goede voer alsulken rente ende achterstel als hy daerop hadde met scepenenbrieven van Antwerpen, ende vervolghde die jaer ende dach, also dat daerinteynden wart gewyst aen thootvonnisse van Antwerpen, dwelc wysde dat men hem daerinne erven soude ten waere datter jonger brieve quamen bynnen eenen jaere ende dage, ende vervulde hem syn hant ende gouden hem sinen cost. Doen quam Gielys Putoer ende gaut hen allen wettigen cost mids der redenen dat hy jonger brieve hadde dan de voirs. Jan, ende vervolghde die goede metten rechte ende begheerde daer vonnis af te hebben, doen wysde men hen dat hy die goede hueden soude jaer ende dach ende daerinteynden quam hy ende begheerde totten sinen te geraken, doen en waren zy des niet vroet ende brachtent aen haer hoot, dwelc dat wysde, dat zy den vors. Gielyse daerinne erven souden oft yemant van sinen wegen op datter gheen jonger brieve en quamen, dwelc geschiede gelyc thootvonnisse hen overgegeven was.

---

19 April 1437.

« Soeninc » over den manslag door Joos Hillen op Willem van Kessel gepleegd.

fol. 269 vo. Dit is alsulken soeninc ende wtsprake als de stad van Antwerpen gemaect ende wtgesproken heeft van den ongevalle ende dootslage die Joes Hillen gedaen hadde aen Willeme van Kessele, dies siele God genedich zy.

In den yersten, so sullen de voirs. Joes ende syn vriende over des voirs. wilen Willems ziele ende in salicheden derselver zielen doen doen xv^c^ zielmissen bynnen jairs, te weten is telken XVII weken v^c^ zielmissen, ende die sal men doen bynnen der stad van Antwerpen.

Item, so sal de voirs. Joes bynnen den derden dage nadat hy ter goeder trouwen ende sonder argelist ontslagen syn

sal van den Heere ende uten Steene is, porren buyten den mercgreefscappe ende gheen vleesch eten hy en hebbe tyerst ter eeren des voirs. wilen Willems ziele gedaen I pelgrimagie ten Heiligen Bloede ter Wilsnacken ende dairaf goede brieve gesonden, sonder int mercgreefscap te comene, in eeniger manieren.

Item, wanneer de voirs. Joes Hillen die voirs. brieve van sinen pelgrimagien den vrienden van den voirgenoemden Willeme in der manieren voirs. overgesonden sal hebben, ende de voirs. vriende die gevisenteert selen hebben, so sal de voirs. Joes bynnen den derden dage dairna porren ende doen een pelgrimagie in Sypers, ende dairaf sal hy goede brieve brengen, sonder int mercgreefscap te comene, in eeniger manieren.

Item, de brieve van der voirs. pelgrimagien bi den vrienden ende magen des voirs. wilen Willems gevisenteert synde, so sal de voirs. Joes bynnen sesse weken dairna porren ende doen een pelgrimagie tSinte-Peters te Roeme ende dairaf den vrienden voirs. goede brieve overseynden, sonder int marcgreefscap te comene, in eniger manieren.

Item, dese brieve overgesonden ende bi den voirs. vrienden gevisenteert zynde, so sal de voirs. Joes sesse jair dairna uten mercgreefscap bliven sonder dairinne te comene, heimelyc oft openbaer, in eeniger manieren.

Item, de voirs. sesse jair geleden zynde, so sal de voirs. Joes bynnen sesse weken dairna porren ende doen een pelgrimagie tSinte-Jacops in Galissien, ende dairaf den voirs. vrienden ende magen goede brieve brengen dat hy dien wech aldus gedaen sal hebben.

Item, voirdane so selen de voirs. Joes ende syn vriende geven den vrienden ende magen des voirs. wilen Willems, te moetzoenen, hondert gouden clinckaerts, ende die betalen in den wissel tAntwerpen telken XVII weken een derdendeel dairaf, alsoe men soenpenninge pleeght te betalene, ende

van dien hondert clinckaerts ende oic van den xv^c sielmissen goede borgen setten met scepenenbrieven van Antwerpen, also hy gedaen heeft.

Item, dat de voirs. Joes ende syn vriende ende mage af ende te nieute doen selen alle alsulken wangunste als zy in eeniger manieren hebben moegen tot Jacobe Dieric Ankermans, omme deswille dat de voirs. Jacop den voirgenoemden Joes hielp vangen doen hy den voirs. dootslach gedaen hadde, ende dat zy hem dairomme niet en selen misdoen of doen misdoen, met woerden of met wercken, heimelyc oft openbaer, by hen oft by yemende van haeren wegen, in eeniger manieren, op soenbrake ende op vredebrake.

Ende alle dese voirs. punten heeft de voirs. Joes lieflic aen den Heiligen gesworen te voldoene, opdat hy levende man blyft ende in synre macht is, op soenbrake ende op vredebrake, mids denwelken heeft men hierop ban ende boete geboden, alsoe men gewoenlic is te doene, ende dit voirs. soeninc bevolen te houdene op soenbrake ende op vredebrake. Gedaen anno xxxvii, negenthiene dage in Aprille.

---

18 Mei 1437.

Uitspraak in een geschil tusschen Peter de Laet en Jan van Rudishem, poorter van Keulen, over handelszaken.

fol. 265. Alsoe seker geschil heeft geweest tusschen Peteren den Laet, onsen poertere, aen deen zyde, ende Jan van Rudishem, poerter van Coelene, aen dandere zyde, toecomende van sekeren coepmanscapen van wyne, daeraf dat opten dach van heeden by Borgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen een seker genoegh, appointement ende accordt gemaect was, want zys hen in beyden zyden in den Borgermeesteren ende Scepenen gekeert hadden, dat de voirs Peter den voirs.

Janne vutreyken ende betalen soude, bynnen deser Sinxenmerct van Antwerpen, de helft van viere hondert ende sevenendertich overlanssche Rynssche guldenen, ende die betalen met gereden gelde oft zy metten vonnisse gewyst waeren, ende die ander helft tSinte-Jansdaghe Baptisten in midzomere daernaest volgende oft viertinnacht daerna ombegrepen, oic met gereden gelde oft zy metten vonnisse gewyst waeren. Ende als van den vierentwintich Rynssche guldenen die de voirs. Peter van Matheeuse van Helmont gehaelt hadde, soe was geseet, dat hy die den voirs Janne vutreyken ende betalen sal bynnen die viere Sinxendagen nu naest toecomende, ende van al desen soe sal de voirs. Peter den voirs. Janne goeden seker ende borghe setten oft aen hem oft aen zyn goet eenich gebreck waere, dat zy dat voldoen souden, dwelc de voirs. Peter terstont dede, ende worden daervoere borghen, in presencien van den Heeren, Jacop Gobbensone ende Kerstoffels Oem, van Santvliet, dewelke geloefden dat alsoe te voldoene. Vordane soe settede de voirs. Jan in zyn stede Matheeuse van Helmont, zynen weert, omme van zynen wegen te ontfane de paymente voirs. alsoe verre als hy selve present ende voere oigen niet en ware. Gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M·CCCC ende sevenendertich, achtien dage in Meye.

---

3 Juni 1437.

Verbod van uitvoer van graan.

Geboden ende vutgeroepen bi den Here ende bi der stad, bi der ordinantien ende overdrage van den drie Staten slants van Brabant, anno XXXVII, III Juny. fol. 278 vo.

Dat van nu voirdane niemant, wie hi si, gheenrehande greyn oft coren, dat bynnen den lande van Brabant gewassen is buyten denselven lande vercoepen oft voeren en sal oft

doen voeren, heimelic oft openbair, opte peine van den voirs. coorne te verboirne ende dairtoe XX scellingen ouder groten, een derdendeel den Here, dandere der stad ende tderde denghenen diet voirtbringht, ende denselven coere souden oic verboeren de voirliede, si waeren scipluide oft kerluide, die tvoirs. greyn oft coren aengenomen hadden vut te voeren, vutgenomen dat men den ingesetene der stad ende vriheit van Mechlen sal mogen vercopen coren oft greyn tot hoerer provanden ende slitene in der stad van Mechlen bynnen derselver stad ende nergens el.

---

5 *Juni* 1437.

Gebod over het te bleeken leggen van kleederen op O. L. V. kerkhof.

fol. 292. Geboden ende vutgeroepen by den Here ende by der stad, anno XXXVII°, V dage in Junio.

Dat nyement van nu vordane op Onser Vrouwekerchof bleyken en sal moegen oft cleedere daerop brengen oft legghen voere dat smorgens de wercclocke geluyt ende verlaten is, ende dat deghene die dairna dan yerst compt yerst sal moegen legghen, ende dat alle dieghene die daerop aldus bleyken willen hoere cleedere weder van den voirgenoemden kerchove sullen moeten doen tsavonds eer men slaepclocke verlaet. Ende wie hieraf de contrarie dade, dat die verboeren soude eenen ouden schilt tOnser Vrouwekerke behoef, ende hieraf sal de grachtmakere moegen calengieren ende dit verwaeren op synen eet, ende hy sal hebben van elken die hy calengiert VI grote, die men nemen sal van den voirs. ouden schilde. Ende oft geboerde dat opt voirs. kerchof eenige twiste oft geschille vielen van genuechte oft anders tusschen deghene die daerop bleyken willen ende der kerken oft der stad dairaf eenigen commer oft moeysel van cesse oft anders toequame, dat dat oprechten soude de meester oft de vrouwe van

denghenen die principael van den voirs. geschille waere, ende sullen noch den voirs. principale gecorrigeert worden by den Here ende by der stad, sonder verdrach, alsoe dat allen anderen exempel syn sal van geliken hen te wachtene.

---

12 Juni 1437.

Gebod betrekkelijk de marktvrijheid.

Wtgeboden ende gepublyert bi den Heere ende bi der stad anno XXXVII, mensis Juny, die XII, des Goensdaeghs. fol. 267 vo.

Men laet U weten van sHeeren ende van der stad wegen, dat alle goide manne ende coeplude alhier bynnen der stad van Antwerpen vry ende veylic met hoeren live, goide, familien ende coepmanscapen sullen mogen comen, wandelen, keeren ende verkeren ende resideren, hoir coemanscap ende andere saken doende ende hanterende ende alsoe wederom uter selver stad scheyden, altyt betalende onsen lieven genedigen Heere sinen tol ende ongelt, sonder die een voere des anders schult oft gebreck gehacht oft gehouden te worden, het en were oft hy selve eenige schult gemaect hadde, dat hy die betalen soude oft daeraf te rechte staen, ende were hy oic oft worde brueckachtich jegens den Heere, dat hy dien brueck opleggen sal ende betalen na genade oft nae recht, geduerende dese veylicheyt drie maenden tyts deen den anderen naest vervolgende, nae dat dat onse voirs. lieve genedige Heere met zynre geneden openen brieven gecondicht ende wederseyt sal hebben, sonder argelist.

---

17 Juni 1437.

Verklaring van eene « terminacie » vroeger uitgesproken tusschen Michiel van Olmen, Drossaard van Westerloo, en Jan van Halle.

fol. 266 v°. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende sevenendertich, seventhien dage in Junio, soe wart verclaert in de banc van Scepenen alsulken terminacie als tanderen tyden geterminecert was by Borgermeesteren ende Scepenen tusschen Machielen van Olmen, Drossate van Westerle op desen tyt, aen deen zyde, ende Janne van Halle, onsen poertere, aen dander zyde, in der manieren hierna verclaert: Te weten es als van den X mudden rogs, die op sesse mudden geset waren ende die de voirs. Michiel betalen soude den voirs. Janne, de drie mudden daeraf bynnen der Sinxenmerct van Antwerpen nu lestleden ende dandere drie mudde in de Bamismerct van Antwerpen nu naest toecomende, dat deselve Michiel denselven Janne de voirs. eerste drie mudde terstont gelden ende betalen sal. Ende voert als van den tsestich mottoene, die oic verschenen zyn, dat de voirs. Michiel den voirs. Janne daeraf geven sal derthien groete ende eenen halven voer elken mottoen alsulc gelt als nu tertyt gemeynlic bynnen Antwerpen gaet. Ende dit voirs. verclaeren was gedaen int jaer ende ten dage voirs.

---

26 Juni 1437.

Open brief aangaande de uitwinning der goederen van de voortvluchtig zijnde echtelieden Jan Spiers en Catharina Bastyns.

fol. 267 v°. Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen doen cond ende kenlic allen denghenen die desen onsen openen brief sullen zien oft hoeren lesen, ende

sunderlinge den Scoutet van Santhoven ende den Meyere van Oestmalle oft hoeren stedehouderen aldaer ende elken van hen zunderlinge, onsen geminden vrienden, dat opten dach van heden voer ons comen syn Jan der Kindere, Heinric van der Mere, Lysbet Bastyns, Jan Stynen, Wouter Beelaert ende Heinric Snellaert, ende hebben ons te kennen gegeven hoe dat zy ende meer andere persoenen sekere renten hebben ende jaerlix heffende syn met scepenenbrieven van Antwerpen ende anders op Jans Spiers ende Katlynen Bastyns, syns wyffs, goede, gelegen tOestmalle ende eldere, dewelke Jan ende Katlyne voervluchtich ende gheruympt syn in der voers. persoenen achterdeel ende groeter scaden, gemarct dat zy, mids der voirs. rumingen, tot gheenre betalingen gecomen en connen noch oic gescapen en syn te comene, het en zy dat men die goede, die zy achtergelaten hebben ende daerop dat de voirgenoemde persoenen haere brieve sprekende hebben, terve vutgegeven ende vercocht worden ten meesten profyte, daeromme dat zy ons oetmoedelic gebeden hebben. Ende want wy ter oetmoedeger beden ende zunderlinger begerten der voirs. persoenen overdragen ende gesloten hebben de voirgenoemde goede terve te ghevene ende te vercoepene ten meesten oerboere ende profyte totter voirgenoemden ende anderen persoenen behoef, die daeraen tachter ende in gebreke moegen syn, soe ontbieden wy U ende laten weten, met desen brieve, dat ghy samentlic of deene van U, mitgaders denghenen die aen de voirgenoemde goede tachter ende in gebreke syn oft yemende van haeren wegen dairtoe gestelt ende gheordineert, die voirgenoemde goede vuytgheeft terve oft vercoept met drien kercgeboden ten hoeghsten prise, gelyc daertoe behoert, omme de voirgenoemde persoene ende dandere, die daerin gericht moegen syn, daeraf vernueght ende betaelt te wordene ende altyt doutste scepenenbrieve ende renten voere te gaene alsoe daertoe behoert. Ende oft de voirgenoemde goede meer gedroegen dan de scepenenbrieve oft renten die daerop sprekende syn, dat dan die sculderen, die deselve goede yerst in rechte gebracht ende geport hebben, dairaf yerst ghericht ende betaelt sullen worden. Behoudelic altyt dien, eest dat Adriaen, rentmeester van Sinte-Bernaerts, ende Jan Heyns den voirs. persoenen hant-

vuldinge doen willen van haeren brieven ende renten, dat zy dan de voirgenoemde goede selve sullen moegen aenverden ende vercoepen gelyc de voirgenoemde persoenen voeren sullen moegen doen, overmids dat zy de joncste brieve daerop sprekende hebben. In orcondscape der waerheit, soe hebben wy der voirs. stadsegel van Antwerpen ten saken aen desen brief doen hanghen, gegeven int jaer Ons Heeren M. CCCC ende sevenendertich, sessentwintich dage in Junio.

---

26 Juni 1437.

Regeling van een geschil tusschen Jan van der Meere, namens Elisabeth Geroncx, zijne vrouw, met zijne consoorten, ter eene, en Barbara Pynaerts, weduwe van Jan Geroncx, ter andere zijde.

fol. 246. Alsoe Jan van der Meere in den name van Lysbetten Geroncx, zynen wive, Laureys Geroncx voer hem ende deselve Jan ende Laureys in den name van Joese ende Lysbetten Geroncx, haeren brueder ende zuster, die zy vervingen, seker geschil vutstaende hadden met Berbelen Pynaerts, wedewe wylen Jan Geroncx, daeromme dat zy in rechte deen jegen den anderen comen waeren, daer veele handelingen af was, alsoe dat die sake van al tal vuten rechte getogen was ende bleven des de voirs. partien geheelic ende al in de ordinancie, seggen ende goetduncken van den Borgermeesteren ende Scepenen, alsoe dat deselve Borgermeesteren ende Scepenen, alle saken den voirs. gescille aenclevende, het zy van scepenenbrieven, van ghiften, van makingen oft anderszyns in eeniger manieren wel oversien ende gewegen, ter eender zyden ende ter ander, haer seggen ende goetduncken daeraf geseeght ende ghevut hebben in der vuegen ende manieren hierna verclaert: Te weten es dat zy aen beyden zyden van alle gescille, dat geweest mach hebben tusschen de voers. partien in eeniger vuegen oft maniere toten dage toe van heeden, wel ende minnelic

vereffent, verlyct, verscheiden ende gesleten sullen zyn ende bliven teeuweliken dagen, zy ende haer nacomelinge, sonder eenich verhael meer daerop te doene, op alsoe dat zy der voirs. Berbelen jaerlicx ende erfelic vutreyken ende betalen sullen elcx jaers twee pondt ende thien scellinge groete alsulc gelt als gemeynlic by tyden in borsen gaen sal, ende die jaerlicx betalen deen helft daeraf tOnser Liever Vrouwendage half Oegst naestcomende ende dander helft tOnser Liever Vrouwendage Lichtmisse daernaest volgende, ende alsoe voert van jaere te jaere ten twee terminen voirs., met condicien ende vorwaerden, dat zy de voirs. erfrenten af sullen moegen lossen ende quiten met thien scellinge groete erfelic te male ende niet min, maer meer opdat zy willen, ende elken penninc daeraf met sesthien penningen der munten voirs. ende met verschenender renten, ende de voirs. erfrente sal de voirs. Berbele hebben ende jaerlicx heffen op alle die goede die achter den voirs. Janne Geroncx, haeren man, bleven ende verstorven zyn totter tyt toe dat deselve rente geheelic ende al gelost ende afgequyt sal zyn, alle dinc sonder argelist. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sevenendertich, sessentwintich dage in Junio.

Omstreeks Juni 1437.

Dit syn de copien van den ammansbrieven die men in de stad ende lande van Breda seyndt. fol. 268.

Schoutet goede vrient, Jan is tachter ende in gebreke aen Peteren, onder U geseten, ende aen syn goede, na vutwysen synre scepenenbrieven van Antwerpen die hem voer my gewyst syn metten rechte te doen volschien, des ic daerom aen U scrive, ernstelic begerende ende versuekende dat ghy den voirs. Peteren in dien hebt, dat hy den voirgenoemden Janne daeraff voldoe, vernuege ende betale, oft dat hy hier tAntwerpen bynnen kome hem daeraff verant-

wordende ende alsoe dat gheen noot en sy meer daertoe te gheschien als dat behoeren soude. God sy met U. Gescreven, etc.

Schoutet goede vrient, Ic hebbe U eens gescreven, begert ende versocht, dat ghy Peteren in dien gehadt soudt hebben dat hy Janne voldaen ende betaelt hedde van des hy aen hem tachter is ende in gebreke, na vutwysen synre scepenenbrieve, des noch niet geschiet en is, so scrive ic daeromme anderwerf aen U ende te desen male voir al, ernstelic begerende ende versuekende, dat ghy den voirgenoemden Peteren alnoch in dien hebt dat hy den voirs. Janne voldoe, vernuege ende betale, oft dat hy hier tAntwerpen bynnen kome hem daeraff verantwoirdende, alsoe dat gheen noot en sy daertoe meer te geschiene alsoe behoerlic syn sal ende des en laet niet. God sy met U. Gescreven etc.

---

10 Juli 1437.

Beslissing aangaande de betaling der som door Jacob van der Borsen en Jan van den Eede verschuldigd aan Jan van Papegem.

fol. 268 vo. Alsoe seker geschil ende gedinge opverstaen was voer den Borgermeesteren, Scepenen ende Raede van de stad van Antwerpen tusschen Janne van Papegem, als heysschere, aen deen zyde, ende Jacoppe van der Borsen ende Janne van den Eede, poerteren van Brugge, als verweerders, aen dander zyde, toecomende ende ruerende van seker schult gedragende de somme van hondert twelve ponde ende drie scellinge groete Vleemsscher munten, die de voirs. Jan van Papegem den voirs. Jacoppe ende Janne heysschende was, soe waert by de voirs. stad alsoe verre daertusschen gesproken, dat beyde de voirs. partien hen des geschils geheelic ende al keerden ende submitteerden in der ordinancien, goetduncken ende seggen van den Borgermeesteren, Scepenen ende Raeds-

luyden voirs., dewelke haer goetduncken, ordinancie ende seggen daerop termineerden ende seyden in der voegen ende manieren hierna verclaert : Te weten es in den eersten, dat de voirs. Jacop ende Jan van den Eede ende elc van hen een voer al, den voirs. Janne van Papegem vutreyken ende betalen sullen bynnen achte dagen naest toecomende twelve pondt ende drie scellinge groete Vleemssche ; item, bynnen der Bamismerct van Antwerpen naest toecomende, twintich pondt Vleemsscher groeten ; item, bynnen viere maenden daernaest volgende, twintich ponde Vleemsscher groeten ; item, bynnen viere maenden daernaest volgende, twintich ponde Vleemsscher groeten ; item, bynnen viere maenden daernaest volgende, twintich ponde Vleemsscher groeten, ende bynnen viere maenden daernaest volgende, twintich ponde Vleemsscher groeten. Vordane dat alsulken certificatien ende obligacien als nu ter tyt onder der stad liggen, dat die onder der stad sullen bliven rustende toter tyt toe dat de voirs. somme gelts volcomelic ende al betaelt sal wesen, den lesten penning metten eersten. Ende hiermede sullen de voirs. partien deen van den anderen wel ende minnelic vereffent, verlyct ende gesleten zyn ende bliven als van der schult voirs. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sevenendertich, thien dage in de maent van Julio.

---

11 Juli 1437.

Uitspraak in een geschil tusschen het godshuis van Postel en Cornelis Steymans, namens zijnen vader, betreffende den eigendom eener gracht gelegen tusschen partijen erf.

Wy Bourgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad fol. 274.
van Antwerpen doen cond ende kenlic allen denghenen die dese letteren sullen sien oft hoeren lesen, dat want seker geschil ende discoert opverstaen waeren ende een wyl tyts gehangen hebben tusschen den eerwerdigen vader in Goide

minen Heere den Meester van Postel, in den naem van hem ende van den voirgenoemden goidshuyse, op deen side, ende Cornelys, Wouter Steymans sone, van Arendonck, als van der voirs. saken wittelic ghemechtich van den voirgenoemden Wouteren, synen vader, voir de Scepenen van Arendonck, op dander, toecomende ende spruytende van eenre gracht metten houte daerop staende ende metter toebehoerten gelegen bynnen Arendonck tusschen eenen beemdt toebehoerende den voirs. goidshuyse van Postel, geheeten den Groeten Vloet, op deen side, ende eenen beemdt, geheeten den Cleynen Vloet, toebehoerende den voirgenoemden Wouteren oft sinen kynderen, op dander, dewelke voirs. gracht metten gronde metten houte daerop staende ende metter toebehoirten, de voirs. Meester van Postel seyde ende maeinteneerde, dat hem ende sinen goidshuyse toebehoirde ende sculdich were erflic ende eeuwelic toe te behoeren ende oyt in dien toebehoert hadde, by vele redenen die hy daertoe seyde, ende de voirs. Cornelys seyde ende dede seggen de contrarie ende by veel redenen die hy daertoe heeft doen alligeren, mids welken voirs. gescille vele handelingen ende moynisse tusschen beide de voirs. partien gheschiet syn in der stad van Loeven ende eldere ende soe verre, dat hen beide de voirs. partien van den voirs. geschille ende questye gesubmitteert hebben gheheelic ende al in den Scepenen van Arendonck ende borghen daeraf geset om daeraf vast ende ghestentich tonderhouden, sonder enich verbreken, tghene des de voirs. Scepenen daeraf termineren, wysen oft wytspreken souden, yerstwerf aengehoert getuyghen ende waerheiden ende des de voirs. partien aen beyden siden daertoe souden willen allygeren, op alsulker condicie, waert dat sake dat de voirs. Scepenen van Arendonck daerenteynden des niet wys en waeren, dat sy dan de voirs. sake bringen souden by ons, der stad van Antwerpen voirs., als aen hoer hoot, om daeraf by derselver stad, na de getuygen ende waerheiden ende alle bescheit dat daeraf syn mochte, als recht wtgesproken ende getermineert te woirden tghene dat daeraf redelic ende recht syn soude. Na denwelken de voirs. Scepenen by ons gecomen syn, overbrengende al tghene des voere hen daeraf gehandelt ende geschiet is, ernstelic

aen ons begherende duytsprake ende terminacie daeraf by ons gedaen te wordene ende de voirs. partien beslichten, soe eest dat wy Bourgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen voirs. die met rypen raide ende goider voersienicheit overhoert hebben de ghetuyghen ende waerheiden ende al tghene des de voirs. partien aen beiden siden daertoe hebben willen alligeren, ende oic daenbrengen dat ons onse gedeputeerde, die wy om der meester claernissen ende rechtverdicheit wille van der voirs. saken opten bodem ende gront van den voirs. erve gesonden hebben gehadt, daer sy ter presencien van partien zeeker getuyghen ende waerheyden oic met eede overhoert hebben, ons op hoeren Fol. 274 v°. eedt bygebracht hebben des sy daer bevonden hebben, wtgesproken hebben ende getermineert voer recht, als dat den voirgenoemden gracht metten gewasse van den houte ende met allen synre toebehoirten erflic ende eeuwelic toebehoeren sal ende sculdich is toe te behoeren den voirs. goidshuyse van Postel, sonder yemant anders enich gesach of recht daeraen te hebben oft te behouden, dewelke voirgenoemde wtspraeck ende terminacie wy bevolen hebben in der stadregister te bescriven ter eeuwigher memorien. In orconden der waerheit, soe hebben wy der voirs. stadsegel van Antwerpen ten saken hieraen doen hangen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende XXXVII, XI dage in Julio. Hier waeren by ende over Wouter van Ranst, Bourgermeester, Willem Noyts, Borgermeester ende Scepene, Danckaert de Moelnere, Jan de Coninck, Peter van Hambroec die men heet van der Beversluys, Claus Colensone, Heinric Colibrant, Willem Lammenssone, Willem van den Broeke, Jan van der Elst ende Jan van der Ryt, Scepenen, Peter van Rome ende Jannes Kieken, Secretarysen.

---

12 Juli 1437.

Verbod van vreemdelingen te mishandelen of te beleedigen, en bericht over de aanstelling van den roededrager Wouter Breem, als « vanger » etc.

fol. 268. Vutgeboden ende gepublyert by den Here ende by der stad anno XXXVII°, XII dage in Julio.

Dat nyement, wie hy zy, eenigen coepluden oft anderen goeden mannen, hoeren knapen, huysgesinne oft oic den vroukens die hen navolgen, misdoen oft mishandelen en sal oft hen eenigen hinder aendoen in live oft aen goede, maer sullen alle goeden coepluden ende anderen goeden mannen, hoere knapen, huysgesinnen ende de vroukene die hen navolgen, gevrydt ende geveylicht syn ende wesen van den Here ende van der stad, ende soe wie hen hierenboven yet misdade, vroegh oft spade, by dage oft by nachte, in wat plaetsen dat dat zy, dat die gecorrigert sal worden sonder verdrach alsoe na gelegentheit der saken dairtoe sal behoeren.

Vordane gheeft men eenenyegeliken te kennen van des Heren ende van der stad wegen dat Wouter Breem, de roededragere, oic mede een vangere is, gelyc anderen ons genedichs Heren Officieren ende dieneren in der stad van Antwerpen, ende oft hem yement om eenichts vanghens oft rechts wille misdade oft mishandelde, in woerden oft in werken, dat dieghene die dat dade alsoe vele verboeren sal als oft hy eenich van den anderen dieneren geslagen oft mishandelt hadde, ende malc segt anderen.

Item, dat nyement eenige afdragende woerde spreken en sal opte goede liede die hier van buyten syn comen woenen oft oic op yemende anders van bynnen, opte correctie van den Here ende van der stad.

Item, dat alle deghene die vrede houden tot haeren vrededagen comen sullen alsoe zy sculdich syn te doene, opte paeyne die daerop staet.

17 Juli 1437.

Kaveling, op bevel van het Magistraat, van de goederen der kinderen van Clement de Gheyter.

Also U, lieve Heren Burgermeesters, Scepenen ende Raide, fol. 286. gelieft heeft te oirdineren Jacop Gobbensoen, Jannes van der Gouden ende Mathys van den Berge te ghane op ghisteren voer der noenen by Clause van der Heyden ende Janne Damaes, momboeren van Jacobe ende Jouffrouwen Kerstinen, kindere Clements Gheyters, by Clause ende Janne, derselver kindere bruedere, omme ten gevuechlixsten dat zy souden connen ende moegen sceydinge ende deylinge te doene van derselver kindere goeden, ende dat eenyegelic van hen tsine weten mochte, waerop, lieve Heren, U gelieve te wetene dat de voirs. gedeputeerde tuwen bevele by de voirs. momboere, by de voirs. kindere ende by haren vader geweest hebben ende hebben oversien, overleyt ende overtaxeert de erflike ende leengoede, die zy metter hant hebben, ende voirt de erflike ende leengoede, die hen de vader als tochtenere voirdraeght, ende hebben die op haer beste by raide ende bywesene des voirs. Clements, haers vaders, ende oec ten goetdunckene van den momboeren, by consente van den voirs. Clause ende Janne den Gheytere, geraempt ende gecavelt in tween : Te weten is, dat de voirs. Claus ende Jan, syn brueder, hebben selen te haere cavelingen, overmids dat Claus hem der leenen niet uten en wille, in den yersten, de thiende ter Winterlinge, weert synde III ℔ grote tsjaers ; item, de visscherie aldair X scellingen grote tsjaers ; item, 1/2 gemet lants in Sint-Janshoec, weert II scellingen grote tsjaers ; item, tgoet te Mortsele III ℔ XV scellinge grote tsjaers ; item, te Bouchout IIII viertelen rox, de viertel II scellingen grote, valent VIII scellinge grote tsjaers ; item, in Craeywyc XXX scellingen grote tsjaers ; item, een huys metten hangen in Craeywyc II ℔ grote tsjaers, boven den commer ; item, thuys in den Sack III ℔ grote tsjaers, boven den commer ; item, opten Schuercaproen III ℔ grote tsjaers, coemt XIIII ℔ XI scellingen

x deniers II Yngelsce tsjaers, boven den commer dier wtgaet, ende hierna volght eerst XV scellingen grote tsjaers der wedewe van den Bogaerde; item, Meester Geerts wive VIII viertelen rox erflic; item, den Predickeren eenen ouden schilt erflic; tSinte-Claren te Ghent XV scellingen grote erflic; item, Clause Alleyn III oude scilde erflic ende Janne van den Riet XXX scellingen grote erflic. Ende dese parcheelen sullen Claus ende Jan Clements terstont aenveerden ende na haers voirs. vaders doot sullen zy hebben de goede hierna volgende: Eerst, XX viertelen rox erflic te Crubeke; item, den Sproncdyc, weert V ℔ grote ende den cleenen chys in Antwerpen, die ter stad rechte staet, gevalueert voere IIII ℔ grote erflic, ende tgoet te Wispelair dat Claus alleene behouden sal op XXVIII scellingen grote erflic, die hy sinen bruederen ende suster dairaf wtreyken moet na wtwisen tseggens, des sullen Claus ende syn brueder dairaf wtreyken VIII viertelen rox erflic Meester Geerts wive, boven den anderen VIII viertelen die voren verclaert staen; item, tSinte-Claren te Ghent XV scellingen grote erflic; item, der Capittelen van Onser Vrouwen I ouden schilt erflic, welken chys de voirs. Claus de III deele alleene gelden sal, mids dat hy dairjegens behoudende sal bliven die X scellingen grote ende de IX scellingen grote erflic die Jacop ende syn suster opt goet te Wispelaer gehadt souden hebben, na inhoudt tvoerseggens, ende de voirs. Jan tvierde vierendeel.

Ende de voirs. Jacop ende syn suster sullen hebben ende terstont aenveerden de hoeve met huise, hove, lande, bogaerde, beemden, boemen, gronde, houdende tsamen omtrent LVIII gemete gestaen ende gelegen in Berendrecht ende in Lilio, die getaxeert is voere XIII ℔ grote erflic, boven de IX scellingen grote erflic den herenchys ende waterpenninc dier voeren wtgaen, ende na haers vaders doot sullen Jacop ende syn suster hebben dleen te Brechte, dat Jacop alleen behouden sal ende daer hy synre suster jegens verliken sal, eerst, de thiende getaxeert op LXXX viertelen rox erflic, de viertele II scellingen grote, coemt VIII ℔ grote; item, noch XXIX viertelen rox, coemt II ℔ XVIII scellingen grote ende cleynen chys gedragende VI scellingen grote erflic niet wtgaende,

mids dat de voirs. Claus behouden sal van Jacobe ende synre suster de XIX scellingen grote erflic die zy hebben souden opt goet te Wispelaer. Dit was gedaen anno XXXVII, XVII dage in Julio.

---

22 Juli 1437.

Regeling van een geschil tusschen Pantaleon Alzhuser, koopman van Constanz, met zijne consoorten, ter eene, en Jan Das en Geeraard Bry, kooplieden van Nijmegen, ter andere zijde, over aangeslagen koopwaren.

Alsoe seker geschil hadde geweest tusschen Pantlion Alzhuser, van Costens, voere hem ende in den name van zynen medegesellen coepluyden, in deen partie, ende Janne Das ende Gheerde Bry, coepluyden van Nyeumegem, in dander partie, toecomende van sekere goeden die den voirs. Pantlion ende zynre medepartien genomen hadden geweest bynnen den verlengen van der vryheit van der jaermerct van Antwerpen, daeromme dat de voirs. Pantlion den voirs. Janne ende Gheerde hier bynnen der stad van Antwerpen hadden doen thonen ende arrasteren, alsoe dat ten lesten tusschen de voirs. partien alsoe gesproken wart, dat zy hen aen beyden zyden des geschils ganselic keerden ende submitteerden in der ordinancien, seggen ende goetduncken van den Borgermeesteren ende Scepenen, daeraf dat de principale somme van des voirs. Pantlioens schade gedroech IIII^c ende XLIII Rynssche guldenen, daeraf dat hem by denselven Borgermeesteren ende Scepenen toegeseeght zyn dat hem de voirs. Jan Das ende Gheedt Bry geven sullen ende betalen ten dagen hierna bescreven III^c ende LXX Rynssche guldenen, te weten es de X Rynssche guldenen daeraf nu bereet; item, LX Rynssche guldenen in den Sinxenmerct van Antwerpen naest toecomende; item, LX Rynssche guldenen in de Bamismerct van Antwerpen daernaest volgende ende alsoe fol. 268 v°.

voert in elken Sinxenmerct ende in elken Bamismerct daerna naest volgende LX Rynssche guldenen toter tyt toe dat de voirs. somme gelts geheelic ende al den eersten penning metten lesten vernueght ende betaelt sal wesen, ende daeraf sullen de voirs. Jan ende Gheerdt den voirs. Pantlion brieve geven onder haere segele besegelt, dat zy hem de voirs. somme gelts ten dagen voirs. gelden ende betalen sullen. Vordane geloefden de voirs. Jan Das ende Gheert Bry, aen deen partie, ende de voirs. Jan Pantlion, aen dander partie, dat zy deen den anderen omme des voirs. arrestements wille noch omme der voirs. composicien wille, die met haerer beyder wille, weten, goetduncken ende consent geschiet es, nemmermeer deen den anderen bynnen lants oft buyten lants daeraf aenspreken, heysschen noch moeyen en sullen int gheestelike oft int weerlike recht, by henselven oft by yemande anders van hoeren wegen, in gheenre manieren, alle saken sonder argelist. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sevenendertich, XXII dage in Julio.

---

24 Juli 1437.

Oorvrede en scheiding tusschen Jan Sterke en Agnes Breems, zijne vrouw.

fol. 269. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVII, XXIIII dage in Julio, soe geloefde ende zwoer aen den Heyligen by trouwen ende by eeren aen den handen Heren Jans van der Brugghen, Ridders, Scouthyt van Antwerpen, Jan Sterke, cledermekere, ter presencien van Danckaert de Moelnere ende Claus Colenzone, Scepenen, Jan Kemerlinc ende Heinric Zegers, des Heeren knapen, dat hy mids der sommen van X scellinge groten eens henendraghens, die hem Agneese Breems, syn wittich wyf, alnoch gegeven ende betaelt heeft, derselver Agneesen nemmermeer meer aenspreken, heysschen noch moeyen en sal noch doen moeyen in den gheesteliken noch werliken hoven, noch derselver Agneesen misdoen noch doen

misdoen aen hoeren live ende goide in gheenre manieren, noch hem nemmermeer rechts vermeten tot hoeren goide, in al oft in dele, noch oic ennige sculde maken daermede dat sy oft hoere goide yet belast oft beswaert sullen syn, alsoe dat de voirs. Agneese van hem tevreden syn sal ende ongemoeyt bliven ende ombelast, dwelc hy geloeft heeft ende geloefde op syn lyf ende opten ban van den Heere ende van der stad tonderhouden sonder eenich verbreken, het en waere dat sy alle beyde moets willens wederom byeen comen wouden, elc den anderen bliven doende dat sy van huwelics wegen sculdich weren. Ende wert voert bevolen by den Borgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad de voirgenoemde geloefte ter eeuweger memorien ende om de meerdere zekerheit in der stadregister bescreven te worden.

---

29 Juli 1437.

Regeling van een geschil tusschen de Begijnen en de weduwe van Willem van den Bogerde betrekkelijk eene korenrent.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVII, XXIX dage in Julio, wart getermineert by Borgermeesteren ende Scepenen op tgeschil dat was tusschen den Jouffrouwen van den Baghynhove tAntwerpen, aen deen partie, ende der Jouffrouwen de wedewe wylen Willems van den Bogerde, aen dander partie, als dat deselve Jouffrouwe van den Bogerde jaerlicx den voirs. Jouffrouwen van den Baghynhove gelden ende betalen sal vierdalf viertelen rogs van sekeren lande, gelegen tusschen de Luythage ende Hoeghmoelne, tot aen der tyt dat zy hen bewyst sal hebben de parchelen van dien lande oft wye dien rogge schuldichere es te gevene. Gegeven int jaer ende opten dach voirgenoemd. fol. 269.

---

31 Juli 1437.

Regeling van de betaling der som door Arnout Hofmans, van Mechelen, aan Frederik Grevesteyn, koopman van Keulen, verschuldigd.

fol. 269. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVII, opten lesten dach van Julio, wart overdragen by Borgermeesteren ende Scepenen op tgeschil dat was tusschen Aerde Hofmans, van Mechelen, aen deen zyde, ende Fredericken Grevesteyn, coepman van Coelne, aen dander zyde, als van de schult die de voirs. Aert den voirs. Fredericke schuldich was ende die deselve Frederic ter Vierschaeren metten rechte vutegewonnen hadde op des voirs. Aerts goede, die hy daervoere tot Cornelyse Alaertssone huyse metten rechte beset hadde, als dat men die goede alle bescriven soude ende toesluyten in eenen com ende stellen tot Wouters Ottors huyse tot in de Bamismerct van Antwerpen naest toecomende, op alsoe dat de voirs. Aert geloefde by trouwen eere ende sekerheyden aen des Borgermeesters hant, dat hy den voirs. Fredericke gelden ende betalen soude nu in de Bamismerct van Antwerpen naest toecomende thien pondt Vleemsscher groeten die hy hem schuldich bleef, oft dat men alsdan de voirs. goede vercopen soude, ende soe wes dat daeraen gebrake, dat soude de voirs. Aert den voirs. Fredericke met gereden gelde verleggen ende betalen.

---

14 Augustus 1437.

fol. 259. Hierna volght alsulken soendinc als by Her Jan van der Bruggen, Riddere, Schoutet, ende der stad van Antwerpen gemaict is tusscen Coppen den Ryke, ter eenre ziden, ende Cool Gheens, Claus Boyst, Gheen Teemsch, Willeken Aven ende Hanneken van der Straten, ter andere.

In den yersten, so sal de voirs. Willeken Aven die men heet Zeghers doen een pelgrymagie te Mompelier.

Item, de voirs. Cool Gheens sal doen een pelgrimagie te Melanen, tot Sinte-Ambrosius.

Item, de voirs. Claus Boyst sal doen I pelgrimagie te Sinte-Anthonis in Viennois.

Item, de voirs. Gheen Teemsch I pelgrimagie tOnser Vrouwen te Rochemadouwe.

Ende de voirs. Hanneken van der Straten I pelgrimagie te Bordiaux. [*Daarnevens :* Littera istius fuit presentata Dominis de lege in plena congregacione anno XXXVII°, die XX[a] mensis January.]

Ende sullen de voirs. vive persone ende elc van hen syn pelgrimagie porren tusscen dit ende Sinte-Bavendach naestcomende, ende dairna uten marcgreefscape moeten bliven tot aen der tyt toe dat zy ende elc van hen van synre pelgrimagien goede brieve gebracht sal hebben dat hy die gedaen heeft omme deser saken wille ende omme gheen andere, op soenbrake ende op vredebrake. Ende sy sullen voirdane onder hen viven gelden ende betalen Coppen den Ryke tsestich gouden Peters oft de weerde dairvoere in anderen goeden gelde, te weten elc van hen tweelf gouden Peters ende die betalen tot III paymenten bynnen jairs, telken XVII weken een derdendeel dairaf, ende waer sy des niet en daden ende dairaf in gebreke vonden worden, so sal dat voldoen Gielys Sanders mids dat hy in presencien van den Here ende der stad dairvoere geloift heeft. Voirt is overdragen dat tvoirs. gelt telken paymente gebracht sal worden in der stadwissel, ende oft dairaf in ennigen van den voirs. vive personen gebrec viele, also dat Gielys Sanders voirs. voldoen moeste, so sal de voirs. Gielys Sanders dat moegen vervolgen metten rechte opten ghenen die hierinne gebreckelic worde bevonden, sonder argelist. Dit was gedaen int jair Ons Heren als men screef M. CCCC. ende sevenendertich, op Onser Liever Vrouwenavont Assumpcio.

---

20 Augustus 1437.

Schepenbrief van Antwerpen in bewaring overgeleverd aan Willem van Holthen.

fol. 269. Int vorscreven jaer [1], xx dage in Oeghst, soe wert bevolen, overdraegen ende ghesloten by Burgermeesteren ende Scepenen, dat men Willem van Holthen overleveren ende gheven zoude alsulken scepenenbrief van Antwerpen sprekende van zekeren ghiften ende makingen die dezelve Willem alrehande persoenen gegeven ende gemaect hadde, als een wyl tyts van jaeren, wt bevele van der stad, gelegen heeft onder Peteren van Roeme, Secretaris, op alsoe dat de vors. Willem dienzelven scepenenbrief niet en zoude moegen cancelleren noch te nyeute doen, overmids dien oft hem yemand dien brief mitten rechte uter hant gewynnen conste, dat hy dan dien brief ongecancelleert over hebben zoude ende te hemwaerts trecken.

---

28 Augustus 1437.

Ordonnancie op den koren- en wijnhandel.

fol. 288. Geordineert ende ter poyen af geboden bi den Here ende bi der stad, anno xxxvii, xxviii dage in Augusto.

In den yersten, dat gheen backere oft brouwere des Saterdaeghs opte Corenmerct geenrande coren van tarwen oft van rogge coepen en sal moegen voere twee uren na der noenen, dats te wetene een ure na dat geclopt is, also dat

(1) 1437.

eenyegelyc van den poirteren ende ingesetenen sal moegen coepen bynnen der yerster uren na dat geclopt sal syn oft dairna, elc mensche een half viertele rox of tarwen ende dair beneden ende niet dair boven, ende dat eenyegelyc corencoepere, die metter coemenscap van den coren omgaet oft voerveynsteren dairaf houdt, elcx Saterdaighs opte merct sal moeten setten te coepe ende vercoepen na merctganc een halster corens oft meer, te weten is terwe oft rogge, ende so wie des niet en dade, die soude verboeren telken male eenen rider, een derdendeel den Here, een der stad ende tderde den Coermeesters, ende hierop so selen de Coermeesteren metten dieneren van der stad besouck doen also dicke alst hen gelieft.

Item, dat alle deghene die taveerne houden van den wine, voirdane niemende, wie hy zy, wyn borgen en sullen ten tappe dan op goede custbaere pande die men driven ende dragen mach, ende dat zy niemende, sy syn clercke oft vrouwen, te barde setten en sullen, zy en sullen yerst geloven ende sekeren by hoere trouwen eeren ende sekerheit, dat zy niemende wyn borgen en sullen dan opte maniere voirscreven, ende oft zy yemende borgen moesten jegens hoeren danck ende wille, dat zy die oft dien bynnen acht dagen nadat zy van hoeren tappe gesloten sullen hebben, opdat sy dairinbynnen niet betailt en worden, overbrengen sullen moeten met gescrifte om by eenen van des Heren ende der stad dieneren den voirs. tavernier te doen betalene, met panden wt des sculderen huys te halene oft anders dairop versien te wordene also na gelegentheit der saken dairtoe behoeren soude. Ende oft de voirs. taverniere oft huere clercke hierinne versumelic worden, dat men hen dairinteynden over de voirs. sculderen gheen recht meer doen en soude, ende dat alle deghene die den tavernieren sculdich syn van outs ende van voirledenen tide hen van hoerer schult betalen selen bynnen XIIII dagen naestcomende, oft men salt hen wtpanden metten Here ende metter stad, ende die gheen pande en hadden te gevene, sal men corrigeren also na gelegentheit dairtoe behoeren sal. Behoudelic dat

XXIX 11

bynnen marcten de goede liede van der stad wine op kerve selen moegen halen also verre als sys geloeft syn ende bynnen sesse dagen na den wtganc van der merct die betalen, opte peyne die dairop staet.

Item, dat elc tavernier, also schiere als hy sinen tap gesloten sal hebben, comen sal bynnen drie dagen dairna by dassyseneren van der stad om te schynderne, ende sal bynnen acht dagen dairna denselven assyseneren betalen dassise die zy verdient sullen hebben opte peyne van twintich scellinge ouder groten te verbuerne, half den Here ende half der stadt.

---

15 September 1437.

Eedaflegging van Gillis Putoir als Ambtman der stad, na, op bevel der Wethouders, de bewijzen van de wettigheid zijner geboorte te hebben geleverd.

fol. 270. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende sevenendertich, opten lesten dach van Septembri (1), soe quam by de Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden van der stad van Antwerpen, in haere Raetcamere gelyc gewoenlic is vergadert synde, Gielys Putoir, ende thoende hen eenen openen brief van commissien, met des hoeghgeborene Voirsts ende Princen, ons liefs genedichs Heeren tsHertogen van Bourgongnen ende van Brabant, groeten vuthangenden segele besegelt, dairaf dat de tenoer hierna volght ende es aldus : Philips, by der gracien Gods Hertoge van Bourgongnen, van Lothrike, van Brabant ende van Lymborch, Greve van Vlaenderen, van Artois, van Bourgongnen, Palatyn, van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende van Namen, Mercgreve des Heylichs Rycx, Here van Vrieslant, van Salins ende van Mechelen, doen cond allen luden dat Wy, omme sekere redenen wille ons dairtoe beruerende, onsen geminden Janne van Eycke, die van onsen wegen gehouden heeft den dienst van onsen ammanscap van Antwerpen, van denselven dienst ontlastende,

(1) *Lees* : Augusti.

betrouwende volcomelic van der rechtverdicheit, wysheit ende ernsticheyt ons geminden knapen ende pentiers Gielys Putoirs, geboeren van wittegen bedde, alsoe hy seeght, hebben denselven Gielys geset, gemaect ende gheordineert, setten, maken ende ordineren met desen brieve onsen Amman van Antwerpen tot den rechten, baten, profyten, opcomingen ende vervallen die daertoe behoeren ende men gewoenlic es dairaf te hebbene van ouds, den termyn van sesse jaeren lanc geduerende na datum des briefs deen den anderen eenpaerlic volgende, behoudelic dat hy elcx jaers dairaf onsen Rentmeester generael oft onsen gecommitterden tot onsen ontfanghe generael van Brabant in der tyt wesende, sculdich sal syn te ghevene tonsen behoef de somme van hondert ende vyftich guldenen croenen Vrancx, of die weerde dairaf in anderen goeden gelde, te tween terminen tsjaers, te weten deen helft op den yersten dach van Meerte ende dandere helft op den yersten dach van Septembris, dairaf den yersten termyn ingaen sal op den yersten dach van Meerte naestcomende, ende alsoe voert van jaere te jaere ende van termine te termine die voirs. sesse jaeren lanc geduerende, ende hebben den voirs. Gielys gemechticht ende bevolen, mechtigen ende bevelen mit desen brieve, den voirs. dienst van der ammanscap van Antwerpen wael ende lovelic te regeren ende te bedienen oft by yemende anders daertoe abel wesende op synen last ende anxt te doen bedienen ende regeren, elkermalc dies begheert recht, vonnisse ende bescheit te doen ende te laten wedervaeren, te calengieren, te rasteren, te vanghen ende te houden, onse broeken ende fourfayten te vorderen ende te voertschyne te brengene, onse recht ende herelicheit te verwaeren ende voert alle andere saken te doene die een goet ende getruwe Amman van Antwerpen doen mach ende sculdich is te doene, daeraf hy synen eet doen sal in handen ons liefs ende getrws Cancelliers van Brabant, dien Wy bevelen den eet van hem te nemene alsoe daertoe behoert. Ontbieden hieromme ende bevelen onsen Scouthet van Antwerpen ende Mercgreve van onsen lande van Ryen, ende den Burgermeesteren, Scepenen, Raide ende ondersaten van Antwerpen ende allen anderen dien dit aengaen mach, nu synde ende namaels wesende, dat zy den voirs. Gielys houden ende

kennen voere onsen Amman van Antwerpen ende hem ende zynen stedehoudere in allen zaken, zynen ambachte aengaende, ende dat doende, gehoirsam ende bereet syn ende doen alsoe zy sculdich zyn te doene, ende hem oic der voirs. rechten, baten, profyten, opcomingen ende vervallen rastelic ende vredelic doen ende laten gebruyken sonder letsel ende wederseggen, ende des niet en laet, want Wyt alsoe gedaen willen hebben. Ende des torconden hebben Wy onsen segel aen desen brief doen hanghen, gegeven in onse stad van Bruessel, XXV dage in Augusto int jaer Ons Heeren M. CCCC sevenendertich. Aldus geteykent : By mynen Here den Hertoge, daer van synen Rade by waeren Ghy Raes van Graven, Here van Beverle, Her Jan de Hertoghe, Riddere, Heinric Magnus ende Meester Goesen van der Ryt. De Dynter. Ende opte ongerechte zyde van denselven brieve van commissien stont gescreven aldus : Des XXVII^sten^ daighs in Augusto XIIII^c^ XXXVII, dede Gielys Putoir in handen myns Heeren des Cancelliers van Brabant zynen eet van den ammanscape van Antwerpen alsoe dairtoe behoert, ende oic aldus geteykent : De Dynter. Ende nadat de voirs. Gielys Putoir syn voirgenoemde brieve van commissien gethoent ende den voirs. Heren in handen gegeven hadde, soe begerde hy aen hen dat zy dinhout derselver brieven volbringen wouden ende hem ontfangen totten ammanscap der voirs. stad van Antwerpen, gelyc hem dat onse voirgenoemde genedige Here metten selven brieven gegeven hadde, dairop dat de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden den voirs. Gielyse deden vertrecken, ende nadien dat zy de voirs. brieve van commissien ghevisiteert, overhoert ende wel verstaen ende oic op des voirs. Gielys begerte wel ende ripelic met goeder voerzienicheit beraden hadden, soe deden zy den voirgenoemden Gielyse dairop antwoerden ende segghen, dat zy de voirs. brieve van commissien gevisiteert, overhoert ende wel verstaen hadden ende hielden die van weerden, maer want de voirs. brief begrepen hadde dat de voirs. Gielys van wettigen bedde waere, alsoe hy seyde, ende het ghemeyn fame waere in der stad van Antwerpen als dat hy natuerlic waere ende niet van wettigen bedde, soe waeren zy, mids dien, zamentlic gesloten ende overcomen dat zy hem in gheenre manieren ontfangen

en souden totten voirs. ammanscap, hy en hadde tyerst bybracht, alsoet behoerde, dat hy van wettigen bedde waere, ende soe wanneer hy dat alsoe gedaen sal hebben, soe fol. 270 v°. souden zy daerenteynden ons voirgenoemd genedichs Heren brieven genoech wesen ende doen alsoe zy sculdich waeren van doene, ende daermede schiet de voirs. Gielys op dien tyt van den voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden.

Na desen int voirs. jaer van XXXVII, opten XII[sten] dach der maent van Septembri, soe quamen by de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden Her Anthonys Sanctus, Lantdeken van Antwerpen, ende Jacobus de Brune, des Bisscops Secretaris van Cameryck, ende thoenden den voirs. Heren eenen openen brief van commissien op hen beyden sprekende, met des voirs. Bisscops van Cameryck vuthangenden segele besegelt, dairaf dat de tenoer van woerde te woerde hierna gescreven staet ende es aldus :

Johannes, Dei gratia Episcopus Cameracensis, venerabilibus nobis in Christo dilectis Domino Anthonio Sanctus, ecclesie Sancti-Rumoldi Machliniensis et nostro christianitatis Antwerpiensis Decano, et Jacobo Brune, Canonico Sancti-Petri Anderlectensis Secretario nostro fideli, salutem in Domino. Exhibita nobis pro parte honesti viri Egidii Putoir, incole opidi Antwerpiensis ac illustrissimi Principis Domini Ducis Burgundie et Brabantie familiaris, peticionis series continebat quod ipso dudum ex quondam Egidio Putoir, genitore suo soluto, et Jesta van Uden, genitrice soluta, naturaliter et in contubernio genito, ac propterea secundum modum patrie pro illegitimo reputato, iidem sui progenitores, ad fovendum prolem suam, altero eorumdem in lecto egritudinis jacente, sponsalia inter se per verba legitime de presenti in manibus curati loci et sub testimonio fidedignarum personarum ad hoc presencium contraxerunt, propter quemquidem contractum juxta modum patrie predictum ac juxta leges et consuetudines nostre diocesis, idem exponens venit et est legitimandus. Nichilominus hiis non obstantibus, nonnulli ejusdem exponentis, ut presumitur, emuli, super premissis ora sua obloquentia

movere presumpserunt, dicentes et pretendentes eundem exponentem ut prius fore illegitimum, pro eo quod hujusmodi sponsalia in facie ecclesie juxta morem et consuetudinem patrie minime contracta fuerunt, in grave ipsius conquerentis scandalum, dampnum et jacturam. Quapropter ad obstruendum ora hujusmodi obloquentium idem exponens nobis humiliter supplicavit, quatenus sibi desuper auctoritate nostra ordinaria providere dignaremur de remedio oportuno, hinc est quod nos, hujusmodi supplicationibus favorabiliter inclinati, vobis et vestrum cuilibet de quorum discrecione et industria in hoc et aliis fiduciam gerimus pleniorem, tenore presencium committimus et mandamus, quatenus accedentes ubi propter hoc fuerit accedendum, evocatis coram vobis dicto Egidio Putoir, exponente, ac testibus quibuscumque fidedignis quos ad informandum vos super premissis sciveritis fore utiles et necessarios, ipsis primitus juratis et ad cautelam quoad actum deponendum ab omnibus interdicti et excommunicacionis sentensiis a quibus per nos in hac parte absolvi possunt, per vos, si indiguerint, rite absolutis, ab eisdem diligenter loco nostro super premissis veritatem inquiratis, videlicet utrum dicti quondam Egidius et Jesta, dum inter se matrimonium contraxerunt et sub qua verborum forma, nobis ipsa verba prout lata fuerunt fideliter reportantes, item et si tempore quo dictus exponens conceptus vel natus fuit, alter eorumdem genitorum suorum aliquo vinculo matrimoniali ligatus aliunde fuerit, cum ceteris circumstanciis ad hoc necessariis, quamquidem vestram informationem in scriptis redactam quanticius poteritis nobis remittatis sub vestri decanatus sigillo et signo manuali fideliter inclusis, testes autem qui nominati fuerint, si se gratia, odio vel timore subtraxerint veritati testimonium perhibere, necnon dictum exponentem, si veritatem respondere recusaverit, per censuras ecclesiasticas compellatis vice nostra. Datum in castro nostro de Liedekerke dicte nostre diocesis sub sigillo nostro anno Domini M° CCCC° XXXVII°, die vero decima mensis Septembris. In margine sic signatam : DE MOLENDINO.

Seggende de voirs. Commissarisen, dat zy ute crachte van der voirs. commissien hier in der stad comen waeren omme informacie te nemene na inhout derselver, ende beteykenden

den voirs. Heren zamentlic ende eenenyegeliken van hen byzundere dach omme des anderen daeghs by den voirs. Commissarizen te comene ende voere hen te segghene alle tghene dat zy daertoe segghen wouden opdat hen geliefde. Ende na dat de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidslude opt tghene dat zy van den voirs. Commissarisen verhoert ende verstaen hadden, ende na dat zy de voirs. brieve van commissien hadden gevisiteert ende wel verstaen, soe deden zy den voirs. Commissarisen antwoerden ende segghen, dat zy de voirs. brieve ende dinhout derselver brieve ende oic tghene dat zy hen geseit hadden, wel verstaen hadden ende dat hen wel geliefde, dat zy na inhout derselver brieven van commissien doeghdelic voertvoeren alsoe hen dochte datter toebehoerde, maer baden den voirs. Commissarisen dat zy hen copie van den brieve van commissien gheven wouden met eens notarys hantteyken geteykent, alsoe zy daden.

Item, en na desen int voirs. jaer van XXXVII, op den XV^sten^ dach der maent van Septembri, soe quam weder de voirs. Gielys Putoir by de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden, bringende met hem ende den voirgenoemden Heeren thoenende eenen openen brief met des voirgenoemds Bisscoppen van Camerycke vuthangenden segele besegelt, dairaf dat de tenoer van woerde te woerde hierna volght ende es aldus :

Universis presentes litteras inspecturis, Johannes, Dei et apostolice sedis gracia Episcopus Cameracensis et Comes, salutem in Domino sempiternam. Exhibita nobis nuper pro parte honesti viri Egidii Putoir, incole opidi Antwerpiensis et illustrissimi Principis Domini Ducis Burgundie et Brabantie familiaris, peticionis series continebat quod ipso dudum ex quondam Egidio Putoir, seniore, suo genitore soluto, et Jesta van Uden, genitrice soluta, naturaliter et in contubernio genito, ac propterea secundum modum patrie pro illegitimo reputato, iidem sui genitores, ad fovendum prolem suam, sponsalia inter se per verba legitime de presenti sub testimonio fidedignarum personarum quamquam clandestino contraxerunt et illa carnali copula consummarunt, propter que- fol. 272.

quidem sponsalia idem exponens juxta modum patrie predictum leges et consuetudines nostre diocesis venit et est legitimandus. Nichilominus hiis non obstantibus, nonnulli ejusdem exponentis, ut presumitur, emuli, super premissis ora sua obloquencia movere presumpserunt, dicentes et pretendentes eundem exponentem ut prius fore illegitimum, pro eo quod hujusmodi sponsalia suorum progenitorum in facie ecclesie juxta ritum et consuetudinem patrie minime contracta et sollempnizata fuerunt, in grave ipsius conquerentis scandalum, dampnum et jacturam. Quapropter ad obstruendum ora hujusmodi obloquentium, fuit nobis pro parte dicti exponentis humiliter supplicatum et per illustrissimum Principem et Dominum Philippum, Ducem Burgundie et Brabantie, etc., interpellatum et requisitum quatenus eidem exponenti desuper providere dignaremur de remedio oportuno, hinc est quod nos hujusmodi supplicationi, interpellationi et requestis, tamquam rationi consonis, favorabiliter inclinati, volentes in hujusmodi causa mature procedere et super contentis in peticione dicti exponentis per dilectos nostros et fideles Dominum Anthonium Sanctus, ecclesie nostre Sancti-Rumoldi Mechliniensis ut nostre christianitatis Antwerpiensis Decanum, ac Jacobum Brune, Canonicum Sancti-Petri Anderlectensis, Secretarium nostrum, informationem fieri fecimus diligentem, et quia per hujusmodi informationem nobis reportatam constitit atque constat omnes et singulos sua communiter vel divisim in hac parte interesse credendos et quos presens tetigit seu tangit negocium, tam ad valvas ecclesie nostre Beate Marie Antwerpiensis quam in domo Scabinorum dicti opidi Antwerpiensis, per dictos commissarios et auditores nostros suffigenter fuisse citatos et evocatos, ipsosque citatos ad terminum citationis competenter exspectatos non comparuisse seu coram eisdem commissariis et auditoribus aliquam oppositionem edidisse vel interposuisse, et idcirco in eorum contumaciam per eosdem commissarios et auditores servatis servandis ad eorum informationem predictam per vias juris processum fuisse, et demum nobis innotuit, tam per attestationem et depositionem nonnullorum testium qui in contractu sponsalium predictorum presentes fuerunt et alios fidedignos qui de hoc per legitima documenta ex relatione laudabile testimonium perhibuerunt, quam per litteras testimoniales

quondam Domini Theoderici Doys de Avensaet, presbiteri alterius dum vixit subplebanorum dicte ecclesie nostre Beate Marie Antwerpiensis, et alias quamplures probationes fidedignas, hujusmodi sponsalia quamquam clandestino per verba legitime de presenti fuisse contracta et postmodum per carnalem copulam consummata, idcirco nos hujusmodi sponsalia tamquam valida, justa atque firma auctoritate nostra ordinaria et pontificali ratificatione approbanda, emologanda et confirmanda presentium per tenorem eadem auctoritate decernimus, diffinimus et declaramus supradictum Egidium Putoir fuisse et esse de legitimo matrimonio legitimum reputandum et reputamus maxime, quia per eandem informationem et alias per legitima documenta nobis constitit illos et illas, qui et que aliter loco dicti exponentis in bonis post obitum sui exponentis patris remanentibus succedere debebant de jure, eundem exponentem legitimum reputasse et pro tali reputare. Quocirca vobis omnibus et singulis presbiteris, curatis, vicecuratis et capellanis, necnon clericis, notariis et tabellionibus publicis in nostris civitate et diocesi Cameracensi constitutis tenore presentium et dicta auctoritate nostra committimus et mandamus quatenus premissa omnia et singula legatis, intimetis, notificetis et insinuetis omnibus et singulis ac ubi et quando, necnon tociens quociens super hoc a latore presentium fueritis requisiti seu vestrum alter fuerit requisitus. In cujus rei testimonium presentes nostras litteras jussimus nostri appensione sigilli muniri. Datum et actum in castro nostro de Liedekerke dicte nostre diocesis anno Domini M° CCCC^mo^ XXXVII°, die Sabbati XIIII^a^ mensis Septembris. Sic signatum per Dominum Brune.

Ende nadien dat de voirgenoemde Gielys den voirs. brief by den voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluden gepresenteert hadde, soe presenteerde hy hen wedere syn brieve van commissien dairaf dat de tenoer boven gescreven staet, begerende van hen dat zy hem ontfanghen wouden totten voirs. ammanscape, aengesien dat hy gedaen hadde tghene dat hy sculdich was van doene, na der antwoerden die hem lestwerven van der voirs. Heren wegen gegeven was. Ende want de voirgenoemde Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden ute des voirs. Bisscops brieve van Camerycke

claerlic verstaen hebben als dat hy den voirs. Gielyse Putoir, na de informacie die hy daeraf by den voirs. Lantdeken ende Jacop de Brune, zynen commissarisen, hadde doen doen met allen behoerliken weghen dairtoe dienende, gelyc deselve brieve dat claerlikere inhouden ende verclaeren, soe hebben de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden, mids dien, den voirs. Gielyse Putoir ontfangen totten voirs. dienste van den ammanscape, ende heeft deselve Gielys synen eet totten voirs. dienste gedaen alsoe dat behoerde.

---

20 September 1437.

Besluit over de deeling der nalatenschap van Christina van den Rode.

fol. 273. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVII, XX dage in Septembri, waert getermineert by den Borgermeesteren ende Scepenen op tgeschil wesende tusschen Romboude van den Score, aen deen zyde, ende Janne Mendonx, aen dander zyde, toecomende omme alsulken goeden wille als daer wylen Kerstine van den Rode vute verstorven is, dat de voirs. Rombout hebben ende behouden sal alle alsulken goede als de voirs. Rombout wettelic bewysen can dat de voirs. Kerstine achter gelaten heeft ende daer zy vute verstorven is, alsoe verre als die goede bynnen Wechelen gelegen zyn, gelyc als tvonnisse dat gewyst heeft ende nadat de Scouthet ende Scepenen van Wechele dat den Heeren van der stad alhier bygebracht hebben.

---

28 September 1437.

Gebod betrekkelijk de munten en den korenhandel.

Geboden ende wtgeroepen anno XXXVII, XXVIII dage in September. fol. 272 vo.

Want de buyskens alomme in den lande van Brabant niet meer en doen dan IIII miten, soe laet men U weten dat se niement, wie hy zy, hoeger en ontfa noch wt en geve dan tstuck voere IIII miten Brabants, opte verboerte van den gelde ende van eenen royale, half den Here ende half der stadt.

Item, dat voirdane niement van den vorcoepers van coorne oft backers gheenrande coren en sal loepen coepen buyten der stad ofter poirten, maer sal eenyegelyc tcoren laten brengen opte corenmerct ende dat aldair coepen na der ordinancien die onlanx dairaf is wtgeroepen van den voircoepen ende backeren, sonder argelist, opte peine van XX scellinge ouder groten te verboirne, deen derdendeel den Here, dander der stad ende tderde den Koermeesters of denghenen diet voirtbrenght.

Item, dat alle deghene die hier in der stad op solderen coren liggende hebben, tgetal van denselven coorne der stad sullen moeten in gescrifte overbringen tusscen dit ende Dysdach naestcomende, want men na Dysdach van sHeren ende van der stad wegen sal omme doen gaen, ende die men bevyndt dat zy huer getal niet overbracht en hebben, sullen verbuert hebben XX scellinge ouder groten, half den Here ende half der stad, ende oft men bevonde dat yement syn cooren verstake, verloghende oft anders hiermede dissimuleerde, dat die verbuert sal hebben tcoren dat men also bevonde ende dairtoe de peine van XX scellinge ouder groten, I derdendeel den Here, een derdendeel der stad ende tderde derdendeel den Kuermeesters often ghenen diet voirtbrenght.

Ende dat men voirdane onderhouden sal, sonder verbreken,

de gebode van den coorne gedaen in der stad ende in den mercgreefscape, opte peine ende verbuerten die dairop staen ende geoirdineert syn.

---

1 October 1437.

Maatregelen genomen bij gelegenheid der aankomst « van der galeyen » te Antwerpen.

fol. 272 v°. Geboden anno XXXVII, prima Octobris, aldus:

Men laet U weten van tsHeeren wegen ende van der stad wegen, alsoe hier een galeye met goede geladen comen is, daeraf dat alderhande coopmanscap gevallen sal beyde van poirteren van bynnen ende oic van vremden coepluyden van buyten, waert soe geviele dat yemant, wie hy waere, van bynnen oft van buyten in rechte oft gedinge jegen die coepliede oft enigen van hen quame, dat niemant jegen hen genachte hebben sal in gheeenre manieren oft hen pande van hoerer waren moegen geven.

Item, dat niemant, wie hy zy, poirtere noch vremde, den gesellen van der galeyen gheenrehande goet en vercoepe te borchtochten welkerhande dat wesen mach, sonder consent, wille ende weten van den patroen van der galeyen, ende soe wie dat anders dade oft hen alsoe borghde, dat men dien gheen recht over hen doen en sal in gheenre manieren.

Item, dat niemant, wie hy zy, den vremden coepluyden noch den galeyers haeren cnapen, familien noch gesinde oft anderen goeden coepluyden en misdoe noch en doe misdoen, in worden noch in wercken, by dage noch by nachte, heymelic noch openbaer in gheenre manieren, noch dat nyemant jegen haeren danc in de galeye en ga noch en loepe, noch onzeede op hen en bedrive in gheenre manieren, ende soe wie de contrarie daeraf dade, dat men dien corrigeren soude by den Heere ende by der stad alsoe na gelegentheit der saken daertoe behoeren soude.

---

1 October 1437.

Besluit aangaande zekere rechtsgedingen ter Vierschaar behandeld.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVII, opten eersten dach van Octobri, was overdragen, geordinert ende als op een maniere van eenen statute gestatuert by den Borgermeesteren, Scepenen, Ouden-Scepenen ende Raidsluyden van der stad gemeynlic, dat van nu voirdane gheen misdadich man, dien de Heere ter Vierschaeren aensprect van live oft van leede ende daer de Heere scepenewaerheit af heeft, engheen genachte ter Vierschaeren hebben en sal voir de waerheit ende kennisse van Scepenen voirs. fol. 287 vo.

---

9 October 1437.

Gebod betrekkelijk den korenhandel.

Geboden anno XXXVII°, mensis Octobris die IXa.

Men ghebiet van sHeeren ende van der stad wegen ende is gesloten ende overdragen dat allen voercoep in wat manieren ende van wat grane dat dien gedaen ende geschiet is, het sy op dage toecomende oft terstont te leveren, te nyeute syn sal ende is te nyeute ende van gheenre werden ende dat men dat graen, het sy tarwe, rogge, weysinc, masteluyn, gharste, havere, boecweyt, arweten, boenen oft ander graen alhier tAntwerpen ter merct bringen sal ende vercoepen dat nae merctganc, wtgenomen deghene, die ghelt opte leveringe gegeven oft ontfaen hebben, hoer ghelt weder hebben sullen bynnen vierthien nachten naestcomende ende alsoe van der coemanscap ongehouden syn ende daeraf sal de vercoepere fol. 273.

den licoep sculdich syn te betalen, opte peyne van x royalen, half den Heere ende half der stad, alsoe dicke als men de contrarie bevonde.

Op den bladrand: Vernyeut anno LV[to], XIX dage in Decembry.

---

11 October 1437.

Regeling van een geschil tusschen den Abt van Sint-Michiels en het timmerliedenambacht.

fol. 273. Op alsulken geschil als verstaen was ende een wyl tyts gehangen heeft tusschen den eerwerdigen vader in Gode myn Here den Abdt van Sinte-Michiels ende zinen godshuyse, op deen zide, ende den goeden knaepen gemeynlic van den tymmerliedenambachte in der stad van Antwerpen, op dander, toecomende ende spruytende om der wercliedeu wille van denzelven ambachte die de vors. eerwerdige vader, in den naem van hem ende van zinen vorgenoemden godshuyse nae zynre kerkeliker vriheyt ende privilegien bynnen zinen vors. godshuyse bevryen woude, ende daer de vorgenoemde goide knaepen de contrarie af alligeerden ende mainteneerden, mids der vryheyt ende rechten die hoeren ambachte bi den Here ende bi der stad verleent was, ende nadien dat myn Here die Abdt, in den naem van hem ende van zinen godshuyse vors., behoudelic zynre kerkeliker vryheyt ende privilegien, op deen zide, ende die dekene ende geswoirne, in den naem van hem ende van den goiden knaepen gemeynlic van den vors. ambachte, desgelyx hen des ganzlic gekeert ende gesubmitteert hadden in de vors. stad, soe wert bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden gemeynlic overdraegen, ghesloten ende getermineert als dat de vors. myn Here die Abdt van nu vordane twaelf jaere lanc geduerende eenparlic deen den anderen naest vervolgende nae de date van deser wtspraeken, zal moegen hebben ende kyesen drye tymmerliede die hem wercken zullen over tyt als hys ende

zyn godshuys vors. behoeven zal, ende die sal hy van desselfs zyns godshuys wegen bevryen nae sine kerkelike vriheyden ende privilegien zonder yemants wederseggen, behoudelic elker ziden hoeren vriheyden ende goiden rechte. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende sevenendertich, elve dage in Octobry.

---

12 October 1437.

Gebod betrekkelijk den korenhandel en de giften gedaan bij gelegenheid van bruiloften, geboorten, enz.

Geboden anno XXXVII, XIIa Octobris. fol. 273.

Soe wie dat [bynnen] (1) der stad van Antwerpen eenich graen, hert of weeck, ter merct te coepe brengt opte twee merctdagen, te wetene sWoensdaeghs ende tSaderdaeghs, een [viertele] (2) te male oft dairboven, dat men dien persoon oft persone dies daeghs van geenre scult en sal moegen houden, commeren noch rasteren.

Item, omdat deghene die van buyten in comen ende tcoren ter merct brengen, in goeds tyts weder thuys souden moegen wesen, opdat zy willen, so is overdragen dat men voirdane corenmerct houden sal te thiene hueren voere der noenen ende dan cloppen.

Item, want in den gebode dat tanderen tiden gedaen is bi den Here ende bi der stad van den gheven dat men geven soude ten bruylochten ende kynderbedden, grote gebrec bevonden wordt, so laet men U weten dat niement, wie hy zy, tot eenigen bruylochten, wtsetsele van nieuwen priesteren,

---

(1) *Dit woord is doorgehaald en vervangen door*: van buyten.
(2) *Doorgehaald en vervangen door*: halster.

nonnen oft van kinderen te heffene meer en gheve dan VI grote Brabants, gelyc dat bordt dat opter stadhuys staet begrypt, opte peine die dairop staet ende sonder yement hieraf te verdragene.

---

14 October 1437.

Vidimus van den « privilegiebrief », d. d. 7 October 1437, der Duitsche Hanze.

fol. 273 v°. Dit is de previlegie die de nacie van der Duytser Hanse vercregen heeft van onsen genedigen Here den Hertoge.

Anno XXXVII, XIIII dage in October, saghen ende hoerden lesen de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen eenen brief ons genedichts Heren des Hertogen van Bourgongnen ende van Brabant, besegelt met sinen groten wthangenden zegele gans gheve ende geheel, dairaf de tenure hierna volght van woerde te woerde ende is aldus : Philips, bi der gracien Goids, Hertoge van Bourgongnen, van Lothryc, van Brabant ende van Lymborgh, Greve van Vlaenderen, van Artoys, van Bourgoingen, Palatyn, van Henegouwe, van Hollant, van Zeellant ende van Namen, Mercgreve des Heylichs Rycx, Here van Vrieslant, van Salins ende van Mechlen, allen denghenen die desen jegenwoerdigen brief selen sien of horen lesen, Saluyt. Want onse geminde die coopluiden van der Duytscher Hanzen ons oetmoedelic hebben doen thoenen, hoe dat overmids der beruerte, ongehoirsamheit ende quaden wille der gemeynten onser stad van Brugge, die zy een wyl tyts herwerts voirtgekeert ende getoent heeft, dieselve coepluiden hen aldair noch in onsen lande van Vlaenderen niet te houden en meynen noch en moegen om hoire coepmenscap ende saken te hanteren, gelyc zy van ouds geplogen hebben, hoe wail zy vele scone previlegien ende vryheiden van ons ende onsen voirseten, Graven

ende Gravinnen van Vlaenderen, hebben vercregen om te wonen, te verkeren ende te bliven in onser voirs. stad van Brugge ende anderswaer in denselven onsen lande van Vlaenderen, ende hebben groot begheren te comen, te trecken ende te wesen op desen tyt in anderen onsen landen ende sonderlinge in onsen lande van Brabant ende hoire residencie te houden in onser stad van Antwerpen, ons oetmoedelic biddende ende versuekende hen dat te willen consenteren, te believen ende te gonnen mit zekeren pointen van vryheiden dair hieronder mencie af gemaict es, soe doen Wy te weten dat Wy, aensiende tghoent dat voirs. is ende om altoes te vorderen ende te onderhouden die hantieringhe van der gemeynre coepmenscap ten oirbaere ende profyt van onsen landen, luden ende onderseten, ende oic om der goeder gonsten ende liefden wille die Wy hebben ende dragen ter nacien ende tot den coepluiden van der voirs. Duytscher Hanze, denselven coepluiden ende eenenyegeliken van hen belieft, geconsenteert, verleent ende gewillecoert hebben, believen, consenteren, verleenen ende willecoeren met desen jegenwoerdigen brieve, dat zy met allen hoeren coepmenscappen, goeden, dieneren ende familien veylich trecken, wesen, verkeren ende residencie selen moegen doen ende houden overal in onsen landen van Brabant, van Hollant ende van Zeelant, bynnen onsen steden ende dair buyten, te watere ende te lande, ende met namen in onser stad van Antwerpen, hen gonnende ende verleenende sunderlinge van speciaelder gracien sekeren pointen ende vryheiden, te weten is, dat deselve coepluiden van der Duytscher Hanze in onser voirs. stad van Antwerpen ende elders in anderen onsen steden van Brabant, Hollant ende Zeelant selen moegen altyts, alst hen genuecht, openbaere congregacie ende vergaderinge onderlinge houden ende hebben om zekere ordinancie ende statuten onder hen ende hoeren dieneren ende onderseten te maken ende die ongehoersame te corrigeren, gelyc zy onderlinge overdragen ende overcomen selen. Behouden ons ende onsen nacomelingen die correctie of sy enige conspiracie jegen ons of onser herlicheit hen pynden te maken, des wy niet en hopen ende dat God verbiede, ende oec van allen brueken, mis-

daden ende misgripen die zy of hoire dieneren of onderseten doen souden of selen mogen, dair lyf, let ende bloet aen cleeft, van denwelken die correctie ende kennesse toebehoeren ende bliven selen ons ende onsen ampluden, officieren, rechteren ende dieneren ter plaetse dair dat behoeren ende gevallen sal moegen. Voert so willecoeren Wy hen dat zy of yement van hoeren familien, dieneren ende onderseten en selen gearresteert, aengetast of gecommert mogen worden in enigen van onsen voirs. landen bynnen steden of dair buyten, sunderlinge in onser voirs. stad van Antwerpen, om enige andere luden scult, brueken of misdaet, die zy principalic in hoeren persoon niet gedaen of gemaect en hadden, of dair zy principalic niet borge voere en syn, ende oec dat niement van den voirs. coepluiden of hoeren familien, dieneren ende onderseten en sal in achte of vangenisse geleyt werden by enigen van onsen ampluden, dieneren, rechteren ende officieren onser landen voirs. om enige broeken, mesgrype of misdaet wille, het en zy dat denselven onsen ampman, dienere, rechtere of officier, dairt onder gebuerde, in der waerheit kenlic ware van der voirs. broeke, misgrype of misdaet, ende en sal oec dieselve hachte of vangenisse niet moegen geschien om saken wille dair dieselve coepluiden die contrarie af sullen connen geproeven ende bygebrengen in der waerheit of dair zy sekere ende goede borchtocht af setten selen willen te rechte te staen voere ons ende onsen voirs. ampluden, dieneren, rechteren ende officieren, welke pointen ende vryheiden voirs. gedueren ende bliven selen den voirs. coepluiden also lange ende tertyt toe dat Wy hen dieselve met onsen openen brieven wederseggen selen ende dairenteynden eene maent lanc ende niet langher ende al sonder argelist. Ontbieden hieromme ende bevelen onsen
fol. 274. Drossate van Brabant, onsen Schoutet van Antwerpen ende Mercgreve ons lands van Rien ende allen anderen onsen Schouteten, Baillouwen, Ampluden, Burgermeesteren, Scepenen, Raiden, Rentmeesteren, dieneren, rechteren, officieren, goeden luiden ende onderseten onser landen voirs. dien dese sake aencleven mach ende elken bysunder, dat zy den coepluiden van der Duytscher Hanze voirscreven ende hoiren familien, dieneren ende onderseten ende eenyegelyc van hen rastelic ende vredelic laten hebben, besitten ende gebruyken

die pointen ende vryheden voirscreven, gelyc voirs. is, sonder hen enigen hinder, letsel, wederstoot of moynisse dairin te doen of te laten geschien in eniger manieren, ende dat zy hen ende eenenyegelic van hen gehulpich, vorderlic ende bystantich dairin syn van onser wegen, met bedwange ende rechte van justicie ende anders tot allen tyden als zy des van hen versocht ende vermaent selen werden, ende des niet en laten also lief als wy hen syn, want Wyt also gedaen willen hebben, nietjegenstaende enige gebode, statuten of ordinancie contrarie wesende. Ende omdat alle saken voirgenoemd goet, vast ende gestentich bliven moegen sonder verbreken, soe hebben Wy in vesticheit van dien onsen segel aen desen brief doen hangen. Gegeven in onser stad van Bruessel opten sevensten dach in Octobry, int jair Ons Heren M. CCCC. seven ende dertich. Aldus geteykent: By minen Here den Hertoge in sinen groten Raide, dair by waeren ghy Her Jan de Hertoge, Ridder, Henric Magnus, Meister Gosin van der Ryt ende meer andere. A. van der Ee.

---

19 October 1437.

Regeling der nalatenschap van Lauwerys van Aerschot.

Also hier voirtyts alle Laureys goede van Aerschot gecomen fol. 283 v°.
waren in ons genedichs Heren handen, dair zy gescapen hadden geweest te blivene mids dat niement van sinen erfgenamen hem des onderwinden oft lasten en woude, hoewel hen dat aengesien was, en hadde gedaen Jouffrouwe Marie van Ranst, syn wettich wyf, die met hulpen, bistentichheden ende raide van hueren vrienden, soe vele dede als dat zy alle des voirs. Laureys goede gecreegh ende loste wt den handen ons genedichs Heren voirscreven in der manieren ende gelyc de openen brieve, metten groten zegele desselfs ons genedichs Heren wthangende besegelt, dat clairliken ende volcomeliken begripen, welke goede al eest dat

se de voirs. Jouffrouwe ende huer erfgenamen als huer vry, proper, eygen goet hadden moegen behouden, nochtans omme der ontlastingen wille van haere consciencien ende omme dat testament ende den utersten wille van den voirs. Laureyse volvuert soude werden, soe es om alle dbesten wille so verre bedingt als dat alle de erfgenamen des voirs. Laureys, also wel van svaders als van der moeder ziden, wtgenomen Jan Spykerssoen, in den name van sinen wive, hen ganselic, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in der ordinancien van Heren Gielys Eelens, onder-prochiaen van Onser-Vrouwenkerke, des voirs. Laureys biechtvader, ende van Janne van Ranst, nu ter tyt Rentmeester van der stad van Antwerpen, van der deylingen van allen den goeden Laureys voirs., dewelke hierop gehadt goeden voerraet, hebben overdragen ende geordineert met riper deliberatien dat alle des voirs. Laureys goede na synre begeerten ende gelegentheiden van scepenenbrieven, instrumenten ende anders, gaen, gedistribueert ende gehouden sullen worden in der manieren hierna verclaert :

In den yersten, dat Jouffrouwe Aechte van der Tanerie, Jans wyf van der Brempt, hebben sal de hoeve te Bercheem met allen hoeren toebehoeren ende met eenen buynder boschs dat totter hoeven niet en leeght, op alsulken chys als dair hier voirmaels ende noch op staet ende gestaen heeft, ende metten commere van eenen pondt ouder grote tsjaers erflic dat Laureys voirs. in sinen testamente dairop gemaect ende gegeven heeft Aerds kinderen van Ranst onder hen allen, verschinende te Kerssavonde; item, so sal de voirs. Jouffrouwe noch hebben een gemet elsensboschs dat gecregen was jegens Janne van Schoeten ; item, een vierendeel buynder lants gecregen te Wilryke ; item, een half buynder beemds dat gecregen is jegens Janne den Pape, Willemssone ; item, XL oude grote gelegen ende gecregen op dLaerken te Bercheem ; item, XXXI deniers Luevensce gecregen op dlant te Bercheem aen de Heyde ; item, op een half buynder lants gelegen te Bercheem VIII grote Vleems ; item, XVI oude Yngelsce ende III hoenre vercregen op tgoet in de Luythage; item, IX scellinge Vleems vercregen opte huisinge

geheeten *den Ram*, gestaen in de Cammerstrate, aldair naest des voirs. Laureys huys. Maer des sal de voirs. Jouffrouwe den gebruederen van Ranst ute desen voirs. parcheelen van vercregenen goeden jaerlix moeten gelden tallen Kerssavonden XX scellinge ende VI deniers grote erflic ende den erfgenamen van des voirs. Laureys moeder ziden VIII scellinge ende IX deniers grote erflic.

Item, sal de voirs. Jouffrouwe noch hebben de drie oude schilde tsjaers erflikere renten die de voirs. Laureys hadde ende heffende was op Jans Buisers huys, gestaen opte Steenhouwersveste ; item, III vierendeel lants gelegen aen den steenwech jegens der Ziekerliede of dairomtrent, maer des sal zy dairute jairlix gelden ende betalen de II viertelen rox lyftochtrenten die Laureys voirs. in sinen testamente dairop gaf ende maecte Her Gielys Eelens voirgenoemd, ende sal zy noch behouden tvierendeel van der huisingen, geheeten *den Teenen Pot*, op tvierendeel van den chyse ende dairute jairlix gelden de II viertelen rox lyftochten die de voirs. Laureys in sinen testamente gaf ende maecte Gielyse van Leemputte, sinen cnape, tot aen der tyt dat zy hem die op andere goede pande gecocht ende bewyst sullen hebben.

Voirdane hebben geordineert ende overdragen de voirs. Her Gielys ende Jan na alle gelegentheit ende omme der ontlastingen wille van haere consciencien, dat de voirs. Jouffrouwe wt allen den voirs. goeden jairlix gelden ende betalen sal den wittigen kinderen Jans Blabbeneren, dair moeder af was Jouffrouwe Lysbeth van Lille, II ℔ grote Brabants gelts erflic die verschinen sullen alle jaere te Kerssavonde, tot aen der tyt dat zy hen die eldere op goede pande bewyst of gecocht sal hebben ofte dairvoere betaelt eens de somme van XL pont grote Brabants gelts.

Ende de vriende van des voirs. Laureys moeder ziden, te wetene de maeschap van den Blabbeneers, sullen hebben IX ½ buyndere lants gelegen tEedigheem ende III vierendeel beemds oic aldair gelegen ; item, noch I buynder lants gelegen aldair dat gecregen was jegens Coel Wyn ; item, noch III ternoyse erflic die gecregen waren jegens denselven Coel Wyn. Maer dies sullen zy jairlix dairwt gelden ende betalen fol. 284.

Aerds kinderen van Ranst III scellinge grote erflic tallen Kerssavonden voere haere gedeel van den vercregenen percheelen voirgenoemd ende tvierendeel van der huisingen, geheeten *den Teenen Pot*, op alsulken chys als dairwt gaet, sullen oec de voirs. Blabbeneers hebben ende behouden eenyegelic van hen, nadat de voirs. seggeren ordineren sullen. Voirdane sullen zy jairlix gelden ende betalen tallen Kerssavonden Janne van Ranst, Lodewycx sone, ende Jouffrouwen Magrieten, synre suster, IIII viertelen rox tot haere beyder live ende tes lanxtlevenden live van hen beyden, die de voirs. Laureys in sinen testamente gegeven ende gemaect heeft.

Item, want men moegelic volvueren moet des voirs. Laureys testament dat hy gemaect heeft diversen personen in gereeden penningen eens te gevene, soe hebben geordineert ende overdragen de voirs. seggeren dat de renten, die te Kerssavonde naestcomende verschinen sullen, by eenen notabelen persoon opgehaven ende gebuert sullen worden ende voirt bekeert den personen dien dat te testamente gegeven is, ende datter dan overblyft, dat sullen de voirs. erfgenamen van svaders ende moeder wegen deylen half ende half, ende desgelyx tghene dat ontfangen is synt der tyt dat Jouffrouwe Marie van Ranst aflivich wert. Behoudelic altyt dien, oft men in toecomenden tiden eenige goede meer bevonde dan voirscreven staen, ofte dat hierinne eenige donckerheit geviele, dat wy, seggeren voirgenoemd, dat houden tonser ordinancien ende verclaren, sonder argelist.

Ende want Jan Spykerssoen hem in den name van sinen wive niet en heeft willen keeren, soe sal Jan van der Brempt ende syn wyf goede vesticheit doen den II seggeren voirgenoemd, oft gebuerde in toecomenden tiden, dat hen van deser voirs. wtspraken, die zy na huer beste gedaen hebben, eenigen stoot, last, cost oft commer toequame, dat zy de voirs. seggeren dairaf scadeloes quiten sullen ende ongemoeyt houden teeuweliken dagen, ende dies behouden de II seggeren des voirs. Jans deel te henwaert, om by hen dairmede gedaen te werdene also hen orbaerlixst duncken sal. Dit was gedaen int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC. ende XXXVII, XIX dage in October.

---

4 November 1437.

Aanduiding der standplaatsen voor de peesgarenwerkers.

In den jaere Ons Heeren M CCCC ende sevenendertich, viere dage in Novembry, so wart geconsenteert, geoirloift ende overdragen in de volle banc van Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluyden, dat van nu voirdane de goede knapen van den peesgarenwerkers tAntwerpen staen selen in de vrye jaermercten met haren peesgarene ende hebben haere rue op deynde van der Hoeghstraten aen de Coremarct, aen Jacop Roemans huys, van den hoeccrame ter Hoeghstraten waert inne, also verre als hare neeringe strect, ende dat daerintusschen niemant anders van geliker neeringen en sal moegen stal oft crame hueren oft setten, in eeniger manieren, omme van geliker waeren daerintusschen te vercoepen dan die bynnen der vors. stad ende vryheyt van Antwerpen gewrocht sal wesen ende van der grippen ter Coremarct waert ane deselve neeringe metten groven warke. fol. 252.

---

14 November 1437.

Uitspraak in een geschil tusschen Jan van Overhof en de kinderen van Cornelis van Overhof betreffende de nalatenschap van laatstgenoemde.

Op alsulken gheschil als een wyl tyts gehangen heeft fol. 274 v°. tusschen Jan van Overhof, Aertssone was van Overhof, van Roesendale, als wittich ende naeste erfgenaem van wilen Cornelis Jannessone was van Overhof, op deen side, ende den kynderen van denselven Cornelys die hem seggen ende mainteren wittich ende getroudt synde, op dander, toecomende ende spruytende om der goiden ende versterften

wille beide van haven ende van erven, die bleven ende verstorven syn van der doot van wilen des voirs. Jannes van Overhof ende Gheylen zMercelys dochtere, syns wittichs wyfs, oudervader ende oudermoeder van den voirs. Jan van Overhof, Aerts sone, van welken voirgenoemden goiden de voirs. Jannes ende Gheyle, syn wittich wyf, in hoeren vollen stoele sittende, geordineert ende gemaect hebben, met scepenenbrieven van Antwerpen, de twee deele daeraf des voirs. Cornelys, hoers soens, getrouden kynderen ende terdendeel sinen ongetrouden ende bastaert kynderen, dewelke goide de voirs. Cornelys, nae doeder hant des voirs. Jannes ende Gheylen, syns wyfs, sinen vader ende moeder, aengeveert, beseten, gehantplicht ende gebruyct heeft alsoe lange als hy leefde, ende nae syn doot is comen de voirs. Jan van Overhof, Aerts sone, als naeste hoyr ende erfgenaem van den voirs. Jannes van Overhof, van Gheylen Mercelys, sinen oudervader ende oudermoeder, ende van Cornelys wilen, sinen oem, ende heeft die goide aengevert, gebruyct ende beseten ende bescudt jegens den Heere, van alsulken brueken als deselve wilen Cornelys, syn oem, als van dootslage begangen ende gedaen hadde, boven denwelken de kyndere van Heylwigen Wouter Clayssoens ende de kyndere van wiven Heinrick Tyelmans, comen syn teynden ende nae tjaer dat deselve Jan van Overhof de voirgenoemde goide rastelic gepossesseert hadde, ende hebben denselven Jan stoernisse aen de voirgenoemde goide gedaen met hoeren scepenenbrieven, meynende dat sy daermede getroude kyndere syn ende hebben denselven Janne daermet voere de stad op doen scriven, ende nae heysch ende verantwerden wert hen aen beide siden van der stad wegen geseyt ende getermineert dat sy in den gheesteliken hove sculdich weren te besueken weder dat de voirs. Jan de voirs. kyndere sculdich were bastert te maken eer hy de voirgenoemde goide hantplichten soude, oft dat sy yerst sculdich weren by te brengen dat sy getroudt weren ende tot dat dat besouck gedaen syn soude, soe soude een, die gheen partie in der saken en were, die voirgenoemde goide regeren ende hantplichten, boven denwelken ende mids dien dat de voirs. kyndere des niet besoucht en hebben, soe heeft de voirs. Jan van Overhof selve in den hove van Luydick geweest om besouck te doen

wie sculdich were den anderen aen te spreken, ende dat besouck beteykent synde ende daerop gescreven bi den docteurs oft clercken van rechte, soe is deselve Jan wederom bi der stad comen ende heeft dat gethoent, des bat dan een half jaere leden is. Doen worden de voirs. kindere weder opgescreven ende hen wert doen ter tyt bevolen, dat sy bybrengen ende proeven souden dat sy getroude kindere weren ende in den gheesteliken hove daer dat behoeren soude, mids dat tvoirs. besouck ende consultacien van den clercken van rechte in den hove van Luydick begrypt, dat sy beproeven sullen dat sy getroude kindere syn, des sy oic niet gedaen en hebben, ende om alle bescheit ende claernisse wille, soe syn sy alnoch eens bescreven ende versocht om op huyden hier tAntwerpen te sine in fol. 285.
presencien van hoirre voirs. wederpartien, om tachtervolgen der voirs. terminacien, oft anders men soude den voirs. Janne van Overhof stellen in de voirgenoemde goide, des sy oec niet gedaen en hebben, des mids dien ende nae al der handelingen voirgenoemd de voirgenoemde Jan clachtich voere de stad comen is, begerende ende versuekende in formen van rechte ende nae de consultacie opt voirs. geschil tot Luydick by clercken van rechte gegeven, dat men hem stellen woude in de voirs. goide tot aen dier tyt toe dat sy geproeft hadden metten rechte dat sy getroude kindere waeren, soe wert getermineert, overdragen ende gesloten met rypen raide ende goider voirsieniger deliberacien bi den Bourgermeesteren, Scepenen ende Raetsliede der stad van Antwerpen, nae allen der voirgaender handelingen, terminacien, scriven ende anders daertoe geschiet ende oic tbesouck ende consultacie die sy daeraf gesien hebben vuten Hove van Luydick, daerop gescreven bi den clercken van rechte, dat de voirs. Jan de voirgenoemde goide geheelic ende al terstont hebben sal, besitten, hantplichten ende gebruyken tot aen der tyt toe dat de voirgenoemde kindere, die hem seggen ende meynen getroudt synde, beproeft sullen hebben ende bynnen jaers ende niet daernae, dat sy getroude kindere syn, ende hierentusschen heeft de voirs. Jan teenen wittich borghe geset Willem Noyts, bastert, dat hy bynnen de voirgenoemde jaere ende niet langere de voirs. goide regeren ende op goide rekeninge hantplichten ende gebruyken sal,

dwelc de voirs. Willem, voere Bourgermeesteren ende Scepen, een jaer lanc naestvolgende der date van desen brieve geloefde te voldoene opdat eenich gebreck aen den voirgenoemden Janne hieraf geviele. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVII, XIIII dage in Novembry. Ende om de meerdere sekerheit van den dingen, soe hebben wy der stadsegel ten saken hierop doen drucken ten jaere ende dage voirs.

---

14 November 1437.

Uitspraak in een geschil tusschen Jan Maes en zijne consoorten, ter eene, en Margareta van Houthoven en hare consoorten, ter andere zijde, aangaande de nalatenschap van Lauwerijs van Houthoven.

fol. 275. Want seker gheschil ende discort opverstaen ende geresen waeren tusschen Jan Maes, met Laureys, Willeme, Ector ende Thomaes, Jan Maessone, sinen wittigen kinderen, Godevaerde van Pulle ende Wouteren Wouter Aertssone, haerre lieder zwagers, op deen side, ende Magrieten van Houthoven, met hoirre medepartien, op dander, toecomende ende spruytende van alsulken goiden als de voirs. Jan Maes aengeveert heeft ende die bleven ende verstorven syn van der doot van wilen Laureys van Houthoven, der voirs. Magrieten vader, ende die hoir ende hoeren bruederen ende susteren de voirs. goide met meer anderen goiden, mids dat sy syn natuerlike kindere waeren, met scepenenbrieven van Antwerpen gegeven ende gemaect hadde, ende daeraf dat vele handelingen van gedinge van terminacien ende anders geschiet syn ende nu onlanx sekere vonnissen bi den Scepenen van Antwerpen gewyst, gelyc deselve dat wel verclaren, daerop dat deselve Magriete met hoeren medeplegers ernstelic vervolght heeft om daeraf execucie ende bescheit te hebbene ende alsoe als

dat de voirs. Jan Maes, met sinen voirgenoemden kinderen ende zwageren, ter eender siden, ende de voirs. Magriete, met hoirre medepartien, ter ander, hen des ganslic gekeert hebben in viere goide manne, te weten Willem van Eemeren, Dierick Wilmaer, Wouter Heylen ende Gheert Dermuyden, om teeuweliken dagen tonderhouden vast ende gestentich ende sonder enich verbreken, nu oft in toecomenden tyden, al tghene des de voirs. viere persoene eendrechtelic daeraf seggen ende termineren souden, oft dat sy de voirs. saken, opdat sys niet eens worden, brengen souden bi der stad, om bi derselver stad daeraf wtgesproken te worden tghene des godlic ende redelic wesen soude, ende nae den onderscheide ende redelicheit die elke side van den voirs. viere persoenen daertoe geseit ende gealligeert hadde ende daer hen de voirs. partien aen beiden siden in verwillecoert ende gesubmitteert hebben, soe wert bi den Bourgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden opt voirs. geschilt wtgesproken, getermineert ende verclaert, yerstwerf ripelic oversien tghene des de voirs. viere zeggeren daerop gedelibereert hadden ende oic tghene daerin dat sy discordeerden, als dat de voirs. Jan Maes, met sinen voirs. kinderen ende zwageren, der voirs. Magrieten ende hoirre medepartien wtreyken sal, vergelden ende betalen vivenviertich ponde grote Brabants gelts eens henendragens, alsoe dagelix in borsen gaen sal, ende dat de voirs. Magriete, met hoeren medeplegers, teeuweliken dagen van werden houden sullen alsulken coep fol. 275 vo. van eenre stede met hoirre toebehoirten als de voirs. Laureys Jan Maessone gecocht ende gecregen heeft jegens Janne van Houthoven, natuerlic sone wilen Laureys van Houthoven, sonder daerjegens te doen in eniger manieren. Item, soe sal de voirs. Jan Maes, met sinen voirs. kinderen ende zwagers, der voirgenoemder Magrieten ende hoeren medeplegers van der voirs. sommen van XLV ℔ grote wtreyken ende betalen, tusschen dit ende Sente-Andriesdach naestcomende, vyf pond groete. Item, vordane deen helft van der overbaten van den voirgenoemden gelde tusschen dit ende Derthienmisse naest toecomende ende dander helft tSente-Jansmisse Baptisten daernaest volgende, sonder langer vertreck, ende hieraf sullen de voirs. Jan Maes ende syn voirs. kindere ende zwagers der voirs. Magrieten ende hoirre medepartien goide borgen

ende seker setten met scepenenbrieven van Antwerpen de voirs. sommen gelts ten voirgenoemden dagen te betalen. Ende hiermede segghen de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden de voirs. partien wel ende duechdelic vereenicht ende beslicht als van den goiden voirs. aengeveert ende gehantplicht van den voirs. Jan Maes, sonder eenich van hen daerjegens te doen oft te doen doene in geesteliken oft werliken rechten, by hen oft anderen van hoeren wegen, opte peyne van tsestich gulden riders te verbuerne wie de contrarie hieraf dade, deen derdendeel onsen genedighen Heere den Hertoge, tdander der stad ende tderde der partien die de contrarie niet gedaen en hadde, ende nochtan soude tvoirs. seggen geheel ende van werden bliven, ende is voert bevolen dese voirs. terminacie in der stadregister te scriven ende elker voirs. partien eene daeraf te gheven. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sevenendertich, vierthien dage in Novembry.

---

23 November 1437.

Verklaring van Jan Metteneye over het stelen van zijnen zegel en van zijn « signet. »

fol. 275 v°. Anno XXXVII, XXIII dage in Novembri, soe quam voer Burgermeesteren ende Scepenen Jan Metteneye ende gaf denselven Heeren te kennen hoe dat hem opten XXII^{ten} dach derselver maent gestolen wart vuyt zynen huyse een coffer met vele jouweelen ende zunderlinge zynen segel ende zyn signet, begheerende dat men dat int register stellen soude ende ter poyen vuytroepen opdat hem dairby in toecomende tyde negheen scade oft achterdeel en quame, daeraf dat hy protesteerde, etc.

---

28 November 1437.

Zoen over den moord gepleegd door Volkerik Fynaerts op Margareta Pynaerts, zijne vrouw.

Op alsulken wangunste als de vriende ende magen van Magrieten Pynaerts wylen, Volkericx Fynaerts wyf was, hebben ende dragen moegen opten voirs. Volkeric omme des dootslaeghs wille die gedaen is geweest aen de voirgenoemde wilen Magrieten, daeromme dat in de goede weke lestleden voere Paesschen voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden doen tertyt ten Predickeren vergadert zynde, sekere handelinge was ende by denselven Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluden, in presencie van beyden partien ende oic van den momboers van den onverjaerden kinderen des voirs. Volkericx, te weten es Claus van Loevenen ende Claus sPapen, een claer zoendinc gemaect ende vutgesproken aen alle zyden op alsulken aensprake ende ordinancie als de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluden daeraf vutspreken ende ordineren souden, soe hebben, opten dach van heden, de voirgenoemde Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluden dien achtervolgende geraemt, geordineert ende doen vutspreken by eenigen haeren gedeputerden, te wetens es Peteren van der Beversluys, Clause Colezone, Peteren Reyners ende Heinrike Colibrant, Scepenen, ende Jacop Gobbesone, Raedsman, van der voirs. Heren wegen daertoe gestelt ende geordineert, dat de voirs. Volkeric Fynaert in laivenissen der zielen van wilen Magrieten, zynen wive voirs., den vrienden ende maghen oft den voirs. momboers gheven sal tusschen dit ende Kerssavond naest toecomende neghene gouden overlantsche Rynssche guldenen, ende daermede sullen de voirs. vriende ende magen ofte de momboers doen doen neghene dertichsten voere de ziele van der voirs. wilen Magrieten, te weten es drie dertichsten hier ten Predickeren, dandere drie dertichsten te Mechelen, daer de voirs. Magriete begraven es, ende dandere drie dertichsten daert den voirs. vrienden ende magen oft den momboeren goetduncken sal, ende dat de voirs. Volkeric,

fol. 276.

boven dbewys dat hy Danckaerde ende Katlynen, zynen wettigen kinderen, daer moeder af was de voirs. wilen Magriete, gedaen heeft van haeren goeden by de gedeputerde van der stad, van goedertierenheden gheven ende bewysen sal, op hem ende op alle syn goede, alsoe langhe als hy, Volkeric, leven sal ende niet langere, elc van synen voirs. twee kinderen vive scellinge ouder groete, alsulken als de stad van Antwerpen jaerlix van hoeren lyfpensien gheven sal. Behoudelic emmer altois dien, dat soe wanneer de voirs. Volkeric comen sal syn van live ter doot, dat dan syn nacomelinge ende oic zyn goede van den voirs. thiene scellinge ouder groeten van dan vordane los, vry ende ongehouden sullen zyn ende bliven teeuweliken dagen ; behoudelic oic dien, waert dat de voirs. twee kinderen oft eenich van hen van live ter doot quamen eer Volkeric voirs., dat dan de voirs. Volkeric ende syn goede van den voirgenoemden thiene scellinge ouder groete oft van des eens kints gedeel, dat alsoe comen sal syn van live ter doot, ongehouden sullen syn ende bliven tallen dagen, sonder argelist, ende hiermede zullen zy aen alle zyden te vrede syn ende content, op zoenbrake ende op vredebrake. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXVII, XXVIII dage in Novembri.

---

16 December 1437.

Uitspraak in een geschil tusschen de gebroeders van Berchem en Diericke van Berchem, hunne zuster, met Jan Metteneye, haren man, betrekkelijk de deeling van de nalatenschap hunner ouders.

fol. 276 vo. Alse van alsulken gheschille ende discorde alse lange gehangen ende wtgestaen hebben tusschen Willem, Jan ende Costen van Berchem, gebrueders, op deen zyde, ende Joncfrou Dierick van Berchem, hoirre zuster, met Jan Metteneye, horen man, op dander, toecomende ende spruitende om der goiden ende versterfenissen wille gebleven ende verstorven van wilen Jan van Berchem ende Joffrouwe Dierick,

horen vader ende moeder, dies zielen God genede, ende van al dat daeraen cleven mach, des zy hen aen beiden zyden ganslyc gekeert ende gesubmitteert hebben in der stad van Antwerpen, nae dien dat de VIII persone van beyder partyen wegen daertoe over lanck gecoeren synde, dezelve partyen niet eendrechtelic en hebben connen beslichten ende hen alsoe dier zaken afgedaen, soe hebben de Borgermeestren, Scepenen ende Raetsliede wael ende voersienichlic oversien ende met rypen rade bedacht de sculden, lasten, commere, ghiften ende makingen die bleven syn achter den voers. Jan van Berchem ende die hy ghemact mocht hebben ende schuldich bleef, ende desgelyx voersieniclyc gevisiteert alle de goede van eerven, leene, eygene ende andre met horen laste ende commere daerop staende ende daer de voers. wilen Jan van Berchem ende Joffrouwe Dierick wt verstorven syn, alse wel in Brabant als in den lande van Gheldre gelegen, ende daertoe ernstelic oversien ende verstaen die aenspraken, verantwoerden, dupliken, tripliken ende al tsamen tghene des de voers. partyen aen beyden zyden hiertoe gedaen, overgegeven ende gealligeert hebben, ende hebben voert daerenteynden hoir seggen wtgesproken, overdragen ende getermineert om teuweliken dagen vast ende gestentich onderhouden te werden in der manieren hierna verclaert ende bescreven.

In den yersten, soe sullen de voers. gebruedere van Berchem der voergenoemder Joffrouwen Diericken van Berchem, hoirre suster, ende Jan Metteneye, hoere wittige man, elx jaers eerflyc ende ewelic voer hoer zuistergedeel van hoirs vaders ende moeders goide wtreiken, gelden ende betalen hondert gouden Vranxe croenen, goet ende custbaer van LXVIII opte Troyssche merck, die gevalueert staen bi den gemeynen lande van Brabant elke croene op V scellinge III deniers grote Brabants, oft payment dat daer goed voere is, deen helft daeraf tSente-Jansdage Baptisten te midsomer ende dander helft te Kersavont, ende daeraf dat dierste payment vallen ende verschinen sal tSente-Jansmissen Baptisten te midsomer int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXVIII naestcomende, ende die sullen sy hoir bewisen binnen XIIII nachten toecomende met goeder vesticheit van scepenenbrieven van Antwerpen op goide, vaste ende zekere erfpande

bynnen den mercgreefscape gelegen, daers de voers. Joffrouwe
fol. 277. Dieric, Jan Metteneye ende hoirre beider nacomelingen wel aen versekert sullen syn ende bliven tallen daghen, met vorwerden dat de voers. drye gebrueders oft enich van hen oft hoer nacomelinge nu oft hier namaels tallen tyden, soe wanneer als zy willen ende hen dat best gelieft, vyftich Vranxe croenen tsjaers eerfliker renten van den voers. hondert Vranxe croenen tsjaers erflic al tenenmale met verschenender renten nae davenant van den verloepenen tyde af sullen mogen lossen ende quiten met thienhondert der voers. Vranxe croenen oft metter werden daeraf, op alsulke voege ende conditie dat men dat ghelt, dat alsoe van der quitinghen daeraf gegeven ende betaelt worden soude, weder aenleggen zoude moeten binnen den mercgreefscap aen goide sekere erfrenten by raede ende bewise van den naesten vrienden ende magen, ende dat dan die eerflike renten, die alsoe metten voergenoemden afgequytten ghelde gecocht zouden worden, staen ende bliven zoelen teuweliken dagen, als der voers. Joffrouwen Dieriken van Berchem vaderlic ende moederlic erve, ende de voergenoemde Vranxe croenen erflic alsoe afgelost ende gequeten zynde, soe sullen dan de voers. drye gebrueders van Berchem oft eenich van hen oft hoir nacomelinge der voers. Joffrouwen Diericken, hoirre zuster, ende Jan Metteneye, horen man, oft horen nacomelingen daerenteynden dander vyftich Vranxe croenen tsjaers erflic eldere mogen coepen oft bewysen op eenen andren goiden, vasten ende zekeren erfpant binnen den mercgreefscap gelegen, die Scepenen van Antwerpen kennen soelen daervoere goet genoech synde, ende daer de voers. Joffrouwe Dierick, Jan Metteneye, hoir man, ende hoirre beyder nacomelingen wel aen gehouden ende versekert sullen syn ende bliven tallen daghen, ende dan zullen daerenteynden der voers. gebrueders goide ende pande daeraf ontlast syn ende bliven.

Item, is voert der voers. Heeren segghen, dat de voers. Joffrouwe Dierick onghehouden ende onbelast bliven al van alle alsulken ghelde als zy oft hoir voirs. man, sint der doot van wilen Jan van Berchem, hoeren vader, opgebuert oft gehaven mach hebben, ende desgelyx oec ongehouden, vry ende onbelast bliven van allen lasten, commer ende

schulden, hoedanich sy wesen moghen, die gebleven syn achter denzelven Jan van Berchem. Behoudelic dat sy ghehouden sullen syn te betalen al tghene dat zy schuldich zyn ende gelooft mogen hebben van hoirre bruylocht, het zy van cleederen, voederyen oft anders.

Item, zullen de voers. drye gebrueders gesamenderhant ende elc voere al der voers. Joffrouwen Dierick ende Jan Metteneye, horen man, mit scepenenbrieven van Antwerpen bekennen schuldich te syne ende te geven voer alle den achterstel van hoeren vaderliken ende moederliken goede oft hoirre hueliker vorwaerden drye hondert Vranxe croenen gelyc voers. is, oft die werde daeraf te betalen, hondert croenen daeraf tOnser Vrouwendage Lichtmisse naestcomende ; item, hondert croenen daeraf tOnser Vrouwendage Lichtmisse daernaest volgende ende hondert croenen daeraf tOnser Vrouwendage Lichtmisse die daernaest volgen sal, ende dese brieve zullen zy oic verliden bynnen XIIII nachten naestcomende.

Ende mids desen, soe sellen de voers. gebruedere van Berchem te henwaerts hebben ende behouden alle de goide, ruerende ende onruerende, have ende erve, het zy lene, eyghen, erven oft moere oft andre daer Jan van Berchem, hoir vader, ende Joffrouwe Dierick, hoer moeder, wt verstorven mogen wesen, soe waer dat die gelegen zyn oft bevonden mogen worden, met allen lasten ende commeren daerop staende ende met allen den tochten ende lyfrenten die daerop verschinen oft versterven mogen, zonder der voers. Joffrouwen Dierick ende Jan, hoeren man, yet meer daerin gerecht te wesen. Behoudelic ymmer altyt dien, waert soe dat eenige goide van nu voerdane ter zyden verstorven oft hen aencomen mochten, dat de voers. Joffrouwe Dierick ende hoer nacomelinge daerinne gerecht soelen wesen ende deylen na den recht daer dat behoeren ende geboeren zal, zonder argelist.

Ende hiermede soe seggen de voers. Borgermeesteren, Scepenen ende Raetsliede den voergenoemden gebrueders

van Berchem, op deen zyde, ende Joffrouwe Dierick, hoire suster, ende Jan Metteneye, hoeren man, op dander, wel ende vriendelic vereffent, verlyct, gesleten ende gescheyden van allen den goiden ende versterffenissen van daer de voers. wilen Jan van Berchem ende Joffrouwe Dierick wt verstorven mogen wesen, ende van allen geschillen die zy onderlinge wtstaende hebben gehadt van allen voerledenen tide toten dage toe van heden. Ende wie hierenboven deen den andren moyde oft dat seggen van geenre werden houden en wilde, dat die terstont verbueren soude, in sterkenisse des compromis
fol. 277 vo. dat in der stadregister staet geregistereert, duysent gulden nobele, een derdendeel daeraf onsen lieven genedighen Heere den Hertoge van Brabant, item, een derdendeel daeraf der stad van Antwerpen ende tderde derdendeel der pertyen tvoers. seggen houdende, nochtan soude dit zelve seggen van werden bliven ende onderhouden worden gelyc oft metten scepenenvonnisse van Antwerpen gewyst were. Behoudelyc altyt emmer dien, wert alsoe dat hierinne nu oft namaels eenige donckerheyt viele oft geschil, dat dat de voers. Heeren houden altyt tot hoeren verclaeren. Wtgesproken int jaer Ons Heeren M. CCCC ende sevenendertich, zisthien dage in Decembry.

---

23 December 1437.

Verklaring van Wouter van Paesschen nopens eenen aanslag op het leven van Hendrik Colibrant beraamd.

fol. 276. Anno XXXVII°, dez Maendaechs voere Kersdach, soe verlyde Woyte van Paesschen, bastaert, dat hy in twee reysen vuytgeweest hadde met Janne van Molle, Bouwen van der Borch, Gommaer van der Borch, bastaert, ende Heynnen Quadepape omme Heynricke Colibrant te helpen doot te slane, te weten is deene reyse te Lyere, tot Meester Willems sbarbiers huys,

ende dandere reyse tAntwerpen, in *den Hert*, in de Coeperstrate. Testes Willem Noyts ende Costen van Bercheem, Scepenen van Antwerpen, ende hiertoe baden den vors. Woyte van Paesschen de voirs. Jan van Molle ende Bouden voirs., ende hem was toegeseyt van Bouwene als dat sy gehouden ende gehuyst souden syn te Westerle oft te Falays.

24 December 1437.

Oorvrede gezworen door Wouter van Paesschen aan Hendrik Colibrant.

Anno predicto, opten Kerssavond, soe geloefde, zekerde ende swoer lyflic aen den Heylegen in presentien van den Mercgreeve, Burgermeesteren ende Scepenen, de voirs. Woyte van Paesschen dat hy den voirs. Heynricke Colibrant, noch synen vrienden ende maghen, niet misdoen en sal oft doen misdoen, in woirden noch in werken, heymelic noch openbair, by hemselven oft by yemande anders van synen wegen omme gheenrehande saken wille die toten dage toe van heden geschiet waren, ende bad denselven Heynricke vergeffenisse van dez hy hem misdoen mochte hebben.

---

24 December 1437.

Belofte van borgen te stellen door Hendrik Tessche aan de stad gedaan.

Anno et die predictis, (1) want Heynricke Tesschen over- fol. 276.
gegeven warden zekere brieve toebehoirende Gielyse Crabel, soe geloefde deselve Heynric Tessche goede zekere ende borge te setten omme de stad van Antwerpen ongelast ende scadeloys te blivene teeuweliken dagen van alle commere,

(1) 24 December 1437.

laste ende scaden die derselver stad toecomen oft gebueren mochten van den vors. brieven mids dat zy die overgegeven hadde.

---

30 December 1437.

Besluit rakende de voorwaarden van ontruiming van een huis op het Zand.

fol. 276 vo. Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sevenendertich, dertich dage in Decembry, soe wert overdragen, wtgesproken ende getermineert by den Borgermeestren, Scepenen ende Raetslieden, op deen zyde, ende Jan Mannaert, op dander, daerin dat hem Jan de Clerc gesubmitteert hadde, als dat Jan de Clerc de huisinge gestaen opt Sant, daer hi nu in woent ende die Wouter Dierixsone toe te behoeren plagen, ruymen sal ende daerwt varen tusschen dit ende groet Vastelavont naest toecomende, des sal hem Willem Entens opleggen ende betalen viere ponde groete, ende soe verre deselve Jan binnen XIIII nachten daerwt varen wille ende tfoers. huys ruimen, soe sal hy hebben vyf pont groete. Behoudelyc dien, eest dat sake dat Willem Entens, soe wanneer hy bi der hant comen sal syn, gheenen eet doen en wille van dat hy den voers. Janne toegeseit soude hebben ende beloeft voer tfoers. wtvaren van den huyse te gevene VI ℔ grote, ende dat oec deselve Jan daerin ghebleven soude hebben tot Sente-Jansdage toe naestcomende, soe sal hy den voergenoemden Jan opleggen ende betalen VI ℔ grote ende oic oplegghen ende betalen, na de gelangde van den tyde, ter redeliker taxatien van der stad van groot Vastenlavont tot Sente-Jansmisse Babtisten toe van dat dat meer ghedragen mach, maer eest dat sake dat de voers. Willem aen den Heylegen houden wille, dat hy den voergenoemden Jan den Clerck geen toesegghen daeraf ghedaen en heeft noch gelooft als van den voers. VI ℔ grote te gheven, ende van dat deselve Jan tot Sente-Jansmisse toe daerin zoude bliven wonende, soe sal hy gestaen denselven Jan de Clerc te geven ghelyc als voerscreven staet.

1437.

« Emancipatie » van Jan de Blare.

Int jair Ons Heeren M. CCCC. ende sevenendertich, so dede openbairlic vute sinen broede Laureys de Blare, Janne, sinen sone, ende goedden vute met drien oude grote, na den rechte van der stad, die hi hem bewysde op syn huys metten gronde gestaen bi tVleesshuys, tusschen Jan Bonarts, aen deen side, ende Aert Wyns, aen dandere. Dit geschiede ter Vierschaeren in presentien van den Schouttet, Amman ende der Scepenen van der stad int djair ende ten dage voirs. fol. 267.

Omstreeks 1437.

Uitspraak van scheidsmannen aangaande de vereffening van het sterfhuis van Jan Hymanssone.

Dit is Jacops de Maghs, Willem Beys, Jannes Zeghers ende Anthonis Bertelmeeussone vutsprake ende seggen van den gescille dat alnoch hanghende is gheweest tusschen denghenen dien wilen Jan Hymanssone alle syn goide verlyftocht hadde met scepenenbrieven van Antwerpen, aen deen side, ende Dierwyve, die des voers. Jans wittich wyf was, aen dander zyde, als van alsulken goiden als hy met eenen instrumente na zyn doet haer te blivene ghegeven ende gemact hadde, gelyc hierna bescreven staet : fol. 278.

In den iersten, als van den scepenenbrieven van Andwerpen oft enige andre brieve den voers. partien aengaende, die opte voergenoemde goide spreken oft verleden moghen wesen, dat die te niete zullen syn ende van geender weerden, overmits zekere informatie die de voers. viere seggheren daeraf ghehadt hebben.

Item, als van den voers. instrumente daermede dat de voers. Jan Hymanssone der voers. Dierwiven, sinen wyve, na syn doot alle syn goede ghegeven ende gemaect hadde, daeraf seggen de voers. vier seggheren eendrachtelyc haere segghen, dat alsulke ghyfte ende makinge als de voers. Jan derselver Dierwyven, zinen wive, metten voers. instrumente gegeven ende gemaect hadde, te nieute sal syn ende van gheender werden, ende dat alle die andre gyften ende makinge int selve instrument begrepen, het sy van almoesen oft anders, voertganc hebben ende van werden syn sullen ende bliven na uitwisen desselfs vors. instruments.

Item, es noch der voers. IIII seggheren segghen dat de gerechte oeyr ende erfgenamen Jan Hymanssone voers. hebben ende deylen sullen jeghens der voers. Dierwiven alle die goede, have ende erve, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen mogen, die deselve Jan ende Dierwyf te samen hadden op den dach dat hi, Jan voers., van live ter doet quam, ghelyc dat sy die schuldich sullen syn te deylen na den lantrechte daer dieselve gheleghen sullen syn, ende des soe sullen de voers. erfghenamen ende Dierwyf half ende half betalen alle alsulken commer als jaerlix uten voers. goede gaet ende oec alsulke wittige schult als de voers. Jan ende Dierwyf schuldich mochten syn opten dach dat die voers. Jan van live ter doot quam, uitghenomen dat de voers. erfghenamen van den goeden, die si alsoe deylen sullen, des voers. Jans uitvaert ende testament alleene ghelden ende betalen sullen sonder des voers. Dierwyfs cost oft scade.

Item, van alsulker camere daerinne dat de voers. Jan ende Dierwyf, syn wyf, tsamen te wonen plaghen, metten wermoeshoeve ende metten boegerde daeraen geleghen, soe is derselver IIII seggheren segghen dat die voers. Dierwyf haer leefdage lanc, opdat sy wille, de helft van der voers. camere metten wermoeshove ende metten boegaerde daeraen geleghen, die den voers. erfgenamen toehoert, alsoe verre als die laet dat in hueren niet en heeft, hebben, behouden, beseghen, bruyken ende besitten sal, tsjaers om also vele gelts in hueren als IIII goede knapen van den dorpe, daer die camere

gestaen is, die maghen noch vrienden van beyden den partien en syn, segghen sullen weert synde, omdat sy noch aldaer gerne wonen soude, ende omdat de voers. Jan syn goede becommert ende belast hadde.

---

2 Januari 1437 (1438).

Vidimus van eenen schepenbrief d. d. 30 April 1363, inhoudende « constitutie » eener erfrent op een huis der Kammenstraat.

Wy Borgermeesteren, Scepenen ende Raede van der stad fol. 240 vo.
van Antwerpen doen cond ende kenlic dat wy opten dagh van heden gesien hebben ende gehoert lesen eenen scepenenbrief, besegelt metten segelen van Janne Linpiaes ende Janne Drake, gans gave ende geheel ongeraseert ende ongecancelleert, daeraf dat de teneur hierna volght van woirde te woirde : Wy Jan Limpiaes ende Jan Drake, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Jan Mussche die men heet Jan Meingiaert, Laureys Musschen sone was, ende bekende dat hy omme een somme gelts, die hem al ende wel es vergouden, vercocht heeft wel ende wettelic Lysbetten Mollinnen, Heinricx sMols wyf was, tsjaers drie guldene penninghe die men heet oude schilde metten are geteekent, goet ende custbaer van goude ende van gewichte, ofte de weerde daeraf in anderen goeden custbaeren gelde, jaerliker ende erfeliker renten, op een huys met hove, gronde ende met al datter toebehoert, gestaen in de Camerstrate bynnen der Camerpoirten, tusschen Claus Fikers huys wylen was, aen deen zyde, ende Peters Cuypers huys, aen dander zyde, alsoe zy ons seyden, dat welke voirs. huys met allen zynen toebehoerten de voirgenoemde Jan verbonden ende tote eenen gerechten onderpande geset heeft over dese voirs. erfelike ende eeuwelike rente, te geldene ende te gevene van den voirs. Janne ende van zynen nacomelingen der voirs. Lysbetten ende hoeren nacomelingen alle jare erfeliken ende eeuweliken

duerende te Kerssavonde. In kennessen van desen letteren besegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCC tsestich ende drie, opten Mey avondt. Gedaen int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende sevenendertich, twee dage in Januario.

---

11 Januari 1437 (1438).

Zegel verloren door Peter Valke.

fol. 275 v°. Anno predicto (1), XI dage in Januario, soe quam voer Burgermeesteren ende Scepenen Peter Valke, vischcoepere, denzelven Heren te kennen gevende, dat hy den x[sten] dach van Januario vors. zyn borse, mitten ghelde ende mit zinen zegel daerinne, verloren hadde, begerende dairom zere vriendelic, dat men dat openbaerlic ter poyen wtroepen wilde te dien eynde dat eenyegelic weten mochte, ende oft eenige zaken mitten vors. zegel van dien tide vorwaert daermede bezegelt worden, hoe dat dat were, dat de vors. Peter dairaf ongehouden zyn zoude ende dat dat van gheenre werden zyn en zoude ende zonder recht, ende dat men dese protestacie ende wtroepinge daerenteynden in der stadregister stellen ende beteykenen zoude, gelyc alst by bevele der vors. Heeren geschiet is ende gedaen.

---

15 Januari 1437 (1438).

Regeling van een geschil tusschen Joris van den Dycke en Bartholomeeus van Halle betrekkelijk allerlei « servitueten ».

fol. 277 v°. Dits alsulken erfscheydinge als geschiet es bi den Amman ende den Heeren de Scepenen ende den erfscheyders van

(1) 1437 (1438).

der stad als tusschen Jorys van den Dycke, den huyvettere, in deen side, ende Bertelmeeus van Halle, huyvettere, in dander side, want zy geschilt hadden van eenre haghen toecomende die tusschen hem beyden staet, alsoe dat geordineert es van den Heeren de Scepenen ende den erfscheyders, dat de voers. hage sal bliven staende gelyc dat zy nu ter tyt staet, ende alle andere geschille die zy onderlinge hebben ende die zy doen ter tyt thoenden, tot Onser Vrouwendage Lichtmisse toe naest toecomende, sonder deen den andren enich moysel daerin te doene, wtgenomen eenen peerboem die Bertelmeeus van Halle heeft staende op syn erve ende daeraf de tacken overhangen op Jorys van den Dicke erve, alsoe dat geseeght is, dat de voers. Bertelmeeus daeraf ruyminge sal doen, ende soe wanneer dat ghedaen sal syn, so sal de voers. Jorys terstont ruyminge doen als van den abeele die achter in sinen hof staet ende van der eyken die bi den abeele staet, want de voers. Bertelmeeus daer ongerief af heeft in synen hof, alsoe verre alss de tacken daeraf overhangen, ende oic een cleyn willege die voeren in den staet, dat sy die ewech sellen doen mit gemeynen coste ende gelyc deylen. Voerdane soe wort hem gegeven voere een vonnisse van den Heeren den Scepenen ende den erfscheyders als dat Jorys van den Dycke die hage, die hy daer staende heeft, op sal nemen also verre als sy hem toebehoort ende setten se vry eenen voet bynnen den palen te hemwaert, alsoe verre als hy schuldich is te tuynene ende niet voerdre, ende desgelyx so sal Bertelmeeus van Halle oic doen van allen wassenden houte ende oic van synre torframen, also verre als hy synen thuyn schuldich is te makene, welken thuyn hy alsoe redelic maken moet als dat de voers. Jorys van den Dycke geen ongerief daeraf en hebbe, ende desgelyx sal de voers. Jorys syn hage alsoe houden als dat Bertelmeeus voers. daer geen ongherief af en geschiede. Item, soe sal de voers. Bertelmeeus syn dack, dat van synder vetterien corten als dat syn water valle op syn erve, sonder Jorys voers. enich scaede daermede te doene, ende alsulken venstren als daer staen te Jorys erve waert, dat Bertelmeeus die vertraylgien sal als dat Jorys gheen ongerief daeraf en hebbe, ende alsulken putroede als Bertelmeeus daer heft hanghende, dat hy die corten sal als dat sy Jorys erve niet en genake, ende desgelyx sal Jorys van

den Dycke doen van synen tichlendake, dat hy dat cortten sal als dat dwaeter van den dake valt op syns selves erve ende dat Bertelmeeus gheen scaede dairaf en geschiede. Item, so en sal de voers. Bertelmeeus so niet spitten in synen hof als dat Jorys voers. enige scade daeraf geschiede aen syn hage, ende so wie van hen beyden enige contrarie hierin dade, dat die doen soude teghen tvonnisse. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende sevenendertich, XV dage in Januario.

---

18 Januari 1437 (1438).

Aanteekening betreffende twee lijftochtrenten ten voordeele der familie Colensone verkocht.

fol. 278 v°. Anno XXXVII, XVIII dage in Januario, soe dede Claus Colezoen, Scepene van Antwerpen op dien tyd, vonnissen by Amman ende Scepenen twee scepenenbrieve van Antwerpen, den eenen bezegelt met Jans Stevens ende Lambrechts van Zon, Scepenen in Antwerpen, zegelen, sprekende van thiene gouden Vranxe cronen tsjaers lyftochtrenten ten live van Jouffrouwen Katlinen van Heffene, wettich wyf Claus Colezoens, ende Katlinen, dochter Jans van Mechelen, dair de voirs. Claus oudervader af is, die Jouffrouwe Cornelie, dochter wylen Joncker Gheerds van Berghen, wettich wyf Jans van Assche, Vrouwe van Merxhem ende van Schoiten, hem vercocht heeft ende daerinne dat de voirs. Claus alleene zyn heffen hadde zyn leefdage lanc etc., ende den anderen bezegelt met der vors. Jans Stevens ende Lambrechts van Zon zegelen, sprekende van XIIII Vranxe croenen tsjaers lyftochten ten liven van Jouffrouwen Katlinen van Heffene voirs. ende Magrieten, dochter wylen Aelbrechts van Uden, ende die de voirs. Jouffrouwe van Merxhem hen vercocht heeft ende dairane de voirs. Claus oic zyn heffen aen heeft, ende dit begheerde de voirs. Claus Colezoen geregistreert te hebbene in gedeynkenissen etc. Present Gielis Putoir, Amman, ende Heynric Colibrant ende Symon van der Couderborch, Scabinis.

---

27 Januari 1437 (1438).

Ordonnancie voor de makelaars.

Anno XXXVII, XXVII dage in Januario, waert bevolen in fol. 279 vo.
de volle banck van Borgermeesteren, Scepenen ende Raetsliede in der stadregister gestelt te wordene alsulken ordinancie ende punten als hierna volght ende bescreven staet.

De raminge van den goeden mannen van der makelardien, hoe dat men die heffen ende deylen sal.

In den yersten, dat men alle makelardie heffen ende nemen sal van allen goiden gelyc als men van oudts die hier in der stad genomen heeft, ende dat negheen coepman meer makelardien gheven en sal dan doude ordinancie van deser stad begrypt, het en waere oft yemant van gracien meer gheven wilde.

Item, vordane sal men alle makelardie deylen in der manieren hierna bescreven, te weten is dat de weerde van coepere ende vercoepere, daer zy beyde by syn, sonder vremdt makelaere deylen selen de makelardie half ende half; maer isser een vremdt makelaere oft meer by over geroepen, so sal de weerd van den coepere hebben deen helft ende de weert van den vercoepere een vierendeel ende de vremde makelaere oft makelaers onder hen een vierendeel, ende so wanneer gheen van den weerden oft yemant van haeren wegen daer niet by en is ende de vreemdt makelaere oft makeleers alleen den coep maecte oft maecten, so sal dan de weerd van den incoepere deen helft hebben ende de vremde makelaere oft makeleers dander helft; mer waert dat de weert van den incoepere alleen dair by waere, so sal hy de makelardie alleen hebben ende heffen.

Item, oft gebuerde dat enich vreemdt makelaere oft makeleers

quamen ter poirteren oft weerden huysen over coemanscap daer zy niet over geroupen en worden, dat die van der makelardien niet hebben en selen ende daertoe verbueren elc also vele als de geheele makelardie gedraight, een derdendeel daeraf sHeren behouf, dandere der stad ende terde den geselscape.

Item, so en sal van nu vordane gheen weert makelardie heffen hy en sal boec houden van den incoepe ende vutcoepe die syn gast coept oft vercoept, omme daermede alle twist te schouwen die onder den coepman gevallen mochte, ende dat gheen vreemdt makelaere makelardie en sal mogen doen, hy en sal tyerst eenen poirtere, die weert is ende boec houdt als voere, teénen weert genomen hebben ende dien sal die vremdt makelaere alle sinen incoepe ende vutcoepe bybringen, ende die weert sal daer syn boec af houden gelyc van zyns selfs dingen, ende oft de vremdt makelaere de contrarie dade, dat die in eenen jaere dairna hier in der stad gheen makelardie en sal mogen doen ende sal dairtoe verbueren al tghene dat hy van den incoepe ende vutcoepe van makelardien gehadt sal hebben, te bekeeren in drien als voere, zy en gecregen tyrst tgheselscaps gemoeye.

Item, soe wat vremde makelaere eenen weert kiest, dat die vremde makelaere dat jaere gheenen anderen weert en sal mogen nemen, opte verbuerte van x scellingen ouden grote te deylen in drien als voere, ende nochtan soude hy zyn jaere moeten voldoen.

fol. 280. Item, dat elc weert die boec houdt sal gestaen met sinen boeke ende eede te vollen getuyghe gelyc twee persoenen.

Item, dat nyemant weert ende makelaere en sal mogen syn, hy en sal een openbaere teyken vuthangen voere syn herberge.

Item, dat alle de weerde ende makeleers die int geselscap comen, haere huyse ende cameren selen mogen verhueren haeren gasten ende nochtans niet te min van dien haere makelardie hebben ende heffen.

Item, oft yemant, wie hy waere, cameren huerde oft op syn maeltiden oft slaephuere ergens thuys laghe in der stad, daer weerd noch makelaere en waere ende dat hy al heymelic syn goet vercochte oft goet incochte sonder makelaere by te sine ende dat die coepere oft vercoepere de makelardie also ontstake oft onthielde, dat hy nochtans makelardie gheven soude op dat de weert den geselscape dat bibrachte, ende dairaf soude die poirtere halve makelardie hebben ende dandere helft tgeselscap, ende oft enich poirtere, die gheen makelare en waere oft vremdt makelaere hen heymelic der makelardien onderwonde, dat die regerers dairaf eedt selen mogen nemen alst hen gelieft, ende dies loeghenden ende dairaf bevonden worden, selen verbueren de geheel makelardie ende dairtoe x scellinge oudere grote te bekeeren als voere.

Item, dat alle deghene die poirteren syn ende int geselscap van der makelardien begeren te comen, daerin comen selen by kennissen ende goitduncken van der stad ende gheven der stad van incomene twee gouden Peters ende den geselscape een gelte Ryns wyns, ende alle de poirteren, die also by goitduncken van der stad int voirs. geselscap begeren te comen, selen dairin mogen comen na desen dach bynnen XIIII dagen naestcomende omme den voirs. loen, maer wie dairna dair incomen wille, sal der stad moeten gheven noch also vele ende den geselscap twee gelten wyns.

Item, dat alle vremde makelaers, die makelardie hier in der stad bedriven willen, jaerlix selen gheven den geselscape eenen halven rydere.

Item, dat alle deghene, die makeleers nu worden oft in toecomenden tiden worden sullen, eedt sullen moeten doen coepere ende vercoepere tsyne te gheven, ende dat deghene die tregiment van den geselscape hebben, selen oirlof hebben van den Heere ende van der stad, dat zy den eedt altyt selen mogen ontfaen van denghenen die int geselscap comen selen van den makeleers voirs.

Item, dat tgheselscap van den makeleers selen onder hen

oirdeneren viere notabele poirters die dit geselscap regeren selen, ende die viere selen worden geordineert metter meester kuesen van den geselscape, ende die viere selen tgeselscap regeren een jaer lanc ende jaerlix op Sinte-Mertensavont voere der noenen, so sal alle tgeselscap van den makeleers vergaderen op een plaetse die hen beteykent sal worden ende dair sal men metten meesten gevolge twee van den viere regerers af setten ende twee nieuwe dairane, ende die selen tgeselscap also dat jaer voirt regeren ende also selen altoes de twee oudste afgaen ende twee nieuwe ane.

Item, dat niemant, poirtere noch vremde, hem en sal mogen onderwinden der hanteringen van der makelardien, hy en hebbe tyrst den viere regerers metten meesten hoepe van den geselscape genouch gedaen, ende oft hy de contrarie dade, dat die verbueren soude telken male x scellingen oudere grote te bekeeren in drien als voere.

Item, dat gheen weert oft makelaere int geselscap zynde maer twee vremde makeleers ten hoechsten en sal mogen hebben onder hen scuylende, ende wie de contrarie dade soude verbueren xx scellingen oudere grote te bekeeren als voere.

fol. 280 v°. Item, oft yemant van den geselscape verbuerde enige boeten, dat de viere regerers dat vute selen mogen richten op henselven, ende denghenen die gebreckelic waere syn makelardie mogen verbieden totter tyt dat hy den geselscappe genouch sal hebben gedaen.

Item, waert also dat die viere regerers vernamen enigen twist int geselscap die omme der makelardien wille toecomen waere, dat zy dat onder hen vieren opnemen selen moegen ende dat termineren gelyc oft metter stad gedaen waere, op alsulke brueken als U dairop gelieven sal toirdeneren, behoudelic den Heere sinen rechte, ende wie hem des weygerde int opgheven oft alst vutgesproken waere niet houden en wilde, zoude verbueren de peyne also groot als U, Heeren, redelic duncken sal.

Ende so wanneer die viere regerers tgemeyn geselscap ontbieden met haeren knape omme oirboere ende profyt van den geselscape, dat zy dan souden moeten comen, ende oft yemant dan daer niet en quame als hy in de stad waere sonder openbaere nootsake te thoenen, zoude verbueren telken male VI grote sgeselscaps behouf.

---

29 Januari 1437 (1438).

Verbod van uitvoer van levensmiddelen naar Brussel.

Vutgeroepen bi den Here ende bi der stad anno XXXVII, mensis January die XXIX, des Goensdaegs opte noene. fol. 279.

Want de stad van Bruessel contrarie den overdrage van den drie Staeten des gemeins lants van Brabant hier in der stad van Antwerpen lestweerf overdraghen, ende oic den bevele ende scriven van onsen lieven genedigen Heere zeker gebode wtgeleyt heeft ende die op hoir zelven zere lange strangelic ende scerpelic onderhouden, also dat der stad alhier noch hoeren onderseten geenrehande graen oft coren in der ammannyen van Bruessel gewassen toecomen noch gevoert werden en mach, noch oec in den palen van Brabant gewassen, dair zy dat heeft connen beletten desgelix, dwelc der stad van Antwerpen comen is ende dagelix compt tot groeter dierten ende achterdeel, hoewael dat zy dat dicwille ons liefs genedichs Heeren Rade ende den Staten van sinen goiden lande van Brabant te kennen heeft doen gheven, des nochtan deselve stad van Bruessel daerom hoir gebode niet en heeft willen te nieute doen, mer doet die onderhouden hoe langer soe stranger, soe is, mits dien, overdragen ende gesloten bi den Scouteyt, Bourgermesters, Scepenen ende Raetsluden gemeynlic van deser stad, dat men der voers. stad van Bruessel van nu voerdane gheenrehande provande

oft vitailge toevoeren en sal noch laten oft doen toevoeren te watere oft te lande, heymelic oft openbaer, binnen der macht oft bedrive van der stad, ende alsoe dat men eenenyegeliken laet weten ende gebiet van tsHeeren ende van der stad wegen, dat nyeman, wie hy zy, den ingezetenen onderzeten der stad van Bruessel geenrehande goide van provanden oft vitaelgen en vercoepe oft doe vercoepen om bynnen derselver stad oft bynnen horen bedrive gesleten oft vercocht te worden, opte peyne van den goide te verboeren ende daertoe te staene zonder verdrach ter correctien van den Heere ende van der stad, alsoe lange ende tot aen der tyt toe dat derselver stad van Bruessel gelieven sal te doene tghene des bi den voers. drye Staten in der voers. stad van Antwerpen voers. overdraghen is ende daer die gedeputeerde derselver stad van Bruessel by ende mede waren.

---

1 Februari 1437 (1438).

Borgtocht voor eenen wisselaar.

fol. 279 vo Anno XXXVII, opten yersten dach van Februario, soe wart Volkeric Fynaert borge in de stede van Colen den Pape, die hen dez ontlast hadde voere Burgermeesteren ende Scepenen, van Claus van Loeven wissel, van den dage dat hen dez de voers. Cole ontlaste ende dat begheerde de voirs. Volkeric dat Scepenen op hem kennen wouden.

---

14 Februari 1437 (1438).

Voorwaardelijke overhandiging aan de kerkmeesters van O. L. V. kerk eener geldsom door de afwezige gebroeders Nicolaas en Jan van Winckelselle geërfd.

fol. 278 vo. Anno XXXVII, XIIII dage in Februario, so wart overdragen

bi Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide van der stad, dat de kercmeesters van Onser Liever Vrouwenkerke aenverden sullen totter kerken behouff alsulken III ℔ XII scellingen grote Brabants ghelts eens henendragens als Jan Pasteibackers wettich wyf in haeren testamente gegeven ende gemaect heeft Clause ende Janne van Winckelselle, gebroederen, hoeren neven, die lange wile buyten lants geweest hebben. Behoudelic dien oft zi oft ennich van hen weder te lande queme, dat dan de kercmeesters van Onser Liever Vrouwen nu zynde oft namaels wesende tvoirs. gelt hen weder overleggen ende betalen, sonder argelist.

---

22 Februari 1437 (1438).

Gebod over het gevangennemen voor schulden.

Geboden ende vutgeroepen bi den Heere ende bi der stad anno XXXVII°, mensis February die XXIIa. fol. 280 vo.

Het is overdragen ende gestatueert voer recht bi den Heere ende bi der stad van Antwerpen, om van nu vordane eeuwelic onderhouden te wordene, dat soe wat vremt persoon van desen tyt vorwaert eenen anderen vremden persoon in der stad van Antwerpen soe verre mitten rechte verwint dat hy daervoere in den Steen gevangen gaen moet, dat dan dieselve vremt persoen, teynden sinen yersten ingaen, daerin bliven sal den termyn van zesse weken lanck opdat hy daerentusschen niet en voldoet tghene daervoere dat hy gevangen zit, ende daerenteynden sal hy moegen vutgaen, op alsoe vercrege hy namaels enich goet oft dat hem oic enich goet namaels toequame oft verstorve, dat dan nochtan de vremt persoon, die men die schult oft den heysch sculdich were, hem daerane sal mogen verhalen ende mitten rechte ter

steden ende plaetsen daer dat gebuert gelyc hy voere hadde moegen doen. Behoudelic altoes emmer dien, waert dat sake dat de vremt persoen die den anderen vremden persoon alsoe voere sinen heysch in den Steen gecregen hadde, niet gehengen en woude dat hy teynden de voirs. VI weken vutginge, mer denselven daerin behouden woude liggende tot der tyt dat hy vergouden ende betaelt worde, soe sal hy dan voere dien vremden persoon den steenwerder moeten verborgen voere sinen cost alsoe lange als hy daerin leeght, teynden de voirs. VI weken, elx daighs eenen ouden groten ende voere dienselven ouden groten drye groete Brabants gelts, in der voirs. stad van Antwerpen dagelix cours hebbende, oft alsoe vele als men bynnen der voirs. stad voere oude grote gheven ende nemen sal.

---

7 Maart 1437 (1438).

Gebod over de munten.

fol. 280 v°. Geboden ende vutgeroepen by den Here ende by der stad anno XXXVII°, VII dage Marcy.

Dat nyement, wie hy zy, van nu vordane gheenrehande penningen van goude oft van zilvere hoeger en biede, en ontfae noch wte en gheve dan na der ordinancien die lestwerf by den gemeynen lande van Brabant overdragen ende wtgeroepen was, ende gelyc als dbort begrypt dat daeraf gemaect is ende daeraf deen hangt opter stadhuys, dandere in Onse Vrouwekerke tAntwerpen, opte peynen ende broeken in derselver ordinancien ende borderen begrepen.

---

19 Maart 1437 (1438).

Inlevering van een verzoekschrift ten voordeele van Bloc Gielissone, eersten van man Elisabeth Dierix, weduwe van Jan Kemerlinc.

Alsoe Lysbet Dierix ende de erfgenamen van wilen Janne fol. 281.
Kemerlinc, sHerencnape, gedeelt hadden des vors. Jans Camerlinx goede die hy achter hem gelaten hadde ende daer hy vut verstorven was, na vutwysen der hylixer vorwaerden voertyden gemaect tusschen den vors. Janne Camerlinc, ter eenre side, ende der vors. Lysbetten, ter andere, ende sint der doot van Janne Kemerlinc vors. syn erfgenamen vernomen hadden dat der vors. Lysbetten yerste man noch leven soude, so hebben sy daeraf bracht ende getoent alsulken bescheit als hierna volgt van woerde te woirde : Wy Willem Heynesone, Gielis Pawesone, Claus Pawesone, Gielys Jansone ende Herman Krieck, vuerlude in Benstop, doen cond allen luden ende sonderlinge den eerbaeren Raet der stad van Antwerpen, dat Bloc Gielissone XVI jair lanc vuten lants geweest heeft ende wy anders niet en wisten dan dat hy doot was, ende nu weder te lande gecomen is, oic en weet wy anders niet dan Lysbet, Dirc van Steenwycs dochter, Blocs vors. wittachtich wyf is, hierom bidden wy U dat ghy Bloc vorscreven behulpich wilt wesen in sinen rechten als ghy woudet dat wy U deden in geliken saken. Dat dit waer is, so hebben wy Willam Heynesone ende Gielis Pawensone, voerlude vorscreven, desen brief besegelt mit onse segelen, ende want wy Claus Pawesone, Gielis Jansone ende Herman Kriec selver ghene segele en hebben, so hebben wy gebeden Willam de Weldige desen brief over ons mede te besegelen, ende ic Willam de Weldige vorscreven hebbe om bede wille Claes, Gielis ende Hermans vorscreven, desen brieff over hen mede besegelt myt mynen segel. Ghescreven int jair van XXXVIII, op Sinte Gregorys dach. Actum anno XXXVII, die Marcury post Dominicam qua in ecclesia cantabatur Oculi.

26 Maart 1437 (1438).

Nadere verklaring der uitspraak van Nicolaas van der Heyden, als scheidsrechter, in het geschil tusschen Jan van Vuerlesberghe en Hendrik van Leenhoven.

fol. 281 v°. Overmids dat zekere donckerheyt ende geschil toecomen ende gevallen was in de principale wtspraeck die Claus van der Heyden, als overman daertoe gebeden ende verzocht, onlangs wtgesproken ende in gescrifte gestelt hadde opte geschille ende twydracht die een wyl tyts gehangen hebben ende opverstaen waeren tusschen Jan van Vuerlesberge, op deen zide, ende Heinrick van Leenhoven, op dander, ende daerin dat dezelve Claus van der Heyden, overman, altyt zyn verclaeren behouden hadde tusschen de vors. partyen oft daerin eenige donckerheyt viele, gelyc de principaele brieve van den vorscreven zegghen, die elc der voirs. partyen te hemwaert heeft, claerlikere begrepen hebben, soe eest dat de voirs. overman comen is by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden gemeynlic van der stad van Antwerpen ende daer de vors. partyen aen beyden ziden voer oegen waeren, ende nae dat oic de zeggheren van beyden ziden by eede overhoert worden ende ondervraeght van den vors. gheschille, ende heeft aldaer dezelve overman zyn verclaeren ter presencien van den vors. Heeren van der stad by gescrifte verclaert ende overbracht, dwelc de voirs. partyen aen beyden ziden op zoenbraeck, op vredebraeck ende opte correctie van den Here ende van der stad geloeft hebben ende geloefden teeuweliken dagen vast ende gestentich tonderhoudene, zonder eenich verbreken ende zonder deen den anderen metgaders allen denghenen die aen deen zide oft aen die ander zide mit hen gegaen, gestaen ende te rade geweest mogen hebben, oft oic den voirs. overman hierenboven eenigen last, ondanck, verantwoirden oft moeysel aen te doene, het zy voer geesteliken oft werliken richteren oft persoenen, heymelic oft openbaer, in wat manieren dat men dat zoude mogen noemen oft perpetreren, van welken vors. verclaeren de teneur hiernae volght ende is dese :

Op alsulken geschille ende gebreke daeraf dat hen Heinric van Leenhoven beclagende heeft geweest van Janne van Vaerlesberghe etc., ende van den gebreke dairaf dat de voirs. Jan hem beclagende heeft geweest van den voirs. Heinricke, gelyc alst voere de Heren van der stad van Antwerpen opgedaen heeft geweest by gescriften ende anders opte wtsprake die ic, Claus van der Heyden, als overman, tusschen beyden den voirs. partien tanderen tyden gedaen hebbe, soe es myn advys, verclaeren ende goetduncken als dat de voirs. Jan oft zyn borghe den voirs. Heinricke vernuegen sullen van der sommen van tweehondert guldenen die hem aen den voirs. Janne verschenen syn, na inhouden tseggens, tusschen dit ende xv dagen Aprille int jaer van achtendertich naest toecomende, ende tghelt daeraf in den wissel setten tot des voirs. Heinricx behoef, ende oft zys niet en daden bynnen den voirs. termine, soe sullen de voirs. Jan ende syn borghe in hachten gaen ende niet daervut scheiden voere aen der tyt dat tvoirs. ghelt in den wissel geset is oft dat zy des voirs. Heinricx goeden moet daeraf hebben. Behoudelic dien, dat de voirs. tweehondert guldenen sullen bliven staende in den wissel, vierthien dage nadat de certificacie comen sal wesen van der stad van Amyens ende dat men claerlic bescheit weet ofte can vernemen aen den coepman by eenen sekere bode daer geseynt van der stad wegen, op partyen cost, wes betalinge dat de voirs. Jan gedaen heeft Willeme de Conthy van des voirs. Heinricx wegen, ende hoevele dat die obligacie ende quitancie gecost hebben die de voirs. Jan van Amyens gebracht heeft, ende wat hy daervoere gegeven heeft oft vriende van zynen wegen, oft daervoere gheven sal, ende dat sal geschien by des coepmans eede die van den voirs. Janne oft van zynen wegen tghelt ontfaen hebben oft ontfangen sullen, ende dat sal men over certificeren onder der stadsegel van Amyens der stad van Antwerpen metten bode voirs., het en waere dat de voirs. Heinric tevreden waere metter certificacien die de voirs. Jan gebracht heeft ende by synen eede hieraf de waerheit ende bescheit geweten na gelegentheit van allen zaken, soe sal men vordane dairna den voirs. partyen doen tghene dat van rechts wegen daertoe behoeren sal. Behoudelic dien, dat de voirs. Heinric ende zyn borghe den voirs. Janne

doen sullen in allen zaken na inhouden tsegghens van den drie persoenen die int voerseggen staen, vutgenomen tghene dat de stad daeraf verclaert heeft van XVIII pondt groeten Vleems van Boudewyn de la Cappe ende voert gelyc tseggen ende dwtsprake van voere dairaf begrepen heeft, ende dat sal geschyn bynnen III weken dairna dat de certificacie comen sal wesen van Amyens of de voirs. Heinric ende syn borghe daervoere in hachten gaen ende niet daervut scheiden voere dat zy daeraf voldaen sullen hebben ofte des voirs. Jans goeden moet dairaf hebben ende na gelegentheit van allen zaken.

fol. 282. Item, als van den costen te schinderen die de voirs. partyen gedaen hebben ter eenre zyden oft ter andere zyden, daeraf hebbe ic myn verclaeren gedaen in de wtsprake gelyc als die dat begrepen heeft, ende daer blive ic noch by.

Item, als van den lesten coste gedaen omme beyde der voirs. partien wille, doen die van Herentals ende dandere segghers ontboden waeren by de stad, dien sullen de voirs. partien gelyc dragen, maer de bode die te Herentals ghinc met eenen brieve aen des voirs. Heinricx segghers, ute begerte van Heinricke, dien sal Heinric alleene betalen.

Item, als van den drie cedullen die Peter van Roeme gescreven heeft, daerinne dat dyerste segghen gescreven staet, sullen de partien gelyc betalen, ende oic desgelycx tghene dat dit naverclaeren heeft gecost te scrivene, zullen zy oic gelyc gelden ende der clerken goeden moet dairaf hebben.

Item, als van den geschillen die de voirs. partien gehadt hebben opte wtsprake die ic, Claus van der Heyden voirs., gedaen hebbe als overman, daeraf hebbe ic myn verclaeren gedaen hiervoere alst blyct, ende dat sullen de voirs. partien aen beyden zyden houden ende doen opte peyne die de Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden van der voirs. stad dair gheordineert hebben, ende valt daer vordane enige donckerheit inne tusschen de voirs. partien, dat sette ic in der voirs. Heren discrecie ende wysheit, want icx mi niet

meer onderwinden en wille boven dwtsprake van voere ende nu tverclaeren, nadat ick er af gedaen hebbe ende by der stad, int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXVII, XXVI dage in Meerte nae costume tsHoefs van Camerycke.

---

28 Maart 1437 (1438).

„ Emancipatie „ van Jan van der Beversluys.

Achtervolgende den vonnis in der Vierschaeren tAntwerpen fol. 282. gewyst by Claus Colenzone ende met gevolghe van den Scepenen hiernae bescreven, zinen medegesellen, nae de hoege herlicheyt ons liefs genedichs Heeren des Hertogen van Bourgongnen ende van Brabant ende nae der Vierscharen recht, soe heeft Peter van Hambroeck die men heet van der Beversluys, Scepen tAntwerpen op desen tyt, in den naem van hem ende van Joffrouwen Katlinen van den Werve, zynre witteger gezellynnen, openbaerlic wt hoeren broede gedaen, wt hoirre hoeden, wt hoeren regimente, wt hoeren laste, besorghe ende wt alle hoeren goiden Janne van der Beversluys, hoeren wittegen zone, mids der bewisingen van eenen ouden schilde tsjaers tot zinen live geduerende, die zy hem bewyst hebben jaerlix te heffen ende op te bueren op hoir stede mitter toebehoirten gestaen opten hoeck van Coppenhole, daer zy nu in woenen, mids welker vors. bewisingen de vorscreven Peter ende zyn vorgenoemde gezellynne den vorgenoemden Jan, hoeren zone, wtgegoidt ende bewyst hebben wt allen hoeren goiden, lasten ende bedrive gelyc vors. is, nae de hoege herlicheyt ons genedichs Heeren vors. ende den rechte van der vors. Vierschaeren. Hier waeren by Jan van Rythoven, Burgermeester ende Scepen, Willem Noyts, Peter Reynere, Wouter van Ranst, Heinrick Colibrant, Willem Lammenssone, Willem van den Broeke, Symoen van der Couderborch ende Jan van der Ryt, Scepenen. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende sevenen dertich, XXVIII dage in Merte voer Paesschen.

---

4 April 1437 (1438).

Uitspraak in een geschil tusschen Arnout Wynricx en Gillis de Meyere, betreffende eenen » erfstal. »

fol. 281. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVII, IIII dage in Aprille, soe wart overdragen, gesloten ende getermineert op tgeschil dat was tusschen Aerde Wynricx, den vleeschouwere, in deen partie, ende Gielys de Meyere, Andries Meyers sone, in dander partie, toecomende omme eens erfsstals wille dat de voirs. Gielys met drie scepenenbrieven van Antwerpen jegens de drie gebrueders Wynricx gecocht ende gecregen heeft, na de handelinge daeraf ende na al datter toe geschiet es, soe wart overdragen, getermineert ende gesloten daer de Raedsluyde byde waeren in de banc van Scepenen, dat de voirs. Gielys de Meyere den voirs. erfstal hebben, behouden ende gebruyken sal, hy, zyn oyr ende zyn nacomelinge teuweliken dagen. Dit was gedaen int jaer ende ten dage voirs. int Borgermeesterscap van Janne van Riethoven ende Matheeuse van der Elst.

---

4 April 1437 (1438).

Bekrachtiging der erfgift door Willem Huyge aan Elisabeth Nouts gedaan.

fol. 282 vo. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXXVII, IIII dage in Aprille nae costume van scriven des Hoefs van Camerike, soe wert bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden van der stad van Antwerpen overdraeghen, getermineert ende gesloeten, nae dat de Scepenen van Eekeren mitten Scoutheyt aldaer by hoeren eede yrstwerf ripelic overhoert waeren, als van den gheschille ende handelingen van den rechte ende gedinge gheschiet zynde tusschen Lysbetten,

Peter Nouts zoens dochtere, op deen zide, ende Jan van der Heze, Jan van den Scrycke, Heinrick Claus Giels, Peter van Berlaer ende alle de erfgenaemen van Willem Huyge wilen, die hem rechts vermaeten oft vermeten mochten tot des vors. wilen Willems goide, op dander, toecomende ende spruytende om der ghiften ende maekingen wille die dezelve wilen Willem Huyghe der vors. Lysbetten van alle zinen goiden van haven ende van erven gegeven ende gemaect heeft, ende nae de vonnissen die bi den Scepenen van Antwerpen hieraf gewyst zyn ende gegeven, ende nae de handelinge van den rechte ende gedinge bynnen Eekeren voer Scoutheyt ende Scepenen aldaer tusschen den vors. partyen gheschiet zynde ende gehanteert, ende nae de claere informacie van alder zaken, dat de vors. ghifte ende makinge, die de voirs. wilen Willem Huyge der vorgenoemder Lysbetten gegeven ende gemaect heeft, van alle zinen goiden, van werden zyn zal ende gehouden bliven ende dat de vors. Lysbeth alle de vorgenoemde goide rastelic ende vredelic hebben zal, aenverden, hantplichten ende gebruyken, zy ende hoere nacomelinge, teeuweliken dagen ende hoeren vryen wille daermede doen ombelet ende zonder calangieren oft hynder van yemande, in eeniger manieren.

---

5 April 1437 (1438).

Zegel van Jan Hughesone gestolen.

Dit was wtgheruepen ter poyen int jaer Ons Heeren M CCCC fol. 282 v°.
ende XXXVII°, V dage in Aprille: Men condicht eenenyegeliken dat te nacht lestleden Janne Hughesone, woenende int *Schaecbordt*, zynen segel met meer anderen goeden gestolen ende genomen is, by alsoe waert dat van desen dage voertwaert eenighe brieve oft gescriften daermede besegelt warden, dat hy dairaf ongehouden wesen soude ende die brieve van gheenre weerden.

---

24 April 1438.

Besluit over een geding tusschen Augustijn van den Eynde en Jan Kempsaet.

fol. 281. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXXVIII, XXIIII dage in Aprille, des Donredaighs nae den heyligen Belokenen Paeschdach, soe wert overdragen ende gesloten bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden dat Augustyn van den Eynde bynnen XV daegen nae den vorgenoemden dage los, vry, quyt ende ontslaegen zyn zoude van alsulken compromis ende bliverscap als hy gedaen hadde der stad van Antwerpen, te weten is op goid besorgh van der zaken wtstaende tusschen hem ende Jan Kempsaet, gedraegende zekere sommen van ghelde, daervoere dat hy denzelven Kempsaet mitter vors. stadrecht verwonnen hadde ende daervoere in hachten doen leggen, ende van welker zaken Meester Jan van Ghend, Raet ons liefs genedichs Heeren, hem dicwile gemoeyt heeft ende te vele stonden vervolght om denzelven Kempsaet uter gevenckenissen te geerygen, het en were dat bynnen den vors. XV dagen alsoe vele gedaen worde van des vors. Kempsaets wegen, als dat de vorgenoemde Austyn besorght worden mochte nae goitduncken ende redelicheyt der vors. stad ende alsoe den zinen genaeken.

---

25 April 1438.

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen den Deken en het Kapittel van Lier, ter eene, en Jacob van der Boven, ter andere zijde, nopens eene korenrent op goed te Deurne.

fol. 285. Also lange wile zekere geschille gestaen hebben tusscen den eerbaeren ende wisen Heren Jacop van Frindeys die men heet Bout, Deken ende Canonic in der stad van Lyere,

ter eenre zide, ende Jacop van der Boven, ter andere, toecomende ende spruytende van III sester rox erflic, die de voirs. Jacop van der Boven ende syn voirvaderen met scepenenbrieven van Antwerpen ende anderen over lange jare gehadt ende gehaven hebben op zekere goede toebehorende der dekenien van der Capittelen van Lyere voirgenoemd, gelegen in de prochie van Doirne, soe hebben hen de voirs. partien aen beiden ziden ganselic, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert van den voirs. gescille in vier goede manne ende elc op syn zake verloeren, te wetene minen Here de Deken voirs., gemechticht met openen brieven der Capittelen van Lyere, in Henric Colibrant ende Wouteren van Ranst, Scepenen tAntwerpen, ende de voirs. Jacop van der Boven in Peteren van der Beversluis, Scepene, ende Meester Gielys van den Wigaerde, Secretarys der stad voirs., dewelke met goeden voirrade ende riper deliberatien hierop gehadt, wel gevisiteert ende oversien alle tghene dat beide voirs. partien hieraf hebben met brieven overgegeven ende oec mundelinge hebben willen seggen, hebben gedaen haere wtsprake in der manieren hierna verclaert, te wetene, dat de voirs. Jacop van der Boven sinen koese hebben sal van Meye naestcomende over een jair, ende dairinbynnen kiesen weder hy de voirs. III sester rox erflic ende eeuwelic wille behouden oft dat hy dairvoere sal willen nemen sessendertich pont grote Brabants gelts, gelyc als dan in borssen gaen sullen, eest dan dat hy den rogge wille behouden, so sal dat also wesen ende bliven, eest dat hy tgelt liever heeft, so sullen de Deken ende tCapittel dat moegen dairvoere geven op dat zy willen, ende waer dat zys niet en geven, so sal de voirs. Jacop syn voirs. III sester rox erflic ende eeuwelic behouden opte goede ende pande die syn voirs. brieve begrepen hebben, sonder argelist. Gedaen anno XXXVIII, XXV dage in Aprille, welke voirs. wtsprake ter begheerten van den seggeren geregistreert es in der stadregister te eeuwiger memorien ende gedenckenissen.

29 April 1438.

Borgtocht voor Lodewijk Staessens, van Nieuwpoort.

fol. 282 v° In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXVIII, XXIX dage in Aprille, soe gheloefde Peter de Deckere, ingezeten poertere der stad van Antwerpen, ter presencien van beyden Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden van derzelver stad, voer Loedewyck Staessens, van der Nieuwpoert, die van Aerds Keysers wegen voer de somme van XXXV ℔ grote Vlems gelts eens alhier in der stad gecommert is, als dat dezelve Lodewyck tusschen dit ende Sinte-Jansdach Baptisten naestcomende wederom in derzelver stad van Antwerpen comen sal, ende dan soe sal hy denzelven Lodewyck in presencien van partyen moeten presenteren voer Burgermeesteren ende Scepenen eer hy van deser geloiften ontslaegen zyn sal, ende oft zake were, dat de voirs. Lodewyck tusschen dit ende den vorgenoemden dage niet in en quaeme, soe heeft de vors. Peter geloeft zelve principael te zine ende den vorgenoemden Arde de voirs. somme selve te betaelen talsulken tiden als den vors. Heeren redelic duncken zal, vordane soe heeft de vorgenoemde Lodewyck, ter presencien van den vors. Heeren lyfliç aen den Heyligen geswoeren, gezekert ende geloeft alsoe verre als hy soe vele achter rugge niet verwerven oft gedoen en can, dat de voirs. Art vernueght worde ende voldaen tertyt als hy weder incomen sal syn, dat hy daerenteynden nemmermeer uter stad van Antwerpen scheyden en zal voer aen der tyt dat hy den voirgenoemden Arde van der vors. sommen ende gebreke vernueght ende voldaen sal hebben talsulken daegen te betalene ende gelyc den vors. Heeren redelic duncken sal, ende zy dat zullen ordineren ende daeraf alsdan goide borgen zetten eer hy uter vors. stad sal mogen trecken, voert geloifde hy den vorgenoemden Peteren van der vors. geloiften ende van allen laste ende commere die hem hieraf comen mochte scadeloes tontheffen ende wel te quiten tallen daeghen.

---

9 Mei 1438.

Beslissing aangaande de vereffening der zoenschuld voor den manslag gepleegd op Gillis van Wilryke.

Also Gielys, sone Gielys van Wilryke, ter Vierscharen tAntwerpen aengesproken heeft met rechte Aerde Braew, van dat hy Gielys van Wilrike, sinen vader, van live ter doot bracht soude hebben ende dairaf hy hem noch sinen vrienden egheen beternisse gedaen en heeft, hopende dat hy Aerde voirs. mids dien syn lyf aengewonnen soude hebben metten rechte, soe waert mids eenen soeninc dat de vriende ende mage des voirs. Gielys, onder syn jaeren wesende, dedingen ende maken lieten van den dootslage voirs. int jaer Ons Heren als men screef M CCCC. ende XXIIII, des Maendaeghs na Sinte-Mathysdach des Apostels, by Jonckeren Aerde van Zevenbergen, als overman, Lucas van Erp, Willem van Nispen, Jan van Emmechoven ende France de Herde, als keersluide, bi de Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide van der stad van Antwerpen, ende oec by middele van eenigen vrienden so verre gesproken ende gededingt, dat de partien aen beiden ziden van den geschille dat zy onderlinge hadden hen ganselic, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in der ordinancien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden voirgenoemd, gemarct dat men claerlic bevant dat tvoirs. soeninc, dat in den jare ende ten tide voirscreven gemaect was, in allen sinen punten ende articulen bi den voirs. Aerde Braew wel ende volcomelic volbracht ende voldaen is geweest, hoe wel dat de penninge, die Aerde Braew aengeseeght waren te betalene, metter redeliker baten dairaf comende, tot noch toe niet gecomen en waren in den handen Gielys Gielyssoons voirs., also dat na desen de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide voirgenoemd hierop ripelic ende wael beraden synde, hebben eendrachtelic hieraf opten dach van heden een wtsprake gedaen in der manieren hierna verclaert : In den yersten, fol. 283.

dat de voirs. Gielys Gielyssoen van Wilryke terstont aenveerden sal alsulken tweehondert mottoene als Bouden van Buyten van der voirs. soenen onder gehad heeft, metter baten ende verloepe daeraf comende, na wtwisen van den scepenenbrieven van Antwerpen die Bouden voirs. dairaf verleden heeft ende verkent, ende tot dien sullen France de Herde, Willem Braew, Jacop Vleminc ende Wouter Braew, borgen Aerd Braeus voirs., oft eenyegelic van hen byzundere, moeten setten opter stadwissel, tusscen dit ende Onser Liever Vrouwendach half Oegxst naetcomende, tot behoef Gielys Gielyssone voirs., hondert gouden Vranxe cronen alsulke als cours ende loep hadden in den jaere van XXIIII^en^ voirs., oft vore elke crone vyf scellinge ende drie penninge Brabants, gelyc als opten dach van heden gemeynlic in borssen gaen, ende sullen voirt meer de voirs. borgen, tusscen dit ende Sinte-Bavendach naestcomende, moeten setten als voere in der stadwissel van Antwerpen vyfthiene ponde elleve penninge ende XX miten Brabants, als voere de bate die van den voirs. gelde, sint der date begrepen in der cedullen van den soeninc, temelic gecomen soude hebben gehadt, ende mids deser wtspraken sal de voirs. Aerd Braeu tvoirs. soeninc wel ende wittelic voldaen hebben geheelic ende al, ende de partien sullen teeuweliken dagen versoent wesen ende bliven van den dootslage Gielys voirs., voere levende, voere dode, voere geboren, voere ongeboren hulperen ende starckeren aen allen ziden van al dat daerane cleven mach, op soenbrake ende op vredebrake na soenrecht. Behoudelic dien, oft in deser wtsprake in toecomenden tide eenige donckerheit oft geschil viele, dat behouden wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide voirs. altoes tot onsen verclaren. Dit was gedaen negene dage in Meye int jaer Ons Heren M. CCCC. ende achtendertich.

---

12 Mei 1438.

Regeling van den broodhandel.

Geoirdineert ende ter poyen vutgeroepen by den Heere ende by der stad anno xxxviii, xii dage in Meye, doen gaut de viertele van den rogge x scellinge grote Brabants ende buyten noch vele meer.

Dat gheen backere gheenrehande broot vercoepen en sal fol. 287 v°. by dage oft by nachte bynnen sinen huyse, maer sal eenyegelic backere alle syn broot moeten brengen ende vercoepen opte marct in cramen, also sy Saterdaegs plegen te doene, van smorgens te wercdoctyde tot tsavonts te slaepkloctyde ende niet daervoere noch daernae, opte peyne van iiii oude schilden te verboerne, den eenen den Here, den anderen der stad, den derden den Kuermeesters ende den vierden diet voertbrenght, ende tbroet verboert, ende sy sullen hoer cramen moeten setten ende een ruwe daeraf maken desen achternoene opte marct, gelyc als de haringhliede plegen te stane, deen jegens den anderen over.

Item, dat de backers geenrehande ruggenbroet backen en sullen dan van eenen groten oft van twee groten ende niet daerboven, opten vors. kuer, ende hierop sal men hen tgewichte geven na de weerde van dat den rogge ghelt.

Item, dat de backers gheenrehande tarwenbroet backen en sullen omme te vercoepene dan also de taurwe van der moelen compt, ende niet hoeger dan van enen groten oft van twee groten, ende hierop sal men hem tgewichte geven, ende dit sal ingaen in Maendage naestcomende. Behoudelic dien, dat sy carspet sullen moegen backen also sy gedaen hebben, so wie hierjegen dade, die soude verboeren de vors. peyne te bekeeren als voere.

15 Mei 1438.

Besluit over een geschil tusschen de Begijnen en de Witzusters, betreffende eene erfrent.

fol. 284 v°. Van alsulken gescille als opverstaen ende geresen waren tusscen de Kercmeesterssen van den Beghynhove, ter eenre ziden, ende Rykaert Janssoen ende Jan de Wale, als momboeren ende toesienderen van den godshuise van den Witsusteren in de Cammerstrate, ter andere, toecomende ende spruytende van vive oude grote tsjaers erfliker renten, die Jouffrouwe Lysbeth van Lambroec, beghine, den godshuise van den Witzusteren voirtyts gegeven ende gemaect hadde in hoeren testamente, ende bewyst op alsulke x scellingen ouder groten tsjaers erflic als zy hadde ende heffende was opte stad van Antwerpen, dewelke x scellingen erflic de stad afgequyt heeft ende tgelt geset onder Aerde Bouts, doen tertyt wisselere, mits denwelken versumenisse dairin gevallen is ende tgelt verdonckert, soe is opten dach van heden by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide getermineert ende gesloten, dat de Kercmeesterssen van den Beghynhove ende oec de fabrike aldaer van den voirs. v ouden groten erflic voirdane ongehouden ende onbelast sullen wesen ende bliven, mids dat de voirs. rente van x scellingen grote erflic afgequyt is. Behoudelic dien, dat hieraf de toesienderen van den voirs. godshuise van den Witzusteren sullen moegen aenspreken den voirs. Aerde oft syn borgen oft denghenen daer sy hen ane selen weten verrichten. Dit was gedaen anno xxxviii, xv dage in Meye.

---

18 Mei 1438.

Gebod over den bierhandel.

fol. 288. Anno xxxviii, mensis May die xviii[a], is openbaerlic ter

poyen wtgeroepen bi den Here ende bi der stad, dat men van nu vordane gheenrehande homborgerenbier hoeger en zal mogen vercoepen dan de quarte II grote Brabants, ende alle buytenkoyte IIII Yngelsche den pot, ende dat men in eenen kelder beyde de vors. byere niet en sal mogen leggen om wt te tappen, te dyen eynde dat men tvors. byer niet en zal mogen menghen, noch tvoirs. homborgerbyer mitter koyten lengen noch vermynderen, opte peyne, alsoe dicke alst gheschiedde, te verbuerne eenen ouden schilt, deen helft den Here ende dandere den Koermeesters, ende hieraf zullen alle poerteren van der stad koermeesters moegen zyn.

---

28 Mei 1438.

Borgen gesteld door Hendrik Tassche.

Want de stad van Antwerpen in vordernissen van Heynricke Tassche, haren poirtere, geloeft heeft met hairen brieven der stad van Berghen opten Zoem ter handt te stane by alsoe dat zy eenigen commer, cost oft last hadde van Wolfaerde van der Maelstede omme dez voirs. Heynricx goeden wille, die te Bergen liggende waren, gelyc den voirs. brief dairaf gemaect inhoudt, soe geloefde wederomme de voirs. Heynric, als principael, ende Heynric van Blakenbroeck ende Rombout van Uden, als borghen Heynricx voirs., de stad van Antwerpen tontlastene van alsulken geloften als zy der voirs. stad van Berghen gedaen heeft, unde se et sua obligaverunt, mair de voirs. Heynric Tassche geloefde zyn voirs. borgen costelois ende scadelois tontheffene. Actum anno XXXVIII°, die XXVIII mensis May. fol. 283.

---

31 Mei 1438.

Vonnis in een geschil tusschen Willem van den Wyngaerde en Willem de Moelnere, in zake van lichtschepping.

fol. 285 vo. Alse van alsulken geschille als was tusschen Willeme van den Wyngaerde, ter eenre ziden, ende Willem den Moelnere, ter andere, toecomende ende spruytende omme slichts wille van Willeme van den Wyngaerde huysinge, gestaen in de Lange Nieustrate, daer Willem de Moelnere de contrarie af meynde ende wilde een ronde O, die in Willems van den Wyngaerde gevel staet, van synre spinden verblinden, so es opten dach van huyden by den gezworen erfscheyders in presencien van den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen gewyst met eenen vonnisse, dat na inhouden der scepenenbrieve, die zy gesien hebben, des vors. Willems van den Wyngaerde muer van Willems Moelneren vortsten huyse achterwaert gemeyn sal syn half ende half, omme hen beyden daerinne ende op te varene alsoe men op eenen gemeynen muer sculdich is van doene, vutgenomen dat Willem de Moelnere noch syn nacomelinge den vors. Willeme van den Wyngaerde gheen licht en selen moegen nemen van der vors. ronder OO, noch van der veynsteren achter in den gevel van der loeven tes vors. Willems Moelneren erve waert gestaen. Gedaen anno XIIII^{c} XXXVIII, opten lesten dach van Meye.

4 Juli 1438.

Beslissing aangaande de slaking van Loy Staessoen, poorter van Nieuwpoort, door eenen poorter van Antwerpen in hechtenis gezet.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXXVIII, IIII dage in Julio, wart overdragen, geordineert ende gesloten in de banck van Scepenen ende Raetsluiden, in hoeren raide vergadert synde, van alsulker schaden als die van der Nieuwerpoirt, omtrent II jaer geleden oft bat, gedaen hebben Aerde den Keyser, poirter der stad van Antwerpen, dairop dat, by consente ende ontheete van derselver stad, de voirs. Aerdt Loy Staessoen, poerter ende inwonende van der Nieuwerpoirt, alhier in der stad van Antwerpen hadde doen commeren ende rasteren ende die also lange in synre zekerheit gelegen heeft, dat eenige poerteren van Antwerpen ende hoere goede wederomme in der stede van der Nieuwerpoirt, opt rastement van Lodewyc voirs., gecommert ende gerasteert syn, te wetene Jan van Lyere ende Libbrecht van Mynden ende meer andere, dat also schiere als de voirs. Loy Staessoen kan dueghdelic gedoen bliken, by certificacien van der stad van der Nieuwerpoirt onder hoeren zegel besegelt, also dat behoirt, dat onse poerteren ende huer goede, die omme Loys wille voirs. gerasteert syn, ter Nieuwerpoirt ontslegen syn, so sal de voirs. Loy van den rastemente dat op hem oft op syn goede in der stad van Antwerpen gedaen is, los, vry, quite ende ontslegen wesen. Maer des hebben de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide gemeynlic den voirs. Aerde zekerlic toegeseeght, dat zy een openbair gebot ter poyen af sullen doen wtroepen ende gebieden, dat niement van Antwerpen ter Nieuwerpoirt trecken en sal dan op syns selfs geleye ende aventuere, ende wanneer hy dairenteynden yemende gevynden kan van der Nieuwerpoirt oft goet dien van der Nieuwerpoirt toebehorende, dat zy hem daerane sonder vertreck verrichtinge sullen doen geschien van synre scaden voirs., mids dien dat de voirs. Aerd, in de ontcommeringe van den voirs. Loye Staessoen, syn consent omme der stad wille ende tot haere begheerten gegeven ende gedragen heeft. fol. 284.

---

7 *Juli 1438.*

Uitspraak in een geschil tusschen Jan de Hertoge en Nicolaas Rabode, betrekkelijk eene korenrent.

fol. 284 v°. Als van alsulken III 1/2 viertele rogs tsjaers erflikere renten ende van II jaeren achterstel als de Heylige-Gheest jaerlix heffende is op 1/2 buyndere ende omtrent LIIII roeden lants, gelegen te Mortsele, tusschen de Hoechmoelen ende de Luythage, nae inhout der scepenenbrieve van Antwerpen die daeraf zyn, daeraf dat zeker geschil is tusschen Jan den Hertoge, op deen zide, ende Claus Rabode, op dander, mids dat elc van hen meynt ende seyt daeraf ongehouden te zine ende dat hy van den panden niet en gebruyct, dwelc nochtan, nae de handelinge daeraf geschiet zynde ende getuygen ende waerheyt die dairaf geleyt syn, claerlic bevonden is, dat zy alle beyde gericht zyn zouden ende gehouden in de vorgenoemde III 1/2 viertele rogs erflic te betalen, mids dat zy van den vorgenoemden panden gebruyken, daeraf dat zy deen jegens den anderen te rechte comen willen, soe wert overdragen ende getermineert in de volle banck van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden, dat de vors. Jan ende Claus deen jegens den anderen wtpueren zouden mitten rechte tusschen dit ende Alreheyligenmisse naestcomende, wie dat van hen beyden schuldich sal syn daerin belast te zine, ende wie dan daerin bevonden wort, die zal vordane de vorgenoemde III 1/2 viertele rogs erflic jaerlix bliven gheldende ende geven den vorgenoemden Heyligen-Gheest voer den vorgenoemden verloepenen pacht, te weten VII viertelen rogs, XLIX scellingen grote Brabants ghelts, ende dairtoe opleggen alle den cost die de vors. Heylige-Gheest hierom te diversen stonden heeft moeten doen, ende oft zy bynnen den vorgenoemden tide malcanderen mitten rechte niet aen en spraken, soe sullen zy gelyc de vors. somme ende cost verleggen ende betalen ende daertoe de voirs. III 1/2 viertele rogs erflic gelyc bliven betalende alsoe lange ende tot aen der tyt toe dat mitten rechte tusschen hen beyden sal worden bevonden wie schuldich zyn sal van der vors. erflikere renten ontlast te bliven. Gedaen anno XIIII^{c} XXXVIII jaer, VII dage in Julio.

---

9 Juli 1438.

De eerst openvallende plaats in het vischverkoopersambacht toegezegd aan Boudewyn Adelyen.

Anno XXXVIII, IX die mensis July, soe wert bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raitslieden gemeynlic toegeseyt Bouwen Adelyen, den cock, ingezeten poertere der stad van Antwerpen, wt der goider relacien den voirs. Heeren van hem gedaen ende dat hy oic hem kende ende oirbodich was der stad altyt truwelic te dienen nae sinen vermoeghen als des noot gebuerde, dat soe wanneer als eenich vischcoepere tAntwerpen aflivich worde, dat hy dan voer yemant anders der stad kose ende stemme daeraf hebben zoude om int zelve ambacht van den vischcoepers ontfangen te worden, ende dat oic de Heeren van der vors. stad den Scoutheyt bidden zouden dat hy hierinne zyn consent dragen zoude ende den voirgenoemden Bouwen ter liefden van der stad syn stemme ende kose geven. fol. 285 vo.

---

21 Juli 1438.

Gebod voor de vleeschhouwers en de « pensenvercoepers. »

Geboden van sHeren ende van der stad wegen anno XXXVIII, XXI July.

Item, dat van nu voirdane gheen vleeschouwere oft slagere dbloet van haeren beesten die zy slaen oft doen slaen, storten en selen moegen oft setten opter straten oft in de gooten, maer selen dat moeten gaderen ende vueren oft dragen in de Schelt, opte peyne van eenen ouden schilde in drien te bekeren, I derdendeel den Here, dandere der stad ende tderde diet voirtbrachte. fol. 81.

Item, dat de vrouwen oft manne, die pensen ende buelinge voere tVleeschuys vercoepen, tzop van den buelingen ende pensen selen moeten houden ende gaderen ende vutghieten ter plaetsen daer zy haere pensen yerst gewassen selen, opte vors. peyne te bekeren als voere.

---

27 Juli 1438.

Kwijtbrief van Meester Jan van der Achter aan Peter Coevoet en Jan de Nacht.

fol. 278 v°. Anno XIIIIc XXXVIII, XXVII dage in Julio, so quam voere Burgermeesteren ende Scepenen in de banc Meester Jan van der Achter, brueder van der oirdenen van Sinte-Jans, ende schaut quite Peteren Coevoet ende Janne den Nacht van alle den goeden die hem van sinen vader ende moeder bleven ende verstorven syn, waer dat sy gelegen syn, ende dat zy hem te vollen dairaf vernueght ende betaelt hebben.

---

29 Juli 1438.

Afwijzing van den eisch van Michiel van der Biest tegen Gielis Sanders.

fol. 246. Tusschen daensprake die Michiel van der Biest dede Gielyse Sanders als van LIII Rynssche guldenen, die hy van hem als Drossete slants van Mechlen tot myns Jonckeren behouf van Wesemale ontfaen hadde, dat hy die hem sculdich waere weder te geven, want hy die tonrechte van hem ontfaen hadde, ende des vermat hy hem waerheyt, ende na tverantwoirden dat de vors. Gielys weder daerop dede ende na de kennisse ende waerheyden die hy daeraf

leyde, wart gewyst met eenen vonnisse by Heinricke Colibrant, Scepen, ende gevolge Jans van Rythoven, Burgermeester ende Scepene, Willem Noyts, Peters van der Beversluys, Claus Colenzone, Wouters van Ranst, Symoens van der Couderborch, Willems van den Broeke ende Jans van der Ryt, Scepenen, sinen medegesellen, dat na gelegentheyt der zaken op dien tyt ende na de kennisse ende de waerheyt aen beyden ziden verhoort, ende na al dats voere hen comen waere, de vors. Gielys quite ende verweert van al des hem de vors. Michiel aengesproken hadde. Gedaen anno XIIII^c XXXVIII, XXIX dage in Julio.

---

4 Augustus 1438.

De eerst openvallende « provende in de Infirmerie op Clapdorp » toegezegd aan Beelgie Baten.

Anno XIIII^c, XXXVIII, viere dage in Augusto, so wart geconsenteert by de Burgermeesteren, Scepenen ende momboeren van der Infirmerien op Clapdorp, dat Jouffrouwe Beelgie Baten, cameriere Heinric Colibrants nu tertyt, hebben sal dyerste provende die vallen sal in de voirscreven Infirmerie op Clapdorp na deghene die wechgegeven syn voere desen tyt. fol. 246 vo.

---

5 Augustus 1438.

Vergoeding toegestaan aan Gillis van Herpe, wegens schade aan zijn schip.

Int jaer XIIII^c ende XXXVIII, vive dage in Augusto, so swoer Gielys van Herpe lyflic aen den Heylegen in de volle banc, dat hy te scaden hadde voere Biervliet aen syn fol. 247.

scip ende aen andere goede IX ℔ grote Vleems, daerop dat by goetdunckene van den Burgermeesteren ende Scepenen ende oic des vors. Gielys geraempt wart, dat de stad den vors. Gielyse daervoere geven soude VI ℔ grote Vleems bynnen VI jaeren naestcomende te betalen, daeraf men dyerste XX scellingen grote Vleems geven sal op Sinte-Bavendach naestcomende, ende also voirt telken Sinte-Bavendage daer naestvolgende XX scellingen grote daeraf, totter tyt dat de vors. VI ℔ grote betaelt selen syn, ende hiermede hielt hem de vors. Gielys gecontenteert van synre scaden voirscreven.

---

5 Augustus 1438.

Belofte van betaling gedaan door Peter Vleeminc.

fol. 285. Anno XIIII^c XXXVIII, V dage in Augusto, so geloifde ende zwoer lyflic aen den Heylegen Peter Vleeminc, by gestaefden eede die hem dAmman, Gielys Putoer, staefde, in presentien van Burgermeesteren ende Scepenen, dat hy Heinricke Badorp, van Dorptmonde, Hanzen Heerlinchuysen ende Hanzen Cleeuwichuysen, oft houdere der cedullen, betalen sal sessentwintich ponde achte scellinge ende eenen penninc groten Vleems ten terminen hierna bescreven, te weten is, twintich scellinge Vleemschen grote dairaf in de Bergemerct van Sinte-Mertensmisse naestcomende; item, XX scellinge Vleemschen grote dairaf in de Paeschmerct van Bergen daernaest volgende; item, twintich scellinge grote daeraf in de Sinxenmerct daernaest volgende; item, XX scellinge Vleemschen grote daeraf in de Bamismerct daernaest volgende, ende also voirt in elke Bergemerct ende in elke Antwerpsche merct deen der andere naestvolgende XX scellinge Vleemschen daeraf, totter tyt ende wilen dat de vors. somme vol ende al betaelt sal syn, ende oft so gebuerde dat hy in elke vors. merct niet en betaelde gelyc voirscreven staet, dat hy dan hier tAntwerpen int gevenckenisse comen sal in alle der manieren

dat hy nu is. Behoudelic dien, oft hy by bethoene van nootzaken des in elke merct niet gedoen en conste, dat hy dan ombegrepen bynnen XIIII dagen daerna betalen sal oft int gevenckenisse comen gelyc voirscreven staet, ende oft hy oic rykere warde van haven bynnen desen tyden, dat hy dan telken male meer betalen sal nadat hy vermach.

---

22 Augustus 1438.

De eerst openvallende « provende » in het Sinte-Annagodshuis, toegezegd aan de bastaarddochter van Jan van Berchem.

Anno XXXVIII, XXII dage in Oexst, wart overdragen ende gesloten bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide dat Jouffrouwe Adelice, naturlike dochter Jans van Berchem, hebben sal dyerste provende ende stad die vallen ende verschinen sal int tgoodshuys van Sint-Annen in de Corte Nieustrate gestaen. fol. 285 v°.

---

22 Augustus 1438.

Voorwaardelijke overlevering van twee gevangenen aan den Hertog.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XXXVIII, XXII dage in Augusto, nadien dat Jan van Papegheem ende Joes de Bels, die onlancx dair te voren ten bevele van onsen genedighen Here den Hertoge van Brabant etc. hier in den Steen ghevanghen waeren, by consente ende oirlove van Burgermeesteren, Scepenen, Raidsluden ende Ouden-Scepenen van der stad alhier, in presencien van Meesteren Anthonise Michiel, Secretaris, ende Willeme de Fretin, doirwaerdere van wapenen ons genedichs Heren voirs., die dairomme van zynen genadigen fol. 286 v°.

wegen met brieven van geloeve aen de stad alhier gesonden waeren, ende in der presencien van den Amman ende twee Scepenen, te wetene Jan van Riethoven, Burgermeesters, ende Heinricke Colibrant, gheexamineert ende ondervraeght hadden geweest op sekere groete lastige fayten, die hen onse genedige Here voirs. aen dede legghen ende daeromme dat hy se hadde doen int ghevanckenisse legghen, soe quamen de voirs. Jan van Papegheem ende Joes de Bels opte Borchbrugghe in presencie van den voirs. Amman ende Scepenen, op haere vry voete, buten alle banden van ysere ongehacht ende ongehouden, by haersselfs vry eyghenen wille ende baden aldaer ende begerden met zunderlingen ernste, dat men se voeren woude ende dat zy comen mochten voere onsen genadigen Here voirs. omme hen te verantwoerden opte poynten die zyne genadige hen hadden doen aenlegghen, hopende waert dat sake dat zy dairaf voere onsen genedigen Here te verantwoerden comen mochten, dat zyt alsoe met redenen ende goeden bescheide verantwerden souden, dat onse genedige Here des van hen wel content ende te vrede syn soude ende dat hy se dairaf ongemoeyt laten soude, by alsoe waert dat sake dat zyt voere onsen genedigen Here voirgenoemd alsoe niet verantwoerden en consten dat hys content ende te vrede waere, dat men se dan wedere hier in der stad brenghen ende leveren soude in levenden live ende van den fayten, die hen onse genedige Here soude doen aenlegghen, alhier te rechte ende te vonnisse staen, alsoe dairtoe behoeren soude, begherende de voirs. Jan ende Joes, dat de voirgenoemde Scepenen dat op hen kennen wouden. Omme welker begheerten wille, nadien dat se de voirs. twee Scepenen den Burgermeesteren ende anderen Scepenen ende Raedsluden, haeren medegesellen, bybracht hadden, willecoerden ende consenterden de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden, alsoe zy doen vergadert waeren, dat de voirgenoemde Meester Anthonis ende Willem de voirgenoemde twee ghevangenen persoenen met hen souden voeren by onsen genedigen Here omme aldair gheexamineert te wordene opte voirs. fayten, ende hen dairop te excuseren, opdat zy consten, alsoet behoeren soude, met deser condicien ende vorwaerden, dat de voirs. Meester Anthonis ende Willem den voirgenoemden Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden wederomme geloven

souden, alsoe zy deden, dat zy de voirgenoemde twee ghevanghenen persoenen, bynnen vierthien nachten oft bynnen III weken naest toecomende ombegrepen, alhier in de stad wederomme brenghen ende leveren souden in levenden live, omme van den voirs. fayten onsen genedigen Here alhier te vonnisse ende te rechte te staene, opdat zynen genadigen geliefde hen dairaf eenige aensprake te doen doene, met condicien voert dat de voirs. Meester Anthonis geloven soude, dat hy der stad alhier soude doen hebben van onsen genedigen Here voirs. brieve daermede dat zyne genadige der stad alhier consenteren ende verleenen soude, dat dese leveringhe van den voirs. tween ghevangenen persoenen zynre stad alhier niet prejudicieren soude aen haeren privilegien ende rechten, dwelke de voirs. Meester Anthonis geloefde alsoe te doene in presencie van den Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden gemeynlic int jaer ende ten dage voirs.

Omstreeks Augustus 1438.

Gebod aangaande den wijnhandel.

Geordineert bi den Here ende bi der stad. fol. 247 v°.

Item, dat van nu voerdane nyemand bynnen der stad van Antwerpen gheenen wyn tappen en sal die gheen verwe en houdt, hoeger dan VIII grote Brabants de ghelte, opte peyne van III oude scilden, den Here, der stad ende den Koermeesters.

Item, dat nyemand sinen wyn, die hy tappen wille, omrueren en sal noch om laten gaen, by dage noch by nachte, heymelic noch openbaer, met gheenen engine of subtylheyden die men daertoe vinden oft oirberen soude mogen, opte peyne van III oude scilden te verboeren als boven, ende hieraf sal men van eenenyegeliken den eet hebben alsoe dicke alst den Heeren gelieven sal.

Item, dat nyemand van nu vordane.... (*sic*).

---

1 September 1438.

Uitspraak in een geschil tusschen Jan Heesterman en de gebroeders Mertens over de betaling eener lijftochtrent.

fol. 287. Also Jan Heesterman, wt crachte van scepenenbrieven van Antwerpen die hem Peter Faes Mertens verleden ende bekent hadde van XX scellinge grote tsjaers lyftochtrenten op zekere goede pande ende toepande, die deselve brief begrypt, tAntwerpen hadde doen incomen Faese Mertens ende Aerde Faes Mertens, des voirs. Peters bruederen, hen opseggende, dat zy van haers brueders goede besaten, hopende dat zy mids dien hem geldinge ende betalinge souden doen van den XX scellinge grote voirs. na wtwisen synre brieve, daerop de voirs. Faes ende Aerdt hen antwoerden, seggende, dat zy van Peteren, haeren brueder voirs., in voirledenen tide zekere goeden terve genomen hebben om IIII sester rox erflic ende die hebben zy voert ute denselven goeden, by ontheete ende begeerten van Peteren, haeren brueder, verkent anderen personen erflic ende eeuwelic sculdich te wesene, met brieven die daeraf syn gemaect, te wetene es, II sester Meeuse den Loekere; item, een sester Janne Nouts opte Voirt ende een sester Janne van Elsackere, niet wetende van den scepenenbrieven die haere brueder tAntwerpen gemaect hadde, hoepten mids desen ongehouden te sine van den XX scellinge grote voirs., daeraf dat se Jan Heesterman hadde doen incomen, gemarct dat zy hem niet geloift en hadden, soe waert getermineert ende overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden om eenenyegeliken te voldoene, dat de voirs. Faes ende Aerdt, gebroedere, de voirs. IIII sester rox oft also vele gelts als zy jaerlix gelden sullen, brengen sullen, tallen tide als zy verschenen syn, tAntwerpen onder der stadwisselere tes gheens behoef die daer tbeste recht toe heeft, totter tyt ende wilen dat bevonden sal syn metten rechte wie se sculdich sal syn te hebbene, ende dat mids desen de voirs. Faes ende Aerd met deser eenre betalingen quite sullen wesen, sonder argelist. Dit was gedaen anno XXXVIII, opten yersten dach van September.

5 *September* 1438.

De eerst openvallende » vischbanc « beloofd aan Hendrik Haere.

Anno XXXVIII, V dage in Septembry, so wert by Her Janne fol. 291 vo. van der Bruggen, Riddere, Matheuse van der Elst, Janne van Rythoven, Burgermeesteren, Heinricke Colibrant, Clause Colenzone, Wouteren van Ranst, Willeme Lammenssone, Janne van der Ryt, Peteren Reynere ende Costene van Berchem, Scepenen, Peteren Olen, Janne Mannaert, Jorys Ruelens, Wouteren van Reelegheem, Aerde van Vucht, Raetsluyden, gegeven Heinricke Haere, dyerste vischbanc dier vallen sal.

---

5 *September* 1438.

Besluit ter zake van de uitwinning der goederen van Elisabeth Bols.

Want Willem van Brouchoven die men heet van den fol. 247 vo. Elshoute, achtervolgende den vonnisse dat by Scepenen van Antwerpen gewyst was int jaer Ons Heren M. CCCC ende XXXVII, opten yersten dach van Meerte, gevolght heeft met rechte op Lysbetten Bols goede ten Vierscharen daer haere goede gelegen syn, dair comen is Henric Bolle, met eenen scepenenbrieve van Antwerpen dairmede dat hy ende Magriete, syn wyf, alle haere goede gemaect hebben Lysbetten ende Marien, hoeren twee wittigen dochteren, te hebbene ende te heffene also schiere als de voirs. Henric ende Magriete, syn wyf, comen sullen syn van live ter doot ende niet eer, ende heeft trecht gestoert metten voirs. scepenenbrieve, mids denwelken de voirs. Willem syn recht, achtervolgende den voirs. vonnisse, niet en heeft mogen oft connen gevolgen, soe is opten dach van heden by Burgermeesteren ende

Scepenen getermineert ende verclaert, dat nietjegenstaende den voirs. scepenenbrief van der makingen voirs., de voirs. Willem syn recht volgen sal in der manieren ende also tvoirs. vonnisse geluydt heeft, ende dat hem de voirs. brief dairjegens geen ontscade, hynder oft letsel doen en sal in eeniger manieren. Dit was gedaen anno XXXVIII, vive dage in September, dair by ende over waren Jan van Riethoven, Burgermeester, Colenzone, Reynere, Lammenssone, Ranst, Couderborch, Ryt, Bercheem, Scepenen.

---

5 September 1438.

Jan van der Beversluys verbindt zich onder eed de goederen zijner ouders niet te verkoopen of belasten, enz.

fol. 287. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende achtendertich, vive daghe in Septembry, soe gheloefde ende zekerde by zynen eede ende zwoer ten Heyligen met opgerechten vingeren, voere Bourgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen, Jan van der Beversluys, Peterssoen, dat hy van nu voirdane gheenrehande goede, welkerhande die zyn, die Peteren, sinen vors. vader, toebehoren, aenveerden en sal, opheffen, innemen noch ontfaen, noch dat hy die goede noch gheenrehande goede die hem van zynre Jouffrouwen moeder bleven oft verstorven zyn, vercoepen noch bezwaren en sal in gheenrehande manieren, noch dat hy oyc desselfs Peters knapen oft late oft die zyns vaders cleederen dragen oft dragen selen, oploep, overlast noch verladen en zal in gheenre vueghen, ende waer hy de contrarie dade van eenich van den pointen vorscreven, dat hy dan terstont ten vermanene Peters, syns vaders voirs., oft tesgheenen die des van des vorscreven Peters weghen gemechticht zal wesen onder zynen zegel, comen sal hier tAntwerpen int gevenckenisse, in alle der manieren dat hy nu geweest heeft, ende daer niet vute scheyden het en zy by consente ende wille syns vaders vorscreven, ende geloefde vort alzulken

testament, als zyn Jouffrouwe moeder gemaect heeft, in werden te houdene. In presencien van Wouter Breem, roedragere, Jan van Rythoven, Bourgermeester, Willem Lammenssoen ende Henric Colibrant, Scepenen, int jaer ende ten dage voirscreven.

---

12 September 1438.

Bericht aangaande « tverlengen van der jaermerctvrede. »

Anno XXXVIII ([1]), XII Septembris, so wart [men laet eeneneyegeliken weten dat] ([2]) van ons genedichs Heren sHertogen van Bourgoengnen ende van Brabant etc., van des Schoutetten ende van der stad wegen [dat men] ([2]) verlenct dese jegenwoirdigen merctvrede van der Bamismerct [Sincxenmerct] ([2]) acht dage lanc, also gecostumeert is, dats te weten van nu in Sondage naestcomende over achte dage ende dien dach al, ende dat eenyegelyc bynnen dien acht dage bynnen der stad ende vryheyt also vry ende veylich sal moegen coepen ende vercoepen, [wandelen ende verkeren] ([2]) als hy nu doet, zonder argelist. fol. 286 v°.

---

22 September 1438.

Besluit aangaande de deeling der nalatenschap van Geeraard, Adriaan en Elisabeth van Wynegheem.

Anno XIIII^c XXXVIII, XXII dage in Septembry, so wart getermineert in de banc van Scepenen als dat Jan van Wynegheem, fol. 186 v°.

---

(1) *Dit bericht werd vernieuwd*: Anno XXXIX, XV dage Septembris *en* Anno XLII, XIX dage Septembris.
(2) *De woorden tusschen haakjes werden later bijgevoegd.*

natuerlic soen Gheerts van Wynegheem, gheven zoude zonder vertreck Magrieten sBruwers, van Sinte-Gheertruydenberge, als vore tversterf van haeren ghedeele dat haer bleven is van Geerde, Adryane ende Lysbetten, des vors. Jans wettige kinderen, daer moeder af was Maria sBruwers, der vors. Magrieten zuster, tweentwintich gouden Peters, ende daermede soude zy vutbliven sonder yet meer te hebben oft te deylen. Behoudelic dien, dat de voirs. Magriete met Harmanne van Woelputte, haeren momboere op desen tyt, geloefde tusschen dit ende de Sinxenmarct naestcomende te brynghen haeren bruedere ende zuster ende dandere die daeraen cleven, ende een claer stuc te maken van alsulken v viertelen rox erflic als de vors. Marie voirmaels vercreghen heeft met eenen scepenenbrieve van Etten op zekere pande tEttens geleghen, die de vors. Jan meynt dat hem na den sterfhuyse van Antwerpen half toebehoeren, ende waert dat zy des tusschen dit ende de vors. Sinxenmarct also niet en dade, soe consenteerde sy, met haeren momboire, dat de vors. Jan ende de sine de vors. vive vertelen rox erflic van dan vordane half, sonder meer verhaels, zelen bliven heffende ende behoudende, ende desgelycx de helft van den verloepenen achterstelle, ende soe wes stoote oft letsele den vorscreven Janne hierin viele, dat geloefde Harman vorscreven als borghe hem opte rechten ende te voldoene met hem ende metten zynen. Present Beversluys, Colenzone, Reyners, Ranst ende Colibrant, Scepenen.

---

23 September 1438.

Oorvrede gezworen door Jan Symonssone aan Willem Dibbout.

fol. 259 v°. Anno XXXVIII, XXIII dage in September, so dede Jan Symoenssone, van Bergen opten Zoom, den eedt hierna volgende : Ic Jan Symonssone gelove ende swere lieflic aen den Heilegen dat ic Willeme Dibbout die men hiet de Windaesmekere, noch niemande van sinen vrienden ende

magen misdoen oft mishandelen en sal, doen misdoen oft mishandelen by myselven oft by yemande anders, heimelic oft openbair, oft raet oft daet dairtoe geven in eeniger manieren, opte verbuerte van minen live ende goede, onder wat Heren dat men my bevonde, ofte de contrarie hieraf geschiede, ende dair ic wiste dat hen yet misschieden soude, dat sal ic hem in goods tyts waerschouwen ende te kennen geven, ende dat ic met alre mynre macht raden sal ter zoenen van Symon Willemssone, myns vaders, doede, sonder argelist.

---

25 September 1438.

Schikkingen voor het ontslaan van kooplieden van Elburg door Jan Cant, tot schadeverhaling, in hechtenis genomen.

Int jair Ons Heeren M IIII^c XXXVIII, XXV dage in Septembri, fol. 289.
soe schaut Jan Cant claerlic quite Hillebrande van den Houte ende Willeme Sticker, cooplude van der Elborch, van alsulken zekerheiden ende geloften als zy tanderen tyden gedaen hebben hier binnen der stad etc., ende dairtoe geloefde de voirs. Jan Cant de stad alhier scadelois tontheffene van alsulken LXXV Pieters als hy gehaven hadde van Janne van den Hove, der voirs. coepluden weert, van derselver coeplude wegen, die de stad met hueren openen brieve besegelt ende geloeft heeft den voirs. coopluden te betalene binnen der Sinxenmarct van Antwerpen naestcomende, gelyc deselve brieve dat verclaren, dairaf de teneur hieronder bescreven staet van woirde te woirde ende is aldus:

Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen doen cond allen denghenen die dese letteren zullen sien oft hoeren lesen ende bekennen, dat wy sculdich zyn van gerechter wettiger schout Hillebrande van den Houte

ende Willeme Sticker, coopluden van der Elborch, oft den hebbere van desen letteren, de somme van LXXV gulden Peters oft de weerde dairaf in anderen goeden gelde, dewelke somme wy geloven in goeder trouwen den voirgenoemden Hillebrande ende Willeme oft hueren zekeren bode, bringere des briefs, te geldene ende te betalene binnen der Sinxenmarct van Antwerpen naestcomende, sonder eenich langere vertreck, met alsulker condicien ende voirwairden wairt dat sake dat wy de voirs. somme ten voirgenoemden dage niet en betaelden, dat dan Rutgheer van Zeyne, onse ingeseten poirtere, sculdich zyn sal ende gehouden binnen der voirs. stad van der Elborch inne te gane tot zyner zekerheit ende geloften, in alsulker vuegen ende manieren als hy dat tanderen tyden gesekert ende geloeft heeft, sonder argelist. Ende dez toirconden etc. Gegeven int jaer Ons Heeren M IIII^c XXXVIII, XXV dage in Septembri.

Ende alsoe wart de voirs. Rutgheer van Zeyne quite geschouden ende ontslagen van den voirs. coopluden, in der vuegen ende manieren boven verclaert, van der geloften die hy gedaen hadde ter Elborch.

Ende wart den voirs. Janne Cant doen toegeseyt van den Heeren, dat men hem gehulpich wesen soude, dat hy binnen desen middelen tyde verricht soude worden van zynre scaden, die hy gehad hadde, ende dairomme dat hy de voirs. cooplude hadde doen rasteren.

---

7 *October 1438.*

Borgtocht voor Pauwel Melyan.

fol. 285 vo. Anno predicto (1), VIIa Octobris, waert geconsenteert van Burgermeesteren ende Scepenen tgene dat hierna volght int register te stellene : Gherart Nieuwelant se constitue plaige

(1) 1438.

pour Paule Melyan envers la ville dAnwers pour représenter ledit Paule et l'amener à droit dedens troix jours aprez qu'ilz le requerront, ou demourer pour lui en droit à ce qui en sera déterminé, jusques à la somme de six cens livres de gros sur ce que mon très redoubté Seigneur Monseigneur le Duc de Bourgogne et de Brabant lui pourra ou vouldra demander à cause de certains joiaulx qui ont esté piecha mis et engaigés de par mondict Seigneur ès mains dicellui Paule et de Baptiste Arnulphin, lors estans compaignons ou fait des merchandises, lesquels joiaulx encores sont en leurs mains, pourveu toutesvoyes parmy que ledit Gherart raprésentera la personne dudit Paule, soit mort ou vif, icellui Gerart doibt estre et sera quitte et delivré de ladicte plegerie.

Daaronder : Annichillatum de mandato Domini Ducis per litteras suas preceptivas missas XXII die Novembris anno XXXVIII.

---

8 October 1438.

De stad Antwerpen aanvaardt het haar gedane verzoek van hoofdplaats in gerechtelijke zaken te wezen der banken van Raevels en Eel.

Also myn Here de Abt ende convent des godshuys van fol. 61 vo. Tongerloo, Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden van der stad van Antwerpen hebben doen thoenen hoe dat tvoirs. godshuys heeft ende houdt eenen hof van rechte in den dorpen van Ravels ende Ele neven Turnout gelegen, in denwelken de hanteringe van rechte plach te geschiedene by Meyere ende laten aldair, ende by speciaelder gracien van previlegien hen verleent van saliger gedenckenissen Hertoghe Jan van Brabant, nu geschiet ende gehouden wordt by Meyere ende VII Scepenen in de stede van den voirs. laten, denwelken dicwile lastige ende zwaer zaken voere comen dyer dat zy niet vroet en syn, begherende daeromme ons ende biddende

als aen de principale hoodstad van den mercgreefscape aldaer zy sculdich syn te hoede te comene, want zy eldere geen hoot en hebben, dat wy haere voirs. banc van Ravels ende van Ele aennemen willen ende haere hootbanck wesen van saken der zy niet vroet en syn, soe eest dat wy, aensiende de gelegentheit hieraf die ons zere redelic dunct wesen ende mennigen getrouwen dienst ons gedaen ende bewyst van den voirs. Abdt ende convent, met ripen rade ende goeder deliberacien hierop gehadt, aengenomen hebben ende aennemen van nu voirdane teeuweliken dagen een hoodbanc te wesen der bancken van Ravels ende van Ele, van Meyer ende Scepenen des Abds ende convents des godshuys van Tongerloo voirs., ende sullen hen altyt onse hootvonnissen reyken ende geven tallen tiden als zy daeromme by ons sullen comen van zaken der zy niet vroet en syn. Behoudelic dien, dat zy die sullen dragen also sy sculdich syn te doene ende ons die met gescrifte overbringen gelyc alle andere bancken, aen ons hoedende, doen ende gewoenlic syn van doene. Dit was gedaen int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXXVIII, VIII dage in Octobry.

---

14 October 1438.

Uitspraak van Nicolaas Colenzoon, als scheidsrechter, in een geschil tusschen Peter Goedenborch en Arnout de Clossere, over achterstallige schuld.

fol. 294. Van alzulken gescille als gehangen heeft tusscen Peteren Goedenborch, coepman van Engelant, aen deen partie, ende Aernd de Clossere, poirtere tAntwerpen, in dandere, alse van LXX ℔ grote Vleemsscher munten die de vorscreven Peter den vorgenoemden Aernd eysschende is ende daer deselve Arnd af meynt hem niet alzoe vele sculdich te wesen, ende dair ten eynde metten rechte Peter af heeft geweest in hachten ende dair gelegen byna een jaer lanc, ende de vors. Peter, die hiesch na den rechte van der stad gelevert te wesen,

of dat men hem eenen ouden groten tsdaeghs dede hebben tot sier cost, na lange vervolgh in beyden ziden, wordt geraemt dat beyde de partien zeggeren koren, elc partie twee, om hen te vereffenen, opdat zy consten, oft eenen overman te nemen dair zys niet eens en waeren, soe hebben de viere zeggeren, te weten Rombout van Uden, Henrick Beys, gecoren by Claes Huysman als machtich gemaect van Peteren vors., in Peters name, ende Willem Mager ende Libbrant de Oosterlinc, van des vors. Arnds wegen, dewelke viere zeggeren, midts dat zy niet eens en consten geworden, haer gescil overbracht ane Claus Colenzoen, als overman, van hen vieren eendrechtelic daertoe gebeden ende gecoeren, soe es de vors. Claus Colenzoen, opten XIIII^{sten} dach Octobris anno XXXVIII°, comen in der scepenencamer tAntwerpen, hem wel besproken ende beraden hebbende op de gescille vorgenoemd, ende heeft in presencien van Bourgermeesteren ende van Scepenen van Antwerpen zyn wtsprake gedaen, alse overman, in der manieren hierna verclaert: Overgesien ende wel ende ripelic verstaen de handelinge van den vors. gescillen ende alle pointen ende articulen daertoe dienende, so sal de vors. Arnd vutreyken den vors. Peteren de vorgenoemde LXX ℔ Vlems grote ende die betalen bynnen VII jaeren naistcomende, te wetene is, in elke Sinxenmerct X ℔ grote ende in elke Bamismerct X ℔, vervolgende deen marct der anderen totter volre betalingen toe, op hemselven ende op alle zyn goid, dat hy heeft oft vercrigen mach. Behoudelic, dat Arnd vors. onverlet bleeft staende den vors. Peteren ane te spreken oft met rechte te vervolgen van alsulken gebreke als hy hem heysschende es, ende so wes hy, Arnd vors., Peteren met minnen oft met rechte aengewinnen can, dat sal afslach doen den vorgenoemden Arnde van der vors. somme van LXX ℔ Vlems grote, ende van den gereesten paymenten, die verscinen zelen, sal hem dat afcorten ende vergeldinge doen, sonder argelist, ende behoudelic dien, waert dat hierin eenige duysterheyt viele, dat dat de overman houdt tsinen verclaren, etc.

---

15 October 1438.

Ordonnancie op den koren- en landwijnhandel en bericht nopens het verhoogen van den vloer der Predikheerenkerk.

fol. 51 v°. Geboden bi den Stedehoudere Jan den Meyere den jongen ende der stad van Antwerpen anno xxxviii, xv Octobris.

Omme te verhuedene dat alle manieren van coorne ende greyne gewassen in den mercgrefscape buyten den lande van Brabant niet vertrocken oft gevoirt en worde, so is overdragen ende geordineert bi den Here ende bi der stad : In den yersten, dat niemant, bynnen den mercgrefscape geseten, geenrehande maniere van coorne oft van greyne vercoepen en sal yemande buyten den lande van Brabant geseten, opte peyne van den voirs. coorne te verboerne ende daertoe eenen koere van xx scellinge ouder grote, deen derdendeel den Here, dandere der stad ende tderde denghenen diet voertbrachte.

Item, dat niemant, bynnen den mercgreefscape geseten, geenrehande coren of greyn en sal mogen voeren oft doen voeren, heymelic oft openbaer in eeniger manieren, buyten den lande van Brabant, opten vors. koere.

Item, dat alle voercoep van coorne ende van grane bynnen den marcgreefscape geschiet sal te nieute syn, vutgenomen dat elc voircopere sal mogen daeraf behouden also vele corens als hy binnen desen jaere sal behoven bynnen sinen huyse tetene, met sinen geselscape ende anders niet. Behoudelic dien, dat deghene die gelt daerop ontfangen hebben, dat selen moeten wedergeven tusschen dit ende Sinte-Martensdach naestcomende, opte peyne van xx scellinge ouder grote te verboerne, te bekeren als voere, ende des en sal hierinne niet begrepen syn den voercoep die dingesetene van den

marcgreefscape gedaen hebben jegens die van buyten lants oft oic de Heilegeeste oft capellen, die redeliken voircoep van coorne gedaen hebben om den armen lieden om Gode te deelne. Item, dat gheen corenbitere bynnen den mercgreefscape geseten oft gheen voircopere van coorne oft yemant anders geenrehande coren oft greyn en sal mogen copen bynnen Brabant gewassen, om dat voirt te vercoepene, mair sal eenyegelic mogen copen coren oft greyn buyten denselven lande gewassen, ende dat in Brabant brengen omme aldaer gesleten te wardene, ende nergens el. Behoudelic dien, dat sy selen mogen copen coren in den vors. lande gewassen tot hoir selfs etene ende niet vordere, opte vors. peyne, ende hieraf selen de Heren ende de stad eenyegelix eedt mogen hebben also dicke alst hen gelieven sal.

Item, dat alle voircoep van lantwine gedaen metten voircoeperen oft goiden luiden buyten den lande van Brabant te nieute sal syn ende van gheenre weerden. Behoudelic dien, dat men den goeden luiden van buyten lants hoere penninge weder sal geven tusscen dit ende Sinte-Mertensmisse, opte peyne van XX scellinge ouder grote te bekeren als voere. Ende dat niemant, wie hi sy, geenrehande lantwyn ende sal moegen voeren oft doen voeren vute den lande van Brabant ende van den vors. koere.

Item, want overdragen is dat men den vloer van der kerken van den Predickeren hogen sal, so laet men U weten, dat alle degene, die zerke aldaer liggende hebben, metten prioer ende convente also spreken, dat sy te vreden syn, oft dat si se selve doen verleggen, oft tvors. godshuys sal van nu voirdane syn proffyt daermede moegen doen, sonder yemants toeseggen.

2 *November* 1438.

Kooplieden van Lucca en Willem Bully, koopman uit Schotland, verbinden zich, ter regeling van hunne geschillen, te Brugge te recht te komen.

fol. 282. In den jaere Ons Heeren als men screef M CCCC ende achtendertich, twee dage in November, soe geloefden in presencien van Bourgermeesteren, Scepenen ende Raitslude der stad van Antwerpen Baptiste Arnulphin, in den name van hem ende van Janne Arnulphin, sinen neve, die hy hierinne geloefde te vervane, ende Nyclaes Poige, in den name van hem ende van Pauwels Melyaen, die hy oic hierinne geloefde te vervane, coeplude van Luyck, op deen side, ende Willem Bully, coepman vut Schotlant, op dander, als goide coeplude by hoirre trouwen ende eeren, tusschen dit datum deser cedulen ende Onser Vrouwendaghe Lichtmisse naest toecomende, te comen ende te syn bynnen der stad van Brugge ende aldaer elc den anderen te recht te staen van alsulken heysch, aensprake ende geschille als sy alnoch deen jegens den anderen vutstaende mogen hebben, ende waert dat sake dat eenich van den voirs. tween partyen hierinne gebreckelic waere ende aldus bynnen den voirgenoemden tide tot Brugge niet en quame, dat die verbueren soude hondert ponde grote Vleems gelts eens henendragens, ende deen helft daeraf onsen geduchten Heere den Hertoge van Bourgognen ende van Brabant, etc., ende dander helft der stad van Antwerpen, ende nochtan souden sy moeten volcomen tghene dat boven gescreven staet, dwelc wy ter beden van den voirs. partyen ter memorien ende gedinckenissen in der statregister van Antwerpen hebben doen registereren ende elker partyen, die des heeft begeert, copie gecollacioneert ende gehantteykent met Peters van Rome, ons Secretaris, hantteyken daeraf doen gheven.

Omstreeks 1438.

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil tusschen Lauwer Daems en Elisabeth Noyens, met Jan Tielens, haren man, betrekkelijk eene korenrent bezet op een leengoed.

In den eersten, na der aenspraken die Lauwer Daems gedaen fol. 279.
heeft met eenen scepenenbrieve van Antwerpen op Lysbetten Noyens, met Janne Tielens, haeren man, omme der waerscapen wille van den goede dat Aert Noyens Lauweren voirs. vutegegeven heeft terve ende hem daerop heeft geloeft te waerne, na inhoudt briefs, daeraf datten gront minen Heere van Sinte-Bernaerts in rechte gebracht heeft voere tverschinlic recht van der doot Aerde Noyens, want hy bewyst heeft dat zyn leen es ende Aert Noyens zyn man af was, daer de voirs. Aert een zister rogs op bleef heffende, na inhoudt sbriefs, daer tusschen beyde de partien met uwer Heeren vonnesse gewyst zyn dat yegelic van hen soude nemen twee goede manne omme de saken te sceyden ende te sliten, met meer woirden etc., daer de voirs. Lysbeth ende Jan, haer man voirscreven, toe genomen hebben te seggeren Wouteren van den Broeke ende Adrianen van Emeren, ende Lauwer Daems voirs. Janne Loys ende Heinricken van der Meeren, dewelke IIII seggeren byeen geweest hebben ende hebben gewogen het leenrecht, ter eender zyden, ende de waerscape van den scepenenbrieven, ter andere, ende na alle dbescheit dat voere ons comen es, soe zyn wy gesloten eendrachtelic dat hetselve zister rogs dat Aert Noyens voirs. op die goede hief ende vut verstorven es, sal staen in alle denselven leenrechte ende doen alle tghene dat Aert voirs. soude hebben moeten doen ende doen daermede den voirs. Lauweren waerscap, na inhoudt zynre brieven.

Omstreeks 1438.

Ordonnancie op het « visschen in stadtsvesten ende wateren », het verhandelen van zekere bieren, het weiden van varkens op de stadsvesten, enz.

fol. 294. Item, dat niement, soe wie hy sy, in der stadvesten noch in gheenrehanden vesten wien sy toebehoeren, noch in de vuele roye, noch in den waterganc achter de molen, noch in gheenrehanden vischerie bynnen der vryheit gelegen, en sal mogen visschen met hoepen, noch met henghelen, noch met corven, noch met gheenrehanden netten, opte payne van I ℔ oudere grote, deen derdendeel den Heere, dandere der stad ende tderde derdendeel denghenen diet aenbringt, vutgesteken dat de molenere achter de moelne sal mogen leggen eenen corf oft twe.

Item, dat nyement, soe wie hy sy, in der stad oft in der bewysingen van der stad en sal moghen gheenrehanden bier, dat den goidshuysen toebehoirt oft dairinne gebrouwen wort, coepen oft wisselen oft gecrygen jegens de proveners, noch jegens nyemende anders in gheenrehanden manieren, soe wie de contrarie dade, dat waere opte paine voirs. ende opte correctie van den Heere ende van der stad.

Item, dat nyement, soe wie hy sy, in der stad oft dairbuten en sal mogen verkene laten gaen oft enige andere beesten opte vesten, buten oft bynnen oft opte roye, ende wert alsoe dat men enige verkene oft beesten vonde wroetende opte vesten, buten ofte bynnen oft opte vuele roye, dat soude wesen opte peyne van X scellinge grote Brabants, half den Heere ende half der stad, ende opt verken oft beeste verbuert jegens behouf diet voirtbrochte.

Item, dat alle deghene die in Craeywyck toten Facoenscendyke toe gegoet syn oft erve liggende hebben, wie zy syn, hoere watergange ende grachten op selen moeten graven,

eenyegelic op syn hanthoet ende voer syn hanthoot opten ouden bodem ende opten ouden cant, tusschen dit ende des Saterdaighs na Ascencionsdach naestcomende, ende wert alsoe datter enich gebrec inne viele, dat alsoe niet gegraven en ware, dat soude de Heere ende de stad terstont besteden te graven te dubbelen twyscatte, sonder verdragen.

---

1 Mei 1439.

De eerst openvallende vischbank toegezegd aan Peter Minnebode.

Anno XXXIX, prima May, so wart geconsenteert by den Mercgreve, Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden, dat Peter Minnebode hebben sal dyerste vischbanc dier vallen ende verschinen sal, absque revocacione. fol. 292 v°.

---

11 Februari 1439 (1440).

« De borchtocht van den tolneere Gielis Putoer van M *riders tsjaers. »*

Anno XXXIX, elleve dage in Februario, so zekerde ende zwoer lyflic aen den Heylegen by gestaefden eede, die Jan de Meyere, als Schoutet, staefde, Gielys Putoer, Amman tAntwerpen nu synde, als tolnere, dat hy der stad van Antwerpen, hoeren poirteren, inwoenende ende haere goede ongemoeyt houden sal van alsulken duysent Philippus penningen, geheeten riders, als de stad van Antwerpen voere mynen genedigen Here vercocht ende besegelt heeft op haer, haere poirteren ende op haere goede, ende dat hy die wel ende getrouwelic van termine te termine betalen sal van den penningen fol. 5 v°.

vute den tolle comende, sonder der stad oft poirteren cost. Ten selven tyde warden Rombout van Uden ende Heinric van der Meere burgen Gielys Putoers vors. voere de vors. duysent riders jaerlix te betalen, ende elc voere al, maer Gielys Putoer geloefde sine vors. borgen scadeloes tontheffen. Behoudelic dien, dat de vors. borgen haere borchtocht ontslagen selen moegen syn haere borchtocht, so wanneer zy willen ende zy dat openbaerlic den Burgermeesteren ende Scepenen in de volle banc te kennen geven, maer dies selen zy ende haere goede borgen bliven ende verbonden staen voere de ombetaelde verschenen renten, die bynnen haren borchtocht verschenen ende ombetaelt sal syn. Present W. Noyts, Burgermeester, D. Moelnere, Jo. Coninc, P. Beversluys, Colenzone, Lamenssone, Jo. Rythoven, Ryt, Cothen, Herde, Scepenen.

---

13 Maart 1439 (1440).

Hendrik Haec verbindt zich te recht te komen voor het Magistraat.

fol. 287. Anno XXXIX, XIII dage in Meerte, so zekerde Heinric Haec, van Rueremonde, ten vermanene van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen hier tAntwerpen inne te comen ende daerin te bliven als gevangen man totter tyt dat hy haere gemoeye gecregen sal hebben metter minnen oft met rechte. Dese zekernisse ontfinc Wouter van Ranst, als Burgermeester, daer by waeren Willem Noyts, Burgermeester ende Scepene, P. Beversluys, Jo. Rythoven, Jo. Ryt ende meer andere Scepenen.

---

11 October 1440.

Engelsch schipper belooft zich ter beschikking der stad te stellen ter oorzake van de schade door Jan de Bruyne en zijne consoorten in Engeland geleden.

Anno XL, XI dage in Octobry, so zekerde een . . . . (*sic*) fol. 287 v°.
scipman van Huden vute Yngelant, aen des Burgermeesters hant, te Sinxen naestcomende in te comen hier tAntwerpen ende daer te bliven totter tyt dat Jan de Bruyne ende syn medepartie vernueght selen syn van alsulker scaden als hen dYngelsche in Ingelant aen tscip ende cazen gedaen hebben.

---

17 October 1440.

Borgtocht voor Simon Beys.

Anno XL, XVII dage in Octobry, so screef de stad van fol. 288.
Antwerpen voere Symoene Beys der stad van Middelborch, dat hy goet genouch waere voere XXX nobele, ende also geloifde Jacop Gobbensoen, als borge, dat hy de stad daeraf ongemoeyt houden soude ende scadeloes quiten, maer Symoen geloifde Jacobe scadeloes tontheffen.

Omstreeks 1440.

« Copie van den conduyten etc., van der jaermerct. » (Formulier).

Allen dengenen die dese letteren zullen sien off horen lesen fol. 295 v°.
ende sunderlinge eersamen ende wysen Burgermeesteren,

Scepenen ende Raide van der stad van Brugge, onsen lieven vrienden, Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen, Saluyt, ende alle vrientscap. Lieve geminde Vriende. Wy doen U te wetene, dat onse lieve genedige Here de Hertoge van Lothrike, van Brabant ende van Lymborch, Mercgrave des Heylichs Rycs, [Greve van Henegouwen, van Hollant, van Zeelant ende Here van Vrieslant] (1) heeft doen gebieden ende bevolen te houdene de vrye jaermerct die nu tAntwerpen syn sal omtrent Sinxenen [ende geduerende een maent lanc eenparlic naistvolgende] (2) viertynnacht daervoere ende vierthinnacht daerna, alsoe gecostumeert es, ende heeft gegeven allen coepmannen ende goeden luden, haren goeden, familien ende coepmanscapen, die daer ter jaermerct comen willen, goed, zeker, vast conduyt ende geleyde, varende, comende ende wederkeerende de voirs. jaermerct lanc ongehacht ende ongehouden, bynnen der stad ende bewysingen van Antwerpen, vut wat lande ende nacien dat sy syn, sonder argelist, vutgenomen die der stad van Antwerpen openbare viande syn ende die van derselver stad wegen van Antwerpen pelgrimagie geseindt syn ende noch niet daeraf voldaen en hebben. Waeromme, lieve Vriende, wy U bidden vriendelic, dat ghy de voirs. jaermerct ende tconduyt daeraf wilt doen publieren ende laten weten den coepmannen ende goeden luden van uwer stad, dat sy daer vrylic comen mogen op tvoirs. conduyt alsoe sy voirmails gedaen hebben. In orconden der waerheyt, soe hebben wy der stadzegel van Antwerpen ten saken hieraen doen hangen int jaer etc.

De Bamismerct scryft men : de vrye jaermerct die nu tAntwerpen syn sal ende geduerende I maent lanc eenparlic naistvolgende der daten van deser letteren, alsoe gecostumeert es.

De steden te Vlaenderen wart, Ghend, Brugge, Ypere, Corterike, Oudenaerde, Dendermonde, Gerongsberge, Poperingen, Meessene, Comene, Wervike, Thorout, Aelst.

---

(1) *De woorden tusschen haakjes zijn doorgehaald.*
(2) *Doorgehaald en vervangen door* : nu yerst toecomende.

De steden te Brabant wart aen Luydeke, Sentruden, Tongeren, Hoeye, Borchloen, Hasselt, Maestricht, Namen, Dynant, Grave, Bovines.

Item, sal men altyt scriven aen de steden te Vlaenderen wart : bynnen der stad ende bewysingen van Antwerpen ; ende aen de steden van den lande van Luydic sal men dat vut laten.

---

17 Maart 1440 (1441).

« Emancipatie » van Willem en Arnout van Backenbrugge.

Int jaer Ons Heren M CCCC ende viertich, seventhien dage in Meerte, so dede openbaerlic vute sinen broede Henrick van Backenbrugge, Willeme ende Aerde, syn soenen, ende goede se ute met sesse oude groten ende met drie vierendeele van eenen ouden groten erflic, die hy hen bewysde op eenen beemd, gcheeten de *Moshoet*, gelegen te Vorsselaer. Dit geschiede ter Vierscharen in presencien van den Schoutet, Amman, Burgermeesteren ende Scepenen, ten jaere ende ten dage voers. fol. 267.

Borgtochten voor wisselaars.

31 Januari 1443 (1444) — 15 September 1451.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XLIII, XXXI daghe in Januario, in presencie van Burgermeesteren ende Scepenen, so warden borghe voere Matheuse van der Schueren wissel, Jan van der Schueren, syn vader, voere deen helft, ende Jan Candt, int *Verken* tAntwerpen, voere dandere helft, ende dies fol. 15 v°.

gheloifde hy syn borghen weder schadeloes te quiten met hem ende alle sinen goeden.

Daarachter : Den XV^{sten} dach van Septembris anno LI^{mo}, soe quam in presentien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, Walraven Draeck ende Jacop van Veltam, ende geloifden als goide borgen ende elc een voere al, waert tsake dat aen Jan van der Schueren ende aen Jan Cant voirgenoempt oft aen hoere goide yet gebrake van tghient daerinne zy hen verbonden hebben, dat altyt op te rechten ende te voldoen, met hen selven ende met allen hoeren goiden, ende elc een voere al, cum relevacione van Matheuse van der Schueren voirgenoempt.

13 Augustus 1443.

In den jaere Ons Heren M CCCC ende drienveertich, derthien dage in Augusto, ter presentien van Burgermeesteren ende Scepenen, soe warden borghe voere Michiele Adriaenszone, in den *Luypert*, als voere eenen wissell, Adriaen in den *Luypert*, zyn vader, ende Pyn Pynssone, ende elc voere al, ende de voirs. Michiel geloifde zyn borghen weder schadeloes te quyten met hem ende met allen synen goeden.

20 Juli 1446.

In den jaere XIIII^{c} ende XLVI, twintich daige in Julio, ter presentien van Burgermeesteren ende Scepenen, so worden borgen voere Peteren Desputees, van Besanzon in Bourgognen, als voere eenen wissell tAntwerpen, Godevert Zanders, Pyn Pynssone ende Heinric van der Straten, ende elc een voere all, ende de vors. Peter geloifde zyn borgen weder scadeloes te quytene met hem selven ende met zynen goeden. KAR.

12 September 1452.

fol. 17. In den jaere XIIII^{c} ende tweenvyftich, XII dage in September,

ter presentien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raidt, soe worden borge voere den wissel die Jennyn de Pierefite alias Charmoye in der stat van Antwerpen houden sal ende hantplichten, te wetene Meester Peter van den Voert ende Peter van Tolseynde gesamenderhant, ongesondert ende elc een voere al, ende daervoere verbonden zy alle hoere goede die zy nu hebben oft vercrigen zullen, ende de voirnoempde Jennyn geloifde wederomme alle zyn voirnoempde borgen ende elc bisundere schadeloes te quitene met hem selven ende met alle zynen goeden die hy nu heeft oft vercrigen mach.

9 Maart 1455 (1456).

In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende vivenvyftich, neghen daghe in Meerte, soe geloifden ende bleven borghe Henric van Smaelvoert alias de Cock, Jan de Hertoghe, Peter de Hertoghe, syn brueder, Jan Moens alias in den *Tenen Pot*, Jan van Tolzeynde ende Willem van den Bogaerde, wtsnydere, voere den wissel die Aerd Bouts hier in der stad houdende ende hanterende is, opt verbont van hen selven ende van alle hueren goeden, ende elc van hen een vore al, maer de voers. Aerd Bouts geloifde wederomme syn voerscreven borghen hieraf costeloes ende scadeloes tontheffene met hem selven ende met alle sinen goeden. Gedaen in der Raetcameren, ter presentien Willems van den Wyngaerde, Burgermeesters, Ursele, Moelnere, Elst, Schoyte, Drake, Broeke, Heyden, Werve ende Tanerien, Scepenen. fol. 17 vo.

---

15 Februari 1456 (1457).

Copie van I brieve gesonden by der Capittelen van Lovene over eenen haeren Sinte-Petersman, daer noyt van geliken af gehoert en is geweest, anno XIIII^c LVI, XV daghe in Februario secundum stilum cameracensem. fol. 11 vo.

Onsen lieven geminden vrient den Meyere van Berlaer oft

zinen stedehoudere, Deken ende Capittel der kerken van Sinte-Peters te Lovene. Lieve geminde Vrient, want van rechs ende costumen wegen onse Sinte-Petersmanne nergens te rechte en hoeren te stane dan voere ons ofte gedeputeerde van onsen wegen, ende want wy verstaen hebben dat ghy Janne van den Bloke, onsen Sinte-Petersman, te versueke van Aert Raes oft anders in hachtingen houdt, dat soe niet en behoert, soe eest dat wy U bidden ende van rechts wegen versueken eernstelic, dat ghy Janne voirs., onsen Sinte-Petersmanne, ontslaen ende ontlasten wilt ende los ende vri vuytlaet sonder synen cost, ende oec niet en laet vóer U aenspreken tegen hem manende oft wysende in eniger manieren, noch synen persoen vangen ofte beslaen, maer wildi oft yemant els aenspreken, come by ons ofte die gedeputeerde van onsen wegen in Vridage naestcomende in ons capittel, ende wy sullen eenyegeliken goet cort onvertogen recht doen ofte doen doen, het en waere dat gy oft yemant els saken allegeren wilde, waeromme dat soe billix niet gescieden en soude, tot welken saken te allegerene, wy U dach bescheiden op den iersten Vridach na der presentacien van desen brieve, alsoe verre als drie dage tusschen beide syn, oft anders opten iersten Vridach dairnae volgende, voere der noenen, als wy capittel gewoenlic syn te houden. Lieve bysundere Vrient, God sy met U. Gescreven in ons capittel dairop vergadert des XV[ten] daegs van Februario anno LVII.

---

4 November 1451 — 30 Augustus 1460.

Borgtocht voor Jan van den Putte, wisselaar.

fol. 16 vo. In den jaere XIIII[c] ende een ende vyftich, IIII dage in Novembri, ter presentien van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, soe worden borghe voere den wissel die Jan van Putte de jonge in der stat van Antwerpen hout ende hantplicht, te wetene Jacop Kerman, Heinric van Mechelen, Willem Douwe, Heinric van Smaelvoert alias de Cock, Peter de Buysenere, Jacop van den Werve, Jan Moens alias in den

Tennen Pot ende Jan Vorsselman, gesamenderhant ongesondert ende elc een voere al, maer elc van hen geloifde den anderen ter hant te stane als voere syn gedeel ende syn part. Ende de voirnoempde Jan van den Putte geloifde wederomme alle zynen borgen voirnoempt ende elken bisundere schadeloes te quitene met hem selven ende met alle zynen goeden die hy nu heeft oft vercrigen mach.

Anno XIIII^c ende LIX, twee dage in Januario, tusschen IIII ende V uren na der noenen, ter presencien van Borgermeester, Scepenen ende Rait, warden ontslaghen Jacob Keerman ende Henrick van Mechelen van der borchtochten naest voirs., van deser tyt voirdane, ende zyn borghe bleven ter selver tyt ende terstont ende in de stede van Jacob ende Henrick voirs., in der manieren als zy borgen waeren, Jacob van Veltam ende Jan Tollinck, cum relevacione, etc.

BUEKELER.

Anno XIIII^c ende LX, opten XXV^sten dach in Aprille, ter presencien der Heeren Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, warden ontslagen de erfgenamen van Willem Douwe van der borchtochten die Willem voirs. gedaen heeft voere den wissel Jans van den Putte, van desen dage jegenwoert, ende begeerden noch deselve erfgenamen ongehouden te bliven van der selver borchtochten van der tyt dat Willem Douwe voirs. aflivich wart.

Anno LX, XXVII dage Augusti, ter presentien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, warden ontslagen Peter de Buyseneere ende Jan Vorsselman van der borchtochten die zy gedaen hadden voere den wissel Jans van den Putte, van deser tyt vordane, ende in de stede van dien II ontslagenen borgen zyn borge bleven Her Jan van der Bruggen, Riddere, Schoutet, ende Philips de Clerck alias in den *Boem*, ende elc voere al, in alle der manieren als dandere II voers. borge waeren, cum relevacione. Actum anno LX, XXX dage Augusti, in camera Consilii in presentia Burgimagistrorum et Scabinorum, fol. 17.

PALUDE.

28 Augustus — 12 September 1465.

Borgtocht voor Wouter Bonecroey, wisselaar.

fol. 17 vo. Anno XIIII^c LXV, XXVIII dage Augusti, soe geloefde ende bleef borge Meester Jan Pot voere den wissel die Wouter Bonecroey hier in der stad houdende ende hanterende is, op tverbond van hem selven ende van alle zinen goeden, maer de voerscreven Wouter Bonecroey geloefde wederomme den voers. Meester Janne, zinen borge, ende alle zyn goede hieraf costeloes ende schadeloes tontheffene ende wel te quitene, met hem selven ende met alle zinen goeden. Gedaen in der Raetcameren ter presencien Meester Willems van der Heyden, Burgermeester, Willems van den Wyngaerde, Claus de Herde, Jans van Mechelen, Willems van Tichelt, Jan Coelgheenensone, Peters van den Werve, Wouter Breems ende Pauwels van Ranst, Scepenen.

PALUDE.

Anno predicto, XII dage in Septembri, soe geloefde ende bleef borge Jacop Pot voere den wissel die Wouter Bonecroey voers. hier in der stad houdende ende hanterende is, op tverbond van hemselven ende van alle zinen goeden, gelyc Meester Jan Pot, zyn brueder, opten XXVIII^sten dach van Augusto lestleden geloeft heeft, maer de voers. Wouter Bonecroey geloefde wederomme den voers. Jacope Pot, zinen borge, ende alle zyn goede hieraf costeloes ende scadeloes tontheffene ende wel te quitene, met hemselven ende met alle zinen goeden. Gedaen voere Meester Willeme van der Heyden, Burgermeester, ende Jan van Urssele, Scepene.

Ten selven XII^sten dage van Septembri voerscreven, soe geloefde Meester Jan Pot voerscreven voere den Burgermeester ende Scepenen voers., dat hy voere de hanteringe die de voers. Wouter gedaen ende gehad heeft van den wissel voers., sint den XXVIII^sten dach van Augusto lestleden totten dage toe van heden, alleene gelast, staen ende zyn sal, ende sonder

den voers. Jacope Pot, zinen brueder, oft zyn goede daeraf eenigen last te hebbene. Voert soe bekende deselve Meester Jan, al eest dat den datum van dat Wouter Bonecroey voers. hem geloeft heeft scadeloes te quitene van der borchtocht van den wissel voers. oudere is dan den datum van heden, dat deselve Woutere geloeft heeft den voers. Jacope scadeloes te quitene, dat nochtans deselve Jacop, zyn brueder, ende hy, by alsoe dat zy eenigen stoot oft last hadden van der borchtochten voers., in geliken grade ende date staen selen omme hen te verrichtene aen den voers. Wouteren ende aen zyn goede, ende gelyc oft beyde de voers. geloeften van ontheffene ende scadeloes te quitene op eenen dach geschiet waeren. Sonder argelist.

Palude.

Einde van het Oudt Register, mette Berderen.

HET 2e OUDT REGISTER, IN 'T PARKEMENT GEBONDEN, 1438-1459.

« Dit register was begonnen int jair van XXXVIII, XVI *dage in Octobri », zooals het opschrift bovenaan folio 1 luidt, en eindigt met het jaar 1459; nochtans bevat het ook de afschriften van eenige oorkonden van vroegeren datum, welke onze Wethouders het nuttig achtten erin te doen overschrijven. Voor den druk werden al de bescheiden volgens tijdsorde gerangschikt.*

Van de 219 folios welke het boek telt, zijn degenen genummerd 36, 208, 209 en 210 verdwenen; volgens het opschrift van eenen steen, thans nog in het Museum van Oudheden bewaard, zou, op folio 36, eene begiftigingsakte voorgekomen hebben van Elisabeth van Wyneghem ten voordeele der behoeftige gevangenen in het Steen. (1)

De bescheiden opgenomen in het 2e OUDT REGISTER *zijn van denzelfden aard als degenen voorkomende in het* Oudt Register, mette Berderen;

HET 2e OUDT REGISTER, IN 'T PARKEMENT GEBONDEN, 1438-1459.

Ce registre fut commencé en l'an XXXVIII, *le* XVIe *jour d'Octobre, comme le porte l'inscription placée au haut du folio 1, et finit en l'an 1459; toutefois on y rencontre aussi les copies de quelques documents d'une date plus ancienne, que nos Magistrats jugèrent utile d'y faire transcrire. Pour l'impression toutes les pièces ont été classées par ordre chronologique.*

Des 219 folios que compte le volume, manquent ceux cotés 36, 208, 209 et 210; au folio 36 aurait figuré, d'après l'inscription taillée dans une pierre conservée au Musée d'Antiquités, une donation d'Elisabeth van Wyneghem en faveur des prisonniers nécessiteux détenus au Steen. (1)

Les documents contenus dans le 2e OUDT REGISTER *sont analogues à ceux compris dans le* Oudt Register, mette Berderen; *toutefois les Ordon-*

(1) P. GÉNARD, *Catalogue du Musée d'Antiquités d'Anvers*, 1876, *p.* 14.

echter werden de Geboden van het Magistraat er uitgelaten en ingeschreven in een uitsluitelijk daartoe bestemde boekdeel.

Op het register dat wij nu ter perse leggen, volgt het Register van den Dachvaerden, *dat reeds is gedrukt in de deelen* XIX, XX *en* XXI *van het* Antwerpsch Archievenblad.

nances du Magistrat en furent supprimées et enregistrées dans un volume exclusivement destiné à cet effet.

Le Registre dit van den Dachvaerden, *qui a déjà été édité dans les tomes* XIX, XX *et* XXI *du* Bulletin des Archives d'Anvers, *fait suite au volume dont nous commençons la publication.*

---

25 October 1296.

De stad Antwerpen verkoopt aan het « convent van der Laserien » een gedeelte « wildert, die men noemt hemede. »

Wy Scepenen, poirteren ende alle de ghemeente van Antwerpen maken cont allen denghenen die dese letteren sullen sien ochte hoeren lesen, dat wy, omme ghemeene oirboere ende omme grote nutscap der poert van Antwerpen, hebben vercocht onsen lieven vrienden der meestersen ende den convente van der Laserien van Antwerpen, wettelake ende redelake vyf buyndere ende een half wildert, die men noemt hemede, liggende bi der Laserien op die beke, alsoe als hem bewyst ende gemeten es, elc buynder van deser voirnoemder wildert, die men noemt hemede, ombe twaelf pont Lovensche penninge, welke penninghe die meesterse ende tcovent van der Laserien, die hier voirnoemt syn, ons wail ende wettelic vergouden hebben ter port buef van Antwerpen, ende die wy oyc wettelake ghekeert hebben in oirbore ende in nutscape der port van Antwerpen, alse die port mede te vestene

fol. 83 v°.

ende te cautsidene, dese voirnoemde wildert, die men noemt hemede, hebben wy vercocht deser voirnoemder meesterssen ende den convente van der Laseryen, ende die na heme comen sullen, in gerechten erve te hebbene ende te besittene ende haeren vryen wille mede te doen, elc buenre omme twaelf penninghe erflicke te chense payments, als gemeynlic loopt in borsen, elkes jaers der port van Antwerpen te geldene ende te ghevene wettalike van der meestersen ende van den covente van der Laserien, die hier voirgenoemt syn oft van dien heme nacomen selen, op Sente-Stevensdach die comt naest den Kersdach. Ende in dese voirnoemde wildert, die men noemt hemede, soe sele wy dese meestersse ende dit covent, die hier voirgenoemt syn ende die na hem comen, gestade houden ende gestadeghen ende guet warant wesen tiegen elken mensche. Ende ome dat ditts der meestersen ende den covente, die hier voirnoemt syn ende denghenen die na hem comen selen, vast blive ende gestade, soe hebben wy hem dese letteren besegelt utehangende metter poortsegele van Antwerpen. Dit was gedaen int jair Ons Heeren duysent twee hondert neghentich ende sesse, des Donderdaeghs na Sente-Lukaesdach Ewangeliste.

Collacio facta cum originali per me,

P. K. (1)

---

25 October 1297.

De stad Antwerpen verkoopt aan het « convent van der Laserien, » aan Jan van Potvliete en anderen een gedeelte « wildert, die men noemt hemede. »

fol. 83. Wy Scepenen, poirteren ende alle die ghemeynte van Antwerpen maken cond allen denghenen die desen letteren sullen sien oft hoeren lesen, dat wy, omme gemeynen orboere ende grooten nutscape der port, vercocht hebben wettelic ende

(1) *Kortteekening van den Stadssecretaris* PETER VAN KARRENBROECK.

redelic onsen lieven vrienden der meesterssen ende den convente van der Laserien by Antwerpen, Janne van Potvliete, Symoene Heyman ende Janne, Ver Kerstinen zone, vive buyndere ende een half ende tweensestich roeden wildert, die men noemt hemede, liggende tusschen de Laserie ende dat beken, alsoe als hem bewyst ende gemeten is, elc bunder van desen voirgenoemden wildert, die men noemt hemede, omme zevene ende twintich pont Loevensche penninge, welke penninge die meestersse ende convent, Jan van Potvliete, Symon Heyme ende Jan, Ver Kerstinen zone, die hiervoer genoemt syn, ons wael ende wittelic vergouden hebben ter port behoef van Antwerpen, ende die wy oic gekeert hebben in orboere ende nutscappe ter port, alse de port mede te vestene ende te cauchiene. Dese voirgenoemde wildert, die men noemt hemede, hebben wy vercocht ter meesterssen, den convente, Janne van Potvliete, Symon Heymen ende Jan, Ver Kerstinen sone, hiervoere genoemt ende die na hen comen selen, in gerechter erve te hebbene, te besittene ende te gebruykene ende haeren vryen wille daermede moegen doen, elc bunder omme twelf penninge payements, alsoe gemeynlic loept in borsen, erfelicken chys elcxs tsjaers der port van Antwerpen, te geldene ende te betalene witteliken van der meesterssen, van den convente, van Janne van Potvliete, van Symoen Heymen ende van Janne, Ver Kerstinen sone, die hiervoere genoemt syn, ochte van dien heme nacomen selen, op Sente-Stevensdach die coempt na Kersdach. Ende in dese voirgenoemde wildert, die men noemt hemede, soe selen wy die meestersse, dat convent, Janne van Potvliete, Zymoen Heymen ende Janne, Ver Kerstinen sone, die hier voergenoemt syn ende die na hem comen, gestade houden ende gestadighen ende goet warant wesen teghen elken mensche. Ende omme dat dit der meesterssen, den convente, Janne van Potvliete, Symoene Heymen ende Janne, Ver Kerstinen sone, die hiervoere genoemt zyn ende dien na hem comen selen, vast si ende gestade, soe hebben wy hem dese letteren hopen besegelt metter portsegele van Antwerpen. Dit was gedaen ende gegeven int jaer Ons Heeren M CC. neghentich ende zevene, des Vrydaeghs voere Sente-Symoens ende Sente-Judendage.

Collatio facta cum originali,

P. DE VOIRDA.

1 Juli 1303.

Aflegging van twee renten door het godshuis van Terzieken aan de stad verschuldigd. (1)

fol. 83. Wy Scepenen, gheswoirne ende alle die ghemeynte van Antwerpen maken cond allen denghenen die desen letteren sien sullen ende horen lesen, dat wy, omme groten orbaere ende omme grote nutscape der port van Antwerpen, alse die port mede te vestene, te cauchiedene ende omme den twist die wylen bynnen Antwerpen gheviel, wittelic vercocht hebben onsen lieven vrienden der meesterssen ende den convente van den hove der Ziekere van Antwerpen, die vier scellingen thien penningen ende eenen hallinc payments die zy ons ende der port van Antwerpen schuldich waeren jaerlicx erflic te geldene van vive buyndere landts, viertich roeden min, liggende in die beke bynnen Antwerpen, by Her Pieters sPapen goedt, Scepene in Antwerpen, ende dat vierendeel van vive scellingen ende achte penninge payments die dit voirgenoemt hof ons ende der port van Antwerpen schuldich was jaerlicx erflic te gevene van den vierendeel van sestalven buyndere ende van achte ende tsestich royden lants liggende tusschen dit vorgenoemt hof ende Harincrode, omme eene zekere somme van penninge die dese voirgenoemde meestersse ende dit voirgenoemt convent ons ende der port van Antwerpen wel ende wittelic vergouden hebben, ende die wy wittelic ghekeert hebben in orboere ende nutscap der port van Antwerpen, alse in die orboere die hier voirgenoemt is, van welken voirgenoemden lande wy voirgenoemde Scepenen, gheswortne ende ghemeynte van Antwerpen gheloven den voirgenoemden hove van der Ziekere euwelike jegen elken mensche gerecht waranscap te doene alse in gerechten eyghendoeme. In orconscap van desen dingen hebben wy desen letteren besegelt open metter portzegel van Antwerpen, die gegeven waeren int jaer Ons Heeren als men screef M. CCC ende drie, des Maendaegs na Sinte-Pieters dach ende Sinte-Pauwels.

Collacio facta cum originali per me,
H. DE MONTE.

(1) *Fol. 84 bevindt zich eene tweede kopij dezer akte.*

3 Juli 1380.

Jan de Langhe verkoopt aan Wouter van der List de erfrent welke hij op goederen te Wezele bezat.

Wy Laureins Nokerboem ende Jan Tuyc, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Jan de Langhe, van Wesele, ende bekende dat hy omme eene somme gelts, die hem al ende wel es vergouden, vercocht heeft wel ende wittelec Wouteren van der List die zeventhiene oude guldene hellinghe van Florenchen, goet ende cusbaer elcs tsjaers erflekere renten, die hy hadde ende houdende was op alselcteneghe goede alse hierna bescreven staen, ende die Adaem van den Lare ende Joncffrouwe Agnese, syn wettelec wyf, Vrancken van Wesele in tiden voerleden op achtiene guldene hellinghe terve gaven, dats te wetene op sesse buyndere bemde, lettel min of meer, gelegen bynnen Wesele, in een stede geheten de Gagelt, op twe buyndere bosch, lettel meer oft min, gelegen neven de Reit, op een half buyndere bemds, luttel meer oft min, gelegen in de brede Ryt, ende op twe buyndere bemde, luttel meer oft min, gelegen in eene stede gheheeten tHerlaer, ende die verschinen elcs jaers op Onser Vrouwendach ter Lichmissen, gelyc alse die scepenenletteren van Antwerpen, daert terve mede gegeven was ghelyc voirs. es, die hy, Jan de Langhe voirs., daeraf hadde ende die hy den voirs. Wouteren van der List mede over heeft ghegheven, wel begrepen hebben; dewelke voirs. zeventhiene oude guldene hellinge van Florenchen jaerlekere ende erflekere renten de voirs. Jan de Langhe, metten voirs. scepenenletteren, geheelec ende al opdroech met vertyene ende claerlec quite schout teeuweliken dagen tote des voirs. Wouters van der List ende tote synre nacomelinghen behouf, met alle den rechte dat hy dairane hadde ende ane de voirs. goede, daer sy vuytgaen, houdende was, ende bekende dat hy geen recht daerane en behilt, ende gelovese hem te waerne vry ende quite tallen daigen, ende te claerne van allen commere ende calaengien jegens alle deghene die te

rechte comen willen. Mede quamen vore ons Gielys Hellaert ende Goesem, de tymmerman, kenden ende lyden dat zy, alse Scepenen van Wesele daer over ende mede geweest hadden daer de voirs. Woutere van der List tote alle desen voirs. goeden, alse tote sinen pande, van synre voirs. erflekere renten quam ende gedaen wert bi manissen tsrechters diere schuldich was af te manene, ende bi wysdomme der Scepenen diere schuldich af waren te wisene als een recht was, gheen pont van rechte achtergelaten datter schuldich toe was te geschiene. In kennessen van desen letteren, bezegelt met onsen zegelen, gegeven int jaere Ons Heeren als men screef M CCC ende tachtentich, drie daghe in Julio.

---

18 Januari 1383 (1384).

Ridder Hendrik van Boutersem belast zijne goederen in Antwerpen gelegen met eene erfrent ten voordeele van Jan de Pape, Schepen van Antwerpen.

fol 13 v°. Wy Arnoudt de Coninc ende Jan van Wynegheem, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam een eersam man Her Heinric van Boutersem, Riddere, ende bekende dat hy omme eene somme gelts, die hem al ende wel es vergouden, vercocht heeft wel ende wittelic Janne den Pape, nu onsen medescepene, tsjaers twintich guldene penninge geheeten gulden hallinge van Florenchen, goet van goude ende swaer van gewichte, gelyc dat ons liefs Heeren ende Vrouwen Rentmeester van Bourgoingnen van haren chyse ende renten bynnen Antwerpen voer alsulke guldene hallinge tharen behouf ontfaen sal, ofte de weerde daerna in anderen goeden gelde, jaerliker ende erflikere renten op al den chys ende renten, welkerhande dat se zyn, die hy, Her Heinric, heeft ende houdende es in Antwerpen, alsoe hy ons seyde, denwelken voerchys ende renten geheelic ende altemale gelyc dat hine int Antwerpen houdende es, de voirs. Her Heinric van Boutersem verbonden ende te pande geset heeft over

de voirscreven twintich guldene hallinge tsjaers erflikere renten, te gelden ende te betalene van den voirscreven Heinricke ende van zynen nacomelingen den voirscreven Janne den Pape ende zynen nacomelingen alle jare te Kerssavonde. Maer het es vorwaerde ende ondersproeken dat de voirscreven Her Heinric van Boutersem oft zyn nacomelingen den voirs. Janne den Pape ende zynen nacomelingen dese voirscreven twintich guldene hallingen tsjaers erflikere renten selen moegen bewisen te heffene ten voirscreven Kerssavonde, op goeden zekeren erfchys ende erfrenten bynnen Antwerpen, altoes als zy willen, dien den voirscreven Janne den Pape wel genueght, ende daer hy ende zyn nacomelingen wel ane gehouden ende versekert sullen zyn. Ende zoe wanneer dat de voirs. Her Heinric van Boutersem oft zyne nacomelingen dese voirscreven twintich guldene hallinge tsjaers erflikere renten den voirs. Janne den Pape bewyst sullen hebben in derselver manieren dat voerscreven es, dat dan de voirscreven Her Heinric van Boutersem ende zyne nacomelinge ende zynen voerseyden chys ende renten bynnen Antwerpen, alsoe verre alsy boven dese twintich guldene hallinge tsjaers erflikere renten overschieten sal, van der voirscreven erflikere renten meer te ghevene, los, vry ende quite sullen zyn ende bliven teeuweliken dagen, maer niet eer. In kennessen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCC tachtentich ende drie, opten achtiensten dach van January.

P. K.

De stad Antwerpen verkoopt aan Wouter van den Broeke een gedeelte gemeentegrond op den Dam.

8 November 1396.

Wy Scepenen ende Raed van der stad van Antwerpen maken fol. 93 vo. cond ende kenlic allen luden dat wy eendrachtichlic wel ende wittelec vercocht hebben Wouteren van den Broeke, Wouters zone was van den Broeke, een strate gelegen by

de naeste Merxhembrugge die men heet ten Damme, metten gronde ende met al datter toebehoert, van vore ter stad waert beghinnende by Aernouts beemde van Ymmerseele, ende van daer streckende neffens Sente-Willeboerdsvelt, dat nu eene strate is, toten weghe toe die toter voers. bruggen gaet, gelyc ende also verre alse dese voers. strate van der stad weghen den voers. Wouteren daer bewyst es ende afgegraven, omme eene somme ghelds die ons de voers. Woutere wel ende al heeft vergouden, ende die wy voert bekeert hebben ende gegeven in oirbore ende proffyte der voers. stad, ende oic omme dlant dat de stad op Sente-Willeboertsveldt neffens de voers. strate coepen dede, daer nu de Heerstrate gemaect is. Also dat wy van der voers. stad wegen de voers. strate, die Wouteren voers. vercocht es, opdragen met verthyene ende claerlic quite schelden tallen dagen tes voers. Wouters van den Broeke ende tot zynre nacomelingen behoef, met al den rechte dat de voers. stad daerane heeft ende houdende es, ende bekennen dat de stad daerane gheen recht en behoudt, ende gheloven se van der stad wegen hem te waerne commerloes, vry ende quite van allen chyse, commere ende calaengien, niet daervut gaende, vutgenomen dat zy er over weghen selen die er over sculdich zyn te weghene, ende vutgenomen de rechte Gods thiende, alsoe verre als zy vallen mach ende men se sculdich es. In oercondscape der waerheit, soe hebben wy, Scepenen ende Raed der stad van Antwerpen voers., der voers. stad groeten zegel hierane doen hanghen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCC neghentich ende sesse, achte dage in Novembri.

10 November 1397.

Wy Scepenen ende Raedt van der stad van Antwerpen maken cond ende kenlic allen luden dat wy eendrachtelic wel ende wittelec vercocht hebben Wouteren van den Broeke, Wouters zone was van den Broeke, een stucke lands oft aerds, geheeten tSchoer, ten Damme gelegen, by de vuterste Merxhembrugge, neffens de Scint ende neffens den wech ende den dyc daer men op gaet te Merxhem waert, metten gronde

ende met al datter toebehoert, gelyc dadt de stad voermaels vercreech jegen Janne Bornecolven, op thiene scellinge ouder grote turnoyse tsjaers erflec, die Jan Drake daerop heffende es, omme eene somme ghelds van hondert ende vyftich gul-denen ouden schylden, die ons de voers. Woutere ter voers. stad behoef betaelt heeft ende vergouden, ende die wy voert bekeert hebben ende bekeeren selen in oerboere ende proffyte der voers. stad, ende oic mede af te lossene ende te coepene ende te bewisene den voers. Janne Draken de voers. thiene scellinge ouder grote turnoyse tsjaers erflec, die deselve Jan van den voers. Schoere heffende es, ende dat Scoer daeraf tonslane, gelyc dat in den coep van denselven Schore be-sproken ende vorwaerde was. Also dat wy van der voers. stad wegen dit voers. Schoer metten gronde ende met datter toehoert opdragen met verthyene ende claerlic quite schelden tallen dagen tes voers. Wouters ende te sier nacomelinge behoef met al den rechte dat de stad daerane hadde ende houdende es, ende bekennen dat de stad gheen recht daerane en behoudt, ende geloven oic van der stad weghen den voers. fol. 94.
Wouteren dit selve Schoer te waerne ende te claerne vry ende quite van den voers. thiene scellingen ouder grote turnoyse tsjaers, alsoe voerscreven es, ende van allen anderen commere ende calaengien niet daervut gaende, vutgenomen rechte thiende ende dicagie. In orcontscape der waerheit so hebben wy, Scepenen ende Raet voers., der voers. stad groten zegel hierane doen hangen, gegeven int jaer Ons Heren als men screef M. CCC neghentich ende sevene, thien dage in Novembri.

---

13 October 1402.

Wouter van den Broeke verkoopt aan Jan Valke het huis den Vogelensanc, *op den hoek der Hoogstraat.*

Wy Wouter van der List, Riddere, ende Henric van Velt-ham, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat vore ons fol. 94.

quamen Wouter van den Broeke, in deen partie, ende Jan Valke, aen dandere partie, ende bekenden onderlinge aen beiden partien dat de voers. Woutere gegeven heeft ende gaf terve ende in erfliken rechte den voers. Janne ende sinen nacomelingen te houdene ende eeuwelic te gebrukene syn huyse metten gronde, metten kelderen ende vouten daeronder ende oic onder de strate, geheeten der *Vogelensanc*, gestaen op den hoec van der Hoeghstraten, by de Yserbrugghe, neffens des voers. Jan Valcs huys, gelyc alse de voers. Woutere voermaels gecreech jegens de stad van Antwerpen ende der stad brieve, die hy hem overgaf, wel verclaren, elcx jaers omme drie Vlaemssce nobele goet ende custbaer van gouwe ende van gewichte, of de weerde daervoere in anderen goeden ghelde, jaerliker ende erfliker renten, te geldene ende te betalene van den voers. Janne Valken ende van sinen nacomelingen den voers. Wouteren van den Broeke ende sinen nacomelingen, erflic ende eeuwelic duerende alle jaere deen helft daeraf op Sinte-Jansdach Baptisten in midzomere, ende dander helft te Kerssavonde. Voerdane so geloefde de voers. Woutere den voers. Janne dese voergenoemde huyse ende grond te waerne ende te claerne los, vry ende quite van allen anderen voercommere ende calaengien, vutgenomen derthiene oude guldene hallinge ende een oude mite tsjaers erflikere renten, die daer vutgaen by parcheelen hierna verclaert, dats te wetene, in den yersten, viertiene oude grote, een half hoen min, den Chartroysen; item, vyf guldene tsjaers erflic der Fermeryen op Clapdorp; item, noch vierthiene oude grote, een half hoen min, erflic derselver Fermeryen; item, drie guldene van Florencen ende negen oude grote erflic Roelof Tayen, ende twintich oude grote twee oude Eyngelsce sesse hoendere ende de tweedeel van eenen hoene erflic der Capitelen tOnser Vrouwen. Dewelke erflike rente ende chyns gelyc dat se boven genoemt staen, de voers. Jan Valke geloefde voere hem ende voere zyn nacomelingen van nu voerdane eeuwelic duerende alle jaere te geldene ende te betalene sonder des voers. Wouters oft synre nacomelingen cost oft scade ende sonder mindernisse oft afslaen van den voers. drien Vlaemsscen nobelen tsjaers erflikere renten. Daertoe so geloefde de voers. Jan Valke, in den *Palmboem*, dat hy ende zyn nacomelinge volvueren selen de houdenisse

van der loedender ghoten op Henricx huys van Lynth, gelyc als der stadbrieve voers. dat naerdere verclaeren. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heren als men screef M CCCC ende twee, derthien dage in Octobri.

Verordeningen voor de huivetters en schoenmakers.

8 Februari 1404 (1405).

Wy Louys van Moerkerke, Ridder, Schoutete, ende wy fol. 87 vo.
Scepenen ende Raid van der stad van Antwerpen doen te weten allen luden, dat wy, omme de goede gunste ende vrientscap die wy dragen tot onsen ghemynden vrienden den goeden knapen gemeynlyc van den hudevetters ende schoenmakersambachten tAntwerpen, ter beden ende versueke van hen ende omme oirbore ende proffyt van hen allen ende van haren gemeynen ambachten, omme te schuwene alrehande zaken ende poynten, die niet redelic in haeren ambachte gehanteert en waren ende die den goeden knapen gemeynlic jegendragen mochten, ende omme de goede lude van den voers. ambachten te houden in goeden regimente ende in goeder eendrachticheden onderlinge, gelyc dat zy tot noch toe geweest hebben, ende hen gewillecoert hebben ende geconsenteert, willecoren ende consenteren onderlinge in hoeren ambachte te houdene ende te hanteerne alsulke ordinancien, choren ende poynten alse hierna volgende bescreven staen: Dats te wetene, dat wel onse wille is ende consent, dat zy jaerlix overbrengen selen sesse goede knapen van haeren ambachten, ute denwelken sesse personen voers. de Heere ende de stad hen twee stellen selen dat jaer dekene van den voers. ambachten tsine, die se regeren ende beleyen selen in eeren ende in state, ende dat de Heere ende de stad de kennisse daeraf hebben selen dat te doene ende also voert te verwandelene, ten eynde van den jaere,

in anderen goeden personen. Item, dat zy nyemant in haer ambacht ontfaen en selen, zy en selen eer den Heere ende der stad te kennen gheven wat persone dat es. Item, dat zy behouden selen haer guldebrueders, maer dat zy nyemande haers ambachts cleedere gheven en selen hy en hantere de voers. ambachte of hy en doet se hanteren ende hy en schote ende lote met hen. Item, dat de dekene, als zy gestelt zyn, voert setten ende maken moghen oudermans, wardeerers ende andere ten orboere van denselven ambachten, alsoe zy gecostumeert syn, maer die oudermans ende wardeerders selen gheeedt worden van den Schouthet of van den Amman, also dicke als men se verwandelt, also dat
fol. 88. de ambachte voers. beleydt worden ende behoedt van dingen die haere gulden toebehoeren. Item, dat nyement, die ten voers. ambachten behoert, wederseggen en mach daer hy toe gecoren wordt officier tsine der voers. ambachten, ofte te wat orboere dat is ; ende diet weerseide, dat hy verboren soude, also dicke alst geviele, derdalven Vlaemscen groten. Item, dat men negheen leder wercken en mach het en zy gewerdeert ende geteekent. Item, so wat ledere dat men vint vercalct oft qualyc ghevet, onder wien dat ment vonde, die soude verboeren van elken stucke dat boven derdalven Vlaemschen groten weert waere, vier Vlaemsche miten, ende dat daer beneden weerdt waere, dat ware opte peyne van eenre Vlaemscher miten. Item, so wie bynnen Antwerpen, poertere oft vremde, vercalct leder vercochte oft verwrachte bynnen Antwerpen, dat die verboeren soude van elken stucke vive Vlaemsche grote ende dleder verbuert. Item, so wie leder cochte, vercochte of wrachte dat niet gewardeert en ware, dat die verboeren soude, coepere ende vercoepere ende de touwere, elc derdalven Vlaemschen grote van elken stucke. Item, so wat ledere dat wederseit waere, het en ware gebeetert, die dat vercochte hy en seyt sinen coepman, die soude verbueren van elken stucke vive grote Vlems ; ende seghet hy sinen coepman ende die coepman dat daerboven coept, so sal de coepere ende de vercoepere verbueren van elken stucke derdalven grote Vlaemsch ; ende eest dat onder den touwere vonden wordt, soe sal hy oic verboeren van elken stucke derdalven Vlaemschen grote. Item, soe wie van den voers. ambachte van binnen leder

dat tAntwerpen wederseeght is, vutvoerde, het en ware gebetert met watere ende met schorssen, die soude verboeren van elken stucke derdalven groten Vlaemsch. Item, dat nyemant leder uter stad van Antwerpen voeren en sal moegen ter venten, het en sal gewardeert syn ende gheteekent metter stad ende tsambachts teekene; wie de contrarie dede, die soude verboeren derdalven Vlaemschen grote van elken stucke. Item, so wie dat maect scapenschoen boven vive duymen lanck, die sal verboeren van elken paer schoen derdalven groten Vlaemsch ende de schoen verbuert, vutgenomen dat averecht oft wtwaert keert of die van Heren ordenen syn of die gevervt syn sonder met schorssen of met zwerten. Item, dat men negheen calverenschoen en sal moegen maken, zy en zyn gehouwen of met pollanen twee duymen lanck, opte selve boete. Item, dat nyemant bynnen Antwerpen maken en sal scapenscaloetsen, coepen noch vercoepen, poertere noch vremde, opte peyne van derdalven Vlaemschen grote van elken pare, ende de scaloetsen verboert, vutgenomen die averecht syn of die ghevervt syn sonder met schorssen of met swerten. Item, dat men alle schoen ende schaloetsen, die men bynnen Antwerpen vercoepen wille ende van ongewardeerden ledere, dat tAntwerpen niet gewardeert en is, gemaect syn, warderen sal eer men se vercoepen mach, op die peyne van viere Vlaemscher miten van elken pare, die wederseeght waren, ende die se daerinboven vercochte, dat ware op die peyne van derdalven groten Vleems, also dicke alst geviele. Item, dat alle hoege schoen, die van coeyenleder gemaect zyn, vive dumen hoege sullen syn eer men se met scapenenleder hoegen mach, sonder met swerten scapenenleder daer en sal men gheen schoen mede hoegen noch stofferen. Item, so wat persone die tot drabbelere maken wille, mach se maken scapen sonder zwert scapen, gesmout of ongesmout. Item, dat men sal mogen maken ghealuvde spanghen ende conterforde ane witte schoen ende alle andere scapenstoffe van scapenenledere es verboden aen alle zwerte schoen, vutgenomen de hoeghsele ende de toe drabbeledre van hoegen schoen. Item, dat nyemant van den hudevetters, schoenmakers noch ledertouwers van Antwerpen leder coepen en sal moghen dat buyten Antwerpen ghevet is, omme voert bynnen Antwerpen te vercoepene, het en ware dat hyt selve

verwrochte, opte peyne van sesse oude schilden, ende dat nyemant van hen bynnen Antwerpen gheen leder vercoepen,
fol. 88 vº. verwercken noch touwen en sal moegen, het en zy bynnen Antwerpen gewardeert ende geteekent metter stad ende tsambachts teekene, opten selven coere van VI oude schilden. Item, dat nyemant den voers. ambachte toebehoerende verssche huyden en sal moegen coepen noch vercoepen bynnen der vryheit van Antwerpen, hy en sal se vetten ende niet souten, vutgenomen ossenhuyde ende verzenhuyde die tstuc costen boven achtentwintich Vlaemsche grote, opte voers. peyne van sesse ouden schilden, het en ware haeren gesellen van den voers. ambachte, dat zy se dien moegen vercoepen sonder verbueren. Item, dat niement den voers. ambachte toebehoerende neghene leersen noch scaloetsen en sal moegen coepen, die buyten Antwerpen gemaect zyn, omme weder bynnen Antwerpen te vercoepen, opten selven coere ende peyne van sesse oude schilden. Item, dat nyemant van buyten noch van bynnen Antwerpen calfsvelle, peerdenvelle noch coeyenvelle bringen en mach te coepe, die metter cuypen getobbeert zyn, noch die verwercken, opte peyne van derdalven groten Vlaems van elken stucke ende tgoet verbuert. Item, so wat scoemakere of huydevettere die leder toude of dade touwen bynnen sinen huyse of tot eeniger andere stede dan tot stouwers stede of huyse, die soude verboeren van elken stucke sesse grote Vlaems. Item, so wie dat leder toecht, het ware coeyen of cordewaen cochte of vercochte, het en ware al gewardeert ende oerlof gegeven, die soude verboeren, also dicke als hyt dade, derdalven Vlaemschen grote. Item, dat nyement vetten noch touwen en sal, noch doen vetten noch doen touwen, metter cuypen, hy en zy poertere ende guldebrueder, ende so wie dat dade, die soude telken verboeren derdalven Vlaemschen grote van elken stucke. Item, dat negheen guldebrueder van den voers. ambachten opten gemeynen merctdach huyde en mach coepen, die opte merct te coepe comen, dan tusscen thuys dat men heet *Roedenborch* ende thoeckhuys daer nu vrouwe Blocscoemakers in woent, opte peyne van eenen groten van elker huyde. Item, dat tgemeyne ambacht sinen omganc houden sal opte merct, opte peyne van twee groten Vlaems telken wies niet en dade. Item, dat alle deghene die poerteren zyn ende guldebrueders

ende gedeel hebben in de huydevettersmoelne, ende die gemalen schorsse willen vercoepen denghenen die gheen gedeel in de moelne en hebben, daeraf gheven selen, van elken zistere gemalender schorssen die zy vercoepen, sesse Vlaemsche grote, also menichwerf als zy die also vercoepen ende verthieren ter gesellen behoef dien de voers. moelne toebehoeren, omme daermede haer moelne te rekene ende te houdene. Item, wert dat yement van den voers. ambachte schorsse van buyten brochte die gemalen ware, dat die verboeren soude telken sesse grote Vlaems van elken zistere die hy vercochte. Ende so wat ordinanchien die zy ordineren op haere moelnen, omme die moelnen mede te rekene ende te houdene, dat hem die bliven selen alsoe als sy se ordineren, sonder wederseggen van yemande. Item, dat nyement bynnen der vryheit van Antwerpen gemalen schorsse vercoepen en sal moegen enigherande vremden luyden, noch vuyter stad vueren, opte peyne van thiene gulden, also dicke alst geviele. Item, so wanneer dat yement van den voers. ambachten meesterie houden wille, die sal poertere moeten zyn ende gheven den ambachte van incomene drie oude scilde, of die weerde daeraf in anderen goeden gelde, tot sgemeens ambachts behoef, omme dambacht mede te regeerne. Maer guldebroeders getroude kindere, die int voers. ambacht comen willen, die en selen niet meer gheven van incomene dan twee gelten wyns ; ende guldenbroeders bastaerts kindere, die int voers. ambacht comen willen, die selen gheven gelyc vremden. Item, dat negheen meester van den voerseyden ambachte niet meer en sal moegen houden noch hebben dan eenen leerknape, ende elc leerknape die sal moeten twee jaer lanc tvoers. ambacht leeren, opte peyne van eenen ouden schilde, also menichwerf als men van desen twee poeynten van den leerknapen de contrarie bevonde. Item, waer dat zake dat yement eenich van den voers. ambachten leeren woude, dat sal hy moegen doen sonder den ambachte eenich ghelt daeraf te gevene, indien dat hy syns meesters gemoeye vercrycht. fol. 89.
Item, so wat persoene die poertere is of poertere wordt ende in dambacht comen wille, dat men dien ontfaen sal sonder meer leerens in manieren die hy bethoenen kan dat hy syn ambacht redelic doen kan, ende dat hy den ambachte drie oude schilde gheeft van incomene alsoe voers. is. Item,

van allen den voergenoemden boeten ende peynen die boven sesse Vlaemsche grote gedragen, vutgenomen de drie oude scilde van in dambacht te comene, daeraf selen hebben de Schoutete een derdendeel, de Scepenen een derdendeel ende tvoers. ambacht een derdendeel. Ende alle andere cleyne boeten van VI groten en daer beneden ende de drie oude schilde van incomene, die selen den ghemeynen ambachte toebehoeren, haeren vryen wille mede te doene, ende omme haere ambacht in state ende in eeren mede te regeerne; ende van den voergenoemden boeten also verre als die den Schouthete ende Scepenen aenrueren, daeraf so selen de dekene ende de gesworne van den voers. ambachte elcx jaers voere Sinte-Mertensmisse elken tsine bewysen ende overbrengen ter goeder trouwen van des zy bynnen den jaere daeraf ontfaen selen hebben. Item, so wanneer de dekene van den voers. ambachten yemande van den ambachte vermaende oft dade vermanen, om eenige ordinanchien te makene of te comene tot eenigher stede omme eenigherande zaken wille, den Heere, der stad oft haere voers. ambachte aengaende, in wat manieren dat waere, dat deghene die daer niet en quame, verbueren soude, also dicke alst geschiede, ter dekenen behoef, eenen Vlaemschen grote, het en waere dat hy redelic ocsuyn bethoenen conste dat hem nootzake dade, dat hy daer niet comen en mochte. Item, waert dat yement den dekenen, den geswoernen, den warderers oft anderen dieneren van den voers. ambachten oploep dade of mynde om tsambachts wille, of die jegen dambacht stake, dat soude men brengen ane den Schoutete ende aen de Scepenen, ende die soude men dan corrigeren na dat men bevonde dat de mesdaet groot waere, opdat zyt selve niet gecorrigeren en consten. Ende de mesdadige en soude syn ambacht niet mogen rueren, noch coepen, noch vercoepen voere ane der tyt dat hem de beternisse ane geseeght waere. Ende omme dat wy Schoutete ende Scepenen ende Raed van der stad van Antwerpen voers. willen ende begheeren, dat alle dese voers. poeynten ordinanchien ende coeren den voers. ambachte goet, vaste ende gestade bliven geduerende tot onsen wederseggene enden iet langere, hebben wy, Schoutete voers., minen segel ende Scepenen ende Raed voergenoemd

der stadseghel van Antwerpen ten zaken desen jegenwoerdigen letteren doen ane gehangen, in oercondscape der waerheit, gedaen ende gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende viere, achte dage in Februario.

5 Februari 1421 (1422).

Wy Wouter van der List, Riddere, Schoutete, ende Bourger- fol. 89.
meesteren, Scepenen ende Rade van der stad van Antwerpen doen cond allen denghenen die desen brief selen sien of hoeren lesen, want zy aensien ende mercken, dat de goede knapen van den corduwaniers ende huydevettersambachte bynnen Antwerpen zeere crancke neringe hebben in haere ambacht, ende om hen te succoersen ende te bad hare ambacht in neringen te houden, so hebben wy hen gegeven ende verleent, gheven ende verleenen met desen jegenwoerdigen brieve de poeynten ende articlen hierna volgende, willende ende bevelende dat zy die hantieren ende houden op alsulke brueken ende poynten als hiernae bescreven staen : In den yersten, dat van nu voerdane nyemant in haer ambacht comen en sal, hy en sal tyerst poertere zyn of worden ende den ambacht gheven vive oude schilde van incomen ende elken deken twaelf grote eens, of des ambachts ende der dekenen goeden moet hebben eer hy dambacht sal mogen doen of rueren. Item, dat nyement, die int ambacht es of namaels daerin comen sal, gevet leder en sal moegen coepen op dorpe oft in vryheden anders dan in beslotenen steden, ende so wie dat dade dat leder soude verbuert syn, ende van elken stucke ghevet leders, dat aldus op dorpe of buyten beslotenen steden gecocht waere, soude hy daertoe moeten geven sesse grote, ende dat leder ende die sesse grote van fol. 89 v°.
elken stucke die aldus verbuert waeren souden hebben de Heere een derdendeel, de stad een derdendeel ende dambacht een derdendeel. Voerdane so selen zy moegen coepen ende vercoepen in de jaermercten also zy voermaels gedaen hebben; sonder calengieren. Ende alle andere pointen die in haeren principalen brief, daer desen brief doer gesteken is, begrepen

ende gescreven syn, sullen van weerden ende van machte bliven also verre die hier niet in verclaert en zyn noch verandert, dit geduerende tonsen wederseggen ende niet langhere. In oercondscape der waerheit, so hebben wy Wouter van der List, Schoutet voers., minen properen segel, ende Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen derselver stadsegel ten zaken hieraen doen hangen, gegeven int jaer Ons Heren M. CCCC. ende eenentwintich, vive dage in Februario na costume des Hoefs van Camerycke.

---

5 November 1423.

Jan, Heer van Wesemael en van Fallais, en Joanna van Bouchout, zijne vrouw, belasten hunne goederen te Loenhout met renten ten voordeele van Dierwyf, Lieven en Jacobmina Lievenssoens.

fol. 23. Wy Costen van Kets ende Willem Noyts, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quamen edele ende geboirtige lude Jan, Here van Wesemale ende van Fallays, Erfmaerscalc van Brabant, ende Jouffrouwe Jehanne van Bouchout, syn wettige gesellynne, bekenden ende verliden, dat zy omme eene somme gelts, die hen al ende wel is vergouden, vercocht hebben wel ende wittelic Vrouwen Dierwyf, wettige gesellynne Heren Florys van Haemsteden, wettige dochter Jan Lievenssoens, Lievine, natuerlic zone Jan Lievenssoens voers., ende Jaqueminen, dochter Jacop Jan Lievenssoens, sier nichten, tot harer drier liven ende ten lanxtlevende live van hen drien duerende ende niet langere, elcx jaers viertich oude Vranxe gulden cronen, goet van goude ende zwaer van gewichte, elke voers. crone weghende derdalven Ingelschen Troys gewichts, dats te wetene vierentsestich cronen in de merck gaende, oft de weerde daervoere in anderen goeden goude dat alsoe goet

is, jaerliker ende lyftochtrenten op alle alsulken goede als hierna benoempt staen, te weten is op alle haere goede die zy hebben ende houdende syn bynnen den dorpe van Loenhout oft eldere bynnen den mercgreefscape, het zy in renten, in chysen, in brueken, in thienden, in landen, in bosschen, in waranden, in vischerien, in beemden, in heyden, in huysen, in naten, in droegen, hoe ende in wat manieren dat die goede gelegen syn oft vonden moegen worden, het zy in haven oft in erven bynnen den mercgreefsceepe gelegen, dewelke goede geheelic ende al, gelyc sy boven benoempt staen, de voers. Here van Wesemale ende syn gesellynnen alnu verbonden ende te pande geset hebben over de voergenoempde viertich oude Vranxe cronen tsjaers lyftochtrenten, te geldene ende te betalene van den voers. Here van Wesemale, van Jouffrouwen Jehannen, synre gesellynnen, oft van haeren nacomelingen, gebrake haer eer, der voers. Vrouwen Dierwyf, Lievine ende Jaqueminen also lange als zy alle drie ende de lanxtlevende van hen drien leven sal ende niet langere, alle jaere deen helft opten vyfthiensten dach van Meye, ende dander helft daeraf opten vyfthiensten dach van November, ende also voert van jaere te jaere ende van termine te termine achtervolghende, emmer altoes bynnen vierthien dagen na elken voers. termin ombegrepen betaelt te sine ende te leverne tAntwerpen in den wissel, sonder Vrouwen Dierwyf, Lievyns ende Jaqueminen cost. Met sulker vorwaerden, waert dat der voers. Vrouwen Dierwyf, Lievine, haeren natuerliken broeder, ende Jaqueminen, haere nichten, oft de lanxtlevende van hen, de voers. lyftochtrenten jaerlix ende telken voers. termine, oft bynnen vierthien dagen na elken voers. termyn ombegrepen, niet vernueght noch betaelt en worde, dat dan de voers. Here van Wesemale ende Jouffrouwe Jehanne, syn gesellynne, oft haere nacomelinge, sculdich souden syn van gerechter wittiger schout der voers. Vrouwen Dierwyf, Lievine ende Jaqueminen, oft den lanxtlevende van hen drien, elcx daeghs also lange als zy na de voers. vierthien dage geleden synde na elken voers. termyn van den principalen renten voers. in gebreke waeren, te betalene een halve gulden crone der munten voers., ende die geloefden zy te betalene sonder mindernisse oft afcorten van der principaelre lyftochrenten voers. Ende waert

dat de voers. Vrouwe Dierwyf, Lievyn, haere bruder, oft Jaquemine, haere nichte, daden oft leden eenigen cost oft scade, in wat manieren dat waere, omme huere voers. rente te gecrigen, alle dien cost, scade ende theere voers., opdat die geviele, die geloven de voers. Here van Wesemale ende syn gesellynne, oft haere nacomelingen, wel ende volcomelic te geldene ende te voldoene metter principaelre schout voers. der voergenoempder Vrouwen Dierwyf, Lievene ende Jaqueminen, oft den lanxtlevenden van hen. Ende waert dat der voers. Vrouwen Dierwyf, Lievine ende Jaqueminen, oft den lanxtlevenden van hen hieraf namaels yet gebrake aen de voergenoempde pande, so hebben de Here van Wesemale ende Jouffrouwe Jehanne, syn gesellynne voers., voere hen ende voere hoere oeyere ende nacomelinge daertoe mede verbonden ende tonderpande geset alle hoere andere goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die zy nu hebben oft vercrigen moegen, waer dat men se vinden mach. Voert es vorwaerde ende ondersproken dat Jan Lievenssoen, vader van Vrouwen Dierwyf ende van Lievine voers., syn leefdage lanc dese voers. lyftochtrente alle jaere ende telken termine dat se verschinen sal, alleene opheffen sal moegen, innemen ende ontfaen, ende die vercoepen, veranderen, gelosen ende sinen vryen wille daermede doen, sonder wederseggen van Vrouwen Dierwyf ende van Lievine, sinen kinderen voers., ende Jaqueminen, synre nichten, oft van yemande anders van haeren wegen, in eeniger manieren. Ende desgelycx sal Jan Lievensoen voers. opheffen ende ontfaen de penninge van der quitingen, opdat de voers. rent bynnen sinen levende live gequyt worden, ende sinen vrien wille daermede doen ; maer het es voerwaerde ende ondersproken waert dat Jan Lievensoen voers. by den wille Gods aflivich worde eer syn voers. kindere ende nichte, dat dan de voers. Lievyn, syn natuerlic sone, ende Jaquemine, syn nichte, beyde ende de lanxtlevende van hen beyden dese voers. lyftochtrente gesamenderhant half ende half opheffen, innemen ende ontfaen sullen jaerlix, telken termine also voerscreven staet, sonder calengieren oft wederseggen van Vrouwen Dierwyf voers. oft van yemant van haeren wegen. Ende waert dat Lievyn voerscreven aflivich worde sonder wettich oeyer achter hem te laten, dat dan de helft van

sinen gedeele, dats thiene cronen der munten voerscreven, jaerlix heffen soude de Heylige-Geest tOnser Vrouwen tAntwerpen, ende dander helft van sinen gedeele, dats oec thien cronen der munten voerscreven, sal jaerlix heffen Jaquemine voers. huer leven lanc, ende desgelycx sal Jaqueminen gedeel bekeren ende jaerlix opgehaven worden ende gaen opten Heyligen-Geest ende op Lievyn, gelyc van Lievin voers. Ende waert dat zy beyde storven ende aflivich worden sonder wettich oeyer te latene, soe soude half de voers. rente toecomen ende jaerlix heffen de voers. Vrouwe Dierwyf, ende dandere helft, als twintich cronen, de voers. Heylige-Geest als vors. is. Voirdane is vorwaerde ende ondersproken dat de voers. Here van Wesemale ende Jouffrouwe Jehanne, syn geselline, ende huer nacomelinge, de voers. lyftochtrente altyt alst hen genuegen sal, af selen moegen lossen ende quiten, elken penninc daeraf met thien penningen derselver munten ende met verschenender renten. Alle argelist vut- fol. 23 v°.
gesteken. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen segelen aen dese letteren gehangen, gegeven int jaere Ons Heren M CCCC ende drientwintich, vive dage in November.

Wy Costen van Kets ende Willem Noyts, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quamen edele ende geboirtige lude Jan, Here van Wesemale, van Fallays, Erfmaerscalc van Brabant, ende Jouffrouwe Jehanne van Bouchout, syn wettige gesellynne, bekenden ende verliden dat zy omme een somme gelts, die hen al ende wel is vergouden, vercocht hebben wel ende wittelic Vrouwen Dierwyf, wettige gesellynne Heren Floreys van Haemsteden, wettige dochter Jan Lievensoens, Lievine, natuerlic soen Jan Lievensoens voers. ende Jaqueminen, dochter Jacop Jan Lievensoens, des voers. Jan Lievensoens nichte, tot haere drier liven ende ten lanxtlevenden live van hen drien duerende ende niet langere, elcx jaers tsestich oude Vranxe gulden cronen, goet van goude ende zwaer van gewichten, elke voers. crone weghende derdalven Ingelschen Troys gewichts, dats te wetene viere ende tsestich cronen in de merck gaende, oft de weerde daervoere in anderen goeden goude dat also goet is, jaerlikere ende lyftochtrenten op alle alsulken goede

als hierna benoempt staen, te wetene is op alle haere goede die zy hebben ende houdende syn bynnen den dorpe van Loenhout oft elder bynnen den mercgreefscape, het zy in chysen, in renten, in brueken, in thienden, in lande, in bosschen, in waeranden, in vischerien, in beemden, in heyden, in huysingen, in naten, in droeghen, hoe ende in wat manieren dat die goede gelegen syn oft vonden moegen worden, het zy in haven oft in erven bynnen den mercgreefscape gelegen, dewelke goede geheelic ende al, gelyc zy boven benoempt staen, de voers. Here van Wesemale ende syn gesellyne alnu verbonden ende te pande geset hebben over de voergenoempde tsestich oude Vranxe cronen tsjaers lyftochtrenten, te geldene ende te betalene van den voers. Here van Wesemale, van Jouffrouwen Jehannen, synre gesellynnen, oft van haeren nacomelingen, gebrake haere eer, der voers. Vrouwen Dierwyf, Lievine ende Jaqueminen voers. also lange als zy alle drie ende de lanxtlevende van hen drien leven sal ende niet langere, alle jaere deen helft daeraf opten vyfthiensten dach van Meye ende dander helft daeraf opten vyfthiensten dach van November, ende also voert van jaere te jaere ende van termine te termine achtervolghende, emmer altoes bynnen vierthien weken na elken voers. termyn ombegrepen te sine, ende te leverne tAntwerpen in den wissel, sonder Vrouwen Dierwyf, Lievens ende Jaqueminen cost. Met alsulker vorwaerden, waert dat der voers. Vrouwen Dierwyf, Lieven, haeren natuerliken brueder, ende Jaqueminen, haere nichten, oft de lanxtlevende van hen dese voers. lyftochtrente jaerlix ende telken voers. termine oft bynnen vierthien dagen na elken voers. termyn ombegrepen niet vernueght noch betaelt en worden, dat dan de voers. Here van Wesemale ende Jouffrouwe Jehanne, syn gesellynne, oft hoir nacomelinge, sculdich souden syn, van gerechter wittiger schout, der voers. Vrouwen Dierwyf, Lievyne ende Jaqueminen, oft den lanxtlevenden van hen drien, elcx daeghs also lange als zy na de voers. vierthien dage geleden synde na elken voers. termyn van der principaelre renten voers. in gebreke waeren van betalingen, een halve gulden crone der munten voers., ende die geloefden zy te betalene sonder mindernisse oft afcorten van der principaelre lyftochtrenten voerscreven. Ende waert dat de voers. Vrouwe Dierwyf,

Lievyne ende Jaqueminen oft den lanxtlevenden van hen hieraf namaels aen de voergenoempde pande yet gebrake, so hebben de Here van Wesemale ende Jouffrouwe Jehanne, syn gesellinne voirs., voere hen ende voere hoir oeyr ende nacomelinge, daertoe mede verbonden ende tonderpande geset alle huere andere goede, ruerende ende onruerende, welkerhande die syn moegen, die zy nu hebben ende vercrigen, waer men se vint. Maer het is vorwaerde ende ondersproken dat Jan Lievenssoen, vader van Vrouwe Dierwyf ende van Lievine voers., syn leefdage lanc dese voers. lyftochtrente alle jaere ende telken termine dat se verschinen sal, alleene op sal moegen heffen ende ontfaen ende die vercoepen, veranderen, gelosen ende sinen vryen wille daermede doen sonder wederseggen van Vrouwen Dierwyf ende Lievyne, sinen kinderen, ende Jaquemynen, synre nichten voers., oft van yemande anders van haeren wegen in eeniger manieren. Ende desgelycx sal Jan Lievynssoen voers. opheffen ende ontfaen de penningen van der quitingen, opdat de voers. rente bynnen sinen levenden live gequyt worde, ende sinen wille daermede doen, met deser condicien ende vorwaerden, waert dat Jan Lievenssoen voers. by den wille Gods aflivich worde ende syn voers. kindere ende nichte, dat dan de voers. Vrouwe Dierwyf dese voers. lyftochtrente haere leefdage lanc alleene ende al geheel opheffen, innemen ende ontfaen sal jaerlix telken termine, also voers. staet, sonder wederseggen van Lievyne ende Jaqueminen voers., oft van yemande van haeren twegen ; ende waert dat zy, Dierwyf voers., aflivich worde ende wettich oeyer achter haer liet van haeren live comen synde, so soude dat oeyer de geheele tsestich cronen voers. jaerlix heffen also lange als Lievyn oft Jaquemine voers. leefden. Ende waert dat Vrouwe Dierwyf voers. storve sonder wettich oeyr achter haer levende te latene, also voers. is, so soude deen helft van der voers. lyftochtrenten, als dertich cronen, heffen de voers. Lievyn oft syn wettich oeyer, ende en liet hy geen oeyr, soe soudse heffen de voers. Jaquemine haer leven lanc, ende dandere dertich cronen de Heylige-Geest van Onser Vrouwen tAntwerpen. Voerdane es vorwaerde ende ondersproken dat de voers. Here van Wesemale ende syn gesellynne oft haere nacomelinge dese voers. lyftochtrente altyt, alst hen genuegen sal, af selen moegen

lossen ende quiten elken penninc daeraf omme thiene penninge
fol. 24. derselver munten ende met verschenender renten, sonder argelist. In kennissen van desen letteren besegelt met onsen segelen, ende omme de meerdere zekerheit, so hebben wy Jan, Heere van Wesemale voers., des torconden onsen segel metter voers. Scepenen segelen aen dese letteren gehangen, gegeven in jaer Ons Heren als men screef M CCCC ende drientwintich, vive dage in Novembry. PALUDE.

---

6 Mei 1438.

Goedkeuring door de stad Antwerpen van den verkoop van een perceel heide gedaan door de Wethouders van Hoboken.

fol. 9. Also de Meyere, Scepenen ende goede luide van den dorpe van Hoeboken terve gegeven hebben Janne Goury, rentmeester sHeren van Rumpst, omtrent XII buynder heyden op eenen zekeren erfchys, gelyc de vorwaerden daeraf gemaect dat int lange wel verclaren, daer dat Peter Coevoet, Cool de Bruyne ende meer andere onse inwonende poerteren tsegens waren, meynende dat tdorp van Hoeboken dat niet en soude moegen doen sonder huer consent, want zy oic in Hoeboken gegoedt waren, ende dat tghene dat die van Hoeboken hiertoe gedaen hebben van geenre weerden syn en soude, soe waert overdragen bi de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen, want na de brieve die tdorp van Hoeboken heeft van hueren heerscape van der vruenten van Hoeboken claerlic bevonden is, dat zy de voirs. erfvorwaerden wel hebben moegen doen, dat de erfvorwaerden, die zy metten voirs. Jan Goury gemaect hebben, goet ende van weerden sullen syn ende bliven teeuweliken dagen. Dit was gedaen anno XXXVIII, VI dage in Meye.

E. VINEA.

---

16 October 1438.

Uitspraak in een geschil tusschen de erfgenamen der weduwe Hendrik van Riethoven en Elisabeth tSeryngels, weduwe van Jan Heyns, betreffende den eigendom van de helft van het huis den Sleutel.

Van alsulken gescille als opverstaen ende geresen was tusscen Janne van der Ryt ende sinen medeerfgenamen van der Jouffrouwen Henricx weduwe van Riethoven, in deen partie, ende Lysbetten tSeryngels, weduwe wilen Jan Heyns, ter andere, toecomende ende spruytende van der helft van den huise, geheeten *den Sluetel*, met synre toebehoerten, soe hebben hen de voirs. partien, te wetene de voirs. Jan, in den name van hem ende sinen medeerfgenamen die hy hierinne vervinc ende geloefde te vervane, ende de voirs. Lysbeth met eenen momboere huer gegeven metten rechte, hieraf ganselic, geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert in Burgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen, dewelke dairop gehadt ripen raed, hebben gedaen haere wtsprake in der manieren hierna verclaert, te wetene dat de voirs. Lysbeth hebben ende behouden sal deen helft van den voirs. huisingen, ende dat zy deen vierendeel daeraf sal behouden erflic ende hoeren vryen wille daermede doen, ende aen dander vierendeel haere tochte ende bylevinge, also dat dat toecomen sal ende bliven na haere doot den erfgenamen voirs. daert sculdich sal syn te gane na der stad recht, sonder argelist. Gedaen anno XXXVIII, XVI dage in Octobry. fol. 1.

4 November 1438.

Oorvrede gezworen door Hendrik de Wilde aan Willem Heys.

fol. 1. Int jair Ons Heeren M. CCCC. ende XXXVIII, vier dage in November, in presencien van Burgermeesteren ende Scepenen, Heinric de Wilde, nu ter tyt Scepen in de banck van Baerle, quam voer de voers. Heren ende dede den eedt hierna volgende : Ic, Heinric de Wilde, gelove ende zwere lieflic aen den Heilegen dat ic Willem Heys, poirtere van Antwerpen, noch niemande van sinen vrienden ofte magen misdoen oft mishandelen en sal, doen misdoen oft doen mishandelen, bi my selven oft bi yemande anders, heimelic oft openbair, oft raet oft daet daertoe geven in eeniger manieren, op soenbrake ende op vredebrake, ende also verre ic wiste dat hem yet misschieden soude, dat sal ic hem in goeds tyts waerschouwen ende te kennen geven. Also moet my God helpen, die Heilegen ende alle Goods Heilegen. Sonder argelist.

---

21 November 1438.

De gebroeders Wouter en Willem van Kets stellen zich ter beschikking van de stad wegens beleedigende woorden door hen jegens den Burgemeester uitgebracht en wegens vredeweigering.

fol. 1 vo. Ter presencien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden ende Claus Alleyn, Jan van Ursele den jongen ende Jacob de Cuypere, als vriende daertoe gebeden, soe submitteerden hen Wouter ende Willem van Kets, gebrueders, in de stad van alsulken misgryp van woerden als zy hen misgrepen hadden jegens den Burgermeester van der stad, ende desghelyx dezelve Wouter van dat hy vrede geweygert hadde, ende hierop wert (*sic*), die by bevele desselfs

Wouters opten stroom in de Schelt aengast ende gevangen wert, ende gesekert hadde tesselfs Wouters vermanen tot Borcht in te comen ende aldaer rechts te plegen, quyt gescouden te deser tyt van denzelven Wouteren, behoudelic elker ziden hoeren rechte. Gedaen anno XXXVIII, XXI dage Novembris.

Daaronder : Anno XLI, XXIX dage Septembris, so geloifde Wouter van Kets, in presentien van den Mercgreve, Amman, van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden, bynnen VIII dagen, na dat hy van den Mercgreve, Burgermeesteren ende Scepenen vermaent oft bescreven sal worden, tAntwerpen in te comen ende daer te bliven totter tyt dat hy metten Here ende stad vereenicht sal syn, behoudelic dat hy dan van allen anderen zaken, dan die voirscreven staen, weder keeren sal die voere dese tyt geschiet syn.

Borgen gesteld door Joanna van Belle, Raas de Mompere en Hendrik van der Beke.

22 November 1438.

Int jair Ons Heeren M IIII^{c} ende XXXVIII°, XXII dage in Novembri, soe quamen voere Burgermeesteren ende voere Scepenen, in vollen raide vergadert zynde, Jouffrouwe Janne van Belle, wedewe wylen Adaems sProests, van Aelst, ende Raes de Mompere, van Ghend, dewelke setten ende stelden haere borghen Lievyn Vilayn, den goudsmit, ende Heynricke van den Male, poirteren van Antwerpen, omme in een vierendeel van alsulken goede als de wedewe wylen Heynricx Quintens achter haere gelaten hadde ende van haerer doet verstorven waren, te deylene dat zy sculdich waren te deylene, ende te geldene dat zy sculdich waren te geldene na der stad recht van Antwerpen. fol. 1.

24 November 1438.

Int voirs. jair, XXIIII dage in Novembri, soe sette Her

Heynric van der Beke, [priester ende prochiaen] [1] van Brechte, zynen borge Symoen Bertram, tymmerman, omme te [deylen in een vierendeel] van den voirs. goeden dat hy sculdich waere te deylene ende te geldene dat [hy sculdich waere] te geldene, in presentia Burgimagistrorum, Scabinorum et Consilii predicti opidi.

---

22 *November 1438.*

Uitspraak van Mathys van den Berghe, Secretaris der stad, als scheidsrechter in een geschil tusschen Godevaard van den Houte en Jacob van der Loe betrekkelijk den eigendom van een half bunder land, gelegen te Wesele.

fol. 1 v°. Alsoe zekere geschille hangende langhe hebben geweest tusschen Godeverde van den Houte ende zinen kinderen nu ter tyt, ter eenre zyden, ende Jacope van der Loe ende zinen kinderen nu ter tyt, ter andere, toecomende ende spruytende omme eens halfs buyndere beemds wille, geheeten den Merxhembeemdt, gelegen te Wesele, als Jacop van der Loe voirs. cochte ende gecreegh yegens Katlynen van der Biest, ende dat naerderhant Godevert van den Houte voirs. gecocht heeft yegens de erfgenamen Katlynen van der Biest ende Lysbetten Barniers, haere dochter, dairaf tanderen tyden by Janne van Bercheem, Wouteren van den Broeke, Aerde tShermeys ende meer anderen een seggen geseit is geweest, ende dair nochtans vele donckernissen inne bleef, wairomme beyde partyen, te weten de erfgenamen van Jacope van der Loe, na de doot van Jacope ende Godeverde voirs. haere recht gherne ghevolght hadden opten beemdt voirs. ter plaetsen daer hy gelegen es, ende dairaf de momboeren van Ghoorts

(1) *De tusschen haakjes geplaatste woorden zijn geheel of gedeeltelijk uitgesleten.*

kinderen haere recht meynden te hebbene bynnen der stad van Antwerpen, na inhout der scepenenbrieven die dairaf syn, daeromme dat soe vele dairtoe geschiede, dat beyde partyen voere de stad quamen ende wart op dien tyt soe vele gedaen by Burgermeesteren ende Scepenen, dat beyde partyen trecken souden teenen genoemden dage ten bodeme ende gronde voirs. ende onder die bancke brenghen elc haere bethoen van den beemde voirs., ende daerinteynden nemen wt dien banck elc twee goede manne, ende soe wes die dairaf termineren souden ende wtspreken, dat souden zy aen beyden zyden van weerden houden, gelyc oft met scepenenvonnisse tAntwerpen gewyst waere. Behoudelic, alsoe verre als daer scepenenbrieven van Antwerpen af waeren, dat dat staen soude ten verclarene van den Here ende van der stad voirs. Dien navolgende soe syn beyde partyen comen te Wesele ende hebben elc haere getuygen geleidt ende dairinteynden haere seggeren genomen na der terminacien voirs., te wetene Gielise Hellaert, Gheerde den Kegelere, Gielise van der Hoeven ende Janne Taelman, dewelke viere seggeren voirs. gecoren synde, hen beraden hebben ende besproken opte kennisse voere hen gedaen synde ende voert op dinhout van den scepenenbrieven, ende en syn des niet onderlinge niet eens worden, maer hebben de zake int langhe bybracht den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen ende dairinteynden begheert eenen overman, den Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden, tvoirs. geschil aengehoert, eendrachtelic gestelt ende gheordineert hebben, mids dat den scepenenbrief aenruert, Mathise van den Berghe, haeren Secretaris, overman te zyne van den viere seggheren voirs. Na desen warden partyen in de volle banc geset op haere versche (1) ende wie gebrec hadde, dat die den anderen met rechte porde, ende dairop syn zy wedere in rechte comen ende es gewyst met eenen vonnisse, dat ic, Mathys voirs., na de handelinghe dier yerst toe geschiet es, fol. 2.
overman syn soude van den geschille voirs., alsoe dat ic, Mathys van den Berghe, ten bevele van den Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden voirs., tvoirs. overmanscap aengenomen hebbe, ende hebbe daeraf nernstelic overhoert de

(1) *Een woord verdwenen.*

seggeren voirs., oversien der scepenenbrieve, item, tgetuygenisse van den getuygen dier af geluydt hebben, item, voert de goede mannen die daeraf te spreken wisten, ende elken op syn consciencie gemaent wes hem redelic dochte ende rechtverdich. Dit al geschiet synde, soe es myn uterste wtsprake ende segghen na tghene dat ic van den partyen verhoert hebbe, na den getuygenissen, na den meyninghen van den seggheren, na inhout van den scepenenbrieven ende na wroeghen mynre conscientien ende na alle rechtverdicheyt, dat de voirs. kinderen Godeverts van den Houte sullen bliven behoudende den voirs. beemdt, geheeten den Merxhembeemdt, na inhout haerer scepenenbrieven ende tseggens Jans van Berchem, Wouters van den Broeke ende haere medepartien, vutgenomen alsulken gedeel als Jacop van der Loe gecregen heeft yegens Janne Bernier, dat Jacops kindere van der Loe dat sullen bliven behoudende op alsulken commere als er op dien tyt wtginc. Maer dies sullen de voirs. kinderen Godeverts van den Houte overleggen den voirs. erfgenamen Jacops van der Loe achte pondt groete alsulcx ghelts als over twintich jaeren lestleden tAntwerpen gancgave was, tusschen dit ende Lichtmisse naist toecomende, ende dairtoe voere de vrome van den beemde voirs. van twintich jaeren lestleden, die Godevert van den Houte opgehaven heeft, elcx jaers eenen gouden saluyt, tusschen dit ende Paeschdach naest toecomende; maer dies sullen elc van den partyen terstont overlegghen viere scellinge ende sesse penninge voere de costen die de seggheren ende overman gedaen hebben, ende dan terstont malcanderen van al desen scepenenbrieve van Antwerpen verlyden. Ende hiermede segghe ic de partyen voirs. verleken teeuweliken dagen van allen geschillen voirs., ende wie van hen hieryegen dade, soude verbueren thiene marck zilvers, half tsHeren behoef ende half ter stad behoef, alsoe dicke alst gheviele, behoudelic oft hier duysterheyt inne viele, dat dat altyt sal staen ten verclarene van my, overman voirs. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC ende achtendertich, tweentwintich dage in Novembri.

---

2 December 1438.

Verklaringen over het verliezen van zegels.

Anno XXXVIII°, II dage in Decembry, soe wert openbaerlic bi den Here ende bi der stad ter poyen wt becundicht ende gheroepen dat Jan Ghourry, Rentmeester van Rumpst, onlanx zinen zeghel wt zinen aessack verloeren heeft, mit welken zeghel hy dicwile ende te meer stonden zekere schulden ende obligacien bezeghelt heeft van wegen des Greven van Sint-Pol, des Greven van Ligny ende oic van syns selfs wegen ; mer nam oic voert op sinen eet voer Her Jan van der Brugghen, Ridder, Scoutheyt, ende voer Scepenen, die hem gestaeft wert, dat hy negheen schulden oft obligacien van der vors. Heeren oft van syns selfs wegen bezeghelt en heeft mit zinen vors. zegele, hy en heeft mit syns selfs hant syn hantteyken daerop geset ende gescreven, ende alsoe droegh by hem zyns vors. zeghels af van dier tyt dat hy verloren was, ende woude van dier tyt voert daermet ontlast zyn ende bliven van eeniger schult, condicien, voirwaerden, obligacien oft anders die yemend daermede soude mogen bezegelen oft oic bezeghelt heeft. fol. 2.

Ten jaere ende dage vors. wert oic wtgeroepen dat Jan van Utrecht zinen zegel verloren heeft, dien hy oic van nu vordane ontweert heeft.

---

10 December 1438.

Bekrachtiging eener uitspraak van scheidsmannen d. d. 28 October 1438, in een geschil tusschen Jan van Oevele en Jan van den Eerdborne.

Van alsulken gescille als hangende was tusscen Janne van Oevele, ter eenre ziden, ende Jan van den Eerdborne, ter fol. 2 v°.

andere, toecomende ende spruytende van LX ℔ grote eens die de vors. Jan van den Oevele geloeft hadde synre dochter in huweliker vorwaerden, ende van sekeren erfgoeden die Jan van den Eerdboerne eysscende was van synre moeder goeden, ende des sy hen geheelic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in viere goeden mannen, te wetene Aerd van den Ghoere, Jacop van den Dale, Gielys van Molle ende Luyben Bocx, ende hebben gezwoeren ten Heilegen haere seggen van weerden te houdene tallen dagen. Dewelke IIII seggeren vors. eendrachtelic hieraf hare vutsprake gedaen hebben in der manieren hierna verclaert: te weten is, dat de vors. Jan van Oevele wtreyken ende betalen sal Janne van den Eerdborne LX ℔ grote eens in alle alsulker manieren als hy die in der huweliker vorwaerden Lysbetten, synre natuerliker dochter, geloeft hadde, dats te wetene XX ℔ grote gereet ende de XL ℔ na syn doot, die hy haer bewyst hadde op II beemde gelegen te Lichtert. Behoudelic dien, dat alsulke scepenenbrieven van Antwerpen, als de vors. Jan van Oevele sinen natuerliken kinderen gemaect heeft, in huere weerden bliven sullen ende van machten, ende desgelycx oec alsulken testament als de vors. Lysbeth gemaect heeft hueren natuerliken brueder ende suster, dat dat bliven sal in alsulker macht als dat sculdich is sine, ende dienen denghenen diet sculdich is te dienen, ter plaetsen daer dat behoert. Ende hierop sal Jan van Oevele voorkeeren ende vutreyken den vors. Janne van Eerdborne de haeflike goede die bleven syn van der doot van der vors. Lysbetten ende van haeren wettigen kinde ende de LX ℔ grote, in der manieren boven verclaert, ten sy dat hem de kindere dat met beteren rechte afwynnen ter plaetsen daer dat behoert. Vordane als van den moerliken goeden Jans van den Eerdborne, daeraf sal de vors. Jan van Oevele ongehouden syn mids den II ℔ grote die hy sinen vors. twee seggeren geven sal, om die van hen bekeert te wordene Janne van den Eerdborne vors.; voirdane sal hy daertoe betalen XXV pot wyns in der herbergen te Herentals ende VII stuvers te Lichtert in der herbergen. Dit was gedaen ende vutgesproken te Herentals anno XXXVIII°, op Sinte-Symon Judendach, welc vors. seggen ende vutsprake opten dach van heden verclaert voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad

van Antwerpen, hebben sy van weerden gehouden ende bevolen den partien aen beiden siden van weerden te houdene. Dit was aldus bevolen anno predicto, x Decembris.

---

16 December 1438.

Boudewyn Thoen verwezen tot betaling eener som aan het Sint-Michielsklooster.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXXVIII°, XVI dage in Decembry, wart gewyst met eenen vonnisse by Janne van der Ryt, Burgermeester ende Scepenen, dat Bouden Thoen betalen soude den Proefst van Sinte-Michiels, sgodshuys behouff, XIX gouden ryders ende VIII scellinge grote Vlems tusschen dit ende Onser Vrouwendach Lichtmisse naestcomende, met gereeden gelde off met panden als volhouden panden goet genouch daervoere synde. Dair by ende over waeren Claus Colenzone, Claus van der Heiden ende Willem Mengyaert, Scepenen, sinen medegesellen. fol. 2 v°.

---

29 December 1438.

Vidimus van drie schepenbrieven d. d. 20 October 1432, 5 October 1434 en 28 Januari 1435 (1436) betrekkelijk goederen gelegen te Wommelghem en te Contich.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende achtendertich, negenentwintich dage in December, so warden voere Borgermeesteren ende Scepenen drie scepenenbrieve van Antwerpen, goet, gans, gheve, ongecanseleert ende ongeraseert synde, daeraf de teneur van denselven brieve fol. 3.

by bevele van den Borgermeesteren ende Scepenen in der stadregister gescreven staen ende van worde te worde hierna volght : Wy Gielys Bode ende Jan de Coninc, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Jan van Vellaer, ende bekende dat hy omme eene somme gelts, die hem al ende wel es vergouden, vercocht heeft wel ende wittelic Clause den Smit, wollenwevere, ende Lysbetten van Kempenen, synen wettigen wive, elcx jaers erflic een halster goets custbaers rogs jaerliker ende erfliker renten op een stede met huyse, hove, gronde, duyfhuise ende met al datter toebehoert, gestaen te Wommelgheem aen de plaetsen, tusschen Willem Ghysberchts erve, aen deen zide, ende Wouter Ots stede was, aen dandere side ; item, opte helft van eenre stede met bogaerde, lande ende met al datter toebehoert, gestaen aldaer op doesteynde van der kerken, geheeten den *Roef*, ende op een stede met huyse, hove, gronde, lande ende met al datter toebehoert, gestaen aldaer aen de plaetse, neffens den wech aldaer aen tveken daer men in comt, ende op een vierendeel buynder lants gelegen aen tridehecken aldaer, neffens der Heeren lant van Sente-Michiels, comende metten zuyteynde aen den waterlaet, als wy verstonden, welcke voirscreven parcheelen van goeden geheelic ende altemale, gelyc sy boven gescreven ende benoemt staen, de voirscreven Jan van Wellaer alnu verbonden ende te pande geset heeft over tvoirscreven een halster rogs tsjaers erflikere renten, te geldene ende te betalene van den voirs. Janne van Vellaer ende van sinen nacomelingen den voirscreven Clause den Smit ende Lysbetten, synen wive, ende hoeren nacomelingen, erflic ende eeuwelic duerende alle jaere op Sente-Bavendach, ende te leveren tAntwerpen metter Antwerpscher maten ter stede daer de voirs. Clause de Smit ende Lysbeth, syn wyf, ende hoer nacomelinge liefste hebben selen, sonder hoeren cost. Voerdane soe geloifde de voirs. Jan van Vellaer dese voirgenoemde pande te waerne ende te claerne los, vry ende quite van allen anderen voercommere ende calengien, vutgenomen omtrent viventwintich scellinge grote erflic wte allen desen panden gaende ende anders niet. Ende waert dat aen dese voirgenoemde pande namaels yet gebrake, soe heeft de voirs. Jan van Vellaer, omme de meerdere sekerheyt, daertoe mede verbonden ende tonderpande geset

hem selven ende alle syn andere goede, ruerende ende onruerende, die hy nu heeft oft namaels vercrigen mach, ende waert dat voert aen hem oft aen syn goede yet gebrake, soe quam mede voere ons Bouden van Vellaer, syn broeder, ende geloifde dat altyt op te richten ende te voldoene met hem selven ende met allen synen goede, ruerende ende onruerende, die hy nu heeft oft vercrigen mach, maer de voirs. Jan van Vellaer geloifde hieraf weder den voirs. Bouden van Vellaer ende alle syn goede scadeloes te quiten, commerloes ende ongemoeyt te houden tallen dagen, met hem selven ende met allen synen goeden, ruerende ende onruerende, die hy nu heeft oft vercrigen mach, sonder argenlist. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende tweendertich, twintich dage in October.

P. K.

Wy Jan de Coninc ende Jan de Pape, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Bouden van Vellaer, ende bekende dat hy omme een somme gelts, die hem al ende wel es vergouden, vercocht heeft wel ende wittelic Lysbetten van der Kempen, wedewe wilen Claus tSmit, ende Magrieten, hoere dochter, elcx jaers erflic een viertele goets custbaers rogs, jaerliker ende erfliker renten op de helft van eenre stede met huyse, hove, gronde, duyfhuyse ende met al datter toebehoert, gestaen te Wommelgheem aen de plaetse, tusschen Willems Gysbrechts erve, aen deen zide, ende Wouter Ots erve, aen dandere side, daeraf dat dandere helft van derselver stede toebehoert Janne van Vellaer. Item, opte helft van eenre stede met huyse, hove, lande, gronde ende met al datter toebehoert, houdende tsamen omtrent de gheheele stede een gemet, luttel myn of meer, gestaen ende gelegen te Wommelghem, tusschen de Herstrate aldair, aen deen zyde, de kerkwech, aen dandere side, ende op fol. 3 v°.
een vierendeel van eenre stede met huyse, hove, gronde, lande, bogaerde ende met al datter toebehoert, houdende tsamen omtrent de gheheelre stede onderhalf gemet, gheheeten den Roef, gestaen ende gelegen te Wommelgheem

aen de plaetse, tusschen de Herstrate aldaer, aen beyden ziden, als wy verstonden, dewelke voirgenoemde perchelen van goede geheelic ende al, gelyc voirs. es, de voirs. Bouden alnu verbonden heeft ende te pande geset over tvoirscreven een viertele rogs tsjaers erfliker renten, te geldene ende te betalene van den voirs. Boudene ende van sinen nacomelingen, der voirs. Lysbetten, Magrieten, hoerer dochter, ende hoere nacomelingen, erflic ende eeuwelic duerende, alle jaere te Bamisse ende te leveren bynnen Antwerpen metter stadmaten van Antwerpen, ter stede daer de voirs. Lysbeth, Magriete, hoere dochter, ende hoere nacomelinge liefst sullen hebben, sonder hoeren cost. Ende dese voirgenoemde pande geloefde de voirs. Bouden te waerne ende te claerne los, vry ende quite van allen anderen voercommer ende calengien, vutgenomen de helft van thiene capoenen erflic den Jonckers van Sompeken vuter helft van der yerster stede jaerlix gaende; item, drie hynnen ende twee Antwerpscher scilde erflic vuter andere geheel stede jaerlix gaende, ende drie viertelen rogs twee oude scilde ende twee hynnen erflic vuter lester derdes geheelre stede jaerlix gaende ende anders niet. Ende waert dat der voirs. Lysbetten, Magrieten, hoerer dochter, ende hoere nacomelingen aen dese voirgenoemde pande hieraf namaels yet gebrake, soe heeft de voirs. Bouden, om der meerdere sekerheit, daertoe mede verbonden ende tonderpande geset hem selven ende alle syn andere goede, have ende erve, ruerende ende onruerende, welkerande dat se zyn, die hy nu heeft oft namaels vercrigen mach, sonder argenlist. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende vierendertich, vive dage in Octobri.

P. K.

Wy Jan van Ranst ende Willem van den Wyngaerde, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Jan van den Zoome, bekende ende verlide dat hy sculdich is van gerechter wettiger schout Jacobe den Cock ende Magrieten Smeets, wittige dochter wilen Claus Smeets, elcx

jaers erflic sesse viertelen goets custbaers rogs jaerliker ende erflikere renten, te geldene ende te betalene van den voirs. Janne van den Zoome ende van zynen nacomelingen den voirs. Jacobe den Cock ende Magrieten Smeets ende hoere beyder nacomelingen, erflic ende eeuwelic duerende alle jaere te Kerssavonde ende tAntwerpen te leveren metter stad maten, ter stede daer de voirs. Jacop ende Magriete ende hoere nacomelinge liefste hebben sullen, sonder hoeren cost. Ende hiervoere soe heeft de voirs. Jan van den Zoome verbonden ende te pande geset een stede met huyse, hove, gronde, lande ende met al datter toebehoert, houdende negen vierendeel, luttel min of meer, gestaen ende gelegen bynnen der prochien van Contick, tOplinth, tusscen Jan sHerden erve, aen deen zide, ende Gielys Oems erve, aen dander side, streckende voere vut ten Langelaer tot aen sHeeren strate, als wy verstonden. Ende die voirs. stede geloifde hy hem te waerne ende te claerne los, vry ende quite van allen andere voircommer ende calengien, vutgenomen sesthien oude grote erflic van heerenchyse ende sesse viertelen rogs erflic Lysbetten Ydens jaerlix daervoere vutgaende ende anders niet, sonder argelist. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende vivendertich, achtentwintich dage in Januario.

P. K.

---

29 December 1438.

Bekrachtiging van eene uitspraak der Wethouders in een geschil tusschen Jan van Overhof en de kinderen van Cornelis van Overhof.

Also int jaer M. CCCC. ende XXXVII, in November XIIII dage (1), getermineert ende wtgesproken was by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden alse van alsulken geschille als hangende was tusscen Janne van Overhof, ter fol. 5.

(1) *Zie hierboven bladz.* 183.

eenre ziden, ende den kinderen Cornelys van Overhof, die hem seggen ende mainteneren getrouwet synde, ter andere, toecomende ende spruytende omme der goeden wille die wilen Jannes van Overhof ende Gheyle Mercelisdochter, syn wettich wyf, gaven, in vollen stoele sittende, de tweedeel den wettigen kinderen Cornelys voirs. ende tderdendeel sinen bastaert kinderen, gelyc scepenbrieve van Antwerpen wel verclaeren, ende gelyc de voirs. terminacie onder der voirs. stadzegel besegelt wel begrypt ende oic genouch verclaert, dat de voirs. kindere bynnen jaers na der voirs. terminacien selen moeten beproeven dat zy getrout syn, ende daerintusscen so bleef Willem Noyts, de bastaert, borge van des voirs. Jans wegen een jaer lanc goede rekeninge te doene van des van den voirs. goeden comen soude, op dat aen den voirs. Janne yet gebrake. Ende want de voirs. kindere bynnen jaers niet bybracht en hebben met rechte alsoet behoerde, dat zy wettich syn, so hebben de voirs. Jan ende Willem begheert, na inhoudt der voirs. terminacien, dat Willem voirs. ontslagen warde van der borchtochten voirscreven, dairop bi der voirs. stadt bescreven warden vriende ende mage van den voirs. kinderen bi de stad te comen, gelyc zy daden tot drien toe, te wetene Jan, Joes ende Nouts Wouters, gebruedere, ende als zy bi de Heren quamen, waert hen opgedaen de begheerte des voirs. Jans ende Willems, ende voirt waeromme zy haer bethoen niet bybracht en hadden bynnen jaers, na inhoudt der terminacien voirscreven, die daerop antwoerden dat zy dat niet en hadden connen gedoen want de zake noch te Ludicke int recht hinck, also waert voirt getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden in de volle banc, navolgende der voirs. yerster terminacien, want de voirs. kindere niet volbracht en hadden de voirs. terminacie, dat Willem Noyts ontslagen syn soude ende bliven der borchtochten voirs. tallen dagen, ende dat de voirs. Jan van Overhof de voirs. goede gebruken soude rastelic ende vredelic, totter tyt dat de voirs. kindere hem die met beteren rechte, het waere te Ludick oft anderssins uten handen gewynnen consten. Behoudelic dien, eest dat de voirs. kindere den voirs. Janne de voirs. goede met rechte uten handen gewynnen consten, dat zy dan die goede niet en sullen

moegen aenveerden zy en selen hem tierst moeten opleggen alle alsulke redelike costen als de voirs. Jan bethoenen ende beproeven can, met getuygen oft hy sinen eede, dat hy gedaen mach hebben voere dbescudde van den voirs. goeden voere haeren vader, beyde int geestelike ende int weerlike recht, sonder argelist. Dit was gedaen ende getermineert anno XXXVIII, XXIX dage Decembris.

---

30 December 1438.

Vonnis in een geschil tusschen Elisabeth sHonts, weduwe van Nicolaas de Lichte, en Reinier Bollaert betrekkelijk eene erfrent bezet op goed te Austruweel.

Opte aensprake die Lysbeth sHonts, wedewe wilen Claus fol. 4 vo. Lichten, met eenen momboere haer gegeven metten rechte, met haere medepartien gedaen heeft Reyneren Bollaert, sone Gielys Bollaerts, als van III Vranxen cronen erflic die Claus de Lichte voermaels cochte jegens Willeme Ydensoen, van Outserweele, op zekere lant tOutserweele gelegen, ende dat hy geloefde te waerne op zekeren commer ende chys, ende daer Gielys Bollaerts met hem ende met sinen goeden borge voere bleven is, waert dat aen de waernisse yet gebrake. Ende na tverantwoerden dat de voirs. Reynere daerop dede, waert gewyst by Janne van der Ryt, Burgermeester ende Scepene, met eenen vonnisse, overmids dat clairlic bevonden is, dat uten panden meer gaet dan de waernisse begrypt, ende dat oec den Heren kenlic genoech is, dat de voirs. Reynere syns vaders goede geaenveert heeft, dat hy der voirs. Lysbetten wtreykinge ende betalinge vordane doen sal van den voirs. III cronen erflic ende daertoe haeren achterstel van II jaeren ende XXX scellinge grote. Present Werve, Colenzone, Riethoven, Elst, Mengiaert, anno XXXVIII°, XXX dage in December.

Omstreeks einde December 1438.

Verbod van uitvoer van koren, graan, meel en brood.

fol. 4. Omme dies wille dat in den jaere voirleden also groeten noet ende gebreck van corene geweest heeft in den lande van Brabant, also eenyegelyc weten mach, ende tselve gebreck van corene in denselven lande nu ende bynnen desen tsegenwoirdigen jaere by vele merkeliken redene, die claer ende openbaer syn, emmer also groten noot ende wel meerdere gescapen es te wesen, op datter behoirlic niet tsegen versien en wordde, daerom van groten noode es, dat men scerpelic toesiede op de palen ende frontieren van den lande, ende dat also verwaere dat gheen coren, grain, meel of broot dairbuten gevuerdt en wordde, mair dat dairbynnen bliven moigen, soe es overdragen ende gesloten bi den Heere ende bi den steden Loeven, Bruessel, Antwerpen, Thienen, Leeuwen ende Nivele, dat van nu voirtane nyeman, soe wie hy zy, gheenrehande coren, grain, meel noch broot vueren noch dragen en sal moegen, noch doen vueren noch dragen, buten den lande van Brabant, noch daertoe hulpen, te watere noch te lande, heymelic noch openbair, noch nyemans weten vercoepen om vut denselven lande gevuerdt oft gedragen te werden. Ende so wie also coren, grain, meel of broot buten den lande vuerde of droege, vueren of dragen dede, vercocht och dairtoe hulpe, dat dat coren, grain, meel of broot verbuert soude syn also verre als men dat gecrigen conde, de waerde daeraf opdat men niet en conste gecrigen, ende boven dien zoude elc van hen alsoe vele graens buten lants gewassen bynnen eenre maent daernae coepen moeten ende gecrigen, ende dat bynnen den lande van Brabant bringen om aldaer gesleten te worden, oft daeraf gecrigen den gouden moet sHeeren daer hy onder geseten is ende der stede voirs., ende daertoe soude elc van hen verbueren een pene van XII gulden riders, te bekeren tvoirs. coren, grain, meel of broot metter penen, deen derdendeel daeraf den Heere, dandere derdendeel der stadt dairt gevelt, also

verre die kueren heeft, ende dleste derdendeel den voirtbringere, ende ofte stat dairt gevelt gheen kueren en hadde, den Heere de tweedeele ende den voirtbringere tderde derdendeel, ende dat zy dairtoe staen selen ter correctien van den Here ende den voirs. zes steden. Ende oft ennich officyer of dienere yeman oerloefde of gedoigde coren, grain, meel of broot vut te voeren of dairmede simuleerde in enniger wys ende men dat ter waerheit bevonde, dat die de voirs. kueren ende penen selve soude moeten betalen, te bekeren in der manieren voirscreven, ende daertoe soude hy verbueren syn officie ende tgelt dat hy daerop staende hadde tot sHeren behoef. Behoudelic dat de ingeseten der stadt ende vryheit van Mechlen huers selfs gewas ende pachten, overmids goeder volcomene certificatien, vut den voirs. lande van Brabant selen moigen hebben ende gecrigen, ende oic coren moigen coepen tot huers selfs nootdorst ende leeninge op vry marcten na der yersten uren van dat de maercten begonnen ende gevrydt sullen syn, ende op alsulke burge ende manieren als de stede van Brabant onder malcanderen copen moigen, nae den overdragen ende ordinancie van elker plaetsen ende anders niet.

Item, dat desgelycx nyeman uten lande van Brabant coren, grain, meel noch broot en vuere noch en drage, te watere noch te lande, binnen der meyerien van den Bossche, noch oic en vercoepe om aldair gevuerdt of gedragen te werden, opte verbueren de voirs. penen, voir an den tyt dat de stad van den Bossche int voirs. point van den coren niet vut te vueren metten anderen steden van Brabant verennicht sal syn.

Item, om de voirs. gebode te bat onderhouden te werdene, soe es overdragen als voere dat men tallen plaetsen van den lande, ende zunderlingen opte palen ende frontieren ende elswair dairmen de meeste suspicie af hadde, openbair wairheiden in der kerken gebieden sal, tot welken waerheiden alle man tot dier plaetsen woenechtich sal moeten comen, sonder met enniger vryheit van poirterien of anders dair tsegen bescut tsine, opte verbueren de penen hierboven verclert, ende daertoe opte correctien van den Here ende van den steden voirgenoemt. Ende dese waerheiden sal men

gebieden ende besitten bi den Here ende bi der wet van elker plaetsen ten verzueke van den voirs. steden of ennigen van hen, daer zy huere gedeputerde by schicken sullen om die overtreders van des voirscreven steet te bevinden ende die te corrigeren ende de brueken dairaf te heffen ende te bekerene in der manieren voirscreven. Behoudelic dat desen nietwederstaende onderhouden zullen worden alsulken ordinancien ende geboden als bi den Here ende elken van den voirs. steden in hoeren bedrive genomen ende geboden zyn, oft namaels in sterkenissen van desen geordineert ende geboden zullen worden.

---

2 Januari 1438 (1439).

Uitspraak in een geschil tusschen Jan Peters en Jan van den Mortere betrekkelijk den aankoop eener korenrent.

fol. 5. In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXVIII, II dage in Januario, soe wert getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden op alsulken geschil als wtstaende was tusschen Jan Peters den ouden, van Airtslaer, op deen zide, ende Jan van den Mortere mit zinen medeplegers, op dander, als van eenen scepenenbrieve van Antwerpen sprekende van VI viertelen rogs lyftochten, daer yrsts coeps maer drye ℔ grote af gegeven en waeren, ende op zekere pande die dezelve Jan Peters naederhant gecocht ende gecregen hadde, ende die hem van naerderscap ontcalangiert wordden, nae dat hen de vors. partyen in den vors. Heren hieraf ganzlic gesubmitteert hadden, dat de vors. Jan van den Mortere ende syn medeplegers bynnen VIII dagen naestcomende ende bynnen sonneschine in der stadwissel tAntwerpen tot zinen behouf setten zullen drye ℔ grote Brabants, ende tot dien dage zal hen de vorgenoemde Jan Peters over moeten geven den vors. scepenenbrief van den VI viertelen rogs, ende vordane zullen sy hem tot Onser Vrouwendage Licht-

misse naestcomende bynnen sonneschine opleggen ende betalen voer den pacht VI viertelen rogs in der stad van Mechlen, Mechelscher maten, oft daervoere geven ende denzelven Janne alsdan telivereren VI gulden riders, oft XXV Philippuspenninge zilveren voer elken vors. rider gerekent, welc zy liefst hadden, ende zy koeren tghelt te gevene, dwelc hen aen beyden ziden bevolen was te doene ende te houdene, gelyc oft mitten vonnis gewyst waere.

---

12 Januari 1438 (1439).

Regeling van een geschil tusschen Jan van den Hove, Willem Beys en Hendrik Bekensone betrekkelijk waterleidingen.

Op alsulken gescil als gehangen heeft tusschen Jan van den Hove, vischcopere, Willem Beys ende Heinric Bekensone, toecomende ende spruytende van den watere dat van hoerre drier erven lopende ende vallende es tot in de vaute oft heymelicheit des vors. Jans van den Hove ende Willem Beys, ende die hen beiden toebehoert, soe es, opten dach van heden, overdragen ende ghetermineert bi den Borgermeesteren, Scepenen, Raetsluden ende Meester Peteren de Wagemakere ende Meesteren Claus van den Eynde, geswoeren erfsceyders van der stad, die de voirs. sake yerstwerf ripelic overzien hebben, als dat men dat voirs. water leyden sal alsoe alst de vors. erfsceiders aldaer bewysen selen, ende dat dat loepen sal over Jans erve van den Hove voirs., overmids dien dat hy verderfelike scade daeraf heeft, des soe selen de voirs. Jan ende Willem half ende half ende evengelic gelden ende betalen den cost die hieromme gedaen is ende noch gedaen sal worden. Behoudelic dat de vors. Heinric Bekensone, van dien coste hieromme gedaen synde, gelden ende betalen sal tvyfstedeel, ende dat sal den voirs. fol. 6 v°.

Janne ende Willeme te zamen van hoerre cost te baten comen, maer van nu vordane soe en selen de voirs. Heinric noch syn nacomelinge niet vordere in den costen gehouden syn van der vauten te ruymen, dan alleene van der goten als daer gebrec in valt, ende daeraf betalen den vyfsten penninc ende niet vordere. Gedaen in den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende achtendertich, twaelve dage in Januario.

---

16 Januari 1438 (1439).

Besluit aangaande de vereffening der schulden van Arnout Byesman en Joanna Smoers, zijne vrouw.

fol. 5 v°. In den jaere vors. (1), XVI [daghe] (2) in Januario, soe wert overdraegen ende getermineert by Willem van den Wyngaerde, Burgermeester, ende by al den Raetslieden, dat men de schulden die Aert Byesman, de theengietere, ende Janne Smoers, zyn wyf, te gader schuldich zyn moeghen, die de vorgenoemde Aert grootste tot omtrent IX ℔ grote Brabants, ghelikerhant betalen zoude half ende half vuyt hoeren gemeynen goiden, ende daerop zouden zy versamenen om dat te doen op in Maendage naestcomende, ende dat van nu vordane de vorgenoemde Aert, op deen zide, ende de vors. Janne Smoers, op dander, negheenrehande schult oft commer oft last en zullen mogen maken, daermede dat die ander oft zyn goide eenichsins belast, beswaert oft becommert zullen zyn, ende dat hoir de vorgenoemde Aert voer Scepenen van Antwerpen consenteren sal eenen vremden momboir te nemen mitten rechte alsoe dicke als zy des behoeven sal, om hoir daermede te behelpen in den rechte, zonder denzelven Arde oft zyn goide daermede van yet te belasten oft oic hoirzelven daermede tonterven.

---

(1) 1438.

(2) *Dit woord is in den tekst vergeten.*

16 Januari 1438 (1439).

Uitspraak in een geding tusschen Willem van den Elshoute en Elisabeth Bols, vrouw van Wouter van Vlinckenborch.

Int jair Ons Heren M CCCC achtendertich, sesthien dage in Januario, soe wert getermyneert in de volle banck van Scepenen ende Raitslude als van alsulken vervolge als Willem van den Elshoute gedaen hadde op Heinrick Bols dochter, Lysbetten, Wouters wyff van Vlinckenborch, dat deselve Lysbeth vutreyken ende betalen sal den voirs. Willeme sulc ghelt dair de voirs. Willem toe gewyst is metten rechte van Eekeren, ende aldair berekent de somme van sessentwintich ponde grote Brabants gelts ende drie zister rogx, dairvoere heeft de voirs. Willem te borgen geset Bouden van den Putte ende Hubrecht van den Zonnen omme te voldoene dwysdomme van den vonnisse dat alnoch tEekeren int recht hangdt, also verre het contrarie den vonnisse ende termynacien van Antwerpen tanderen tyden dairvan geschiet niet dairmet gequeyst en worden, mair de voirs. Willem geloifde wederomme synen borgen voirgenoemt schadeloes te quytene. Ende dat geschiet ten dage voirs. fol. 6.

---

17 Januari 1438 (1439).

Verklaring van Simon de Bruyn over eenen schepenbrief verleden door Meester Jan Pot, met bijhoorig stuk.

Ic Symoen Claussoen de Bruyn kenne ende lye dat alselke thien riders tsjaers erflic als Meester Jan Pot my verleden heeft, na inhoudt des scepenenbriefs van Antwerpen die daeraf is ende op my spreeket, toebehoirt Wouter Pot, sinen fol. 5 v°.

brueder, ende my niet, want hy dieselve thien riders tsjaers selve gecocht heeft ende mit syns selves penningen betaelt, daeromme bekenne ic ende lye mit desen openen brieve, dat ic gheen recht aen die renten voirscreven en hebbe, ende hebbe hem opgedragen ende overgegeven voer my ende myn nacomelingen alle alsulck toeseggen als ic aen den scepenenbrief voirgenoemt van thien riders tsjaers hebben mach, omdat dit waer is, hebbe ic, Symon Clauszone voirscreven, minen zegel hier op desen brief gedruct negenthien dage in Meerte int jaer Ons Heeren dusent vierhondert vyf ende dertich.

Int jaer Ons Heren M CCCC ende achtendertich, seventhien dage in Januario, so bekende Symoen Claussoen de Bruyn in de volle banc van Scepenen dat hy alsulken scepenenbrief van Antwerpen van X riders erflic als Meester Jan Pot op hem verleden heeft, dat hy daer noeyt by noch mede en was, noch dat hy met Meester Janne noch met niemande anders voirwaerde oft coemanscap daeraf en maecte, noch nie hallinc oft penninc daeromme en gaf ofte en dede geven, ende also hem dien brief overgegeven wart, also gaf hy en Wouteren Pot weder over, sonder penninc oft gelt daeraf vute te geven oft tontfane. Present Jan van der Ryt, Burgermeester, Noyts, Werve, Heyden, Reyneers, Ranst, Rythoven, Elst, Mengiaert, Scepenen.

---

22 Januari 1438 (1439).

Belofte van betaling gedaan door Hendrik Knaeps, van Turnhout, aan Jan Baten, Cornelis van Abbeneygen en Diederik de Greve.

fol. 4 vo. Int jair Ons Heeren M. CCCC. ende XXXVIII, XXII dage in Januario, so zekerde, geloifde ende zwoir lieflic aen den Heilegen, met opgerichten vingheren, Heinric Knaeps, wonachtich te Turnout, dat hy gelden ende betalen sal Jan

Baten thien viertelen goeds cusbaers rox; item, Cornelis van Abbeneygen thien viertelen rox ende Diederick den Greve thien viertelen rox, ende die sal hy hen drien ende elken van hen beghinnen te leverne te Turnout, metter maten van dair, te wetene in Sondage naistcomende elken I viertele, ende also voirt alle weken dairnaist volgende I viertele, totter tyt dat hy vollevert sal hebben. Ende waert so dat hy niet en leverde, in der manieren voirscreven, Cornelis van Abbeneygen ende Diederick den Greve, so geloefden dat ter presentien van Burgermeesteren ende Scepenen, voere dewelke Heinric Knaeps den voirs. eedt gedaen heeft, Jan Baten voirs. ende Mercelis Claus, als borgen dat te voldoen op tverband van hen selven ende allen hoeren goeden, mair de voirs. Heinric Knaeps geloifde syn voirs. borgen scadeloes te quitene ende dat swoir hi oic lieflic ten Heilegen in der manieren als boven verclaert staet. Presentibus Willem van den Wigaerde ende Janne van der Ryt, Burgermeesteren, Claus van den Werve, Claus Colenzone ende Willem van den Broeke, Scepenen.

---

23 Januari 1438 (1439).

Regeling van een geschil tusschen Jan van den Houte en zijne geburen, ter eene, en Jan Borlet, ter andere zijde, over eenen gemeenen gang.

In den jaere Ons Heren M. CCCC. ende XXXVIII, XXIII dage fol. 9. in Januario, quamen voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide Jan van den Houte, plattynmakere, ende syn gebuere, ter eenre ziden, ende Peter Joes, als machtich gemaect van Janne Borlet, coepman van Brugge, ter andere, thoenende dat zy onderlinge waren in geschille van eenen gange die leeght achter des voirs. Jans van den Houte huise ende der gebuere gemeynlic, comende uter roeyen tot opt kerchof met eenre poerten, denwelken by consente van den

voirs. gebueren genaut wart also vele dat een Henric van den Houte, Jan Borlets voersete, dairinne gemaect heeft een doere, daeraf dat hy jaerlix geloefde te gevene den gebueren voirs. IIII scellinge grote Brabants, ende die hy altyt wel betaelt heeft tot nu in de twee jaermercten lestleden, dat de voirs. Jan Borlet de IIII scellinge grote niet en heeft willen betalen, maer hier den gebueren huer scoenste doen metter poorten, also zy daden, ende verhuerden die anderen personen, denwelken Jan Berlet grote scade dede ende sloech hoer crame ontwee, van welken geschille opten dach van heden geordineert wart bi den Heren voergenoemt ende getermineert, dat Jan Borlet sal behouden syn vryheit van der poerten opdat hy wille, betalende alle jaere IIII scellinge grote, gelyc voerscreven staet, oft waer hy des niet doen en wille, so sullen de gebuere metter poerten huer schoenste moegen doen nietjegenstaende synre dueren der hy alsdan niet en sal gebruyken, ende hy sal oec betalen de IIII scellinge grote die hy achterstellich is, ende den goeden luiden huer scade verrichten die hy hen gedaen heeft na gelegentheit van der zaken.

---

26 Januari 1438 (1439).

Uitspraak in een geschil tusschen de erfgenamen van Jan de Maeyere en deszelfs weduwe.

fol. 6 vº. Opte geschillen die hangende waeren tusschen Beatruys tSchouteten, wedewe wilen Jans Maeyers, ter eenre zyden, ende Willeme de Maeyere, Cornelien Claus Maeyers dochter wilen, Romboute van Uden, hoeren man, ende Cornelis Claussone, in den name van sinen wive, als gerechte oeyren ende erfgenamen van Janne de Maeyere voirs., ter andere zyde, als van der makinge van eenen halven huyse met alle synre toebehoerten daer de voirs. Jan wt versterf, gestaen int Craeywyc, dwelc deselve Jan ende Beatruys, syn wyf, met eenen instrumente mallicanderen gemaect hadden ten

lanesten live van hen beyden, ende dat dan na den lancstlevenden van hen tvierendeel van den voirs. geheelen huyse gaen soude daert van rechts wegen sculdich soude syn te gaene na der stad recht, dewelke makinge de voirs. erfgenamen meynden dat die niet sculdich en waere van weerden te zyne, mids dinhout van eenen scepenenbrieve van Antwerpen mencie makende van der huweliker vorwaerden tusschen den voirs. Jan de Maeyere ende Beatruysen, sinen wive, die gecancelleert was overmids der betalingen van XX ℔ grote eens, na inhout van denselven brieve die noch rustende es onder de stad daer zy hen aen gedroeghen, met meer woerden die beyde de partyen daertoe seyden ende allegeerden, soe wart getermineert ende wtgesproken by den Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden de voirs. makinge van den halven huyse, die gedaen ende gemaect is na der stad recht, goet ende van weerden syn sal, ende der voirs. Beatruysen volghen na inhout van den voirs. instrumente, ende indien dat yement waere meynende dat de voirs. makinge billicx niet sculdich en es van weerden te zyne, ende die breken ende te nieute doen woude, dat men dat vervolgen sal ter stede ende plaetsen dair dat behoirt vervolght te worden. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVIII, XXVI dage in Januario.

---

27 Januari 1438 (1439).

Vonnis in een geschil tusschen Jan de Pape en Jan de Bock rakende de nalatenschap der weduwe van Jacob de Bock.

Op daensprake die Jan de Pape, in den *Pelgrem*, gedaen heeft Janne den Bock, als van sekeren goeden ende versterffenissen van onruereliker haven van waterlande ende anders, daeraen dat Jacob Box wedewe hoer tocht ende bylevinge hadde, gelyc de scepenenbrieve van der sceidingen fol. 6.

dat inhouden ende verclaeren, ende dat deselve goede verstorven ende bleven waren op tesselfs Jans Box moeder in haren levende live, soe seide, ende want hy have ende scult te hemwaert genomen hadde van des voirs. Jan Box moeder, soe meynde hy dat hem de voirscreven have sculdich ware te volgene, ende dat Jan de Boc daeraf syn hant doen soude, met meer worden, etc. Ende na tverantworden dat de voirscreven Jan de Bock daer weder op gedaen heeft met tween scepenenbrieven van Antwerpen, den eenen inhoudende de sceidinge ende deylinge tusschen Jacob sBocx wedewe vors. ende des voirs. Jacobs erfgenamen, inhoudende dat, na de doot van der voirs. wedewen, de goede weder comen souden op Jacob Bocks oeyre ende erfgenamen, gelyc denselven brief inhoudt ende wel verclaert, ende den anderen scepenenbrief van der quytsceldingen tusschen den voirs. Janne den Papen ende Janne den Bock, hoe dat zy van malcanderen vertegen syn, ende deen den anderen quytgeschouden hebben van allen heisschen ende gebreken die sy deen den anderen te heysschen oft aen te spreken hadden, tot datum des briefs van der voirs. quitantien, met meer worden, etc., soe wart gewyst met eenen vonnisse by Janne van Rythoven ende by gevolge Jans van der Ryt, Borgermeesters ende Scepenen, Willem Noyts, Jan de Coninc, Claus van den Werve, Claus Colenzone, Peter Reynere ende Jan van der Elst, als Scepenen, na de aensprake van Jan den Papen voirs. ende na tverantworden van Jan den Bock, na wtwysen van den scepenenbrieve van der sceidingen ende na inhoudt van der quitantien daer sy mede deen opten anderen vertegen waeren ende van al des voere de voirgenoemde Scepenen comen was, den voirs. Janne den Papen van synre aenspraken veyllich ende den voirs. Janne den Bock quite ende verwert van der aenspraken voirgenoemt. Gedaen int jaer Ons Heeren M. CCCC. XXXVIII, den XXVII^sten^ dach van Januario.

---

27 Januari 1438 (1439).

Joanna van Voschoven verklaart Hendrik van Wilre vrijwillig gevolgd te hebben en met hem ondertrouw te zijn.

Int jair Ons Heren XIIII^c XXXVIII, XXVII dage in Januario, quam Janne van Voschoven, met eenen momboere haer gegeven metten rechte, voere Borgermeesteren, Scepenen ende Raitslude, ende bekende dat zy haers dancx ende moetwillen, by haeren properen vryen wille, sonder ennich gerucht van hueren wegen te makene oft te doen makene, met Heinric van Wilre, den bastaertsone Heinrix van Wilre, woenachtich te Thyenen, gegaen is, ende hadde zyt noch te doene, zy zoudt noch doen, ende dat deselve Heinric met huer niet te doen gehadt en heeft ende dat zy ondertrouwe gedaen hadde den voirs. Heinricke eer zy by yemande van des voirs. Heinrix vrienden gekomen is. Ende heeft als boven gebeden den voirs. Heren dese voirs. punten ende stucken over huere te tuyegen ende ofts noot were te certifierene in allen eynden dairs noot gebueren mochte. fol. 6.

---

30 Januari 1438 (1439).

Overhandiging van eenen schepenbrief aan Wouter de Voldere uitgesteld tot na den afloop van een geding hangende voor den geestelijken rechter.

Alsoe Wouter de Voldere opten dach van heden hadde doen bescriven ende innecomen eenen Janne van Herck, woenende te Rethye, omme van denselven Janne te hebbene eenen scepenenbrief die gemaect was van den zoendinck dat tanderen tyden gemaect ende wtgesproken was op dongeval van den dootslage, die voermaels aen des voirs. Jans van Herck vader, fol. 6 v°.

zaliger gedachten, geschiet is, gelyc de principael wtsprake dairaf gemaect synde dat wel verclaerde. Ende want de Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden bevonden hebben, dat tusschen de voirs. partien noch questie ende geschil hangende is int gheestelike recht, na wtwisen derselver wtspraken, soe hebben zy getermineert ende vutgesproken dat de voirs. Jan van Herck ongehouden syn sal den voirs. Wouteren de Voldere eenige brieve over te ghevene totter tyt toe ende wilen dat trecht tusschen hen beyden gesleten ende volvoert sal syn in den gheesteliken rechte, daert alnoch hanghende es. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVIII, XXX dage in Januario.

---

4 Februari 1438 (1439).

Afstand eener korenrent gedaan door Jan van Lynt en Margareta Smekens, zijne vrouw, aan Catharina van Lynt.

fol. 7. Int jaer Ons [Heeren] (1) M. CCCC. XXXVIII, IIII dage in Februario, soe quamen Jan van Lynt ende Magriet Smekens, syn wettich wyf, woenende te Waelhem, ende bekenden dat sy Katlinen van Lynt, des voirs. Jans zuster, overgegeven hebben alsulken VII viertelen rogs tsjaers erflic, metten panden daer sy op spreken, als hem verstorven is van Gielis van Lynt, hoeren vader, ende heeft voert de voirs. Jan van Lynt ende syn wyf lyflic ten Heylegen geswoeren dat sy gheene beschutbrievè daeraf en hebben noch noeyt en hadden oft en wisten, daermede dat sy hen oft yemande van hoeren wegen in toecomenden tiden behelpen selen, doen oft laten behelpen, daermede dat de voirs. Katline van Lynt van hoeren VII viertelen rogs erflic oft panden voirs. in toecomenden tiden gehyndert worden mochten. Hier waeren by Willem van den Broeke, als Amman, Jan van der Ryt, Borgermeester, ende Claus van den Werve, beide Scepenen.

---

(1) *Dit woord is in den tekst vergeten.*

11 Februari 1438 (1439).

Aanstelling van scheidsrechters in een geschil tusschen Jan van Overhof, ter eene, en de gebroeders Wouters, namens de kinderen van hunne zuster, ter andere zijde. (1)

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende achtendertich, XI dage in Februario na costume tsHoefs van Camerycke, soe geloefden in presencie van Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden van der stad van Antwerpen, Jan van Overhof, in deen partye, ende Jan, Joes ende Aernout Wouterssone, gebroederen, alsoe wel voere henselven als in den name van Cornelise Jannes van Overhofs kinderen, die de voirs. Cornelis hadde by haerer zuster, in dandere partye, dat elke partye van hen tween nemen ende kyesen sal twee goede mannen dairinne zy hen geheelic ende al submitteren ende keeren sullen van alle alsulken questien ende geschillen, welkerande die wesen moegen, als zy deen yegens den anderen het zy int gheestelic oft int weerlike recht oft oic buyten rechte wtstaende moegen hebben gehadt in eeniger manieren totten dage toe van heden, dewelke viere goede mannen van den voirs. partyen gecoren synde, sullen overhoeren de questien ende geschillen ende oic redene ende bescheit van beyden partyen voirs., ende dan dairaf haere ordinancie ende wtsprake doen tusschen dit ende Sinte-Gheertruydendach half Meerte naest toecomende, opdat zys onderlinge connen overcomen ende eens gheworden. Ende eest dat zys bynnen den voirs. Sinte-Gheertruydendage niet en overcomen oft onderlinge haerer wtspraken ende ordinancien niet eens en connen geworden, soe sullen de voirs. partyen aen beyden zyden metten voirs. seggheren opten voirgenoemden Sinte-Gheertruydendach hier tAntwerpen innecomen by Peteren van der Beversluys, die hen dan eenen geliken overman setten ende stellen sal omme van den voirs. questien ende geschillen de voirgenoemde partyen met synen ordinancien ende wtspraken te verlikene, fol. 7.

(1) *Zie hierboven blz.* 299.

alsoe behoeren sal. Gelovende voert de voirs. partyen ende elc van hen tghene dat by den seggeren die zy nemen ende kyesen sullen oft by den overman, die de voirs. Peter van der Beversluys daertoe stellen sal, gheordineert ende wtgesproken sal worden, goet, vast, gestentich ende van weerden te houdene, gelyc oft met eenen vonnisse gewyst waere. Ende alle saken sullen bliven staende in state, gelyc zy opten dach van heden staen totter tyt toe ende wilen dat de voirgenoemde ordinancie ende wtsprake gemaect, wtgesproken ende volvoert syn sal alsoe daertoe behoeren sal, begerende dat de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidslude dat op hen kennen wouden.

---

3 Maart 1438 (1439).

Geding over eene korenrent verwezen naar den bevoegden rechter.

fol. 7. Anno XIIII^c XXXVIII, III^a Marcy, so wert getermineert in de banc van Scepenen van alsulken gescille als geresen was tusschen Heinric van Weesmale, bastaert, ter eenre zide, ende Cornelis Alartssone, ter andere, ter causen van I halster rox erflic dat de voirs. Cornelis gecocht hadde jegens Willem Roeck, ende anders van ouden brieven die hem de voirs. Willem over hadde gegeven, dat de voirs. Heinric ende Cornelis huer recht soeken ende vorderen souden ten steden ende plaetsen dair den gront gelegen waere, en dair dese sake int recht comen waere, gemarct dat de brieve gront ende erve begrepen die alhier te rechte niet en behoirden.

---

4 Maart 1438 (1439).

Vidimus van eenen schepenbrief d.d. 29 September 1357, inhoudende verkoop van eenen windmolen te Boelaer, door Jan van Duist aan Elisabeth, weduwe van Zeger Busschers.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC. ende achtendertich, viere dage in Meerte, so wart braecht voer Borgermeesteren, Scepenen ende Raitsluyde eenen scepenenbrief van Antwerpen goet, ghans, gheeve, ongecanseleert ende ongeraseert synde, daeraf de teneur van denselven brieve by bevele van den Borgermeesteren ende Scepenen in der stadtregister gescreven staet ende van worde te worde hierna vervolght : Wy Peter van Hoboken ende Claus van der Borgh, Scepene in Antwerpen, maken cond dat voere ons quamen Jan van Duist, aen dene partie, ende Joffrouwe Lysbet, wyf wylen Zeghers Busschers, met horen momboere haere gegeven metten rechte, aen dandere partie, ende bekenden onderlinge dat de voirgenoemde Jan van Duist gegeven heeft terve ende in erfliken rechte der voirs. Jouffrouwen Lysbetten eene wintmolen die gestaen es te Boelaer, te houdene ende horen orboere daermede te doene, tsjaers omme vive sistere rogs goeds ende custbaers jaerlecs ende erflecs pachts, te geldene ende te gevene alle jaere van der voirgenoemder Joffrouwen Lysbetten ende van horen nacomelingen den voirgenoemden Janne van Duist ende zyn nacomelingen ende te leverene bynnen Antwerpen te zinen huyse te Kerssavonde, met der Antwerpscher maten, ende van Kerssavonde over een jaer sal dierste pacht verschinen, ende dan vordane alle jare op den Kerssavondt gelyc dat voere es bescreven. Ende omme dat de voirgenoemde Jouffrouwe Lysbet begheerde ende woude dat Jan van Duist ende zyn nacomelingen van desen erfpachte wel versekert waren, soe heeft zy verbonden ende te pande geset achte gemete lants die gelegen zyn te Orderen op dLanghacker, ende hets ondersproken dat de voirgenoemde Jouffrouwe fol. 7 v°.

desen erfpacht sal lossen ende afquiten mogen een zister oft meer te gadere, elc zister omme achtentwintich Antwerpsche scilde metten viere leuwe geteekent, ende met den pachte van den rogge die zy afquyt alsoe verre als die tyt van den jaere es leden. In kennessen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCC vyftich ende zevene, op Sente-Michielsdach.

P. K.

---

4 Maart 1438 (1439).

Schuldbrief van 650 nobelen door de Wethouders van Herenthals aan de stad Antwerpen, ter beschikking van belanghebbenden, overhandigd.

fol. 8. Anno XIIIIc ende XXXVIII, IIIIta Marcy, brochten Everhart Metten ende een andere goet man met hem gedeputeerde van der stad wegen van Heerentals, onder de stad van Antwerpen, de obligatie van VIc ende L nobelen, wegende tstuck IIII 1/2 Yngelsche, metter welker Heinric van Roede voir Scepenen van Heerentals aengesproken hadde Heinricke van Leenhoven, ende dairaf dat hier voirmaels een hootvonnisse gehaelt is geweest tAntwerpen, welke obligatie zi begheerden dat men se overgeven soude denghenen die se sculdich waere te hebbene, ende dat de Scepenen van Heerentals dairaf mochten onbelast bliven, dwelc de stad van Antwerpen aennam dat also te doene ter ontlastingen van den Scepenen van Herentals voirgenoemd.

Peter van der Beversluys verwezen tot betaling van de onderhoudskosten van zijnen zoon Jan, met bijhoorigen kwijtbrief.

5 Maart 1438 (1439).

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XXXVIII, vive dage in Merte na costume van scrivene sHoefs van Camerycke, nadien dat Meester Pauwels Beye, Archidiaken van Camerycke, met rechte aengesproken hadde Peteren van der Beversluys voere de somme van vive ende vyftich ryders, die hy aen hem tachter was van dat Jan van der Beversluys, des voirs. Peters zone, met hem ghewoent hadde ende oic van geleenden gelde, dairaf hy syn gehout dede voere zynen ordinaris, na wtwisen van den vonnisse dat daeraf gegeven wart, soe wert getermineert by Burgermeesteren ende Scepenen, dat de voirs. Peter van der Beversluys den voirgenoemden Archidiaken betalen soude de voirgenoemde LV ryders tusschen dat ende Belokenen Paesschen naest toecomende met ghereeden gelde sonder pande, gelyc oft met eenen vonnisse gewyst waere, omme dewelke tontfaene de voirs. Archidiaken maecte machtich ende stelde in syn stede den Proefst van Sinte-Michiels, Meester Gielyse van den Wyngaerde, Michiele ende Jannese Kyekens. Actum ut supra, present Jan van der Ryt, Burgermeester, Willem Noyts, Claus van den Werve, Claus Colenzone, Peter Reyners, Jan van Ranst, Jan van Riethoven, Willem van den Broeke ende Jan van der Elst, Scepenen. fol. 7 vo.

3 Juli 1439.

Wy Willem Noyts ende Jan van der Ryt, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Meester Pauwels Beye, Archidiaken van Camersys ende Canonick in der kerken van Camerycke, bekende ende verlyde dat hem Peter van der Beversluys volcomelic ende al vernueght hadde ende wel fol. 12.

voldaen van alsulken vivenvyftich ryders eens als Jan van der Beversluys, des voirs. Peters zone, hem tanderen tyden bekent hadde sculdich zynde, met eenen scepenenbrieve van Antwerpen, als van geleenden gelde ende oic van montcoste die deselve Jan by den voirs. Archidiaken gedaen ende verteert hadde, als wy verstonden, alsoe dat de voirs. Meester Pauwels den voirs. Peteren, Janne, zynen zone, ende alle andere die des quitancie behoeven moegen in eeniger van der voirs. somme ghelts, claerlic quite schaut tallen dagen, gelovende in goeden trouwen dat hy den voirs. Peteren, Janne, zynen zone, noch nyemende anders hierenboven van der voirs. somme ghelts nemmermeer meer aenspreken, heysschen oft moeyen en sal int gheestelike oft int weerlike recht, by hem selven oft by yemende anders van zynen wegen, in gheenre manieren, ende bekende voert de voirs. Meester Pauwels, overmids dat den voirs. scepenenbrief van vivenvyftich ryders eens onghereet ende verloren was, soe dat hy dien den voirs. Peteren niet overgegeven en conste, alsoet behoerde, waert dat zake dat hy oft zyn nacomelingen oft yement anders den voirs. scepenenbrief in toecomenden tyden wedervonden, dat hy dan te nieute gedaen soude worden ende van gheenre weerden syn, ende dat hy noch zyn nacomelingen hen daermede nemmermeer behulpen en sullen yegens den voirs. Peteren, Janne, zynen zone, noch nyemende anders van haeren nacomelingen, in eeniger manieren. Sonder argelist. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, gegeven int jaer Ons Heeren M. CCCC negen ende dertich, drie dage in Julio.

J. KIEKENS.

---

5 Maart 1438 (1439).

Uitspraak in een geding tusschen Hendrica van den Broeke, weduwe van Willem van Tichelt, en Jacob de Bitter, over handelszaken.

Int jaer Ons Heren M CCCC ende XXXVIII, vive dage in Merte, na costume van scrivene tsHoefs van Camerycke, nadien dat ghewyst was met eenen vonnisse by Janne van Ranst ende by gevolge van den Scepenen, synen medegesellen hieronder gescreven, dat Heinrick van den Broeke, wedewe wilen Willems van Tichelt, vernuegen ende betalen soude Jacope de Bitter van twee last harincx gedragende de somme van negen ende tseventich Peters ende eenen halven, van alsulken viere lasten harincx als deselve Jacop ende de voirgenoemde wilen Willem, haere man, vercocht hadden sekeren luden van Duway, ende die deselve Jacop geheelic ende al betaelt hadde, etc., soe wert getermineert by den Burgermeesteren ende Scepenen voirs., dat de voirs. wedewe den voirgenoemden Jacope vernuegen ende betalen soude van der voirs. sommen van LXXIX 1/2 Peters bynnen der Sinxenmerct van Antwerpen naest toecomende, met ghereeden gelde sonder pande, gelyc oft metten vonnisse gewyst waere. Vordaene wart deselve Jacop de Bitter doen met eenen vonnisse by Janne van Riethoven ende by ghevolge van Scepenen, zynen medegesellen hierna bescreven, gewyst quite ende verweert van alsulkere aenspraken als hem de voirs. wedewe gedaen hadde als van zekeren lynwade dat zy hem vercocht ende gelevert hadde, alsoe zy seyde. Present Jan van der Ryt, Burgermeester ende Scepene, Willem Noyts, Claus van den Werve, Claus Colenzone, Peter Reynere, Jan van Ranst, Jan van Riethoven, Willem van den Broeke ende Jan van der Elst, Scepenen. fol. 7 vo.

7 Maart 1438 (1439).

Regeling van een geschil tusschen Geeraard Nieuwelant en Meester Gillis van den Wyngaerde over het verlies door hun, als borgen van eenen wisselaar, geleden.

fol. 8 vo. Op alsulken questien ende geschillen als een wile tyts gehangen hebben tusschen Gheerde Nieuwelant, ter eenre siden, ende Meesteren Gielise van den Wyngaerde, ter andere, toecomende ende spruytende omme der borchtochten wille die zy voermaels tsamen gedaen hadden voere de hanteringe van Aerts Bouts wissele, ende dat daeraen cleefde, daeromme de voergenoemde Gheerd denselven Meesteren Gielise porrede met rechte, mids zekere schaden die hy gehad hadde van den Heere van Hoechstraten, die hem deselve Meester Gielys half soude helpen dragen, alsoe hy meynde. Ende daerop de voergenoemde Meester Gielis hem verantwoerde, seggende dat hy daerinne niet gehouden en waere, mids zekeren redene die hy daertoe cleede ende alligeerde, soe wert de voers. zake doen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluden vuyten rechte getogen ende gestelt in seggheren, die de zake van den voers. geschillen overhoiren souden ende daerop ordineeren alsoe hen dunken soude daertoe behoerende na gelegentheit van der saken. Ende overmids dat de segghneren die de voergenoemde partien genomen ende gecoren hadden, na dien dat sy gehoert ende verstaen hadden int lange ende met gescriften daensprake van den voergenoemden Gheerde ende tverantwoerden van den voers. Meesteren Gielise, mitgaders allen denghenen dat sy aen beyden zyden daertoe wouden segghen ende allegeeren in huerer vuytspraken ende ordenancien daerop te makene, niet vereenigen ende veraccoerdeeren en consten, soe stelden zy in gescriften huer advis ende goetdunken, te weten eenyegelic voer de partie daeraf hy gecoren was, ende brochten alsoe alle de handelinge, die voere henlieden tusschen de voers. partien gheschiet ende gehandelt was, in handen van den voergenoemden Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluden, omme by henlieden voirt in derselver saken geordeneert te wordene

alsoe hen dunken soude na alle gelegentheit daertoe behoirende. Ende alsoe zyn de voergenoemde partien wedercomen by den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluden voers., ende hebben hen in henlieden geheelic ende al gesubmitteert van den voers. questien ende geschillen, gelovende van weerden te houdene tghene dat zy daerop ordeneeren souden, etc. Waeromme de voergenoemde Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluden, nadien dat zy opten dach van heden gehoirt, gesien, gevisiteert ende wel verstaen hebben aensprake ende verantwoerden ende voirt alle tghene dat de voers. partien ende elc van hen daertoe hebben willen segghen ende allegeeren, met rypen rade ende advise considererende dat men billix daerinne considereren soude, ende na alle gelegentheit van der saken, hebben daerop geraempt, geordineert, gemiddelt ende voere haere advis ende goedunken vuytgesproken ende getermineert, dat de voers. Meester Gielis tusschen dit ende Sent-Jansdach Baptisten in midzomer naest toecomende gheven ende betalen sal den voergenoemden Gheerde Nieuwelant voere alle tghene dat hy hem heyschende syn mach als van den questien ende geschillen boven verclaert, tseventich Rynsche guldene eens oft de weerde daeraf in anderen goeden gelde gelyc ten dage van betalene gemeynlic binnen Antwerpen in borsen gaen sal. Ende hiermede sullen zy aen beyde siden content, te vreden ende vereenicht zyn; sonder daerenboven deen den anderen meer te moeyene oft aen te sprekene van hemselven oft by yemande anders van hueren wegen in eniger manieren. Behoudelic dien, waert tsake dat de voers. Gheert ende Meester Gielis in toecomenden tyden eenige verrichtinge gecrigen consten van haren scaeden voers., het waer aen den voergenoemden Aerde Bouts, oft aen yemande anders, dat hen dat te geliker baten comen soude na davenant van der scaeden die elc van hen daeraf gehadt heeft, sonder fraude ende argelist. Dit was gedaen in de volle banck van Raide int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende achtendertich, seven dage in Meerte na costume van scrivene sHoofs van Camerycke.

J. KIEKENS, de mandato Dominorum.

---

11 Maart 1438 (1439).

Overhandiging van scepenbrieven aan Adriaen van Eemeren ten behoeve van den minderjarigen Peter van den Dycke.

fol. 8. Anno predicto (1), XI_a Marcy, na costume etc., soe wart getermineert ende overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluden dat de wedewe wylen Jorys van den Dycke, Her Cornelis Toyr ende Wouter van Reelegheem, als testamenteurs des voirgenoemden wylen Jorys, overgeven souden Adriane van Eemeren, tot behoef Peters van den Dycke, Mertens sone was van den Dycke, alsulken brieve, als zy onder hadden, die denselven Peteren verstorven waren van den voirs. Martene, zinen vader, omme dieselve brieve onder den voirgenoemden Adriane te bliven rustende totter tydt toe ende wylen dat de voirs. Peter mondich wesen soude ende dat hy hemselven soude connen regeren. Ende alsoe na vuytwysen van der voirs. terminacien gaven de voirs. testamenteurs den voergenoemden Adriane in zynen handen alsulken brieve als hierna gescreven staen, te weten is: eenen brief van XII 1/2 ouden grote ende II oude miten erflyc in de Meere; item, eenen brief van I wisselingen tusschen den voirs. Marten van den Dycke ende Aerde den Beukeleere; item, eenen quytscheltbrief tusschen Martene ende Joryse van den Dycke; item, drie brieve van eenen stuc lands liggende in de Losane; item, vive brieve van eenre hoeven aen de Wilrycsche heyde; item, II brieve van eenen huyse in de Meere, ende eenen brief dairmede de voirs. wylen Marten eenen zynen natuerliken zone zyn goede gemaect hadde, die den voirs. Peteren weder toecomen waren, ende noch eenen brief van scheidingen tusschen Marten ende zyn wyf, die niet en diende. Ende van desen brieven geloefde de voirs. Adriaen den voirgenoemden testamenteurs tontlastene tallen dagen, ende die den voirs. Peteren over te gevene als hy mondich zyn sal, by goetduncken ende

(1) 1438.

ordenancien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluden, ende anders niet.

Daaronder: Anno XXXIX, opten lesten dach van Octobri, soe gaf de voirs. Adriaen van Eemeren weder over de voirs. brieve boven verclaert Janne van Pulle, oude oem, ende Katlinen van Pulle, moeder des voirgenoemds Peters van den Dycke, in presentien van Burgermeesteren ende Scepenen, ende begheerde dairaf voirdane onbelast te zyne, ende aldair aenveerden de voirs. Jan ende Katline in presentien van den voirs. Peteren deselve brieve.

---

28 Maart 1438 (1439).

Gebod voor de « taverniers » en op den verkoop van wijnen.

Geboden ende vutgeroepen by Janne den Meyere, Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen anno XXXVIII, XXVIII dage in Meerte. fol. 8.

Overmids dat de stad van harer wynassysen niet betaelt en can geworden omme des borghs wille ende der schult die men den tavernieren sculdich is, so is overdragen by den Here ende by der stad, dat alle deghene die taverneschout sculdich syn, den tavernieren oft hoeren clerken die betalen selen tusschen dit ende Belokenen Paesschen naestcomende, opte peyne van I ridere te verbuerne, half den Here ende half der stad. Ende so wie tot dien dage niet betaelt en hadde, dien sal men terstont by den Here ende by der stad also vele pande vute sinen huys halen als de schult gedraeght ende oic den vors. kuere, ende so wie huys noch hof en hielde, dien sal men in de gevanckenisse leggen ende daerin houden tot dat hy voldaen sal hebben, ende hierinne en sal men niemande verdragen.

Item, dat van nu voirdane gheen tavernier noch syn clerck

wyn borgen en sal yemande, wie hy sy, ende waert dat hyt dade, men en sal hem gheen recht daeraf doen. Ende oft yemant hen hoeren wyn oft gelage ontdroege sonder gelt te gevene, dat zy dat bynnen den derden dage den Here ende der stad selen moeten kundigen omme daerin versien te wordene also behoirlic sal syn, ende oft zy des niet en daden, so en sal men hen oic daeraf gheen recht doen.

Item, dat men sonder verdrach sal doen executeren de verbode die tanderen tyden by den Here ende by der stadt gedaen syn van dien dat niemant in den papenkeldere gheenen wyn halen en sal, opte peyne die daerop staet.

---

10 April 1439.

Uitspraak in een geschil tusschen Maria Meus, vrouw van Jan Lippens, en Jan van Ykele, betrekkelijk eene korenrent.

fol. 9. Van alsulken geschille als opverstaen ende geresen was tusscen Marien Jan Meus dochter, Jan Lippens wive, ter eenre ziden, ende Janne, natuerlic sone Mathys van Ykele die men heet Zoeten, ter andere, toecomende ende spruytende van VIII mudde roggen erflic die de voirs. Marie met zekeren mannebrieven ende laetbrieven heeft ende heffende is optes voirs. Mathys goede, ende Jan, natuerlic sone Mathys voirs., thoende eenen scepenbrief van Antwerpen van XVI sesteren rox die hem syn vader gemaect heeft op alle syn goede, mids denwelken de voirs. Jan ende Jan Scolaster, die met hem op sinen dach quam, meynden dat de voirs. XVI sester rox voere gaen souden ende betaelt worden uten voirs. goeden eer de achte mudde rox voerscreven, soe is getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide, want claerlic bevonden wart dat der voirs. Marien brieve ouder syn van date dan des voirs. Jans scepenenbrief is, dat zy van hoeren VIII mudde roggen altoes voere betaelt sal worden, ende

wart voirt getermineert dat de voirs. Jan geenrehande eykenhout en sal laten houden ofte doen houden van den voirs. goede, gemarct dat men bi den voirs. scepenenbrief, die hem syn vader gemaect hadde, clairlic bevonden heeft dat hy van den voirs. XVI sester rox maer tochtenere en is. Gedaen anno XXXIX, X dage in Aprille na Paesscen.

---

1 Mei 1439.

De eerst openvallende vischbank toegezegd aan Wouter Mynnebode ten voordeele van zijnen neef Peter Mynnebode.

Int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende neghen- fol. 9 v°.
endertich, opten yersten dach van Meye, wart Wouteren Mynnebode, der stad dieneere, toegeseyt van den Marcgreeve, Heeren Janne van der Brugghen, Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluden gemeynlic in vollen raide vergadert zynde, dat Peter Mynnebode, des voirs. Wouters neve, Ghysbrechts Mynnebods sone, hebben soude ende de naeste zyn soude totter yerster vischbancken die vallen ende verschinen soude van den yersten vischcoepere van Antwerpen die aflivich worden sal, overmids dat hem dat tanderen tyden te meer stonden toegeseyt is, ende dat hy genoechlic gebeyt heeft, ende dat nyemand voere hem gaen sal om gheenen bede wille.

Daaronder : Dese voirs. bede wart geconcenteert XV dage in Junio anno predicto, by Burgermeesteren, Scepenen ende Raitsluden.

Op den bladrand : Dit is geschiet.

---

14 Mei 1439.

Vaststelling der « issuerechten » door de erfgenamen van Ridder Frederik uten Hamme te betalen aan de stad Gent.

fol. 9 v°. Int jaer Ons Heren M. CCCC ende XXXIX, XIIII dage in Meye, soe wart veraccordert, overdragen ende gesloten tusscen Willem van Voerhout, alse Tresorier ende ontfangere van der stad van Gend, in deen zide, ende Volpaert van Zuylen, alse gemechticht te vollen van Mirvrouwen der wedewen ende den bastaert kinderen wilen Heren Vredericx uten Hamme, Ridders wilen, in dander zide, toecomende van der yssuwen die der stad van Ghend voirs. vervallen ende verschenen mach wesen bi der doot ende versterffenissen Heren Vredericx voirs., die poertere was in de voergenoemde stad van Gend, in der vuegen ende manieren hierna volgende: In den yersten, by goetduncken ende bededingen den goeden luiden van der stad ende Wethouderen van Antwerpen, soe hebben de voergenoemde Willem overbracht besegelde kennisse, onder zegel der stad van Gend, notabelic in gescrifte van den rechte, costumen ende heerbringen, hoe dat men trecht van der yssuwen dair hanteert ende vordert ende de gewoenlicheit daeraf, ende Volpaert voirs. heeft overbracht, onder goede kennisse ende besegelte der stad van Utrecht ende anders, den staet van den goeden ende van den sterfhuise van Heren Vrederic voirs. ende van Mirvrouwen wilen synre gesellynnen, der wedewen, also dat blyct bi denselven gescriften. Ende dit wael in beyden ziden oversien, soe is by middele van eenigen notabelen die hen metter zaken hebben gemoeyt, overdragen, gemodereert ende gesloten, want men bevyndt clairlic dat doverschot boven allen commer niet meer ute en bringht dan omtrent XLIII ℔ grote Vleems, dat de voirs. Volpaert betalen sal den ontfangere voirs. V ℔ grote Vleems, in deser vuegen ende manieren, dat Her Vrederic uten Hamme noch in levenden live wesende hem rechts vermet, van rechter hoyrien ende geboerten wegen, aen zekere erfgoede ende leengoede gelegen in den stichte

van Utrecht, te Vlueten ende daer omtrent, eest dat de stad van Gend, mids den rechte van haeren yssuwen, eenich recht daerane heeft, dat zy dairaf by tiden comende onverlet van haeren rechte staende blyft, sonder argelist. Behoudelic Mirvrouwen der wedewen van haeren leengoeden, die haer van haeren patrimonium bleven syn, ombelast te bliven, gedragende omtrent v ℔ grote tsjaers, sonder argelist. Item, alse van den xx ℔ grote tsjaers die Her Vrederic voirs. gemaect hadde Jouffrouwen Clarissien van den Staple ende Godevaerde ende Huygen Braem, haeren kinderen, die de voirs. Volpaert sint de doot Heren Vredericx voirs., vuten name van der voirs. Vrouwen ende den bastaert kinderen, hen bewyst heeft in erfgoeden ende in penningen, ende voirt van der thienden van Valkenisse, die deselve Jouffrouwe ende haere kindere meynen hen toebehorende na de doot Mirvrouwen der wedewen voirs., dat de voirs. stede van Ghent daeraf blyft staende onverlet van haeren rechte opdat haer eenich dairin verscenen is, ende altyt sonder quetse Mirvrouwen ende den bastaert kinderen voirs. Sonder argelist.

---

19 Mei 1439.

Regeling van de betaling der lijftochtrenten door de stad Steenbergen aan poorters van Antwerpen verschuldigd.

Dit es alsulken composicie als by Heren Janne Hermanssone, priester, ende Willeme van der Maelsteden, der stede clerck van Steenberghen, als gedeputerde van derselver stede, gemaect ende gesloten es metten pensionarisen van der stad van Antwerpen lyfpensie hebbende opte voirs. stede van Steenbergen, opten XIX^{sten} dach van Meye anno XXXIX°, in der manieren hierna bescreven, behoudelic altoes den principalen brieven in haerer macht. fol. 10.

In den yersten, dat men den voirs. pensionarisen, te wetene

Magrieten, Peters Snacx dochter, Peteren Blocscoemakers ende zynen kinderen ende vrienden, Aerde van Gheel, Wynricxzone, met zynen broeders ende met Gheertruyden, zynre zuster, Jacope Gobbezone van der kinderen weghe van Putte, Katlynen Behagelaerts, Jan de Pape, Cole de Pape, Peter van Montenaken ende Janne Willebeys doude, van nu vordaene haere loepende renten betalen sal tallen terminen dat zy verschinen sullen, sonder eenich gebrec dairinne te laten geschiene, ende als van den drien lesten terminen die den voirs. pensionarisen verschenen syn ende dairaf dat zy noch in gebreke syn van betalene van der voirs. stede van Steenbergen, soe es gecomposeert by den voirs. gedeputerden, dat men hen die achterstelle van den voirs. drien terminen betalen sal bynnen viere jaeren naest toecomende ende deen den anderen vervolgende, te weten telken halven jaere ende termine dair haere lyfpensien verschinen sullen, een achtendeel van den achterstelle dat men hen noch sculdich bleven es, dairaf dat den yersten termyn van der betalingen oft composicien ingaen sal nu te Sinte-Jansmisse naest toecomende in dit yegenwoerdige jaer M. CCCC XXXIX.

Item, es oic in de voirs. composicie ondersproken, waert soe dat yement van den voirs. pensionarisen van der stad van Antwerpen bynnen den voirs. viere jaren dat men haere achterstel betalen sal, storve, dat men nochtan den erfgenamen van denselven dooden betalen sal den achterstel die men hem alsdan noch sculdich sal syn in der manieren dat boven ghecompozeert es, ende gelyc men den anderen die te live bliven betalen sal.

Ende buten deser composicien es alleene wtgebleven Claus van den Dale, van syns wyfs wegen, Lysbetten van den Nuwenhuyse.

In dese voirs. composicie hebben alle de voirs. pensionarisen, lyftocht hebbende opte voirs. stede van Steenbergen, gecomposeert gelyc Burgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen dairaf te vollen gheinformeert syn by Wouteren Minnebode, der voirs. stad knape, die daertoe van

derselver stad wegen van Antwerpen gecommitteert heeft geweest int jaer ende opten dach voirs.

---

29 Mei 1439.

Verordening « opte papenschole. »

Geoirdineert anno XXXIX^no^, XXIX May.

Omdat men tAntwerpen soude moegen gecrigen eene goede schole ende der goeder luide kindere te bat geinstrueert ende geleert worden beyde van scientien ende van zeden, soe is overdraghen ende geoirdineert bi den Heren van der Capittelen ende van der stad, dat van nu voerdane alle knechtkene die bynnen Antwerpen ter dietscher scholen gaen oft in toecomenden tyde ter dietscher scholen geset sullen worden te gane, den meester van der papenschole geven sullen des jaers eenen ouden groten ofte de weerde daeraf gelyc men daervoere betaelt bynnen der voers. stad van chyse. Ende dat sullen de meesteren oft meesterssen van den dietschen scolen moeten betalen alle jaere deen helft te Kerssavonde ende dandere helft te Sinte-Jansmisse den meester van der papeschole voers. Ende zy en sullen oyc egheene knechtkens meer latyns moeghen leeren dan huer gebet, hueren confiteor ende hoeren sevensalm, ende als zy comen tot hoeren donate te leerene, dan sullen zy moeten comen ter papenschole voergenoemt. Behoudelic dien, dat zy hen sullen moegen dietsche boeke leeren also lange alst de kindere oft huer ouders begheren, sonder argelist. fol. 10 v°.

E. Vinea.

---

19 Juni 1439.

Nadere verklaring der uitspraak van Hendrik Colibrant, als scheidsrechter, in een geschil tusschen Cecilia Celyen en Jan Wilmaer.

fol. 10 vº. Want Henric Colibrant tanderen tiden als overman, by goetdunckene van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden, syn wtsprake gedaen heeft van den geschille wtstaende tusscen Celyen, Willem Celyen dochter, ter eenre ziden, ende Janne Wilmaer, ter andere, als van den verervene ende afquitingen van eenre hoeven ende van der naerderscappen daeraf, gelyc de voers. wtsprake dat genoech verclaert, daer de voirs. Henric, oft er duysterheit inne viele, syn verclaeren gehouden heeft, soe is waer dat achtervolgende der wtspraken voers., Willem Celyen ende Jan Wilmaer voere Scepenen tAntwerpen ontboden syn, ende beyde gestaeft haeren eedt omme te seggene haere kenlicheit van des men hen vragen soude, haere beyder kennisse gehoert synde, is daer duysterheit inne vonden, also dat mids dien de voers. overman comen is by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden voirs. ende heeft hem daermede beraden, ende na dberaet by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide, syn verclaeren daeraf gedaen in der manieren hierna verclaert: overmids dien dat beyde partien claerlic gekent hebben, dat de scepenenbrieve van Antwerpen ouder syn dan eenige vonnissen dier op geghaen syn, ende oec omme dat deghene, die de voers. hoeve terve gegeven heeft, claerlic getuyght heeft datter coep geschiede van der afquitingen voere tvererven, dat de voers. Celye haere naerderscap hebben sal int vererven van der hoeven ende oec in de afquitinge, also dat Jan Wilmaer gheen recht in de voers. hoeve of daerop behoudende en sal bliven, ende sal daertoe de voers. Jan Wilmaer daeraf verthyen sonder vertrec met scepenenbrieven van Antwerpen ter voers. Celyen behoef. Ende hiermede seyt de voirs. overman de voerscreven partien vereenicht ende verleken van haeren geschille voirs. Dit was gedaen int jaer Ons Heren M. CCCC ende XXXIX, XIX dage in Junio.

23 Juni 1439.

Aflevering aan Evert van Dreyspe der goederen achtergelaten door zijnen broeder Hans.

In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXIX, XXIII dage fol. 10 vo.
in Junio, soe worden bi den Burgermeester ende Scepenen hiernae bescreven gethoent zekere opene brieve, den eenen beseghelt mitten zeghel des pastoirs van Netphe, ende den anderen bezegelt mitten zeghele des Scoutheten des Jonckeren van Nassouwe, in den lande tot Siegen, daermede dat Evert van Dreyspe, wittich brueder van wilen Hanz van Dreyspe, die mit Peteren van der Beversluys te woenen plach, wittelic mechtich gemaect was voer twee Scepenen des vors. lants om aen te verden ende te gecrygen allen tghene dat de vors. wilen Hanz van Dreyspe achtergelaten heeft ende hem toebehoirde, dewelke twee brieve vors. rustende zyn onder den vors. Peteren van der Beversluys, die oic mede mitten vorgenoemden Evert voer de Heeren quam, ende alsoe wert geconsenteert ende docht den Heeren redelic wesen, dat men den vorgenoemden Evert zyns vors. brueders goide, die achter hem bleven waeren, telivereren zoude, soe verre die hier in der stad waeren, ende oic bevolen den vors. Peteren die brieve onder te behouden. Hier waeren by Jan van der Ryt, burgermeester ende Scepen, Jan de Coninck, Claus Colenzone, Jan van Ranst, Peter Reynere, Jan van Rythoven, Willem van den Broeke, Jan van der Elst ende Willem Meyngaert, Scepenen.

ROMA.

27 Juni 1439.

Beslissing over de deeling der nalatenschap van Catharina Volkaerts, weduwe van Hendrik Quintens.

fol. 11. Op alsulken proces ende handelinge als Jacob van Doyze mit synre cluft ende medepartye van synre ziden, op deen side, ende dAmman van Denremonde met Lancelot van den Wyngaerde, als mechtich gemaect mit hoirre cluft ende medepartie van hoirre siden, op dander, deen jegens den anderen in rechte bracht hebben voere Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen ende daeraf te meer stonden veel informacien, getuygen ende waerheiden jegens malcanderen hebben doen leyden in den rechte als om tvierendeel van alle den goiden, haven ende erven, eygene ende leene, welkerhande die syn mogen, als Joffrouwe Katline Volkaerts, wedewe wilen Heinric Quintens, achter hoir gelaten heeft ende van hoirre doot verstorven syn mogen, als van der siden van hoirre moeder wegen, daeraen dat elke voirs. partye mainteneerde ende alligeerde in den rechte de naeste te sine, om die te deylen ende taenverden. Ende alsoe als hen beyde de voers. partyen geheelic ende al hieraf gesubmitteert hebben ende gekeert in de terminacie ende goetduncken van den voirs. Bourgermeesters ende Scepenen, om vast ende stentich tonderhouden tghene des sy hieraf overdragen ende wtspreken souden, soe eest dat wy Burgermeesters ende Scepenen voirs., yerstwerf oversien hebbende tvoirs. proces ende handelinge van gedinge, de getuygen ende waerheyden ende goide informacie van beiden partyen ende cluften voirs., mit goider voirsienicheyt ende ripen raede daerop gehadt na de diversiteyt ende swaerheit van der materien ende gelegentheit van der saken, overdragen, getermineert ende vutgesproken hebben, dat de voirs. partyen ende cluften, aen beiden siden, half ende half doergaens hebben sullen, deylen ende aenverden tvoirs. vierendeel van alle den voirs. goiden, haven ende erven, eygene ende leene, ruerende ende onruerende, welkerhande dat se syn, die achter der voirs.

Joffrouwe Katline bleven ende verstorven syn, als van hoirre moeder siden, gelyc als de voirs. partyen in den rechte daertoe getaelt hebben, te weten is elker side ende clufte van beyden partyen voirs. een half vierendeel van den voirs. goiden, ende soe wes leenen dat daerin zyn, dat sy die ontfaen sullen ende den Heere daeraf genouch doen te geliken coste. Behoudelic dien, eest dat sake dat yemand anders buten den voirs. cluften ende partyen desen voirs. vierendeel van den goiden naerder meynt te zine ende beter recht daertoe te hebbene dan de voirs. cluften, ende hy mit rechte daertoe taelde, dat dan de voirs. twee partyen aen beiden siden dat ghelikerhant ende te geliken coste wederstaen sullen, ende elc den anderen daeraf ter hant staen. Dewelke voirs. onse terminacie ende vutsprake den voirs. partyen aen beiden siden, dien elke een wtgescrift daeraf gegeven is, bevolen wert tonderhouden gelyc oft mitten vonnis gewyst waere, behoudelic dien, oft hierinne eenige donckerheit viele, dat dat de voirs. Heeren behouden tot hoeren verclaren. Hier waeren by Willem van den Wyngaerde ende Jan van der Ryt, Burgermeesters, Willem Noyts, Jan de Coninck, Claus van den Werve, Claus Colensone, Peter Reynere, Jan van Ranst, Willem van den Broeke, Jan van Rythoven, Jan van der Elst ende Willem Mengyaert, Scepenen, int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXXIX, XXVII dage in Junio.

---

3 Juli 1439.

Uitspraak in een geschil tusschen Margareta van Houthoven en hare broeders, ter eene, en Heer Jan Peters en zijne consoorten, ter andere zijde, aangaande de nalatenschap van Lauwerys van Houthoven.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXXIX, III dage in Julio, soe wart getermineert in den vollen raet van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden der stad van Antwerpen, alse van alsulken geschille als wtstaende was fol. 11 vo.

tusscen Magrieten van Houthoven met hueren brueders, ter eenre ziden, ende Her Janne Peters, priester, Godevaerde Pullekens, Nyse Putcuyps, Gielyse van Pulle de jonge ende Henricke van Tichelt, ter andere, toecomende ende spruytende omme der goeden wille die Laureys van Houthoven achter hem gelaten heeft, ende daer deselve Magriet ende haere brueders zekere scepenenbrieven van Antwerpen op sprekende hadden, ende daeraf tanderen tiden vonnissen ende terminacien gegeven ende gemaect syn, achtervolgende dien datter af geschiet is, soe is claerlic gewut ende gesloten dat de voers. Magriet noch haere bruedere oft nacomelinge hen nemmermeer meer behelpen en sullen metten voers. scepenenbrieve, noch met gheenen anderen wtwegen, daermede dat zy de voirs. persone oft haere nacomelinge souden moegen hynderen, letsel oft stoot doen in eenige goede die zy vercregen hebben voere desen tyt, met scepenenbrieven oft metten lantrechte, die Laureyse van Houthoven toe te behoeren plagen, maer dat zy hen die van nu voerdane rastelic ende vredelic sullen laten gebruyken, ende dat zy oic haere hande doen sullen van alsulken parcheelen van goeden als zy Goorde Pullekens II jaere lanc oft meer ontweldicht hebben, ende hem die rastelic ende vredelic voerdane laten besitten ende gebruyken, ende dat zy te vreden sullen syn ende bliven metter wtspraken die int jaer van XXXVII, XIIII dage in November lestleden geschiede, gelyc der stadregister wel verclaert. (1)

---

8 Juli 1439.

Vonnis in een geschil tusschen Heer Peter Streekaert en Leenaert de Moelnere, betrekkelijk eenen doorgang tusschen hun beider hof.

fol. 11. Anno XXXIX, VIII dage in Julio, soe wart gewyst by Scepenen ende gezworenen erfscheyders van der stad met eenen

(1) *Zie hierboven bladz.* 186.

vonnisse, tusschen daensprake die Her Peter Streekaert, priester, Canonic in Onser Vrouwenkerke, dede, uter name van der Capittelen, Ledenaerde de Moelnere als van ongerieve dat hy hem dede in eenen duerganc, gelegen achter Her Peters huys, tusschen thuys geheeten *tHoufyser*, aen deen zide, ende des voers. Ledenaerts huys, aen dander zide, etc., ende na tverantwoerden dat de voers. Ledenaert daerop dede, etc., dat de voers. Ledenaert noch syn nacomelinge gheen gesach in den duerganc hebben en souden anders dan dat themelwater, dat van sinen huise viele, sinen loep daerduer hebben soude, ende voert dat hy gheen nieuwicheit daerinne bedriven oft maken en soude, ende dat den duerganc vry van eynde teynde der Capittelen toebehorende sal bliven. Voirt wart gewyst dat de voers. Ledenaert weder opbreken soude alsulken muer als hy gemaect hadde voere den conckel die der Capittelen toe te behoren plach oft dat hy den muer ende conckel toegemetst liete, ende gave dan daervoere der Capittelen II oude grote erflic op goede zekere pande, daeraf te Kerssavonde naestcomende den yersten pacht verschinen sal. Sonder argelist.

---

10 Juli 1439.

Bevestiging van het recht van Jan van Swynnen alias van der Hoebraken op eene korenrent bezet op de goederen door Jan van der Hoebraeken achtergelaten.

In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXIX, X dage fol. 11 vo.
in Julio, soe wert getermineert in de banc van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden, int burgermeesterscap van Willem van den Wyngaerde ende Jans van der Ryt, als van alsulken twee mudde corens Herentalscher maten als wilen Jan van der Hoebraeken voirmaels gegeven ende gemaect heeft Jan van Swynnen die men heet Jan van der Hoebraken, zinen neve, jaerlix te hebben ende te heffen zinen leefdach lanck, te weten is elke maent twee modekene, op alle sine goide, die hy achter hem laten zoude, ende oic

op zekere penen daertoe geordineert, dwelc deselve Jan van Swynnen wel ende dueghdelic presenteerde te bethoenen op dat hem dat yemand woude ontkennen. Ende want deghene die des vors. Jans goide aengevert hebben, soe mit scepenenbrieven van Antwerpen die naederhant gemaect waeren ende oic mede als naeste hoyr ende erfgenamen, jegens des vors. Jans van Swynnen vermet niet en seyden, dat zy ende alle deghene die des vors. Jans van der Hoebraken goide aengevert hebben, soe mitten scepenenbrieven oft anders, den voirgenoemden Jan van Swynnen van sinen voirs. twee mudden rogs zinen leefdach lanc, te weten is elke maent twee modeken rogs ghelden ende betalen zullen, elc van hen nae davenant van den goide die hy te hemwaert heeft ende gebruykende is oft die hy aengevert heeft, gemerct dat deselve Jan van Swynnen niet schuldich en is zinen pant te zunderen, ende oft zy des onderlinge niet eens en worden, dat zy dan daeraf elc den anderen te rechte staen sullen ter plaetsen daer de goede ende gront gelegen zyn, mer des zullen sy nochtan den vors. Jan van Swynnen altoes vergildinge doen van sinen vors. coerne, gelyc vors. is, sonder hem eenichsins mids hoeren gedinge oft anders te mogen vertrecken.

---

18 Juli 1439.

Verbod « opter straten te dansen oft pypen. »

fol. 11 v°. Anno XIIIIc XXXIX, XVIIIa July, waert bi den Heere ende bi der stad vutgeroupen ende geboden dat nyemant, wie hy waere, tusschen dit ende Alreheyligenmisse naestcomende, opter straten danssen en sal, noch danspeele houden, noch doen pypen, opten kuere van drien ouden schilden te verbueren aen eenenyegeliken die men bevonde opter straten danssende oft pypende, also dicke alst gebuerde, deen helft den Heere ende dander der stad, vutgenomen dat men ten bruylochten ende ten nyeuwen papen sal mogen danssen bynnen shuys ende niet opter straten.

---

18 Juli 1439.

Overeenkomst tusschen Meester Jacop Clot en Jan Zeghers ter zake van erfdienstbaarheden.

Meester Jacop Clot, in deen partie, ende Jannes Zeghers, fol. 13.
in dander partie, bekenden onderlinge, dat zy by de gezworen erfscheyders van der stad verleken ende gemiddelt syn van haeren erve, mueren ende gooten staende ende liggende aen haere huisinge, in de Cortstrate, in der manieren hierna verclaert: te weten is, dat alsulken tandeersel als Jannes heeft doen maken aen syn nieuw huysken te Meester Jacops erve waert, dat dat sal bliven staende alsoet staet, omme Meester Jacobe oft syn nacomelinge daerinne ende in den ghevel te tymmeren ende te metsen alst hen gelieven sal, mids dat den muer gemeyne is. Ended esgelycx so sal de lyste, die Jannes heeft doen leggen boven op syn schouwe van den ghevele voers., bliven liggende totter tyt dat Meester Jacop oft syn nacomelinge also hoege metsen oft tymmeren dat hen die let oft hyndert, ende dan selen se Jannes oft syn nacomelinge af moeten doen. Voerdane is verclaert als van den muerkene van IX voeten lanc, gestaen aen Jannes vorste huys, daer Jannes sinen ozydrup buyten heeft gelyc den vorsten huise, dat hy dat muerken also hoege sal moegen maken alst hem gelieft ende sinen ozidrup daeraf bliven behoudende gelyct nu heeft, maer hy en sal gheen vremde water daerover oft duere moegen bringen, anders dan van boven coemt, ende dies sal Jannes de goote daeronder te Meester Jacops ziden waert doen leggen, op sinen cost, IX voete lanc, die haeren loep hebben sal in de gemeyn goote gelyc haere oude brieve wel verclaren. Ende hiermede warden zy vereenicht van allen haeren geschillen tusscen hen beyden wtstaende ende geloefden voere Willeme van den Wyngaerde, als Burgermeester, hierinboven deen den anderen nemmermeer meer van den voers. muere, ghevele oft gooten te moeyene in eeniger wys. Dit gesciede int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XXXIX, XVIII dage in Julio.

---

20 Juli 1439.

Uitspraak van scheidsmannen in de geschillen tusschen Nicolaas van Loeven en Elisabeth Pynaerts, zijne vrouw. (1)

fol. 12. Van alle alsulken geschille, twiste ende discorde als vutstaende was van allen voirledenen tiden toeten daghe toe van heden, tusschen Claus van Loeven, ter eenre zyden, ende Lysbetten Pynaerts, sinen wittegen wive, ter andere, daeraf hebben zy hen aen beiden zyden gekeert ende gesubmitteert ende de voirs. Lysbeth, met eenen vremden momboere, dien hoer dezelve Claus, hoere man, in den rechte consenteerde, in Heinricke Colibrant, Bouwen Hermanssone, deken nu ter tyt van den scipluden, ende in Janne van Dackenam, oic scipman, ende geloefden aen beiden zyden ende de voirs. Lysbeth, met hoeren voirs. momboere, altyt vast, gestentich ende van weerden te houdene tghene dat de voirs. drie zeggheren eendrechtelic hieraf zeggen ende ordineren souden. Dewelke zeggheren hoirre beider geschille gevisiteert ende gehoert hebben, ende nadien dats hen de voirs. partyen aldus gekeert hebben, so hebben de voirs. zeggheren hoere zegghen ende goitduncken hieraf geseeght ende ghewtent in der manieren hierna bescreven : te weten is, dat de voirs. Claus der voirs. Lysbetten, sinen wive, van nu vordane vyf jaere lanc deen na den anderen vervolgende geduerende, jaerlix te viere terminen telken vierendeel jaers, vutreyken ende betalen sal tweentwintich gulden Peters goet ende custbaer, oft de weerde daervoere in anderen goiden gelde, ende daeraf dyerste termyn verschinen sal te Bamisse naestcomende, ende also telken vierendeel jaers vervolgende de voirs. vyf jaere lanc geduerende. Met deser condicien ende vorwaerden, dat de voirs. Claus tghelt van elken voirs. termyn bynnen vyfthien dagen na elken van denselven terminen ter voirs. Lysbetten, syns wyfs, behouf opter stadwissel tAntwerpen setten sal, ende waert dat sake dat hy des alsoe niet en dade,

(1) *Zie* Antw. Archievenblad, *Deel* xxviii, *bladz.* 428 *en* 451.

dat hy dan also vele sonder verdrach sHeeren behouf verbuert hebben soude. Vordane segghen de voirs. seggeren dat de voirs. Lysbeth bynnen den voirs. vyf jaeren in gheenre manieren talen noch hoer rechts vermeten en sal tot enigen goiden hen beiden toebehoerende, mer dat deselve Claus die jaerlix alleen opbueren ende ontfaen sal ende regeren ten besten profite van hen beiden, ende die oic wel ende loflic houden sonder der voirs. Lysbetten cost. Behoudelic dien, dat alle alsulken scepenenbrieve ende terminacien voirmaels tusschen hen beiden gemaect, van weerden bliven sullen ende in hoirre macht, ende behoudelic oic, waert dat hierinne namaels enige donckerheit oft geschille viele, dat houden de voirs. zegghers altyt thoeren verclaeren ende goitduncken. Dewelke voirscreven vutsprake opten dach van huden verclaert ende vutgesproken is, ende wart bevolen by Borgermeesteren ende Scepenen in der stadregister gestelt te wordene in den jaere Ons Heren XIIII^{c} ende neghenendertich, XX dage in Julio.

---

26 Juli 1439.

« *Consent van vercoopinge van renten.* »

Want de stad van Antwerpen om zunderlinge groite onver- fol. 12 v°.
sienige costen ende scaden die zy gehadt ende geleden heeft, ende oic omme der groiter zwaerdere beden wille die zy onsen genadigen Heere jairlicx gegeven heeft ende noch eenen tydt van jaren geven moet, ende oic omme sdieren tydts wille ende omme doirloge dat vuytstaet tusschen dOisterlinge ende de Hollanders, de assisen van der stad ende andere commere zeere verargert ende vermindert zyn, soe dat de voirs. stad groitelic daeromme verachtert ende verarmpt is, ende dat zy de verschenen lyfpensien niet betalen en can noch en mach sonder belastinge van fynancien oft anders, dairom opten dach van heden by Burgermeesteren, Scepenen, Rentmeesteren, Raetsluden, Oude-Scepenen, poirteren, dekenen

ende gezworenen van der stad van Antwerpen gemeynlic geconsentert is dat men, om de meeste scade metter minster te verhuedene, opte selve stad vercoepen sal lyftocht teenen live staende oft tot tween liven, ter quitingen alsoe men dat best sal connen bevinden, tot XL ℔ ouder grote toe oft daironder, gelyc onse genadige Heere de Hertoge dat met zynen genaden brieven geconsenteert heeft, dewelke lyftochtbrieve omme de coepers mede te verwaerne men besegelen sal mids fauten van den groiten segele van der stad, metten segele ten zaken, met II Burgermeesteren, met tween van den outsten Scepenen ende met beyde der Rentmeesteren segelen. Dit was aldus overdragen ende gesloten anno XXXIX, des Maendaechs XXVI dage in Julio.

---

5 Augustus 1439.

Besluit over den eisch van Jan Sanders en Nicolaas Lance tegen Diederik de Greve.

fol. 12 vo. Want Jan Sanders voer de banck van Hemissen recht vervolghde op zekere goide die Dierick den Greve, te Hemissen, toebehoerden, ende dat Claus Lance zekere scepenenbrieve van Antwerpen sprekende hadde opten voirgenoemden Dierick ende op syn goide, als van tweehondert duysent quareels steens, mit welken brieve de voirs. Claus te meer stonden voer de voirs. banck geweest hadde ende begheerde hantvollinge daeraf te hebbene, presenterende altyt denzelven brief te gewarigen mit zynre eet ende zyn schult te groeten, zeggende voert dat hy mit zinen scepenenbrieve gaen zoude voer Jan Sanders, gemerct dat dezelve Jan gheen scepenen oft ander brieve en hadde ouder van date dan dezine, daer dezelve Claus niet toe gecomen en conste, hoe wail dat de stad te twee stonden daerom scriven dede aen den Scoutheyt, Meyer ende den Scepenen van Hemissen, ende soe verre dat dezelve Jan Sanders mitgaders die van der banck voirs. hier tAntwerpen quamen voer Burgermeesters,

Scepenen ende Radsliede, op deen zide, ende de voirgenoemde Claus mit zinen scepenenbrieve, op dander, zegghende ende opdoende elc van hen zyn bescheyt, ende aengehoert partyen aen beyden ziden, wert ghetermineert bi den voirs. Burgermeesters, Scepenen ende Raetsliede, want de voirs. Jan Sanders gheen brieve en hadde ouder van date dan de voirs. Claus, dat mids dien dezelve Claus mit zinen scepenenbrieven voer hem gaen zoude, ende dat men denzelven, nadat hy mit synre eet syn schult ende sinen brief gewaricht hadde, betalinge soude doen gheschien van des voirs. Dierix goide. Mer geliefdet den vorgenoemden Jan Sanders syn recht, dat hy in der voirs. bancken ingeset hadde, voert te vorderen, dat hy dat doen mochte, behoudelic dien, dat hy den voirs. scepenenbrief altyt in den rechte wtsteken sal ende den voirs. Clause, naedat hy dien gewaricht hebben sal, daeraf voldoen op dat hy de voirs. goide wonne oft dat hy zyn hant van denzelven goiden doen sal. Gedaen anno XXXIX°, vyf dage in Oeghst.

Roma.

---

5 Augustus 1439.

Beslissing over den verkoop en het bezit van korenrenten.

In den jaere Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende XXXIX, V dage in Augusto, soe waert getermineert in de volle banc van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden, tusscen Janne Rombouts, ter eenre ziden, ende Floreyse Hillen met synre medepartien, ter andere, dat alsulken eenen sester rox erflic, als Katline Doremans te huwelike brachte aen den voers. Janne ende dat zy in geheelen bedde vercocht hadden, vercocht bliven soude, ende dat de penninge dier af comen waeren haefdeylich syn souden. Voert was verclaert waert dat Floreys voers. deylen wilde, dat hy dan borge setten soude na den sterfhuys rechte van Antwerpen, daerop Floreys fol. 13.

terstont antwoerde, dat hy verteegh op alle de goede voere hem ende voere alle syn medepartie. Voert was verclaert dat de voers. Jan Rombouts syn tocht hebben soude aen de helft van alsulken VI ½ viertele rox erflic als de voers. Katline te leene houdende was van Mirjouffrouwen van Assche. Sonder argelist.

---

14 Augustus 1439.

Daniel Madea verontschuldigt zich wegens deelneming aan de mogelijke wraakneming over de beleedigende woorden uitgebracht jegens zijne dienstmeid door Denys van Noten, van Bergen-op-Zoom.

fol. 13. In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende XXXIX, XIIII dage in Oeghst, quam voer Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden Daneel Madea, bynnen der stad van Antwerpen geseten ende ledichgangher van den ouden voetboghe, mit twee goiden mannen, te weten Peteren van Hambroeck die men heet van der Beversluys ende Jacob Wilmaer, in der raetcameren voer de voirs. Wethouderen, te kennen gevende dat, want een geheeten Denys van Noten, van Bergen opten Zoom, nae zynre gelieften vele afdraegende, onredeliker ende onschemelder woerden gesproken heeft gehadt op een vrouwenpersoon, geheeten Magriete Smeets, die bi denzelven Daneel geseten heeft ende hoir eerlic daerby gedraegen XVII jaer ende daer boven, ende daer hy een kint af levende heeft, dewelke woerde alsoe onneerlic gesproken van den voirgenoemden Denys, die nochtan dezelve Daneel wail wiste ende te bynnen was, dat de vors. syn meyssen, dierre onschuldich is, zere antriffen ende te nae gaen hoirre eeren, dat mids dien derzelver Magrieten brueders ende hoir andere vriende wel gestoert mochten zyn opten vors. Denys, om dat op hem te wreken alsoe zy des te rade werden mochten, dwelc den voirs. Daneel zere leet wesen zoude ende zage dat

liever verhuedt, ende dat dat niet geschien en zoude by zinen ontheete, bevele, weten, wille, gedoege oft gheenssins by zinen consente, ende droegh hem dier zaken geheellic af ende dier altemale onsculdich, bereet zynde eenenyegeliken dies begheerde zinen eet ende onschout daeraf te doene, alsoe den vors. Heeren dat redelic duncken zal, biddende voert dat men dit in der stadregister beteykenen woude te dien eynde dat hy altyt zynre onschout genieten mochte, dwelc alsoe bi den voirs. Wethouderen bevolen ende geconsenteert wert te doene, ten jaere ende dage vors.

ROMA.

---

17 Augustus 1439.

Scheiding tusschen Jan Vits en Agatha Brouwers, zijne vrouw.

Op alsulken twyst ende geschil als opgestaen was ende fol. 14. geresen tusschen Janne Vits, ter eender zyden, ende Aechten sBrouwers, zyn wettich wyf, ter andere, int welke zy hen des verbonden hadden ter presentien van Wouteren, den roeydragere, in den name van den Heere, gelyc de cedulle van den opnemene dat claerlic begrepen heeft, int welke zy aen beyden zyden navolghic geweest hebben, ende hebben dairtoe gecoren, te wetene Jan Vyts, Peteren van Drymilen ende Willeme Steyneman als zeggers van synen wegen ende die zake te handelene, ende Aechte Brouwers heeft er toe gecoren Cornelys Alaertssone ende Daneele de Righe, dewelke IIII zeggeren samentlic byeen comen syn ende hebben gehoirt woirde ende wederwoirde, gescriften ende wedergescriften ende alle handelinge die dairaf geschiet zyn, also verre als zy voere hen gecomen syn, soe syn die voirs. viere zeggeren veraccordeert ende hebben gesloten hoir goetduncken ende zeggen in der manieren hierna verclaert :

In den yersten, is der voirs. viere zeggeren vutsprake ende zeggen, dat Jan Vits te hemwairt hebben ende behouden

sal alle zyn goede in Vlaenderen, tot Antwerpen ende dairomtrent, dewelke van zynen wegen comen zyn. Item, noch is der voirs. zeggeren seggen, dat de voirs. Jan Vits te hemwairt hebben ende behouden sal eene hoeve gelegen in die heyde, geheeten Heinricx goet, met alle datter toebehoirt ende met alsulken commere ende laste als dairop wesen moigen. Item, voirt is der voirgenoemder zeggeren seggen, dat die voirgenoemde Jan Vits hebben sal ende oic behouden alsulken beemde gelegen te Woensdrecht, gelyc hy die gewonnen heeft metten rechte op Witte Janssons kyndere, metten commere als dairop steet. Item, soe sal de voirs. Jan Vits te hemwairt hebben ende behouden alsulken scult als Jan Yman, Vrancke in de Clocke, Willem Thomaessone ende de costere van den Boeme hem sculdich moigen wesen. Item, noch sal de voirgenoemde Jan Vits hebben alsulken schult als de reste gedragen mach toecomende van vive Berchsche lakene, gelyc ende in alle der manieren als hy begonnen heeft inne te nemene ende te heffene, behoudelic dyen, dat de voirs. Aechte den voirs. Janne overleveren sal alsulke brieve als dairtoe behoeren alsoe verre als zy se onder heeft, ende dat oyc die zesse pondt grote denselven Janne Vits volgen zelen toecomende van den huyskene op die havene. Item, sal die voirs. Jan Vits noch hebben ende behouden alle alsulken huysraet als de voirs. Jan Vits by zynder voirs. huysvrouwen gebracht heeft, also verre als die noch tiegenwoirdich zyn ende niet voirdere. Item, soe zeggen de voirs. zeggeren, wairt dat zake dat Aechte voirs. ennige brieve onder hadde zyn voirs. goede aenclevende, dat zy hem die overleveren sal bynnen drye weken ende de voirs. Jan der voirs. Aechten diergelike. Item, hiermede zeggen die voirs. seggers dat Jan Vits te vreden sal zyn ende content, behoudelic dyen, dat de voirs. Aechte de voirs. goede gehielic ende altemale den voirgenoemden Janne Vits rastelic ende vredelic laten gebruycken sal in al der manieren als die vutsprake boven verclaert, sonder hem ennigen stoot, moeyenisse oft letsel te doene in den gheestelicken oft werlicken rechte, by hoir oft by yemande anders van hoeren wegen, ende hiervoere soe verbyndt zy haer zelve ende alle haer goede, ruerende ende onruerende die zy heeft oft vercrigen mach. Ende by also dat Jan Vits bethoenen kan by

den viere zeggers dat die III viertelen rogx gecocht syn met zyn kynderen goede ende ghelde, soe zullen die drie viertelen rogs synen voirs. kynderen toebehoeren ende anders niet.

Item, soe is vutgesproken ende geseegt van den voirs. viere zeggeren, dat die voirs. Aechte Brouwers, Jan Vits wettich wyf, hebben sal ende behouden alle anderen alsulken goede, het zy van haven, het zy in erven, het zy in naten, het zy in droegen, het zy in hoegen, het zy in leghen, het zy in bosschen, het zy in moere oft in schulden, het zy in wat manieren dat die wesen moigen oft te wat steden die gelegen moigen zyn, vercregen oft anders, dewelke Aechte Brouwers voirs. tot haerwairt hebben ende behouden sal omme haren vryen eyghenen wille daermede te doene, fol. 14 v°.
sonder des voirs. Jans Vits wederseggen oft calengieren, in eeniger manieren, ende te meerderen ende te minderen, ende daertoe soe sal de voirscreven Jan Vits der voirscreven Aechten consenteren te nemene eenen vremden momboere, omme haerselven mede te behelpene in copene ende in vercopene, als sys van noode zyn sal in den rechte oft elders, behoudelic tvoerseggen in zynre macht ende cracht. Item, voert seggen de voirscreven viere seggeren dat Jan Vits der voirseider vrouwen sal laten besitten ende gebruyken die voirgenoemde goede, hoer ende hoeren nacomelingen, rastelic ende vredelic, sonder hem eenichs rechts daeraen te vermeten in eeniger manieren, oft stoot oft letsel daerinne te doene, het zy in geestelike oft in weerelike rechten, by hem oft by yemande anders van zynen wegen, ende hiervoere soe verbint hy ende zet te pande hemselven ende alle zyn goede, ruerende ende onruerende, welkerhande dat se zyn, die hy nu heeft oft namaels vercrigen mach. Item, voert seggen de voirs. seggers van alsulken Loevensche brieve oft beleide die hy te Loeven gemaect mochte hebben aengaende alsulken goede als hem ende Aechten Brouwers, zynen wettigen wive, toebehoeren, dat hy die brieve ende beleide al overgeven sal in handen der voirs. seggeren bynnen drie weken ten lansten, omme die te cancelleren ende te nieute te doen. Item, seggen de voirs. viere seggers, waert soe dat de voirscreven Jan Vits oft Aechte Brouwers elc bisunder, heymelic oft openbaer, eenighe sculden gemaect mochten hebben, dat elc die van

hen gelden sullen van den zynen, ende niet belast en sullen zyn deen voere den anderen, ende elc van hen sal zyn goede hebben onbelast deen van den anderen opten commer dier op staet, elc opt syne, het zy van renten, van chysen die vuten goeden gaen moegen, sonder argenlist. Item, soe seggen die voirs. seggers dese voirs. persoenen wel verlyct ende vereffent van alle den goeden voirscreven, ende wie van den voirscreven twee persoenen hiertegen yet daden jegens dit voirs. seggen, in eeniger manieren, dat hy verbueren soude vyftich merck silvers, deen derdendeel daeraf den weereliken Heere, onsen genedigen Heere den Hertoge van Brabant, ende dander derdendeel den gheesteliken Heere, den Bisscop van Cameryck, ende dat derde derdendeel der goeder stad van Antwerpen. Behoudelic altoes dien, dat zy sullen comen moegen deen by den anderen in toecomenden tyden, opdat hen beiden geliefden, sonder yet te verbuerne, ende dat dan die vutsprake van den seggeren van gheenre weerden syn en sal, ende waert soe geviele, dat in eenigen van allen desen zaken eenige duysterheit toequame ende geviele, dat houden die voirscreven viere seggeren te henwaert ende tot hoeren verclaren, sonder argenlist. Gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC. ende neghenendertich, XVII dage in Augusto, ende dit hebben die voirscreven seggeren ten dage voirs. in presentien van Borgermeesters, Willem van den Wyngaerde, vutgesproken ende verclaert ende gebeden dat ment in der stadregister stellen wilde, dwelc alsoe geconsenteert is by den Borgermeesteren, Jan van der Ryt, Jan van Ranst ende Jan van Rythoven ende Willem van den Broeke, Scepenen, etc.

---

25 Augustus 1439.

Verordening voor de kuipers en schrijnwerkers.

fol. 15 v°. In den jaere Ons Heren M. CCCC ende XXXIX, viventwintich dage in Augusto, soe wart in de volle banc van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden gewillecoert ende

geconsenteert den goeden luiden van den cuypers ende schrynmakersambachte dese pointen hierna volgende vast, gestade ende van weerden gehouden te worden, te weten : In den yersten, dat men geven sal twee grote van der last van kueren ende van brandene van ouden ende van nieuwen tonnen, des sal geven de coepman deen helft ende de vercoepere dander helft, ende waert dat men eenige tonnen vonde die te cleyne waeren ofte mismaect, die sal de vercoepere oft die se gemaect heeft weder thuyswaert rollen ende vermaken se datter de coepman mede verwaert zy ter Kuermeesters pryse, also wel half tonnen, vierendeel tonnen als geheel tonnen, elc op syn mate ende van goeder stoffen. Ende wat tonnen dat de Kuermeesters vinden van zeeptonnen, van botertonnen, van ruettonnen, van smouttonnen, van tartonnen, van regentonnen, van spoelinctonnen, van nageltonnen ende van gecloven tonnenstaven, dat die verbueren soude van elker tonnen VI grote ende die tonnen ontwee geslagen. Item, dat hier tonnen quamen die in anderen steden niet gekuert en waeren, dat die hier ter kuere staen souden. Item, al waert oic so dat tonnen gekuert oft ongekuert hier oft anderssins gemaect, hier quamen na dat zy eens ter zee geweest hebben, dat die hier ter kuere staen selen, overmids dien oft eenige onredelicheit daerane gebezicht waere. Item, dat voerdane de Kuermeesters hebben selen van den tonnen, die zy wt steken, dubbelen loen, te weten van elker last IIII grote, mids dat zy die tweewerf kueren moeten, ende opdat hem oec eenyegelic te bat van scaden hueden moege. Item, dat niement van den ambachte voers. egheen tonnen en sal moegen maken oft doen maken buyten der stad, waer dat zy, hy en sal se bynnen der stad moeten bringen ende laten se den Kuermeesters kueren, ende wie van hueren ambachte de contrarie dade, dat die verbueren soude, also dicke als ment bevonde, telken male van elkere last tonnen eenen ouden schilt, in drien te bekeeren den Here, der stad ende den Kuermeesters. Item, insgelycx waert dat yement van bynnen der stad eenige tonnen ongekuert ter zee waert vuerde oft seynde, dat die insgelycx verbueren soude I ouden schilt te bekeeren als voere. Item, waert dat yement hieryegen seyde oft dade in eenich van den pointen voers., dat die

verbueren soude, also dicke als ment bevonde, I ouden schilt in drien te bekeeren als voere, ende oft yement den Kuermeesters hieraf oploep dade, in woerden oft in wercken, dat die staen soude ter correxien van den Here ende van der stad. Ende hieraf selen altyt kuermeesters syn opten voers. loen beyde de dekene ende gezwoerne van den cuypers ende schrynmakersambachte voirs , elc sinen tyt van synre officien ute geduerende, ende daer selen zy eedt toe doen als zy dekene ende gezwoerne van haeren ambachte zweeren. Behoudelic dien, dat de Burgermeesteren ende Scepenen altyt in alle de voers. pointen haer minderen, meerderen, verclaeren ende goetduncken behouden selen, by alsoe datter namaels duysterheit oft discoort inne geviele, sonder yements wederseggen. Sonder argelist. Ende omme dat dese pointen vaste, gestentich ende van weerden gehouden bliven souden, soe wart bevolen bi den Burgermeesteren ende Scepenen dit in der stadregister gestelt te werden.

---

27 Augustus 1439.

Bevestiging der rechten van Jan de Ryke in den eigendom van het derde eener hoeve.

fol. 15. Nadien dat voere Amman ende Scepenen tAntwerpen in rechte comen waren Janne van der Borch die men heet Lauwereys, met Henricke Melys, cuypere, hoeren man, ter eenre ziden, ende Jan de Ryke, van Eedigheem, ter andere, als van den derdendeele van eenre hoeven die over XIII jaere oft daeromtrent der voers. Jannen zusteren ende huer momboers vercochten Janne den Riken voers., soe wart, by consente van beiden partien, de zake getrocken uten rechte, ende de partien keerden ende submitteerden hen in der terminacien ende ordinancien van Burgermeesteren ende Scepenen van hoeren voers. geschille ende al des daerane cleven mochte, also dat opten dach van heden de Burgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen, aengehoert volcomelic

dbescheit van beiden partien, hierop huer terminacie gemaect ende wtgesproken hebben in der manieren hierna verclaert, dats te wetene dat de voers. Jan de Ryke der voers. Jannen van der Borch geven sal een pont grote eens henendragens van gracien ende niet van eenigen rechte, ende dat ane tderdendeel van der voers. hoeven, geheeten tgoet ter Tymmerdonc, zy noch nyement van hueren twegen eenich recht, toeseggen, aensprake oft naerderscap hebben en sal ofte behouden, maer sal de voers. Jan de Rike ende syn nacomelinge huer derdendeel van der voers. hoeven behouden erflic ende eeuwelic, sonder calaengie van huer oft yemende anders van hueren twegen, ende oic sonder yemende eenich naerderscap daerane te hebbene in eeniger manieren. Sonder argelist. Dit was gedaen anno XXXIX, XXVII dage in Augusto.

---

27 Augustus 1439.

Vonnis in een geschil tusschen Jan de Riddere, namens zijne vrouw, en Arnout Bal betrekkelijk eene korenrent.

Op daensprake die Jan de Riddere gedaen heeft met eenen scepenenbrieve van Antwerpen in den name van Magrieten, zynen wettigen wive, Peter Bals wettiger dochter, als van eenen zister rogs tsjaers erflic, na inhoudt desselfs briefs, daeraf dat zeker composicie gemaict is tusschen der voirscreven Magrieten ende Jan den Riddere, ter eendere zyden, ende Aert Balke, haeren brueder, ter andere zyde, by Costen Coelputte ende Jan den Herden, dat de voirscreven Aert, haer brueder, betalinge doen soude jaerlix na inhoudt des scepenensbriefs van den voirscreven zistere rogs, salvo dat de voirs. Aert quiten mach metter sommen van x pondt grooten eens ende met vollen pachte, de voirscreven Jan aen de persoenen hem gedroegh etc., ende na tverantwoerden dat de voirscreven Aert, der voerscreven Magrieten broeder, daerop dede, zeggende dat Peter Bal, zyn vader, die den fol. 16.

brief verleden hadde, maer een tochtenere en was aen zyn goede na den lantrechte, ende des niet mechtich en was scepenenbrieven te verlidene, des hy hem waerheyt vermat, met meer woerden, etc., soe wert gewyst met eenen vonnisse by Jan van Ranst ende met gevolge van zynen medegesellen hierna bescreven, na daensprake, na tverantwoerden, na dinhout van scepenenbrieven, na de ghetuygenisse van beyden zyden ende van al dat voere hen comen es, de voirscreven Jan de Riddere tot zynen gehoude, na inhoudt zyns schepenensbriefs ende daerenteynden recht, salvo dat de voirs. Aert dat altyt quiten mach met x pondt groote eens ende met vollen pachte, denwelken eedt de voirscreven Aert den voirgenoemden Janne verdrough ende wart daeraf volcomen gewyst. Ende wart voert getermineert dat de voirscreven Aert den voirscreven Janne betalinge doen soude als van x viertelen rogs eens verschenens pachts, die hy tachter was, te wetene deen helft bynnen desen Bamismerct ende dandere helft bynnen den vier kersdagen daernaest volgende, sonder vertreck, met coerne telken termyne voerscreven oft metten vonnisse gewesen ware. Presentibus Jan van der Ryt, Burgermeester, Jan van Riethoven ende Jan van der Elst, als Scepenen, anno XIIII^{c} XXXIX°, XXVII Augusti.

---

28 Augustus 1439.

Uitspraak in een geschil tusschen de vleeschhouwers en de voogden van Hendrik Pauwels betrekkelijk eenen « opperstal » in het Vleeschhuis.

fol. 15. In den jaere Ons Heeren als men screef M. CCCC. ende XXXIX, XXVIII dage in de maent van Oeghst, soe wert getermineert bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden der stad van Antwerpen op alsulken gheschil als wtstaende was tusschen den deken ende ghesworen van den vleeschouwersambachte, in den name van denselven ambachte, op deen zide, ende den momboirs van Heynken Pauwels, wilen

Heinrick Pauwels zone, op dander, als van eenen opperstal int Vleeschuys gestaen, die Jacob Daneels int selve Vleeschuys gebruyct heeft ende gehantplicht als zyn proper erve, want nyemand int zelve Vleeschuys, nae de costume ende vriheyt van denzelven ambachte, op geleende oft gehuerden bancken vleesch slaen en mach noch daerop vercoepen ; ende hoewael deselve Jacob een wyl tyts buyten lants geweest is, dat hy nochtan mids dien daeraf niet schuldich en waere onterft te zine, voer aen der tyt dat men hadde doen bliken dat hy aflivich worden were, alsoe dezelve deken ende gesworen dat te kennen gaven, mit meer woerden, ende op tghene des de momboirs van den vors. Heynken daerop verantwoirden, als dat den vors. opperstal toebehoirde den voirs. wilen Heynrick Pauwels, ende dat dien voert aenverstorven is den voirs. Heynken, zinen zone, als zyn proper erve, ten waere dat yemand anders daeraf dade bliken de contrarie, ende dat oic de voirs. Jacob wel IX jaere buyten lants geweest is, soe hoepten zy, dat de voirs. Heynken den vors. stal aenverden zoude op condicye ende vorwaerde soe verre deselve Jacob weder bynnen lants quame ende hy bescheyt oft recht daertoe hadde, dat hy dan dat behouden soude, als dat de voirs. Heynken, behoudelic des voirs. ambachts vriheyt ende costume, den voirs. opperstal te hemwaert hebben sal ende behouden, den voirs. ambachte overleggende ende betalende den chys ende commer die tselve ambacht daeraf betaelt heeft zint der tyt dat den vors. stal ledich gestaen heeft, met condicien ende voirwaerden oft zake were dat de vors. Jacob wederom bynnen lants quame ende bygebrengen conste dat hy recht ende bescheyt daertoe hadde, dat hy dan zinen vors. opperstal wederom hebben zal ende aenverden, betalende den chys ende commer die daeraf betaelt sal syn al die wile dat hy op hem ledich gestaen sal hebben. Zonder argelist.

---

29 Augustus 1439.

Borgtocht voor Alexander van Beest.

fol. 17 v°. Anno XIIII^{c} ende negenendertich, XXIX dage in Augusto, soe wart Daneel van Ranst borge, in presencien van Burgermeesteren ende Scepenen, voir Sanders van Beest, als van den regimente dat Zanders voirs. hebben ende hanteren sal van den gasthuise aen Sinte Janspoirte tAntwerpen, gelovende oft gebreck viele aen Zanders voirs., dat tvoirscreven godshuis mits synen regimente in laste van schulden quame, die de voirs. Sanders maken moichte, dat hy dat altyts voldoen sal met hem selven ende met synen goiden.

---

10 September 1439.

Belofte van betaling gedaan door Jan van Yrsike en Nicasius van Schille aan Pauwel Daen.

fol. 16. In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende neghenendertich, thiene dage in Septembry, soe geloifden Jan van Yrsike ende Casyn van Schille, theengieteren, voere Jan van Ranst ende Willem Mengiaert, Scepenen, achtervolgende der terminacien die by Burgermeesteren ende Scepenen daeraf getermineert ende vutgesproken was, dat zy ende elc van hen een voere al gelyc oft metten vonnisse gewyst were, gelden ende betalen zullen Pauwels Daen, goutsmit, of hebber sbriefs, twaelve ponde seven scellinge ende viere penninge grote Vleems gelts, te weten is bynnen deser selver jegewordiger Baemismerct deen helft daeraf, ende dandere helft in de Bergermerct, tSente-Mertensmisse naest toecomende, zonder langer vertreck, ende hiertoe hebben zy verbonden ende te pande geset henselven ende allen hoere goide welkerhande die zyn, die zy nu hebben ende namaels vercrighen moghen, ende elc van hen een voere al. Mer de voirs. Jan van Yrsike

geloefde hieraf weder den vorgenoemden Casyn ende alle syn goide scadeloes ende commerloes te houden ende tontheffen tallen daghen, mit hemzelven ende allen sinen goeden, die hy nu heeft ende namaels mach vercrigen, ende wert voert bevolen dit in der stadregistere te bescriven ten jaere ende dage voirs.

---

26 September 1439.

Schulderkentenis van Hendrik van Ymmersele en Jan van Doerne alias van Sompeken, als voogden der kinderen van Heer Arnout van Ymmersele, aan Willem Noyts.

Wy Peter Reynere ende Willem Lammenssone, Scepenen fol. 33.
in Antwerpen, maken cond dat voere ons quamen Henrick van Ymmersele ende Jan van Doerne die men heet van Sompeken, van Lippeloe, als geswoeren momboers van den wettegen kinderen wilen Heren Aernts van Ymmersele, Ridders, bekenden ende verliden dat zy van derzelver kindere wegen ende omme den meesten oerboere derselver kindere, by raide ende advise der vrienden ende mage van denselven kinderen, ende mids der afquitinge van vyf zisteren rox erflic die gedaen is aen Willem Noyts, daer deselve kindere in belast waeren, mids dien dat wilen Her Jan van Ymmersele, Riddere, hoer oem, de voers. vive zisteren rox erflic op voertyden vercocht op syn goede te Stancdonck, bynnen Rumpst gelegen, tot eenre capelrien behouf van der Heyleger Besnydenissen in Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, ende veronderpande op syn goede te Couwesteyne, dwelc hy naderhant, sonder dien commer vut te steken, vercochte den Heere van Vere, ende die vercocht dat voert insgelycx Ghysbrecht den Coninck, daer de voers. vyf sisteren rox erflic met rechte naderhant, by Ghysbrechts sConincx tide, op quamen, die dat voert vervolghde op zekere goede den Here van der Vere toebehoerende, in handen comen synde des voers. Willems, ende oec mids dien dat wilen de voers. Her Aert naderhant

cochte ende gecreeght des voers. Her Jans, syns brueders, goede, gesamenderhant, onverscheyden ende elc van hen een voere al sculdich syn van gerechter witteger schout den voers. Willeme Noyts, oft den hebbere van deser letteren, vivenvyftich ponde groten Brabants gelts, goet ende custbaer gelyc telken dage van betaelne gemeynlic bynnen Antwerpen in borssen gaen sal, te geldene ende te gevene van Kerssavonde naestcomende over een jaer daernaest volgende, sonder langer vertreck, oft pande daervoere te ghevene als volhouden pande over de voers. somme gelts goet genoech synde, gelyc zy ter Vierscharen van Antwerpen verwonnen ende verreyct waeren metten rechte. Ende hiervoere so hebben de voers. momboers verbonden ende te pande geset allen der voers. kindere goede, ruerende ende onruerende, die deselve kindere nu hebben ende namaels vercrigen moegen, ende voerdane henselven ende alle haere goede, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben ende namaels vercrigen moegen, ende elc van hen een voere al, gelovende voert hierjegens gheen geweer te doene met gheenen rechte, oft met geesteliken oft weerliken jurisdictien oft brieven gemaect zynde oft namaels te makene, met condicien ende vorwaerden dat zy te Kerssavonde naestcomende ende te Kerssavonde daernaest volgende gelden ende te betalen sullen, telken voers. Kerssavonde, den pacht van de voers. vive zisteren roxs, die de voers. capelrie jaerlicx heeft opt voers. goed van Couwesteyne, ter tyt nu toebehoerende Janne den Coninck, ende die dat voert verhaelt opten voers. Willem Noyts van sinen goeden tot Berchem gelegen, geheeten tgoed ter Strepen, dat de Here van der Vere vercochte naderhant dat hy tvoergenoemt goed van Couwesteyne vercocht hadde Ghysbrechte den Coninc. Mer eest zake dat zy de voers. somme gelts betalen te Kerssavonde naestcomende oft bynnen den viere Paeschdagen daernaest volgende, so sullen zy gestaen mit eenen pacht van vyf zisteren roxs te gheven, maer beyden zy langer, so sullen zy beyde de voers. pachten betalen gelyc voers. is. Sonder argelist. In kennissen van desen letteren, bezegelt met onsen zegelen, gegeven int jaer Ons Heren als men screef M CCCC ende negenendertich, zesse ende twintich dage in Septembry.

---

9 October 1439.

Geding tusschen Jan van Bruystel en Hendrik Leemans naar de Schepenen van den bijvang van Lier verzonden.

Anno XXXIX, IX dage in October, waert getermineert by Burgermeesteren ende Scepenen tAntwerpen tusscen Janne van Bruystel, ter eenre ziden, ende Henricke Leemans, ter andere, alse van alsulken geschillen als zy onderlinge wtstaende hadden, dat zy daermede trecken souden aen de IIII Scepene van der buytenbanc van Liere, ende dien souden zy haere zake opdoen, ende wes die dan daeraf wtspreken souden, dat zy dat van weerden houden souden gelyc oft met eenen scepenenvonnisse tAntwerpen gewyst ware, dwelc zy gedaen hebben ten selven dage, ende die Scepenen hebben hen daerop beraden ende haere wtsprake gedaen in deser vuegen, dat alle de costen die de voers. partyen om haers vervolghs wille van voere tachter gedaen hebben, dat zy dien gelyc gelden selen half ende half. Behoudelic dien, dat Henric Leemans alleene betalen sal den cost die de voers. IIII Scepenen nu gedaen in dese reyse. fol. 16.

---

17 October 1439.

Besluit betrekkelijk de zoening te doen over den manslag gepleegd op Cornelis van Overhof.

Alsoe onlanx geleden een zuendinc gemaect is geweest bi de vriende ende mage van Clause Henricxsone ende sinen medehulperen van den ongevalle ende dootslage die zy begaen hebben aen Cornelyse Janssone van Overhof wilen, met eenen deel der vriende ende mage desselfs Cornelys, die den last van der zuenen te maken ende tontfane aen hen namen zonder wete, wille oft goetduncken des voirs. Cornelys fol. 16 vo.

kinderen die hy heeft by Heylwigen Wouters dochter, dewelke kindere hen meinteneren ende houden voere getrouwede kindere van den voirs. Cornelyse te sine, ende dairaf doudtste soene hem in goets tyts, eer tvoirs. zuendinc gesloten was, verthoende ende claeghde voere Scepenen van Wouwe, dat hy wettich soene waere des voirs. Cornelys ende dat hy tzuendinc, dat Jan van Overhof ende andere syn mage metten voirs. misdadigen aengaen souden, van gheenre weerden en hielt, dien nietjegenstaende waert nochtan tvoers. zuendinc geraempt, geordineert ende gesloten in der manieren de bezegelde brieve, die de viere keersluyde dairaf gemaect ende besegelt hebben, wel verclaeren. Na desen eest gebuert dat Jan, doutste sone van Cornelyse van Overhof, die de voirs. stoornisse te Wouwe voer Scepenen dede, den voirs. Clause Henricxsone vonden heeft in der stad van Antwerpen, dair hy en heeft doen vangen vore dongeval dat hy aen sinen dooden vader misdaen heeft ende dat wilde hy goet maken, ende dairvoere ghinc hy met hem gevangen sitten ende vervolghde dairop met rechte, na der Vierschaeren rechte van Antwerpen, so verre dat, na vele handelingen dier af geschiede tusschen de voirs. partien, gedeedinght wart, dat zy omme alle sbesten wille hen des geschils ende gedinghs geheelic ende al gekeert ende gebleven syn in der vutspraken ende terminatien van Burghermeesteren ende Scepenen der stad van Antwerpen, dewelke ter beden ende begheerten van beyden partien ende haeren vrienden, rypelic overdacht ende nernstelic oversien daensprake van des voirs. Cornelys sone ende tverantwoerden des voirs. Claus ende dbethoen van allen den gescriften van der stoornissen die des voirs. Cornelys soen in goets tyts voere Scepenen van Wouwe gedaen heeft, de geschriften ende bethoen van dat hy ende syn brudere ende zuster getrouwede ende wettighe kindere des voirs. Cornelys syn souden, hebben haere vutspraeke gedaen ende vutgesproken in der manieren hierna verclaert: Te weten is dat de voirs. Claus Henricxsone comen sal in de Raetcamere tAntwerpen in presencien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden aldair, opten dach deser vutspraken, ende bydden dair op syn knyen des voirs. Cornelys oudtste sone omme Gods wille vergeffenisse van der misdaedt die hy aen sinen dooden vader begaen heeft. Item, selen de voirs.

Claus met synre medepartien geven den kinderen, vrienden ende magen van Cornelyse van Overhof, te muetzuenen, vi^{c} gouden Arnoldus gulden oft x stuyvers voere elken gulden voere de v^{c} gulden die zy gegeven souden hebben, ende die betalen bynnen drie paymenten ende bynnen jaers van dien dage beghinnende dat dyerste vutsprake by de viere keersluyde geschiede, behoudelic dat zy de hondert gulden, die zy meer gheven, betalen selen ten lesten twee paymenten. Item, voert selen de voirs. Claus ende syn medegesellen doen celebreren bynnen jaers, in laefnissen der zielen Cornelys voirs., boven dandere missen in dyerste vutsprake begrepen, drie dertichste, deene dairaf te Roesendale, dander te Nispen ende tderde tAssche, ende dairaf goet bethoen brengen. Item, voerdane selen zy alle dat doen na inhouden der yerster vutspraken die de viere keersluyde dairaf vutgesproken ende besegelt hebben, dewelke voergenoemde vi^{c} gulden de voirs. Claus met synre medepartien terstont wel verborgen selen, met goeden zekeren borgen, ten voirs. drie dagen bynnen Antwerpen in den wissel te leverne, ende dair selen die bliven staende totter tyt dat met rechte gepurgeert sal wesen ende verclaert met rechte, daer dat behoert, weder de voirs. kindere getrouwet syn selen oft bastaerde, ende als dat bevonden is, sal men die dan deylen alsoe men die na den lantrechte van Roesendale sculdich sal syn te deylen. Behoudelic dien, eest dat des voirs. Cornelys kindere met rechte bevonden worden baestaerde, dat dan de voirs. Claus Henricxsoen ende syn medepartien volstaen selen alleen zonder meer of min te doene oft te gevene dan dwtsprake van den fol. 17.
viere keersluyden begrepen heeft. Ende hiermede seggen de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raitslude der stad van Antwerpen de voirs. partien ende alle dier aencleven van beyden ziden verlyct, vereenicht ende wel verzuent teeuwigen dagen van den ongevalle van den dootslage ende misgrype voirs., ende wie hierinboven den anderen yet misdade oft dede misdoen, heymelic oft openbaer, dat waere op zuenbrake ende vredebrake, ende omme dat dit te bat gehouden soude bliven, so is dit dus gescreven in der stadregister ende elker partien een copie alleens dairaf gegeven, anno XXXIX, XVII dage in Octobri.

---

23 October 1439.

Bekrachtiging van het testament van Heer Jan Blocscoemakers, priester.

fol. 17. Op alsulken questien ende geschillen als de erfgenamen wilen Her Jans Blocscoemakers, priesters, ter eenre zyden, ende Amele Cockelberghe, die des voirs. Heren Jans joncwyf was, ter andere, wtstaende hadden omme alsulken ghiften ende makingen wille van eenen halven huyse, daer de voirgenoemde Here Jan in te woenen plach, ende van der helft doergaens van alle synre ruerender haven die hy na syn doot achter hem laten soude, als hy der voirgenoemder Amelen, zynen joncwive, voere menighen getrouwen dienst ende arbeit die zy hem gedaen hadde, gegeven ende gemaect hadde met scepenenbrieven van Antwerpen, dewelke ghifte ende makinghe, alsoe als de voirgenoemde erfgenamen meynden, billix van gheenre weerden zyn en soude, overmids dat de voirgenoemde Here Jan, ter tyt ende wilen dat hy de voirgenoemde scepenenbrieve verleet, zynre zynnen niet wel machtich en was, met meer anderen redenen ende woerden die zy dairtoe seiden, soe wert getermineert ende wtgesproken by den Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden, nadien dat zy hieraf hadden hoeren spreken de Scepenen die dair by ende over waeren doen de voirs. Here Jan de voirs. scepenenbrieve verleet, dewelke seiden ende kenden dat de voirs. Here Jan zynre zynnen wel machtich was, ende dat hy gherne meer ghiften ende makingen zynen voirs. joncwive gegeven ende gemaect soude hebben en hadden zy hem dairaf niet onderwyst ter contrarien, dat deselve Amele de voirgenoemde ghiften ende makingen rastelic ende vredelic gebruyken soude na wtwisen haerer scepenenbrieven, ende met alsulken condicien als dairinne begrepen syn, sonder calengieren oft wederseggen van den voirgenoemden erfgenamen oft van yemende anders in eeniger manieren. Dit wart getermineert ende wtgesproken int jaer Ons Heren M. CCCC negen ende dertich, drientwintich dage in Octobri.

27 October 1439.

Borgstelling van Hendrik Wellens voor Martinus van der Houstraten.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC XXXIX, XXVII dage in Octobri, fol. 17.
soe bekende Heinric Wellens alias tSmeets, van Herssele, van alsulkere schult als Merten van der Houstraten tanderen tyden bekent heeft sculdich synde met scepenenbrieven van Antwerpen Heinricke Wellens, van Baerle, waert alsoe dat denselven Heinricke Wellens, van Baerle, aen de betalinge van der voirs. schult, na wtwisen der voirs. scepenenbrieve, namaels yet gebrake, dat hy geloeft heeft ende geloefde dat altyt denselven Heinricke op te richten ende te voldoene met hemselven ende met alle zynen goede die hy doen hadde oft namaels vercrigen mochte. Gedaen in presencien van den Amman, Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen int jaer ende ten dage voirs.

---

4 November 1439.

Getuigenis en verklaring omtrent de uitwinning van het huis den Meersman, *op de Markt gestaan.*

Mathys Paridaens, Jan Sterke die men heet de zadelmakere fol. 17.
ende Heinric van den Ghoere, outcleercoepers, tuyghden ende namen op hoeren eet, dat hen cond ende kenlic is, dat thuys, geheeten *den Meersman*, gestaen tAntwerpen aen de Merct, tusschen thuys geheeten *den Reghenboghe*, aen deen side, ende thuys geheeten *den Beere*, aen dander side, omtrent der Oeghstmaent lestleden opte vry Vrydaighsmerct als pandt te coep was, ende dat Wouter van Reelighem, deken van den oudencleercoepers, dat te coep hadde ende vutriep als pandt metten rechte ter Vierschaeren vutghewonnen, ende dat

tselve huys opten derden Vrydach opte voirs. vry Vrydaighsmerct vercocht waert voere de somme van hondert ende vyftich gulden Peters eens, boven den chyns die daer jaerlicx vutginck, ende dwelc huys [Claus] (1) van Eemkerke die men heet in *Valkenborch* voere de voirs. somme jegens denselven Wouteren [al] (1). Vordane so is den Borgermeesteren ende Scepenen hierna bescreven kenlic dat tvoirs. huys [met] (1) zynre toebehoirten van den voirs. Clause van Eemkerke, als mechtich gemaect met scepenenbrieve van Antwerpen van sekeren coepluden van Duysborch, ter Vierscaeren metten rechte vutgewonnen voere sekere schult die Frederic Losschaert den voirs. coepluden met scepenenbrieven van Antwerpen sculdich was, ende dat de voirs. Claus van Eemkerke tvoirs. huys met synre toebehoirten [opten] (1) dach van huden Heinricke van Blakenbroec terstont overgaf, gelyc ende in alle der vuegen ende [manieren] (1) dat hy dat opte voirs. vry Vrydaichmerct jegens den voirs. Wouteren van Reelighem gecocht [hadde] (1) die hem dat na der Vierscaeren recht vercocht. Dit geschiede voere Willem van den Wyngaerde ende [Jan van der] (1) Ryt, Borgermeesteren, Claus van den Werve ende Jan van Riethoven, Scepenen, int jaer XIIII^c ende [negenendertich] (1), viere dage in Novembry.

---

4 November 1439.

Vidimus van eenen schepenbrief d. d. 8 Juli 1404, inhoudende verdeeling van het huis de Gans *tusschen de erfgenamen van Michiel Tollinc.*

fol. 17 vo. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende neghenendertich, viere dage in Novembry, soe waert bevolen by Borgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden in der stadregister gestelt te wordene eenen scepenenbrief van Antwerpen besegelt, gans gheve ende geheel, metten segelen wilen Jans van der Elst,

(1) *De woorden tusschen haakjes zijn geheel of gedeeltelijk verdwenen.*

Ridders, ende Willems sMoelneren, denwelken scepenenbrief hierna volght van woirde te woirde : Wy Jan van der Elst, Riddere, ende Willem de Moelnere, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quamen Jouffrouwe Katline, wettich wyf wilen Michiel Tollincs, met eenen momboere haer ge-gheven metten rechte, in deen partie, ende Jan van der Ertbrugghen, voere hemselven ende voere Jouffrouwen Lys-betten Tollinx, zyn wettich wyf, die hy hierin vervinc, Clement de Gheytere, voere hemselven ende voere Jouffrouwen Marien Tollinx, syn wettich wyf, die hy hierin vervinc, ende Arnout Tollinc ende Willem Eycman, alse momboeren ende in den name van Peteren, Jan Tollinx zone was, die zy hierin geloifden te vervane, alse gherechte oeyre ende erfgenamen van Michiele Tollinghe wilen, in dandere partie, ende bekenden in beyden partien dat sy by oirdinancien ende scheydingen van den gheswoirnen erfscheiders van der stad ende by eenre scoenre cavelen die sy in beyden ziden ter presencien van den Amman, Scepenen ende erfscheiders ghe-leegt ende ghecavelt hebben, wel ende vriendelic ghedeelt ende ghesceiden hebben de huysinge, gheheeten *de Ghans*, ghestaen in de Borch tAntwerpen, met al harer toebehoerten van vore tot achter, gelyc ende in der manieren dat hiernae verclaert staet, daets te wetene, dat de voirs. erfgenamen tharen ghedeele hebben selen ende behouden in gherechter cave-linghen de huysinge, geheeten *de Ghans*, gestaen in de Borch, van vore ter straten beghinnende metten salen, cokenen, doer-weghe metter plaetsen ende metter dwerser loeven achter ende niet voirdere, vutghenomen dat deselve loeve behouden sal haren ozidrup ten hove waert achter, ende des zelen de voirs. erfgenamen de dore achter ten hove waert toe doen maken oft vermetsen, ende betalen den chys die vut deser huysingen gaet, sonder der voirs. Jouffrouwen Katlinen oft haerer nacomelingen cost. Ende dat de voirs. Jouffrouwe Katline tharen ghedeele hebben sal ende behouden in ge-rechter cavelingen de erve die achter de voirs. huysinge, geheeten *de Ghans*, ghelegen is, met huysingen, hove, gronde, metten plaetsen, doerweghe ende met al datter toebehoirt, streckende achter ute neffens Meester Willem Muyls erve met eenre poirten tote in den Sac, ende betalen den chys ende commer die dair ute gaet, sonder den voirs. erfgenamen

oft haeren nacomelingen eenich recht dairane te behoudene. Ende omme dat de cavelinge van der voirs. huysingen, geheeten *de Ghans*, beter es dan de cavelinge achter, soe selen de voirs. erfgenamen der voirs. Jouffrouwen Katlinen toegeven dertich ponde Vlaemsschen grote talsulken dagen alse scepenenbrieve, die daeraf gemaict syn onder onse segelen, clairlikere begrepen hebben. Ende hiermede soe hilden zy hen in beyden partien van mallicanderen wel verlyct, vereffent, ghesleten ende ghesceyden van der voirgenoemder huysingen, gheheeten *de Ghans*, met al harer toebehoirten, ghelovende onderlinge dat sy hierenboven deen den anderen hieraf nemmermeer meer moeyen noch anespreken en selen, by henselven noch by yemende anders van haren wegen, in gheenre manieren, alle argenlist vutghesteken. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen segelen, ghegeven int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC ende viere, achte dage in Julio.

---

6 November 1439.

Inschrijving eener « vuytsprake » van scheidsmannen betrekkelijk de regeling der nalatenschap van Jan Humanssone.

fol. 18. Int jaer Ons Heeren M CCCC negen ende dertich, sesse daghe in Novembri, soe wart geconsenteert by den Burgermeesteren ende Scepenen dat men in der stadregister setten soude alsulken segghen ende wtsprake als hierna volght van woerde te woerde, ende die in eene papyeren cedulle gescreven stont ende geteykent met wilen Peters van Romen hanteyken, die zy zaghen ende hoerden lesen : Dit es Jacops de Maechs, Willems Beys, Jannes Zeghers ende Anthonys Bertelmeeussoens wtsprake ende segghen van den geschille dat alnoch hangende is geweest tusschen denghenen dien wilen Jan Humanssoens alle syn goede verlyftocht hadde met scepenenbrieven van Antwerpen, aen deen zyde, ende Dierwiven, die des voirs. Jans wettich wyf

was, aen dandere zyde, als van alsulken goeden als hy met eenen instrumente na syn doot haere te blivene gegeven ende gemaect hadde, gelyc hierna bescreven staet. In den yersten, als van den scepenenbrieven van Antwerpen oft eenige andere brieve den voirs. partyen aengaende, die opte voirs. goede spreken oft verleden moegen wesen, dat die te nieute sullen syn ende van gheenre weerden, overmids sekere informacie die de voirs. viere seggheren dairaf gehadt hebben. Item, als van den voirs. instrumente daermede dat de voirs. Jan Humanssone der voirs. Dierwiven, synen wive, na syn doot alle zyn goede gegeven ende gemaect hadde, dairaf segghen de voirs. IIII seggheren eendrachtelic haer segghen, dat alsulken ghifte ende makinge als de voirs. Jan derselver Dierwiven, zynen wive, metten voirs. instrumente gegeven ende gemaect hadde, te nieute sal syn ende van gheenre weerden, ende dat alle dandere ghiften ende makingen int selve instrument begrepen, het zy van aelmoesenen oft anders voertganc hebben ende van weerden syn sullen ende bliven, na wtwisen desselfs voirs. instruments. Item, es noch der voirs. IIII seggheren segghen, dat de gherichte oeyr ende erfgenamen Jans Humanssoens voirs. hebben ende deylen sullen yegens der voirs. Dierwiven in alle de goede, have ende erve, ruerende ende onruerende, welkerhande die wesen moegen, die deselve Jan ende Dierwyf tsamen hadden opten dach dat hy, Jan voirs , van live ter doot quam, gelyc dat zy die sculdich syn te deylene na den lantrechte dair deselve goede gelegen sullen syn. Ende des soe sullen de voirs. erfgenamen ende Dierwyf half ende half betalen alle alsulken commer als jaerlix uten voirgenoemden goeden gaet, ende oic alsulken wettige schult als de voirs. Jan ende Dierwyf sculdich mochten syn opten dach dat de voirs. Jan van live ter doot quam, wtgenomen dat de voirs. erfgenamen, van den goeden die zy alsoe deylen sullen, des voirs. Jans wtvaert ende testament alleene gelden ende betalen sullen, sonder der voirs. Dierwyf cost, last oft scade. Item, van alsulker camere dairinne dat de voirs. Jan ende Dierwyf, zyn wyf, tsamen te woenen plaghen, metten wermoeshove ende metten bogerde dairaen gelegen, soe es der voirs. IIII seggheren segghen, dat de voirs. Dierwyf haere leefdage lanc, op dat

zy wille, de helft van der voirs. camere metten wermoeshove ende metten bogerde dairaen gelegen, die den voirs. erfgenamen toebehoert, alsoe verre als de laet dat niet in hueren en heeft, hebben, behouden, besigen, bruyken ende besitten sal tsjaers omme alsoe vele ghelts in hueren als viere goede knapen van den dorpe, daer die camere gestaen is, die maghen noch vrienden van beyden den partyen en syn, segghen sullen weert synde, omme dat sy daer alnoch gherne woenen soude, ende omme dat de voirs. Jan zyn goede becommert ende belast hadde.

P. K.

---

21 November 1439.

Inschrijving van eene uitspraak der Wethouders van Antwerpen, d. d. 19 September 1431, in een geschil tusschen Gielis van den Berge en Hendrik van der Borchoven, namens de kinderen van Willem van den Berge, ter eene, en Wolfaard van der Maelsteden, ter andere zijde.

fol. 18 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC. ende XXXIX, XXI dage in Novembry, soe waert bevolen by Borgermeesteren ende Scepenen in der stadregister gestelt te wordene alsulken seggen ende verclaringe als hierna volght ende bescreven staet van woirde te woirde : Op alsulken gebrec ende ghescil als Gielys van den Berge ende Heinric van der Borchoven, in den name van wilen Willems kinderen van den Bergen, vutstaende hadden jegens Wolfaerd van der Maelsteden, boven de terminacie die voirmaels bi der stad van Antwerpen tusschen beyden den partyen wtgesproken ende getermineert is, te weten is van der ghersinghen van den cleynen chyse ende van der moelen in Berlant ; item, in tSerarenskerke tgars daeraf, als dat de voirs. kindere in gebreke daeraf syn van den jaere van XVIII toten jaere van XXVII, XV dage in November;

item, voert van den II scellinge grote die tot Kats gegeven waeren int jaer van XXVII, IX dage in October, te schote van den ghemete daeraf zy meynden dat Wolfaert tvry sculdich wesen soude, beyde in Berlant ende in Seraerytskerke, ende voerdane van der cost die sy gedaen hebben ende weder begheerden te hebbene, mids dat zy tot hoeren daghen van den LXXX ducaten niet betaelt en waeren, des hen beyde de voirs. partyen gekeert ende gesubmitteert hebben in de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen vast ende gestentich teeuweliken dagen te houdene soe wes by hen daeraf wtgesproken ende getermineert sal worden, soe hebben deselve Burgermeesteren ende Scepenen voirs. hoir goitduncken dairaf getermineert in der vuegen hierna verclaert.

In den yersten, als van der gherseryen van den cleynen chyse van der molen in Berlant ende oic van den gherse in tSerarytskerke, daeraf de voirs. Gielys ende Heinric begheerden Wolfaerts eet te hebbene, dat hy niet gehaven en hadde van dat daeraf verschenen was voer den tyt in der voirs. terminatien verclaert, daeraf sullen die eede cesseren ende te nyeute syn, behoudelic dien, eest dat sake dat de voirs. Gielys ende Heinric byghebrenghen connen ter plaetsen dair die goide gelegen syn, alsoe dat nae den lantrechte behoert, dat de voirs. Wolfaert dat opgehaven heeft, soe sal hy hen wtreykinge ende betalinge daeraf doen.

Item, opt punt van den twee scellingen groten die te schoeten van elken gemete gegeven syn, zegghen ende verclaeren de voirs. Burgermeesteren ende Scepenen eest sake dat Gielys ende Heinric bygebrengen connen, dat zy nae de heerlicheyt, nae den lantrechte ende nae die costumen aldaer, ende oic nae der voirs. terminacien dat ghelt sculdich zyn te hebbene, tusschen dit ende Paesschen naest toecomende, dat hen dan de voirscreven Wolfaert dat wtreyken ende betalen sal, ende oft zy des bynnen den voirgenoemden tide niet en daden, soe sal de voirs. Wolfaert daeraf quyt ende ongehouden zyn ende bliven.

Item, opten heysch die de voirs. Gielys ende Heinric heys-

schende zyn van hoirre costen, mids dat zy niet betaelt en waeren tot hoeren dagen van den LXXX ducaten nae vutwysen der voirs. terminacien, sal deselve Wolfaert ongehouden zyn ende bliven, mids dat hy oirbodich was meer daervoere te betalen oft hy niet genouch geset en hadde, alsoe dat elker partyen cost deen jegens dandere geset is ende gaen sal, ende dat de voirs. terminacie, die yerstwerf daerop getermineert is, goid, vast, gestentich ende van weerden syn sal ende bliven.

fol. 19. Ende hiermede seggen de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raide de voirs. partyen, aen beiden zyden, ende al des daeraen cleven mach, wael ende wittelic verlyct, vereffent ende veraccordeert van al den voirs. ghescille ende gebreke van allen vorledenen tide toten dage toe van heden. Dit was gedaen int jaer Ons Heren M. CCCC. ende eenendertich, XIX daghe in September.

Omme der meerdere claernisse wille van der declaracien ende verclaringe bovengescreven, mids dat den tyt zynder vergangen is van jaere te jaere ende de Wetten oic zynt der tyt verandert, soe hebben de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen nu ter tyt wesende, daerop verhoert ende doen verhoeren Janne van der List, Scepene doen ter tyt, ende Frambach van Zuylen, die bi de voirs. saken voirtyts geweest hebben, dewelke tvoirs. verclaeren, alsoot boven int lange gescreven staet, gevisiteert hebben ende oversien, ende hebben hen daerop met wael bedachten zinne versonnen, alsoot behoert, ende zyn alle beide geheelic ende al daerby gebleven ende is hen dat alsoe claerlic condich gelyc tselve verclaren boven genoemt ende gheexpresseert staet, zonder argelist. Dit waert gedaen int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC. ende negenendertich, eenentwintich dage in Novembry.

30 December 1439.

Geding tusschen Bernaard van Sinte-Bernaerts en de Sint-Bernardsabdij naar den Kanselier en den Raad van Brabant verzonden.

Int jaer Ons Heren M. CCCC XXXIX, XXX dage in Decembri, soe saghen ende hoerden lesen de Burgermeester, Scepenen ende Raidsluden eenen besloten brief comende van onsen genedigen Here, met eenre supplicacien dairinne besloten, die Bernaert van Sinte-Bernaerts overgegeven hadde den Cancellier ende Raide ons genedichs Heren voirs. gheordineert in zynen lande van Brabant yegens den Abdt, den poertier ende broedere Willeme van Dordrecht, religieux van Sinte-Bernaerts, ruerende van eenre provende die de voirs. Bernaert meynde te hebbene in den voirs. godshuyse, ende van X viertelen rogs lyftochten daeraf hem de brief ontweldicht is, alsoe hy te kennen hadde gegeven, met welken brieve onse genedige Here voirs. begerde dat men den voirs. Bernaerde dede geschien tghene dat syn supplicacie begrepen hadde, opdat hy des niet weder clachtich en quame voere onsen genedigen Here voirs. Op dwelc de voirs. poertier ende brueder Willem te kennen gaven hoe dat zy tanderen tyden, omme deser selver zaken wille, voere de Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden voirs. yegens denselven Bernaerde geweest hadden, ende hadden hem gepresenteert dairaf te rechte te staene hier in der stad, boven denwelken de voirs. Bernaert dese clachte over hem gedaen hadde, dwelc hem niet redelic en dochte wesen. Nietmin alsoe verre als zy met eenen verantwoerden quite mochten bliven, zy souden gherne trecken voer Minhere den Cancellier ende Raid voirs., ende aldair de zake verantwoerden met alsulken bescheide als daertoe dienen soude, dairop de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden den voirs. poertier ende broedere Willeme seiden dat zy trecken souden by den Cancellier ende Raid voirs., verantwoerdende hem opte clachte des voir. Bernaerts opdat hem geliefde, ende ghevende ende fol. 18 vº.

nemende dairaf tghene dat hem dairaf onderwyst soude worden, ende waert dat de voirs. Bernaert dairenboven wedere quame voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluden vervolghen om diere selver zaken wille, soe was den voirgenoemden poertier ende broedere Willeme toegeseit ende geloeft, dat zy Bernaerde dairaf alsoe onderwisen souden, dat hy dairomme niet meer voere henlieden vervolgen en soude.

1439.

Verklaring omtrent het bezegelen van schepenbrieven met de van ambtswege in lood nagemaakte zegels van afwezige Schepenen.

fol. 18. Also Willem Noyts ende Claus Colenzoen een wile tyts hen vuter stad van Antwerpen absenteren moesten, dewelke over vele ende diversche voirwerden van scepenenbrieven gestaen hadden, die noch onbezegelt bleven ten tyde van hueren vertreckene ende lange daernae, so wart overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad, dat men na huere zegele soude doen maken ende steken zegele in loode, alsoe men gedaen heeft, ende daermet de brieve bezegelt syn geweest daer zy over gestaen hadden, ende want zy te kennen gegeven hebben tghene dat voirscreven staet, dat dat geschiet soude syn sonder haere wete oft consent, so is geoirdeneert ende overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyde, waert dat men bevonde eenige brieve bezegelt metten vors. loedenen zegelen anders dan scepenenbrieve, daer zy over gestaen hebben, oft lyftochtbrieve van der stad, dat die van gheenre weerden syn en souden. Zonder argelist. Gedaen anno XXXIX.

---

27 Januari 1439 (1440).

De eerst openvallende « provende ende plaetse » in het Sint-Annagasthuis toegezegd aan Elisabeth Blerincx, weduwe van Joos Bonten.

Int jaere Ons Heeren M CCCC ende neghenendertich, XXVII dage in Januario, soe wart overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raeidsluyde gemeynlic, dat Lysbeth Blerincx, wedewe wilen Joes Bonten, Meester Jans joncwyf van Halmale nu ter tyt, hebben sal die yerste provende ende plaetse die vallen ende verschinen sal in den gasthuyse van Sinte-Annen gestaen in de Corte Nyeustrate. fol. 19.

---

1 Februari 1439 (1440).

Partij saffraan onder borgtocht aan Arnout Stammelaert, van 's Hertogenbosch, toegekend.

Anno XXXIX, prima February, so zwoer Aerd Stammelaert, fol. 15 vo. van den Bossche, ten Heylegen voere Burgermeesteren ende Scepenen, dat alsulken XIIII ℔ zofferaens als Jacop, Rogiers knape van den Vliete, van Brugge, ende noch een ander staende hadden tot Perryn Boniers, in Spaengien, ende daertoe VII ℔ zofferaens van oort, dat hem die toebehoirden ombetaelt, ende mids dien wart hem ten selven tyde geconsenteert dat goet te aenveerdene ende sinen vryen wille daermede te doene, behoudelic dien, dat Jan van Pantgate, Heinric Zegers ende Heinric van der Straten als borgen daervoere geloifden, waert dat men bevonde dat yemant beter recht daertoe hadde dan de vors. Aerd, dat zy dien dat oprechten souden, maer Aerd geloifde syn borgen scadeloes te quiten. Present Wouter van Ranst, Burgermeester, P. Beversluys, Colenzone, Ryt, Scepenen.

---

1 Februari 1439 (1440).

Besluit aangaande twee lijftochtrenten toebehoorende aan Nicolaas Colenzone, Schepen der stad. (1)

fol. 19 vº. Anno XXXIX, prima February, so dede Claus Colenzone, onse medescepene, lezen twee scepenenbrieve van Antwerpen, voere den Rechtere ende Scepenen, den eenen van XIIII cronen ten live van Jouffrouwen Katlinen van Heffene ende Magrieten van Uden, ende den anderen van X cronen ten live van Jouffrouwen Katlinen vors. ende van Jouffrouwen Katlinen van Mechlen, dewelke Jouffrouwe Cornelie van Bergen, wettige gesellynne Jans van Assche, voirtyts verleden ende bekent heeft met eenen vremde momboere hoer consenteert by den vors. Janne, haeren man, ende daeraf begheerde de vors. Claus, als heffer, recht, ende wart hem, by manissen sRechters ende wysdomme Jans van der Ryt, Scepene, gewyst te doen volschien na inhoudt synre brieve, men en bethoende redene waeromme dats niet syn en soude.

---

10 Februari 1439 (1440).

Besluit ter vereffening van de schulden der echtgenooten Coenraad Quaetgelt en Barbara Stevens.

fol. 19. Int jaere Ons Heeren M CCCC ende XXXIX, X dage in Februario, wart overdragen ende gesloten by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden in de volle banc sittende, dat men alle de goide ende erfrenten, hoedanich die syn, als Jouffrouwen Barbele Stevens, wittich wyf Coenraet Quaetgelts, bleven ende verstorven syn van Jouffrouwen Katlinen van

(1) *Zie hierboven blz. 202.*

den Bossche, haere moeyen, vercoepen ende pennincweerden sal ende dat men dan terstont daermede betalen sal alle de schulde die de voirs. Coenraet ende Jouffrouwe Barbele Stevens, syn wyf, in geheelen bedde sittende, gemaect hadden, ende die sy sculdich waeren opten dach dat sy, Jouffrouwe Barbele Stevens, sterf, alsoe verre als men die dueghdelic ende beproeven can. Behoudelic dien, dat de voirs. Coenraet gehouden sal syn den erfgenamen van sinen wive de helft van der voirs. schult op te richten ende te betalen, ende daeraf sal hy den voirs. erfgenamen alsulken vesticheit doen met brieven ende anders, dat sy des opdat hem eenige goede verstorven oft waert dat hy eenich goet vercrege, versekert selen syn die goide te aenveerdene ende te hebbene in mindernissen van der schult, sonder meer verhaels van rechte daertoe geschien, ende dat sy voere alle andere schult die hy maken mochte gaen souden.

---

15 Februari 1439 (1440).

Regeling van eenen twist tusschen Rombout van der Beke en Willem van Eekeren over het vellen van boomen.

Alsoe Rombout van der Beke hem beclaegende was van fol. 19 v°.
Willeme van Eekeren van dien dat hy sekere oude boeme vutgedaen hadde vut eenen hove, denwelken na de doot van Katlinen Wychmans, des voirs. Willems wive, half toecomen soude den voirs. Rombout, soe waert getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyde, dat de voirs. Willem vuten voirs. hove sal moegen doen de oude boeme die niet orberlec noch profytlec daerinne en syn, mer dat sal hy moeten doen by ordinancien ende goetduncken van dekenen ende geswoernen van den ambachte van den fruyteniers, ende in de stad van den boemen die hy vut doen sal nyeuwe bome moeten setten, ende soe wes hy daerin set, dat sal daer moeten bliven soe wanneer syn voirs. wyf comen sal

van live ter doot, alsoe dat hy den voirs. hof syn profyt sal moegen doen sonder daerenteynden yet daervut te doene dat te boegaerde staet, ende dat mids desen de voirs. Katline de helft van den huyse ende hove voirs., daer sy hoere tocht aen heeft, dier rastelic ende vredelic sal gebruyken sonder stoet of letsel van den voirs. Romboute oft yemant anders. Gedaen anno XXXIX, XV dage in Februario.

---

19 Februari 1439 (1440).

Voorwaarden der benoeming van Peter van der Voert, als Secretaris der stad.

fol. 20 v°. In den jare Ons Heeren als men screef M IIII[c] ende XXXIX, XIX dage in Februario, soe wart Peter van der Voert ontfangen gezworen clerc te zyne der stad van Antwerpen in der manieren hierna verclaert, ende dairop dat hy oic, alsoe gewoenlic es, zynen eedt gedaen heeft, dats te wetene, dat deselve Peter nu ter tyt gheen bewynt hebben en sal van eenighen zaken der stad aengaende te scriven oft te doen scrivene, het zy van scepenenbrieven oft anders, die gezworen clercken van der stad gewoenlic zyn ende sculdich te scrivene ende dbewynt dairaf te hebbene, maer dat hy drie geheele jare achtereen vervolgende trecken ende ligghen sal ter studien tot Angiers oft tot Orlyens, dair hy best sal connen gecomen, ende aldair den voirs. termyn gedurende studeren ende leeren loye alsoe hy best sal connen ende mogen, sonder hem daerentusschen eenich bewynt te hebbene in den clercscape oft oic eenige wedden van der stad, het en ware dat hy binnen den voirs. termine van der stad wegen ontboden worde ende men zyns eer van noode behoefde. Ende ten eynde van den voirs. drien jaren, sal men hem een plaetse bewysen om zyn voirs. officie te bedienen ende te exerceren gelyc den anderen Secretarysen. Maer waert dat zake dat de voirs. Peter niet volcomelic en hielde al tgene dat voirs. staet ende hy dairbuyten ghinge, soe is der stad meyninghe

ongehouden ende los te zyne van dez zy hem in desen gescrifte toegeseyt heeft. By deser ordenancien ende overdrage waren Wouter van Ranst ende Willem Noyts, Burgermeesteren, Danckaert de Moelnere, Jan de Coninck, Claus van den Werve, Peter van der Beversluys, Claus Colezoen, Willem Lammenssone, Jan van Riethoven, Jan van der Ryt, Willem Mengiaert, Jan van Cothen ende Claus de Herde, Scepenen, ende voirdane de Raetsluyde gemeynlic die doen ter tyt in den Raet van der stadt waren.

E. Vinea. J. Kiekens. M. de Monte. P. K.

---

4 Maart 1439 (1440).

Besluit aangaande de aflevering aan Meester Ivo Gruyan, Deken van Lens, van eene geldsom, vroeger in opdracht van het concilie van Basel ingezameld en door den Hertog van Brabant in beslag genomen.

Int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende XXXIX, des Donderdaechs drie dage in Meerte, quam by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyde van der stad van Antwerpen Meester Yve Gruyan, Deken van Lens, in Artoys, ende Collecteur van der Cameren apostolyke geordineert in de provincie van Riemen, thoenende aldair zekere bullen van onsen heyligen Vader den Paus van Roeme, ende oic andere brieve van onsen genedigen Here den Hertoge van Bourgongnen ende van Brabant, inhoudende in substancien als dat men alsulken gelt als tanderen tyden gegadert was van des concilium van Bazele wegen ende dat onse voirs. genedige Here doen ter tyt hadde doen becommeren ende rasteren om zunderlinge zaken hem dairtoe porrende, den voirgenoemden Deken van Lens overgeven ende telivereren soude, mids der redene dat onse genedige Here voirs. zyn hande van den arrestemente voirs. gedaen hadde, gelyc zynen genadigen brieve dat wel verclaerden, begherende ende versuekende zeere nernstelic van ons heylichs Vaders sPaus ende oic van ons genedichs Heeren wegen voirs., dat men hem tvoirs. gelt liete heffen, opbueren ende ontfangen fol. 24.

na wtwysen der brieve die hy dairaf gethoent hadde, met vele meer woerden ende redene die hy dair al toe begheerde. Op dwelke de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsliede hoir vertreck ende beraet namen tot des anders daechs ende bespraken hen des metten Heeren Deken ende Capittel van Onser Vrouwenkerke tAntwerpen, overmids dat zy hem beduchten datter in toecomenden tyde last oft commer af soude moegen comen van des voirs. concilium wegen oft andersins, by denwelken zamentlic ende eendrachtelic overdragen wart ende gesloten, mids der redene dat tvoirs. ghelt ter tyt ende wylen alst gerasteert ende becommert wart, gelyc voirs. es, in eenen bloc gesloten ende geleyt wart met drien sloten gesloten, dairaf den eenen hadde de Landeken van Antwerpen oft zyn stedehoudere, van des Bisscoppen wegen van Camerycke, den anderen Meester Jan de Bryere, de tresorier, van der kerken wegen, ende den derden Claus Alleyn, van der stad wegen, dat men scicken ende seynden soude Her Wouteren van der Heyden, onder prochiaen van der voirs. kerken metten voirs. gelde by mynen Here den Biscop van Cameryck, ende waert alsoe dat hem geliefde te consenteren dat men tvoirs. ghelt den voirgenoemden Deken van Lens overgave ende telivereerde, dat dan de voirs. Wouter hem overgeven ende telivereren soude, nemende van hem goede quitancie ende copie van żynen brieven voirs. Ende alsoe dienachtervolgende ende vuyt bevele van den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden voirs., alsoe verre alst hen aencleven mochte, soe wart des anderen daechs dairna den voirs. Wouteren overgegeven ende gedelivereert tvoirs. ghelt gedragende de somme van XXI ℔ XVI scellinge grote Brabants ende eenen Peter, die in den voirs. bloc bevonden worden, in alsulker vuegen als die becommert ende gerasteert wardden, gelyc voirs. staet. Voerdaene wart overdragen by den Heren Deken ende Capittel voirs. ende by de gedeputeerde van der stad die capittel om deser zaken wille waren, waert sake dat in toecomenden tyden der voirs. Capittelen oft der stad hierenboven eenigen commer, moeysel oft wederstoet toequame, dat zy dat gezamenderhant verantworden ende deen den anderen dairaf bystanticheyt doen souden ende gelyken cost ende scade dairaf dragen. Sonder fraude ende argelist.

4 Maart 1439 (1440).

Besluit over de deeling der nalatenschap van Peter Tielens.

Also zekere gescille gehangen hebben tusschen de erfgenamen van Peteren Tielens, ter eenre ziden, ende Heylen Daems, sinen wive, ter andere, toecomende ende sprutende omme der goeden wille die de voers. Peter achtergelaten heeft, so es opten dach van huden by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden overdragen ende gesloten, overmids dat voere thuwelic van hen beyden met scepenenbrieven van Antwerpen tusschen hen beyden geordineert syn zekere voerwerden, gelyc denselven scepenenbrief wel verclaert, dat mids dien de voers. Heyle de voers. erfgenamen terstont deylinge doen sal van allen den goeden, have ende erve, die de voers. Peter ende zy tsamen vercregen hadden, ende die met hen deylen half ende half zonder enich voerdeel, ende als zy dat gedaen heeft, so sal zy daerinteynden, opdats de erfgenamen begheren, denselven erfgenamen eed moeten doen dat sy hen van al tal wittige deylinge, rekeninge ende bewys gedaen heeft. Item, als van den lyftochtrenten die de voers. Peter ende Heyle tsamen vercregen hebben ende te haren beyden live staen, die sal de lanxtlevende van hen gebruyken ende behouden sonder toeseggen der erfgenamen van Peteren Tielens voers., behoudelic dien, so wes renten dat si tsamen gecocht hebben ende die ter quitingen staen oft de voers. Peter geconsenteert heeft te quiten na dat de quitinge ute is, also verre als die gequyt worden, so selen de penninge daeraf comende deylbaer syn half ende half, te weten dat de voers. Heyle hebben sal daeraf deen helft ende de erfgenamen des voers. Peeters daeraf dander helft, te verstane altoes dat degene die haer quitinge ute is, dueghdelyc bibringen selen, also dat behoert, dat hen de voers. Peter quitinge alnoch geconsenteert heeft. Dit was gedaen anno XXXIX, IIII die Marcy. fol. 19 v°.

---

12 Maart 1439 (1440).

Uitspraak in een geschil tusschen Willem van Berchem en Lodewijk Azinier, lombaard, betrekkelijk een verloren pansier.

fol. 20. Anno XXXIX, XII dage in Meerte, so wart getermineert ende vutgesproken by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyde alse van alsulken geschille als hangende was tusschen Willeme van Bercheem, ter eenre ziden, ende Lodewyke Azinier, lombaert, ter andere, omme eens pansiers wille dat een Aerd, de wapenmakere, ter Lombaerden geset hadde ende beleent ende dat verloren was, den vors. Willeme van Bercheem toebehorende, mids dat hen beyde partien dies geschils gekeert ende gesubmitteert hadden in den seggene ende goetdunckene van den Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden vors., overmids dat de voers. Lodewycx tvors. pansier niet en wiste waer dat was ende dat hys niet gelevert en conste, dat hy mids dien daervoere vutreyken ende betalen soude bynnen den derden dage naestcomende eenentwintich Guillelmusschilde oft de weerde daervoere in anderen goeden gelde.

---

13 Maart 1439 (1440).

Uitspraak in een geschil tusschen Lauwerijs Volkaert en Jacob van Buenelaer, met zijne consoorten, betrekkelijk een leengoed gelegen te Schelle.

fol. 21. Want zekere geschille lange gehangen hebben tusscen Laureysse Volkaert, ter eenre ziden, ende Jacobe van Buenelaer met synre medepartien, ter andere, toecomende ende spruytende omme der goeden wille ter Heyden, gelegen bynnen

Schelle, die men te leene houdende is van den Jonckere van Wezemale, ende daeromme sy vervolght hebben voere Burgermeesteren ende Scepenen van Antwerpen, mids dat sterfhuys van Jouffrouwen Katlinen Volkaerts, wedue wilen Heinric Quintyns, dien tvoerscreven goet toe te behoren plach, hier in der stad van Antwerpen gelegen is, ende daeraf de voers. Jacop met synre medepartien mainteneerde dat tvoerscreven leen comen was van Scattingers zide, daeraf zy comen waren, ende de voers. Laureys hielt de contrarie, dat Daniel Volkaert tvoerscreven leen te houden plach ende van dier ziden waere hy comen, ende also meynde hy dat hem dat leen toebehoeren soude, met vele redenen, brieven, instrumenten, certificatien ende getuygen die zy aen beyden ziden daertoe alligeerden. Ende na al desen, so is so verre by hen ende by middele van haeren vrienden daertoe gesproken omme alle coste ende moeysele ende meer inconvenienten te scuwene, dat zy hen des gescils van al tal gansselic ende al te male gekeert ende gesubmittert hebben uter ordinancien, vutspraken ende terminacien der Burgermeesteren ende Scepenen van der stad van Antwerpen, dewelke gehoert den heesch ende aensprake van der eenre partien ende tverantworden van der andere, met allen den brieven, bethoenen ende munimenten die zy daertoe alligeren wilden, rypelic ende voersinnichlic bedacht ende beraden, hebben tvoers. seggerscap ende submissie ter beden van beyden partien ende die daerane cleven aengenomen ende haer vutsprake, goetduncken ende terminacie daeraf vutgesproken ende verclaert in der manieren hierna bescreven : te weten is, dat de voers. Laureys Volkaert alleene hebben ende behouden sal de heerlicheit metten manscappen ende lantscappen van den goeden ter Heyden, ende dleen sal men taxeren hoe vele dat jaerlicx gelt ende weert is in erfrogge ende in erfgelde, van denwelken de voers. Laureys hebben sal de twe deel ende tderdendeel sal de voers. Laureys oic behouden, maer dies sal hy den voers. Jacobe van Buenelaer, met synre medepartien, geven ende grootdeelen in anderen erfrogge ende erfgelde also vele als tderdendeel van den voers. leene in erfrogge ende erfgelde weert is, ende dien erfrogge ende erfgelt selen Laureys ende syn nacomelinge altyt quiten mogen elc sester

rogx erflic met thiene pond grote eens, ende also verre alst erfgelt is, soe sullen hy oft de sine die quiten elken penninc met twintich penningen, gelyc in borsen gaen selen ende altyt met verscenender renten, te verstane altoes dat Laureys oft sine nacomelinge den erfrogge ende erfpenninge sullen mogen lossen ten twe malen, te wetene den erfrogge teenen male ende derfpenninge teenen male, ende altyt als voere, ende alle derve, dat inne tvoerscreven goet gelegen is, sal men deylen na den sterfhuys rechte van Antwerpen ende gelyc zy dandere erve gedeylt hebben. Ende hiermede seggen de voerscreven Borgermeesteren ende Scepenen de voerscreven partien wel ende vriendelic verleken, vereffent, gemiddelt ende gesceyden van alle den gescillen ende twisten voers., ende wie van hen hierjegen seyde oft dade, die soude verbueren, also dicke alse hy dat dade, vyftich marck fyns zilvers, een vierendeel daeraf onsen genedigen Here den Hertoge van Burgongnen ende van Brabant, etc. ; item, dander vierendeel onser Vrouwenkerke tAntwerpen ; item, tderde vierendeel ter stad behoef van Antwerpen ende tvierde vierendeel der partien die tseggen hielde, ende nochtan soude tvoers. seggen van weerden bliven, behoudelic oft hierinne eenige duysterheit viele, dat dat staen sal ten verclaren van den Burgermeesteren ende Scepenen voers., ende behoudelic dien oft yement van Laureys Volkaerts magen oft vrienden van synre syden hiermede niet te vreden en wilden syn, dat Laureys dien daeraf te rechte sal mogen staen voere Burgermeesteren ende Scepenen voers. oft synre mage gemoye gecrigen. Dit was gedaen daer by ende over waeren Willem Noyts, Danckaert de Moelnere, Jan de Coninc, Peter van Hambroec die men heet van der Beversluys, Claus Colenzoen, Willem Lammenssoen, Jan van der Ryt, Willem Mengiaert, Jan van Cothen ende Claus de Herde, int jaer Ons Heren M CCCC. ende negenendertich, derthiene dage in Meerte na costume van scrivene sHoifs van Cameryc.

---

16 Maart 1439 (1440).

Het Magistraat verleent zijne toestemming tot het innen der belasting door de huidevetters aan de leden van het ambacht opgelegd tot bekostiging van den bouw der huidevetterskapel.

Also de dekene, gezworne ende eenen deel goeder knapen fol. 20. van den huydevettersambachte opten dach van huden comen syn voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raidsluide in notable getale synde, thoenende ende te kennen gevende met eenre supplicatien hoe dat zy met advise ende overeendragene van allen den goeden knapen van haeren ambachte gemeynlic overcomen syn, gewillecort ende geconsenteert hebben, dat men der huydevetterscapelle, gestaen in de Huydevettersstrate, opmaken sal theemelic ende weselic met eenen torre ende met eenen gevele achter, gelyc dat dbehoert, daeraf dat zy de Heren voers. thoendere begrepen heeft, tot welken werke ende coste de cappelle voers. boven XXV ₶ grote niet en heeft ende de cost sal wel gedragen, na taxatien van den goeden mannen dies hen verstaen, tot LXX oft LXXX ₶ grote, ende omme dat te gecrigen, so heeft eenyegelyc van den voers. ambachte geconsenteert voere syn hoot, dat elc van den voers. ambachte, by scattinge van den dekens ende gezworene van den ambachte voers., gelden sal ende betalen in de voers. coste na dat hy ryc ende gegoet is, zonder den eenen meer dan den anderen boven de macht van zinen goeden te belasten, behoudelic dat de ryke, naest der capellen geseten, elc na dat hy na sit, te meer geven sal. Ende hoewel dit consent dus by de gemeyne gesellen gesciet is, so beduchten hen nochtan de regerers van der cappellen dat hen stoot vallen mochte in de betalinge voerscreven, ende omme dan eenenyegeliken van haeren ambachte te bedwingene betalinge te doene van synre settingen tot ende tot alsulken dagen als hen dat geset sal worden, so hebben zy gebeden den Burgermeesteren, Scepenen ende Radsluyden voers. hen confoert ende hulpe daertoe te geven, dat onverbrekelic gescieden mochte tgene

dat voerscreven is, sonder yemanne van haeren ambachte daerinne te verschenen oft verantwordt te worden in toecomenden tyden, de Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluyden voers., oversien ende geaenhoert de dueghdelike begeerte, goede wille ende overeendracht van den goeden knapen gemeynlic voers. omme de voers. cappelle ter eeren Gods voertgemaect te worden, hebben hen ripelic bedacht, beraden ende den voers. goeden knapen geconsenteert ende gewillecoert dat sy de voers. settinge onder haere ambacht setten mogen in der manieren boven verclaert ende dat eenyegelic tsine betalen sal tot alsulken dagen als hen geset sal worden, ende waert dat hem yement wederspenich daerin maecte, dat de stad dien niet bescudden en sal in desen saken, maer dat hy syn settinge betalen sal ten dagen die hen bi den setters van den ambachte geordineert sal werden, sonder verscoenen oft vutsetten van der stad voers., ende op alsulken kueren als de setters daertoe ordineren selen, te weten dat de setters macht sullen hebben dengenen die niet en betalen te haeren gesetten dagen, huer ambacht verbieden te doene op den brueke, die sy in haeren ambachtsbrief daeraf hebben, begrepen, also dicke alst gesciede, het en waere oft zy ymende onredelic setten wilden, dat de stad dat te haerwert behoudt, ende omme der waerheit daeraf getuge te gevene, so is dit dus in der stadregister gestelt ten bevele van Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluyden voers. int jaer M CCCC ende XXXIX, XVI dage in Meerte.

---

18 Maart 1439 (1440).

Hertog Philips beveelt aan den Schout van Antwerpen de stad bij te staan in het « toedycken van der havene tot Zantvliet. »

fol. 20 v°. Philips, bi der gracien Gods Hertoghe van Bourgoenyen, van Lothrike, van Brabant ende van Lymborch, Greve van Vlaenderen, van Artoys, van Bourgoengnen, Palatyn, van

Henegouwe, van Hollant, van Zeelant ende van Namen, Mercgreve des Heylichs Rycs, Here van Vrieslant, van Salins ende van Mechelen, onsen Schouteyt van Antwerpen ende Marcgrave ons lants van Ryen oft synen stedehoudere, Saluit. Also als bynnen corten jaeren herwaerts tot Zantvliet eene sekere havene is gemaect ende bedyct ter begerten ende versueke der scipluyden ende somighe anderen goeden luyden aldaer wonende, overmids sekeren voirwairden, ende onder dander, dat die zelve scipluyde ende andere, die genyet ende profyt dairaen souden mogen hebben, schuldich souden syn die selve havene ende thoot ende die zydedycken dairtoe dienende te onderhouden, also dat ons noch den goeden luyden op beyde die syden van denselven dycken gegoedt in toecomenden tyden egheene scade dairaf en geschiede, dairvoir onse stad van Antwerpen aen ons ende eenenyegelyken, die dat aencleeft, borge is bleven, ende heeft ons dairaf gegeven haere opene bezegelde brieve in behoerlyker formen, ende het sy also, dat overmids dien dat de voirs. sciplude ende andere, die voirgenoemde havene gebruykende, wederspenich hebben gewest alsulken ongelt, als geordinert was op hen geset te werdden ter reparacien ende onderhouden van der voirs. havene, te willen ghelden, hen pynende den last dairaf te willen laten op onser voirs. stad van Antwerpen, Wy, derselver onser stad aensiende dat die zydedycken van der voirgenoemder havenen begonsten zeer quaet te werdden, hebben geconsenteert dieselve havene te doen toedycken, alsoe dat die goede onder die voirs. zydedycken versekert moghen wesen ende sy dairaf egheenen last meer hebben en dorven, dwelck die voirs. scipluyde ende ennige andere tot Santvliet wonende hen pynen souden te beletten mit weghen van fayte, ende anders gelyc onse voirs. stad van Antwerpen ons heeft doen thoenen, ons oetmoedelyc biddende om behoirlycke provisie dairop te willen doen geschien, soe eest dat Wy U ontbieden ende bevelen, dat ghi derselver onser stad ende haeren gedeputerden int toedycken der voirs. havenen ende des dairaen cleeft van onsen wegen behulpich, bystendich ende bereet synde, ende of yemant hem gepynt hadde of pynde yet te attempterene ter contrarien in wat manieren dat dat waere, dien willen Wy dat ghi van onsen weghen aentast ende vangt ende dat neemt aen

zyne lyf ende goede na gelegentheyt der mesdaet, also dat alle andere exempel dairaen nemen moghen, ende dairynne doet alsulke ernstich sonder yemande, wie hy sy, dairynne te verdragen of te verschoenen, dat ghy dairaf tot egheenen begryppe en dorst werden gestelt. Gegeven XVIII dage in Merte int jaer Ons Heeren M. CCCC negenendertich, na costume ons Hoofs.

By mynen Heere den Hertoge,
ter relacien van zynen Raide,

EE. DYNTER.

---

2 April 1440.

Regeling van een geschil tusschen Gertrudis sBruynen, vrouw van Jan de Lichte, en Gertrudis sPapen, hare dochter, vrouw van Marcelis van der Dueseldonc, betrekkelijk de weduwgift van eerstgenoemde.

fol. 22. Want Jouffrouwe Gheertruydt sBruynen, wettich wyf Jannes Lichten, hier tAntwerpen in rechte comen was omme dat zy meynde te hebben op Gheertruyden sPapen, haere dochter, leengoide dlantrecht in rechte comen synde, heeft de stad van Lueven haere brieve gescreven aen de stad van Antwerpen, meynende mids den beleyen die de voers. Geertruydt sPapen ende Mercelys van der Dueseldonc, haere man, gedaen hebben tot allen hoeren goeden ende met Luevenschen brieven, dat daeromme de stad van Antwerpen niet sculdich en waere eenige vonnissen daerop te reyken, also dat na vele handelingen van beyden den voers. steden van Lueven ende van Antwerpen so verre gededingt ende gesloten is, dat de voers. Jouffrouwe Gheertruydt sBruynen hebben sal kuere weder zy liever hebben sal te stane op dlantrecht oft opte duwarie van II ₶ grote tsjaers na inhoudt haers scepenenbriefs ende tghene dat zy kuere

soude altoes vast bliven, huer dit dus te kennen gegeven synde, heeft zy gecoren dlantrecht. Dit gesciet synde, begheerde de voers. Jouffrouwe Gheertruydt voert te groeten haeren achterstel van VI jaeren tachter, daeraf getermineert was opten selven tyt dat de voers. Jouffrouwe Gheertruydt hebben soude haer lantrecht van Kerssavonde lestleden ende van den anderen vive jaeren soude zy haer gebrec groeten by haeren eede, ende daeraf soude zy hebben van elken II ₶ grote tsjaers omme des wille dat zy van daer te voren maer II ₶ grote gehat en hadde. Behoudelic dat beyde partien onverlet souden bliven ten eynde van den yersten drie jaren naestcomende elc den anderen aen te spreken van des zy deen opten anderen waende winnen, behoudelic dien, dat den voers. kuere in synre macht sal bliven. Gedaen anno XL, twee dage in Aprille.

Also zekere geschille overstaen ende geresen waeren tusscen Jouffrouwen Gheertruydt sBruynen ende Jannes den Lichte, hueren man, ter eenre zide, ende Gheertruyden sPapen, huerer dochter, ende Mercelys van der Dueseldonc, hueren man, ter andere, omme deswille dat de voers. Geertruydt sBruynen meynde te hebben, na der stad recht van Antwerpen, huer tocht aen de helft van den leengoeden die Gheertruyden sPapen, hoerer dochter, bleven ende verstorven syn mids der doet van hueren vader, totten welken ende allen hoeren anderen goeden beleydt is met scepenenbrieven van Loevene Jan van der Dueseldonc, die vut crachte van den voergenoemden beleyde, dese sake te trecken meynde voere Scepenen te Loevene, so is tvoers. gescil tusscen de partien voergenoemt geappointeert ende gededingt by de gedeputeerde van beyden steden van Loevene ende van Antwerpen voergenoemd in der manieren hierna verclaert, te weten is, want de voers. Gheertruydt sBruynen eenen scepenenbrief van Antwerpen heeft van twee pont groten tsjaers duwarien op alle hoerer voers. dochter goede huer gebleven van hueren vader, ende zy tot dien eysschende is de tocht van half den leengoeden, dat de voers. Jouffrouwe Gheertruydt sBruynen fol. 24 vo.

hebben sal koere weder zy liever heeft te blivene by huerer duwarien ende die behouden, oft huer tocht aen de helft van den leengoeden, ende tghene dat zy sal kiesen sal huer altoes vast bliven. Navolgende desen heeft zy gecoren de tocht van den leenen na der stad recht van Antwerpen, ende als van den achterstelle van den verloepenen tide, so sal ingaen huer tocht van den leenen te Kerssavonde lestleden ende de tocht van dien Kerssavont heffen, mair van den viere jaeren achterstellich, dat zy noch deen noch dandere gehadt en heeft gelyc zy dat by haerer eedt gehouden ende gegroot heeft, daeraf sal zy hebben ende heffen twee pont grote tsjaers, na wtwisen huers scepenenbriefs, mids dat zy bynnen viere jaeren daeraf niet geheven en heeft. Behoudelic dien, dat eenyegelic van den voergenoemden partyen onverlet sal bliven staende ten eynde van den yersten III jaren naestcomende den anderen te moegen aen te sprekene met rechte voere Scepenen van Antwerpen van der voers. duwarien ende anderssins, also hem dat sal gelieven, sonder argelist. Dit was gedaen anno viertich, twee dage in Aprille.

---

2 April 1440.

Verzoening tusschen Gillis Coppens en Elisabeth Smeets, zijne vrouw.

fol. 30 vo. In den jaere Ons Heeren M. CCCC. ende viertich, des Saterdaighs nae Paeschdach, so waert gededingt ende overdragen bi den gedeputeerden der steden van Loevene ende van Antwerpen op de geschille die vutstonden tusschen Gielys Coppens, poirtere van Loevene, wonende te Lyere, aen deen side, ende Lysbetten Smeets, sinen wittegen wive, poirtersse tAntwerpen, aen dander side, gelyc ende in der manieren dat hierna bescreven staet.

In den yersten, soe was overdragen ende gesloten dat Gielys ende syn wyf, die deen van den anderen verscheiden saten,

weder byeen versamenen souden ende vredelic ende rastelic met malcanderen leven alse goide eerbare lude man ende wyf sculdich syn te doen, ende negheen stoernisse, verwyt of onvrede deen den anderen doen van dan vordane, gemerct dat sy malcanderen onvrede gedaen hadden, met quaden aenbringen ende logentalen die men wel bevonden heeft dat die tonrechte geschiet waeren, ende dat hy haer een goet eersam jongwyf of bode houden soude hem beiden af gedient te wesen, want sy des wel vermochten.

Item, dat van nu vordane de voirs. Gielys negheenrehande onruerende of erflike goide, die van Lysbetten wegen oft van harer ziden comen syn, en sal mogen vercoepen, becommeren, versetten of in gheenre manieren belasten, het en waere by vryen wille ende consente van Lysbetten voirs., ende waer hy de contrarie daeraf dade, dat en soude dan van gheenre weerden wesen in gheenre manieren.

Ende hiermede soe selen sy van nu vordane met malcanderen te vreden ende te rasten syn ende bliven, ende waert dat enich van hen beiden hierenboven deen den anderen onredelic onvrede dade, ende dat men dat metter waerheit bybringen mochte, dat souden beide de voirs. steden van Loevene ende van Antwerpen vutrichten, alsoe dat dat anderen exempel soude wesen.

---

18 April 1440.

Regeling van een geschil tusschen « tgodshuys van Facoens » en de voogden der kinderen van Wouter Dierixsoen betrekkelijk de nalatenschap van laatstgenoemde.

Want zekere gescille lange gehangen hebben tusschen fol. 21 vo.
tgodshuys van Facoens, ter eenre ziden, ende den kinderen

Wouter Dierixsoen wilen, aen dandere zide, toecomende ende spruytende omme eens scepenenbriefs wille van LI ℔ grote eens, die de momboeren van Wouter Dierixsoens kinderen verleden hebben den voers. godshuyse voere tversterf van Wouteren Dierixsoen voers., dat Jouffrouwe . . . . . . *(sic)*, Wouter Dierixsoens dochter, nonne int voers. godshuys, van haren voers. vader verstorven was, ende daer de vriende van denselven kinderen naderhant bevonden hebben, so zy seiden, dat der voers. Jouffrouwen onnae so vele van haeren voers. vader aengecomen soude hebben, al hadde zy van boven neder gedeylt in alle de goede die haer vader liet, ende omme dat waer te doene, so consenteerden de vriende ende openden den voers. godshuyse tsterfhuys, also dat na vele handelingen, vute begheerte van eenigen vrienden, de voers. partien hen des gescils gansselic ende al gekeert ende gesubmitteert hebben in der ordinancien ende seggene van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden der stad van Antwerpen, dewelke oversien ende overhoert scepenenbrieve ende alle bethoen dat elc van den partien daertoe allegeren wilde, hebben ter begheerten van partien tvoers. seggerscap aengenomen ende hare wtsprake gedaen in der manieren hierna verclaert, te weten is, dat de voers. kindere wtreyken ende betalen selen den voers. godshuyse van Facons XII ponde X grote eens te Kerssavonde naestcomende oft tOnser Vrouwendage Lichtmisse daernaest comende ombegrepen, ende XII ponde X scellinge grote tSint-Jansdage Baptisten in midzomere daernaest volghende oft bynnen eenre maent daerna ombegrepen, ende telken paymente met gereeden gelde sonder pande, gelyc oft met eenen scepenenvonnisse tAntwerpen gewyst waere, ende hiermede sal tvoers. godshuys te vreden syn ende den kinderen voers. goede quitancie van al tal verliden in der bester vormen, alsoet behoert, ende daertoe den voers. scepenenbrief van LI ℔ grote overgeven. Gedaen anno XL, XVIII dage Aprilis nae Paesschen.

---

20 April 1440.

Uitspraak in een geschil tusschen Adriaan Meeus en de kinderen van Peter van Vuyssel betrekkelijk eene erf- en korenrent bezet op goederen gelegen te Hoogstraten.

Want zekere geschille opverstaen waeren tusscen Adryane Meeus, teenghietere, ter eenre ziden, Henricke ende Anthonise, wettigen kinderen Peters van Vuyssel, met haeren bruederen ende zusteren, ter andere, toecomende ende spruytende om VI cronen ende V viertelen rox erflic die de vors. Adryaen voirtyts gecocht heeft met drie scepenenbrieven van Antwerpen jegens Peteren van Vuyssel voers. op zekere goede ende pande gelegen in den lande van Hoechstraten, dewelke pande de voers. kindere meynden dat haer vader niet mechtich en was te vercoepen oft te bezwaren, mids dien dat haer oudervader ende oudermoeder hen die goeden met anderen instrumenten gegeven ende gemaect hebben, daerop dat zoverre gesproken ende gedeedingt is by vrienden, dat beyde partyen hen des gescils gekeert hebben in den seggene van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen, dien zy dat samenlic gebeden hebben aen te willen nemen ende haere vutsprake daeraf te doene, de Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluyde, aenziende de grote costen die beyde partyen malcanderen daeromme doen mochten, hebben tvoerscreven seggerscap, omme die te scuwen, ter beden van partyen aengenomen ende oversien de scepenenbrieve, dinstrument ende voert al tghene dat partyen daertoe seggen willen ende allegeren, ende hebben haere vutsprake daeraf gedaen in der manieren hierna verclaert, te weten is, dat de voers. kindere van Vuyssel vutreyken ende betalen sullen den voers. Adryane, tusschen dit ende van Sinte-Bavendage naestcomende over een jaer, voere elke van den voirs. cronen erflic vyfthien cronen eens, ende voere elke crone vive scellinge grote, den stuyver voere drie grote gerekent, ende voere de vive viertelen rox erflic voere tzister VII ponde fol. 21 vo.

ende x scellinge grote, vi Arnoldus gulden voere elc pont grote gerekent, ende vore elken gulden x stuyvers ende altyt met verscenender renten, ende van den verschenen pachte, die tot heertoe verschenen is, selen de voers. kindere den voers. Adryane geven bynnen der Sinxenmerct naestcomende voere elke viertele rox viertich grote eens ende daertoe den achterstel van den gelde van vi cronen, maer dies selen hen corten die vii ende eenen halven gulden, v grote min, ende de xxii ende eenen halven gulden, v grote min, die Peter, der voers. kindere vader, daerop betaelt heeft. Ende als van den oncosten dier op gegaen syn van ammansbrieven, van der roeden, van getuygen ende anders, die zullen beyde partyen gelden half ende half, sonder argelist. Ende hiermede seggen de voers. Burgermeesteren, Scepenen ende Raide de voers. partyen wel ende vrientlic verleken, verlyct ende vereffent van haren gescille voers., ende omme dit vaste ende gestade te bliven, so is dit dus in der stadregister gestelt ende elker partyen een copie alleens daeraf gegeven int jaer Ons Heeren M CCCC ende viertich, xx dage in Aprille.

---

4 Mei 1440.

Besluit van het Magistraat in een geschil tusschen de oudekleerkoopers en Simon Beys.

fol. 22. Op alsulken geschil als de dekens ende dambacht van den oudencleercopers gehadt hebben jegens Symoen Beys, die vuten cleermakersambacht gegaen was ende in dambacht van den oudencleercoepers gekomen, ende is nairderhandt in der voirs. cleermakersambacht weder gegaen, meynende beyde de voirs. ambachten te doen ende te hanteren, dair men claerlic bevonden heeft in den brief van den oudencleercoperenambacht dat nyemande, die in huere ambacht is, andere ambachten doen oft hanteren mach, soe wart by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide in de volle banck

zittende overdragen dat Symoen Beys voirs. kyesen soude in dwelc van den ambachten voirs. dat hy bliven woude, dat hy dat kyesen moichte, want hy mair deen hanteren en moichte, dairinne de voirs. Symoen dambacht van den oudencleercoepers wederomme gekoren heeft, in den jaere XIIII^c ende veertich, IIII daige in Meye, ter presencien van den Heeren voirs.

---

6 Mei 1440.

Inschrijving van drie schepenbrieven d. d. 11 Maart 1348 (1349), 9 Augustus 1375 en 3 Juli 1380, betrekkelijk goederen te 's Gravenwezel, na vernieuwing, op bevel van het Magistraat, van het gebroken schepenzegel, hangende aan een der brieven.

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XL, VI dage in Meye, soe quam Claus Alleyn voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslude ende thoende daer drie scepenenbrieve van Antwerpen, die seere out waeren, gans gheve, geheel ongecancelleert ende ongeraseert, ende dairaf dat den outsten brief, die gemaect was int jaer Ons Heeren als men screef M CCC ende viertich ende achte, opten elfsten dach der maent van Meerte, besegelt metten zegelen Jans van den Mortere ende Lauwereys Volkaerd, Scepenen in Antwerpen doen ter tyt, wel gescapen was desselfs Laureys Volkaerts zegel in toecomenden tyden daeraf te vallen ende te breken, mids dat dienselven zegel ende oic Jans segel van den Mortere beyde gequetst ende gefrutseert waren ende desselfs Laureys segel alre meest, welken segel van Laureys Volkaert voirs. men alnoch bevonden heeft liggende ongebroken, ende is wederom, by toedoen van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide, metten selven segel vernyeut mids dat den ouden segel daeraf zeere gefrutseert ende gebroken was, dewelke voirs. drie scepenenbrieve van Antwerpen de voirs. Burgermeesteren, fol. 29 v°.

Scepenen ende Raetslude gans gheve, geheel ende ongecancelleert in der manieren voirs. sagen ende visiteerden ende bevalen die alle drie in der stadregister gestelt ende gecopieert te wordene, om in toecomenden tyden die voirs. kennisse ende geleghentheit daeraf te wetene, in zekerheyden ende op aventuere oft dieselve scepenenbrieve in zegelen namaels yet meer gequetst oft gebroken woirden, oft oic in eniger manieren deselve brieve namaels verruekelost oft verderft worden mochten, ende daeraf dat dinhoudt van denselven drie scepenenbrieven van woerde te woerde hierna volght.

Wy Claus Wilmaer ende Herman de Lichte, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Jan van Wesele, Willems sone was van Wesele, ende bekende dat hy omme eene somme gelts die hem al ende wel is vergouden, vercocht heeft wel ende wettelic Joffrouwe Lysbet Aleyns, wittich wyf was Jan Aleyns, tsjaers erfleken achte guldene penninge geheeten oude scilde van munten sConinghs van Vrancryke, goet ende custbaer van goude ende van gewichte, oft die werde dairaf in anderen goiden ghelde, jaerlikere ende erflikere renten op syn goet gelegen tGravenwesele, met
fol. 30. huysingen, lande, aerde, beemden ende met allen datter toehoert, houdende te samen omtrent vier ende twintich bundere, alsoe hy ons seide, dwelke voirs. goet geheel ende af te male met allen datter toe behoert de voirs. Jan van Wesele verbonden heeft ende te pande geset over die voirs. achte guldene oude schilde tsjaers erflekere renten, te geldene ende te ghevene van den voirs. Janne van Wesele ende van sinen nacomelingen der voirs. Joncvrouen Lysbetten ende hoeren nacomelingen erflic ende euwelic durende alle jaere, deen helft daeraf te Kerssavonde ende dander helft op Sente-Jansdach Baptisten in midden somere, ende waert dat der voirs. Jouffrouwen Lysbetten oft hoeren nacomelingen aen den voirs. pant yet gebrake, soe heeft de voirs. Jan van Wesele, om der meerder zekerheit, daertoe mede verbonden ende teenen gerechten onderpande geset hemselven ende alle syn andere goet, ruerende ende onruerende, welkerhande dat is, dat hy nu heeft ende namaels vercrigen mach. In kennissen van desen letteren, bezegelt met onsen zegelen,

gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCC tseventich ende vive, op den negenden dach van Oeghstmaent.

Wy Jan van den Mortere ende Lauwereys Volkaerd, Scepenen in Antwerpen, maken kond dat voere ons quamen Adaem van den Laere ende Joncffrouwe Agnese, syn wetteleke wyf, ende bekenden dat zy gegeven hebben Vranken van Wesele, brueder der voirs. Joncffrouwen Agnesen, terve ende in erfleken rechte alselke goede als hierna bescreven staen, dats te wetene sesse bundere beemde, luttel min ofte meer, gelegen in een stede geheten de Gaghelt ; twee bundere bosch, luttel meer ofte min, ghelegen neven de Reit ; een half bundere beems, luttel min ofte meer, gelegen in de Brede Ryt, ende twe bundere beemde, luttel min ofte meer, gelegen in een stede geheten tHerlaer, omme achtiene guldene hellinge sjaers van Florenchen, goed ende cusbaer, ofte de werde daeraf in goede anderen gelde, jaerleker ende erflekere renten, te gheldene ende te ghevene alle jaere van den voirs. Vrancken ende van sinen nacomelingen den voirs. Adame ende Joncffrouwen Agnesen, sinen wive, ende horen nacomelingen op Onser Vrouwendach ter Lichmissen. Voert soe geloefden de voirs. Adaem ende Joncfrouwen Agnesen, sinen wetteliken wive, alle dese voirgenoemde goede te waerne den voirs. Vrancken ende sinen nacomelingen also dat si des voirs. goeds payselecs ende rastelec gebruyken selen op de voirs. achtiene guldene hellinge sjaers, sonder yet meer daeraf te gevene, also dat de voirs. Adaem ende Joncffrouwe Agnese, syn wyf, geloefden dat sy ende hoere nacomelinge altoes scadeloes ende commerloes houden selen den voirs. Vrancken ende sinen nacomelingen van allen anderen commeren ende renten die voere ute desen voirs. goeden ghaen. Voert soe geloefde de voirs. Vrancke dat hy ende sine nacomelingen dese voirs. achtiene guldene hellinge sjaers also wel betalen selen datter de voirs. Adaem ende Joncffrouwe Agnese, syn wyf, ende hoere nacomelingen enghenen commer noch schade af hebben en selen. Voert is ondersproken dat waert dat de voirs. Vrancke ofte yemen van sinen nacomelingen de voirs. goide op woude gheven ofte ligghen laten, dat hy dan, die dat dade, gheven soude moten den voirs. Adame ende Joncffrouwen Agnesen,

sinen wive, oft horen nacomelingen die dat syn souden, dublen cheins vorseid, ende dats te wetene dat dat syn soude moten op den voirgenoemden cheinsdach. Ende omdat die voirs. Adaem ende Joncffrouwe Agnese, syn wetteleke wyf, alle hoer voirs. vorwaerden wel ende getrouwelich voldaen willen den voirs. Vrancken ende sinen nacomelingen, so hebben sy daertoe verbonden te pande henselven ende alle hoere goede, ruerende ende onruerende, die sy hebben ende gewinnen mogen, waer sy gelegen syn ofte vonden mochten werden, ende omdat die voirs. Vrancke alle syn voirs. voirwairden wel ende getrouwelec voldoen wilt den voirs. Adame ende Joncffrouwen Agnesen, sinen wive, ende horen nacomelingen, so heeft hy daertoe verbonden te pande hemselven ende alle syn goed, ruerende ende onruerende, dat hy heeft ende gewinnen mach, waer dat het gelegen es oechte vonden mochte werden. In kennissen van desen letteren, besegelt met onsen zegelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCC viertich ende achte, op den elefsten dach der maend van Merte.

fol. 30 v°. Wy Lauwereys Nokerboem ende Jan Tuyc, Scepenen in Antwerpen, maken cond dat voere ons quam Jan de Lange, van Wesele, ende bekende dat hy omme eene somme gelts die hem al ende wel is vergouden, vercocht heeft wel ende wettelec Wouteren van der List, die zeventhiene oude guldene hellinge van Florenchen, goet ende cusbaer, elcs jaers erflekere renten die hy hadde ende houdende was op alselcteneghe goede alse hierna bescreven staen, ende die Adaem van den Lare ende Joncfrouwe Agneese, syn wettelec wyf, Vrancken van Wesele in tiden voerleden op achtiene guldene hellinghe terve gaven, dats te wetene op sesse buyndere bemde, lettel min oft meer, gelegen bynnen Wesele in eene stede geheten de Gaghelt; op twe buyndere bosch, lettel min oft meer, gelegen neven de Reit; op een half buyndere bemds, luttel meer oft min, gelegen in de Brede Ryt, ende op twe buyndere beemde, luttel meer oft min, gelegen in eene stede geheeten tHerlaer, ende die verschinen elcs jaers op Onser Vrouwendach ter Lichmessen, gelyc alse die scepenenletteren van Antwerpen daert terve mede gegeven was, gelyc voirs. es, die hy, Jan die Lange voirs., daeraf hadde

ende die hy den voirs. Wouteren van der List mede over heeft gegeven, wel begrepen hebben, dewelke voirs. zeventhiene oude guldene hellinghe van Florenchen jaerlikere ende erflekere renten de voirs. Jan de Lange metten voirs. scepenenletteren gheheelic ende al opdroech met verthiene ende claric quite scout teeuweliken dagen tote des voirs. Wouters van der List ende tote synre nacomelinghen behouf, met alle den rechte dat hy dairane hadde ende ane de voirs. goide, daer sy vuytgaen, houdende was, ende bekende dat hy geen recht daerane en behilt, ende gelovese hem te waerne vry ende quite tallen dagen ende te claerne van allen commere ende calaengien jegens allen deghene die te rechte comen willen. Mede quamen voere ons Gielys Hellaert ende Goesem de Tymmerman, kenden ende lyden dat zy, alse Scepenen van Wesele, daer over ende mede geweest hadden daer de voirs. Woutere van der List tote alle desen voirs. goiden alse tote sinen pande van synre voirs. erflekere renten quam ende gedaen wert by manissen tsRechters diere schuldich af was te manene, ende by wysdomme der Scepenen diere schuldich af waren te wysene als een recht was, gheen poent van rechte achtergelaten datter schuldich toe was te geschiene. In kennessen van desen letteren, bezegelt met onsen zegelen, gegeven int jaer Ons Heeren als men screef M CCC ende tachtentich, drie dage in Julio.

---

27 Mei 1440.

Jan van Molle en Jan van Bugghenhout stellen zich, onder eed, borg voor de betaling der achterstallige lijfrenten door den Jonker van Zevenberghen verschuldigd aan Jacob Danetières, poorter van Doornik.

Anno XL, XXVII dage in Meye, soe zekerden ende geloefden ende zwoeren lyflic aen den Heyligen Jan van Molle ende Jan van Bugghenhout, dat zy bynnen de viere heilige dagen van kermisse naest toecomende hier tAntwerpen sullen comen fol. 22.

in den Steen gevanghen ligghen ende van dair niet scheyden sonder consent van Jacop Danetières, poertere van Doernicke, op dat de voirs. Jacop bynnen desen middelen tyde niet vernueght ende betaelt en wordt van den Jonckeren van Zevenberghen van alsulken IIII^c ende vive Rinssche gulden als de voirs. Jonckere hem schuldich wesen mach van achterstelle van zekeren lyfrenten die hy jaerlix op hem heffende is. Presentibus Jo. de Meyere, loco Sculteti, necnon Burgimagistris et Scabinis pro majóri paerte.

---

31 Mei 1440.

Schulderkentenis van Vrank van Kuyc aan den « poirtier van Sinte-Michiels. »

fol. 22. Anno XL, ultima May, soe quam Vrancke van Kuyc overmitz Janne den Coninck ende Claus Colensone, ende bekende schuldich synde van gerechter wittiger schout den poirtier van Sinte-Michiels tAntwerpen, in den yersten, C ende X gouden Peters; item, XXX postelatusguldenen; item, CC ryders; item, XXXVII Rynssche guldenen ende XXXV Beyersche guldenen, dandum voere Sinte-Laureysdach proximo.

Omstreeks Mei 1440.

De stad beslist dat de kinderen Metteneye, bij hunne meerderjarigheid, de afrekening tusschen hunne voogden en de gebroeders van Berchem gedaan, zullen hebben te vernieuwen, met bijhoorig stuk.

fol. 22 v°. Achtervolgende vele handelingen die langhe gestaen ende gehangen heeft tusschen Willem, Jan ende Costen van Berchem,

gebruederen, ter eenre zyden, ende Jannes Metteneyde, in den name van Joffrouwen Dyericken van Berchem, synre gesellinnen, zustere der voirgenoemde gebruederen, ter andere, soe wert by Jorys Metteneyde ende Jacob Breydel, van svaders wegen, Costen van Coelputte ende Meester Janne van Halmalle, van der moeder wegen, als geleverde momboere metten rechte van Roelant, Cornelys ende Joffrouwen Dyerick, wettige kindere Jans Metteneyde, daer moeder af was Joffrouwe Dyerick van Berchem voirs., overmitz Scepenen van Antwerpen eene quitancie gegeven ende bekent van denselven kinderen weghen onder Meester Gielys van den Wyngaerde, Willem, Janne ende Costen van Berchem voirs. ende hoeren nacomelingen, gelyc int lange deselve quitancie dat inhout ende verclaert, ende is voirt achtervolgende dyen claerlic overmitz Scepen ende den momboers voirs. bekent ende bi der stad gesloten dat de voirs. Roelant, Cornelys ende Joffrouwe Dyeric, wettige kindere Jans Metteneye, daer moeder af was Joffrouwe Dyerick van Berchem voirs., soe wanneer de voirs. kindere komen sullen syn tot hoeren mundighen dagen oft deghene van hen die alsdan leven sal, komen sullen overmitz den Scepen van Antwerpen, ende gheven denselven Willem, Janne ende Costen, hoeren oemen, oft hoere nacomelinge goede generale quitancie van allen saken die zy souden hebben moeten doen ten tyde die de voirs. momboeren voere hen hebben gedaen. Sonder argelist.

Item, voirt achtervolgende van desen, hebben wy eene quitancie gesien ende gevisenteert metten zegel van saken der stad van Brugghe, gelyc hier van woirde te worde na volgdt etc. : Wy Borgermeesters, Scepene ende Raide van der stad van Brugghe doen te wetene allen luden dat voir ons comen zyn upten dach van heden Jan Metteneye, Joorys van den Eye ende Jacop Breidel, onze poorters, dewelke, te wetene de voirs. Jan Metteneye als deghene die getrouwet hadde teenen wetteliken wive Joncvrauwe Dieric, Jans dochter, ende de voirs. Joorys Metteneye ende Jacop Breydel, al vooghden by ons gestelt, te weten van Roeland, Cornelys ende Joncvrauwe Dieric, svoirs. Jans Metteneye kinderen, die hy heeft bi der voirs. Joncvrauwe Dieric, wilen sinen wive was,

scolden quite ende hilden hem wel ghepaeyt ende vernoucht van Willemme, Janne ende Costyn van Berchem, svoirs. wilen Joncvrauwe Dierix broeders, van al den rechte, deele, goede ende versterffenisse, ligghende ende roerende, als der voirs. wilen Joncvrauwe Dieric ten tiden als zoe levede ende den voirs. Janne Metteneye, haeren man, ter causen van haer ende nu den voirs. kinderen, bi der dood van hare voirs. Joncvrauwe moeder, aencommen, verschenen ende verstorven was ende es bi der dood van Janne van Berchem ende Joncvrauwe Dieric, zinen wive, vadere ende moedere van der voirs. Joncvrouwe Dieric ende grotheere ende grootevrouwe van den voirs. kinderen, ende beloofden de voirs. Jan Metteneye ende ooc de voirs. vooghden, uter name van den voirs. kinderen, aen de voirs. versterfnesse hoegedanich die zy ende zo waer die gelegen es, nemmermeer te gheenen daghen enich recht te eeschene, maer daeraf den voirs. Willemme, Janne ende Costyne van Berchem, gebroeders, ende alle andere te latene onghemoeyt, behouden emmer alzulc zeggherscap als upte voirs. versterffenesse ende dat daeran cleifde tusschen den voirs. gebroeders, aen deen syde, ende den voirs. Janne Metteneye ende Joncvrauwe Dieric, sinen wive, an dandere, upten zesthiensten dach van December int jaer M. CCCC zevene ende dertich (1) bi Borchmeesters, Scepenen ende Raedsluden der stad van Antwerpen geschit, gheordineert ende vutghesproken was, twelke zeggherscap de voirs. Jan Metteneye ende vooghden willen ende begheeren dat het blive in sine cracht ende virtuyt, nietjegenstaende dese presente quytscheldinge ende besloten. In orcondscepen van welken dinghen hebben wy dese letteren gedaen zegelen metten zegele van zaken van der voirs. stede van Brugge, ghemaect ende ghegeven int jaer Ons Heeren M. CCCC neghene ende dertich, upten derden dach van Junio.

---

(1) *Zie hierboven blz.* 190.

14 *Juni* 1440.

Aanteekening betrekkelijk het beschadigen van schepenbrieven ter Secretarij.

Anno XL, XIIII dage in Junio, in de noene sdaeghs, so warden vute Meester Gielys van den Wyngaerde ende Thys van den Berge, Secretarysen, scryfcamere, duer de houten traelgien zekere scepenenbrieve de zegele afgetrocken, die bezegelt waeren met Willem Lammenssoens, Jans van Rythoven, Jans Coninx ende Claus Herden, Scepenen, zegelen, ende die zegele waeren metten steerten wech gedragen; voirdane gaven de vors. Secretaryse te kennen den Heren int gemeyne dat zy niet en wisten oft eenige brieve geheel medegenomen waren. fol. 22 ro.

---

16 *Juni* 1440.

De stad Antwerpen verklaart de uitspraak te zullen nakomen van den Raad van Brabant in het geschil tusschen de steden Leuven en Brussel betrekkelijk de verbanning van Meester Jan Pot en Nicolaas sKeersmakers.

Want by ordenancien des eerweerdigen, edelen ende wysen Heren Minheren sCanceliers ende der Heren van den Brabantsschen Raide ons genedichs Heren sHertogen van Bourgongnen ende van Brabant, geappointeert ende gedeedingt is tusscen de goede steden van Lueven ende van Bruessele opt geschil dat lange gestaen hadde tusscen hen beyden omme der bannen wille van Meester Janne Pot, gedaen by der stad van Lueven, ende Claus sKeersmakers, gedaen by der stad van Bruessel, dat omme tonderhoudene pays ende fol. 24 vo.

vrede in den lande van Brabant ende zunderlinge tusscen de twee goede stede voergenoemd, de voers. Meester Jan bliven sal buten den palen ende cryten slants van Brabant den termyn van vive jaeren lanc eenpaerlic achtervolghende, ende na desen de voers. stad van Lueven by hueren gedeputeerden aen ons begheert heeft ende doen versoeken, opte verbonde daerinne zy ende wy te samen verbonden staen, dat wy de voers. wtsprake ende al des daeraen cleeft souden willen houden van weerden bynnen onsen bedrive den voers. termyn lanc geduerende, soe eest dat wy, als deghene die geneycht syn tot allen zaken die bynnen den lande van Brabant rast ende vrede souden moegen inbrengen, ons hierop rypelic beraden hebbende met goeder deliberacien, overdragen, geloift ende toegeseyt hebben den voers. gedeputeerden, in den name van der voers. stad van Lueven, bi der voers. vutspraken ende al dat daerinne begrepen is, gestentichlic te blivene ende dat wy die houden selen ende doen houden van goeder weerden overal in onsen bedrive oft bewinde, in alle der vueghen also die by ons genedichs Heren Raide voergenoemd vutgesproken is ende verclaert, sonder daerjegens te doene oft te comene in eeniger manieren, welke onse voers. toeseggen ende overdragh wy hebben doen registreren in onser stadregister ende der voers. stad van Lueven copie daeraf gegeven onder onser Secretarysen hanteyken. Dit was gedaen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raedsluyde gemeynlic der stad van Antwerpen in hoeren vollen raide sittende int jaer Ons Heren M. CCCC. ende viertich, XVI dage in Junio.

Daaronder: Gheteykent metter vier Secretaris hanteken bi bevele van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden anno XL^{mo}, XVII dage in Junio.

E. VINEA. J. KIEKENS. M. DE MONTE. P. K.

21 Juni 1440.

Getuigenis van twee Schepenen der stad over het verlijden eener akte door Marten Bernaerts.

Int jair Ons Heren als men screef M CCCC ende XL, XXI dage in Junio, soe tuyghden ende namen op hoeren eedt Willem Lemmens ende Claus de Herde, als Scepenen in de volle banc zittende, dat hen kenlic was ende dat zy dair by, over ende ane geweest hadden dair Merten Bernaerts quam voere de eyke overmitz henluden ende consenteerde Joffrouwen Katlinen Sanders, synen wettighen wive, eenen vremden momboere te nemen metten rechte, alsoe dycke zy des te doen sal hebben. fol. 24.

---

28 Juni 1440.

Gebod op het storten van vuilnis.

Geboden anno XL, XXVIII dage Juny, bi den Here ende bi der stad.

Dat nyemant voirdane, wie hy zy, gheenrehande groys, eerde oft slyc en sal moeghen ghieten, storten oft ontladen bynnen den mueren van der stad, noch aen de Vischmerct, noch opten werf, noch tusschen de werf oft Vischmerct, noch nergens aen den watercant, maer sal eenyeghelic syn groys, slyc oft eerde moeten vueren oft doen vueren buyten den vutersten poirten van der stad ende leden de staken die daertoe geoirdineert syn, ende wie de contrarie dade, also dicke ende menichwerven alse dat bevonden wort, sal verbueren telken male I ouden schilt eens, een derdendeel daeraf den Here, dander der stad ende tderde den Heere die de stad daertoe geoirdineert heeft dat te verwaeren. fol. 25.

Item, desgelycx soe en selen gheen slycmeyeren gheenrehande mes moeghen leggen oft gayeren bynnen den mueren van der stad, opte voers. payne.

---

7 *Juli* 1440.

Oorvrede gezworen door Gozewijn Salmssone aan Hendrik van Blakenbroec en Jan van Vroyde.

fol. 25. Anno viertich, VII dage in Julio, so geloefde, zekerde ende zwoer lyflyc by gestaefden eede ten Heyligen Goesem Salmssone, van Wachtendonc geboren, dat hy Henricke van Blakenbroec, noch Janne van Vroyde, noch nyemende anders van hoeren wegen nemmermeer mesdoen en sal noch doen mesdoen, in live noch in goede, heymlic noch openbaer, by hemselven oft by yemende anders van sinen wegen omme eenigerleye zaken wille die zy met malcanderen vutgehadt staende moeghen hebben voere desen dach in eeniger manieren. Present: G. Putoer, Amman, P. Beversluys, Jo. Ryt ende C. Herde, Scepenen.

---

8 *Juli* 1440.

Besluit aangaande de aflegging eener korenrent.

fol. 25. Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XL, VIII dage in Julio, soe wart overdragen ende getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden van der stad van Antwerpen op alsulken gebreke als Ghysbrecht van den Hoevele ende Meester Jan van Loen hadden aen de goede die Bouwen Aertjans achtergelaten hadde, daerop de voirs. Ghysbrecht gecocht hadde, met scepenenbrieven van Thuernhout, VI zisteren rogs erflic, ende van dien VI zisteren hadde de voirs. Meester Jan weder de twee gecocht yegens den voirgenoemden

Ghysbrechte, oic met scepenenbrieven van Thuernhout, van denwelken zy aen beyden zyden negheen betalinge en consten gecrigen van den erfgenamen des voirgenoemden wylen Bouwens, mids zekere redene die zy dairtoe allegeerden, dat de voirgenoemde erfgenamen ende die dairaen cleefden den voirs. Meester Janne wedergeven souden alsulken penninge als hy om de voers. II zesteren rogs erflic gegeven hadde ende dairaf zynen goeden moet gecrigen, ende dairtoe hem betalen den achterstel die hy dairaen tachter wesen mochte, oft anderssins soude den coep van weerden zyn, ende hy soude de voirgenoemde II zester rogs erflic bliven heffende, na wytwysen zynen brieve, ende dat men de voirs. brieve in behoudender hant leggen soude totter tyt dattet alsoe geschiet waere, voerdaene dat de voirgenoemde erfgenamen quiten ende lossen souden den voirgenoemden Ghysbrecht van den Hoevele van alsulker borchtochten als hy gedaen hadde voere denselven wylen Boudene ende betalen hem alsulken XLII guldene als hy voere hem betaelt hadde, ende dat alsoe gedaen zynde, dat men dan de voirs. brieve van den VI zisteren rogx ende dandere tsamen te nieute doen soude. Sonder fraude ende argelist. Actum ut supra, present W. de Ranst, Burgermeester, Danckaert de Moelnere, Jan de Coninck, W. Lammenssone, Jo. de Ryt, W. Mengiaert, J. van Cothen, Claus de Herde, Scepenen, ende de meestendeel van den Raetsluden.

---

20 Juli 1440.

Beslissing aangaande de vereffening der nalatenschap van Agatha van Kets, vrouw van Andries van Steelant.

Alse van alsulken becroene alse Laureyns Spernagel hem becroenende heeft geweest ane de kindere of nacomelinge van wylen Andries van Steelant, toecomende om der versterffenissen wille van Jouffrouwen Aechten van Kets, Laureins moeder wylen, die Andries wettich wyf was, dair vele handelingen ende vervolgs om geweest syn voir Burger- Fol. 25.

meesteren ende Scepenen van der stad alse overste momboeren van den kinderen die Andries gelaten heeft ende dien hy syn goede heeft gemaect, van denwelken Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad volcomen informacien hebben gehoert, alsoe wel van Laureynse voirs. ende van des hy hem met redene ende rechte vermetende was, in deen zyde, alse van den executeurs van Andries testamente voirs. met den redene dienende tot haeren verantworden, in dandere, dairop dat deselve Burgermeesteren, Scepenen ende Raid
fol. 25 vo. voirs. haer wtsprake hebben gedaen in der manieren hierna verclaert: Te weten, in den yersten, dat van alsulken xx scellinge grote tsjaers, als Laureyns den voirgenoemden kinderen sculdich was jaerlix ute te reykene ende te betalene, quyt sal syn, te nieute ende de voirs. Laureyns ende syn nacomelinge ontlast ende ongehouden tallen dagen, alsoe wel van der princepaelre renten alse van den achterstelle. Item, soe selen de kindere of nacomelinge van wylen Andriese voirs. gehouden ende gelast wesen den voirs. Laureyse jaerlix ute te reyken ende te betalen syn leefdach lanc ende niet langere elcx jaers tsinen live drie ponde grote, goet ende cusbair alsoe dagelicx bynnen Antwerpen in borssen selen gaen, half te Kersmisse ende half tSinte-Jansmisse, op alle de goede die Andries na hem gelaten heeft. Ende hiermede soe selen de partyen in beyden syden wel verleken syn ende vereffent van allen geschillen, heysschen of becroene van allen voerledenen tyden toten dage toe van heden, sonder argelist, behoudelic gevielt soe dat Jan Spernagel, Laureys broeder, noch leefde ende te lande quame, dat dan dese ordinancie ende wtsprake te nieute soude syn ende van gheenre weerden, ende dat elc van beyden partyen soude bliven staende op haer goede recht, alle argenlist wtgesteken. Dese wtsprake was gedaen by Wouteren van Ranst ende Willeme Noyts, Burgermeesteren, D. de Moelnere, J. de Coninc, C. van den Werve, P. van der Beversluys, C. Colenzoen, W. Lammenssone, J. van Riethoven, W. Mengiaert ende J. van Cothen, Scepenen, ende by den Raetsluyden gemeynlic die doen in den Raide van der stad waeren, int jaer Ons Heren M CCCC ende XL, XX dage in Julio.

J. Kiekens.

1 Augustus 1440.

Voorwaardelijke aanneming van Jan Venyn in het lijndraaiersambacht.

Also lange zeker geschil gehangen heeft tusschen dambacht fol. 25 vo. van den lyndraeyers, ter eenre ziden, ende Janne Venyn, ter andere, toecomende ende spruytende omme des wille dat des voers. ambachtsbrief, die de Here ende de stad den voers. ambachte verleent heeft, claerlic begrypt dat nyemant tvoers. ambacht in der voers. stad hantieren en sal noch in dambacht comen, hy en sal tvoers. ambacht tyerst drie jaere geleert hebben ende hy en can dambacht selve metter hant, ende voert dat een wedewe van denselven ambachte tvoers. ambacht mach bliven houdende met eenen meesterknape, maer waert dat zy verhuwelicte ende eenen man name die dambacht niet en conste, dat zy dan dambacht soude moeten laten. Ende dat, contrarie van dien, de voers. Jan Venyn tvoers. ambacht hanteerde ende dede metter wedewen Jans van Eelegheem, die hy gheerne getrouwet soude hebben, hadde hy int voers. ambacht moegen comen ende dambacht hanteren, etc. So is opten dach van huden ter begheerten van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden by consente van den gemeynen ambachte geconsenteert, dat de voers. Jan Venyn int voers. ambacht comen sal ende dat hantieren ombelet van yemende, by also dat hy de voers. wedewe ten wettigen wive trouwet ende anders niet, ende op toeseggen van den Heren Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden voergenoemd, die den ambachte claerlic toeseyden dat dit onvermindert ende onvermenct van den rechte van den ambachte ende van haeren brieve geschiet is, ende dat dit point den voirs. ambachte in toecomenden tyde gheen prejudicie oft achterdeel dragen en sal in haeren brieve oft rechte voergenoemd, alle argelist vutgesteken, ende omme dat in toecomenden tyden over warachtich gehouden te worden, soe is overdragen in der stadregister gestelt te worden ende den voers. ambachte copie dairaf te geven. Dit was gedaen anno XL, prima Augusti.

22 Augustus 1440 — 4 September 1442.

Uitspraken van scheidsmannen in een geschil tusschen Catharina van Ymdilve en Peter Petytpas, haren man, ter eene, en Jan Claus Heyns met zijne consoorten, ter andere zijde, betrekkelijk de deeling der goederen door bovengenoemde Catharina achter te laten.

fol. 31 v°. Also zekere geschille gehangen hadden tusschen Katlinen van Ymdilve ende Peter Petytpas, haeren man, ter eenre ziden, Janne Claus Heyns ende Mathyse van den Berge, als momboeren van den kinderen Jan Knuyts wilen, ter andere, toecomende omme eens scepenenbriefs wille van der huweliker vorwaerden gemaect tusscen Peteren Petytpas ende Katlinen, sinen wive voergenoemd, daerinne de voers. momboeren van der voers. kindere wegen meynden gericht te sine na der voers. Katlinen doot, van welken geschille zy hen te beyden ziden keerden in den seggene Claus van der Heyden, Claus Colenzone, Jacop Cuypers ende Jan Scheers, die een seggen daeraf geseit hadden, na welken seggene de voers. Peter Petytpas inbrachte, seggende dat hy metten voers. seggene niet genouch besorght en was, mids dat naerdere erfgenamen van der voers. Katlinen wegen waeren dan Jan Knuyts kindere, ende wilde daeromme dat de voers. momboeren die erfgenamen oec vervangen souden, daer de momboeren op antwoerden, dat zy des gheen macht en hadden ende hadden lievere dat tvoers. seggen te nieuweten gedaen warde, ende dat den voers. scepenenbrief bleve onder de stad rustende tes gheens behoef dier recht toe hebben soude na der voers. Katlinen doot, so wart getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyde, in de volle banck sittende, dat tvoers. seggen na dbecroon van beyden voergenoemde partien ende hoeren willecoeren te nieuweten syn soude, ende dat den voers. scepenenbrief van der huweliker vorwaerden soude bliven rustende onder de stad totter tyt dat de voers. Katline van Ymdilve comen sal syn van live ter doot ende tes gheens behoef die dan dbeste recht daertoe hebben

sal, behoudelic dien, dat men den voers. Peteren copie oft vidimus onder der stadzegel tsynre cost vuten voers. scepenenbrieve geven soude, als hys begheerde. Dit was gedaen anno XL°, XXII dage Augusti. (1)

Op den bladrand: Vacat terminacio ista ex Dominorum et Consiliariorum matura deliberatione, 1441, XVI Octobris, desuper habita, partibus hinc inde aliter concordatis.

VINEA manu propria. (2)

Quia Petrus Petytpas noluit acquiescere ordinacioni Dominorum, terminacio fuit validata de novo.

Post hec fuit hec terminacio annichilata et alia per arbitros validata, prout postea LV° (3) folio presentis registri patet.

Dit es dappointement ende wtsprake gedaen by Clause van der Heyden, Clause Colezone, Jacop de Cuypere ende Janne Schaers tusschen Katlynen van Ymmendilven ende Peteren Petitpas, hueren man, op deen zyde, ende Mathyse van den Berghe ende Janne Clausheyns, in den name van Magrieten, zynen wive, ende Jan Knuyts kinderen ende die dairaen cleven, op dandere zyde, diewelke by Burgermeesteren, Scepenen ende Raidslieden der stad van Antwerpen bevolen is in derselver stadregister gestelt te wordene omme in toecomenden tyden onverbreclic gehouden te wordene, opten vierden dach der maent van Septembri int jair Ons Heeren M CCCC ende XLII. fol. 66.

In den yersten, soe sullen Katlyne van Ymmendilven ende Peter, haere man, van der andere partyen overhebben alsulken scepenenbrieve van hueweliker voirwaerden als Jan Knuyt onder hadde, ofte de stad oft derfgenamen onder moegen hebben.

Item, soe sullen Katlyne ende Peter, haere man voirs.,

(1) *Deze akte is doorgehaald.*
(2) *Deze kantteekening is ook doorgehaald.*
(3) *Lees:* LXVI.

met allen hueren erfliken ende onruerliken goeden in de voirs. scepenenbrieve gheruert ende begrepen, hueren vryen wille moegen doen met vercoepene te hueren scoensten.

Item, soe sal men tvierendeel van den gelde, dat van den voirs. goede comen sal, belegghen aen lyftochtrenten tot tween liven, te wetene metten gelde dat comen sal van der helft van dien vierendeele, sal men coepen lyftochtrente tot Katlynen live van Ymmendilve ende op een van Jans Knuyts kinderen, ten lancstlevenden live van hen beyden, mair dair sal Katlyne voirs. haere tocht ende heffen haere leefdage lanc alleene in behouden.

Item, desgelycx soe sal men metter andere helft van den voirs. gelde dat van den voirs. vierendeele comen sal lyftochtrente coepen tot Peter Petitpas live ende tot een van Jan Knuyts kinderen live, lancstlevende lanxt blivende, mair de voirs. Peter die sal syn leefdage lanc oic alleene syn heffen daeraen hebben ende behouden, sonder argelist.

Ende van allen anderen heysschen, clachten ende becroene die de partyen aen beyden zyden elcanderen heysschende moegen syn geweest, het zy van renten die men gherne van Katlynen meer bewyst hadde gehadt, het zy van gelde ofte sommen van gelde die Katlyne meynde tachter te zyne oft anders, in wat vueghen dat wesen mochte, sullen zyn geslicht ende gesleten syn ende hierenboven deen den anderen in toecomenden tyden niet meer heysschen moegen noch aenspreken met scepenenbrieven, terminacien, hueweliken voirwaerden, instrumenten noch anderen bethoenen deser zaken aenclevende, in gheesteliken oft in weerliken rechte, by hem selven oft by yemende anders van hueren wegen in eeniger manieren, ende dat alle brieve, instrumenten ende huwelike voirwaerden deser zaken aengaende, van voere verleden ende gemaect, te nieute zyn sullen ende gedoot met deser wtspraken ende terminacien, dewelke van weerden syn sal ende gehouden worden van beyden partyen voirs. gelyc se wtgesproken is ende gheregistreert staet, sonder argelist. Behoudelic emmer altyt dien, waert dat men bevonde in toecomenden tyden eenige persoenen die alsoe na geboren

waeren totten voirs. vierendeele, getaxeert totter sommen van xv ℔ v scellinge grote Brabants eens, als Jans Knuyts kinderen voirs. willen wesen, dat dan die persoene metten voirs. kinderen int voirs. vierendeel deylen ende hebben souden elc na syn avanant dat hy sculdich waere te hebbene metten rechte. Gebuerdet oic dat yement bewisen conste, dat hy totten voirs. vierendeele naerdere geboeren waere van maechscapen dan de voirs. kindere, soe soude die de naeste wesen ende deylen dat hy sculdich waere te deylene.

Ende want de voirs. Peter ende Katlyne, opten XXII[sten] dach van Augusto lestleden, by ordinancien van der stad ende op alsulken segghen ende wtsprake als voirs. staet, eenen scepenenbrief bekent ende verleden hebben dairmede zy geloeft hebben tvierendeel van alle den goeden, have ende erve, die de voirs. Katlyne op dien tyt hadde, alsoe vele weert zynde te laten na haere doot alst op dien tyt getaxeert was, te wetene xv ℔ v scellinge grote Brabants eens, gelyc den voirs. scepenenbrief dat wel verclaert, soe heeft de voirs. Peter begheert besorcht te wordene dat hy metten selven scepenenbrieve, ter eenre zyden, ende metter voirs. wtspraken, ter andere, niet belast noch gemoeyt en worde, maer dat hy met eenen betalen quyt syn moege, dwelc der stad redelic gedocht heeft, ende heeft dairomme verclaert dat huere meyninge is, dat hy met xv ℔ v scellinge grote Brabants eens te betalene na der voirs. Katlynen, syns wyfs, doot, volstaen ende ghenoech doen sal, omme die gedeilt te wordene na wtwisen des voirs. scepenenbriefs ende deser wtspraken ende anders niet.

---

2 September 1440.

Besluit over de deeling der nalatenschap van Paridaan van Goerle.

Int jaer Ons Heren M CCCC [ende XL] (1), twee dage in fol. 25 v°.

(1) *Deze woorden zijn in den tekst vergeten.*

Septembri, so was in de volle banc van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden overdragen ende getermineert omme teeuwigen dagen vaste te houdene, dat Jan, natuerlic zone Paridaens van Goerle, sal bliven behoudende alle alsulken huyse, have, lant, erve ende leengoede als deselve Parydaen den voers. Janne, sinen natuerliken zone, gegeven heeft met eenen scepenenbrieve, die gemaect was int jaer van XXXVIII, wel verclaert, ende Jannes de Bye, met synre medepartien, des voers. Paridaens brueder ende zuster kindere, selen bliven behoudende alle dleen, erve ende erfrogge die de voers. Paridaen hadde bynnen Brechte, Loenhout ende Wortele, sonder toeseggen des voers. kinds oft yemants anders van sinen weghen, nietjegenstaende eenige clausulen oft articlen in des voers. Paridaens testament begrepen, behoudelic altyt dien, dat de voers. goede na des voers. kinds doot gaen selen na inhoudt des scepenenbriefs.

---

23 September 1440.

Verklaring onder eed van Willem Dierycxsone, van Rotterdam, aangaande eene partij haring door hem aan eenen koopman van Kamerijk verkocht.

fol. 26. Anno XL, XXIII dage in Septembri, soe zwoer lieflic aen den Heiligen Willem Dierycxsone, van Rotterdamme, dat hy alsulken herinc als hy eenen coepman van Camerycke vercocht hadde, dairaf XVI vate valsch bevonden waeren, van denwelken deen vadt dairaf hier tAntwerpen verberrent was, wederomme ter zee wert voeren zoude ende dat soe voirt also verwaeren, dat denselven herinc des XV vate was nemmermeer bynnen Brabant gebracht noch gesleten en soude worden.

---

27 September 1440.

Het Magistraat van Antwerpen belooft de Rentmeesters der stad schadeloos te houden voor de som welke zij zich verbonden hebben te betalen aan Rijkaart Juif, « maistre de la chambre aux deniers. »

Alsoe als Jan van Ranst ende Jan Noyts, Rentmeesteren der stad van Antwerpen, opten dach van huden hen verbonden hebben ende geloift te betailne van derselver stad wegen de somme van duysent ryders, vi^c xcii ℔, xl grote Vlaems voir elc ℔ gerekent, ende ii scellinge ende iiii deniers grote Vlaems Rytssairt Juif, maistre de la chambre aux deniers, ende dairvoere sy gesegelt hebben die te betailne nae vutwisinghe der obligatien die dairaf gemaict syn ende die in de volle banck overmitz Burgermeesteren, Scepenen ende Raitslude gelesen ende gevisenteert waeren, ende oyc in huerer presentien besegelt metten zegelen Jans van Ranst ende Jan Noyts voirs., soe eest dat de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raitslude, in den name van derselver stad weghen, geloift hebben ende geloven voir hen ende voire hoir nacomelinghe den voirs. Janne van Ranst ende Jan Noyts ende hoeren nacomelinghen van der voirs. sommen van duysent ryders, vi^c xcii ℔ ii scellinge ende iiii deniers dairaf schadeloes te quitene van allen commere die hen ennichsyns oft ennich van hen oft hoeren nacomelinghen dairaf in nacomende tyden comen mach, ende dairvoere hebben zy henselven verbonden ende alle hoere goide, beyde have ende erve, ruerende ende onruerende, die zy nu hebben oft namails vercrigen moigen van derselver stad wegen ende elc huerer een voir al, sonder argenlist. Gedaen int jair xiiii^c ende xl, xxvii daige in Septembri. fol. 26.

---

1 *October 1440.*

Schepenbrieven, op verzoek van belanghebbende, door de stad in bewaring gehouden.

fol. 26. Eodem anno (1), opten yersten dach van October, soe quam in presentien van Burgermeesteren ende Scepenen, in de volle banck zittende, Joffrouwe Jutte van Bommele ende begerde dat men alsulke scepenenbrieve, als onder der stad laghen, nyemande, wye hy waere, die over en gave, het en waere by hoeren consente ende bywesene, ghemerct dat deselve brieve op hoir spraken ende oic hoir aengaen, dwelc also na der voirs. Jutten begerten hoir geconsenteert wardt by den Heeren voirs., dat deselve brieve onder der stad voirs. zelen bliven liggende.

---

3 *October 1440.*

Zegel verloren door Willem van Kets.

fo'. 26. Anno XL, III dage in Octobry, so gaf Willem van Kets te kennen Burgermeester ende Scepenen hoe dat hy [zynen] (2) zegele verloren heeft, ende wart mids dien ter poyen vutgeroepen dat alle deghene dien hy brieve van sculde onder sinen zegele bekent heeft, dat die haere scult hem eysschen tusschen dit ende Kersdach naestcomende, ende dat niemant geloiften van nu voirdane onder sinen zegele en neme, want hy daeraf ongehouden wil syn.

---

(1) 1440.
(2) *Dit woord is in den tekst vergeten.*

11 October 1440.

« Privilegie van den ambachte van den scipluden. »

Philips by der gracien Gods Hertoghe van Bourgongnen, van Lothrike, van Brabant ende van Lymborch, Greve van Vlaenderen, van Artoys, van Bourgongnen, Palatyn, van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant ende van Namen, Mercgreve des Heylichs Rycx, Here van Vrieslant, van Salyns ende van Mechelen, doen cond allen luden dat Wy, omme die goede diensten die onse lieve geminde de dekene ende goeden mannen van den scipliedenambachte in onser stad van Antwerpen ons gedaen hebben ende noch doen moegen, ende omme die goede gunste die Wy daerom tot hen hebben ende dragen, hebben denselven dekene ende goeden mannen ende hoeren nacomelingen in den voirs. ambachte wesende, omme die verderffenisse van denselven ambachte, van zunderlingen gracien gegeven ende veleent ende voere ons, onse erven ende nacomelingen Hertogen ende Hertoghinnen van Brabant, geven ende verleenen met desen brieve, dat van nu voirtaen gheen vremdt scipman comende in oft voere onse voirs. stad, buyten den vryen jaermercten, aldaer en sal moegen laden ende van daer voeren eenige penninc-weerden, coepmanscapen oft goede, het en sy dat die scipliede van onser voirs. stad gelykerwys laden moegen ten steden ende plaetsen van daer die voirs. vremde scipliede zyn, ende voirt dat egheene scipliede van buyten onsen lande van Brabant oft onser heerlicheit van Mechelen in oft voere onser voirs. stad van Antwerpen, buyten den vryen jaer-mercten, aldair en selen moegen laden ende van daer voeren ennige penneweerden, coepmanscapen oft goede, het en zy dat dieselve scipliede aldair comen zyn geladen met halver vracht oft dair boven, ende die alsoe geladen aldair comen, al zyn sy van buyten, die selen aldair moegen laden gelyc dien van bynnen opte rechten dairtoe behoerende, sonder argelist. Ontbieden dairomme ende bevelen onsen Scoutet, Amman, den Bourgmeesteren, Scepenen ende Raide onser voirs. stad van Antwerpen ende allen onsen anderen ambachteren, rech-

fol. 34. / fol. 34 v°.

teren, dieneren ende onderseten nu zynde ende namaels wesende ende allen anderen dien dat aengaen mach, dat zy den voirs. dekene ende goeden mannen van den sciplieden-ambachte is onser stad van Antwerpen onser voirs. gracien ende verleeningen rastelic ende vredelic doen ende laten gebruyken sonder hen dairtegen eenigen hinder, commer oft letsel te doene oft te laten geschyene in eeniger manieren. Ende des toirconde hebben Wy onsen segel aen desen brief doen hangen, gegeven in onser stad van Bruessel, XI dage in Octobri int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XL.

By mynen Here den Hertoghe, daer by waeren van zynen Raide Ghy Raes, Here van Heverle, Willem van Montenaken, Her Jan de Hertoge, Ridder, ende Heinric Magnus.

DYNTER.

---

12 October 1440.

Inschrijving van eenen brief d. d. 20 Augustus (1440) waarbij de stad Gorinchem de Wethouders van Antwerpen bericht de som voldaan te hebben, welke zij aan Jan van den Houte, poorter van Antwerpen, verschuldigd was.

fol. 26 v°. Int jair Ons Heeren M IIII^{c} ende XL, XII dage in Octobri, soe wart bevolen int register gestelt te wordene den brief hierna bescreven comende van der stede van Gorchem.

Eerbare lieve geminde Vriende, Uwen brief ons gesent hebben wy guetlic ontfaen ende wel verstaen, inhoudende van der compositien van XII nobelen achterstels die wy sculdich bleven Janne van den Houte, uwen medepoirtere, ende dairaf onder onser stedesegel uwer eerbairheyt certificeerden wien wy dairaf betalinge gedaen hebben, met meer woirden in denselven uwen brief begrepen etc., wairop, Eersame lieve

Vriende, U wille gelieven te wetene dat een geheeten Symoen van den Mortere die XII nobele achterstels ontfangen heeft van eenen onsen medepoirtere ende gezworen onser stede van Gorinchem, die des bevel hadde hem van den voirs. gelde te betalen ende te vernuegen, gelikerwys viere quitanciebrieve dat claerlic vuytwysen, die Symoen dairaf gegeven ende onser stede volcomelic ende geheel quytgeschouwen heeft van den voirs. XII nobelen achterstels, ende ons Gheryt Jacobssone dieselve quitanciebrieve overgelevert heeft ende zyn rekeninge dairmede gedaen, gelikerwys Gheerit voirs. Symoen voirs. mit zynen handen binnen uwer stad dairaf betalinge gedaen heeft. Eerbaere lieve Vriende, oft wy eenigerande zaken vermochten die U geliefden ons dairinne niet sparen en wilt, Onse Heere God beware U altyt. Gescreven den XXsten dach in Augusto.

De Stede van Gorinchem.

Den eersamen ende wysen Burgermeesteren,
Scepenen ende Raide der stad van Antwerpen,
onsen lieven geminden Vrienden.

---

14 October 1440.

Uitspraak van scheidsmannen over de deeling der nalatenschap van Jan Schoyte den ouden.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XL, opten XIIIIden dach van Octobry, soe waert bevolen by Borgermeesteren ende Scepenen int register gestelt te wordene dese vutsprake hierna bescreven. fol. 27.

Dit is alsulken segghen ende vutsprake als Willem van den Wyngaerde, Meester Gielys van den Wyngaerde, gebruederen, ende Wouter Otters, in den name van Jan Schoyte, den ouden, ende die daeraen cleven moghen, ter eenre zyden, brueder Gielys van den Broeke ende brueder Jacop van den

Broeke, gebruederen, ende Jannes Zeghers, in den name van Katlinen sClerx, wedewe wilen Jan Schoyts, ter andere zyden, eendrachtelic overcomen syn ende daeraf hoere vutsprake is in der manieren hierna verclaert :

In den yersten, segghen de voirs. seggheren dat de voirs. Katline sClerx hebben sal ende behouden tot hoeren live die bladinghe ende tocht van vive gemeten lants gelegen in Loebroeck, gelyc hoer de voirs. Jan wilen, hoer man, die met scepenenbrieven van Antwerpen gemaect heeft.

Item, noch sal de voirs. Katline hebben, alsoe lange als sy leeft ende niet langere, de huysinge metter schueren met al hoirre toebehoerten comende achter opte Roye, jegens Jan Schoyts wilen over, na inhoudt derselver scepenenbrieve.

Item, noch sal de voirs. Katline hebben, alsoe lange als zy leeft ende niet langere, alsulken sestalve viertele rogs als men heffende is op sekere pande gelegen in Wilmersdonck ende op een stuc lants gelegen buyten de Roedepoerte, na inhoudt der brieve.

Item, noch sal de voirs. Katline hebben een halster rogs tot hoeren live ende niet langere op sekere bemde gelegen te Westdoerne.

Item, noch sal de voirs. Katline hebben een zistere rogs erflic, na inhoudt hoerder brieven, daermede dat zyt voirmaels gecocht ende gecregen heeft voere thuwelic, op seker pande te Calmpthout, na inhoudt des briefs, ende hieraf sal zy de scepenenbrieve te hoerwaert hebben.

Item, noch sal de voirs. Katline hebben de beste melckoe.

Item, noch sal deselve Katline hebben den huysraet ende hoere cleederen die tot hoeren live behoeren geheelic ende al, gelyc Jan Schoyte, huer man, haer die in testamente gegeven ende gemaect heeft.

Item, noch sal de voirs. Katline hebben ende behouden tvierendeel van den zilver, na inhoudt van den testamente.

Item, noch sal deselve Katline hebben ende behouden vive ponde grote eens, ende daertoe een borseken met gelde getaxeert voere vierentwintich ponde groten, met condicien eest datter meer in is dan vierentwintich pond grote, dat dadt den erfgenamen te baten comen sal in mindernisse van den viere ponde groten voere verclaert, ende is daer myn in bevonden, daer sal sy niet af hebben ende te vreden bliven.

Item, als van der huysingen daer Jan Schoyte nu in woende ende daerwt versterff, is der voirs. seggheren wtsprake ende verclaeren dat Katline sClerx voirgenoemd gheen recht daerin hebben en sal vordere dan men bevynden sal dat Jan Schoyte de jonge, haer sone, daerin gericht is ende syn recht strect, dat zy daerane hoere tocht sal behouden na inhoudt der scepenenbrieve ende testamente voirgenoemd.

Ende mids desen sullen de voirs. partyen verlyct ende vereffent syn ende bliven van allen den heysschen ende aenspraken die elc ten anderen te seggene mochte hebben tot desen daghe toe van den goiden bleven ende verstorven van Janne Schoyten den ouden wilen, behoudelic elken van Jan Schoyten erfgenamen sinen rechte in der deylingen die zy onderlingen te doen hebben. Ende oft hierinne enich geschille oft donckerheit viele, dat behouden de voirs. seggeren ofte de meestendeel van hen thoeren verclaeren. Dit voirgenoemd segghen waert vutgesproken bi den voirgenoemden segghers in presencien van den voirs. partyen int jaer Ons Heeren als men screef M. CCCC ende viertich, XIIII daghe in Octobry.

---

17 October 1440.

Bekrachtiging eener « terminacie » in een geschil tusschen de echtgenooten Arnout Hofman en Margareta Joyen, betrekkelijk de verdeeling eener som geld.

fol. 26 v°. Anno XL, XVII dage in October, soe wart by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden in der stad van Antwerpen getermineert achtervolgende der terminacien die tanderen tyden getermineert is tusschen Aerde Hofman, ter eenre ziden, ende Magriete, Jan Joyen dochter, sinen wive, ter andere, alse van alsulken LX ℔ grote Vleems gelts eens als de voers. Aerd met vonnisse ende met rechte gewonnen hadde op Janne Valken, dat daeraf gehadt soude hebben de voers. Aerd een derdendeel, syn voers. wyf dandere ende haere beider kindere tderde, daeraf naderhant voert getermineert was, omme deswille dat de voers. Aerd zere claeghde van groten sculden, dat hy van der voers. sommen hebben soude XXXVI ℔ grote Vleems, ende dander XXIIII ℔ grote Vleems souden bliven drie jaere lanc onder Henricke Volkaert ende Joryse Ruelens, omme den thienden penninc, ende met dier baten soude men de kindere houden, ende also naderhant de voers. Magriete voere Burgermeesteren ende Scepenen voers. gekent heeft, dat de kindere die zy heeft, dat die Aerde, haeren man, niet toe en behoeren, soe vervolghde de voers. Aerd voert omme te hebbene de voers. XXIIII ℔ grote Vleems, daer de voers. Magriet de contrarie af meynde, hopende dat zy die alleene hebben soude ende meer, denwelken navolgende is by rypen raide overdragen, gesproken, getermineert ende verclaert, mids dat hen de voers. partien submitteerden in der terminacien ende goetdunckene van der stad voers., dat de voerscreven Aerd vutbliven sal metten XXXVI ℔ grote Vleems die hy wech heeft ende de voers. Magriet sal hebben dander XXIIII ℔ grote Vleems metter baten, die de voers. Henric ende Jorys sculdich syn, ende hiermede seyden zy de voers. partien vereenicht van allen haeren geschillen voerscreven. Sonder argelist.

27 October 1440.

Overeenkomst tusschen de stad, de « gebueren van der Wyngaertstraten », Gillis Cops en Mathijs van Coudelaer nopens het aanwenden eener « hofstad » in de Wijngaardstraat.

Alse van der handelingen die lange gehangen heeft tusschen de stad, de gebueren van der Wyngaertstraten, Gielyse Cops ende Mathyse van Coudelaer alse van eenre hofstad, gelegen in de Wyngaertstrate, daer deselve gebuere gheerne eenen steegere oft opslach af gemaect hadden, soe zyn daerop verhoert by Burgermeesteren ende Scepenen alle redenen, woirde ende wederwoirde, ende hebben daerinteynden partien in submissien genomen ende voert hoere goetduncken ende verclaren daeraf vutgesproken in der manieren hierna volghende : Te wetene, dat de voers. gebuere hebben selen viere voete erfs breet van beneden op van der voers. hofstad ende dies selen zy betalen tusschen dit ende Derthienmisse naestcomende Clause Colenzoen, tot Jans van Vlaendren behouf twee pont grote, ende voert voere Mathys van Coudelaer verlet XX scellinge grote, daer men mede betalen sal tverloep van den thienden penninge, ende daertoe selen de voers. gebuere betalen alle den chys die verschenen is tot Sinte-Bavendage toe lestleden, ende Gielys sal behouden de voers. hofstad opten chys daerop zy ter Vierschaeren verryct is, ende betalen den voers. Clause Colenzone tot des voers. Jans van Vlaendren behouf IIII ℔ grote eens tusschen dit ende Derthienmisse naestcomende, ofte de gebuere selen kuere hebben de voers. hofstad selve te behouden omme haeren wille mede te doene, ende dies selen zy ten voers. dage de voers. viere ℔ grote betalen, etc. Dit was gedaen anno XL, XXVII dage Octobris. fol. 27 vo.

27 October 1440 — 18 September 1454.

Schikkingen genomen tot verhaling der schade geleden door Nicolaas Moens en zijne consoorten, wier schip op de kusten van Bretanje door Spanjaarden gekaapt was.

fol. 27 vo. Want tanderen tyden Clause Moen ende sinen medeplegeren genomen is geweest van den Spaengiaerden in de zee syn scip ende goet, daeromme deselve Claus lange vervolght heeft voere onsen genedigen Here den Hertoge van Bourgoengnen ende van Brabant, etc., ende voere sinen Raet, omme restitutie daeraf te hebbene, het waere met brieven van merken oft anders, daerna voere de stad van Antwerpen, daerop den vors. Clause, na vele handelingen ende met voirsinnigen rypen raide daerop gehat, opten dach van huden by Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen geconsenteert is, dat hy ende syn medeplegeren selen moegen commeren ende rasteren buyten vryen jaermercten ende met rechte aenspreken voere haere vors. scade, allomme bynnen der vors. stad ende mercgreefscepe, alle Spaengiaerden die zy buyten vryen mercten bynnen der vors. stad ende mercgreefscepe gevinden connen, also lange ende totter tyt dat hy met synre medepartien vernueght selen syn van haeren scaden vorgenoemd. Dit was dus overdragen ende geconsenteert anno XL, sevenentwintich dage in Octobry.

fol. 160. Alsoe een wile geleden Claus Moens, poerter tAntwerpen, met sinen medeplegeren, oic poerteren, grote schade gehadt hebben van den Spaengiaerden voere de baeye tusschen Bellile ende Gloeylant, opte costen van Bartaengien, ende daeromme eene lange wile vervolght heeft te Bilgibau ende in anderen plaetsen aen den Coninc van Spaengien, by tiden Hertogen Jans wilen ende ons genedichs Heeren hedensdaeghs wesende, omme verrichtinge te gecrigene van hoeren schaden, soe dat onse genedige Heere, nu synde, denselve Clause Moens geconsenteert heeft syn recht te vervolgen opte voirs. Spaengiaerden, soe heeft de voirs. Claus met synre medepartien,

achtervolgende den voirs. consente ende privilegien van der stad van Antwerpen, opten dach van huden hier gevonden eenen coepman ute Spaengien, geheeten Alfonse de Castillie, wonende te Medinen de le Campe, ende heeft denselven doen becommeren ende rasteren voere de somme van vyfhondert noblen ter goider rekeningen, omme syn schade voirgenoemd op hem met rechte te verhalen, dewelke Alfonse swoer ten Heyligen dat hy uter stad van Antwerpen niet scheiden en soude, het en waere dat hy partien voldaen hadde metter mynnen ofte hen alhier te rechte gestaen van der voirs. schaden, ende wart denselven Alfonse tot synre begerten sinen eedt ende recht voirs. geslaect een maent lanc na Sinte-Jansmisse naistcomende, ten welken dage hy swoer gelyc voirs. is den partyen voirgenoemd te voldoen metter mynnen ofte hen daeraf te rechte te stane voere de Wet van Antwerpen. Actum anno LIII, XVI dage in Januario, in presencien van Borgermeesteren ende Scepenen.

Achtervolgende den geloften voirs., soe wart in de Sinxenmerct lestleden denselven Alfonce den dach van Sint-Jansmisse verlengt tot Bavonis proximo, by consente van partyen, in presencien van den Amman ende Scepenen, daervoere deselve Alfonce sinen eedt dede weder inne te comen in der manieren voirscreven. Actum anno LIIII, in de Sinxenmerct voirs.

Achtervolgende den voirs. geloften ende eeden, soe wart denselven Alfonce den dach van Bavonis verlengt tot Johannis proximo anno LV, omme bynnen den middelen tyde den voirs. beschadichden te vernuegen metter mynnen oft hen te comen stane, in der manieren gelyc de voirs. yerste gelofte inhoudt ende opten gelyken eedt, die hy dede in presencien van den Amman ende Scepenen, te wetene Jacoppe Keerman ende Gheerde van den Broeke, ende meer omstanderen, salvo onsen genedigen Heere ende mynen Heere sinen zone hoer hoecheyt ende heerlicheyt anno LIIII, XVIII dage in Septembri.

DE VOIRDA.

---

28 October 1440.

De Stad verleent, ter bede van Peter Pot, zekere voorrechten aan het door hem gestichte godshuis van Sint Salvator.

fol. 29. Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen doen cond ende kenlic allen dengenen die dese letteren sullen sien oft hoeren lesen, dat opten dach van huden voere ons comen is in properen persone Peter Pot, onse inwonende poertere, ende heeft ons oetmoedelic getoent ende bybracht, dat hy ende Jouffrouwe Marie, syn wyf, ter eeren Gods ende des heilegen Sinte-Salvatoers, gesticht, gemaect ende geordineert hebben bynnen der stad van Antwerpen in de Munsterstrate, metten goeden die hen God op eerderike verleent heeft, een godshuis daer men erflic ende eeuwelic den dienst Gods in celebreren sal, ende oec zekere aelmoesenen in begaen, doen ende distribueren sal, gelyc de fundacie desselves godshuis ende caritaten dat wel int lange verclaert, in welken godshuise syn selen na hoeren utersten begheerten die den dienst Gods, daelmoesenen deylen ende tgodshuis regeren selen [omtrent] (1) tweelve persone onder geestelic ende weerlic ende niet daerboven, dewelke persone de voers. Peter ende Jouffrouwe Marie, syn wyf, omme meerder devocien wille, ende oec omme dat elc die godshuisen in haeren fundacien troost ende onderstant syn, mede deelachtich souden wesen alle des dienst Gods, alle der aelmoesenen ende weldaden, die men daer in toecomenden tyden begaen ende doen sal moegen, gheerne besorgt sagen ende hadden dat zy vry ende ongelet van yemande selen moegen backen ende brouwen also vele broods ende biers als zy in de voers. godshuise onder hen tweelven, ende niet daerboven, behoeven tot haere nootdorst, ende desgelycx daelmoesenen backen, ende dat zy ende haere goede des godshuis voers. voert gevryt selen moegen bliven van allen

(1) *De woorden tusschen haakjes bevinden zich in eene andere kopij dezer akte geschreven op fol.* 90 *van het register.*

schote ende lote, gelyc den godshuisen van den Predickeren, van den Blauwen Brueders ende Baggaerden bynnen Antwerpen gestaen, dwelke hen sonder consent van ons niet en soude moegen geschieden, heeft ons daeromme deselve Peter, in den name van hem ende van Jouffrouwen Marien, sinen wive, devotelic gebeden den voers. personen tot tweelven toe te willen verleenen tghene dat voers. staet, ende hen alsulke brieve ende vesticheit daeraf willen geven daermede dat de voers. personen tot tweelven toe, onder geestelic ende weerlic, in toecomende tyden ongehindert van yemande der voers. vryheit selen moegen gebruyken, wy, die geneyght syn tot alre weldaet ende tot allen godshuisen die men ter eeren ende te love Gods maken ende funderen mach, ons rypelic hierop beraden, besproken ende wel bedacht hebben vuter rechter mynnen, gontsten ende caritaten, ende oec in hulpen des voers. dienst ende aelmoesenen, ende omme dat die te gestantichlikere gehouden syn ende bliven souden, ende oec omme dat wy tvoers. godshuis nu ende in toecomenden tyden in onser protectien ende beschermenissen genomen hebben ende nemen, gewillecoert, geconsenteert ende verleent hebben, willecoeren, consenteren ende verleenen met desen onsen openen brieve, also verre alst in ons is, dat de voers. persone tot tweelven toe ende niet daerboven, die tvoers. godshuis van Sinte-Salvatoers, tAntwerpen in fol. 29 v°. de Munsterstrate gestaen, regeren selen, den dienst Gods daerin doen, [ende] (1) daelmoesenen deylen selen, gebruyken selen van nu voerdane teeuwegen dagen der vryheit van backene, [van brouwene,] (1) van schote ende lote, gelyc den godshuise van den Predickeren, van den Blauwen Brueders ende Baggaerden voergenoemd. Behoudelic dien, oft so gebuerde dat in toecomenden tyden discoort viele tusschen de regeerders des voers. godshuis ende den Prioeren van den Chartroysen ende van Onser Vrouwen Trone van Herentals, die overste van den voers. godshuise syn, dat dan de Priore oft Prioer dat geschil sculdich sal syn te brengene bi de Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen dan synde, eer zy dat eenigen anderen Here,

(1) *De woorden tusschen haakjes bevinden zich in eene andere kopij dezer akte geschreven op fol. 90 van het register.*

geestelic oft weerlic, te kennen geven selen, ende so wes dan bi de Wethouders dan synde van dien geschille geordineert sal worden, dat zy dan dat van weerden houden selen tallen dagen, ende dat wy den voers. provisoers oft den regeerders des godshuis voers., die altoes wesen selen, hen behulpelic selen syn talder tyt als beschermers van des zy tgodshuis ter aelmoesenen behoef aen ons behoeven ende begheren selen, ende oec by also waert dat de voers. Prioere ofte eenich van hen begheerde in toecomenden tyden aen de Burgermeesteren ende Scepenen voergenoemd, dat zy yemande van haeren raide seynden willen bi de rekeninge die de regeerders doen selen, dat dan deselve Wethouders gehouden selen syn omme de voers. aelmoesenen eeuwelic gedistribueert te warden van den notabelsten vute haeren raide bi de voers. rekeninge te seynden. Ende want dit dus by ons Burgermeesteren, Scepenen ende Raide voergenoemd geconsenteert is ende het godlic ende redelic is dat men der waerheit getuige geve, so hebben wy des toerconden der voers. stadzegel van Antwerpen ten zaken hierane doen hangen int jaer Ons Heren M. CCCC ende viertich, achtentwintich dage in October.

---

5 November 1440.

Regeling van een geschil tusschen Mathijs Hillegheer en Zoete Maes, over handelszaken.

fol. 28. Want zekere geschille lange gehangen hebben tusschen Mathyse Hillegheer, ter eenre ziden, ende Zoeten Maes, ter andere, als van XVIII ₶ grote eens die de voers. Mathys der voers. Zoeten van biere eysschende was, daeromme zy voere Scepenen in rechte comen waeren, ende dat vuten rechte genomen wart by seggeren, by haere beyder consente, dier een seggen af geseyt hebben, daer duysterheit inne gevallen is ende daeromme zy weder comen syn vore Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide, die beyde partien in submissien

genomen hebben, ute haeren versueke ende beden, ende hebben daerinteynden gehoort getuygen ende alle bescheyt dat zy in beyden ziden hen doertoe vermetende waeren, ende daerna haere vutsprake gedaen in der manieren hierna verclaert: Te weten is, dat de voers. Zoete geven sal den voers. Mathyse IIII ℔ grote eens bynnen IIII jaeren naestcomende te betalen, daeraf dierste XX scellinge grote verschinen selen op Sinte-Bavendach naestcomende ; item, XX scellinge grote daeraf tSinte-Bavendage daernaest volgende ; item, XX scellinge grote daeraf tSinte-Bavendage daernaest volgende ende de leste XX scellinge grote daeraf tSinte-Bavendage daernaest volgende. Behoudelic dien, waert dat de voers. Zoete dierste payment ten voers. dage niet en betaelde, dat zy dan borge sal moeten setten van den anderen III paymenten, ende hiervoere selen verbonden staen ende pant syn alle der voers. Zoeten goede totter tyt dat de voers. IIII ℔ grote betaelt selen syn, ende hiermede selen de voers. partien te vreden syn van allen haeren geschillen voergenoemd, ende wie hierjegens dade, dat die verbueren sal telken male also vele als hy jegens scepenenvonnisse dade. Gedaen anno XL^{mo}, V^{ta} Novembris.

---

8 November 1440.

Inschrijving eener uitspraak, d. d. 22 October 1440, van Jacob de Cupere, als scheidsrechter in een geschil tusschen Wouter van den Wouwere en Hendrik Heillen, betrekkelijk het afleggen van renten.

Int jaer Ons Heeren XIIII^{c} ende XL, VIII dage in Novembry, so wart bevolen by Borgermeesteren ende Scepenen dese vutsprake hierna bescreven in der stadregister gestelt te wordene. fol. 27 v°.

Dit is duytsprake die Jacop de Cupere vutgesproken heeft als overman dairtoe gestelt

van der stad wegen tusschen Wouter van den Wouwere, ter eendre syden, ende Heinric Heillen, ter andre, int jaer XIIII^c ende viertich, XXII daige in October.

In den iersten, is myn zeggen als van den drie cronen tsjaers erflic die Heinric Heillen heffende is op Wouters goide van den Wouwere, gelyc scepenenbrieve dat verclaren, dat Wouter van den Wouwere die quiten sal moegen, opdat hy wille, tusschen dit ende Paesschen naestcomende met verschenender renten ende voert daertoe overleggen ten selven dage allet dachtersteel dat Heinric in gebreke es, alsoe verre als hy sinre brieve daeraf gewareghen derre, ende waert alsoe dat opten Paesdach principael penninge ende dachtersteel daertoe niet betaelt en waere, dat dan na dien dach de drie croenen bliven souden erflic staende sonder quitinge daerane te hebbene, ende overmits dat Heinricx zeggeren dese drie cronen gesteelt houden den penninc te quitene met XX penninge, ende Wouter van den Wouwere zeggers gebeden hadden XV penninge, ende dat aldus bleef staende tusschen den viere zeggeren, ende my aldus dat overgegeven hebben, soe hebbe ic de quitinge gesteelt den penninck te quitene met XVII 1/2 penninch in der manieren als dat voere verclaert staet.

fol. 28. Item, van den viere bosschen die Heinric Heillen gecocht heeft met scepenenbrieven van Antwerpen tot synen live ende tot syns kints live ende dair Wouter van den Wouwere maint te hebbene syn quitinge, ende dat Heinric Heillen hem des gesubmitteert soude hebben in de viere zeggeren dair Heinric Heillen op geantwoirt heeft, dat hy Wouter ontkent eeneghe quitinge ane de bosschen ende hem oec ontkent, dat hy van desen puntte noyt hem gesubmitteert en heeft, soe hebben hem partyen aen beiden syden des vermeten aen Cornelys Alaertssoene ende aen Luyc, den brievedragere, die daerby ende mede stonden als getuygen van den opnemene, also dat Cornelys ende Luyc voere my getuycht hebben, by consente van partyen, dat hem kennelike es dat te dyer tyt doen opgenomen was dat daer niet anders geruert noch vermaent en was dan van den drie croenen

ende van den brieven die de stad van Antwerpen aen Heinric Heillen gescreven hadden, ende mids deser redenen, soe hebbe ic, Jacob de Cuypere voirs., de voirs. partyen aen beiden zyden van desen punte ende van allen anderen punten gesteelt ende vutgesproken die gebroech heeft, dat hy den anderen aenspreken mach met rechte, opdat hy wille, vutgenomen van den drie croenen, dat die sullen bliven staende gelyck die int ierste punt verclaert staen.

---

28 November 1440.

De eerst openvallende « provende in de Fermerye opt Clapdorp » toegezegd aan Catharina van der Weelden.

Het is overdragen, gewillecoirt ende geconsenteert bi den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, opten XXVIII^{sten} dach van Novembri anno XL^{mo}, dat Katline van der Weelden sal hebben dyerste provende die vallen sal in de Fermerye opt Clapdorp. fol. 28.

---

4 December 1440.

Open brief der Wethouders van Antwerpen betrekkelijk het « toedycken van der havene van Zantvliet. » (1)

Alle denghenen die desen brief selen sien oft hoeren lesen, Burgermeesteren, Scepenen ende Raet van der stad van Antwerpen, Saluit, met kennissen der waerheit. Doen cont also als wy in den name van der voers. stad tanderen tiden, fol. 28 vo.

(1) *Zie hierboven blz.* 382.

om oepen te hebbene de havene van Zantvliet, borge bleven syn ende die selve stad ende alle haere goede daervoere verbonden hebben aen onsen genadigen Here den Hertoge van Bourgongnen ende van Brabant, tot behoef alle dergheenre die dese zake aencleven ende daertoe interest hebben mogen, als dat wy beide die dycken van der voers. havenen, te weten den noortdyck ende den zuytdyck, houden souden ende besorgen te houden also dat bi denselven ende oec den sluysen ende hoofde negheen commer, crot oft achterdeel comen en soude ennigen van den landen onder beide dieselve dycken liggende, gelyc onse oepen besegelde brieve daerop gemaect dat claerliker inhouden, van denwelken die tenuer van woerde te woerde hierna volgt ende is alsus: Wy Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen doen cond ende kenlic alle denghenen die dese onse letteren selen sien oft hoeren lesen, dat, want wy dicwille ende menichwerf vervolcht hebben ende doen vervolgen der eerweerdegen Heren mynen Here den Cancellier ende anderen van den Raide van Brabant ons genadichs Heren tsHertogen, ten vervolge ende sonderlinge versueke van ennigen onsen poerteren van Antwerpen om oepen te hebben de havene van Santvliet, die een wyle tyts toe is bedyct geweest als zy noch is, ende sonderlinge dat wy meynen dat den gemeynen lande van Brabant groten oerboere ende profyt daerin gelegen is, daerin tot noch toe vast vertreck gevallen is mits dat die noortdyck alsoe loeflic niet gemaect en is geweest als hy billics wesen soude, om die lande onder den voers. noortdyck ende oec onder den zuytdyck liggende ewelic wel besorcht te syn, ende om zekere borchtochten die men schuldich is te doen gescien van den voers. dycken beide noortwaert ende zuytwaert liggende, ende oec die sluysen ende anderssins looflic te houden na begryp eenre sentencien daerop gegeven by minen Here den Cancellier ende anderen van den Raide van Brabant voers., daerinne tot noch toe vast gebreck gevallen is ende noch niet en is geschiet als die schuldich was te geschien na den vonnisse voers., so eest dat wy omme die voers. havene cortelinge oepen te hebben ende den gemeynen oerboere ende proffyt daerin vort te keren, in den name van der voers. stad geloeft hebben, ende geloven met desen brieve, onsen

voers. genadigen Here den Hertoge tot behoef alle dergheenre die dese zaken moegen aencleven ende daertoe interest hebben, dat wy terstont alle onse macht daertoe doen selen dat die noortderdyck, die daer is begonnen te maken, volcomelic wael ende looflic sal worden volmaect, ende dienselven also gemaect ende looflic bevonden ende geordeelt by luden van Brabant, Vlaendren, Hollant ende Zeelant hen der dycken verstaende, dat wy beide dieselve dycken houden selen ende besorgen te houden also dat by denselven ende oec den sluysen ende hoode negheen commer, crot of achterdeel comen en sal ennigen van den landen onder beyde die dycke liggende totter tyt toe dat dieselve dycken ende sluysen, ende dat daerane cleeft, wael ende doechdelic verborcht wesen selen na inhout des vonnis voers. Verbindende daervore ende verpandende aen onsen voers. genadigen Here, tot behoef als boven, ons, der voers. stad goede, nu synde ende namaels wesende, behoudelic altoes so wanneer die voers. borchtocht sal geschiet wesen na den voers. vonnisse alst behoert, dat dan wy, alle die poerters ende ingesetenen der voers. stad ende alle derselver stad ende huerer poerters ende ingesetenen goede van dan voertane van den voers. geloeften ende vorwaerden ongelast ende ongehouden selen wesen, ende al sonder argelist. Ende omme vesticheit alle der dingen voers. hebben wy in getuygenissen der waerheit der voers. stadzegel van Antwerpen aen dese letteren doen hangen, gegeven int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC. ende vivendertich, XXVI dage in Julio. Ende het zy alsoe dat wy, mits dien dat men egheenssins versekert en heeft connen geworden om die voers. stad van der voers. borchtocht schadeloes onthaven te werden als billić behoerde, hebben, na vele costs ende arbeyts daeromme gedaen ende geleden, also vele gedaen aen onsen voers. genadigen Here, dat wy gewillecoert ende geconsenteert heeft van synre genaden die voers. haven weder gesloten ende toegedyct te worden, als zy toegedyct is ter plaetsen daer die ingesteken was geweest ende dat die dyck bi dengenen die hem des verstaen ende alst behoert fol. 29.
es geordeelt ende gewesen alsoe goet, loflic ende sterck als hy te voren plach te wesen, ende die dycken aen beiden ziden waeren ende syn, overmits denwelken onse voers. genadige

Heere heeft tot Antwenpen, tot Santvliet ende anderswaer doen oepenbaerlic vutroepen ende gebieden, dat men die voers. haven also die nu toegedyct ende gesloten is, toegedyct ende gesloten late, ende dat nyemant, wie hy zy, hem en pine die op te doene of inne te steken in enniger manieren sunder synre genaden sunderlinge bevele daerop te hebben, opte verboeren, so wie dat dade, syns lyfs ende goet, sonder verdrach, ende heeft mits dien onse voers. genadige Here bevolen ons van der voers. borchtocht ontlast ende die voers. brieve wedergegeven te werden, so eest dat wy, in den name der voers. stad van Antwerpen, hebben voere ons ende onse nacomelingen denselven onsen genadigen Here ende sinen erven ende nacomelingen, Hertogen ende Hertoginnen van Brabant, geloeft ende geloven by onsen trouwen eeren ende zekerheden, dat waert zake dat yemant, wie hy waere, in eenigen toecomenden tyden hem pynde die voers. haven inne te steken ende op te doen sonder synre genaden sonderlinge bevele daerop te hebben, of sonder te hebben gedaen die borchtocht daertoe behoerende, na inhaut van der sententien tanderen tiden daerop gewesen ten besorge van den lande onder die voers. dycken liggende, wy derselver synre genaden ende sinen officieren ende dieneren doen selen ende bewysen alle hulpe ende bistandicheit om dat gerepareert ende vutgericht te worden, sonder verdrach, ende daertegen en selen wy nyemande bevryen, beschudden oft verantwoerden, of doen of laten bevryen, beschudden oft verantwoerden in live of goeden, by machten van porteryen, scepenenbrieven oft anderssins in eeniger manieren, alle argelist vutgescheiden. Ende des torconden hebben wy der voers. stadsegel ten saken aen desen brief doen hangen, die gemaect wert ende gegeven opten vierden dach der maent van Decembris int jaer Ons Heren dusent vier hondert ende viertich.

---

24 December 1440.

Bevestiging der eigendomsrechten van Hendrik en Olivier, bastaarden van Wesemael, op de goederen hun door hunnen vader gelaten.

Int jaer Ons Heren M. CCCC. ende XL, XXIIII dage in de maent van December, so quamen voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluiden Henric ende Olivier, natuerlike kindere des outs Heren van Weesmale, thoenende hoe dat de poerteren van der stad ende andere gebrec hebbende aen Jonckere Jan, Heere van Weesmale ende van Falays, etc., met scepenenbrieven van Antwerpen hoere recht gevordert hebben, alsoo dat behoort, na de hoege heerlicheit ons genedichs Heeren ende der stad rechte, so verre dat men inhaelde metter roeden alle deghene die syn goede besitten, etc., ende want hen huer vader voergenoemd zekere goede gegeven hadde met brieven ouder synde van date dan de voergenoemde scepenenbrieven van Antwerpen, ende die bewyst Heinricke voers. opte thiende van Westerle ende oic opte moelne, ende Oliviere opte hoeve van Quadebeke, so begeerden zy dat huer onderpande ende deghene die die besitten ongemoeyt mochten bliven so verre dat hoeren ghiften aencleefde, opt welke de voergenoemde Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide, hen ripelic beraden hebben, ordineerden want de ghiften die de oude Heere van Weesmale Henricke ende Oliviere, sinen natuerliken kinderen gegeven ende gemaect heeft ouder is, also huer brieve bewisen, dan den commer ende renten die onse poerteren ende andere met scepenenbrieve gecregen hebben jegens myn Jonckere van Weesmale voergenoemd, dat Henric ende Olivier voers. huere rente voere ute heffen sullen vuten goeden voergenoemd, sonder calaengie oft letsel, ende aen tghene dat die goede meer renten, so sullen onse voirs. poerteren ende andere, gebreck hebbende aen den voers. Jonckere, moegen voertvaeren metten rechte, also dat behoort. Sonder argelist. fol. 49.

Omstreeks 1440.

Uitspraak in een geschil tusschen Simon Loep en Catharina Alouts, vrouw van Mathijs sPapen, betrekkelijk eene rent waarmede een huis, gestaan bij het Vleeschhuis, belast is.

fol. 31. Op alsulken vervolch als Symoen Loep vervolghdt heeft op Katlinen Alouts, wittige gesellynne Mathys sPapen, met eenen scepenenbrieve van Antwerpen daermet Gielys Aloudt, hoere vader wilen, tanderen tyden vercocht heeft Janne van Buyten, den vleeschoudere, een huys met hove, gronde, metten halven borneputte, gestaen beneden tFeelsthuys, tusschen Katlinen tsHert stede, aen deen side, ende Adaems Beers erve, aen dandere side, gelyc ende in al der manieren als dat tanderen tyden jegens Andriese van Hoboken gecregen was, dwelc huys geloift was te waerne, na vutwisinge eens scepenenbriefs daermet Andries van Hoeboken tselve huys vercocht hadde den voirs. Gielys Aloudt, op eenen ouden schilt lyftochtenrente Willem Goedens wive; item, sesthiene oude Ingelssche erflic den cloestere van Sinte-Michiels ende XVI oude Ingelsche den Capelaene tOnser Vrouwen erflic, ende men bevonden heeft namaels dat vuyten voirs. huyse meer gheet dan voirs. is VIII oude Ingelsche der kerken van Onser Vrouwen tAntwerpen ende eenen halven, denwelken commer de voirs. Symoen meynt dat hem de voirs. Katline, mitz dat sy erfgename is van Giellys Aloudt voirs., opleggen sal ende daeraff scadeloes teeuweliken dagen houden, met meer woirden, etc. Ende na tverantwoirden dat de voirs. Katline weder daerop dede seggen, dat hoere vader, Giellys Aloudt saliger gedenckenissen, tvoirs. huys metter toebehoirten, gelyc voirs. is, vercocht Janne van Buyten, den vleeschouwere, gelyc ende in al der manieren dat hy dat voirmaels vercreech jegen Andriese van Hoeboken, gelyc als de scepenenbrieve van Antwerpen, die daeraf gemaect is ende die hy hem met overgaf, claerlic inhout ende begrepen heeft, ende daerinne dat de voirs. Gielys, hoere vader, anders egheene waerschap geloift en heeft dan den scepenenbrief daermet dat hyt voirs.

huys gecocht hadde jegens Andriese van Hoeboken voirs. begrepen heeft, ende vortane van allen commere die de voirs. Gillys Aloudt oft yemant van sinen twegen daerop gemaecht moichte hebben, ende hoipte mids dien de voirs. Katline, dat zy van den eyssche, die Symoen Loep op haer daeraf dede, quyt ende verweert teeuweliken dagen wesen soude, met meer woirden, etc. Welcx geschils van den heyssche die Symoen Loep der voirs. Katlinen gedaen heeft, ende na tverantwoirden dat de voirs. Katline weder daerop gedaen heeft in der manieren boven verclaert, zy hem desgelycx van al tot al ganselic gesubmiteert ende gekeert hebben in Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen, soe wes sy daeraf termineren sullen dat aen beiden siden te houdene, soe wart by den voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raide vutgesproken ende getermineert, mitz der redene dat men claerlic bevant in den scepenenbrief, daermet dat Gillys Aloudt tvoirs. huys vercocht hadde Janne van Buyten in al der manieren dat hy tvoirs. huys tanderen tyden gecocht ende gecregen heeft jegens Andriese van Hoeboken, ende men bevonden heeft dat de voirs. Gielys Aloudt egheenen commer meer daerop gemaect en heeft dan daert hem Andries van Hoeboken op gewaert hadde, gelyc boven verclaert steet, soe sal de voirs. Katline ende hoere nacomelingen van den voirs. Symoene ende sinen nacomelingen quite ende verwaert syn ende bliven tallen daigen, behoudelic dien, dat hem de voirs. Symoen verhalen mach, opdat hy wille, aen de erfgenamen wilen Andries van Hoeboken.

---

3 Januari 1440 (1441).

Uitspraak van scheidsmannen in een geschil over de deeling der nalatenschap van Jan de Ploegere, van Margareta van Meerloe, zijne vrouw, van Jan de Ploegere, zijnen bastaardzoon, enz.

Want zekere gescille opverstaen syn tusschen de erfgenamen fol. 32.

van Janne de Ploegere den ouden, van Magrieten van Meerloe, sinen wive, van Janne den Ploegere, natuerlic sone Jans Ploegers des ouden voirs., den erfgenamen van Magrieten Wils ende den vrienden van Zegeren Loemanssoen, die des voirs. Jan Ploegers des jonghen dochter ghetruwet hadde, daeromme de voirs. partyen comen syn voere de stad van Antwerpen, mids dat die voirs. Jan Ploegere doude ende Magriete van Meerloe, syn wyf, alle haere goide met scepenenbrieven van Antwerpen den voirs. Janne den Ploegere, den bastaert, gegheven ende gemaect hadden, gelyc deselve scepenenbrieven dat wel verclaeren, so dat deselve erfgenamen samentlic, omme vele moeysels, coste ende gedinge te verhuedene ende omme de voirs. scepenenbrieve niet gequetst te wordene, minnentlic ghebeden hebben den Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen, dat zy elc van den voirs. paertien aenscheyden wilden dat hy na der stad rechte van Antwerpen schuldich waere te hebbene, oft waer sy des niet van staden en waeren, dat de stad dan daer yemende toe oirdineerde dies hem verstonden, die elken tsine na der stad recht, na wroeghen ende redelicheit haere consientien bewysden, de Burgermeesteren, Scepenen ende Raidslude, aensiende de grote moeyselen, costen ende zwaere lange gedingen die hieromme gevallen mochten, hebben hem ripelic beraiden ende daerna gevracht den partien samentlic oft zy hen des submitteren ende keeren wilden int seggen ende goetdincken dat bi dengenen, die zy daertoe oerdineren souden, vutgesproken ende verclaert soude woirden, de voirs. partien syn weder comen, te weten Symoen de Wale, als gemechticht van den gemeynen erfgenamen van Jans Ploegers des ouden vader wegen, Wouter van den Hove, Jan Houterlmans, Aerd Gheerds, Wouter Heins, Jan Reyns, Jan Mettens ende Jacop van Aken, als gemechticht van den gemeynen erfgenamen van desselfs Jans Ploegers moeder wegen, Jan van Meerloe ende Jan van Doirne, als gemechticht van den gemeynen erfgenamen van Magrieten van Meerloe, Willem van den Winckele, Peter, de steenbackere, ende Jacop van den Hove, als gemechticht van den gemeynen erfgenamen van den kinderen Jans Ploegers, bastaerts, moeder wegen, Wouter Wils, als gemechticht van Magrieten Wils gemeynen erfgenamen ende van derselver Magrieten

kindere wegen van der moeder zyden, Zegher Loemans, als gemechticht van den gemeynen erfgenamen van Michiele Loemanssone, sinen soene, die des voirs. Jans Ploegers, des bastaerts, wettige dochter getruwet hadde, ende hebben hen samentlic gesubmitteert ende verbonden, elc opte peyne die de zeggers daertoe ordineren selen te verbuerne, alsulken seggen van weerden te houdene als de gedeputeerde, die bi der voirs. stad daertoe geoerdineert syn daertoe te verstane, vutgesproken ende verclaert sal woirden, de voirscreven submissie ende bliverscap dus geschiet synde, hebben de voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raitslude daertoe geoirdineert Willeme van den Wyngaerde, haeren medescepen, Mathyse van den Berge, Peteren van Karrenbroec, haere Secretarysen, Jannes den Lichten, Jannes Zeghers ende Heinrike van der Meere, dewelke sesse persoene oversien ende overhoert hebben de ghelegenheit van den gheschille ende hebben daerna elker partien sinen eysch doen scriven ende elken op sinen eysch den anderen syn verantwoerden laten maken, dat zy samentlic ende elc bisundere gevisiteert, oversien ende wel verstaen hebben ende hen daerna ripelic besproken metten Wethouderen van der stad, mitten wisers die hen srechts verstaen ende oic met clerken van rechte, omme elken tsine te geven dat hen na trecht van den scepenenbrieven van Antwerpen, na wroegen haerer consiencien ende na dbegryp van haeren synnen toebehoert ende haere vutspraken, goetduncken ende seggen daeraf vuytgesproken, gepronuncieert ende verclaert in presencien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raitslude in der manieren hierna bescreven : Ierst, den name Goeds aengeroepen, seggen sy ende verclaren dat alle de leengoede die Jans Ploegers des ouden waeren voere dbestaden van sinen bastaert soene, dat die leengoede geheelic ende al volgen selen den erfgenamen van Janne den Ploegere den ouden ende denghenen van diens zyde hem die toecomen waeren.

Item, ten anderen male seggen zy ende verclaeren, dat de erfgenamen van Magrieten Wils, mids dat zy haeren man ende alle haere kindere overleefden, selen hebben ende behouden alle de erfgoide die derselver Magrieten te huwelike gegeven waeren ; item, daertoe selen sy hebben haer voerdeel

in de have; item, daerna voere vute IIII ℔ grote eens uten gemeynen goide die haer in huwelike gemaect waeren, ende dan daerna selen sy hebben ende deylen duergaens half de have, half derve dat Jan de Ploegere doude ende Magriete van Meerloe, syn wyf, met scepenenbrieven van Antwerpen den voirs. Janne den Ploegere, den bastaert, gegeven ende gemaect hadden; item, daertoe half de vercregen erve ende leene die Jan de Ploegere, de bastaert, ende syn wyf tsamen vercregen mogen hebben, mids dat dat alsoe schuldich is te geschien na der stad rechte van Antwerpen, want alle vercregen, gegeven ofte gecochte goede in huwelike state syn haefdeelich ter ierster doot.

fol. 32 v°. Item, voerdane seggen sy ende verclaeren dat de erfgenamen van derselver Magrieten Wils sullen hebben de helft van alle den vercregenen erven ende leenen die Jan de Ploegere, de bastaert, sinen wettigen kinderen liet ende van hem verstorven, maer de have van dien kinderen sal gedeylt worden na den lantrechte, mids dat een van dien kinderen Zeger Loemanssone getrouwet hadde ende daeraf int huwelich besproken was, dat alle haere have gedeylt soude worden na den lantrechte, so laten zy dat staen opt lantrecht voere alle deghene die dairinne gericht mogen syn.

Item, de erfgenamen van Janne den Ploegere den ouden selen hebben tvierendeel van alle den vercregenen, gegevenen oft gecochten erve dat Jans Ploegers bastaerts kinderen van haeren vader bleven is.

Item, de erfgenamen van Jans Ploegers sbastaerts moeder wegen selen, mids dat de kindere haeren vader overleefden, oic hebben een vierendeel van allen den vercregenen, gegevenen oft gecochten erve dat Jans Ploegers sbastaerts kinderen van haeren vader bleven is.

Item, de erfgenamen van Magrieten van Meerloe selen vutbliven met C ende L mottoenen eens alsulke als den scepenenbrief verclaert, daermede Jan de Ploegere doude ende Magriete van Meerloe, syn wyf, Janne den Ploegere, den

bastaert, alle haere goede gegeven ende gemaect hebben, van denwelken de erfgenamen van Magrieten Wils betalen selen de III vierendeele ende de erfgenamen van Janne den Ploegere den ouden een half vierendeel ende de erfgenamen van Jans Ploegers sbastaerts moeder wegen oic een half vierendeel, behoudelic dien, soe wes de voirs. persone onderlinge bethoenen oft bygebringen connen dat zy den rechten erfgenamen van Magrieten van Meerloe hierop betaelt moghen hebben oft betaelt is, dat hem dat aen de somme voirs. corten sal, penninc pennincx gelike.

Item, de erfgenamen van Zegher Loemanssone selen hebben alle derve dat deselve soene aen Jans Ploegers, sbastaerts, dochter te huwelike brachte, ende de have van hen sal gedeylt worden na den lantrechte gelyc voere gescreven staet, mids dat dat int huwelike besproken was.

Item, als van den wetteliken costen, te wetene van scrivene van der stadbrieven ende anderen brieven ende oic van den ghelde dat Jan Borchmans schuldich is te hebben, ende desgelicx van wettigen schulden, vutlede ende testamente, daeraf selen de erfgenamen van Magrieten Wils gelden duergaens de III vierendeele ende dandere onder hen allen tvierde vierendeel.

Ende hiermede seggen de voirs. seggeren de voirs. partien verlyct, vereffent, vereenicht ende wel gesleten van allen den goiden voirgenoemd, ende wye hierjeghen seide, dede oft dade doen, ende tseggen van gheenre werden houden en wilde, soude verbueren, also dicke alse hy dat dade, hondert gulden Philippus penninge gheheeten riders, in vieren te bekeeren, te wetene een vierendeel tot behoef ons genedich Heren sHertoghen ; item, dander ter stad behoef van Antwerpen ; item, tderde tot behoef der fabriken van Onser Vrouwen ende tvierde tot behoef der partien die tseggen van werden hilde, ende nochtan soude tseggen van weerden bliven. Behoudelic oft hier gescil, discoert oft duysterheit inne viele, dat dat sal staen altyt ten verclaren van den seggers voirgenoemd, ende omme dit gestentichlic gehouden

te worden, soe is dit gestelt in der stadregister ende elker partien een copie alleens van woerde te woerde daeraf gegeven onder der Secretarysen hanteykene voirgenoemd. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende viertich, III daghe in Januario.

---

14 Januari 1440 (1441).

Verklaring der uitspraak van scheidsmannen d. d. 14 October 1440, aangaande de deeling der nalatenschap van Jan Schoyte. (1)

fol. 33 v°. Want de zeggeren, te wetene Willem ende Meester Gielys van den Wyngaerde, gebruedere, ende Wouter Otters, in den name van Janne Schoyten den ouden ende syn medepartie, ter eenre siden, ende brueder Gielys ende brueder Jacob van den Broeke, gebruederen, ende Jannes Zeghers, in den name van Katlinen sClercx, weduwe wilen Jan Schoyts, ter andere, die zy aen beiden partien genomen hebben gehadt opte geschille die sy onderlinge hadden omme der deylingen ende scheydingen wille tusschen henluiden, in hoerer vutspraken by hen daeraf gedaen ende vutgesproken opten viertiensten dach in October anno XL^{mo} lestleden, huer verclaeren hebben behouden oft namaels daerinne geschil viele oft donckerheit tusschen de partyen voirgenoemt, ende het also es dat de voirs. partien zekere geschille onderlinghe alnoch hebben als van den nieuwen lynwade oft linenlaken datte voirs. Jan Schoyte met synre medepartien meyndt dat geen huysraet syn en soude ; item, van den harnasche Jan Schoyts wilen ; item, van sinen cleederen, van den coorne dat opten soldere was ; item, van dien dat de voirs. Jan Schoeyte ende syn medepartie meynden, dat de voirs. weduwe den huysraet soude houden even groot, also dat zy daerane niet dan haere tocht hebben en soude, ende oic dat hem de voirs. Jan

---

(1) *Zie hierboven bladz.* 415.

Schoeyte ende syn medepartie beclaechden, dat de voirs. weduwe in alle de goede bleve zittende boven den seggene, etc., soe is opten dach van heden bi den voirs. zeggeren eendrachtelic verclaert ende geseeght, in den iersten, dat de weduwe hebben sal ende behouden alle dlynwaet oft linenlaken, out ende nyeuwe, dat aldaer bevonden is bynnen den sterfhuyse, ende desgelycx oic tvlas ende garen, ende zy en sal niet gericht wesen in de cleedere Janne Schoyten wilen toebehoerende tot sinen live, noch oic int harnasch dat daer is, maer sullen deselve cleedere ende harnasch volgen sinen gerechten oyer ende erfgenamen also dat schuldich is te sine na den rechte. Item, seggen ende verclaeren deselve seggers dat den rogghe oft coren dat opten zoldere bevonden is sint der date van huerer principaelder vutspraken, toebehoeren sal den erfgenamen van den voirs. Janne Schoyte ende anders niet, also dat de voirs. weduwe daerinne niet gericht en sal wesen, ende oft zy sint dier tyt yet afgedaen hadde, dat zy dat betalen sal na merctghanck. Item, zeggen ende verclaeren voert de voirs. seggeren, dat de voirs. weduwe met alle den huysrade, die huer bi der principaelder vutspraken oft oic by desen verclaerne toegeseeght is, sal moghen doen haeren vryen wille, sonder calaengïeren oft wederseggen van yemande in eeniger manieren. Voert seggen ende verclaeren de voirs. zeggeren, dat haere meyninghe is dat de voirs. weduwe de borninge aldaer wesende behouden soude onbegrepen ende dat daeraf geen questie oft geschil en sal wesen, ende dat de voirs. weduwe sal bliven besittende de huysinghe daer Jan Schoyte zaliger gedenckenissen in te wonen plach, gelyc hy die besat, tot aen dier tyt toe dat metter minnen oft metten rechte geclaert sal wesen wien dat zy toebehoeren sullen, ende aen allet tghene dat Jan Schoyten den jonghen, hoeren sone, sal gebueren ane oft in de voirs. huysinge, sal de voirs. weduwe hebben haere tochte ende bylevinge in alle der manieren gelyc dat de principale vutsprake bi den voirs. zeggeren gedaen ende vutgesproken dat verclaert, welke voirs. vutsprake ende verclaeren de voirs. seggeren hebben geordineert ende seggen beyde den voirs. partyen, ende die daerane cleven mogen, te houdene opte verbonde die sy daeraf gedaen hebben met scepenenbrieven van Antwerpen, ende daertoe opte peyne

van hondert gouden riders te verbuerne van dengheenen die daerjegens dade oft hierinboven daeraf den anderen moeyde in eniger manieren, also dicke ende menichwerf alst gebuerde, deen helft daeraf tot behoef ons genedichs Heren des Hertogen van Bourgongnen ende van Brabant, ende dander helft der stad behoef van Antwerpen, ende nochtans altyt tprincipael seggen in synre macht te blivene ende van weerden, ende desgelicx oic dit voirs. verclaeren ende tgheene des de voirs. seggeren namaels verclaeren mochten oft er eenich donckerheit meer in viele, sonder argelist. Dit wart gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende viertich, vierthiene daghe in Januario na costume van scrivene sHoifs van Cameryc.

---

3 Februari 1440 (1441).

Regeling van een geschil tusschen de herbergiers en de kordewagenkruiders betrekkelijk het vervoeren van koopwaren.

fol. 34. Also zekere geschille opverstaen ende verresen waeren tusschen de herberghiers in der stad van Antwerpen, ter eenre zide, ende de goede knapen van den cordewagencruyders aldaer, ter andere zide, omme der sledden wille die de voers. herberghiers hadden doen maken, metten welken zy vueren daden des coepmans goet tallen plaetsen daert hen geliefde, in contrarie ende achterdeele van den ambachte van den cordewagencruyders voergenoemd, so is opten dach van huden daerop geordineert, overdragen ende gesloten by de Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslude van der stad tghene dat hierna volght :

In den yersten, dat de herberghiers van nu voerdane gheen sledden hebben oft houden en selen daermede dat zy den cordenwaghencruyders te na moegen gaen hoeren ambachte, dats te wetene dat de voerscreven cordenwagencruyders

werken selen ende hen toebehoert te werkene scoepmans goet dat zy op eenen cordenwagen vueren moegen, ende sullen desgelycx oec werken alle goet dat de coepman van hen gewracht wil hebben, maer de wagelude oft vuerlude selen moegen vueren met haers selfs wagen ende peerden op een sledde, sonder ghelt daeraf te nemene, in de waghe ende weder in haer herberghe, tgoet dat aen hen bestaet is te vueren metten honderte, omme also tghewichte van den goeden ende vrachten te weten, ende desgelycx selen oec de voers. voerlude moegen vueren met hoeren wagenen, vuter herbergen op dwater ende van den watere in de herberge, alle coepmans goet dat in haeren vracht is ende dat zy van buyten bringen ende te Brugge waert of elder in Vlaenderen vueren willen, ofte dat zy oec vute Vlaenderen bringen ende te Coelen oft elders buyten vueren willen, ongecalengiert van den cordenwagencruyders, des so selen de weerde oft voerluyde, daer men suspicie op hebben mochte van der contrarien, hen moeten claren by haeren eede als zy des versocht worden.

Item, so en sal gheen weerd oft vuerman des coepmans goet moegen sledden in des gereyders huys noch int sverwers huys, maer zy selent met haeren wagene oft kerren metten yersten daer mogen ontladen, ende so wanneer dat scoepmans lakene oft goet al op bereyt sal wesen, so sal de voerman, daert ane bevracht is, met sinen wagene oft kerren dan mogen laden voere sgereyders huys ombegrepen, ende anders sullen de cordewagencruyders oft de craenmeester dat moeten werken eenyeghelyc van hen na synre oerdenancien opten redeliken loen die daertoe staet, sonder den coepman te verschatten, behoudelic altyt den poerteren van der stad ende den craenmeesteren haeren rechte. Dit was gedaen anno XL, drie dage in Februario.

---

20 Februari 1440 (1441).

fol. 35. Duytsprake van den Pryoer van den Chartroysen, Meester Janne van Gronsselt, Jacope vuten Lymingen ende Janne van Ranst, Aerdssone, tusschen Janne ende Oliviere, bastaerden van Wesemale, ter eenre zyden, ende der kinderen van Overdevecht, ter andere, wtgesproken tot Mechelen, te Pitsenborch, den XX[sten] dach van Februario int jaer Ons Heren M. CCCC ende XL.

Want zekere geschilde ende discoert verresen ende opgestaen es geweest tusschen Jan van Wesemale ende Oliviere, zynen broedere, als geleyt tot Jans goeden, in deen zyde, ende Her Jan van Overdevecht ende Meester Ghysbrecht, zynen broedere, met haeren medepleghers, in dandere zyde, omme der goeden wille die bleven syn achter de doot Lysbetten tScotelmans, des voirs. Jans van Wesemale gesellynne was, te wetene van den stocgoeden comende van der zyden Lysbetten voirgenoemd ende van den erfgoeden die Jan ende zy samen gecregen hebben, het zy dat syn leengoeden, tsys goeden oft eygene goeden, alsoe verre alst beyde den voirgenoemden partyen aencleven mach, ende desgelycx van der have, soe eest dat by toedoene ende beden der goeden steden Lovene, Bruessele ende Antwerpen, om stoet, twist ende onraet, die daeraf waere gescapen te commen, te verhuedene, gecosen ende genomen syn viere goede eerbere mannen, te wetene, van der zyden des voirs. Jans ende Oliviers, Meester Jan van Gronsselt, Doctoer in den weerliken rechte, ende Jacop uter Liemingen, ende van der andere zyden, te wetene Her Jan van Overdevecht ende Meester Ghysbrecht, zyn broeder, met haeren medepleghers, die eerweerdige Here myn Here de Prioer van den Chartroysen buyten Antwerpen ende Jan van Ranst, Aerdssone, soe eest dat wy onder ons viere seggeren voirgenoemd, ter bede ende begerten van den drien steden, hebben de sake aengenomen

na dat hem die voirs. partyen . . . . (1) hebben in presencien ende voere die III steden op een peyne van III^c ryders, deen derdendeel. . . . . . (1) Here den Bisschop van Camericke ende dandere derdendeel onsen genedigen Here van Bourgongnen ende Brabant, ende tderde derdendeel der partyen die tseggen hielde, nochtan soudt tseggen van weerden bliven ende gehouden moeten syn, ende hierop soe hebben wy, seggeren voirgenoemd, die partyen geh . . . . . (1) ende verantwoerden ende dbescheyt dat dairin dienen mochte in beyde syden, ende ons dairop beraden synde ende besproken, soe spreken wy wt voer een seggen eendrachtelike als. . . (1) manieren hierna genoemt : In den yersten, dat alsulken stocgoeden, te wetene II eeuselen. . . . . . (1) berch, elc eeusel houdende omtrent III coeyen aert luttel meer oft min ; item, op Jan Struys. . . . . . . (1) II goede mottoene ; item, op Beerskens huyse twee goede mottoene ; item, op Jans huys van Bal. . . . . . (1) goede mottoene ; item, op Peeteren Pottren ende op Reynkens tSouwers huysen drie guldene hellinge ; item, een eeusel gelegen ter Hellen, houdende omtrent die coeyen aert ; item, yegens des gasthuys hoeve ende beemdt, houdende viere dachmael ; item, een bloc, geheeten dat Cruysbloc ; item, sevene mudden rogge tot Morchoven ende Noorderwyck, dat dese voirgenoemde goeden Olivier voirs. terstont overgeven. . . . . (1) vasticheit doen fol. 35 v°. den voirs. partyen van Overdevecht, alsoe verre als hen die aengaen ende dat voere. . . . . . . (1) ende Scepenen van Loevenen opdat hen gelieft. Ende desgelycx soe sal Jan van Wesemale doen. . . . . . (1) bancken daer die goeden haven, ende dit heeft Olivier voirs. als die tot des voirs. Jans van Wesemale goeden beleyt es ende recht heeft metten Loevensschen beleyde, ter bede van onser viere seggeren voirgenoemd geconsenteert, gewillecoert ende overgegeven. Ende dat gedaen synde, soe sal die voirs. partye van Overdevecht terstont den voirs. Jan van Wesemale zyne tocht bekennen ende dairinne vastigen, alsoe dat behoeren sal, in alle die voirs. goeden zynen leefdach lanc, ende desselfs gelycx sal geschien van den goeden ende chynsen van Moersdonc, in al der manieren dat van den stocgoeden voirs.

(1) *Een of twee woorden verdwenen.*

gescreven staet. Item, voert soe seggen wy viere seggeren voirgenoemd eendrachtichleec van allen anderen vercregenen goeden ende haven, hoedanich dat zy syn, sy zyn tsys goeden oft eyghen, dat Jan van Wesemale die behouden sal alsulken aendeel ende alsoe verre alst der zyden van Overdevecht aencleven mach, ende die besitten, vromen ende ontvromen ende zynen vryen wille dairmede doen teeuwigen dagen, hy ende zyn nacomelingen, ende dairaf sal die partye van Overdevecht Janne alsulken vesticheit doen als daer hy met te vreden syn sal, ende in al desen voirs. stocgoeden ende den tsys van Moersdonc voirs., soe sal Jan van Wesemale ende Olivier van Wesemale, zyn broeder, den partyen van Overdevecht goeden ende vestigen ende dat te coste op Jans ende Oliviers voirs., ende desselfs gelike sal de partye van Overdevecht den voirs. Janne van Wesemale goeden ende vestegen in al de voirgenoemde vercregen goeden ende in syn tocht in de stocgoeden ende in de goeden van Moersdonc voirs., ende dat sonder cost des voirs. Jans van Wesemale, ende alle die verschenen tsyse, renten ende pachten die gevallen syn van al den voirs. goeden tot opten dach van heden, die selen volghen ende toebehoeren, te hebbene ende te gebruykene ende op te buerne den voirs. Jan van Wesemale ende niemende anders, te wat plaetsen dat die gelegen syn oft bevonden selen worden, ende des sal Jan van Wesemale alle die schult die hy ende zyn huysvrouwe sculdich waeren alleens gelden ende betalen.

Item, soe seggen wy viere seggeren voirgenoemd eendrachtichlike ende dat by willecoerne ende consente den voirgenoemden partyen in beyden zyden, waert alsoe dat eenige donckernisse, stoot oft dissentien geviele in der saken voirgenoemd, dat houden wy altyt tonser wtspraken ende verclaerene.

---

1 Maart 1440 (1441).

Beslissing nopens de uitwinning van zekere goeden belast met eene lijftochtrent ten voordeele van Vrank van Ferrere.

Int jaer Ons Heeren M. IIII^c ende XL, opten yersten dach van Meerte, soe quamen voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden Peter van Amerloe ende Jan de Hoeghe, dewelke achtervolgende eenre terminacien tanderen tyden by den voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raedslieden gegeven ende wtgesproken, brochten over in gescrifte zekere parcheelen van goede hierna bescreven, die Ysmanne Vlinckenborchs wylen toe te behoeren plagen ende toebehoerden ter tyt ende wylen als hy Andriese van Ferrere wylen vercochte VIII gouden croenen tot Vrancx, zyns zoens live duerende, hopende ende meynende hoe wel dat wylen Gielys de Hoeghe, diens goede zy gedeylt hebben, waerborghe is van den voirs. VIII croenen, dat zy nochtans dairaf gehouden zyn sullen, het en waere dat aen de voirs. parcheelen van goede oft meer andere, die zy noch wel bybringen soude, yet gebrake, dairop by den voirs. Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden getermineert wart, dat Laureys van Ferrere, des voirs. Vrancx broeder, die in de helft van den voirs. VIII croenen lyftochten gericht es, alsoe hy selve kende, trecken soude by den voirs. Vrancken ende nemen macht van hem opte voirs. parcheelen van goede te volgene metten rechte, alsoet behoirde, oft andersins souden de voirs. Heren den voirgenoemden Peteren ende Janne gestaen van des zy voere hen gepresenteert hadden, als van den goeden voirs. die alnoch niet wtgewonnen en waeren, alsoe zy seyden, van welken parcheelen van goede de tenuer hierna volght, alsoe se de voirs. Peter ende Jan overbrachten, in eenre cedullen overgaven ende is aldus : fol. 34 vo.

Item, Yseman Vlinckenborchs vercocht Godeverde den Buysschere een schuere gestaen nu ter tyt tEekeren in den Hert, die hy van der Huevenen aldaer gebracht heeft, omme VI 1/2 pondt grote, van denwelken hy tsjaers betalen soude

den voirs. Ysemanne XIII moekene rogs totter tyt toe dat de voirs. somme van VI 1/2 pondt grote eens al betaelt soude hebben.

Item, Yseman voirs. gaf terve den voirs. Godeverde twee gemete lants gestaen bynnen Eekeren by de Biest, omme een halster rogs tsjaers erflyc dat ter quitingen staet met IIII ℔ grote eens tsynre goeder moeten.

Item, Godevert voirs. heeft vercocht een gemet lants dat den voirs. Ysemanne toe te behoeren plach, gelegen in Douwelant, dewelke hy noeyt tsegen den voirs. Ysemanne gecocht oft vercregen en hadde.

Item, Yseman voirs. verhuerde den voirs. Godeverde den nieuwen Wilmaersdoncsschen dyck, gelegen tusschen Ekeren en Wilmaersdonc, elcx jaers omme XXXII scilde, XXXII jaer lanc de tonsten geduerende.

Item, Yseman voirs. plach jaerlix te heffene XI viertelen rogs op Jan Rombouts goede ende die vercochte Yseman voirs. Janne den Buysschere omme XXII pondt grote, dair Jan van der Ryt, Burgermeester, af hebben soude X ℔ grote, van denwelken XXII ℔ grote hy niet meer betaelt en heeft dan XVI croenen.

fol. 35. Item, een stuc lants gelegen aen den Santberch geheeten de Ryt, plach halft toe te behoeren den voirs. Ysemanne, ende dat heeft Willem van Elshoudt geaenveerdt ende weder verhuert Mathyse . . . . . (1)

Item, van alle desen goeden voirgenoemd en hebben wy noyt bescheit gehadt.

Item, Hubrecht van der Zonnen heeft inne sesse dusent houts ende voerdaene alle den huysraet die den voirs. Ysemanne toe te behoeren plach.

---

(1) *Het overige verdwenen.*

3 Maart 1440 (1441) — 4 Augustus 1441.

Verklaringen van Jan van Rythoven, Burgemeester der stad, aangaande zekere goederen te Eeckeren, door hem uitgewonnen, met bijhoorig stuk.

In den jaere Ons Heren M CCCC ende XL, drie dage in Merte, soe quam Jan van Rythoven, nu ter tyt Burgermeester, ende presenteerde Janne Bollaert ende Goessen van den Houte, als kercmeesteren van Sinte-Willeboerts buyten Antwerpen, de nairderscap ter selver kerken behoef van alsulken goeden als de voirs. Jan van Rythoven tanderen tyden gelevert was van den Schouthet ende Scepenen Raes van der Maelsteden, gelegen deselve goede tEekeren in den Scryeck, toebehoerende Thomaes den Beer, alsoe verre als deselve kercmeesteren den voirs. Janne van Rythoven zyn handt vervollen willen van zynen gebreke. Present Burgermeesteren ende Scepenen ten daige voirs. fol. 74 v°.

Item, insgelycx heeft de voirs. Jan van Rythoven gepresenteert van denselven goeden vors. Heinricke van den Beemde, dairop de voirs. Heinric in onser jegenwoirdicheit gheantwoirt heeft, dat hy den voirs. Janne van Rythoven oft zynen nacomelingen dairaf nemmermeer aenspreken, heysschen oft moeyen en sal oft oyc egheen recht ane en vermet. Dit gheschiet des IIII[den] daeghs in Augusto anno XLI.

Ende naderhant anno XLIII, XXVIII dage in Octobri, soe quam Jan de Pape, *in den Pelgerem*, metten anderen kercmeesteren van Sinte-Willeborts doen wesende, in presentien van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide, ende geloifden den voirs. Janne van Rythoven oft zynen nacomelingen nemmermeer te moeyene van alsulken goeden als den voirs. Janne van Rythoven tanderen tyden gelevert was met rechte, gelegen tEekeren in den Scryeck, wandt hy se hen tanderen tyden gepresenteert heeft, salvo dat de voirscreven kercmeesteren hen elder verhalen moigen van der vors. kerken wegen daerane zy waenen winnen.

6 Maart 1440 (1441).

Inschrijving van eene akte van 13.., waarbij de Stad de Kipdorppoort aan Nicolaas van der Leyen verkoopt.

fol. 35 v°. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende XL, VI dage in Merte, so waert bevolen by Borgermeesteren, Scepenen ende Raide in der stadregister gestelt te wordene eenen brief vormaels gemaect ende besegelt metter stad van Antwerpen vuthangenden zegel die geheel ende ongecancelleert was, ende daeraf dinhoudt van denselven brieve hierna volght van woerde te woerde : Wy Commoengimeesteren, Scepenen, geswoerne, viere geswoerne van elken ambachte ende alle die gemeynte van Antwerpen maken cond allen denghenen die dese letteren sien selen ende horen lesen, dat wy, om gemeynen orbore ende omme grote nutscap der poert van Antwerpen, alsoe de poert mede te vestene ende te cauchiedene, wettelike ende redelike vercocht hebben onsen lieven vrienden Clause van der Leyen den jongen die Kyepdorppoerte met den plaine dat daerane gelegen es totten hoesiendrupe van Reyneers Backers cameren, omme eene sekere somme van gelde die ons dese voirs. Claus der poert boef van Antwerpen wel ende wittelake vergouden hevet, ende die wy in oerbore ende in nutscap der voirs. poert van Antwerpen, alse in die orboere die hier voirgenoempt es, wel ende wittelike gekeert hebben ende dese voirs. poerte met den voirs. plaine hebben wy den voirs. Clause van der Leyen ende sinen nacomelingen vercocht ende gegeven erflike te hebbene ende te gebruykene omme tvelve penninge tsjaers alselcs payments alse telken tseinsdage gemeynlike in borsen sal gaen, die dese voirs. Claus ende syne nacomelinge alle jare eeulike gelden ende geven sullen der voirs. poerten van Antwerpen in Sente-Stevensdage de naest leiget den Kerstdage, ende in dese voirs. poerte met den voirs. plaine sele wy den voirs. Clause ende sine nacomelinge eeuwelike vast ende gestade houden ende geloven hem daeraf tieghen elken menchsche goed warand tsine in manieren die hierna

bescreven staet, dats te wetene ware dat sake dat wy met herecrachte dies niet gevallen en mote belegen worden, of dat wy der voirs. poerten metten plaine te doen hadden were ute te doene, dat wy dan also lange alse wy met herecrachte belegen waeren of alsoe lange alse wy der voirs. poirten met den plaine te doen hadden were ute te doene, hoe dicke dat dat geviele, dese voirs. poirte metten plaine oerboren, beseghen ende gebruyken souden ende niet langere. In orcondscape van desen dingen hebben wy der poert zegel van Antwerpen aen dese letteren gehangen, die gegeven waeren int jaer Ons Heeren als men screef M CCC ende . . . . . . (1).

---

10 April 1440 (1441).

Uitspraak van Willem Lammenssone als scheidsrechter in een geschil tusschen Hendrik van der Mere, ter eene, en Elisabeth van Leteren, Catharina, hare dochter en Wouter Smets, man van laatstgenoemde, ter andere zijde.

Opte geschille die hanghende syn tusschen Heinric van der Mere, ter eenre siden, ende Lysbetten van Leteren, Katlinen, hoere dochter, metten jongen Wouteren Smets, haeren man ende momboere, ter andere siden, des sy hem aen beiden siden ganselic ende al gesubmitteert ende gekeert hebben ter oerdinancien van viere goeden mannen, te wetene de voirs. Lysbet, Katline ende Woutere Smeets in Janne van den Wyngaerde ende Cornelys Alaertssone, ende Heinric van der Mere in Heinricke van der Straeten ende Wouteren Otters, in alsulker vuegen ende manieren waert soe dat sys eens consten geworden, ende oft sy des niet eens en consten geworden, dat hen de stad eenen overman setten soude, ende soe wes de voirs. viere goede mannen oft de overman daeraf termineerden ende seyden, dat sy dat aen beiden siden houden fol. 37.

(1) *Het overige verdwenen.*

souden gelyc de IIII kerslieden oft de overman dat seggen soude oft metten vonnisse gewyst waere, ende wye van den partyen daerjegens dade, dat hy jegens tvonnisse telken doen soude, daeraf dat beide de voirs. partyen den voirs. viere zeggeren haere gebreke ende eysche overgegeven hebben, desgelix de scepenenbrieve daeraen clevende, mannebrief van Santhoven ende die getuygenisse daeraf gehoirt, ende ander gescriften van onsculden ende anders die deselve seggeren daeraf gevisiteert hebben, ende en connen dies geschils niet met malcanderen eens geworden, syn mids dien gegaen eendrachtelyc by Burgermeesteren ende Scepenen omme eenen overman te hebbene, daer deselve Borgermeesteren ende Scepenen mi, Willem Lammenssone, toe geoerdineert hebben als overman te sine van den voirs. geschille hangende tusschen de voirs. partyen, ende hebbe den last daeraf aengenomen ten bevele van den voirs. Borgermeesteren ende Scepenen, hebbe de scepenenbrieve, cedullen ende gescriften daeraen clevende te beiden siden ripelic ende voirsiennichlic gevisiteert, overdacht ende claerlic ondersocht omme eenenyegeliken van beiden den voirs. partyen te gevene tgheendt dat my dunct, na wetentheit mynre vyf sinnen, dat eenyegelyc van hen beiden sculdich is te hebbene, ende achtervolgende van dien, soe es myn vutsprake ende seggen gelyc als hierna volgdt van punte te punte, op correctie van Borgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen.

In den yersten, als van alsulken scepenenbrieven van Antwerpen die Willem van Berchem heeft sprekende van sesse croenen erflic op sekere goide ende pande, na inhout derselver brieve, ende die Faes van Hoeboken heeft van II croenen erflic ende van V scellinge groeten erflic die Matheeus Peters, syn sweer, voirmaels gecocht heeft, na inhout derselver brieve, ende Lysbet van Leteren oft Katline, hoere dochter, daeraf meynnen ongelast te sine, ende desgelix Heinric van der Mere meynt dat syn goide van al tal daeraf ongelast bliven souden, soe es daeraf des voirs. overmans seggen ende vutsprake claerlic dat die scepenenbrieve bliven sullen in haerre goider macht ende van weerden, na inhoudt derselver brieve, ende dat Willem van Berchem ende Matheus Peters, oft sy gebreck hadden van betalingen, volgen souden

op haere . . . . (1) ende toepande, na inhoudt hoerre brieve, ende cest dan dat Lysbet van Leteren oft Katline, hoere dochter, aen Heinrick van der Mere yet weten te verhaelne, het sy met scepenenbrieven oft . . . . . . (1) toeseggende dat sy hem daeraf met gebondenen woerden aenspreken mogen op dat . . . . . . (1) in al desgelicx mach Heinrick van der Mere weder der voirs. Lysbetten ende Katlinen aen[spreken] . . . . (1) wille met scepenenbrieven oft geloften van toeseggene daer hy mede meynt te wynnen.

Item, als van den [II] croenen sjaers erflic die Heinrick van der Mere seeghdt dat hy betailt heeft Faes van Hoeboken IX jaere lanc, dat syn XVIII croenen, ende de V scellinge grote erflic desgelicx synt den date van den brieve, soe es des overmans seggen daeraf dat die sullen bliven staende tot aen dier tyt dat men claerlic bevonden heeft wie dat van hen de principael pande heeft van den II croenen erflic ende van den V scellinge grote erflic, ende eest dat men ter waerheit bevint dat Lysbet oft Katline de pande daeraf hebben, soe sullen sy dan terstont den voirs. Heinrick van der Mere betalen de voirs. XVIII croenen ende de V scellinge grote desgelicx, van alsoe verre als hy die betaelt heeft, ten waere dat Lysbeth claerlic bygebrengen conste met alsulken bethoene als haer sculdich waere stade te doen in den rechte, dat haer Heinric dien commer sculdich waere af te doene ende geloeft hadde ongemoeyt te houdene, soe soude sy daeraf ongehouden syn ende soe soudt de voirs. Heinrick van der Mere dan voere hem selven verleeght ende betaelt hebben ende anders niet, ten waere dat men bevonde met rechte, dat hy de pande van den twee croenen erflic selve hadde ende desgelicx van den V scellinge grote erflic, oft met rechte, na inhoudt der brieve die daeraf syn, gelast waere te geldene, soe soude hy daerinne gelast bliven alsoe verre als hy metten rechte daerinne gewyst wordt ende anders niet. fol. 37 v°.

Item, als van der hanteringen die Heinric geanthiert heeft van Lysbetten goide van Leteren, ruelic ende onruelic, vut

(1) *Een of twee woorden verdwenen.*

crachte van scepenenbrieven van Antwerpen daer sy hem die mede in handen gesteelt hadde ter tyt doen sy hier in den Steen lach int jaer van xxv^{en}, opten yersten dach van Meye, des omtrent xv jaere leden is, soe es des voirs. overmans seggen daeraf, na dat hy claerlic bevonden heeft, dat Heinric Lysbetten van Leteren ende Katlinen voirmaels ghoet bewys ende rekeninge daeraf van al tal gedaen heeft, daerop dat Katline, de dochter, Heinrick van der Mere goide quytsceldinge gedaen heeft met eenen scepenenbrieve van Antwerpen in der absencien van Lysbetten, hoerre moeder, mids gebreke van ziecten te dier tyt, dat zys selve niet gereysen en conste, ende dair niet te dyer tyt den brief van der makingen gedoedt ende te nyeute gedaen was die Lysbeth Heinrycke voirs. verleden hadde, ende na de lancheit van den tyde geleden haer daeraf noeyt en beclaeghde, ende na dat hy noch bevint, dat daerinne int ontfanc ende vutgeven gheen groet geschil en is, na dat beide de partyen overgegeven hebben, dat de quitancie die Katline van Leteren Heinricke van der Mere verleden heeft stade doen sal voere Katlinen voirs. ende Lysbetten, hoerre moeder, ende dat mids dien Heinrick van der Mere daeraf eewelic tot eeuwigen daigen ongemoeyt bliven sal ende daeraf quyt wesen, mids dat sy, Katline, in de erflicheit stack yerst na der moeder doet, mids der makingen van scepenenbrieven van Antwerpen daermede dat Lysbeth hoerder dochter Katlinen voers. gemaect hadde, oft men sette Heinrick voirs. wederomme in de goede gelyc se Lysbeth hem met scepenenbrieven van Antwerpen overgegeven hadde doen hy se vuten Steen loste.

fo'. 38. Item, als van den Hilloe daeraf Katline, de dochter, Heinricke scepenenbrieve van Antwerpen verleden heeft, soe es des voirs. overmans seggen dat Heinrick van der Mere dat volgen sal, na inhout synre scepenenbrieve die hem Katline verleden heeft, gelyc daer oic inne staet dat hoere moeder Lysbeth hem gegeven hadde, mids dat hoere moeder haer hoere goide met scepenenbrieve van Antwerpen gegeven hadde na hoer doet, ende oic na geheel ende al terstont overgegeven heeft Katlinen, hoerre dochter, in huweliker vorwaerden met Wouteren den Smit den jongen, hoe wael dat tvoirs. Hilloe in den manbrief daeraf geruert staet, soe en dunct my dat

niet prejudiceren den scepenenbrieve mer strecken, want anders hadde Katline gestorven eer de voirs. Lysbeth, hoere moeder, hoere dat Hilloe int voirs. huwelic terstont overgaf, soe en soude de scepenenbrief van Antwerpen niet duegdelic oft van weerden gemaect hebben geweest.

Item, als van den bosschelkine achter de kerke te Vlymmerle, daer gescil om is, dat Heinric meynt te hebbene ende dat hy seeght dat hy gecocht heeft jegens Lysbetten van Leteren ende Katlinen, hoere dochter, te dier tyt bloet om XL mottoen ende hem beiden die betaelt heeft opten coep van den bossche ende tselve bosch wel XII jaere in sinen name gelegen heeft, soe es des voirs. overmans seggen want hy niet en bevint dat Heinric dat gecregen heeft met scepenenbrieven van Antwerpen oft metten lantrechte, ende Lysbetten van Leteren ende hoere dochter hem den coep ende betalinge van den bosschelkine niet kennen en willen, mer willen dat messalen, gelyc dat boven blyct ende daervoeren onschult presenteeren te doene, ende oic dat nyement van den partyen tvoirs. bosch gehouden en heeft gehadt bynnen den voirs. XII jaeren ende dat den yersten hou nu wesen soude, alsoe verre als Lysbeth van Leteren ende Katline, hoere dochter, beide hoeren eedt claerlic dorven doen opte Heylegen, gelyc dat behoert, tusschen dit ende Beloken Paesschen naestcomende ende bi der stad van Antwerpen, dat se gesamenderhant oft elc besundere Heinrick van der Mere tvoirs. bosscelkyn, gelegen te Vlymmerle achter de kerke, noyt en vercochten oft betalinge daer op dien coep van den voirs. bossche van hem en hadden oft by yemande anders van synre wegen noyt en ontfingen, soe sal Lysbet van Leteren tvoirs. bosschelkyn bliven, ende oft sy beide den eedt alsoe niet en dorven doen, soe sal Heinric van der Mere tvoirs. bosscelkyn volgen ende deselve Heinric daerinne bliven zittende, gelyc tot hertoe gedaen heeft, sonder calaengen van yemande, gemerct oic dat deselve Heinric presenteert dat dueghdelic te gewarigene dat hy tvoirs. bosscelken jegens Lysbetten ende Katlinen van Leteren gecocht heeft ende hen wael betaelt, ende dat oic wel XII jaere beseten heeft sonder stoernisse van yemande. Ende hiermede soe seeght de voirs. overman de

voirs. partyen van allen den voirs. gescillen verlyct, verscheiden ende vereffent tallen daigen, behoudelic dien, oft int voirs. seggen oft oic in enich van den voirs. punten namaels enighe duysternisse oft gescil in viele, dat behout de voirs. overman altyt tot sinen verclaeren ende goetduyncken. Dit voirs. seggen was vutgesproken ende in der manieren voirs. verclaert int jaer Ons Heeren als men screef M CCCC ende viertich, thien dage in Aprille na costume van scriven sHoifs van Cameryck.

---

29 April 1441.

Zegel verloren door Heer Jan van der Bruggen, Schout.

fol. 39. Anno XIIIIc ende XLI, XXIX dage in Aprille, soe wart ter poyen vutgeroepen in presentien van Janne den Meyere, Onder-Schoutet, Burgermeesteren ende Scepenen, hoe dat Her Jan van der Bruggen, Riddere ende Merchgreve tAntwerpen, etc., synen zegel verloeren heeft van des Dynsendaighs dair te voeren, ende soe wes men van den voirs. Dynsdaige bevinden sal besegelt met des vors. Heren Jans segel, dat heeft de voirgenoemde Her Jan van der Bruggen wederroepen ende wederroept dat te nyeute ende van gheenre werden.

---

5 Mei 1441.

Regeling van een geschil tusschen de houtbrekers, ter eene, en de kuipers en schrijnwerkers, ter andere zijde.

fol. 38 vo. Want voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide comen syn ende vervolght hebben de dekens ende gezwoerne

van den ambachten van den houtbrekers, in den name van den draysseleren in huer ambacht wesende, ter eenre zide, ende de dekens ende gezwoerne van den ambachte van cuypers ende scrynmakers, ter andere, om berecht ende gesceyden te wordene van alsulken clachten ende becrone als zy deen over den anderen gedaen hadden van dat zy deen des anders ambachte te na gewrocht hadden ofte noch wercken mochten, ende zunderlinge beclaechden hen de cuypers ende de scrynmakers, dat de draysseleren den scrynmakers te na gewrocht hadden ende noch wrochten in vele pointen die zy met gescrifte overgaven, ende daerop dat de houtbrekers met gescrifte verantwoert hebben, soe hebben hen de Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide voergenoemd ripelic hierop beraden ende geseeght voer huer vutsprake, dat hen redelic dunct dat eenyegelic van hen content ende te vreden sal wesen ende bliven hanterende dat sinen ambachte toebehoert, ende also sullen dan de draysseleren bliven makende bedsteden ende aldertieren werck van weeken houte, also zy van ouds geplogen hebben, ende sullen totten voers. bedsteden moghen besigen eykene stile, sonder calengieren, maer zy en sullen niet mogen lymen, snyden, raseren ofte eenich werck sloten, crammen, leden ofte eenich sulcdanich yserwerck daertoe besigen, noch coetsen maken met vlogelen, noch gecante dissche opslaende, gemerct dat men bevyndt dat dat alleene den ambachte van den schrynmakers toebehoert. Behoudelic dien, oft meer geschils hieraf opverstonde daer voere niet af geruert en staet, dat dat de voers. Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluide metter donckerheit die hierinne soude mogen gebueren behoudende bliven tot haeren verclaren, sonder argelist. Gedaen int jaer Ons Heren als men screef M. CCCC. ende eenenviertich, vive dage in Meye.

---

6 Mei 1441.

De pachtinge van der bierassizen. fol. 42 v°.

Int jaer Ons Heren M CCCC ende eenenviertich, sesse dage in Meye, so wart by Burgermeesteren, Scepenen ende

Raetsluyde van der stad van Antwerpen verpacht Volpaerde van Zuylen, Symoen Claussone de Bruyne, Otte Aelbrechtssone, Dieric de Gubber, Pyne Pyssone ende Aelbrecht van Amstel, de bierassyse van derselver stad, metter medeassysen ende al datter toebehoert, gelyc dat se de stad tot noch toe selve gehouden heeft ende doen regeren, geduerende eenen termyn van drie jaeren naestcomende, die ingaen sal opten elfsten dach van der maent van Meye naestcomende inclus ende eynden opten elfsten dach van der maent van Meye exclus in den jaere Ons Heeren als men scriven sal vierthienhondert vierenviertich, opte ordinancie, vuege ende maniere hierna verclaert, dats te wetene: In den yersten, dat so wie hier bier bringt int water, is hy poertere oft vremde, ende dat vercoept tusscen den oert op dese zyde van Outserweele ende den Chartroysen, waert dat daerentusscen geschiet ende het te water waert wechgevuert wordt, so dat tAntwerpen opt lant niet en coempt, die sal geven van elker last die hy tsamen vercoept viere grote Vleems, ende van der halver last drie grote Vleems, ende wat hy vercoept onder een half last van elken vate eenen grote Vleems.

Item, vercoept hy bier te lande waert op te vueren, dat tAntwerpen opt lant coempt ende met wagenen wechgevuert wordt, daer en sal die coepere niet af geven, maer daeraf sal de coepere geven van elken vate twee grote Vleems.

Item, waert dat eenich bier alhier in scepen liggende gedroncken oft geproeft worden oft op yemants beheet opvoere opten merctganc van hier, daeraf sal hy geven gelyc oft hier vercocht ware.

Item, so wie hier tAntwerpen bier brengt, is hy poertere oft vremde, waer hyt oic gecocht heeft, het zy ter Sluys oft vore Antwerpen int water oft elwaer, ende dat bier in huyse, in kelderen oft anders bynnen Antwerpen ter venten leeght ongetapt, die sal geven van elken vate eenen groten Vleems alst vercocht wordt om vut te vueren, ende wordt hier bynnen gesleten, so sal hy daeraf geven de volle assyse also hierna verclaert staet, maer wordt weder vutgevuert onvercocht, so en sal hy daeraf niet en geven.

Item, so wie tAntwerpen bier coept, eest tsegen poertere oft vremde, dat ter venten leeght ende dat bier te watere waert wechvuert, die sal geven van elken last viere grote Vleems, ende van den halven laste drie grote Vleems, ende van elken vate onder een half last eenen groten, ende eest dat hyt te lande waert wechvuert, so sal hy geven van elken vate twee grote Vleems.

Item, so wat bier tAntwerpen ter venten geleeght wordt ende vercocht wordt vut te voerene, so datter de stad huer volle assyse niet af en heeft, dat sal men den assiseren te kennen moeten geven met goeden onderscheide van den plaetsen daert henen vaert, also dat zys gepaeyt zyn, ofte men sal hen daeraf de volle assise moeten verantworden.

Item, dat nyement, poerter noch vremde, bier op en sal moegen slaen, noch vut den eenen scepe in dander, noch in keldere noch oic in huyse leggen, noch doen leggen, hy en hebbe tyerst den assyseren te kennen gegeven, gethoent ende laten weten, opte peyne van x guldene te verbuerene also dicke alst geviele, een derdendeel den Heere, dander der stad ende tderde den assiseneers. Ende dat nyemant bier halen en sal of doen halen vuten scepe dat men opt dlant sal drincken, sonder consent van den voers. assiseneren, oft het en ware verassyst, opte voers. peyne, ende desgelycx soude oic deghene, diet bier vutgave in der manieren als vore, verboeren deselve payne.

Item, waert dat eenige cordewagencruyders, arbeyders fol. 43.
oft yemant anders bier vut daden oft wechvuerden, by dage oft by nachte, zy en hadden oerlof van den assyseren, die souden verbueren deselve peyne.

Item, dat men geven sal den voers. termyn van III jaeren lanck geduerende van elken vate Heerlams biers oft koyten oft byere gebrouwen dessyde der zee, dat men bynnen der stad tappen sal, XXVIII grote Brabants gelts van assysen, alsulken payen als daghelix bynnen der stad van Antwerpen gancgeve zyn sal, ende men sal vercoepen elken pot koyten omme I groten Brabants ghelts ende niet hoegere; item, van Homborgen Oesterschen byere oft van byere van over

zee, zal men geven van elken vate tassysen XVII grote Brabants, vutgenomen van den staedsschen byere ende van allen anderen vremden byere, dat men daeraf geven sal XXVIII grote, gelyc van den Haerlamschen byere ende koyten voerscreven staet.

Item, van gruyt byere dat hier van buyten in der stad coempt ende hierbynnen getapt wordt, sal geven van elken vate XVIII grote Brabants.

Item, als van der bruwerien van bynnen, daeraf dat de stad de overste kennisse behouden heeft, also zy tot heertoe gehadt heeft, omme over den coep te zine die men van drien maenden te drie maenden metten brouwers van bynnen maken sal, soe sal men geven van den dubbelen byere dat men alhier in der stad broudt, van elken vate XXIIII grote, ende daeraf sal gelden de pot I groten ende niet meer. Ende van den byere van eenen halven groten, dat bynnen der stad gebrouwen sal worden, so sal men geven van elken vate X grote, ende van Ingelscen byere sal men geven van elken vate VII 1/2 groten Brabants ghelts, maer waert dat dit bier butengevuert worde, dat soude staen te geliken assyse also boven van den buyten byere verclaert staet.

Item, men sal geven van elken vate meets dat getapt sal worden hier in der stad ter assysen IIII scellinge ende VI deniers, ende wort hy wechgevuert, so sal dat staen tot sulker oerdenancien gelyc vore van den byere verclaert staet.

Item, is vorwaerde ende ondersproken, dat de coepluyde van der Duytscher Hansen gebruyken selen hoerer vryheit den voergenoemden termyn lanc geduerende, also dat zy in de twee jaermercten van Antwerpen bynnen hoeren huyse ende herbergen daer zy hoere manscappen houden, sullen moegen inleggen alrehande byer voere henselven ende voer hoer broedige familie ende geselscap, sonder assyse daeraf te gevene, also verre als zy dat nyemande anders voert en helpen oft en vercoepen, ende anders na vutwysen van hoeren brieven. Behoudelic oic allen godshuysen ende personen hoer vryheit die zy tot heertoe gehat hebben. Dit is den voers. pachteneren toegeseit ende geloeft dat men den voers. tyt

lanc geduerende gheene nieuwe oerdinancie maken en sal opt dbier van buyten, noch opte ghene diet brengen, noch oic op brouwen noch up tappen van bynnen, die den voers. pachteneers tsiegen gaen mach, maer sal men henluyden altyt vordelic ende gehulpich wesen soe men meest sal connen ende moegen, ende so wes biere dat van buyten coemt aen thooft, dat sullen de assysers selve behouden moegen totter poerters ende goeder lieden behoef van bynnen, also verre alst noot is ende mens behoeft.

Ende op de oerdenancie voerscreven hebben geloeft de voers. pachteneers der stad van Antwerpen den termyn van III jaeren naestcomende geduerende jaerlix te geldene ende te betalene van deser assysen XXIX^{c} XVI ℔ XIII scellinge ende IIII deniers Brabants, alsulker payen als altyt bynnen Antwerpen in borssen gaen sal, te betalen van maenden te maenden, ende daerop sullen zy huer leenen ende verleggen VII^{m} riders, deen helft daeraf in de Sincxenmerct van Antwerpen nu naestcomende, ende dander helft in de Bamismerct daernaest volgende. Behoudelic dien, dat men hen alle jare van deser sommen corten sal een derdendeel ende telken XVII weken een derdendeel van den voers. derdendeele, also dat zy bynnen III jaeren naest toecomende van der sommen van VII^{m} riders voergenoemd volcomelic ende al betaelt sullen wesen, den lesten penninc metten yersten, dats te wetene tallen drie maenden een derdendeel. Zonder argelist. fol. 43 v°.

---

17 Mei 1441.

Besluit in het geschil tusschen Jacob van Buenelaer, met zijne consoorten, en Lauwerijs Volkaert, betrekkelijk den eigendom van het Hof ter Heyden, *te Schelle gelegen.* (1)

Int jaer Ons Heeren M CCCC ende XLI, XVII dage in Meye, fol. 38 v°.

(1) *Zie hierboven bladz.* 378.

so wart overdragen by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyde, in de volle banc sittende, alse van alsulken geschillen als vutstaende waeren tusscen Jacobe van Buenelaer met synre medepartien, ter eenre ziden, ende Laureyse Volkaert, ter andere, omme der huysingen ende shoifs wille bynnen zinen grachten liggende bynnen Schelle, geheeten tHof ter Heyden, dat wilen Jouffrouwen Katlinen Volkaerts toe te behoren plach, dat Laureys de geheele huysinge ende thof behouden sal alleene, ten zy oft Jacop ende de zinen des niet te vreden en zyn, dat zy dan daerinne gerecht selen zyn van also vele als zy ter bancken, daer thof gelegen is, met rechte gewinnen connen, ende dat hem dat dan volgen sal.

---

17 Mei 1441.

Uitspraak in een geschil tusschen Nicolaas de Herde, Rentmeester der stad, en de kinderen van wijlen Gillis Thys over achterstallige schulden.

fol. 39. Int jaer Ons Heeren M. IIII^c ende XLI, XVII daghe in Meye, soe wart getermineert by Burgermeesteren, Scepenen ende Raedslieden van der stad van Antwerpen op alsulken geschillen als Claus de Herde, Rentmeester van der voirs. stad op dien tydt, wtstaende hadde yegens de kyndere wylen Gielys Thys, dairomme dat de voirs. Claus den momboeren van denselven kinderen twee werf met rechte aengesproken hadde voere Scepenen van Antwerpen, ende dairaf dat twee vonnissen by denselven Scepenen gegeven ende gewyst waeren, dat de voirs. Claus de Herde achtervolgende den voergewysden vonnissen voirs. met alsulken penningen als hy ontfaen hadde oft ontfaen soude van den haefliken goeden die hem de voirs. momboers bewyst hadden, betalen soude alle oudere scepenenbrieve dan zyne scepenenbrieve die hy optes voirs. wylen Gielys Thys goede sprekende heeft, ende dat hy oic aenveerden soude, opdat hy woude, alsulken erflike goeden als de voirs. wylen Gielys achtergelaten heeft, metten commer

die daerop syn mach met ouderen scepenenbrieven dan des voirs. Claus brieve syn, ende dien commer oic betalen. Ende voerdane wairt alsoe dat de voirs. Claus eenich gebrec meer hadde van zynre schult, ende hy dairomme vordere volghen woude op dandere goede die de voirs. wylen Gielys Thys meer achtergelaten hadde, ende die de voirs. momboers meynen dat leengoede zyn, dat hy dairop soude volghen, opdat hy woude, ter steden ende plaetsen dair den gront gelegen is ende dair dat behoert. Dair by ende over waeren Jan van Riethoven ende Jan van der Ryt, Burgermeesteren, D. de Moelnere, Jo. de Coninc, Wouter van Ranst, W. van den Broeke, W. Mengiaert, Michiel Kyeken ende Claus Wynricx, Scepenen, ende een deel van den Raidsluden op dien tyt zynde.

---

19 Mei 1441.

Verordening voor de « watermeters ende lantmeters. »

Want zekere geschille opverstaen zyn geweest tusscen de gesellen die te water meten, ter eenre ziden, ende den gesellen die te lande meten, ter andere, boven dien dat zy tanderen tyden onderlinge zekere convencien ende vorwaerden met malcanderen minnentlic overcomen zyn geweest, corts daerna by oerdenancien van der stad ende nu onlánx geleden anderwerven by der stad, des zy onderlinge so niet te vreden en waeren, zy en zyn weder clachtich by der stad comen, daeromme dat ontboden zyn geweest by de Heeren van der stad de oudste ende notabelste coepluyde, poerteren ende inwonende van der stad die van oudts ende meest metter coemanscap van den coerne ende greyne omgegaen hebben ende die van der voers. maten ende metene te sprekene wisten, die gehoort, is geordineert eens vore al by Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyde voers., omme de voers. partien teeuwigen dagen in vreden te houdene, ende dat elc van hen claerlic weten moege wes zynre maten ende officien toebehoert, ierst, dat alle convencien ende vorwaerden

die zy onderlinge met malcanderen geraempt hebben; item, daertoe alle oerdenancien by der stad gemaect ende geregistreert, alle brieve, gescrifte ende rollen die eenich van hen vore desen tyt daeraf heeft, te nieuweten selen zyn ende van gheenre weerden, ende dat zy voerdane houden ende onderhouden de ordinancie hierna bescreven.

In den yersten, als eenich coren coempt te lande ende dat opgeleeght wordt daer coren, dat tscepe coempt, toe gegoten wordt, eest so dats corens, dat de lande comen is, meer is dan dat tscepe comen is, so selen de lantmeters dat meten, ende eest scorens, dat te watere comen is, meer, so selen de watermeters dat meten, also dat dminste daeraf altyt den meesten volgen sal.

Item, ten anderen male, so selen de lantmeters meten alle dcoren dat te watere in sacke coempt, ongecalengiert van yemande, het en ware dat dat gesackte coren ware greymersel van denselven greyne ende eenen man toebehoerende, omme onderscheidt te houdene van anderen coerne dat int selve scip gegoten ware, ende behoudelic altyt dien, ware des gesackte corens meer dan des gegotens, dat dan de lantmeters dat al sculdich selen zyn te metene.

Item, voerdane is verclaert dat elc coepman, die poertere is, sal moegen meten een half quartier corens of greyns met eenre halver viertel maten eenen persoen te male, ongecalengiert van eenigen coremetere, ende dat zy hiermede teeuwigen dagen onderlinge te vreden selen zyn, ende wie van hen hierinboven den anderen moeyde of oploep dade in woerden oft in wercken, oft degene die hem oic eenichssins pynde dese oerdinancie te brekene oft nieuwe vonde daerop te vindene, heymelic oft openbaer, ende dat dat ter kennissen quame van Burgermeesteren, Scepenen ende Raetsluyden voers., dat men die daeraf so vutrechten sal ende corrigeren by der stad dat anderen exempel zyn sal, ende omme dit bad tonderhoudene, so is elker partien copie alleens hieraf gegeven onder thanttheyken Mathys van den Berge, Secretarys der stad van Antwerpen op desen tyt. Gedaen int jaer Ons Heren M CCCC ende eenenviertich, XIX dage in Meye.

29 Mei — 5 Juni 1441.

Uitspraken in de geschillen tusschen Marten Dycstrate en zijne consoorten, ter eene, den Schout en de Schepenen van Santvliet, ter andere, en den « poertier van Sinte Michiels, » ter derde zijde, betrekkelijk den verkoop van goederen door Geeraard van den Borch achtergelaten.

Int jaer Ons Heeren M. CCCC XLI, XXIX dage in Meye, soe quamen voere Burgermeesteren, Scepenen ende Raetslieden van der stad van Antwerpen Merten Dycstrate ende Jan van Tichelt, poerteren van Antwerpen ingeseten, Cornelys van den Borch, Yman ende Bertel van den Borch, gebroederen, ende Jan Matheeussone, van Santvliet, ter eenere zyde, ende Scoutet ende Scepenen van Santvliet, ter andere, dair de voirs. Merten Dycstrate met zynen partyen overgaven in gescrifte eenre supplicacie van zekeren gebreke dat zy hadden aen den voirs. Scoutet ende aen Clause Michielssone, zynre dochter man, mids dien dat de voirs. Scoutet denselven Clause Michielssone vercocht hadde zekere goeden die henlieden bleven ende verstorven waeren van wylen Gheerde van den Borch ende van Cornelien, zynre dochter, dairomme dat zy in voerledenen tyden gedingt hadden tot Santvliet, ende dairaf de Scoutet ende Scepenen voirs. een hootvonnisse tAntwerpen gehaelt hadden, denwelken de voirs. Scoutet ende Scepenen niet navolghich geweest en hadden in dien dat henlieden negheen deylinghe oft leveringhe van den voirs. goeden geschien en mochte, alsoe zy seyden, maer dat hen die goede ongebruykich waeren gemaect ende vercocht van den voirs. Scoutet zynre dochter man voirs., voere alsulken schult van XVII croenen als de voirs. wylen Gheerd sculdich wesen mochte den godshuyse van Sinte-Michiels van lanthueren, nietjegenstaende dat de poertier van Sinte-Michiels, die de voirs. schult bedingde, dieselve schult niet en bethoende, alsoe men die op eenen doeden sculdich es te bethoenen na den lantrechte, ende oic dat de voirs. Cornelys van den Borch in den rechte presenteerde te betalene wes de fol. 41.

voirs. portier van des voirs. godshuys wegen sculdich waere te hebbene met rechte, des hy hem waerheit vermat, met meer woirden in derselver supplicatien begrepen. Dairop de voirs. Scoutet ende Scepenen hen berieden ende seyden dat zy alsulken hootvonnisse als zy van den voirs. zaken tAntwerpen gehaelt hadden, ongewisselt ende ongekeert gevuyt ende gegeven hadden, alsoe zy sculdich waeren van doene, ende dat zy oic dien navolgich geweest hadden, maer seyden voert, dat na den voirs. hootvonnisse op een voochtgedinge zekere handelinge van rechte geschiet was by den poertier van Sinte-Michiels, dair de voirs. Cornelys van den Borch voere oeghen was ende dairop niet en verantwoirden, ende alsoe wart hy ende zyn medepartye gewyst verreyct ende verhaelt na den lantrechte, ende dien achtervolgende soe syn de voirs. goede vercocht met vonnisse ende met rechte, ende meynden voert dat alsulken ghelt als onlangx bevonden is begraven int huys dat den voirs. wylen Gheerde
fol. 41 vº. toe te behoeren plach, dwelc de voirs. Cornelys ende zyn medepartye meynen te hebbene, toebehoiren sal denghenen die thuys metten gronde gecocht heeft ende niemende anders, met meer woirden etc. Ende alsoe wart den voirs. partyen aen beyden zyden geseit van den Burgermeesteren, Scepenen ende Raedslieden voirs. ende voere haere redelicheit ende goetduncken getermineert van alsoe verre als noch voere hen comen was, dat men claerlic achtervolgen sal den hootvonnisse dat dairaf tanderen tyden gegeven is, ende dat alsulken handelinge als naderhant geschiet is opt voechtgedinghe, mids dat die handelinge contrarie es van den voirs. hootvonnisse, niet slaen en sal zunderlinge over deghene die poerteren zyn van Antwerpen, noch oic over den voirs. Cornelyse van den Borch met zynen medepartyen, alsoe verre als deselve Cornelys bygebrengen can met goeden wettigen mannen die gheen partye en draghen, alsoe hy hem vermeten heeft, dat hy int voechtgedinge, dair de voirs. portier dingde van des godshuys wegen van Sinte-Michiels optes voirs. wylen Gheerds van den Borch goede, vore zyn schult van XVII croenen, seyde ende presenteerde te geldene ende te betalene wes de voirs. poertier met rechte sculdich waere te hebbene, ende eest dat hy dat alsoe niet bygebringen en can, soe sal hy ende alle zyn medegesellen, ingesetenen

van Zantvliet verreyct ende verhaelt zyn na den lantrechte van dair, alsoe verre alst hen aencleeft ende de poerteren van Antwerpen niet. Ende als van den huyse ende van den gelde datter bevonden is, dat houden de Heeren te hemwaert ende dat men tvoirs. ghelt stellen sal in behoudender hant tot sgheens behoef dient toebehoeren sal, omme dairop te oerdineren by Burgermeesteren, Scepenen ende Raedslieden voirs. alsoet behoeren sal. Present Riethoven, Ryt, Burgermeesteren, Moelnere, Coninc, Ranst, Colibrant, Broeke, Werve, Kyekens, Scepenen, ende de meestendeel van den Raedslieden.

Achtervolgende der handelingen die geweest is vore Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad van Antwerpen opte geschille vutstaende tusscen den portier van Sinte-Michiels ende Claus Michielssone, ter eenre ziden, ende den erfgenamen van Geerde van der Borch, ter andere, omme eens coeps wille van eenen huyse ende erve dat de voirs. Claus gecocht hadde, wilen toebehorende den voers. Geerde van der Borch, soe is opten dach van huden by den voirgenoemden Burgermeesteren, Scepenen ende Raide getermineert voere recht, dat den voers. coep te nieute sal syn ende van geenre weerden, ende dat tvoers. huys ende erve gedeylt sal worden van den erfgenamen des voers. Geerds van der Borch in der vuegen ende manieren ende alsoe thootvonnisse ende terminacie, onlanx leden hierop gemaect ende den Scepenen van Zantvliete voere recht gegeven, int lange wel verclaren. Behoudelic dien, dat de voers. erfgenamen gelden ende betalen selen den portiere van Sinte-Michiels voergenoemd alsulken scult als hy duechdelic bygebrengen can, dat hy oft tvoers. godshuys aen den voers. Geerde van der Borch tachter ende in gebreke syn ofte seggen sal ende gewarigen by synre priesterscap als goet man op syn beste. Voerdane is getermineert dat de voers. erfgenamen Clause Michielssoen opleggen ende betalen selen tghene dat hy by sinen eede houden derre dat hy aen tvoers. huys geleet heeft, ende des sal hy weder haere gemoeye gecrigen van des hy van derselver stede gebroken ende fol. 41 vo.

wechgedaen heeft, midgaders dien dat hy hen overgeven sal de vorwaerden die hy met anderen luiden daeraf gemaect heeft, ende anders so vele doen dat zy des te vreden syn, ende oic besceydelic overleveren ende goet bewys doen den voers. erfgenamen van alle den gelde ende vonde dat in den voers. huyse gevonden is, ende dit sal al geschien bynnen den naesten genechte, sonder argelist. Gedaen int jaer Ons Heren M. CCCC. ende eenenviertich, vive dage in Junio.

---

1 Juni 1441.

Regeling der nalatenschap van Jan Schoyte.

fol. 40. Int jaer Ons Heeren M. CCCC ende eenenveertich, opten yersten dach van Junio, soe wart bevolen in de volle banck dat men int register stellen soude alsulken minlike accoerdt ende wtsprake als hierna volght, omme teeuwigen dagen vast ende van weerden te zyne : Jan Schoyte doude, ex una, Willem Schoyte, ex parte patris, Andries Behagelaerts ende Jannes van den Broeke, ex parte matris, als naeste maghe ende vriende ende geleverde momboeren metten rechte van Janne Schoyten den jonghen, quem in hoc susceperunt, by goetdunckene ende consente van Burgermeesteren ende van Scepenen, als oppermomboeren etc., ex altera, bekenden ende verlyden onderlinge in beyden partyen, dat zy met mallicanderen, by ordinancien ende gemeynen overdraghen van hueren vrienden ende maghen aen beyden zyden, wel ende minlic veraccordeert ende overcomen syn van allen den questien ende geschillen die zy onderlinge met mallicanderen wtstaende hebben gehadt omme der goeden wille die Jan Schoyte doude, wylen hoere vader, achtergelaten heeft ende van zynre doot verstorven syn, in der vueghen ende manieren hierna verclaert, te weten is, dat elc van hen beyden hebben ende behouden sal alsoe alsulken goede ende makinge als hen hoere voirs. vader wylen met scepenenbrieven van Antwerpen gegeven ende gemaect heeft, behoudelic dien, dat

viere goede manne die de voirs. partyen met hoeren vrienden dairtoe by ghemeynen consente genomen ende gecoren hebben, te weten is Jan van Lyere, opt Clapdorp, Jan Goes, Jan Ledenaerts ende Jannes Kyekens, de voirs. scepenenbrieve van der makingen aen beyden zyden overzien sullen, in alsulker vuegen dat zy alle de goede, begrepen in de scepenenbrieve van Janne Schoyten, den outsten zone, valueren ende prisen sullen alsoe vele als die opten dach van heden ghelden ende renten moegen, ende alsoe dairaf maken eene somme op haer selven, ende desgelycx zullen zy alle de goede, begrepen in de scepenenbrieven van Janne Schoyten, den joncsten zone, valueren ende prysen alsoe vele als die opten dach van heden ghelden ende renten moeghen ende dairaf oic maken eene somme op haer selven, tot dyen eynde dat zy dan denghenen van den voirs. tween gebroederen dien zy bevinden sullen dat de voirs. wylen Jan Schoyte, de vader, minst gegeven ende gemaect heeft, zyn ghifte ende makinge alsoe groet ende alsoe vele opten dach van heden tsjaers weert zynde, maken ende grooten sullen als desgheens ghifte ende makinge zyn mach dien de voirs. wylen Jan Schoyte, de vader, meest gegeven ende gemaect heeft van den anderen goeden die de voirs. wylen Jan Schoyte, de vader, achter hem gelaten heeft ende die hy niet wechgegeven noch gemaect en heeft, opdat die alsoe goet bevonden worden. Ende waert alsoe dat zy niet alsoe goed bevonden en werden, soe sullen nochtans de voirs. viere goede manne wt desgheens goeden, dien meest gemaect is, alsoe vele moeten nemen oft dat anderssins met penningen recompenseren ende verliken alsoe zy dat overdragen sullen als dat beyde de voirs. sommen even groot zyn sullen opten dach van heden tsjaers weert zynde, gelyc voirs. staet, ende oft alsoe gebuerde dat van den voirs. goeden, die niet wechgegeven noch gemaect en zyn, yet overschote, dat souden beyde de voirs. gebroederen gelyc deylen half ende half. Ende het es vorwaerde ende ondersproken tusschen de voirs. partyen, dat alle de voirs. goede altyt sullen bliven staende tot alsulker natueren van successien als de voirs. brieve van der makingen dat wtwysen ende verclaeren. Voerdaene sullen beyde de voirs. gebroederen, boven de schult, wtlede ende testament van hoeren vader wylen, half ende half gelyc deylen alle tgereet ghelt dat hoere

voirs. vader achtergelaten heeft ende oic de schult die men hem oic sculdich wesen mach, ende des sullen zy oic half ende half huers vaders schult betalen ende gelikerhant dragen den last van Aerde, den roetverwere, in den name van zynen wive, ende oic alle andere lasten dairaf men totten dage toe van heden niet gehoirt en heeft. Dwelke minlic acoort ende overdrach de voirs. Jan Schoyte, doutste zone, voere hemselven, ex una, Willem Schoyte, Andries Behagelaerts ende Jannes van den Broeke, als momboeren van Janne Schoyten, den joncsten zone voirs., by goetduncken ende consente van Burgermeesteren ende Scepenen, als oppermomboeren, etc., ex altera parte, geloeft hebben ende geloven in goeden trouwen altyt goet, vaste, gestentich ende van weerden te houdene, sonder dairyegens te doene oft te doen doene, heymelic oft openbair, by hen oft yemende van haeren wegen, opte peyne van duysent gouden ryders te verbuerene wie dairaf contrarie dade, te bekeeren een derdendeel dairaf onsen genedigen Here den Hertoghe van Brabant, dandere derdendeel der stad van Antwerpen ende tderde derdendeel dairaf denghenen die tvoirs. minlic acoort ende overdrach van weerden hielde. Dair by ende over waeren Wouter van Ranst, Willem van den Wyngaerde ende Heinric Colibrant, Scepenen van Antwerpen op dien tyt. Dit was gedaen int jaer Ons Heeren M CCCC ende veertich, vive daghe in Februario.

fol. 40 vº. Alsoe onlangs geleden Jan Schoyte doude, ter eenre zyden, ende de momboeren van Janne Schoyten den jonghen, by goetdunckene van Burgermeesteren, Scepenen ende Raide van der stad als oppermomboeren dairaf, ter andere, met malcanderen by ordinancien, raide ende advise van hoeren vrienden ende maghen, aen beyden zyden, minlic veraccordeert ende vereenicht syn van alle den geschillen die zy onderlinge wtstaende hadden gehadt tot dier tyt toe, omme der goeden wille die Jan Schoyte doude wylen, hoere vader, achter hem gelaten heeft ende van zynre doot verstorven zyn, in alsulker vueghen ende manieren als de gescriften, dairaf gemaect zynde, dat claerlikere wtwysen ende begrepen hebben, soe hebben wy Jan van Lyere, Jan Goes, Jan Ledenaerts ende Jannes Kyekens, als seggeren met ghemeynen consente van beyden partyen dairtoe genomen ende gecoren, na wtwy-

sen desselfs minliken acoorts, yerstwerf overzien, ghevisiteert ende gelesen alle de scepenenbrieve die de voirs. wylen Jan Schoyte doude achter hem gelaten heeft, alsoe verre als ons die bybracht ende voere oeghen comen syn, ende dairna alle de goede in de voirgenoemde scepenenbrieven begrepen, alsoe verre als die beyde den voirs. gebroederen toebehoeren, uten selven scepenenbrieven getoghen ende dairaf gemaect drie parcheelen, dats te verstaene van den goeden die de voirs. wylen Jan Schoyte zynen outsten zone gegeven ende gemaect heeft, een parcheel, ende van den goeden die hy zynen joncxsten zone gegeven ende gemaect heeft, een parcheel, ende insgelycx van den goeden die hy niet gegeven noch gemaect en heeft, oic een parcheel, ende hebben alsoe voert alle de voirs. goede dueghdelic op onse beste ende by informacien ende onderwyse van goeden mannen die den gront ende bodem, dair de voirgenoemde goeden gelegen syn, kennen, ende die wy dairomme by ons ontboden hebben gehadt, getaxeert ende gebracht tot drien sommen, te weten es elc parcheel tot eenre sommen, gelyc de gescriften, die dairaf gemaect zyn, dat wtwysen ende verclaeren, tot diere meyninghen dat wy, na wtwysen van den voirs. minliken acoorde, denghenen van den voirs. tween gebroederen dien wy bevinden souden minst gegeven ende gemaect zynde, zyn ghifte ende makinghe goeden ende beteren souden van den goeden die niet gegeven noch gemaect en syn, opdat zyt verstrecken mochten, alsoe dat de ghifte ende makinge van beyden den voirs. tween gebruederen even goet ende groot zyn soude, sonder argelist. Ende want wy, seggheren voirgenoemt, na dien dat wy alle de voirs. goede getaxeert ende gevaluceert hebben gelyc voirs. staet, claerlic bevonden hebben, dat de ghifte ende makinge die de voirs. wylen Jan Schoyte gegeven ende gemaect heeft Janne Schoyten, zynen joncxsten zone, alsoe vele meerdere ende beter es dan de ghifte ende makinghe die hy Janne Schoyten, zynen outsten zone, gegeven ende gemaect heeft, als dat de goede die niet gegeven noch gemaect en syn dat niet en mochten verstrecken, soe hebben wy geordineert, overdragen ende gesloten, ende met desen onsen gescrifte ordineren, overdraghen ende sluyten voere onse wtsprake ende seggen, na wtwysen van den voirs. minliken acoorde, ende opte paynen dairinne begrepen, dat

elc van beyde den voirs. gebruederen hebben ende behouden sal alle alsulken goede als hen haere vader wylen gegeven ende met scepenenbrieven van Antwerpen gemaect heeft, ende op alsulken vueghe als de voirs. brieve verclaeren. Item, dat Jan Schoyte, doutste zone, totten goeden die hem zyn vader wylen gegeven ende gemaect heeft, hebben ende behouden sal, in verlikenissen ende beteringen van zynen makingen ende ghiften, alle de goede die zyn vader wylen achter hem gelaten heeft ende die hy niet gegeven noch gemaect en heeft, alsoe verre als ons die bybracht ende voere oeghen comen syn. Item, dat deselve Jan Schoyte, doutste zone, totten voirs. goeden, overmids dat die niet verstrecken en moeghen de ghifte ende makinge van zynen broeder, gelyc voirs. staet, noch hebben ende behouden sal die acht zisteren rogs opt tgoet te Ginhoven, die den voirs. joncxsten Janne Schoyten toebehoeren ende die men te leene houdt van der Jouffrouwen van Mercxhem, ende is onse ordinancie ende meyninghe, dat de voirs. Jan Schoyte doude de voirs. goede ende achte zisteren rogs, die wy hem aldus aengeseyt hebben, niet en sal moegen vercoepen, veranderen, beswaeren noch gelosen in gheenre manieren, maer dat die sullen staen tot alsulker natueren van successien als dandere goede die de voirs. Jan Schoyte beyde zynen zonen voirs. gemaect heeft ende gelyc de brieve, die dairaf syn, dat wel verclaeren. Voirtane want ons, seggeren voirs., bybracht is, dat alsulken
fol. 41. thiene scellinge groete als de voirs. wylen Jan Schoyte hadde ende heffende was op Gielys Boods goede te Westdoerne gelegen, ende die hy zynen joncxsten zone gegeven hadde, afgequyt syn ende dat ghelt opten wissel staet, soe en hebben wy die niet getaxeert, maer hebben geordineert dat beyde de voirs. gebruederen dat ghelt van den wissel halen ende gelyc deylen sullen. Item, want wy niet wel en weten hoeverre dat de voirs. Jan Schoyte wylen gericht was int huys daer hy inne woende, dat hy oic zynen joncxsten zone gegeven heeft, soe en hebben wy dat oic niet getaxeert, maer laten dat staen op zyn beloep tot dien eynde als men met rechte oft metter mynnen bevonden heeft hoeverre de voirs. joncxste broeder dairinne gericht syn sal, dat dan doudste broeder dairyegens verlyct moege worden alsoet behoeren sal. Ende hiermede seggen wy de voirs. twee gebroe-

deren wel en minlic vereffent ende vereenicht, na wtwysen van den voirs. minliken overdraghe ende acoorde, van allen den geschillen die zy omme der voirs. goeden wille gehadt hebben, alsoe verre als ons die bybracht ende voere oeghen comen syn, behoudelic dien, bevonde men in toecomenden tyden eenighe goede die de voirs. Jan Schoyte wylen achtergelaten heeft ende die ons niet bybracht en zyn, dat de voirs. gebruederen die gelyc deylen sullen half ende half. Ende oft oic in toecomenden tyden in deser onser ordinancien ende wtsprake eenighe donckerheit geviele, dat houden wy tonswaert omme dat te verclarene na wtwysen van den voirs. minliken acoorde ende niet vordere, sonder argelist. Ende omme dese onse ordinancie ende wtsprake tusschen de voirs. partyen onverbreclic gehouden te worden, soe es die gestelt in der stadregister van Antwerpen ende elker partyen copye dairaf gegeven int jaer Ons Heeren M. CCCC ende eenenveertich, opten yersten dach van Junio.

(Wordt voortgezet).

EINDE VAN HET XXIXe DEEL. — FIN DU XXIXe VOLUME.

